

ACTA CONCILIORVM OECVMENICORVM

IVSSV ATQVE MANDATO

SOCIETATIS SCIENTIARVM
ARGENTORATENSIS

EDIDIT

EDVARDVS SCHWARTZ

TOMVS PRIMVS
VOLVMEN TERTIUM

MDCCCCXXIX

WALTER DE GRUYTER & CO.

VORMALS G. J. GÖSCHEN'SCHE VERLAGSHANDLUNG / J. GUTTENTAG, VERLAGS-
BUCHHANDLUNG / GEORG REIMER / KARL J. TRÜBNER / VEIT & COMP.

BEROLINI ET LIPSIAE

CONCILIVM VNIVERSALE EPHESENVN

EDIDIT

EDVARDVS SCHWARTZ

VOLVMEN TERTIVM
COLLECTIONIS CASINENSIS
SIVE SYNODICI A RVSTICO DIACONO COMPOSITI
PARS PRIOR

MDCCCCXXIX

WALTER DE GRUYTER & CO.

VORMALS G. J. GÖSCHEN'SCHE VERLAGSHANDLUNG / J. GUTTENTAG, VERLAGS-
BUCHHANDLUNG / GEORG REIMER / KARL J. TRÜBNER / VEIT & COMP.

BEROLINI ET LIPSIAE

CORRIGENDA

p. 95, 35 *in apparatu pro* cf. T *legas* cf.

p. 131, 20 *in margine* *legas* Act. 10, 38

p. 135²⁰ *del.* [= *USP*]

p. 201 *sub textu* *legas* 1—11

p. 212 *commemorare*] *del.* = ὑποσημῆναι

p. 254 *del.* ὑποσημῆναι = *commemorare*

PRAEFATIO

I. DE CODICIBVS ET EDITIONIBVS

Quam in hoc uolumine tertio propono Gestorum concilii Epheseni uersionem Latinam, eam partem esse priorem operis cuius pars altera uol. IIII edita est, probauit illius uoluminis p. VIII. ibidem p. XVI sq. descripsi codices quibus operis utraque pars continetur, Vaticanum 1319 [v] et Casin. 2 [m]; sicut illic, hic quoque ad unum redeunt archetypum [C]. addatur in codice *m* correctorem aliquem, ni fallor, ab ipso librario codicis diuersum, magnam lectionum copiam marginibus primarum paginarum appinxisse, quæ siue ex codicibus quales sunt *iq* [u. infra], desumptæ siue, quod sæpius accidit, audacissime interpolatæ sunt. neque tamen prætermittendum quod eidem homini non minus quam ipsi librario debentur adnotationes haud paucae sine dubio ex codice archetypo transcriptæ, de quibus postea disputandum erit.

In hac priore parte non sicut in altera, translatoris et collectoris munere functus est qui opus confecit, sed uersionem antiquiorem [T] denuo recensuit nullo addito præter sacram quæ a Candidiano perlata et lecta, sed in gestorum fidem non recepta est [23], sermone autem uocabulisque correctis, ita tamen ut a totis sententiis de fundamento mutandis abstineret. propria igitur editione antiquæ uersioni præter nouam non opus est, sed in apparatus critici notas ea in quibus a noua discrepat, reicere licet; ut autem facili opera uersionum diuersitates a librorum erroribus discernantur, nouæ recensionis correcturas lineolis parallelis distinxit, quamuis hic illic dubitatio oreretur num *C* non uersionem, sed codicis quo utebatur, errorem correxisset uel *C* non meliora præbuisset, sed in describendo peccasset.

Versionis antiquæ codex antiquissimus et optimus est Parisinus 1572 s. VIII, olim teste Baluzio [Nou. coll. conc. p. 383] ex urbe Turonensi in bibliothecam Colbertinam delatus, sed secundum Pauli Lehmann opinionem non in ipsa illa urbe, sed in monasterio quodam mediæ Galliæ, fortasse illo quod appellatur *Micy*, scriptus litteratura Carolingica. compendia sunt solita; adnoto tamen sæpissime inueniri *episc̄* siue *episc.* siue *episc*; [18, 24. 44, 1. 62, 20. 30. 35. 63, 24. 30. 32. 64, 3. 6. 26. 31. 65, 18. 32. 35. 66, 1. 3. 6. 11. 16. 22. 32. 67, 10. 15. 69, 21. 27. 28. 70, 4. 26. 72, 1. 73, 9. 15. 74, 1. 10. 18. 80, 31. 104, 1. 106, 28. 123, 24. 126, 15. 21. 127, 1. 134⁴ etc. per totum catalogum, 169, 32. 174, 16. 176, 14. 16. 17. 18. 183, 10. 184, 35. 37. 191, 17. *archiepisc̄* 87, 13] semel *episco*; 64, 23; irregulares sunt scripturæ *epcs* 68, 14. 134²⁻³; *epco* 38, 9; *epsm* 38, 11. 16; *epci* 121, 25. simili et antiquæ abbreviandi consuetudini debentur *presb'* siue *presb.* siue *pres̄b*; siue *presb* 17, 25. 65, 15. 19. 22. 67, 19. 83, 19. 84, 4. 109, 13. 119, 26. 120, 31. 121, 19. 128, 26. 129, 23. 133, 8. 18. 134⁶. 180, 3. *presb̄m* 135¹; librarius peccauit in *præb.* 74, 15. generis eiusdem sunt *dom̄* = *dominus domino domine* 44, 31. 41, 5. 49, 18; *epist* 69, 1. 21. 70, 5. 95, 12. præterea adnoto *dem̄* = *deum* 75, 16; *sac̄* = *sancta* 58, 4; *nst̄* = *noster* 4, 35. 12, 17, *n̄* = *nostrum* 175, 10. *qn̄* significat *quoniam* 45, 29. 33. 182, 17. 197, 26. nota Tironiana scriptum est *autem* 60, 26. 61, 2. 19. 152, 17.

est ubi *i* pro *ii* scribatur, sed non frequenter: *fili* 16, 3. 25, 2. 80, 18; *colloqui* 129, 6, *obloqui* 43, 19; *docimi* 102, 30. 103, 13; *hiconi* 127, 11; *nestori* 23, 1. 65, 1.

e pro *æ* raro scripta est, siue in ipsis uocabulis: *egritudine* 170, 1; *equum* 27, 28; *estimat* 125, 23; *execcare* 182, 30; *cedebant* 147, 29 et similiter 90, 2; *celis* 131, 29; *cesares* 57, 5; *fecibus* 197, 6; *grece* 93, 26. 27. 32; *adherentes* 29, 31 et similiter 128, 15. 160, 12; *ledit* 75, 30 et similiter 27, 10; *letitiæ* 7, 30; *pene* 65, 33; *prestiterunt* 129, 5. 6; *questionum* 48, 27; *secula* 186, 30, siue in terminationibus: *doctrine* 185, 24; *due* 125, 31; *gloriosissime* 183, 26; *insane* 149, 33; *integre* 22, 24; *maxime* 183, 20. 185, 23; *perfecte* 183, 19; *pie* 50, 1. 86, 12; *proprie* 11, 10; *recte* 60, 26. 142, 10. 175, 16. 176, 4. 186, 1. 199, 33; *remisse* 12, 1; *sanctissime* 180, 25; *sollicite* 26, 6; *stelle* 126, 17; *uehementissime* 47, 3; *uere* 149, 3. 183, 17; *uestre* 178, 7; *que* pro *quæ* 65, 16. 35. 113, 23. 182, 30. 183, 31. 184, 33. 185, 17. 20. 194, 26; *intro quæ* = *in utroque* 71, 18; *archimandrite* 91, 12; *coloe* 106, 19; *gortyne* 63, 35; *lampene* 136⁶²; *selge* 137⁹⁴. sæpius et ne falso quidem ponitur pro *ai* Græcorum: *enigmate* 4, 23; *heresem* 105, 30; *heretici* 35, 18 et similiter 75, 15. 86, 35. 104, 11. 105, 23. 106, 6. 128, 10. 15. 143, 25. 172, 6. 11. 25. 188, 23. 199, 24; *meandri* 136⁵⁹; *meonius* 135²³; *chaldea* 155, 16; *chaldeorum* 159, 19. 21; *galileæ* 33, 15; *hebrei* 156, 9 et similiter 156, 19. 158, 13. 80, 17; *hirenei* 115, 21 et similiter 44, 6. 97, 29. 115, 32; *iudeis* 76, 23; *manicheum* 69, 17. 123, 13 et similiter 26, 7. 105, 30; *museus* 98, 18; *nicea* 40, 7 itemque 113, 38. 116, 23. 177, 14. 129, 11; *niceno* 5, 19 et similiter 128, 17; *pergeorum* 135¹. non recte scriptum est *seos* 55¹¹⁷ pro *Saeos*.

æ aut plene aut rarius uirgula subter adnexa per *e* scripta semper ponitur in eis quæ a *prehendendo* deriuata sunt: *apprehendere* 113, 4 etc.; *comprehendit* 45, 9 etc.; *comprehensionem* 62, 12; *comprehensibile* 163, 23; *incomprehensibilis* 162, 8 etc.; *deprehensi* 133, 17; *reprahendit* 143, 9 etc.; *reprahensionem* 105, 18; *reprahensibile* 48, 8; *inreprahensibile* 42, 3 etc. sollemniter etiam scribitur *interpretari* 93, 23 et similiter 28, 2. 79, 15. 80, 4. 96, 9. 121, 13. 18. 164, 16. 189, 26 et *interpretatio* 180, 22 similiterque 124, 16. præterea adnoto: *præcibus* 106, 30. 117, 28. 174, 27; *depræcantes* 103, 9; *prætiosi* 31, 2 et similiter 124, 4. 8. 165, 35; *pænitus* 86, 29. 92, 12. 117, 21. 129, 22. 177, 29. 184, 10. 186, 23. 188, 8. 21. 199, 32. 200, 16; *cælatur* 167, 33; *cælebantes* 41, 10 similiterque 143, 25; *congrægati* 63, 19; *læne* 146, 27; *lænitas* 146, 26; *læuauit* 145, 25; *quærella* 50, 3. 197, 25; *cæcidit* 168, 17 similiterque 72, 10; *sæparare* 42, 2 et similiter 27, 26; *æducati* 105, 28; *æucti* 179, 26; *cræatorem* 163, 4; *fidæi* 61, 38. 62, 15; *filiatatis* 131, 21; *oportæat* 43, 22; in nominibus Græcis: *grægorio* 53²¹ et similiter 126, 21; *hæsychius* 99, 22; *letioius* 140¹⁹⁷; *settænorum* 136⁷². sæpissime habetur in terminatione aduerbiorum: *canonicæ* 170, 15. 171, 29; *coæternæ* 164, 29; *consonæ* 61, 22. 186, 17; *definitæ* 158, 16; *deificæ* 72, 13; *dubiæ* 184, 26; *falsæ* 180, 6; *feruentissimæ* 47, 1; *impiæ* 82, 27; *inconfusæ* 200, 13; *insperatæ* 196, 31; *integræ* 173, 7; *orthodoxæ* 93, 22; *paratæ* 188, 7; *perfectæ* 11, 2; *perpetuæ* 161, 5. 183, 13; *peruersæ* 43, 14; *piæ* 93, 22. 183, 6; *placitæ* 38, 24; *præcipuæ* 57, 19; *proximæ* 39, 8; *rectæ* 202, 8; *sanctæ* 36, 21; *temerariæ* 111, 4. raro legitur in uocatiuo: *dōamantissimæ* 179, 27, uel ablatiuo siue Latinorum siue Græcorum uocabulorum nominumque: *cotidiæ* 26, 9. 178, 28. 185, 9; *speciæ* 188, 19; *dogmatæ* 26, 13. 181, 15; *heraclidæ* 56¹³⁹; *hieracæ* 56¹⁴⁴; *perigenæ* 52⁹; *rodonæ* 54⁷⁵; addo *namquæ* 27, 5 et *quæ* pro *que* 161, 23; denique nomen Hebræum *nauæ* 90, 17. pro *i* uel *ei* Græca ponitur in *lataniam* 91, 8; *hæreneum* 44, 6, cf. *hereneum* 115, 32. neglegentia *a* pro *æ* scribitur in *palastinæ* 58, 13 uel *e* pro *a* in *humentationem* 77, 17. ad pronuntiationem uolgarem pertinent *agustarum* 104, 29; *agustini* 81, 12; *palo* pro *paulo* 24, 5.

nusquam incertior orthographia est quam in *e* et *i*. *e* pro *i* breui ponitur: *collegunt* 191, 13; *collegatis* 176, 8; *corregatur* 184, 18; *contenebatur* 169, 29, *contenens* 59, 21; *sustenerere* 110, 18, *sustenent* 73, 24, *sustenuimus* 87, 37, *sustenuerit* 166, 23; *acceperet* 66, 9; *suscepere* 113, 30, *suscepit* 131, 2. 175, 3; *susceperent* 110, 17, *susceperetis* 96, 17; *procedens* 162, 23; *profecit* 74, 8; *elegentes* 153, 2. 18; *prædecatis* 183, 13, *prædecantes* 185, 18; *iudecaui* 4, 28; *domeno* 187, 29. 188, 13; *homenis* 190, 3; *semene* 69, 4, *semenatorem* 191, 28; *ordenationem* 185, 22; *reddedisti* 188, 11; *ualedissima* 180, 5; *relegionis* 183, 17, *relegioso* 56, 37 et similiter 57, 3, *relegiosissimum* 106, 4 et similiter 56, 40; *relequi* 177, 19; *prophetemur* pro *profitemur* 177, 8; *clereci* 103, 20 et similiter 59, 5. 84, 1. 3. 13. 115, 33. 184, 11. 24; *itenera* 90, 32; *sterelitatem* 6, 28; *zezania* 191, 31. 192, 1; *fedei* 183, 28. 184, 8. 195, 1; *uerum* 185, 3; *pænetentiam* 70, 24; *scetate* 59, 33; *genetori* 153, 11; *progenetoribus* 158, 27; *decebilem* 12, 18, *decebiliter* 203, 2; *indetinebilis* 146, 27; *inintellegebiliter* 21, 8; *decibele* 194, 14, *dici-beles* 194, 13; *certamene* 184, 7; *amarissem* 197, 12, *sanctissemos* 118, 33; *transeun-
tebus* 59, 16; *adhibetum* 34, 16, *commoneti* 58, 1; *ammonuemus* 58, 9, *habuemus* 188, 21; *aduenemus* 57, 33; *dedicisti* 148, 19; *petemus* 59, 29; *plaudete* 78, 4; *uidemus* 60, 13; *anteochenorum* 196, 26; *trea* 72, 27. *e* pro *i* longa inuenitur in *sepeletur* 178, 28; *insilere* 195, 6; *uenere* 105, 13; *definere* 59, 27 et in nomine *domnenus* 135³²⁻³⁸. denique adfero *delectis* 16, 2. 102, 6.

longe rarior neque eiusdem generis est altera confusio qua pro *e* breui ponitur *i*: *dicibeles* 194, 13; *uenirit* 194, 7; *intelligas* 164, 19, *intelligitur* 30, 19; *intelligibilium* 145, 15. 18; *concurrere* 59, 13; *facire* 164, 21; *inspicere* 7, 17; *clazominiorum* 54⁸⁵; denique *dilixisti* 7, 29. *i* scribitur pro *e* longa: *contumilias* 160, 38; *uiro* 188, 12; *accidit* 126, 30, *accideret* 157, 28; *præcidentium* 39, 16, *præcidendum* 146, 36; *colli-
gerit* 142, 17; *perciperunt* 167, 12; *præcipit* 152, 35. 174, 27; *suscipit* 18, 34. 167, 29. 183, 24, *susciperunt* 168, 21, *suscipemus* pro *suscepimus* 185, 19; *perficit* 122, 12; *aduenirunt* 58, 27, *conuenirunt* 60, 27; *decriuimus* 112, 12; *habire* 179, 9; denique *adicierunt* 60, 9; in nomine Græco *nitia* pro *Nicæa* 128, 6. recta uero et quinti sæculi pronuntiationi congrua est scriptio uocalis η Græcæ per *i*: *ecclesiæ* 109, 6 et similiter 116, 26. 118, 29. 187, 12. 188, 1. 6, *ecclesiasticam* 110, 21; præterea in nominibus *epictitum* 191, 17. 194, 27; *permisi* = Περμῆσσοῦ 193, 7; *theodoritus* 98, 15. qui scribendi mos etiam in terminationem -ης extenditur: *iohannis* 7, 25. 9, 36. 59, 31. 60, 12. 15. 88, 5. 98, 11. 17. 100, 7. 101, 7. 102, 8. 103, 2. 14. 122, 17. 185, 31; *diogenis* 98, 13. 109²⁹; *callieratis* 135, 39.

confusio quæ in codicibus Latinis antiquis inter *de-* et *di-* sollemnis est, etiam codicem Parisinum inuasit: *delectissimi* 124, 18; *demicate* 4, 9; *demitto* 23, 6. 63, 15 et similiter 150, 8; *deuulgare* 190, 14 et similiter 43, 10. 26. 86, 21. 90, 30; *difniente* 128, 7 et similiter 133, 12; *diliciis* 180, 10; *discendit* 9, 19. 71, 22. 125, 8. 149, 21 et similiter 153, 17; *dispicis* 166, 25, *dispexit* 116, 18; *distinauit* 93, 9 et similiter 59, 31. 38. 60, 5; *distruentes* 195, 32.

neque minor quam in ipsis uocabulis, confusio est uocalium *e* et *i* in terminationibus. *-es* pro *-is* habetur in substantiuis adiectiuis participiis: *errores* 4, 30; *ordines* 83, 21; *paces* 188, 11; *sermones* 5, 1; *cogitationes* 90, 14; *commendationes* 128, 14; *inconsiderationes* 105, 18; *conuersationes* 127, 33; *filiationes* 77, 21; *operationes* 6, 34; *passiones* 74, 11; *orientales* 40, 19; *omnes* 87, 37. 114, 21; *rationabiles* 117, 18; *uisibiles* 164, 40; *egentes* 73, 20; *inhærentes* 152, 9; *occidentes* 111, 13; *pertinentes* 107, 28; *diæceses*, per *i* superscriptam correctum 40, 19; *saluatore* pro *saluatoris* extat 189, 21. raro peccatur in uerbis: *accedes* 166, 8; *exquires* 163, 30. *e* pro *i*

scribitur in declinationis terminationibus: *apice* 175, 28; *carne* 33, 9. 25; *corpore* 15, 28; *cultore* 16, 9. 173, 14; *nomine* 181, 14; *principe* 196, 4; *sermone* 161, 13; *capitiuitate* 179, 31; *humanitate* 202, 1. 19; *pietate* 109, 22; *sanctitate* 191, 20; *beatitudine* 88, 5; *depositione* 183, 32; *iohanne* 97, 25. 176, 13; *commune* 59, 24. 178, 5; *consubstantiale* 17, 9; *salutare* 160, 1; *inportabile* 175, 32; *passibile* 167, 30; *rationale* 188, 28; *uenerabile* 110, 28; *omne* 175, 25; *ille* 195, 14. neque in uerbis infrequens est confusio: *confitere* 67, 7; *congregare* 116, 21; *lucrare* 163, 26; *mirare* 162, 34; *seruare* 174, 25; *uidere* 163, 12; præterea notanda sunt *exponet* 75, 6; *inuenerent* 196, 32. -is pro -es scribitur: *arboris* 126, 17; *ouis* 141, 3; *patris* 191, 2; *sermonis* 116, 20; *occasionis* 191, 13; *passionis* 68, 24. 116, 19. 190, 20. 23; *præsumptionis* 168, 3; *nouitatis* 187, 8; *omnis hominis* 183, 13; *amabilis* 185, 11; *humilis* 187, 3; *accipientis* 60, 10; *discentis* 183, 6; *disputantis* 184, 4; *existentis* 184, 17; *inuenientis* 189, 10; *metuentis* 190, 29; *obædientis* 183, 5; *suscipientis* 125, 14. multo rarior est confusio in uerbis: *intellegis* 165, 31; *intellegeris* 164, 30; *putaris* 164, 29; præterea adnotauit *essit* 70, 1; *deliberit* 185, 14. neque *i* pro *e* sæpe inuenitur: *genetrici* 186, 20. 198, 18; *operationi* 126, 8; *omni* 77, 11; *iohanni* 120, 22; *memnoni* 52³. 99, 21; semel in uerbo *consentiri*.

o scribitur pro *u*: *consolatu* 52, 19. 92, 18. 22. 99, 3. 104, 28. 119, 16; *fistolam* 72, 12; *singolus* 57, 1; *dissimolauimus* 110, 22; *scrupolositas* 196, 1; *iobenti* 163, 27; *moliere* 194, 7; *potas* 69, 5; *commonione* 64, 22. 175, 25; *indotiarum* 175, 8; *nobibus* 74, 8; *ponit* 162, 30; *absorditatem* 113, 28; *nontiare* 195, 8; *soffosionibus* 179, 31; *oponti* 60, 14. nisi compendio scribitur, uariatur inter *epistola* et *epistula*. *o* in *u* mutatur: *utpute* 16, 27. 77, 7; *imperatur* 183, 7; *suffucantur* 196, 31; in uocabulis Græcis: *diabuli* 160, 14; *symbulum* 197, 17; *colue* 136⁶⁹; *marcianopoleus* 177, 7; *metropoleus* 135²⁰; *nicopoleus* 135³⁰; *poleus* 136⁷⁵; *theudosio* 109, 17. sæpe legitur *agnoscere* 103, 19 et similiter 89, 3. 109, 9; *cognuscit* 12, 22 et similiter 84, 14. 110, 34. 112, 27. 127, 14. 183, 1; præterea notanda sunt *cumpararentur* 86, 19; *cumministro* 38, 3. alius generis sunt *adiuturio* 196, 35; *depositoria* 171, 32; *uicturiam* 187, 27; *nesturius* 17, 15; denique adferatur *nubilitatem* 166, 2. ex Græco desumpta est scriptio *constantinupolis* 20, 5 et similiter 20, 4. 39, 10. 127, 23. 140, 2. 179, 2. 195, 24; *constantinupolitanos* 18, 22 et similiter 114, 6. 179, 7. 181, 2.

mira frequentia terminatio *us* pro *os* scripta est: *aduersarius* 187, 27; *alienus* 84, 1. 177, 29; *clerecus* 184, 11; *constitutus* 88, 32; *dignus* 113, 16; *distinatus* 59, 38; *domus* 105, 16; *episcopus* 82, 27. 84, 2. 85, 16. 31. 86, 3. 26. 88, 8. 32. 91, 2. 105, 8. 115, 33. 185, 7; *filius* 70, 28. 124, 21; *illus* 69, 15; *impulsus* 196, 17; *ipsus* 59, 38. 113, 25; *missus* 110, 32; *multus* 91, 11; *paucus* 184, 11; *romanus* 123, 17; *sanctissimus* 86, 3. 110, 33; *singolus* 57, 1; *solus* 111, 14; *synodus* 109, 29; denique *motu* 67, 4. rarius *os* pro *us* habetur: *alexandrinus* 193, 4; *alienos* 191, 3; *apostolos* 130, 12; *bonos* 180, 14; *intellectos* 20, 26; *pronos* 157, 11; *spos* 34, 25.

y more Græcorum posita est pro *oi*: *hyconomis* 84, 13.

h omittitur in uocabulis Latinis: *ac* 45, 9. 193, 21; *actenus* 82, 4; 113, 40; *aurire* 144, 28; *onorandus* 30, 19; *exibent* 192, 34 et similiter 179, 28; in uocabulis nominibusque Græcis: *ellanici* 58, 15; *eracliæ* 135⁴⁸; *esychius* 99, 14; *omousion* 132, 11; *ymnos* 142, 32. 151, 36; post *c*: *cartas* 95, 26 et semper; *dirracii* 53¹⁵; *oxyrinci* 55¹²³; post *p*: *theopanius* 109³⁰. falso additur uocabulis Latinis: *habe* = *auē* 68, 3. 122, 4; *honerosa* 195, 28; *exhorta* 187, 7; *his* 84, 8. 175, 9; *hii* 128, 29. 163, 16; *hisdem* 23, 11; 90, 28; uocabulis nominibusque Græcis: *hiconi* 127, 11; *hirenei* 115, 21, *hireneo* 97, 29, *hæreneum* 44, 6. 115, 32; *hyconomis* 84, 13. singularis scriptio extat in *hierenopolis*

109³²; *hoiannes* 5, 15. aspiratur uitiose *c*: *macheria* 187, 19; *chana* 33, 15; *chartaginis* 56¹⁵⁴; *chartaginiensi* 120, 30; *ichonius* 134¹³; *t*: *theuchirorum* 56¹³⁵; *thimotheus* 107, 22 et similiter 87, 14; *thyaneus* 108¹⁴; *anthiochia* 85, 26, *anthiocheno* 176, 1 et similiter 87, 36. 88, 29; *apostolica* 86, 30. 32; praeterea notetur *nazareht* 131, 19; *prophanis* 197, 2; *prophetemur* = *profitemur* 177, 8. semper per *h* scribitur *rhodi* 58, 23. 62, 30. 64, 3. 135²⁴, *rhodiorum* 58, 15. *ch* pro *th* habetur: *eustachius* 102, 29. 103, 13. 135³³.

u pro *b* scribitur: *aceruis* 171, 10 et similiter 170, 35; *praeventem* 178, 8; *monstrauimus* 165, 7; *putaueris* 48, 28; *seruauimus* 145, 10; *uacauit* 173, 1; *uizes* = Βιζύης 135⁴³; *aphouius* 136⁶⁹; *causorum* 65, 32; transpositione addita *leusi* = Λέσβου 136⁴⁹. rarius est uitium contrarium: *fribolas* 106, 9; *habe* 68, 3. 122, 4; *ibimus* 66, 7.

p epenthetica omittitur: *sumsissent* 155, 2; *assumsit* 76, 16 et similiter 77, 18. 159, 20. 171, 23; *praesumsit* 171, 12 et similiter 171, 17. 30. 172, 5. 173, 30. 87, 26. 168, 35. 22, 25. 113, 11. 32. 117, 8. 118, 13. 34. 20, 1; *peremtionem* 46, 11; *assumptus* 19, 8. 30, 15. 123, 27. 13, 15 et similiter 12, 8. 13, 6. 14. 23. 25. 72, 6; *assumptionem* 77, 19 et similiter 21, 10; *consumti* 119, 10 et similiter 68, 23; *praesumta* 92, 3. 104, 4. 13. 168, 28; *praesumptionis* 110, 32 et similiter 163, 15. 165, 34. 167, 15. 182, 10; *temptabant* 191, 6 et similiter 77, 32; *theopemtus* 58, 14. 22 et similiter 65, 28. hic addo *c* inter *n* et *t* omissam: *coniunti* 192, 26; *santissimi* 116, 10; *santificatus* 68, 17.

p et *b* ante *s* et *t* promiscue scribuntur: *scribsit* et *scripsit*, *scribtum* *scribtura* et *scriptum* *scriptura*, *obtinere* et *optinere*, *obtulit* et *optulit*, *subtilis* *subtilitas* et *suptilis* *suptilitas*. errori debetur *obtabilem* 178, 7. denique adfero *publice* 105, 17 et similiter 18, 22. 20, 4. 50, 19; *publicare* 116, 12.

g pro *c* scribitur: *ueregundia* 86, 8; *aegyptiaga* 18, 13; *grægorum* 39, 29. contrarium accidit: *coaculatum* 8, 20.

qu recte in *c* mutatur: *anticum* 166, 25. 197, 18; *inicum* 147, 11. 12; sed scribitur etiam *anticorum* 41, 11; *tardilocos* 158, 3. raro *co* per *quo* scribitur: *quoadorare* 34, 18; *quoappellari* 34, 19.

ci ponitur pro *ti*: *gracia* 50, 22 et similiter 115, 3. 126, 7; *inducias* 36, 9. 57, 7. 59, 23; *inicum* 21, 17; *tercio* 59, 32. 99, 3. 104, 28; *malicia* 191, 14; *potencia* 117, 19. 178, 21; *exposicionem* 114, 30. 197, 17. 198, 6; *operacione* 113, 27; *rationabile* 117, 19; *relacionem* 114, 14; *tradicionem* 128, 16; praeterea conferantur *malediccione* 68, 33; *sancione* 50, 23. *zi* pro *di* habetur in *matizianus* 137⁹⁵. inuenitur etiam *ti* pro *ci*: *efficatius* 68, 12. 122, 12; *fatiem* 190, 25; *initiens* 157, 20; *iuditium* 110, 10; *prouintia* 107, 20 et similiter 81, 15; *suspitionem* 183, 19; *acatius* 62, 20. 64, 6. 66, 12. 18. 32. 67, 16; *nitia* = *Nicæa* 128, 6.

t pro *d* finali scribitur: *at* 178, 14. 15. 29; *aliquit* 151, 17; *aput* 179, 14. 186, 12; *d* pro *t*: *inquit* 25, 2. 150, 8. 153, 24. 190, 20; *adque* 177, 1.

semper scribitur *exsistere*; adnoto tantummodo *exisistentem* 21, 19. *exsilio* quoque legitur 114, 9. 118, 27; sed *exscripto* 195, 18. *ex* habetur pro *s*: *excelestissimos* 192, 24; *expectabilem* 186, 7; *expoliasse* 154, 31; *s* pro *ex*: *spectant* 184, 17.

nn pro *mn* scribitur in *mennone* 175, 31; idem uoluisse uidetur librarius in *menonem* 175, 17.

r altera expungitur: *exprobas* 160, 9; *exprobans* 86, 23; *frustatus* 114, 22.

m finale omittitur: *beatitudine* 118, 17; *circumcisione* 25, 33; *confessione* 179, 19; *deitate* 187, 3; *dispensatione* 91, 1; *expositione* 132, 9; *homine* 72, 6. 15. 125, 18; *humanitate* 78, 30; *inreptione* 96, 21; *intolerabile* 20, 21; *morte* 130, 30; *natiuitate*

74, 2; *passione* 67, 11; *ratione* 107, 30. 153, 37. 163, 32; *resurrectione* 73, 5; *salutare* 152, 30; *susceptione* 124, 31; *suscriptione* 177, 5; *coexistente* 164, 29; *remittente* 86, 7; *illa multitudine* 177, 26; *africa* 81, 21; *blasphemia* 67, 12; *contraria* 73, 3; *cultura* 192, 34; *epistula* 65, 1; *flamma* 156, 31; *forma* 126, 24; *gratia* 140, 4; *iusta* 100, 11; *rapina* 73, 17; *terra* 118, 5; *uespera* 84, 29; *congregata* 110, 34; *exposita* 83, 17; *consolatu* 92, 22. 99, 3. 104, 28. 119, 16. semel legitur *studio* pro *studium* 97, 5. falso additur *m* finale: *auersionem* 181, 17; *carnem* 130, 25; *contentionem* 114, 30; *copulationem* 155, 26; *cultorem* 192, 23; *dispensationem* 161, 8. 194, 25; *diuisionem* 199, 29; *expositionem* 133, 18; *inhumanationem* 186, 17; *intellegibilem* 150, 23; *lamentationem* 81, 9; *mortem* 87, 24; *occidentalem* 175, 22; *omnem* 116, 11; *persuasionem* 125, 3; *profanationem* 192, 5; *similem* 142, 23; *substantialem* 165, 21; *uenerabilem* 147, 7; *dicentem* 188, 15; *facientem* 68, 21; *proferentem* 188, 14; *consensum et pacem* 188, 1; *episcopatum* 84, 23; *sensum* 190, 16; *statum* 92, 34; *tumultum* 182, 12; *animam* 150, 34; *causam* 194, 31; *concordiam* 178, 4; *constantiam* 142, 33; *iniuriam* 168, 27. 170, 2; *memoriam* 182, 26; *patientiam* 172, 14; *quam* 110, 29; *thesalliam* 171, 12; *hanc pro hac* 81, 13.

geminantur falso *pp*: *oportet* 11, 11 et similiter 4, 21. 28. 12, 24. 16, 24. 33, 18. 34, 18. 35, 26. 36, 8. 125, 33. 181, 17. 24. 186, 4; sed scribi solet *oportunus*. *cc*: *accacius* 185, 12 et similiter 38, 3. *ss*: *occassio* 160, 11. 183, 21 et similiter 100, 26. 163, 2. 191, 13, scribitur praeterea *occansione* 182, 25. 183, 20; *baptissma* 189, 11; antiqua scriptio est *caussas* 38, 7. *ll*: *optullit* 196, 11, *obtullerunt* 128, 19; *retullimus* 178, 5; *repullerunt* 60, 7; *utilliter* 197, 32; *thesalliam* 171, 12; *thessallonicensium* 62, 16. 119, 30. non geminatur: *eclesia* 185, 1 et similiter 185, 9. 195, 5; *permitamur* 89, 5; *repullerunt* 60, 7; *retulit* 113, 14 et similiter 178, 5; *accesit* 173, 15; *possessionem* 182, 16; *positis* 184, 16; *soffosionibus* 179, 31; *scisimi* 94, 7; *thesalliam* 171, 12; *thesalonicae* 41, 19; *thessallonicensium* 119, 30; *solemnibus* 182, 2; *solicitudine* 178, 9; *tranquillitatem* 110, 11; *cyrilus* 183, 30; *heladius* 135⁸⁶; *helesponti* 106, 20; *paladius* 134¹¹; *tralion* 136⁸⁷; *amiretur* 191, 12; *amirabilis* 191, 7; *amisisse* 100, 34; *panis* 127, 9; *erorum* 182, 25. recta et antiqua scriptio seruat in *affluens* 124, 9; recte quoque, sed contra Latinorum consuetudinem scribitur *arii* 202, 11. 34. fere scribitur *cotidie*.

in compositis librarius uti solet scriptura phonetica neque tamen ita ut etymologicam prorsus reiciat; ne a uitiosis quidem abstinet, qualia sunt *conperientes* 96, 11; *inperio* 174, 30; *inperator* 179, 8 et similiter 176, 30. 179, 3, uel a prorsus falsis uelut quodadmodo 151, 19; *abditamenti* 188, 19. *n* relinquit ante *m*: *conministrum* 171, 24. 172, 20; *committere* 173, 20; *inmaculatus* 73, 23 et similiter 36, 30. 203, 8; *inmeditatum* 151, 23; *inmensum* 157, 37; *inmortales* 68, 25 et similiter 127, 29; *inmortalitatem* 71, 5; *inmemorem* 168, 7; *inmundos* 34, 25; *inmutabile* 202, 36; *inmutilatam* 113, 35 et similiter 184, 23; ante *l*: *conlaudasti* 185, 27; *inlata* 66, 19 et similiter 102, 19. 28; *inlegaliter* 142, 23; *inlicitas* 160, 33 et similiter 160, 37. 180, 7; *inluminat* 162, 29 et similiter 64, 20; *inlustribus* 65, 33; *inluxit* 144, 15; ante *r*: *conrefertur* 131, 10; *conruentibus* 49, 12; *inrationalis* 158, 9; *inrationalia* 110, 11 et similiter 110, 20. 22. 111, 4. 158, 1. 13. 15. 182, 9; *inregularis* 104, 1 et similiter 114, 9. 15. 20. 116, 2. 5. 11. 111, 1. 175, 27; *inreligiosas* 170, 29 et similiter 170, 35. 173, 3; *inreprehensibile* 42, 3 et similiter 20, 26. 50, 2. 188, 14. 24. 28, 7. 61, 21. 77, 9. 170, 19. 196, 1. 198, 13; *inridcatur* 203, 25; *inrogant* 151, 32 et similiter 160, 38. frequentissime *n* remanet ante *p*: *comparare* 167, 23 et similiter 96, 21. 168, 18. 19. 28, *comparationem* 169, 8; *conpati* 39, 30; *conpendiosas* 194, 25; *conpescat* 17, 2; *conpetit* 60, 5 et

similiter 172, 30. 182, 14; *complentes* 85, 2 et similiter 179, 14; *composuerunt* 105, 4 et similiter 163, 34. 171, 27. 172, 5; *compositionem* 182, 32; *conpræhendere* 57, 17 et similiter 82, 28. 116, 24. 164, 40. 170, 1, *inconpræhensibile* 202, 36 et similiter 24, 24. 169, 3; *compresbyteri* 94, 17; *inpassibilis* 21, 26 et similiter 21, 28. 24, 11. 13. 79, 16. 125, 19. 126, 19. 30, 22. 164, 17. 165, 29. 167, 27. 29. 35, *inpassibilitate* 154, 38 et similiter 164, 16. 26. 33. 167, 4; *inpellentem* 166, 8, *impulsos* 196, 17, *impulsionis* 196, 14; *inpermutabilis* 155, 9; *inpertit* 34, 5 et similiter 48, 16. 59, 23; *adinplens* 115, 25; *inpollutum* 187, 13; *inponebat* 67, 6 et similiter 115, 33. 119, 11. 97, 30; *inportabile* 40, 21. 175, 32 et similiter 115, 33. 196, 35; *impossibile* 114, 19. ante *b*: *conbibit* 19, 34; *inbuti* 43, 12. *d* non mutatur ante *t*: *adtententes* 9, 5; *adtestatur* 157, 7 et similiter 25, 5; *adtribuentes* 202, 14; ante *p*: *adpræhendit* 11, 7 et similiter 11, 9. 12. 27, 17. 149, 31. 151, 6. 175, 5; *adprobaueris* 50, 13; *adpropinquare* 91, 27; ante *q*: *adquieuerunt* 88, 30; ante *f*: *adfecit* 100, 15; *adfixisse* 154, 32 et similiter 154, 38. 160, 16. 90, 3; *adfirmo* 62, 16. 129, 3 et similiter 7, 25. 193, 27. 57, 33. 199, 26. 201, 7. 14. 202, 2; *adfuimus* 103, 8 et similiter 106, 26, *adfuturum* 81, 31; ante *n*: *adnexa* 176, 20; ante *l*: *adlocutio* 194, 19; ante *r*: *adrogationibus* 146, 20; ante *s*: *adserere* 108, 4; *adsignatum* 103, 28; *adsum* 148, 3; *adsumere* 44, 26 et similiter 77, 18. 159, 20. 171, 23. 13, 15. 78, 31, *adsumptione* 144, 35. 21, 10; *adsurgere* 188, 26; *adscribens* 42, 29 et similiter 71, 12. 95, 37. 157, 31. 32; *circumadstabant* 86, 9; *adstitisti* 145, 28; *adstruxit* 71, 11. scribi solet *suscribere* etc., sed extant exempla non pauca *b* retentæ: *subscribere* 114, 24. 177, 9 et similiter 83, 7. 8. 9. 87, 11. 111, 24. 173, 11. 117, 28. 132, 14. 16. 134². 174, 6. 177, 16. 19. 183, 32, *subscriptio* 173, 8 et similiter 116, 1. 177, 8. præterea adfero *subssistentiis* 78, 7; *subministrat* 131, 24; denique *obprobrium* 160, 30. de uaria scriptione *obtinere* et *optinere* etc. egi supra p. v.

Ultimo huius de codicis Parisini orthographia capitis loco non indigna quæ afferantur iudico exempla litterarum uel singularum uel plurium omissarum, quæ haud infrequentia occurrunt: *au(t)* 73, 7; *quo(d)* 67, 13; *adi(e)cerunt* 101, 2; *constantinup(o)leos* 127, 1; *par(a)ti* 102, 3; *pro(p)ter* 74, 13; *uestra(e)* 104, 3; *uid(e)retur* 81, 15; *ami(ci)tiae* 66, 23; *candi(di)anus* 96, 15 et similiter 88, 13; *congre(ga)ta* 83, 12; *di(ci)t* 152, 16, *di(ci)to* 158, 25; *mise(r)cors* 77, 32; *mo(do)* 62, 14; *opini(oni)bus* 159, 11; *præ(ter)mittere* 59, 13; *qui(bus)cumque* 81, 33; *reuer(ent)tissimum* 58, 5; *se(du)cuntur* 202, 15; *sus(ci)piens* 70, 23; *suspi(ci)one* 197, 37; *u(id)ere* 119, 8; *uirgi(ni)tatem* 153, 14; *uirgi(ne)* 70, 20; denique in fine lineæ *huius(modi)*.

Ex codice Parisino 1572 [*p*] fere sæculo post codex olim cœnobii S. Iuliani Turonensis, tunc Colbertinus, nunc bibliothecæ Parisinæ Armamentarii 972, litteratura pulcra, sed parum diligenter transcriptus est. præter prima et ultima folia quæ in *p* detrita sunt neque legi possunt, nullo usu est.

Ex codice *p* simillimo deriuatum est non sine multis et leuissimis interpolationibus exemplar codicum *i* et *q*. littera *i* notauit quem inueni codicem Vaticanum 4978 s. XIII; continet initio excerpta ex Ps. Isidori decretalibus, f. XXXVIII—XXXXI exemplar *constituti domini Constantini imperatoris*, f. XXXXI—XXXXVI canones symbolumque Nicænum cum præfationibus nominumque catalogo, f. XLVI—XLIX Constitutum quod dicitur Siluestri, f. XLIX—LI canones symbolumque Constantinopolitanum, tum inde a f. LI gestorum Ephesenorum uersionem antiquam siue collectionem Turonensem, neque tamen integram; desinit enim in fine f. LXXVIII in p. 109, 23 *deposuimus*. ad idem exemplar rediit codex Antonii Contii, Nouiono [*Noyon*] oriundi, iureconsulti in uniuersitatibus Biturigum [*Bourges*] et Aureliani [*Orléans*],

unde expressa est editio princeps [*q*], quæ Gregorio papæ XIII dedicata Parisiis apud Sebastianum Niuellium uia Iacobæa sub Ciconiis a. 1574 in lucem prodiit titulo præmisso: *Sanctum magnum Ephesinum concilium, ex quatuor primis generalibus Conciliis ordine Tertium, nunquam antea typis editum. Ex bibliotheca Antonii Contii, Iuris Vtriusque Doctoris, et Antecessoris in Vniuersitate Biturigum. Eiusdem cura et diligentia transcriptum et fideliter ad Autenticum exemplar comparatum.* nam, ut de summa quæ inter lectiones intercedit similitudine taceam, uterque codex magna laborat lacuna, qua p. 10, 13 *ad obscuros* usque ad p. 18, 11 *anathema* intercederunt.

Codicis instar est Collectionis Salzburgensis [*S*, id est *w* — codex Vindobonensis 489 s. X, *r* = codex Vaticanus 1320 s. XV] ea pars quæ non ex Collectione Veronensi, sed ex Collectione *TC* desumpta est, scilicet, si numeros huius uoluminis adhibes, 1. 3—5. 9. 14—20. 30—38. 40—45. 47—49. 60—68. 70. 73—76, cf. uol. 2 p. IIII sq. usque ad 38 in *S* pleraque, quamuis non omnes redeunt correcturæ recensionis *C* propriæ, cessant uero inde a 40 ita ut *S* in hac parte proxime accedat ad *T*. quod commode inde explicatur quod collector Salzburgensis codice usus est, cuius priorem quidem partem corrector quidam cum *C* contulit, in altera parte de hac opera destitit. sed restat difficultas: in altera enim illa parte desunt quidem, ut dixi, lectiones *C* ex correctura ortæ, sed inueniuntur hic illic falsæ quæ in *C* quoque occurrunt; cf. p. 112, 26 decentia *T*] decedentia *CS*; p. 118, 1 difficultum *T*] difficillimum *S* difficillimorum *C*; p. 118, 13 coepiscopum *T*] ep̄m *CS*; p. 142, 16 citra *T*] circa *CS*; p. 173, 28 quod *T*] qui *CS*; p. 174, 11 eos *T*] om. *CS*; p. 176, 2 memorauimus *T*] memoramus *CS*; p. 176, 30 sit *T*] est *CS*; p. 180, 2 theodoto *T*] theodoro *CS*; p. 181, 28 alium *T*] aliquem *CS*; p. 185, 13 ex *T*] pro *Cw* om. *r*; traheretur *T*] traderetur *CS*. quas uitiorum concordantias casu ortas esse omnes equidem negauerim, sed conicere malim eum codicem cui correcturæ *C* inferebantur, et eum quo collector Salzburgensis usus est, inter se similes fuisse, in eo autem discrepasse quod ille totus correctus est, huius prior tantum pars et ne ea quidem ad amussim. ceterum collectorem Salzburgensem fuisse Cyrillianorum acrem asseclam triumque capitulorum aduersarium proditur notis codicis *w* margini hic illic adpersis; cf. imprimis p. 94, 1—4.

In Cyrilli capitulis [p. 33, 21—35, 15] codicibus uersionis antiquæ accedit Epitoma quæ fertur Hispana, s. VII initio a F. Maassen [*Gesch. d. Quellen* etc. p. 661] adscripta; codices adhibui Merseburgensem bibliothecæ cathedralis 104 s. X et Veronensem LXI [59] s. VII/VIII. quamuis autem codicem ab isto collectore adhibitum ex Collectione *T* deriuatum esse constet, non minus certum est illum ex Græco hic illic correctum fuisse.

Denique dicendum est de codice antiquo s. VIII Virdunensi Parisios in collegium societatis Iesu Claromontanum translato, deinde Meermano-Philippiano, nunc Berolinensi 79. scriptus est litteratura inhabili a librario indocto plurimisque scætet erroribus, sed propter ea quæ insunt, magna dignus est æstimatione. inscriptus est non prorsus apte ΕΡΛΕ ROMΑΝΟΡῪ ΠΟΝΤΙΦΙῪ. quæ continet, accurate descripsit Otto Guenther in dissertatione *Avellana-Studien* [*Sitzungsber. d. Wien. Akad. philos.-hist. Cl.* 134 v, 1896]; hic ea tantum numero, ad quæ in hoc tomo edendo codicem adhibui: 1. Athanasii epistolæ ad Epictetum uersionem quam primus edidi in uol. 5 p. 321 sq.; 2. Cælestini epistolam ad Cyrillum [uol. 2 p. 5 sq.]; 3. Cyrilli epistolam ad Nestorium [p. 20 sq.]; 4. Cælestini epistolam ad Nestorium [uol. 2 p. 7 sq.]; 5. Cyrilli epistolam ad Nestorium [p. 26 sq.]; deinde multis aliis interpositis, numero XLIII in indice signatam, Cyrilli epistolam ad monachos [p. 3 sq.]. atque

in hac quidem deriuatus est ex codice eius simillimo quo usus est collector Salzburgensis; plurimis enim locis concordat cum *TS* uel *CS*, semel [p. 4, 18] cum *S* solo. quod hic illic [p. 3, 21. 5, 19. 20. 8, 16. 13, 24. 32] seruat lectionem *T* correctura quæ in *CS* extat, non recepta, noli mirari. luculentum lectionis mixtæ exemplum extat p. 11, 29. uerba Græca ὄντος δὴ οὖν ἐναρροῦς uertuntur in *CS* cum sit itaque palam, in *T* uere itaque palam est, quia in exemplari Græco ὄντως extabat pro ὄντος; *B* habet cum sit itaque palam est. digniores quæ animaduertantur, sunt concordantiæ *B* cum *C* p. 10, 19. 11, 31. 12, 8/9. 14, 21, quibus adnumero p. 6, 2, ubi *m* pro *C* stare uidetur, et inprimis in falsa lectione consensus p. 11, 1; sed ne hæc quidem explicationi quam proposui, contradicunt, non magis quam unum nouæ et propriæ uersionis uestigium incertum p. 5, 14, cf. p. 68, 16 = p. 122, 16. in Cyrilli epistula priore [VI] *B* proxime accedit ad *T* et *US*, incertus est consensus cum *C* p. 21, 15, nouæ et a ceteris diuersæ uersionis uestigium extat p. 20, 10/11. clarius res se habet in Cyrilli epistula altera [VIII]: *B* presse sequitur *US*, maxime in parte priore, in altera haud infrequenter etiam contra *US* concordat cum *T* [p. 29, 22. 30, 25. 31, 5. 9. 14. 16. 33, 18. 34, 16. 19/20. 23. 35, 1. 2/3. 6. 10. 15], rarissime cum *C* [p. 27, 14. 15. 30, 19]; neque desunt propriæ atque ex Græco exemplari petitæ uersionis documenta [p. 27, 12. 16. 17. 20. 22. 25/26. 27. 28, 4/5. 24. 30/p. 29, 1. 29, 6. 33, 18 (cf. codd. Γ). 25]. uidetur igitur ex codice stirpis quidem *T* descendisse, sed et ex *US* et ex Græco, raro quoque ex *C* correcto. in Cælestini epistulis *B* sine incommodo stirpi *T* adnumerari potuit; ubi a *T* recedit [uol. 2 p. 6, 9. 8, 10. 10, 24. 30. 11, 14. 31. 32], correcturæ singulari debetur neque ei quæ ad certos codices possit referri.

Versionem antiquam edidit post Contium qui nihil egit nisi ut codicem transcriberet, Stephanus Baluze a. 1683 Parisiis in Noua Collectione Conciliorum ex codicibus tum Colbertinis *p* et *a* atque uersione Contiana [*q*], adhibito etiam Collectionis Salzburgensis codice S. Petri Bellouacensis tum Thuano, nunc Parisino 1456 mutilo et misere habito [cf. uol. 2 p. III]; pauca recepit præterea ex libro Roberti Winter [cf. uol. v 2 p. xvii]. quibus additamentis quamuis utilibus euenit ut uersionis antiquæ siue Collectionis Turonensis imago parum certa et clara præberetur. uersionem correctam siue Collectionis Casinensis partem priorem ex codicibus *m* et *v* edo primus.

II. DE VERSIONE ANTIQUA SIVE COLLECTIONE TVRONENSI

Versio Latina qua Gesta Ephesena ipsa, non singulares epistolæ proponebantur, neque Romæ neque Constantinopoli extitit, cum circa finem s. v Dionysius exiguus Cyrilli epistolæ synodicæ contra Nestorium cum capitulis translationem confecit se primum hoc munus suscepisse gloriatus et Petro, ni fallor, Scythiæ tunc episcopo dedicauit [cf. uol. v 2 p. III sq. 235, 17]. neque uersione antiqua quam F. Maassen nominauit Collectionem Turonensem, utuntur Facundus uel translator Innocentii Maronitæ [cf. quæ adnotauit p. 188, 27], sed præsto eam fuisse constat Liberato, dum paulo post concilium quintum [553] mortemque Vigilii [555, cf. 22 p. 153 Garn.] in Oriente breuiarium causæ Nestorianorum et Eutylianorum conficit. inde enim adfert p. 112, 16—19 [6 p. 26], p. 188, 27—189, 9 [8 p. 31], p. 193, 3—13 [9 p. 36. 37], p. 194, 5—16 [9 p. 37. 38], p. 199, 13—15. 17—21 [9 p. 38], p. 201, 1—11 [9 p. 38. 39], ubique lectiones *T* presse secutus¹⁾, etiam falsas, sicut omissionem uocis *medium* p. 201, 3; quod rarissime et in minutiis ad *C* accedit [p. 193, 9. 199, 20], casui tribuendum.

¹⁾ Notari uelim me non editione Garnerii, sed mea ipsius ex codicibus instituta recensione uti.

ex Cyrilli epistula ad Acacium Melitinensem [p. 195, 9—30] formauit narrationem 8 p. 29. 30; ibi luculentum extat uersionis antiquæ documentum. uerba Græca [uol. I 4 p. 21, 10] μή προανατείλαντος αὐτοῖς καὶ οἰονεὶ προεισκεκομισμένου τοῦ συνδέσμου τῆς ὁμοπιστίας in *TC* transferuntur ita [p. 195, 16]: *si non prior oriretur et ueluti præferretur unius fidei uinculum*, sed in *T* extat corruptela *prioriretur*, quam ut emendaret, scripsit Liberatus *prius iretur*. denique utitur breuibus illis narrationibus quales in *TC* intercalari solent; cf. 4 p. 16. 5 p. 17 cum p. 47, 9—13. 48, 3—33.

Videtur igitur consilium gesta Ephesena uniuersa Latine uertendi illo tempore captum esse quo propter controuersiam de tribus capitulis inter Iustinianum Occidentisque episcopos exortam ii qui Cyrilli concilii Epheseni principis auctoritatem contra Theodoretum Hibanque uindicabant, necesse esse censebant ut Occidenti collectio quædam omnium quæ et ante et in et post synodum acta erant, nota fieret. atqui in idem concluduntur ratiocinationes quibus uol. I 4 p. XII—XXVII eum qui uersionem antiquam confecit, usum esse antiquissima et a parte Cyrillianorum instituta probauit collectione, quæ quamuis in sæculo illo quod inter ipsius originem et translationem decurrit, non prorsus integra remanserit, tamen collectionibus Græcis, si summam rei respicis, fideliolem pristini status imaginem repræsentat. quæ si recte disputata sunt, iam ne de loco quidem, quo translationis opus magnum sane et antea intemptatum confectum est, dubitabitur. Occidens concilii Epheseni præter Nestorii damnationem pacemque inter Cyrillum et Iohannem factam memoriam retinuit fere nullam; postquam Leonis papæ tempore translatae sunt epistolæ Cyrilli altera ad Nestorium et illa pacis confirmatoria ad Iohannem, quæ a concilio Constantinopolitano a. 448, tum in Chalcedonensi pro certissimo orthodoxiæ documento approbatae erant, [cf. uol. v 2 p. xv sq.], nihil ex Ephesena materia in notitiam Occidentis peruenit, donec in fine s. v Dionysius exiguus, fere solus tunc utriusque linguæ Romæ peritus, Cyrilli epistolam synodicam et capitula Latinitati donauit. et dum pugna saeuit contra Acacium Anastasiumque imperatorem henotici protectorem et postquam Iustinianus theologum agere non sine ui atque arbitrio cœpit, summam qua inde ab initio floruit, auctoritatem in Occidente retinuit concilium Chalcedonense neque cuiquam in mentem uenit operam dare Epheseno. longe aliter in Oriente: ibi inde ab henotico et præcipue cum controuersia de tribus capitulis oreretur, Cyrilli concilium summa dignum habebatur ueneratione neque quicquam synodi Chalcedonensis auctoritati magis nocuit quam quod illius actis inerant quibus Ephesena detrectari uidebatur. atqui nusquam in Oriente tanta erat Latini sermonis notitia, ut magni operis Græci interpretatio auderi posset, præter Constantinopolim; ibi uero studium Latinitatis Anastasii temporibus uiguisse testis est Priscianus grammaticus Græca uertendi peritus, illius uitæ eruditionisque ecclesiasticæ pars quædam, ut ita dicam, erant monachi Gothici qui uulgo Scythici appellabantur, Latine loqui inde ab infantia consuefacti, Græce in regia urbe docti.

At insunt uersioni etiam origine, non uersione Latina. quarum ea quæ ad ipsa in concilio gesta pertinent, ex antiquis Græcis exemplaribus desumpta sunt. morem enim fuisse ut in synodis quæ Latine uel deponebantur uel subscribebantur uel legenda offerebantur, primo Latine profferrentur, tum præter subscriptiones Græca adderetur interpretatio, ex eis constat quæ in concilio d. 10. m. Iul. a. 431 cum legatis Romanis agebantur [cf. uol. 1 3 p. 54, 18 sq.], quem morem in monumentorum fide olim retentum esse non minus clare probatur codicis Atheniensis exemplo, ubi magistri militum per Orientem litteræ ad consularem Cypri primo Latine perscripta sunt, deinde uersio Græca adicitur [uol. 1 7 p. 119 sq.], quam in codicibus posterioris

ætatis in desuetudinem uenisse facile intellegitur. ex gestorum igitur exemplari Græco epistolam Latinam quam Cælestinus ad synodum dedit, descripsit collector *T* [uol. 2 p. 22sq.] aliter quam collectores Veronensis Frisingensis ceteri qui illam apographis scrinii pontificum Romanorum debebant, neque mirum si ex proxima interpretatione Græca pauca in *T*, multo plura in *C* transflexerunt. similiter non dubito ipsius Latina Ambrosii uerba quæ in excerptis Ephesinis XII. XIII proponuntur [p. 71, 6sq.], ad exemplar Græcum referre, etsi in eo quo collector *T* utebatur, Cypriani textus Latinus in excerpto XI intercidit et ab interprete demum antiquo gestorum Chalcedonensium Rusticoque eum secuto restitutus est [cf. quæ adnotauī ad p. 70, 28]. eadem ratio facile adhibetur Cælestini epistolæ ad Nestorium [uol. 2 p. 7sq.], quæ in primo concilii consessu lecta atque in fidem monumentorum recepta est, præsertim cum in *TC* introitus formula ea sit quæ in ipsa epistula locum habet, diuersa uero est ab illa quæ in exemplaribus ex scrinio desumptis inuenitur; postea ex *TC* illa etiam in alios codicum stirpes peruenit. aliter uero res se habet in Cælestini epistulis ad Cyrillum [ep. I uol. 2 p. 5sq.], ad Constantinopolitanos [ep. V uol. 2 p. 15sq.], ad Iohannem Iuuenalem Rufum Flauianum a pari [ep. VI uol. 2 p. 21sq.] datas: illæ enim in concilio numquam lectæ neque ex illic gestorum codicibus Græcis desumptæ sunt. neque tamen eas a scrinio Romano deriuari crediderim, sed descriptas esse putare malim de ipsarum epistularum exemplaribus qualia in episcopi Constantinopolis scrinia uel recepta uel aliunde per apographa transportata erant. quæ coniectura inde confirmatur quod in *TC* epistolæ ad Cyrillum præmittitur introitus epistolæ ipsi aptus; quod hæc in ceteris duabus epistulis non adhibetur, factum est quoniam altera non ad episcopum, altera a pari ad plures data est. rursus igitur ad conclusionis necessitatem deducitur disputatio aliam uersionis antiquæ cogitari non posse originem nisi Constantinopolitanam.

Interpres in transcrendo eam legem obseruare uoluit, ut pro uocabulo Græco quantum fieri poterat reponeret Latinum neque male rem ei cecidisse, si summam spectas, concedes. erat non Græcus Latine doctus, sed, ni fallor, ex diœcesis Thraciæ uel Mœsiæ prouincia oriundus cuius incolæ Latino sermone utebantur natiuo; haud raro enim Græcam orationem parum intellexit atque modo leuius modo grauius peccauit. est ubi uocabulorum sensum quem ignorat, aut specie quadam similitudinis pellectus aut ex conexu falso diuinetur: p. 4, 28 *pauca, carissimi* = ὀλίγ' ἄττα; p. 100, 1 *impias et erroneas uoces* = ἀσεβεῖς καὶ ἀλιτηρίους φωνάς, et similiter p. 147, 6; p. 168, 35 *migrare* = ἀπονάσθαι; p. 168, 36 *uulneratum* = χασματιαίαν; p. 151, 31 *possidentibus* = τοῖς πλεονεκτοῦμένοις; p. 164, 4 *oculi uisionem* = ὀφθαλμοῦ τὴν ιδέα; p. 20, 10 *utiliter* = χρηστῶς; p. 170, 33 *non ignoratos, sed doctos* = οὐκ ἀσήμων, ἀλλ' ἐλλογίμων; p. 119, 7 *ab optima ista conclusione iam reuocari* = ἀπὸ τοῦ εὐπροσώπου περιορισμοῦ τούτου ἀνακληθῆναι λοιπόν; p. 46, 26 *ne dederis locum et diuisionem discordiæ quæ serpit* = μὴ δῶις χώραν καὶ νομὴν ἐρπούση διαστάσει; p. 95, 22 *aperte* = ὑπόγυον; p. 154, 31 *cruce spoliasse uirtute diabolum* = τῷ σταυρῷ στηλιτεύειν διαβόλου τὴν δύναμιν. uel significationem quam ex glossariis nouit, adhibet quamuis loco non apta sit: p. 195, 2 *cogi incessanter hoc agere* = ἀδιαλείπτως ἐπειγέσθαι τούτο δράν; p. 39, 14 *ex operibus quæstus quosdam* = ἐξ ἀπόρων πόρους τινάς. eadem eruditionis tenuitas conspicitur quando uersiones uulgares ἐλέγχειν ἐλεγχος per *increpare increpatio* siue κατορθοῦν κατορθῶμα per *corrigenere correctio* locis obtruduntur ab illo sensu longe alienis.

Versionis genere atque habitu sibi et in eis quæ uoluit translator et in quibus defecit, constanti, Latinitatis colore per totum opus fere eodem, certæ cuiusdam Græcæ

electione collectionis quæ exemplar præberet, his omnibus si non uni homini, certo tamen uni consilio totum opus deberi probatur. cui conclusioni non obstat quod in actione de Charisio [cf. quæ ad p. 128, 8 adnotauit] uersione quæ in Collectione Palatina 38 extat, translator usus est; alias præterea uersiones singularium epistularum uel gestorum ei præsto fuisse non crediderim: certe Dionysii translationem Cyrilli epistolæ ad Nestorium synodicæ capitulorumque non nouit. quod uero eiusmodi operibus primo magis quam postea, simulatque in usum uenire describique cœperunt, accidere solebat ut apographon hoc uel illud manum correctoris ne Græca quidem consultare spernentis pateretur, hoc uersioni quoque antiquæ Gestorum Ephesorum siue Collectioni Turonensi quamuis nescio an raro, certo tamen euenisse constat ex comparatione quam uol. 2 p. VI sq. inter *T* atque Collectiones Palatinam et Veronensem institui. accedit nota marginalis in *T* Cælestini epistolæ ad Iohannem et ceteros datæ adscripta [p. 37, 21]: *huius epistolæ locus sextus decimus est apud Græcos; observa ergo ut ibi transcribatur*, cui præcepto aut oboedierunt aut oboedire cœperunt codices *C*. ceterum exemplar Græcum quo corrector utebatur, pertinebat ad stirpem *SD*; ibi illa epistula nunc in *S* numerum 17, in *D* 17 præ se fert, sed si ratio habetur epistolæ 2 paulo post repetitæ et in *S* dupliciter numeratæ [cf. uol. 1 4 p. XI] et epistolæ Cyrilli ad Theodosium [7], quæ sine dubio postea illic inserta et a uersione Latina aliena est, in antiquiore istius collectionis forma illam Cælestini numeratam esse sextam decimam euadit. quoniam autem ad Græcam collectionem antiquissimam quam translator Latinus uertendam sibi sumpsit, ex Græcis quæ nunc extant, nulla propius accedit quam *SD* [cf. l. c. p. XII sq.], etiam correctorem simili exemplari usum esse apparet atque translatores ipsos.

III. DE RVSTICO DIACONO COLLECTIONIS TVRONENSIS CORRECTORE

Collector Turonensis [*T*] se ad operis finem peruenisse significat subscriptione ultimæ epistolæ [76] adnexa [p. 203, 28]: *IVVANTI DEO EXPL̄ TRANSLATIO PRIMA EPHESENI CONCILII AMEN DŌ GRATIAS*. pro hoc finis testimonio posuit corrector: *emendauit et distinxi interpretationem sanctæ synodi, deo gratias* neque, sicut ille, in hoc termino substitit, sed opus etiam maius proprio studio ac labore adiecit, per numerationis continuationem aliisque rationibus quas uol. 4 p. VIII exposui, testando hanc nouam et illam antiquam atque a se emendatam unius operis esse partes. sicut in altera parte, in priore quoque usus est bibliotheca Acœmetarum monasterii Constantinopolitani; in notis enim aut a codicis *m* librario ipso aut ab alio qui eodem utebatur exemplari, margini adscriptis non raro refertur de codice Acymitensium [p. 23, 3. 35, 16. 37, 19. 38, 1. 39, 7. 40, 29. 44, 4. 84. 114, 12. 119, 15. 174. 181, 5. 17. 185, 31; quæ p. 43, 2 olim extabat nota, nunc ita detrita est, ut legi non possit]. ter adnotantur uariæ lectiones, quarum duæ [p. 114, 12. 181, 17] in codice illo solo extare dicuntur speciemque præ se ferunt interpolationis, tertia [p. 185, 31] ad allocutionis formulam pertinet et in Græcorum codicum parte inuenitur. plerisque autem inter istas notas, ut de prorsus obscuris et corruptis p. 172, 28/29. 173, 17. 19 taceam, comparatur codicis Acymitensium contentus uel ordo uel numeratio cum ea collectione quam uertendam sibi proposuit translator; cf.

p. 84 in codice Acym̄ post hanc [ep. 28 = V 65] legitur relatio clericorum de sancta synodo in qua Dalmatius superscripsit [ep. 37 = V 86]

- p. 174 in Acym̄ hęc [ep. 61 = V 108 A 59, deest in Collectionis *SD* parte primaria] non iacet
- p. 119, 15 post hanc [ep. 45 = V 105 S 71 A 50] in Acym̄ petitio cleri Constantinopolitani epistula Scientes uestram pietatem multam curam facientem [ep. 48 = V 103 S 72 A 53; notanda est concordantia cum *SD*]; post hęc monumenta <de> Cypriis [A 81] et petitiones <de> duabus ecclesiis singulorum episcoporum Europæ [A 82]
- p. 181, 5 [ep. 68 = V 110] in Acym̄ iacet post satisfactionem Cyrilli ad imperatorem Theodosium [= V 118].

Hac ultima nota probatur codicem istum non uersionis Latinæ, sed Græcum fuisse; Cyrilli enim apologeticus ad Theodosium nullum anticum habuit translatores Latinum. cauendum igitur ne in errorem inducant notulæ quædam quæ ad epistulas ante synodum pertinent:

- p. 37, 19 ex alia translatione: iacet in codice Acymitensium ad Flauianum Rufum uel ad Iohannem XIII^a ipsa [= ἡ αὐτή, quod *a pari* uertendum erat]
- p. 38, 1 in alia translatione hoc habetur: in Acymitensium XXII iacet
- p. 44, 4 alia translatio: in Acymitensium XCIII
- p. 40, 29 . . . [*abscissa*] translatio: in Acymitensium nonagesimo primo

Quacumque ratione istam aliam translationem intellegendam esse duxeris, de hoc non dubitabis quin diuersa sit ab ipso codice Acœmetarum; immo significari apparet codicem quendam Latinum unde notulæ de codice Acœmetarum Græco desumptæ sunt. quem codicem Latinum librarius codicis *C*, id est archetypi codicum *m* et *v*, *aliam* appellauit *translationem*, ut eum distingueret ab exemplari uersionis antiquæ *T*, quod ex illo emendabat, quamuis parum apte translatio appellaretur codex cui Cælestini epistula Latina non translata inerat. ceterum ex numeris quibus epistolæ ante synodum in codice Acœmetarum signatæ erant, hi tantum notati sunt:

- p. 35, 16 XI = CT 9 V 24 S 14 A 22. quæ præterea in *m*² legitur notatio *in Acymitensium iacet XCI*, eam falso huc delatam esse apparet ex ea quæ extat p. 40, 29
- p. 37, 19 XIII = CT 13 V 12 S 18 A 9
- p. 23, 3 XV = CT 7 V 5 S 12 A 13
- p. 38, 1 XXII = CT 14 V 16 S 21 A 35
- p. 39, 7 XXIII = CT 15 V 17 S 22 A 36
- p. 40, 29 XCI = CT 16 V 13 S 19 A 16
- p. 44, 4 XCIII = CT 19 V 14 S 41 A 20

Hac ex paucitate neque contentus neque ordo collectionis quam codex Acœmetarum continebat, restitui potest; id tantummodo conicere licet epistulas V 13 et 14 initio omissas in appendice quodam locum habuisse.

Monasterii Acœmetarum codices strenue et indefesse explorauit Rusticus diaconus, postquam ei breui ante mortem Iustiniani contigit ut ex Thebaide quo relegatus erat, Constantinopolim rediret; quomodo ex illis studiis laboribusque exorta sit noua Gestorum Chalcedonensium recensio, exposui in dissertatione de his Gestis [*Abhndlg. d. Bayer. Akad. d. Wiss.* XXXII 2]. neque noua recensio uersionis antiquioris Gestorum Ephesenorum eo tantum illi similis est quod utrique eiusdem bibliothecæ codices adhibebantur; idem est consilium uersionem exemplari Græco artius accommodandi, idem studium codices conferendi, eadem ratio non totas sententias, sed sententiarum

partes uel singula uocabula uersionis antiquioris corrigendi; sicut illic, hic quoque minutiarum etiam nimis scrupulosa est obseruantia, quæ e. g. epitheta episcoporum εὐλαβέστατος et θεοσεβέστατος uno eodemque quale est *reuerentissimus* uel secundum usum Occidentalem *beatissimus* siue *uenerabilis* reddere nolit, sed inter *reuerentissimus* et *religiosissimus* anxie discernat. sunt quædam utrisque Gestis communia; monumenta eorum quæ Ephesi d. 22. m. Iul. a. 431 acta sunt, ex gestis alterius synodi Ephesenæ Chalcedone lecta, Cyrilli epistula altera ad Nestorium et epistula de pace ad Iohannem et primi et tertii, sicut primario numerabatur, consessus monumentis insertæ sunt, neque frustra comparatio inter utraque Gesta instituitur, dummodo uersiones antiquiores eadem uel fere eadem sint. quod accidit in Cyrilli epistula ad Iohannem, cuius ea uersio quæ in Collectione Veronensi [U] extat, in Gestis Chalcedonensibus utrobique, et in prima et in tertia actione [KK³] redit neque a Collectione Turonensi [T], unde desumpta est, nisi raro discrepat. atqui utraque noua recensio Gestorum et Ephesenorum [C] et Chalcedonensium [RR³] frequentia tam arti consensus exempla præbet, ut uni eidemque correctori ascribi debeant; cf.¹⁾

- p. 188, 15 διαβεβαιουμένου] affirmante *CRR³* fide [uel fidem] dicente *TUKK³*
 16 καὶ αὐταῖς λέξεσιν] et ipsis uerbis *CR* sicut ipsis uerbis *R³* sicut *TUKK³*
 24 δέ] autem *CRR³* tamen *TUKK³*
 24/25 τῆι ὁμολογίαι τῆς οικείας ἀσθενείας ἀποκλείοντες] confessione propriæ infirmitatis præexcludentes *CR* confitentes propriam infirmitatem pro excludendis tamen [tamen *om. R³*] *TUKK³R³*
 26 ἐν οἷς] in quibus *CR³* *om. TUKR*
 p. 189, 5 ἐνανθρωπήσαι] inhumanatus *CR³* homo factus *TUKK³R*
 7 μὲν κοινοποιοῦντας] quidem communicantes *CRR³* coniungentes *TUKK³*
 8 δέ] uero *CRR³* *om. TUKK³*
 13 αἱ τε παρ' ἡμῖν καὶ αἱ παρ' ὑμῖν] nostræ et uestræ *CR* uestræ et nostræ *TUK*
 p. 190, 6 γάρ, *om. unus codex*] enim *CRR³* *om. TUKK³*
 9 ὤν] existens *CR³* ens *R* *om. TUKK³*
 ὡς] ut *C* sicut *R* tamquam *R³* *om. TUKK³*
 11 ἐνωσιν] unionem²⁾ *CRR³* unitatem *TUKK³*
 17 ἀλλ'] sed *CR* *om. TUKK³R³*
 p. 191, 17 μακάριον] beatum *CR* beatissimum *TUKK³R³*
 19 καὶ] et *CR* *om. TUKK³R³*.

At præter nouam gestorum Chalcedonensium recensionem extat alterum quoque Rustici opus, dialogus contra Acephalos, primo ab Iohanne Sichardo in Antidoto contra diuersas hæreses [cf. uol. v 2 p. 1] Basileæ 1528, tum a Gallandio in Bibliothecæ patrum t. XII editus non sine codicis subsidio, corruptelis tamen et lacunis adeo deuastati, ut magna pars ipsius Rustici disputationum uix possit intellegi. quod eo molestius est quo huc usque mihi quidem nullus codex innotuit qui librum istum contineat. tamen Baluzii exemplum secutus excerpseri eos locos quibus scriptiones

1) In exemplis Gestorum Chalcedonensium adferendis utor recensione a me ipso ex codicibus confecta, sed nondum edita.

2) Huic correcturæ, id est discrepantiæ inter ἐνωσιν et ἐνότητα in Latino quoque sermone conseruandæ multum operæ datum esse a *C*, id est a Rustico, ex indice uocabulorum perspicies.

quæ Actis Ephesensis insunt, laudantur, neque sine fructu; quamvis enim Rusticus more suo uersionem non unam semper eandemque sequatur, tamen haud raro extant eiusmodi concordantiæ cum recensione *C*, quæ fieri non potest quin ad eundem referantur auctorem. incipere liceat a Cyrilli epistula ad Iohannem:

p. 189, 5. 7. 8. 190, 17. 191, 17. 19 eas habet lectiones Rusticus quas supra ex *CR* siue *CR*³ siue *CRR*³ enotaui, quarum imprimis ea quæ extat p. 189, 7 digna est quæ animaduertatur propter uerbum mirum atque nouum *communificantes*. accedunt

p. 188, 27 τοιγαροῦν] igitur *CRust.* etenim *TUKRK*³*R*³

p. 189, 1 τὸν αὐτόν] eundem *CRust. om. TUKRK*³ *post nobis coll. R*³ *cum nonnullis codicibus Græcis*

p. 190, 16 τὴν θείαν τοῦ λόγου φύσιν] diuinam naturam uerbi *C* diuinam uerbi naturam *Rust.* naturam dei uerbi *TUKRK*³*R*³

29 παραιτούμενοι] uitantes *CRust.* metuentes *TUKRK*³*R*³

p. 191, 17 ὀρθοδόξως] orthodoxe *CRust.* recte *TUKRK*³*R*³

Sequatur Cyrilli epistula altera ad Nestorium, in qua Collectio Veronensis [*U*] tam presse sequitur Turonensem, ut eius quasi alter sit testis

p. 21, 4 καί] et² *CRust. om. TU*

6 ἀλλ'] sed *CRust. om. TU*

9 μόνην et μόνον] solam *CRust.* solum *TU*

11 ἀμφοῖν] ambobus *C* ambobus *et* ambabus *Rust.* utrisque *TU*

12 ἀνηρημένης] interempta *C*, *Rust. quater*, consumpta *Rust. p. 48^a Gall.* ablata *TU*

13 ἀποτελεσασῶν] perficientibus *CRust.* perfecerunt *TU*

13/14 θεότητος τε καὶ ἀνθρωπότητος] deitate et humanitate *CRust.* deitatis et humanitatis *TU*

15 καίτοι] et certe *C* dum certe *Rust.* licet *T* cum *U*

τὴν ὑπαρξιν] subsistentiam *CRust.* essentiam *TU*

23 ἐνωθείς] adunatus *C* unitus *Rust.* adunitam *TU*

28 πάλιν] rursus *CRust.* iterum *TU*

παθεῖν] passus *CRust.* pati *TU*

p. 22, 5 ὅτι] quia *CRust. om. TU*

12 πάλιν] rursus *CRust. om. T* iterum *U*

19 ἔχειν] habere *C* si sic habeatur *Rust.* dicere *TU*

κἂν εἶ] uel si *C* uel si *et* uel certe si *Rust.* licet *TU*

Item res se habet in Nestorii epistula ad Cyrillum

p. 25, 26/27 τῆς οἰκειότητος] propriificationis *CRust.* proprie factæ *T* proprietatis *U*

30 κἀκείνων] et illis *C* et ab illis *Rust.* illis *TU*

Multus est Rusticus in adferendis excerptis Ephesensis ex patribus, quæ dupliciter et in nr. 24 et in nr. 46 Collectionis *TC* extant:

p. 70, 20. 124, 10 καινοπρεπῶς et καινοπρεπής] noui decoris *C*²⁴*C*⁴⁶*Rust.* nouo modo *T*²⁴*T*⁴⁶*U*

p. 71, 20. 125, 6 quia quasi ex *Græco* *C*⁴⁶ quia *et* quoniam *Rust.* quasi *C*²⁴*T*²⁴*T*⁴⁶*U* imprimis excerptum XIII ex Gregorio Nazianzeno laudare solet:

p. 72, 9. 125, 21 ὅλων] toto *C*²⁴*C*⁴⁶*Rust.* in toto *T*²⁴*T*⁴⁶*U*

p. 72, 18. 125, 30 ἐκπέσοι] decidat *C*²⁴*Rust.* excidet *T*²⁴*T*⁴⁶ excidat *C*⁴⁶*U*

- p. 72, 19. 125, 31 μέν] quidem *C²⁴Rust. om. T²⁴T⁴⁶C⁴⁶U*
- p. 72, 20/21. 125, 32/33 εἰ καὶ οὕτως ὁ Παῦλος τὸ ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ἐκτὸς προσηγόρευσεν] etsi sic Paulus quod interius [intus *Rust. p. 52^b. 53^a*] est [est om. *C⁴⁶Rust.*] hominis et quod exterius [foris est *Rust. p. 52^b. 53^a*], appellauit [appellauerit *C⁴⁶* nominauit *Rust. p. 53^a*] *C²⁴C⁴⁶Rust.* licet etiam [et ita *U*] Paulus interiorem hominem et exteriorem [interius hominis et exterius *U*] appellauerit *T²⁴T⁴⁶U*
- p. 72, 22. 125, 34 τὰ ἐξ ὧν] ea ex quibus *C²⁴C⁴⁶Rust.* ex quibus *T²⁴T⁴⁶U*
- p. 72, 24. 126, 2 τὰ ἀμφοτέρα] ambo *C²⁴Rust.* utraque *T²⁴T⁴⁶C⁴⁶U*
- ibid. EN συγκράσει] unum commixtione *C²⁴Rust.* in [summæ unitionis in *T²⁴*] contemperatione *T²⁴T⁴⁶U*
- p. 72, 25. 126, 3 θεωθέντος] deitato *C²⁴C⁴⁶Rust.* deificato *T²⁴T⁴⁶U.* hæc concordantia grauissimi momenti est; quin enim Rusticus ipse inauditum illud *deitato* propter rationes dogmaticas finxerit, dubitari uix potest
- p. 72, 26. 126, 4 ἔμπαλιν] conuerse *C⁴⁶* e conuerso *Rust. e contrario T²⁴C²⁴U* contrarie *T⁴⁶*
- p. 73, 4. 126, 10 θεοκτόνων] deicidis *C²⁴C⁴⁶Rust.* dei interfectoibus *T²⁴T⁴⁶U*
- p. 73, 6. 126, 12 παρεγγράπτους εισάγουσιν] subinscriptos inducunt *C²⁴Rust.* inscriptos dicunt id est adoptiuos *T²⁴* parengraptos dicunt, id est inscriptos *T⁴⁶C⁴⁶* fictos, quod Græci perigraptos uocant, dicunt *U*
- p. 73, 7/8. 126, 14 κἂν] uel si *C⁴⁶Rust.* quamuis *T²⁴T⁴⁶U*

Hæc sufficient, puto, ut Rusticus Gestorum Ephesenorum uersionem antiquam siue Collectionem Turonensem emendasse Collectionisque Casinensis pars prior hanc ipsam illius recensionem repræsentare probetur. atqui istius Collectionis alteram partem ab eodem collectam et translata esse qui priorem emendauit, constat: demonstratum igitur est Bolotouium ante hos fere quinquaginta annos recte opinatum esse, cum Collectionis Casinensis partem alteram Rustico diacono Gestorum Chalcedonensium emendatori ascriberet. ceterum illum opus Ephesenum post Chalcedonense aggressum esse olim exposui [*Abhndlg. d. Bayer. Akad. d. Wiss. xxxii 2 p. 16*].

Sicut in optimo codice Parisino 11611 præter adnotationes criticas etiam multæ aliae a Rustico marginibus adscriptæ leguntur, similes in codice Casinensi *m* inueniuntur. acris trium capitulorum defensoris contra Cyrillianos præ se ferunt nonnullæ malitiam, cuius uestigia multa in altera Collectionis Casinensis parte extant, cf.

p. 113, 30sq. *not ipsos petisse audientiam imperatoris.* petuntur Cyrillianorum mandatarii quod Chalcedone cum Orientalibus disputare noluerint.

p. 156, 9 *ab hinc pessima exempla uertibilium rerum et periturarum.*

p. 175, 24 *n̄ contra litteras Caprioli.* gloriantur Cyrilliani quod Africa uniuersa sibi consedeat, sed in litteris quas Capriolus episcopus Carthaginis ad synodum destinauit, scriptum est neque in Africa synodum congregari neque alium nisi unum Bessulam diaconum mitti potuisse [p. 81, 14sq.].

Et qui contra Acephalos librum scripsit, digna est adnotatio p. 175, 31 *n̄ unde sibi nomen Acephali reppererunt*; clerico Occidentali conuenit concilia contra Pelagianos et Cælestianos ut rem memorabilem adnotare [p. 173, 4]; hominem Iustiniano infestum, qui episcopos sedes mutare non sine ui cogebat, prodit adnotatio p. 178, 13.

Rusticum non uersionem tantum, sed etiam exemplaris Græci lectiones codicum Græcorum ope instructum correxisse multis docetur locis; inprimis luculentum exemplum præbet sacra ad Cyrillum destinata V 8. cauendum autem ne eius auctoritati nimium fidei tribuatur; non desunt loci quibus codices non meliores secutus sit.

Quamuis sermonem Græcum bene didicisset multosque translatoris antiqui errores ab eo satis feliciter correctos quavis fore pagina probetur, tamen præter non pauca uitia quæ intacta reliquit, extant quoque quæ minus bene egerit quam ille; cf.

p. 73, 16. 126, 17 φυτά = plantaria; arbores *T*

p. 106, 30 ὑποζυγίων = subiugalibus; iumentis *T*

p. 111, 6 συστροφή = coeuersio; cœtus *T*

p. 100, 6 καλλινίκων = decentissimorum; *om. T*

ex altera collectionis parte addo:

uol. 4 p. 12, 22 μελιιδός = dulciuocus

p. 116, 28 ἀκήρυκτον = infandum.

III. CANONVM EPHESENORVM VERSIO LATINA

Canones proprie dicti Ephesi a neutra parte constituti sunt, sed concilium Cyrillianorum postquam d. 17. m. Iul. a. 431 Iohannem Antiochenum et sodales communionem priuauit, ita tamen ut peccatum confessis restitutio non negaretur, litteras encyclias [V 91] ad omnes ecclesias destinauit quibus huic decreto sex alia supplementi gratia addebantur. iterum eadem epistula ubique diuulgata est a synodo quæ Constantinopoli aderat circum Maximianum recens ordinatum et septem Cyrillianorum mandatarios [V 113]. quæ decreta adiuncto illo de fide quod finem facit actionis de Charisio [A 77, uol. I 7 p. 105sq.], in collectionem quandam canonicæ similem composita sub finem s. VI adhibuit Iohannes Scholasticus in Collectione L titularum, unde canones Ephesii quibus adcreuerant decretum de episcopis Cypriis [A 81] et epistula synodica ad episcopos Pamphyliae [A 83], recepti sunt initio s. VII in Collectionem XIII titularum.

Quæ omnia longe aliena sunt ab antiquissima illa canonum collectione cuius uel ante concilium Constantinopolitanum ad finem perductæ memoria apud Græcos tota fere interiit, seruata tamen est in uetustis collectionibus Latinis. quibus canones Constantinopolitanos et Chalcedonenses primo non infuisse, sed postea uario modo esse insertos certum est, Epheseni autem canones ne in istis quidem additamentis inueniuntur, desunt etiam in Dionysiana. uir ille pro sæculi illius barbarie minime indoctus neque librorum ope destitutus qui collectionis canonum Hispanæ formam primariam confecit, cum concilia Græciæ, ut eius uerbis utar, componeret neque Ephesenum omittere uellet, aliter canonum defectui mederi nesciuit nisi ita ut in eorum locum Cyrilli epistolam tertiam ad Nestorium alteriusque ad eundem partem reponeret. paulo post, opinor, accidit casu quodam, quem ut extricarem, mihi huc usque non contigit, ut una sola uersio canonum Ephesenorum in codice quodam s. VII non anteriore canonum collectioni cuidam accresceret, unde in tres peruenit, quos Friderici Maassen indefessa sedulitas detexit [p. 472. 544], duos quidem Dionysianæ recensione Bobbiensis [*O*]. Ambrosianum S 33 sup. s. VIII [*y*] et Vercellensem 111 s. XI [*z*], tertium Parisinum 3858^c s. XII [*P*]. ex quibus eam, ne quid Actis Ephesensibus deesse uideatur, hoc loco edere constitui.

Incipiunt capitula regularum canonum Ephesini concilii num̄ VIII

De episcopis qui in sancto concilio minime fuerunt et de eis qui destiterunt et se hæreticis applicuerunt

De episcopis qui reliquerunt sanctum concilium et apostatis se applicuerunt

De his <qui> ab hæreticis prohibiti sunt recta sapere

1—p. XVIII 7 *P om. O*

1 regulare *P*   2 destituerunt *P*   5 qui *om. P*

De clericis similiter qui destiterunt

De condemnatis pro nequissimis actibus

De confirmatione rectæ fidei uel de his qui ab hæreticis ueniunt ad catholicam ecclesiam

Vt non liceat cuiquam episcoporum inuadere prouinciam ad alium pertinentem <et> ordinationem
facere

5

De his qui non audiunt instituta ecclesiastica et aduersantur rectæ fidei

Expliciunt capitula

INCIPIVNT REGVLAE EPHESENI CONCILII NVMER̄ VIII

DE EPISCOPIS QVI IN SCO CONCILIO MINIME FVERVNT ET DE HIS QVI
DESTITERVNT ET SE HÆRETICIS APPLICVERVNT.

10

I Quoniam oportet etiam absentes qui in sancto concilio non interfuerunt, sed in prouinciis remanserunt, non ignorare quæ disposita sunt, notum facimus uestre sanctitati ut siue metropolitanus prouinciæ destitit a sancto et uniuersali concilio et applicuit se congregationi apostasiæ aut post hoc se applicauerit et sectam Nestorii sapuit aut sapuerit, hic contra episcopos prouinciæ agere aliquid non potest utpote omni ecclesiastica communione a modo de concilio repulsus et iam inefficax constitutus, sed etiam ipsius prouinciæ episcopis et qui in circuitu sunt metropolitanis qui orthodoxe sapiunt, subiaceat, ut omni modo et de gradu episcopatus eiciatur.

DE EPISCOPIS QVI RELIQUERVNT SCM CONCILIVM ET APOSTATIS SE
APPLICVERVNT

20

II Si qui prouinciales episcopi defuerunt a sancto concilio et apostasiæ se applicuerunt aut applicare temptauerint et postquam subscripserunt in depositione Nestorii, iterum recurrerunt ad conuentum apostasiæ, hos omni modo secundum quod placuit sancto concilio, alienos esse sacerdotii et a gradu suo eictos.

DE HIS QVI AB HÆRETICIS PROHIBITI SVNT RECTA SAPERE

25

III Si qui et in quacumque ciuitate clerici a Nestorio uel eis qui cum eo fuerunt, prohibiti sunt recta sapere, et hos proprium recipere gradum decreuimus, generaliter autem clericos qui uniuersali et orthodoxo concilio similia sapiunt uel sapuerint, nunc aut postea in qualicumque tempore eis episcopis qui destiterunt aut desistere temptant et transgrediuntur sanctos canones et fidem orthodoxam, iubemus nullatenus subiaccere quocumque modo uel tempore.

DE CLERICIS SIMILITER QVI DESTITERVNT

III Si qui clericorum destiterint et ausi fuerint clam aut publice Nestorii sectam sapere, et hos esse depositos a sancto concilio.

1—v *Græce extant in uol. 1 3 p. 27, 21—28, 14*

4 et *om. P*

O [= *yz*], *P*

8 regulæ O statuta *P* epheseni O huius *P* numer̄ VIII O *om. P* 10 destituerunt *P*

11 numeri ex O 14/15 et — sapuerit *om. P* 16 ammodo *P* 17 et *om. y* 19. 20 *om. P*

21 siquis *OP, corr. O* se *om. P* 21/22 applicauerunt *P* 22 et *P* sed O 23 recurrunt *z corr*

secundum quod *yP om. y corr z* 25 *om. P* 26 uel ab *P* 27 recte *P* 29 eis episcopis

scripsi et epis P eos epos O 32 *om. P* 33 destiterunt *P* fuerunt *P* clam aut

O clamare *P* nestorii sectam O nestorium recta *P* 34 *in fine add. iubenus y^{ms}*

DE CONDEMNATIS PRO NEQVISSIMIS ACTIBVS

V Quanti pro nequissimis actibus condemnati sunt a sancto concilio aut a propriis episcopis et eis extra canonicam obseruationem secundum suam in omnibus indifferentiam Nestorius uel qui eius sectam sapiunt, reddere temptauerunt aut temptauerint communionem aut gradum, nihil prodesse et hos oportere nihilo minus esse depositos iudicauimus. 5

DE CONFIRMATIONE RECTÆ FIDEI VEL DE HIS QVI AB HÆRETICIS VENIUNT AD CATHOLICAM ECCLESIAM

VI Definiuit sanctum concilium alteram fidem nulli licere proferre aut conscribere seu componere præter eam quæ definita est a sanctis patribus qui in Nicæa congregati 10 sunt cum sancto spiritu; qui autem præsumpserint componere fidem alteram aut producere aut proferre uolentibus conuerti in agnitionem ueritatis aut ex paganismo aut ex Iudaismo uel ab hæresi quacumque, hos, si quidem sint episcopi aut clerici, alienos esse episcopos episcopatu et clericos clericatu; si uero laici sint, anathematizari. simili autem modo, si comprehensi fuerint siue episcopi siue clerici siue laici aut 15 sapientes aut docentes ea quæ in prolata expositione a Charisio presbytero pro humanatione unigeniti filii dei continentur, hoc est horrida et peruersa Nestorii dogmata, quæ subter adnexa sunt, subiaceant definitioni huius sancti et uniuersalis concilii, certo constituto ut episcopus quidem ab episcopatu deponatur, clericus autem similiter decidat a clero; si autem laicus sit, et hic anathematizetur sicut prædictum est. 20

Item in supra scripto VI. canone: Similiter et si qui uelint quæ de singulis acta sunt in hoc sancto concilio, quocumque modo commouere, sancta synodus definiuit, si quidem episcopi uel clerici sint, proprium omni modo amittant gradum; sin autem laici, eos sine communionem esse.

VT NON LICEAT CUIQVAM EPISCOPORVM INVADERE PROVINCIAM AD ALIVM PERTINENTEM ET ORDINATIONEM VEL DISPOSITIONEM IN EA FACERE 25

VII Causam contra ecclesiasticas sanctiones et constitutiones sanctorum patrum nouiter factam et omnium libertatem maculantem adnuntiauit deo amabilis coepiscopus Reginus et qui cum eo sunt religiosi episcopi Cypriensis prouinciæ Zenon et Euagrius. unde quia communes passiones maioris egent sanitatis sicut et maiorem 30 læsionem afferentes, si neque consuetudo prisca subsecuta est episcopum Antiochenæ ciuitatis in Cypro facere ordinationes, quemadmodum per suos libellos et proprias uoces docuerunt religiosi uiri qui sanctum concilium adierunt, inlæsi et sine uiolentia permaneant qui sanctarum ecclesiarum Cypriensium præsules sunt secundum constitu-

VI *Græce extant in A 77 [uol. I 7 p. 105, 20sq.]*

VII *Græce extant in A 81 [uol. I 7 p. 122, 1—20]*

21—24 *redeunt infra sub numero VIII*

O [= yz], P

1 om. P	3 et hæ eis P	4 sectam O recta P	temptauerunt aut temptauerint P
temptauerunt y temptauerint y ^{corr} z	5 gradum eis P	7 firmacione P	11 præsumpserit O
13 quacumque hos] hos quicumque P	sunt P	15 siue ⁹] aut P	16 in om. z
16/17 humana natione P	20 a clero decedat O	21 si quid P	23 ammittat z si P
24 eos om. P	25 cuiquam om. O, corr. y ^{mg}	26 in ea om. P	27 causam om. O
om. O	cyprensis yP, corr. y	zenorius P	31 neque] et P
			32 et in P
			34 cyprensiū P

tionem sanctorum et uenerabilium patrum manentes, secundum pristinam consuetudinem per se manuum impositiones religiosorum episcoporum facientes. id ipsum autem et per alias dioceses et in omnibus prouinciis obseruetur ut nullus deo amabilium episcoporum prouinciam alteram non constitutam ex antiquo sub eius uel antecessorum suorum manu occupare audeat, sed et si quis occupauit et sub se uiolenter fecit, eam restituat, ut minime patrum constitutiones transgrediantur nec sub uelamine sacerdotali superbia potestatis irruat sæcularis nec lateamus libertatem paulatim amittentes, quam nobis donauit suo sanguine dominus noster Iesus Christus omnium hominum liberator. uisum est igitur sancto et uniuersali concilio seruari unicuique prouinciæ pura et sine uiolentia sibi pertinentia iura secundum antiquam consuetudinem licentiam habente tradere metropolitano exemplaria gestorum pro totius prouinciæ munitione.

DE HIS QUI NON AUIDIUNT INSTITUTA ECCLESIASTICA ET ADVERSANTUR
RECTÆ FIDEI

VIII Similiter et si qui uelint quæ de singulis acta sunt in hoc sancto concilio quocumque modo commouere, sancta synodus definiuit, si quidem episcopi uel clerici sint, proprium omni modo amittant gradum; sin autem laici, eos sine communionem esse.

EXPLICIUNT REGVLÆ EPHESENI CONCILII NUMERO VIII

Comparatione cum canonum Græca collectione XIII titulorum instituta apparet eam qua hic translator usus est, non prorsus eodem modo dispositam esse. ut totum epistolæ encycliæ [V 91] initium [uol. I 3 p. 26, 8—27, 20] finemque decreti de Cypri episcopis [uol. I 7 p. 122, 20—22] omissum esse prætermittam, primo illic inserebatur decretum contra symbolum a Charisio prolatum epistolæ encycliæ ante illius canonem ultimum ita ut hic quasi appendix adiceretur, tum addebantur constitutio de Cypro et iterum canon ille ultimus sub proprio numero, quæ perturbatio ex duplici recensione facile explicatur. prorsus deerat sicut in collectione L titulorum epistula synodica ad episcopos Pamphylæ. notandum præterea Cælestii mentiones esse deletas et uno certe loco in canone III translatores exemplari usum esse simili atque collectionis XIII titulorum recensionem Patmensis.

VIII Græce extant in V 91 uol. I 3 p. 28, 15—17

OP

1 manentes] *postulatur* atque 3 per — dioceses *P* in alias dioceses *y* in aliis diocesibus *y^{corr}*
6 transgrediatur *P* 7 lædamus *O* 9 pura *P* puræ *O* pure *y^{corr}* 10 habentem *O*
11 metropolitanum *O* 16 gradum amittant *O* 17 *om. P*

Monachii mense Iunio a. h. s. XXVIII

E. Schwartz

COLLECTIONIS CASINENSIS
SIVE SYNODICI A RVSTICO DIACONO COMPOSITI
PARS PRIOR

C = Collectio Casinensis

v = Codex Vaticanus 1319 s. XII

m = Codex Casinensis 2 s. XIII

T = Collectio Turonensis

p = Codex Parisinus Bibliothecae Nationalis 1572 s. VIII

a = Codex Parisinus Armamentarii 903 s. X ex p descriptus

i = Codex Vaticanus 4978 s. XIII

q = Sanctum magnum Ephesinum concilium . . . numquam antea typis editum ex bibliotheca Antonii Contii, Iuris utriusque doctoris, et Antecessoris in universitate Biturigum eiusdem cura et diligentia transcriptum et fideliter ad Autenticum exemplar comparatum. Parisiis, apud Sebastianum Niuellium uia Jacobaea sub Ciconiis 1574

S = Collectio Salzburgensis

w = Codex Vindobonensis 489 s. X

r = Codex Vaticanus 1320 s. XV

B = Codex Berolinensis 79 s. VIII/VIII

H = Epitome Hispana

H^m = Codex Merseburg. 104 s. VIII

H^v = Codex Veronensis LXI s. VIII

|| — || inclusi sunt loci a Rustico correcti

|| IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI INCIPIT TRANSLATIO PRIMĪ EPHESINI
 CONCILII CONTRA PRAVA DOGMATA NESTORII ALMAE CONSTANTINOPOLIS ECCLESIAE.
 LEGE FELICITER

INCIPIT EPISTVLA BEATI CYRILLI AD MONACHOS ||

I 1 Cyrillus presbyteris et diaconibus patribus monachorum et || his || qui 5
 uobiscum solitariam uitam adepti et in dei fide stant collocati, dilectissimis et desi-
 derabilibus in domino salutem. Venerunt quidem aliqui eorum qui uobiscum
 sunt, secundum consuetudinem in Alexandrinam ciuitatem; me uero requirente et
 uehementer sciscitante si per uestigia paternæ mansuetudinis || ambulantes || et
 uos ipsi, in fide recta et immaculata clarere festinantes || conuersationeque || 10
 præcipua nobilitati, abstinentiæ laboribus rigaremini, uera arbitantes pascua propter
 bonitatem eligere || fortiter || decertari, nuntiauere illi hæc quidem apud uos sic
 se habere, adicientes quia priscas uirtutes munificentius augeatis. necessario
 itaque ego gaudebam mensque mea magnanimitate lætabatur, suas faciens filiorum
 uirtutes, et merito. est enim incongruum nutritores quidem puerorum uirtutibus 15
 iuuenum congaudere et si quid ab eis agatur laudabile arte, hoc uelut quandam
 coronam suis capitibus applicare illorumque fortitudine participari decorem, nos
 autem cum simus patres spiritales et uos doctrinis ad bona certamina perungamus,
 ut || motus carnis || euincentes et respuentes in peccatum incidere et a satana tempta-
 tore deuinci palmam percipiatis, non potiore quam illi || deo amabili || magnani- 20
 2 mitate || laetantes impleri ||. quapropter, sicut ait discipulus saluatoris, omne 2 Petr. I, 5-8
 studium conferentes ministrare in fide uestra uirtutem, in uirtute
 || autem || scientiam, in scientia || uero || continentiam, in continentia
 || uero || patientiam, in patientia || autem || pietatem, in pietate || uero ||

I Graece extat in VI S I

C [= vm], T [= a (usque ad 19 motum), p (inde a 19 corporis), iq], S [= wr], B

1-4 IN NOMINE — MONACHOS C IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI [huc usque om. i] incipit
 translacio primi ephesini concilii Tractatus primus beati cyrilli alexandrini epi de incarnatione dni
 ad tocus egypti monachos contra nestorium constantinopolitanum ep̄m iq om. a SB 5-7 Cyrillus
 — salutem om. iq 5 his om. a 6 nobiscum iq in om. C 8 alexandrinae ciuitatis v
 9 ambularent T 10 conuersatione ai conuersatione et q 11 precipue C nobilitatis ^vcorr B
 regarimini a regeremini iq 12 fortiter om. T 14 magnanimiter iq 15 incongruum CaB
 congruum ^vcorr ^acorr iq S 16 non congaudere B laudabile arte hoc SB hoc laudabile arte C
 arte laudabile [laudabili iq] hoc T uelut om. m 17 fortitudinem iq decore v 18 patres
 om. m perunguamus S perungamus a perurgamus B perurguamus C perurgeamus ^wcorr iq
 19 motum corporis T 20 potiore v portiore m porciore i illa ^wcorr deo amabili om. T
 21 laetari TB impleri om. TB 23 autem om. T uero om. T continentia T abstinentia
 CSB 24 uero om. T autem om. T uero om. T

fraternam dilectionem, in fraterna dilectione caritatem. hæc enim dum uobis præsentia sunt et abundant, non segnes nec infructuosos facient in cognitione Iesu Christi. ego namque reor || oportere || eos qui eligunt intellegibilem in Christo uitæ gloriam et sacram perambulare uiam, primum quidem simplici et inuiolata nobilitari fide, deinde ei augendam esse uirtutem, quo facto studere ditari Christianæ scientiæ sacramentis et ad perfectam scientiam ualde consurgere. hoc || enim || arbitror esse quod dictum est in uirum uenire perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis eius. prudentia itaque monachis conueniente uestros accingentes lumbos dimiccate contra passiones animarum simul et corporum; sic enim eritis clari atque probabiles et in || spei bono quod || sanctis est || præparatum ||. sit autem in uobis præ omnibus aliis recta fides et quæ omnino reprehendi non possit. sic enim uos ipsi pietatis sanctorum patrum uestigia sequentes commorabimini cum eis in mansionibus supernis et in tabernaculis cælestibus habitabitis, de quibus sacratissimus Esaias meminit dicens: oculi tui uidebunt Hierusalem; ciuitas || diues ||, tabernacula quæ non || commouebuntur ||.

3 || Clara igitur quia et dignæ continentiæ uobis est uita, recta quoque et inuiolata insidet fides, unde non nescio? || conturbatus || uero || non mediocriter sum audiens quia tumultus quidam ad uos pessimi peruenerunt et circumeunt aliqui simplicem uestram soluentes fidem ac uerbis inanibus excitant populum interrogantes atque dicentes sanctam uirginem utrum dei genetricem an non oporteat nominare. || et || erat equidem melius a talibus quæstionibus uos modis omnibus abstinere et quæ uix possunt uelut in speculo et in ænigmate contemplari sapientia || perfecti || et mente || præcipui ||, omnino nec tangere (|| suptiliora || namque || contemplationum || etiam perfectorum transcendunt sensum); sed quia iam || semel || hi sermones ad uestrum peruenisse probantur auditum et forsitan nituntur aliqui contendere et eis qui non sunt mente robusti, || quod attinet ad ipsos ||, inserere ueluti quodam aculeo læsionem, oportere || necessario || iudicauit pauca, carissimi, apud uos de his uerba proferre, non ut contendatis, sed potius ut si qui contra uos insurgunt, illorum uanitatibus ueritatem obicientes ipsi erroris dispendia declinetis et aliis sermonibus competentibus prodesse ualeatis tamquam fratribus suadentes ut antiquam fidem ecclesiis a sanctis apostolis traditam in suis animabus habeant sicuti quandam pretiosissimam margaritam.

4 Miratus itaque sum si omnino quidam dubitant utrum dei genetrix an non dicenda sit sancta uirgo. si enim est deus dominus noster Iesus Christus, quomodo non dei genetrix, quæ peperit uirgo? hanc nobis tradiderunt fidem sacri

C [= um], T [= piq], S [= wr], B

2 infructuosos uos *iq* 3 faciet *CwB* cogitatione *B* namque] nunquam *C* oportere
om. T 4 gloria *mw* glorie *iq* 5 simplicem et inuiolatam *v* fidem *pC* eis *w^{corr}*
6 studere ditari] istud hereditari *C* 7 enim *om. T* 11 spe bona quæ *T* præparata *T*
12 aliis *om. v* si *C* pietates *C* 13 commoramini *pw* 15/16 uel ierusalem habitationem opulentam tabernaculum quod numquam transferri potest *m² in mg.* 15 ierusalem habitationem opulentam *v* VIII litteras *eras. m* quæ est ciuitas *w^{corr}* uiuens *T*
16 mouebuntur *T* 17/18 clara — nescio *om. T* 17 claret *v* 18 unde uero *SB* non *del. w* uero] enim *T* 19 quidem *w* apud *B* pessime *C* 20 exercitant *S*
22 et *om. T* equidem *v^pSB* quidem *miq* 23 in³ *om. B* 23/24 perfectos — præcipuos *pSB* 24 omni non hæc *B* omnino non *iq* suptiliores *TSB* contemplationes *T*
25 semel *om. T* 26 forsitan *S* 27 quod — ipsos] hoc ipso *T* 28 necessarium *T*
30 errores *p* 31 fidem et *m* 34 quidem *S* 36 sancti *v*

discipuli, || etsi || sermonis memoriam non fecerunt; || sic || sapere didicimus a patribus sanctis. denique laudandæ memoriæ pater noster Athanasius exornans Alexandrinæ ecclesiæ sedem in cunctis || numero || quadraginta et sex annis et contra nefandissimorum hæreticorum adinventiones inexpugnabilem quendam et apostolicum obiciens intellectum et uelut odorifero unguento suis conscriptionibus 5 omnem satians mundum || et || cui pro rectitudine et integritate dogmatum omnes pariter attestantur, de sancta et consubstantiali trinitate nobis componens librum, in tertio sermone superius et inferius dei genetricem uocat uirginem sanctam, necessario || uero || utar eius uoce ipsis sermonibus sic habente

Intentio igitur hæc est et figuratio diuinæ scribaturæ, sicuti sæpe diximus, 10 c. Arian. duplicem in ea esse de saluatore || annuntiationem ||, et quia semper deus fuit 3, 29 et est filius, uerbum existens et splendor et sapientia patris, et quia nouissime propter nos carnem assumens ex uirgine dei genetrice Maria homo factus est.

Et post alia rursus: Plurimi siquidem sancti fuerunt et omni peccato puri; c. Arian. 3, 33 Hieremias autem et ex uentre sanctificatus est || et || Iohannes || dum || adhuc in utero 15 Ier. 1, 5 || portaretur, || exultauit in || gaudio super || uoce dei genetricis Mariæ. Lc. 1, 41

Dignus itaque uir, et || confidere oportet quia || non diceret || aliquid eorum || quæ sacris non conueniunt libris. quomodo enim a ueritate frustraretur ita clarus et famosissimus et in || ipsa sancta magnaue synodo || id est || Nicæna || per tempus || congregata || coram omnibus ammirabilis ? nondum quidem episcopatus sede 20 percepta, sed magis inter clericos constitutus, attamen propter sapientiam aliamque mansuetudinem et subtili ualde incomparabilique prudentia tunc quidem assumptus est a beatæ memoriæ Alexandro episcopo eratque cum sene uelut filius patri ducatum ad utilia quæque præbens et ad singula uiam quæ erant agenda, demonstrans.

5 Et quia uerisimile est quosdam se putare ex ipsa scribatura || sacra et || diuinitus 25 inspirata || hunc sermonem || refellere et super hæc || dicere || sanctum illum magnumque concilium [uideri] neque dei genetricem dixisse domini matrem neque omnino tale aliquid definisse, age || igitur || age, et || nunc, prout est possibile, || monstremus de intellegendo dispensationis Christi mysterio quo || quidem || modo a diuina scribatura nobis sit prædicatum, et quid ipsi dixerint patres immaculatæ fidei definitionem pro- 30 ferentes, inspirante scilicet eis sancti spiritus ueritate. non enim erant qui loquebantur, ipsi secundum saluatoris uocem, sed spiritus dei et patris, qui loquebatur in Mt. 10, 20 eis. cum enim ita probatur quia deus secundum naturam || sit || qui ex sancta

C [= *um*], T [= *piq*], S [= *wr*], B

1 licet TSB sermones *p* sic quoque T 3 numero *om. T* 4 adinuen-
tionem B 5 abiciens C 6 et¹ *om. TSB* 9 uero CS *om. B* namque T in ipsis *v*
11 ea *om. B* annuntiationem [ἀπαγγελίαν] C promissionem [ἐπαγγελίαν] TSB deus semper C
14 omni — puri] mundi ab omni peccato B 15 et² *om. T* dum *om. T* 16 portaretur *om. T*
gaudio super *om. T* uocem CB 17 et *om. m* confidere — quia] fiducia pollens [pollens
et B] TSB aliquid scripsi aliquis C *om. TSB* eorum C ea TSB 19 ipso [ipsum B]
scō magnoque [magno B] concilio TB 19/20 niceno per tempus [tempora T] congregato TB
21 constitutus] reputatus *iq* sapientia *p* aliamque] animique *m³ in mg.* 22 et] et
pro *m³ in mg.* subtilem — incomparabilemque prudentiam *w^{corr}* 25 se putare] repu-
tare *w* putare *r* sacra *om. TSB* et *om. TS* 26 hunc sermonem *om. T* in-
super B dicere [φάναι] CSB *om. T* 27 uideri [φανήναι] CpSB uidere *iq*; delere præter-
misit Rusticus 28 igitur C nunc TSB nunc — possibile] uelut sub uno [ἐνί pro ἐνί] TSB
29 quidem *om. T* 30 dixerunt Ci, *corr. m²* defensionem *iq* 32 saluatores *p* 33 ita *om. C* est T

uirgine natus est, nullum reor omnino segnem ut intellegere dubitet aut loqui quia dei genetrix sit dicenda, sed aperte profiteri, || et nimium consequenter. || sic || uero || se habet nostræ fidei symbolum

6 Credimus in unum deum patrem omnipotentem, omnium uisibilium inuisibilium-
que factorem; et in unum dominum Iesum Christum filium dei, natum ex patre 5
unigenitum, hoc est ex substantia eius, deum ex deo, lumen ex lumine, deum uerum
ex deo uero, natum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt
quæ in cælo et quæ in terra, qui propter nos homines et propter nostram salutem
descendit et incarnatus est et || inhumanatus est ||, passus || est || et resurrexit tertia
die, ascendit in cælos, || inde || uenturus iudicare uiuos et mortuos; et in spiritu 10
sancto.

7 Hæresium igitur inuentores perditionis sibimet ipsis et aliis || foveas || fodientes,
in || tantum || sensuum || uanitatis || lapsi sunt, ut putent et dicant recentem esse
filium et sub æqualitate creaturarum, ut subsisteret, esse productum a deo et patre.
et eum qui est ante omne sæculum et tempus, magis autem || sæculorum || factorem 15
principio || temporis || circumscribentes fatui non erubescunt, minorantes autem
secundum quod eis uidetur, æqualitatem eius et gloriam a patre, eminere cum aliis
uix concedunt, mediatorem || uero || esse dicentes dei et hominum neque summitatem
eminentis gloriæ sortitum neque creaturarum præidentem mensuris. quis || ergo,
putas, || est qui et diuina excellentia minor et creaturae mensuris præest? incon- 20
siderata omnino res est et locus aut ratio nulla conspicitur inter creatorem et creaturam.
abstrahentes igitur eum, quantum ad ipsos est, a sede diuinitatis, filium et deum
Deut. 6, 13 nominant et adorandum existimant, || certe || palam clamante lege: dominum deum
tuum adorabis, et ipsi soli seruias, || nec non || per uocem quoque Daudid deo
Ps. 80, 10 dicente Israhelitis: non erit in te deus recens neque adorabis deum 25
8 alienum. sed illi quidem tamquam planum iter tritumque ueritatis relinquentes
Prou. 9, 12 ad foueas petrasque procedunt et, sicut ait Salomon, axibus agri sui errauerunt
et coaceruant manibus sterilitatem; nos autem, quibus diuinum lumen in mente
coruscauit, ab illorum stultitia recedentes et eligentes sapere incomparabiliter meliora
et sanctorum patrum sequentes fidem, natum dicimus uere ex dei || et || patris sub- 30
stantia filium deodecibiliter et ineffabiliter, et in subsistentia quidem intellegi propria,
|| eadem uero || substantia unitum genitori, et esse quidem in eo, habere uero rursus
in semet ipso patrem. confitemur || ergo || esse lumen ex lumine, deum ex deo
Hebr. 1, 3 secundum naturam æquæ || pulcritudinis || et æquæ operationis figuramque et splen-
dorem et per omnia || quæque æqualis mensuræ habendum || et nullo modo immi- 35

C [= vm], T [= piq], S [= wr], B

2 genetrix dei *p* et — consequenter *om. T* sic uero *mB* sic ergo *v* sic enim *T*
siue *S* sicut *w²* 4/5 et inuisibiliumque *p* 9 et² *om. SB* homo factus *T* est *om. T*
est *om. TSB* 10 ad *iq* inde *C om. TS* sedet ad dexteram patris *B* 10/11 *spm scm m² iq*
12 haereseum *SB* foueam *T* 13 in tantam *m² TS* intenta *B* sensum *v* sensu *m, corr. m²*
uanitates *m* uanitate *v* uanitatem *Tm²SB* 15 saeculorum *CB* saeculorum et *S* ante saecula et *T*
16 temporis *om. T* 17/18 aliis uix *TSB* aliis qui uix *m* aliqui uix *v* aliis quisuis *m²* 18 uero
om. TSB 19/20 ergo putas *C* etenim *TSB* 23 nominantes *C* certe *om. TSB* cla-
mantem *C* legem *p* 24 et adorabis et *B* nec non *C* et *TSB* 26 delinquentes *m*
27 procedunt] confugiunt *iq* salomon *vq* solomon *B* axibus] aucibus *B* a gressibus *m² in mg.*
29 coruscat *S* 30 et *om. TB* 31 *dm* decibiliter *m²iq* subsistentia quidem] substantiam
fidem *B* 32 eademque *T* 33 autem *TSB* 34 gloriæ *T* operationes *p* 34/35 figuraque
et splendore *S* 35 quæque — habendum] æqualiter habentem *T*

nuendum. sic || enim || annumerato spiritu sancto sancta et consubstantialis trinitas in una unitur natura diuinitatis.

9 Sed scribtura quidem diuinitus inspirata carnem dicit factum || ex deo || uerbum, Ioh. 1, 14 hoc est unitum carni animam habenti rationalem; sequens autem euangelicas prædicationes sancta et magna synodus dixit ipsum unigenitum, qui ex substantia dei et patris 5 natus est, per quem omnia et in quo omnia, propter nos homines et nostram salutem || descendisse || quidem de cælis et incarnatum et || inhumanatum || passum et resurrexisse et quia secundum tempora ueniet iudex; nominauerunt autem ex deo uerbum unum dominum Iesum Christum. contemplandum || utique || quomodo unum dicentes filium, || dominum quoque || eum et Christum Iesum nominantes, ex deo et 10 patre natum dicunt || atque || esse unigenitum et deum ex deo et lumen ex lumine, 10 natum et non factum et consubstantialem patri, cum utique possit dicere quilibet quia Christi nomen aptetur non solum Emmanuhel, sed etiam in aliis hoc positum inueniamus. ait enim alicubi deus de electis et sanctificatis in spiritu: nolite tangere Ps. 104, 15 christos meos et in prophetis meis nolite malignari. sed etiam sacra- 15 tissimus Daudid unctum in regem a deo per manum Samuhel christum domini Saul 1 Reg. 24, 7 appellat. et quid hoc dicam, cum facile sit considerare uolentibus inspicere eos qui in fide Christi iustificati sunt et sanctificati in spiritu, || ista uocatione honoratos. || Ambacum denique propheta Christi sacramentum et per eum salutem præconatus est dicens: egressus es ad salutem populi tui, ut saluos facias christos tuos. Hab. 3, 13 ergo Christus nomen conuenit non || solo || et specialiter, sicuti dixi, Emmanuhel, 21 sed etiam aliis omnibus quicumque sancti spiritus gratia fuerint uncti. factus namque est ex re sermo et ab unguento uncti, id est a chrismate christi uocantur. quia uero etiam nos ipsi huiusmodi gloria digna<que> quærere gratia ditati sumus, adfirmat dicens sapientissimus Iohannes: et uos unctionem habetis a sancto 25 1 Ioh. 2, et iterum: non opus habetis ut doceat uos aliquis [aliter], sed sicut eius 20. 27 unctio docet uos. scribtum uero est etiam de Emmanuhel: Iesum e Naza- Act. 10, 38 reth, quia unxit eum deus spiritu sancto et uirtute. sed etiam sacratissimus Daudid ad eum alicubi dicit: dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem; Ps. 44, 8 propterea unxit te deus, deus tuus, oleo lætitiæ præ consortibus tuis. 30 quid ergo uidebit aliquis amplius in sancta uirgine præter alias, licet peperisse eam dicat Emmanuhel? nihil enim absurdum est etiam si uoluerit || quis || matrem 11 uniuscuiusque unctorum Christi nominare genetricem. || sed || multum interest et incomparabilibus differentiis gloriæ et eminentiæ saluatoris nostri || excludens || ea quæ nostra sunt. nos enim famuli sumus, ille uero naturaliter dominus et deus, 35 licet factus sit nobiscum et in his quæ sunt nostra, dispensatiue. propterea et beatus

C [= *vm*], T [= *piq*], S [= *wr*], B

1 enim C etiam TSB	3 ex deo] <i>d̄m</i> T	6 et propter <i>m</i> ²	7 aduenisse T
humanatum <i>m</i> hominem factum T	9 itaque TSB	10 dominumque <i>pi</i> deumque <i>q</i>	et ²
<i>om. iqSB</i>	11 atque] et T	12 et ¹ <i>om. S</i>	quia] qui et <i>iq</i>
hemmanuheli <i>m</i>	15 in <i>om. B</i>	16 unctus <i>v</i>	13 nomine <i>q</i>
18 honoratos ista uocatione T	19 abacuc <i>iqw^{corr}</i> abbacuc C	rege <i>vprB</i> lege <i>m</i>	15 samuhelis <i>m</i>
21 <i>x̄pi v</i> soli <i>mw</i> ² solum T	sicut <i>pq</i>	22 factum <i>m</i>	23 unigenito B
quaerere <i>scripsi</i> digna quaerere <i>vm</i> ² querere digna <i>m</i> dignaque uere TS dignaque uera B	24 dignaque dicati	26 aliter sed sicut <i>mpB</i> sed aliter sicut <i>v</i> sed sicut aliter S sed sicut <i>p^{corr}iq</i> ; ἄλλως et ἄλλ' ὡς	
<i>confusa</i>	27 emmanuhele <i>v</i> emmanuhalem <i>m</i>	iesu C	e <i>v</i> ex SB a T, <i>m</i> ² in ras.
28/29 sacratissimus dauid etiam <i>v</i>	30 eleum B	31 audebit <i>iq</i>	32 emmanuhalem C
33 immo T	34 glorie et minentie <i>m</i> a gloria et eminentia <i>m</i> ²	excludens ea <i>vSB</i> ex-	
cludentia <i>m</i> excludens <i>m</i> ² munientis ea T	35 nostra] monstrata <i>iq</i>	et <i>d̄ns</i> et <i>d̄s</i> B	

Ephes. 5, 5 Paulus Christum eum nominauit et deum, ita dicens: hoc enim estote cogno-
scentes quia omnis fornicator aut immundus aut auarus, quod est
idolorum cultor, non habet hereditatem in regno Christi et dei. ergo
alii quidem omnes, sicut dixi, erunt utique || et nimis consequenter || propter quod
uncti sunt, christi; solus autem Christus etiam deus uere, qui Emmanuhel est, neque 5
ueritate frustrabitur, si quis uoluerit dicere quoniam aliorum || quidem || matres
Christi quidem genetrices, non tamen || etiam || dei genetrices, sola uero præter illas
sancta uirgo et Christi genetrix simul et dei genetrix intellegitur ac || dicitur ||.
genuit enim non purum hominem secundum nos, sed incarnatum potius et hominem
factum ex deo patre uerbum. nuncupamur etenim et nos ipsi per gratiam dei, 10
uerumtamen non ita deus filius, sed natura magis et ueritate, licet caro sit factus.

12 Sed forsitan illud ais: dic mihi, putasne diuinitatis mater facta est uirgo? || et ||
ad hæc quoque dicimus quia natum quidem est indubitanter ex ipsa substantia dei
et patris uiuens atque subsistens eius uerbum et sine principio in tempore existentiam
habet, semper coexistens genitori et in eo et cum eo et existens et intellegendus, in 15
nouissimis autem sæculi temporibus, quoniam caro factum est, hoc est unitum || est ||
carni animam habenti rationalem, natum dicitur etiam carnaliter per mulierem.
assimilatur autem quodam modo natiuitati secundum nos sacramentum eius. matres
etenim terrenorum, ministrantes naturæ ad nascendum, habent quidem in uulua
coagulata paulatim carnem et ineffabilibus quibusdam dei operationibus procedentem 20
et || perficiendam || in specie humana, immittit autem animali spiritum deus quo nouit

Zach. 12, 1 modo; format namque spiritum hominis in || eum || secundum prophetæ uocem.
altera || uero || carnis et altera similiter animæ ratio est. sed licet sint istæ solum-
modo || ex terra || corporum matres, attamen totum parientes animal, || dico uero ||
quod ex anima constat et corpore, non partem peperisse dicuntur, neque dicere potest 25
aliquis, || ut puta si dicamus || Elisabeth carnis quidem genetricem, non tamen || iam
et || animæ genetricem; peperit namque animatum baptistam et tamquam unum ex
ambobus hominem, anima dico et corpore. tale aliquid gestum percipimus et in
generatione Emmanuhel. natum etenim est, sicuti dixi, ex dei patris substantia
unigenitum eius uerbum; quia uero carnem assumens et propriam eam faciens appel- 30
latus est etiam filius hominis et factus secundum nos, nihil, reor, absurdum || est ||
dicere, magis autem et necessarium confiteri quia natus est secundum carnem per
mulierem, sicuti denique et hominis anima cum proprio corpore nascitur et tamquam
unum reputatur ad illud, licet altera natura præter illam intellegatur et sit secundum
propriam rationem. et si uoluerit quispiam cuiusdam matrem dicere quia est 35
quidem || genetrix || carnis, non tamen etiam animæ genetrix, nimis superflue loquitur;
peperit enim, sicuti dixi, bona arte compositum ex dissimilibus animal et ex duabus
quidem, uerumtamen hominem unum, manente quidem utroque hoc quod est, con-

C [= *um*], T [= *piq*], S [= *wr*], B

1 scitote *m²iqS* 3 cultor] seruitus *iqw* 4 sicuti T *om. B* et—consequenter *om. T*
5 cuncti C, *corr. v* est et C, *corr. m* 6 a ueritate *m* quidem *om. T* quidem sunt *m²* 7 non—
genetrices *om. C, corr. m² in mg.* etiam *om. T* 8 profertur T 10 ex deo patre] dei *iq*
nuncupabamur *m* et *om. iq* 12 et *om. T* 13 hoc B ex *om. C, corr. m²* 15 et¹ *om. S*
16 est² *om. TB* 18 similatur S natiuitatis S, *corr. w* 21 perfectam *T SB* 22 eo T
uoce *p* 23 ergo T 24 terrenorum T dico uero *om. T* 25 partemque B 25/26 potest
aliquis] possis *iq* 26 ut — dicamus *om. T* sic *m* 26/27 iam et *om. T* 29 sicut *SB*
31 factum C, *corr. m²* est *om. T* 36 quidam *m* genetrix *om. T* 37 sicut B
dissimilibus naturis *w^{corr}* duobus *iqu^{corr}* 38 manentem *miqB*

currentibus autem uelut ad unitatem naturalem et quasi contemperantibus ad inuicem
 || quidquid || uelut proprium utriusque est.

- 18 Quia uero necessaria nimis est || unitio || in Christo, considerare facile et omnino
 sine labore est etiam ex aliis multis. si || enim || uidetur, age, beati Pauli perscru-
 temur uoces, perfectum sensum || et, || sicuti possibile est, subtiliter adtendentes. 5
 ait enim de unigenito: qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus Phil. 2, 6—8
 est esse æqualis deo, sed semet ipsum exinaniuit, formam serui susci-
 piens, in || similitudinem || hominum factus, et habitu inuentus ut
 homo, humiliavit semet ipsum. quis igitur est || ille qui est || in forma dei || et ||
 rapinam non arbitratus est esse æqualis deo? aut quomodo exinanitus || est || et 10
 descendit ad humilitatem et formam || serui ||? si quidem in duos diuidentes
 unum dominum Iesum Christum, id est in hominem et uerbum ex deo patre, eum
 qui ex sancta uirgine natus est, dicunt sustinuisse exinanitionem, separantes ab eo
 dei uerbum, præostendendum est quia et in forma et æqualitate intellegitur et fuit
 || patris sui ||, ut etiam exinanitionis sustineret modum, in hoc quod non fuit, descen- 15
 dens. sed nihil creaturarum est, si secundum propriam intellegatur naturam, in
 patris æqualitate. quomodo ergo exinanitus dicitur, si natura homo existens natus
 est secundum nos ex muliere? dic mihi, ex qua superiori eminentia homine potiore
 ut esset homo, descendit? aut quomodo intellegitur assumpsisse, tamquam non habens
 in principio, serui formam, qui naturaliter conuersatus est inter homines et sub iugo 20
 14 seruitutis || positus ||? sed, aiunt, utique qui naturaliter et uere et liber filius ex deo
 patre uerbum, in forma genitoris et ei æqualis || existens ||, inhabitauit in homine
 nato per mulierem, et hoc est exinanitio et humilitatis causa et in serui formam
 || humiliatum ||. ita, o boni uiri, habitare solum in homine dei uerbum sufficit ei
 ad exinanitionem, et cautum est dicere quia ita suscepit serui formam et iste eius erit 25
 humilitatis modus? || certe audio || dicentem sanctis apostolis: si quis me diligit, Ioh. 14, 23
 uerbum meum || custodit ||, et pater meus diligit eum, et ad eum ue-
 niemus et mansionem apud eum faciemus. audis quomodo in || eis qui se
 diligunt [se] ||, cohabitare sibi et ipsum dixit deum et patrem? putas ergo ipsum
 uacuatum dabimus et similem sustinuisse humilitatem filio et serui formam suscepisse, 30
 quia diligentium se animas sanctas facit || mansiones ||? quid autem spiritus 2 Tim. 1, 14
 habitans in nobis? putas et ipse inhumanationis dispensationem adimplet an
 certe per solum filium gestum dicimus causa salutis omnium atque uitæ? amoue
 15 sic superfluam et uanam omnino sententiam. humiliavit igitur semet ipsum
 || illud || uerbum || quod || in forma dei et patris || existit ||, quando factum caro, sicut 35
 Iohannes ait, natum est per mulierem, et qui natiuitatem habet ex deo patre, etiam Ioh. 1, 14
 secundum nos sustinuit pati propter nos. nam doceant ipsi quomodo ex deo patre

C [= *um*], T [= *piq*], S [= *wr*], B

2 quod T 3 unitas T considerat C, corr. m^a 4 tamen TSB 5 et om. T
 7 esse se C equalem *mr* 7/8 accipiens *iB* 8 similitudine TS 9 ille — est] qui
 cum esset T et om. T 10 est^a om. T 11 seruilem TSB 12 eum
 om. B 14 præostensum *iq* 15 patris sui om. T 18 potiore homine C 21 est
 positus T aiunt] aliud B quia m^aB quod *v^{corr}* 22 formam *vSB*, corr. *w* existit T
 23 et^a] et esse m^a forma *iq* 24 humiliatio *v^{corr}* inhabitasse T o boni] aborti B 26 certe
 audio] cum audiam quippe T 27 custodit C custodiet m^aw^{corr} custodiat TSB diligit m^a*iq*
 28/29 in — se *CSB* in [om. *q*] diligentibus se *iq* intellegentibus se T, se^a *deleui* 30 humiliatum *q*
 31 se suas m^a mansiones [μὸνδς] C solas [μὸνδς] TSB 32 putatis C, corr. *m* adimpleuit m^a
 33 gestam *iq* causam *iq* 35 illud om. T quod om. T existens T factus *m*
 sicuti *pq* 36 natus m^a

uerbum Christus intellegatur atque dicatur a nobis. si ab ungendero Christus nomi-
 Ps. 44, 8 natur, quem unxit pater oleo exultationis || siue || sancto spiritu? si quidem
 proprie eum qui ex eo et solo natus est, deum uerbum et hoc esse dicunt || uerum ||,
 ignorant quomodo et unigeniti naturæ contumelias inferunt et dispensationis cum carne
 sacramenta corrumpunt. si enim unctus est sancto spiritu deus existens uerbum, 5
 eguisse eum sanctificationem etiam nolentes || confitebuntur omni modo || secundum
 superiora adhuc tempora, quibus nondum unctus sine || participatione || erat || adhuc ||
 donationis postea ei donatæ. || quod || uero sanctificatione priuatur, nutat per
 naturam neque intellegitur omnino inexpertum peccato aut || certe a || posse delin-
 quere. sustinuit ergo et mutationem ad meliora forsitan uerbum. quomodo 10
 Mal. 3, 6 ergo idem ipse adhuc et non est mutatus? et si deus existens uerbum et in forma
 et æqualitate patris ungebatur et sanctificabatur, dicet quilibet forsitan uel ex causa
 ad obscuros intellectus perductus, quia forte et ipse pater eguit sanctificatione, magis
 autem iam etiam maior ipse apparuit filius, si sanctificatus est quidem ipse æqualis
 existens ei et in forma ante sanctificationem, at ille permansit in quibus fuit semper 15
 et est, nequaquam ad meliora sumens clementum, per sanctificationem || uero || secun-
 dum similitudinem filii. maior autem iam || et || ambobus uidetur spiritus [sanctus]
 Hebr. 7, 7 sanctificans eos, si || quidem || est indubitatum quia absque ulla contradictione quod
 minus est, a meliore benedicitur. || sed || hæc sunt inania et horribilia et magnæ
 anxietatis crimina. sancta enim est per naturam consubstantialis trinitas, sanctus 20
 pater, sanctus autem et filius substantialiter æquali modo, similiter autem et spiritus.
 ergo quantum ad propriam naturam, non est sanctificatum solitarie ex patre uerbum.
 16 si quis autem putet eum qui ex sancta uirgine natus est, unctum et sanctificatum
 solum et ideo nominatum Christum, dicat transiens si sufficit unctio ad monstrandum
 eum qui unctus est, æquæ gloriæ et æquæ sedis deo qui super omnia. et si quidem 25
 sufficit, et hoc || dicant || quia est uerum: uncti sumus et nos; et testabitur dicens
 1 Ioh. 2, 20 sanctus Iohannes: et uos unctionem habetis a sancto. erimus ergo sub
 æqualitate forsitan et nos ipsi deo prohibebitque, reor, penitus nihil etiam assidere ei,
 Ps. 109, 1 sicuti denique et ipse Emmanuhel. dictum est enim ad eum: sede a dextris
 meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. adoret 30
 Hebr. 1, 6 etiam nos supernorum spirituum sancta multitudo; quando enim inquit, introducit
 primogenitum in orbem terrarum, dicit: et adorent eum omnes angeli
 dei. sed nos quidem, etsi sancto uncti sumus spiritu, adoptionis quidem ditamur
 Ps. 81, 6 gratia uocamurque etiam dei, nostræ uero naturæ mensuram non || ignorabimus ||.
 sumus enim ex terra et || degimus || inter seruos; at ille est non in quibus nos, sed 35
 17 natura et uere filius et omnium dominus et de cælis. et nequaquam dicimus, recte
 sapere eligentes, carnis factum patrem deum neque ipsam deitatis naturam natam

C [= vm], T [= p, iq usque ad 12 ex causa], S [= wr], B

1 intelligitur *C*, corr. *m*² 2 aut *TSB* 3 quod uerum *T* 5 est *om.* *S* $\overline{\text{spu}}$
 $\overline{\text{scō}}$ *w* 6 sanctificatione *C*^{corr}*iqw*^{corr} confitentur *T* omni modo *om.* *T* 7 par-
 ticipio *T* adhuc *om.* *T* 8 quicquid *T* 9 certe *om.* *T* a *m om. um*² *SB* non *T*
 10 et *m*²*Tw*^{corr} ad *CwB om. r* 13—18, 11 ad obscuros — dicere anathema *om. iq* 13 sancti-
 ficationem *mB* 15 ad *CwB, corr. m*²*w* illum *v* 16 uero *C om. TSB* 16/17 secundum *om. B*
 17 similitudine *B* iam *om. B* etiam *TS om. B* in ambobus *B* $\overline{\text{scūs}}$ *C*
om. TSB 18 quidem *om. TSB* 19 sed *CB* si *TS* 21/22 substantialiter — ex]
 substantia e *B* 26 dicunt *TSB* 27 ergo] autem *S* 29 ipsi *T* a] ad *T*
 34 filii dei *w*^{corr} ignorabimus *Cw*^{corr} ignorauimus *SB* ignoremus *T* ignoramus *m*^{corr}
 35 degimus *C* habitamus *TB* degimus habitamus [habitamusque *r*] *S* inter] in *C* 37 natum
C, corr. m

per mulierem, nondum assumentem humanitatem; copulantes autem magis ad unitatem et ex deo natum uerbum et ex sancta uirgine perfecte hominem, unum Christum Iesum et dominum || adorabimus ||, neque diuinitatis terminis foris ponentes propter carnem, neque || uero || in humanitatem puram deponentes propter similitudinem nostram. sic intelleges ex deo natum uerbum spontaneam sustinuisse exinanitionem; 5
 sic humiliavit semet ipsum, formam serui suscipiens, secundum naturam Phil. 2, 8. 7
 propriam liber; sic semen Abraham adprehendit et communicauit sanguini et carni. Hebr. 2, 16
 guini et carni. nam si homo intellegatur purus secundum nos, quomodo aliud Hebr. 2, 14
 || naturaliter præter se || adprehendit semen Abraham? quomodo autem
 propriæ carni communicasse dicitur, ut per omnia fratribus similis sit? quod enim Hebr. 2, 17
 aliquibus assimilari dicitur, ex dissimili quodam ad hoc quod oportet assimilari, currit. 11
 18 adprehendit igitur semen Abraham et communicauit sanguini et carni dei uerbum,
 proprium faciens corpus quod ex muliere est, ut non solum existens deus, sed || iam
 et || homo factus secundum nos intellegatur propter || unitionem ||. quocirca ex
 duabus quidem rebus indubitanter, diuinitate et humanitate, Emmanuhel est, uerum- 15
 tamen unus dominus Iesus Christus unusque et || uere || filius, deus simul et homo,
 et non homo deus factus sub æqualitate horum qui per gratiam, sed deus potius uerus
 in humana forma apparens propter nos. dat nobis autem fidem ad hoc et deiloquus
 Paulus dicens: cum autem uenisset plenitudo temporis, misit deus filium Gal. 4, 4
 suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui || erant sub lege ||, 20
 redimeret, ut adoptionem reciperemus nos. proinde qui est qui missus est
 sub lege et ex muliere, sicuti dixit, factus, nisi quia rursus ipse qui supra leges quidem
 est sicut deus, quia uero etiam uocatus est homo, factus et sub lege, ut per omnia
 fratribus similis esset? denique tributum quidem reddebat simul cum Petro Matth. 17, 7
 didragmon secundum Moysis legem; quia uero est liber sicut filius et lege superior 25
 sicut deus, || etsi || factus || est sub lege || sicut homo, docebat dicens: reges terræ Mt. 17, 25. 26
 a quibus accipiunt censum aut tributum, a filiis suis an ab alienis?
 Petro autem dicente ab alienis, intulit ipse: ergo liberi sunt filii.
 19 || Cum sit || itaque || palam || quia non dicitur Christus || extra || carnem existens
 et uelut solitarie ex deo uerbum, cum deceat || eum potius || huiusmodi appellatio, 30
 quando factus est homo, age nunc, age, monstremus, ex ipsis ostendentes || fides ||
 sacris litteris, quia deus secundum naturam est et ad unitatem || concopulatus ||, dico
 || uero eam quae est ad propriam || carnem; quo || uero || probato dei genetrix dicitur
 a nobis, et satis merito, sancta uirgo. quapropter propheta Esaias solum quia non
 etiam inhumanatum filium et cum adhuc nondum adesset, præostendebat || aduen- 35

C [= *um*], T [= *p*], S [= *wr*], B

I nondum *TS* non deum *CB* 3 adorabimus *w^{corr}* adorauimus *CS* adoremus *T* adoramus *m²B*
 terminos *C^{corr} w^{corr}* 4 uero *om. T* 7 abraham *T* 9 praeter se naturaliter *T* abraham *Tr*
 11 assimilare¹ *C* concurrat *m²* 12 abraham *Tr* 13 ut — existens] non solus *B* 13/14 iam
 et *CS* etiam et *B* etiam *T* 14 nos *om. m* intellegitur *B* unitatem *T* 16 et¹ *om. v* uerus *T*
 18 autem uobis *v* deiloquus quia uero [qui uere *w^{corr}*] est liber sicut filius et legis *w*, cf. 25
 19 multitudo *B* 20 sub lege erant *TB* 21 adoptionem filiorum *m* 22 sicut *CB*
 23 lege est *m²* 25 didragmon tamquam homo docebat uere *C* moyses *B* moysi *T* moyses *w*
 mores *r* moysen *w^{corr}* legem — et *om. S* sicuti *CB* 26 licet *T* sit *T* sub
 lege *om. TSB* 27 accipit *m*, *corr. m²* accipitur *v* census *v* 29 cum sit *CSB* uere
 [= *δντως*] *T* palam est *TB* quia] cur *B* et extra *T* 30 doceat *mw*, *corr. m²*
 potius eum *TwB* appellatione *C*, *corr. m* 31 fides [= *πίστεως*] *CB* fidem *m²TS* 32 copu-
 lauit *T* 33 uero *om. T* eam — propriam *SB* ad eam quae est propria *C* propriam *T*
 uere *T* dicitur *SB* 35 — p. 12, I aduenturum *om. T*

- Ies. 35, 3-6 turum ||, dicens: confortamini manus remissæ et genua dissoluta; consolamini pusillanimes mente, confortamini, nolite timere. ecce deus noster iudicium reddit et retribuit; ipse || ueniet || et saluabit nos. tunc aperientur oculi cæcorum, et aures surdorum audient; tunc exiliet, sicut ceruus, claudus, et clara erit lingua mutorum. con- 5 templare igitur quomodo et dominum uocat et deum nominat, cum utique loqueretur in spiritu, quia non hominem simpliciter deiform sciebat || hunc || Emmanuhel neque tamquam instrumenti officio assumptum, sed deum uere inhumanatum. tunc || enim, tunc et || aperti quidem sunt oculi cæcorum, || audierunt uero et || aures surdorum; tunc etiam instar cerui claudus exiliuit, facta autem est etiam plana uox 10
- Ies. 40, 9-11 mutorum. sic eum sanctis euangelistis prædicare iubebat spiritus dicens: super montem excelsum ascende qui euangelizas Sion, exalta in fortitudine uocem tuam euangelizans Hierusalem. || exalta ||, noli timere; dic ciuitatibus Iuda: ecce deus noster, ecce dominus cum uirtute || ueniet || et brachium cum dominatione. ecce merces cum ipso et 15 opus in conspectu eius. sicut pastor pascet gregem suum et brachio suo congregabit agnos. apparuit enim nobis dominus noster Iesus Christus fortitudinem habens deodecibilem et brachium cum dominio, hoc est in potestate et
- Matth. 8, 3 dominatione. denique etiam dicebat leproso quidem uolo, mundare, tetigit Luc. 7, 14 20 autem lectum et suscitauit mortuum uiduæ filium. congregauit etiam agnos; 20 pastor || est enim || bonus, animam suam ponens pro ouibus. unde etiam dicebat: Ioh. 10, 15, 16 sicut cognoscit me pater, et ego cognosco patrem, et animam meam pono pro ouibus. et alias oues habeo, quæ non sunt ex || hoc || ouili, et illas || me || oportet adducere, et uocem meam || audient ||, et fiet unus grex et unus pastor. inchoans autem prædicationes eius etiam sanctissimus 25 baptista neque diuinitatis instrumentum neque hominem simpliciter deiform secundum quosdam, sed deum potius cum carne seu inhumanatum omnibus in Iudæa
- Mt. 3, 3 euangelizabat, dicens: parate uiam domini, rectas facite semitas dei nostri. cuius itaque præcepit parare uias nisi Christi, hoc est in humana forma apparentis uerbi? sufficit || uero, ut || arbitrator, ad fidem etiam sanctissimus Paulus, qui 30
- Rom. 8, testatur dicens: quid ergo dicimus? si deus pro || nobis ||, quis contra nos? 31. 32 qui proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum, quomodo non etiam cum ipso omnia nobis donabit? proinde || dic || mihi quomodo intellegatur dei || et || proprius filius, || qui || ex sancta uirgine. sicut || enim || proprium hominis nec non et uniuscuiusque aliorum animalium quod ex eo 35

C [= vm], T [= p], S [= wr], B

2 pusillos animes *w*, corr. *w* pusillus animes *B* 3 ueniet *om. T* 4 audient] pate-
bunt *m*, corr. *m*² 5 sicut ceruus clodus *TB* claudus sicut ceruus *S* 7 deiferum *S* corr
satiebat *C* sentiebat *m*² hunc *om. T* 8/9 tunc — et *CB* tunc etiam *T* etenim tunc *S*
9 audierunt — et *CSB* et audierunt *T* 10 clodus *TwB* plena *C*, corr. *m*² 11 enim eum *m*²
12/13 Sion — euangelizans *om. C* 13 exaltate *TSB* nolite *SB* dic *v* dicite *mTSB*
14 ciuitatibus contuli *w*, corr. *w* iudæ *C* 15 uenit *T* eo *B* 16 pascit *CSB* 17 con-
gregauit *CB* agnas *wB*, corr. *w* 18 domino *w* 20 agnos *m*^{2r} agnas *CTwB* 21 enim
est *TS* enim *B* ouibus suis *B* 22 cognoscet *S* 23 ouibus meis *B* hoc *om. T* ouile *CTwB*,
corr. *mw* 24 oportet me *r* oportet *T* audiant *T* 26 deiferum *w* corr *r* 27 dñ *v* 29 in
om. S apparenti *T* 30 uero ut *om. T* 31 dicemus *T* nos *T* 32 omnibus
nobis *B* 33 etiam non *C* donauit *CSB* dicit *T* dicit *B* 34 dei proprius
filius *TS* proprius dei filius *B* qui *om. T* 35 enim *om. T* proprium est *m*² unius
cuiuslibet *m*²

|| secundum naturam || generatur, ita proprium dei quod ex substantia eius est, intellegitur atque dicitur. quomodo ergo proprius dei filius nominatus est Christus, qui etiam traditus est a deo et patre causa omnium salutis et uitæ? traditus || enim Rom. 4, 25 est || propter peccata nostra, et ipse iniquitates multorum portauit in 1 Petr. 2, 24 corpore suo in ligno secundum prophetæ uocem. palam ergo est quia unitatis cf. Ies. 53, 12 res assumpta necessarie proprium filium declarauit dei || id quod || ex sancta uirgine 6 est. corpus enim erat non alterius cuiuspiam secundum nos, sed magis proprium ex patre existentis uerbi, || quod est || natum ex ea.

21 Si uero puram et solam attribuit aliquis ei instrumenti ministrationem, negabit etiam inuitus || et || esse || secundum ueritatem || filium. || ponatur || enim quis uerbi 10 gratia homo sitque ei et || filius circa ea quæ pertinent || ad lyram, artifex et ad psallendum optime || meditatus ||. putasne iste talis || reputabit || lyram et || hoc || cantilenæ instrumentum in filii loco cum filio? quomodo ergo non est || insulsa ualde || hæc res? lyra siquidem assumpta est ad ostensionem artis, ille autem || est || et præter instrumentum filius genitoris. si uero dixerint quia adsumptus est ad ministrandum 15 qui ex muliere est, ut per eum fierent miracula et euangelicarum sanctionum prædicatio resplenderet, dicatur etiam unusquisque sanctorum prophetarum deitatis instrumentum et ante alios sacratissimus Moyses, qui extendens uirgam mutauit Exod. 7, 20 quidem in sanguinem flumina, diuidens autem etiam ipsum mare per medios ire Exod. 14, 21 fluctus iussit filios Israhel, inferens quoque eam petris aquarum eas fecit matres et 20 Exod. 17, 6 fontem ostendit lapidem et mediator factus est dei et hominum et legis minister fuit Ps. 113, 8 ac populum præcedebat. nihil ergo plus in Christo et superior || quidem || in nullo 1 Tim. 2, 5 fuit præcedentium, qui uelut instrumentorum opere et officio æquali modo assumpti sunt, inaniterque || uerbosatus || est forte sanctissimus Daud illud dicens || quoniam || Ps. 88, 7 quis in nubibus æquabitur domino, et quis similis erit deo inter filios 25 dei? sed sapientissimus Paulus constitutum quidem inter famulos ostendit Moysen, deum uero et dominum uocat || eum || qui ex muliere dispensatiue factus est, hoc est Christum. sic enim scribit: ideoque, fratres sancti, uocationis Hebr. 3, 1-6 cælestis participes, considerate apostolum et pontificem confessionis nostræ Iesum fidelem || existentem || ei qui fecit eum, sicut et Moyses 30 in || tota || domo eius. ampliori enim iste gloria quam Moyses || dignitatus || est || pro quanto || maiorem honorem habet domus, qui ædificauit eam. omnis enim domus fabricatur ab aliquo; qui autem omnia fecit, deus est. et Moyses quidem fidelis in tota domo eius, sicut || seruus || ad testimonium horum quæ dicenda erant; Christus 35 autem tamquam filius in domo sua; cuius domus sumus nos. contemplare igitur quomodo et humanitatis ei seruauit mensuram et supernæ gloriæ et

C [= *vm*], T [= *ϕ*], S [= *wr*], B

1 secundum naturam] proprium T 1/2 intellegitur *CwB* 2 dicitur *CB* ergo
nunc *m*^a 3/4 est enim T 5/6 in ligno — necessarie] sariae B 6 id quod] qui *TSB*
8 existentes T quod est *om. T* 9 negauit *CTSB, corr. mw* 10 et *om. T* uerum uerum T
ponatur] uocatur T 11 ei *om. B* et *om. C* puer T circa—pertinent *om. T* 12 meditatur T
reputauit *CSB, corr. mw* reputabitur quantum ad T hoc *om. T* 13 insulsa ualde] ualde
leuis T 14 quidem C est^a *om. T* 17 unus quis *TSB* 18 sacratissimos S, *corr. w*
19 sanguine C, *corr. m*^a autem *om. C* medio T 22 praedicabat C quidem *om. T*
23 operum *m* 24 uerbosus S locutus *TB* quoniam *om. T* 25 et] aut S 26 set et *m*^a
27 uerum *vB* eum *om. T* desponsatiue C, *corr. m*^a 30 exsistere T moysen C 31 tota *om. TSB*
amplioris T 32 dignitatus *vw* dignatus *mr* dignus habitus est *m*^a in *mg.* dignus habitus *superscr.*
w honoratus *TB* secundum quod *TB* 33 eum *v* 35 minister T

deodecibilis dignitatis attribuit celsitudinem. pontificem enim et apostolum
 dicens nec non et factum fidelem ei qui fecit eum, et ualde || bene || confirmans
 honoratum potius quam Moysen ait: secundum quod maiorem honorem habet
 domus, qui fabricauit eam; deinde infert: omnis enim domus fabricatur
 ab aliquo; qui uero omnia fabricauit, deus est. ergo statutus quidem 5
 est inter facturas et inter ea quæ fabricata sunt, sanctissimus Moyses, fabricator autem
 omnium ostensus est Christus, cum utique deus dicatur fabricare omnia; deus igitur
 et uerus indubitanter est. et Moyses quidem tamquam minister in tota domo fidelis,
 Christus autem tamquam filius in domo sua, cuius domus sumus nos,
 2 Cor. 6, 16 deo quippe dicente per uocem prophetæ quia ego inhabitabo in eis et inam- 10
 23 bulabo et ero eorum deus et ipsi erunt mihi populus. sed dicet aliquis
 forsitan: quæ differentia Christi et Moysi intellegenda est, si ambo facti sunt per
 mulieres? quomodo iste quidem famulus et tamquam in domo fidelis, hic autem
 etiam naturaliter dominus tamquam filius et in domo sua, hoc est nos? arbitror
 1 Cor. 2, 16 autem ego rem omni esse claram, si tamen boni sensus est et mentem habet Christi 15
 secundum beatum Paulum. ille siquidem erat homo et sub iuga seruitutis, hic autem
 naturaliter liber tamquam deus et creator omnium, et exinanitionem || perpessus ||
 uoluntariam propter nos. sed non hoc eum deodecibili gloria segregabit neque
 ex sublimissima || et || super || omnia || celsitudine remouebit aliquando. sicut enim
 Ephes. 3, 17 nos eodem spiritu ditati (nam inhabitauit in cordibus nostris) constituti quidem sumus 20
 inter filios dei, esse tamen hoc quod sumus, non || destitimus || (sumus enim homines
 Rom. 8, 15 naturaliter, || et certe dicentes || deo abba pater), sic et ipse qui ex dei et patris sub-
 stantia ineffabiliter apparuit deus uerbum assumens || quod est hominis ||, honorauit
 quidem naturam, non tamen foris propriam excellentiam factus est, mansit autem
 et in humanitate deus. ergo non instrumenti officio assumptum esse || dicimus 25
 illum || ex uirgine templum, sed sequentes magis fidem sacrarum litterarum sanctorum-
 que uoces carnem factum uerbum asseueramus secundum eos qui iam sæpius || a ||
 nobis approbati sunt, modos. sic etiam posuit pro nobis suam animam. quia enim
 Hebr. 12, 2 erat mors eius mundo salutaris, sustinuit crucem, confusionem contemnens, cum
 uita naturaliter existeret tamquam deus. quomodo ergo uita mortua fuisse || di- 30
 24 citur ||? propria carne patiens mortem, ut appareret uita uiuificans rursus eam. age
 enim, || etiam || in nobis ipsis mortis perscrutetur modus: nonne omnis quilibet
 bene sapientium dicet cum terrenis corporibus animas non perire? || sed, || arbi-
 tror, hoc est nulli existentium dubium. || uerumtamen || hominis mors hoc quod accidit,
 nominatur. sic intelleges et in ipso Emmanuhel. erat siquidem uerbum tam- 35
 quam in proprio corpore, quod ex muliere est, tradebatque illud morti secundum
 tempus, patiens quidem nihil in propria ipse natura (uita namque est et uiuificator),
 sed propria faciens quæ carnis sunt, ut etiam ipsius passio diceretur et unus omnium

C [= *vm*], T [= *p*], S [= *wr*], B

1 celsitudine T	2 bene <i>om.</i> T	3 maior est et maiorem <i>m</i> ²	4 eum <i>v</i>	5 omnia]
eam <i>m</i> ²	fabricat C	status T	8 uerus deus <i>m</i> ²	est xps <i>m</i> ²
12 moyses B	13 quidem iste <i>v</i>	autem <i>om.</i> CSB	15 ego — omni] ergo romani B	11 dicit CB
omnino <i>v</i> ^{corr} , <i>m</i> ² , <i>w</i> ^{corr}	16 subiugatus	CS subiugatis B	seruituti <i>m</i> ² TS	17 et ² <i>om.</i> C
passus T	18 segregauit <i>v</i> SB	19 et <i>om.</i> T	omnes T	20 inhabitabit <i>m</i> B
21 desistimus T	enim <i>Tr</i> autem CB	tamen <i>w</i>	22 et — dicentes] dicentes utique T	
23 humanitatem T	24 propria excellentia <i>m</i> ^{corr}	25 dicemus TB	26 illud <i>m</i> ² <i>w</i> ^{corr}	
<i>om.</i> T	27 caro TSB	a <i>om.</i> T	28 animam suam C	30/31 dicitur TSB
32 etiam si T	33 dicit <i>m</i> ² B	sed] et T sed ut <i>m</i> ² <i>w</i> ^{corr}	34 esse <i>m</i> ² r	tamen T
35 intellegens <i>m</i>	intellegis S	intellegit B	37 ipsa C	38 etiam] eadem C

|| compensatione || dignus mortuus pro omnibus redimeret proprio sanguine quicquid sub caelo est, et offerret deo et patri || eos || qui in omni terra consistunt. et hoc tamquam uerum beatus propheta Esaias præconatur dicens in spiritu: propterea **Ies. 53, 12** ipse hereditate possidebit multos et fortium diuidet spolia, pro eo quod tradita est ad mortem anima eius et inter iniquos reputatus est **5** et ipse peccata multorum portauit et propter iniquitates eorum traditus est. **25** unus ergo omnium dignior suam pro omnibus posuit animam, et permittebat quidem dispensatiue deponi || ad modicum || carnem || morte, || destruxit uero rursus eam sicut uita, pati non ferens contra naturam propriam, ut et in omnium corporibus deficeret corruptio et mortis destrueretur imperium. sicut enim in **1 Cor. 15, 22** Adam omnes morimur, sic et in Christo omnes uiuificabimur. si enim non **11** pateretur humane pro nobis, neque operaretur diuine quæ ad salutem sunt nostram; dicitur enim prius quidem mori ut homo, reuiuescere autem postea, eo quod sit naturaliter deus. si igitur non est passus mori carne secundum scripturas, neque **1 Petr. 3, 18** uiuificatur spiritu, hoc est non reuixit; et si hoc est uerum, uana fides nostra, **1 Cor. 15, 17** adhuc sumus in peccatis nostris. baptizati enim sumus in mortem eius **16 Rom. 6, 3** secundum beati Pauli || uoces ||, et remissionem peccatorum habuimus per sanguinem eius. **Eph. 1, 7**

26 Sed si est Christus neque filius uere neque naturaliter deus, sed homo purus secundum nos et diuinitatis organum, saluati quidem sumus non in deo quodam modo, **20** sed in uno magis secundum nos, moriente pro nobis et uirtutibus alienis resuscitato. quomodo ergo destructa est mors per Christum? cum utique audiam dicentem palam de propria anima: nemo aufert eam a me, sed ego pono eam a memet ipso. **Ioh. 10, 18** potestatem habeo ponere eam, et potestatem habeo rursus sumere eam. descendit namque nobiscum in mortem per propriam carnem qui mortem nescit, ut **25** nos resurgeremus cum eo ad uitam. reuixit enim depopulatus infernum, non tamquam homo secundum nos, sed sicut deus in carne nobiscum et ultra nos. ditata est autem natura tamquam in eo et primo || illa incorruptione ||, et mors uitæ corpori hostis instar congressa contrita est; sicut enim uicit in Adam, ita cecidit in Christo. ascendenti quoque propter nos et pro nobis ad patrem et deum qui in cælis est, ut eis **30** qui in terra sunt, adibile demonstraret cælum, uictricia cantica consecrauit dicens sanctissimus decantator: ascendit deus in iubilatione, dominus in uoce **Ps. 46, 6-9** tubæ. psallite deo nostro, psallite; psallite regi nostro, psallite, psallite sapienter; regnauit deus super omnes gentes. dixit || uero || alicubi etiam Paulus de eo: qui descendit, ipse est et qui ascendit super **Eph. 4, 10** cælos, ut impleret omnia. **36**

27 Quando igitur et deus est uere et rex naturaliter, dictus est autem et || dominus **1 Cor. 2, 8** gloriæ || crucifixus, quomodo dubitabit quispiam dei genetricem dicere sanctam uirginem? || adora || tamquam unum, non diuidens in duos post unitatem. tunc ridebit frustra insipiens Iudæus, tunc dominicida erit secundum ueritatem, capietur

C [= *vm*], T [= *p*], S [= *wr*], B

1 compensatione <i>om.</i> T	2 et patri] patrique <i>v</i>	eos <i>om.</i> T	6 peccatum <i>m</i>
7 ergo <i>om.</i> C	8 breuiter T	mortem <i>vS</i> , <i>corr.</i> <i>w</i> morti T	12 nostra T
reuiuisceret C	15 uana est <i>T</i> <i>S</i> <i>B</i>	16 morte <i>m</i> <i>w</i> ^{<i>corr</i>}	17 uocem T
23 sed et S	25 per <i>om.</i> C	propria carne <i>C</i> ^{<i>corr</i>}	27 et ex <i>m</i>
tionem T	corpore T	32 et dñs <i>C</i> <i>B</i>	34 uero <i>om.</i> T
37 quia C	37/38 gloriæ dñs T	38 dubitauit <i>C</i> <i>B</i> , <i>corr.</i> <i>m</i>	36 omnes celos <i>m</i> ²
tamquam C	adoratam tamquam <i>w</i> ^{<i>corr</i>}	adorans tamquam T	28 per incorruptionem <i>m</i>
			39 adoratam quam <i>S</i> <i>B</i> ad horam
			40 dominici deerit T

autem delinquens non in unum secundum nos, sed in ipsum omnium saluatorem
Ies. 1, 4 deum, et audiet: uae gens peccatrix, populus plenus delictis; semen ma-
 lignum, filii iniqui; reliquistis dominum et ad iracundiam prouocastis
 sanctum Israhel. paganorum uero filii nullo modo Christianorum abomina-
 buntur fidem. colimus autem non hominem purum, absit, sed deum potius natu- 5
 raliter, non ignorantes eius gloriam, licet factus sit secundum nos permanens hoc
 quod erat, || id || est deus. per ipsum et cum ipso deo et patri gloria cum sancto
 spiritu in sæcula sæculorum. amen.

II 1 Reuerentissimo et dei || colentissimo || consacerdoti Nestorio Cyrillus in domino
 salutem. Viri || reuerendi || et fide digni peruenerunt in Alexandriam, deinde 10
 rettulerunt nobis quasi quod tua || religiositas || indignetur satis et || omnem bonum ||
 commoueat || ad contristandum me ||. uolenti uero mihi tuæ reuerentiæ tristitiam
 agnoscere dixerunt quia epistolam quæ facta est ad sanctos monachos, circumferunt
2 quidam Alexandrinorum et odii occasio et ægrimoniæ hæc facta sit. miratus sum
 igitur si non illud magis tua reuerentia apud se cogitauit; non enim primum ex mea 15
 scribta epistula de fide facta est perturbatio, sed de dictis quibusdam tuæ reuerentiæ.
 quod etsi non, tamen chartis uel expositionibus quæ || circumferuntur ||, laboramus
 nos uolentes corrigere euersos. iuxta enim facti sunt quidam non pati iam confiteri
 quia deus est Christus, sed magis instrumentum deitatis et homo deum ferens, et
 quid enim non ultra talia? nostrum igitur erat sæuire de quibus dixit uel non 20
 dixit tua || religiositas || ; circumlatis enim chartis non ualde credo. quomodo
 igitur erat tacendum, cum fides || læderetur || et tanti || euerterentur ||? an non asta-
 bimus || ante tribunal || Christi et non satisfaciemus pro importuna taciturnitate, || dum
3 certe || ordinati sumus ab ipso ad dicenda quæ oportet? quid || uero || faciam nunc (oportet
 enim me || consulere tuam reuerentiam), || nuntiante || beatissimo et reuerentissimo || 25
 Romanorum episcopo Cælestino et || deo amicissimis || cum eo episcopis de allatis
 sibi nescio quomodo chartis prius tuæ reuerentiæ? scribunt enim utpote ualde scanda-
 lizati. quomodo autem ab Orientis omnibus ecclesiis uenientes curabimus et || contra
 has || chartas || murmurantes ||? an forte arbitratur tua reuerentia quia modica
 ecclesiis facta est perturbatio ex huiusmodi sermonibus? omnes sumus in certamine 30
 et laboribus, eos qui alia sapere nescio quomodo suasi sunt, transferentes ad uerum.
 cum igitur quæ necessitatem omnibus murmurandi intulerit, tua reuerentia est, quo-

II Graece extat in V 2 S 2 (7) A 10. eadem uersio, sed mutata et correctâ habetur in Collectione Veronensi XIII, ubi ipsis gestis falso inseritur. altera uersio est Marii Mercatoris in Collectione Palatina 27

C [= vm], T [= p], S [= wr, usque ad 8], B [usque ad 8]

1 aut *v* autem huiusmodi *m*^a **2** delectis *T* **7** hoc *TSB* et^a *om. C* **8** *subscr.* explicit
 epistula prima inc̄p epistula secunda *CTr* explicit epistola sc̄i cyrilli ep̄i ad monachos *B*, EXPL̄T
 EPISTULA PRIMA POST hanc sequitur cyrilli ad nestorium quod est in gestis synodi ephesini XIII
 INCIPIT EPISTOLA SECVNDA *w*

inscr. Epistola cyrilli ad nestorium *p*^a **9** dō *TC* cultore *T* cultori *US* **10** modesti
T [= *US*] **11** reuerentia *T* [= *US*] indignet *C*, *corr. m*^a omnia *T* [= *US*] **12** pro-
 uocans [καλῶν *pro* καλῶν] nos ad tristitiam *T* **17** circumferebantur *T* **20** equid *m*, *corr. m*^a
 non *in* nos *corr. m*^a seruire *m* seruare *m*^a **21** reuerentia *T* [= *US*] sed circumlatis *m*^a
22 læditur *T* tanti] fratrum conscientie *m*^a *in ras.* euertuntur *T* uerteretur *m* uerterentur *m*^a
23 tribunali *T* **23/24** qui *T* **24** simus *v*, *m per ras.* uero *om. T* **25** consultare cum tua
 reuerentia *T* reuerentissimo et beatissimo *T* [= *US*] **26** reuerentissimis *T* [= *US*] allatis *v*
 allati *Tm* **28.** **30** excelsiis *m*, *corr. m*^a **28/29** contra has *om. T* **29** reprehendentibus *T*

modo accusat iuste? quomodo autem odit et inaniter proclamat et non magis emendat suum sermonem, ut conpescat scandalum mundi? si enim || et || defluxit sermo utpote in populo currens, sed emendetur per || circumspeditiones ||, et dignare donare uerbum scandalizatis dei genetricem nominans sanctam uirginem, ut sanantes contristatos et rectam apud omnes || opinionem || habentes in pace et unanimitate populorum collectiones celebremus. quoniam autem pro fide quæ in Christo est, omnia parati sumus pati et ad uinculorum experientiam uenire et ipsius 4 mortis, non ambigat tua reuerentia. coram ueritate autem dico quia et superstitute adhuc beatæ memoriæ Attico conscriptus est a me codex de sancta et consubstantiali trinitate, in quo et liber est de incarnatione unigeniti, quibus nunc scribsi, consonans; 10 et relegimus ea et episcopis et clero et amorem habentibus audiendi || populis [laicis] ||, edidi uero adhuc nulli. || consequens est igitur || libro edito rursus argui || me || quia || et || ante ordinationem reuerentiæ tuæ || composuerim || librum.

|| Saluta et fraternitatem quæ apud te est. quæ nobiscum est, in domino salutatur. ||

III Domino meo deoamantissimo et sanctissimo comministro Cyrillo Nestorius 15 in domino salutem. Nihil mansuetudine Christiana || uiolentius ||. ab hac itaque nunc per reuerentissimum presbyterum Lamponem ad præsentem compulsi litteras sumus, multa quidem dicente nobis de tua reuerentia, plurima autem audiente, nouissime uero non sinente nos, donec præsentem a nobis exigeret litteras. et uiri uiolentia uicti sumus; timorem namque profiteor habere me multum circa omnem 20 totius uiri Christianam mansuetudinem, tamquam insedentem ei deum possidentem. hæc itaque || sint || a nobis, licet plurima a tua reuerentia non secundum fraternam caritatem (oportet enim dicere clarius) facta sint, in longanimitate et litterarum || caritate allocutoria ||; monstrabit autem experimentum quantus nobis a reuerentissimo presbytero Lamphone uiolentiæ fructus erit. 25

Omnem quæ tecum est, fraternitatem et ego et qui mecum sunt, || plurimum || salutamus.

CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRIÆ EPISTVLA SCRIPTA AD EOS QVI || IN SCRIPTO || EVM ACCVSAVERVNT QVIA NON TACVIT EX AVDITV COGNOSCENS REPERE IN PEIVS IMPIAM NESTORII DOCTRINAM 30

III Quia mihi scripsit reuerentia uestra tamquam contristato || reuerentissimo || Nestorio quia ad monachos feci epistulam, || commonere || uolens eos qui || per susurra-

III *Græce extat in V 3 S 3 A 11* IIII *Græce extat in V 21 S 7 A 14*

C [= *um*], T [= *p*], S [= *wr, inde a 15*]

1 proclamat inaniter C 2 et *om.* T [= *US*] 3 circumspeditionem T 5 contritos C 6 sententiam T 11 populis laicis *correctura non ad finem perducta* C laicis T [= *US*] 12 congruum igitur est T me *om.* T 13 et *om.* T [= *US*] composui T [= *US*] 14 saluta — salutatur *om.* T [= *US*] saluta *v* compellar *m* salutem *m* salutamus *m*² *subscr.* EXP̄L̄ EPIST̄ II INC̄ EPIST̄ III CT 15 *inscr.* Epistola nestorii ad cyrillum *p* 16 suauius T ob T hic *v* 19 et hac S 22 sint *om.* T 23 quod clarius *v* 24 caritatis eloquio T monstrauit CS quantum C, *corr.* *m*² 26 plurimum *om.* TS *subscr.* Explicit ep̄istl̄ III inc̄ ep̄istl̄ IIII [inc̄ — IIII *om.* *v*] CT 28 cyrilli — ep̄la C cyrillus episcopus — epistula T incipit ep̄la cyrilli episcopi alexandriæ S in scripto *om.* T 29 repetere CS 30 impii C 31/32 contristato reuerentissimo nestorio S contristato re ueras nestorio *m* contristato reuerentissimum nestorium *m*² contristarem uere nestorium *v* contristato dei cultore nestorio T 32 commonere *Cu^{corr}* commouere TS 32 — p. 18, 1 per susurrationem C fama T super fama S

tionem || scandalizati sunt, necessario hoc dico quia non tantum factum est a || nobis || quantum ab eius || religiositate ||. ego namque scandalizatis hominibus propter expositiones eius rectæ fidei exposui rationem; ipse uero || sustinuit || in ecclesia catholica et orthodoxorum bono Dorotheo episcopo aperte dicente: anathema si qui esse dicit dei genetricem Mariam. et non solum hoc audiens tacuit illo dicente, sed etiam 5 in communionem eum mysticam repente suscepit et communicatorem fecit. ecce igitur anathematizati sumus coram eo, ut interim non dicam ab eo; non enim ille coram ecclesia dixisset talia præter ipsius uoluntatem. itaque et nos uiui et per || omnem || orbem terrarum episcopi et qui ad deum profecti sunt patres nostri, anathematizati sumus. quid ergo prohibebat et nos illius uocibus scribere contraria et 10 dicere: anathema, si quis non dicit dei genetricem esse Mariam? sed non feci hoc propter eum interim, ne qui dicerent quia anathematizauit eum Alexandrinus episcopus siue synodus Ægyptiaca. si autem cognouerint et qui in || Oriente et Occidente || sunt dei cultores episcopi, quia anathematizati sunt omnes (nam et dicunt || omnes || et confitentur quia dei genitrix est sancta Maria), quomodo putas afficientur? 15 aut quomodo non omnes contristabuntur? etsi non propter se, sed tamen propter sanctos patres, in quorum conscriptionibus inuenimus semper dei genetricem nominatam sanctam uirginem Mariam. si uero non uideretur onerosum fore, multos direxissem libros plurimorum sanctorum patrum, in quibus potest inueniri non semel, sed || frequenter || uocem positam, in qua confitentur esse dei genetricem || sanctam 20 uirginem || Mariam.

CONTESTATIO PROPOSITA IN PVBLICO CONTRA CLERICOS CONSTANTINOPOLITANOS ET IN ECCLESIA INSINVATA QVIA SECTATOR ESSET NESTORIVS PAVLI SAMOSATENI ANATHEMATIZATI ANTE ANNOS CLX AB ORTHODOXIS EPISCOPIIS

V 1 Coniuero accipientem hanc chartam per sanctam trinitatem ut eam palam faciat 25 episcopis presbyteris diaconibus lectoribus laicis habitantibus Constantinopolim, insuper etiam exemplar || eius || præbeat ad || conuictionem || hæretici Nestorii, quia similia sapit anathematizato Paulo Samosateno ante annos CLX ab orthodoxis episcopis. sunt || uero || quæ ab || utrisque || dicta sunt, hæc:

I Paulus dixit: Maria uerbum non genuit. 30

II Nestorius consone dixit: non genuit, o optime, Maria diuinitatem.

III Paulus dixit: nec enim fuit ante sæcula.

IIII Nestorius dixit: et matrem temporalem opifici temporum assignant diuinitati.

V Paulus dixit: Maria uerbum suscepit et non est senior || uerbo ||.

Loofs,
Nestoriana
p. 252, 5. 6
ibid. p. 245,
18. 19

V *Græce extat in V 18 S 10 A 21*

C [= *vm*], T [= *þ*, *inde* a 11 si quis *þiq*], S [= *wr*]

1 me T	2 religiositatem w reuerentia T	3 expositionem S	quieuit T
4 dorotheum ep̄ni — dicentem m ^a	si om. C	7 coram] eorum S	9 totum T
11 dicet C	12 propter eum m ^a TS propter m propterea v	interim om.	spatio rel. v
quid C, corr. v	13 in oriente et [et qui r] in occidente S in occidente et oriente T	14 qui w	
15 omnes S om. CT	19 possetis inuenire v	20 plerumque T	confitentur v
20/21 sanctam uirginem om. T	<i>subscr. explic̄ epla IIII incip̄ epla v CT</i>		
23 sectatores sed nestorius w sectatores erant [essent r] nestorii w ^{corr} r	samosatini S		
24 CXX v ^{corr}	25 I w in mg.	accipientes v ^{corr}	27 eis TS increpationem TS
28 samosateno þ	centum sexaginta S CXX v ^{corr}	29 autem T	utroque T
30sq. numeros om. Cir	30 II w	31 II om. w	<i>in fine add. ñ g w</i>
34 IIII w	suscipit þ	uerbi T	33 IIII om. w

VI Nestorius dixit: quomodo ergo Maria se antiquiorem peperit?

ibid. p. 373,

VII Paulus dixit: Maria peperit hominem nobis æqualem.

11

VIII Nestorius dixit: homo qui natus est ex uirgine.

ibid. p. 373,

VIII Paulus dixit: meliorem uero per omnia, quoniam || et || ex spiritu sancto et ex promissionibus et ex scripturis in eo gratia || erat ||.

17

5

X Nestorius dixit: (uidi enim inquit, spiritum descendantem quasi columbam et manentem super eum), illum qui ascensionem ei donauit (mans, inquit, apostolis quos elegit, per spiritum sanctum assumptus est), || hunc uidelicet qui || tantam || ei || donauit gloriam.

ibid. p. 293.

20-294, 5

Ioh. 1, 32

Act. 1, 2

XI Paulus dixit: ut neque qui ex Dauid unctus est, alienus sit || a || sapientia neque sapientiæ in alio sic || habitet ||. etenim in prophetis erat, magis autem in Moyse, et in multis dominis, potius autem in Christo tamquam in templo. et alibi dicit alium esse Iesum Christum et || alium || uerbum.

10

XII Nestorius dixit: numquid possibile est eum qui ante omnia sæcula natus est, aliud semel nasci, et hoc || secundum deitatem || ?

ibid. p. 378,

15 18. 19

Cassian c.

Nest. 6, 9³

Ecce || ostensus || est aperte dicens transgressor: »non est natus de Maria qui natus est ex patre«; ecce consentit hæretico Paulo dicenti alium esse uerbum et alium Iesum Christum, et non esse unum, sicut recta prædicat fides. propterea designauit tibi, o zilota sanctæ fidei, et partem mathematicæ ecclesiæ Antiochenæ, ex qua etiam Christianorum uocabulum in primis || habemus ||, quia non nouit alium et alium filium dei, sed unum, qui ante omnia sæcula natus est, deum ex deo, a patre consubstantialem patri et eundem sub Augusto Cæsare ex Maria natum. habet enim expressim

Act. 11, 26

20

deum uerum ex deo uero, consubstantialem patri, per quem et sæcula creata sunt et omnia facta || sunt ||, qui propter nos uenit et natus est ex Maria sancta uirgine et crucifixus sub Pontio Pilato et reliqua symboli.

25

Concordat autem his et beatus Eustathius, qui fuit episcopus Antiochiæ, unus existens ex trecentis decem et octo episcopis in sancto magnoque concilio, dicens ita

|| quia || non solum homo, sed etiam deus est, sicut et Hieremias || dicit propheta ||: hic deus noster, non reputabitur alter præter eum. adinuenit omnem uiam disciplinæ et dedit eam Iacob puero suo et Israhel dilecto suo. post hæc in terra apparuit et cum hominibus conuersatus est. quando igitur conuersatus est cum hominibus, nisi quando natus est cum eis ex uirgine et cum his infans et concreuit et || concomedit || et conbibit et alia?

Baruch 3,

30 36-38

C [= *um*], T [= *piq*], S [= *wr*]

1 VI *om. w* 2 V *w* 3 VIII *om. w* homo in homo est *corr. m^a* 4 VI *w*
 et *om. T* ex *om. S* 5 erat *om. T* 6 X *om. w* 9 hunc *om. T* qui uidelicet *T*
 ei CS xp̄o *T* 10 VII *w* ut *om. C* fit *m^a* a *om. T* 11 habitat *m^a* inhabitet *T*
 12 alii *p* 13 alium CS aliud *pq* dauid *i* 14 XII *om. w* 15 diuinitate *TS* 16 probatus *TS* post
 est¹ *ins. d̄s m^a* 17 consensit *m* 19 zelota *iqS* anathematis *w^{corr}iq* 20 habuimus *pqS* humanis *i*
 21 quia *p* a *om. miqS, corr. m* 23 expressum *igr* 25 sunt *om. T* 27 his] id *m* 28 con-
 silio *p* 28/29 ita quia [qui *m^a*] C itaque *pS* ita *iq* 29/30 propheta dicit *T* 30 hic adin-
 uenit *w^{corr}* 31 uiae C, *corr. m^a* disciplinam *v* 31/32 et^a — suo *om. C, corr. m^a*
 in *mg.* 34 concomedit CS comedit *Tw^{corr}*

Si quis ergo præsumpserit dicere alium esse filium || eum qui || ante || omnia || sæcula, unigenitum, qui de patre natus est, et alium ex Maria uirgine natum, || et || non eundem unum dominum Iesum Christum, sit anathema.

HAEC CONTESTATIO || PROPOSITA || EST CONSTANTINOPOLIM IN PVBLICO, ADHVC TENENTE NESTORIO SEDEM EIVSDEM CONSTANTINOPOLIS ET MALE DOCENTE

5

VI 1 Reuerentissimo et || optimo || dei cultori comministro Nestorio Cyrillus in domino salutem. Oblocuntur quidem, ut disco, quidam de mea opinione apud tuam || religiositatem ||, et hoc frequentius, || plenarias || synodos || captantes et praecipue [et magis], puto, || delectare æstimantes tuum auditum et inconsultas emittunt uoces, læsi quidem nihil, increpati autem, et hoc || leniter ||, alius quidem quia cæcos lædebat et pauperes, 10 alius autem tamquam qui in matrem gladium extenderit, alius uero cum ancilla furatus aurum alienum et huiusmodi semper habens opinionem, quam non orabit aliquis contingere aliquibus etiam ualde inimicis. attamen non mihi multus || de || huiusmodi sermo est, ut non super dominum et doctorem neque quidem super patres existentis in me breuitatis extendam mensuram. non enim possibile est prauorum euitare 15
Rom. 3, 14 2 scæuitates, si quomodo || libet || quis eligat uiuere. sed illi quidem maledictione et amaritudine plenum habentes os omnium iudici reddent rationem; conuertar autem rursus ego ad hoc quod me || maxime decet ||, et commemorabo et nunc, ut fratrem in Christo, doctrinæ uerbum et fidei sensum cum omni cautela facere ad populos, Mt. 18, 6 cogitare etiam quia scandalizare || uel solum unum || ex pusillis credentibus in Christum 20 intolerabilem habet indignationem. si autem multitudo sit tanta maerentium, quomodo non in omni bona arte necessario constituamur, ut oporteat prudentius auferre scandala et || sanum || fidei dirigere sermonem quærentibus ueritatem? erit autem hoc et ualde recte, si sanctorum patrum legentes libros pro magno eos facere festinemus 2 Cor. 13, 5 || et || probantes nosmet ipsos si sumus in fide, secundum quod scriptum est, illorum 25 rectis et inreprehensibilibus || scitis [dogmatibus] || nostros intellectus bene ualde conformemus.

VI Græce extat in V 4 S II A 12. eadem uersio, sed mutata et correcta ipsisque gestis inserta habetur in Collectione Veronensi XIII [US], quam secuntur Gesta concilii quinti. præterea sunt duae uersiones Latinae, 1) Marii Mercatoris in Collectione Palatina 26, ad quam proxime accedunt Gesta Chalcedonensia, 2) in Collectione Quesneliana 66 [uol. V 337—340]

C [= vm], T [= piq], B [inde a 6], S [= wr, usque ad 5]

1 ergo TS autem C eum qui om. T omnia om. T 2 est unigenitus m^a et^a om. T 4 posita T constantinopoli iq 5 dicente C subscr. EXPL V [ēpla V C] INC VI [ēpla VI C] TC dat mense nouemb die xxx ind XIII [pertinent ad VIII] S

inscr. incipit <ēpla abscissum> cyrilli ep̄i ad nestorium B ēpla cyrilli alexandrine urbis [ciuitatis q] ep̄i ad nestorium ep̄m constantinopolitanum [constantinopolitanum ep̄m q] iq 6/7 reuerentissimo — salutem om. B [= US] 6 optimo dō C dī TB 7 apud] ante B 7/8 reuerentiam TB [= US] 8 plenarias C om. TB synodus iBv synodorum q captantes C quae in fine sunt tempore [tempora q] custodientes TB et praecipue et [ut m^a] magis C magis TB; et magis delere uolebat Rusticus 9 puto et TB et om. B 9/10 quidem nichil quidem m 10 conuicti m^a [= US] et hoc] non B utiliter TB [= US] 10/11 alius — alius] hic — iste B 11 tamquam] ut B in matrem [utrem B] iqB in matre pv matri m^a 12 horabit Bm^a orauit Tv honorauit m 13 de om. TB 15 impossibile B 16 saeuitates C libet v licet m om. TB 18 magis TB [= US] docet C, corr. m^a condecet TB [= US] āl commonebo m^a in mg. 19 populum C 20 qui C quis B scandalizarit m^a uel om. TB [= US] unum solum TB [= US] xp̄o Bm^a 21 intolerabile p 22 in om. iq necessarium B constituamus iq 23 sanum om. TB 24 rectum v āl estimemus m^a 25 et om. TB 26 scitis [et scitis m^a] dogmatibus C dogmatibus TB; dogmatibus delere uolebat Rusticus intellectas pb 27 confortemus m, corr. m^a confirmemus B

3 Ait igitur sancta et magna synodus ipsum ex deo patre || secundum naturam ||
 genitum filium unigenitum, ex deo uero deum uerum, lumen de lumine, per quem
 omnia fecit pater, descendisse, || incarnari, humanari ||, pati, resurgere tertia die et
 ascendere ad cælos. hæc et nos sequi oportet || et || uerba et dogmata, cogitantes
 quid incarnari et humanari || significet || ex deo uerbum. non enim dicimus quia 5
 uerbi natura translata facta est caro, || sed || neque quia in totum hominem translata
 est ex anima et corpore, illud autem magis quia carnem animatam anima rationabili
 uniens uerbum sibi secundum subsistentiam || ineffabiliterque et || inintellegibiliter
 factus est homo et appellatus est filius hominis, non secundum uoluntatem || solam ||
 aut || bene placitum ||, sed neque ut in adsumptione personæ solius, || et || quia diuersæ 10
 quidem || quæ || ad unitionem || ueram || collatæ naturæ, unus autem ex || ambobus ||
 Christus et filius, non quasi differentia naturarum || interempta || propter adunationem,
 || perficientibus || autem magis nobis unum || dominum et Christum et filium || deitate
 4 et humanitate || per ineffabilem et arcanum || ad unitionem || concursum. sic
 || quoque || dicitur, || et certe || ante sæcula habens || subsistentiam || et || genitus || 15
 ex patre, nasci et secundum carnem ex muliere, non quasi quod diuina eius natura
 initium ut esset, acceperit in sancta uirgine, neque quidem quod indiguerit necessario
 propter se secunda natiuitate post eam quæ ex patre est. est enim fatuum || simul ||
 et indoctum existentem ante omnia sæcula et consempternum patri indigere dicere
 initio, ut sit, secundo. quoniam autem propter nos et propter nostram salutem 20
 uniens sibi secundum subsistentiam || quod est humanum ||, processit ex muliere, ob
 hoc dicitur nasci carnaliter. non enim primum homo natus est communis de sancta
 uirgine, deinde sic descendit in eum uerbum; sed ex ipsa uulua || adunatus || sustinuisse
 5 dicitur natiuitatem carnalem, utpote suæ carnis natiuitatem propriam faciens. sic
 dicimus eum et pati et resurgere, non quasi quod deus uerbum passus sit in sua natura 25
 aut plagas aut fixuras clauorum aut altera uulnera (inpassibilis enim est deitas, || quia
 et || incorporea est), sed quoniam quod factum est eius corpus || proprium ||, passum
 est, hæc || rursus || ipse dicitur || passus || pro nobis; erat enim || ille || inpassibilis in
 corpore passibili. secundum parem autem modum et in moriendo intellegimus.

4—p. 22, 7 *adfert Rusticus c. Aceph.* p. 71. 72^a; 7—14 p. 51^b; 10—13 p. 63^{a, b}; 10—14 p. 60^b;
 10—14 p. 48^a.

C [= *vm*], T [= *piq*], B [6—10 *multa abscissa*]

1 secundum naturam *om. TB* 3 incarnari humanari [humari *m* inhumanari *m*²] *CB*
 [= *US*] inhumanari incarnari [carnari *p*] *T* 4 et² *om. TB* [= *US*] 5 humari *B* inhu-
 manari *m*² significetur *TB* 6 sed *om. T* [= *US*] 8 substantiam *C*, *corr. m*²
 ineffabiliter *T* [= *US*] et *om. T* intelligibiliter *C* 9 solum *T* [= *US*]
 10 complacitum *TB* [= *US*] ut *om. C*, *corr. m*² sed *T* 11 quæ *om. TB* ad uni-
 tionem] adunationem *i* adunatione *B* ueram *om. TB* ueram sunt *vm*² collectæ *iq* utrisque *TB*
 [= *US*] 12 ablata *TB* [= *US*] 13 perfecerunt *TB* [= *US*] xpm et filium et dnm *TB*
 dominum] deum *m* 13/14 deitatis et humanitatis *TB* 14 archanam *v* ad uni-
 tionem *scripsi* adunationem *C* adunationis *Tm*² adunitionis *B* [= *US*] concursus *v*^{corr}
 15 quoque *om. TB* et certe *C* et *B* licet *T* essentiam *TB* [= *US*] genitus sit *T* [= *US*]
 18 simul *m* [= *US*] simul etiam *v* etiam simul est *m*² etiam simul *TB* 21 uiuens *mi* sub-
 stantia *B* quod — humanum *C* [= *US*] humanum *B* humanum corpus *T* 22 homo
 primum *v* 23 adunitam *pq* [= *US*] aduni *i* adunitum *B* 24 natiuitatis² *C*, *corr. m*²
 25 dnm *p* di *iqB* [= *US*] passum *iqB* [= *US*] 26/27 quia et *CB* [= *US*] quæ *T*
 27 proprium *om. TB* 28 iterum *pB* [= *US*] igitur *iq* pati *TB* [= *US*] ille *om. TB* [= *US*]
 28/29 in corpore — secundum *om. C* 29 modum] admodum *m*² intellegimus corpore pa-
 tientem secundum [secundum carnem *m*²] *C*

immortalis etenim secundum naturam et incorruptibilis et uita et uiuificator est dei uerbum; quoniam autem iterum eius || proprium || corpus gratia dei secundum quod Hebr. 2, 9 ait Paulus, pro omnibus gustauit mortem, dicitur ipse pati pro nobis mortem, non quasi quod in || experimentum || mortis uenerit, quantum attinet || ad eius naturam || (|| uesania || etenim est hoc dicere uel sentire), sed || quia, || sicut || dixi || nuper, 5 caro eius gustauit mortem. sic et resurgente carne iterum resurrectio eius dicitur, non quasi quod ceciderit in corruptionem, absit, sed quia || eius || iterum || resuscitatum est || corpus.

6 || Sic Christum unum et dominum confitebimur ||, non quasi hominem coad-
rantes uerbo, ut non sectionis fantasia introducat, cum dicitur $\overline{\text{CON}}$, sed ut 10
unum et eundem adorantes, quia non alienum est a uerbo corpus || eius ||, cum
quo et || ipsi || considet patri, non ut duobus || rursus || considentibus filiis, sed ut
uno secundum adunationem cum carne. si autem secundum subsistentiam
adunationem uel quasi impossibilem uel quasi indecoram recusamus, incidimus ut duos 15
dicamus filios; necesse est enim omnino || determinare || et dicere hominem quidem 15
specialiter filii uocatione honoratum, specialiter autem iterum || ex deo || uerbum
filiationis nomen et appellationem habentem naturaliter. non ergo diuidendus
7 est in duos filios unus dominus Iesus Christus. proderit autem nullo modo rectæ
fidei rationi ita || habere, uel si || personarum unitionem diuulgent quidam. non
Ioh. 1, 14 enim dixit scriptura quia uerbum hominis personam aduniuit sibi, sed quia factum 20
Hebr. 2, 14 est || caro; fieri uero carnem || uerbum nihil aliud est nisi quia similiter nobis partici-
patus est sanguinis et carnis, suum etiam corpus nostrum fecit et processit homo ex
muliere, non abiciens esse deus et ex deo nasci patre, sed || et || in assumptione carnis
permanens quod erat. hoc allegat ubique integræ fidei ratio; ita repperimus
sanctos sapuisse patres; sic præsumpserunt dei genetricem dicere sanctam uirginem, 25
non quasi || uerbi || natura aut deitate eius initium ut esset, accipiente a sancta
uirgine, sed ut nato ex ipsa sancto corpore animato || rationaliter ||, cui et secundum
subsistentiam adunitum uerbum nasci dicitur secundum carnem. hæc et nunc
ex dilectione quæ in Christo est, scribo, petens ut fratrem et contestans coram
|| Christo || et electis angelis hæc nobiscum et sapere et docere, ut custodiatur eccle- 30
siarum pax et || concordiae || et dilectionis uinculum indiruptum permaneat sacer-
dotibus dei.

Alloquere apud te fraternitatem. te quæ nobiscum est, in Christo salutat.

9—13 adfert Rusticus c. Aceph. p. 61^a; 9—12 p. 59^a; 18—21 p. 49^b; 19—21 p. 48^a;
24—28 p. 72^a.

C [= *um*], T [= *piq*], B [11—15 multa abscissa]
1 immortalitatem *v* 2 proprium *om. TB* 4 quod *om. C* experientiam *TB*
quantum *CT* quod *B* [= *US*] in eius natura *TB* 5 percussio *T* perclusio *B* quia
om. TB diximus *TB* 7 corruptionem] resurrectione *v* suum *TB* 7/8 resuscitauit *T*
resurrexit *B* [= *US*] 9 sic — confitebimur *om. TB* et *del. v* confitemur *m^{corr}* [= *US*]
9/10 adorantes *m* 10 uerbo *om. B* uerbum *iq* sectionis *pB* introdatur *p* $\overline{\text{co}}$ sed *C*
consedi *B* nipon *superscr. m²* corpus sed *iq* ut *om. CiqB* 11 eius *om. T* 12 ipse *T*
considet *um²* consedet *m* consedit *T* [= *US*] rursus *om. TB* consedentibus *CB*
ut *om. viq* 13 adunitionem *pB* 14 duo *pB* 15 diuidere *TB* 16 ex *dō C*
 $\overline{\text{dm}}$ *T* dei *B* [= *US*] 17 filii *B* etiam et *B* appellatio *p* 19 rationem *C^{corr}B*
dicere licet *TB* [= *US*] ut quidam *m²* 20 adnuntiauit *C, corr. m²* 21 caro — carnem
om. T caro quod uero caro factum est *B* [= *US*] nisi *om. B* 23 et *om. TB* [= *US*]
24 integra *C* integri *B* reperimus *iq* 26 uerbi *om. TB* 27 etiam rationabiliter *TB*
[= *US*] 28 et] que *B* [= *US*] 30 deo *TB* [= *US*] 31 concordia *T*

EPISTVLA NESTORII || SCRIPTA CYRILLO ARCHIEPISCOPO ||, IN QVA CONFITETVR
NON ESSE DEI GENETRICEM SANCTAM VIRGINEM MARIAM, ADVERSATVR AVTEM ET
LITTERIS SANCTI ARCHIEPISCOPI CYRILLI TAMQVAM MALE EI SCRIPSERIT

VII 1 Reuerentissimo et deo || amicissimo || comministro Cyrillo Nestorius in domino
salutem. Iniurias quæ contra nos sunt, mirandarum tuarum litterarum 5
dimitto, utpote medicinali patientia dignas et per ipsas || res secundum tempus ||
ad eas responsione; || quod || uero taciturnitatem non patitur, quasi magnum ferat,
si taceatur, periculum, hoc secundum quod possibile est || mihi ||, non ad multi-
loquium || extensus ||, facere temptabo narrationem compendiosam, obscuri et
indigestibilis longi sermonis uomitum cauens. incipiam autem a sapientissimis 10
tuæ dilectionis uocibus, || ipsas || isdem sermonibus apponens. quæ sunt igitur
ammirandæ tuarum litterarum doctrinæ uoces?

Sancta inquit et magna synodus ipsum ex deo et patre secundum naturam p. 21, 1-3
genitum filium unigenitum, ex deo uero deum uerum, lumen de lumine, per quem
omnia fecit pater, descendisse, incarnari, humanari, pati, resurgere. 15

2 Hæc sunt tuæ reuerentiæ uerba, et cognoscis forte tua; audi uero et a nobis
fraternam pro pietate ammonitionem || et quam || magnus ille Paulus amato a se
Timotheo contestatus est: attende lectioni consolationi doctrinæ. hoc 1 Tim. 4,
enim faciens, et || te saluabis || et || eos qui te audiunt ||. quid autem mihi 13. 16
|| hoc attende || uult? quia sanctorum illorum ex superficie legens traditionem 20
uenia dignam ignorasti ignorantiam, passibilem eos dixisse arbitratus patri consem-
piternum uerbum. inspicere, si placet, dicta diligentius, et || illum diuinum ||
repperies patrum chorum non consubstantialem patri deitatem passibilem dicentes
nec recentem || natam || patri consubstantialem nec resurgentem eam quæ solutum
templum suscitauit. et si mihi || aurem || in fraternam medellam adhibueris, 25
ipsas tibi sanctorum illorum || patrum || uoces apponens a calumnia quæ contra illos
est, liberabo et ab illa quæ contra diuinas scripturas per illos est.

3 Credo || igitur || in dominum nostrum Iesum Christum filium eius unigenitum.
considera quomodo dominus et Iesus || et || Christus || et || unigenitus || et || filius
primum ponentes, communia deitatis et humanitatis, ut fundamenta, nomina, tunc 30
humanationis et || resurrectionis et passionis || superædificant traditionem, ut

3 post inscriptionem in Acymitensium xv^a iacet m^a

25—p. 24, 4 adfert Eutherius in ep. 291 [uol. IIII p. 216, 36—217, 2]

VII Græce extat in V 5 S 12 A 13. eadem uersio mutata et correctâ ipsisque gestis inserta extat
in Collectione Veronensi 15 [US]. altera uersio est Marii Mercatoris in Collectione Palatina 25
C [= um], T [= piq]

superscr. epistula nestori p 1—3 incipit epistola nestorii constantinopolitani episcopi ad
cyrillum episcopum [Alexandrinum episcopum q] iq 1 scripta om. p archiep̄o cyrillo p
continetur C, corr. m 3 eis p 4 amabili T commistro p om. i 6 dignus C, corr. v litteras
[γραμμῶν pro πραγμῶν] tunc tempore T 7 responsiones C responsionem T hic pi
[ὅδε pro ὁ δέ] 8 est mihi C mihi est m^a est T [= US] 9 tendens T [= US]
11 ipsam T 16 forte quia tua iq 17 proprietate pC, corr. v quam et T
19 tibi proderis T audientibus te T 19/20 mihi hoc C mihi in hoc T in hoc m^a
20 attende US attendi C attendere T nisi quia m^a 21 ueniam p̄v ignorantia v^{corr}
22 illum om. T sanctum T 23 chorum] quorum C dicentem iq 24 natam US natum C
natiuitatem T eam quæ] eunque C 25 aures T [= US] 26 sc̄orum T sanas [sanos m,
corr. m^a] dictorum C patrum om. T 28 igitur et T [= US] eius] dei m 29 et^a om. T
et^a om. T et^a om. T 31 passionis [passionis et q] resurrectionis T ut in m^a

- nominibus naturæ utriusque communibus quibusdam significatiuis propositis neque || quæ || filiationis et || dominationis sunt, secentur || neque ea quæ naturarum sunt, in filiationis singularitate confusionis exterminatione periclitentur. in hoc 4 enim eis eruditor Paulus factus est, qui humanationis diuinæ memoriam faciens et futurus inferre quæ passionis sunt, prius ponens Christus, commune, sicut paulo 5 ante dixi, naturarum nomen, infert sermonem utrasque || condecitem || naturas.
- Phil. 2, 5-8 quid enim dixit? hoc sapiatur in uobis quod et in Christo Iesu; qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est || esse se æqualem || deo, sed, ne per singula dicam, oboediens factus est usque ad mortem, mortem autem crucis. quoniam enim memoriam mortis facturus erat, ut ne 10 uerbum deum hinc aliquis æstimet passibilem, ponit Christus || tamquam || impassibilis et passibilis substantiæ in singulari persona appellationem significatiuam, quatenus || et || impassibilis Christus et passibilis sine periculo uocetur, impassibilis quidem deitate, passibilis autem corporis natura.
- 5 Multa dicere de hoc uolens et primum quidem neque natiuitatis in dispensatione, sed humanationis sanctos illos memoriam fecisse patres, breuis sermonis in initiis pollicitationem sentio refrenare sermonem et ad secundum tuæ dilectionis mouere capitulum, in quo naturarum quidem laudabam diuisionem secundum || humanitatis || et deitatis rationem et earum in unius personæ coniunctionem et || quod deus || uerbum secunda ex muliere non eguisse dicitur natiuitate, et passionis 20 incapabilem profiteri deitatem. orthodoxa enim, sicut uere est, huiusmodi sunt et hæresium omnium prauis sensibus circa dominicas naturas contraria. reliqua autem, si quidem aliquam sapientiam occultam inferebant legentium auribus incomprehensibilem, tuæ est diligentiae scire; mihi || uero illa || prima peruertere uidebantur. in primis enim impassibilem prædicatum et secundæ natiuitatis incapabilem iterum passibilem et in recenti || creatum || nescio quomodo intulit, quasi hæc quæ secundum naturam dei || uerbo assunt ||, templi copulatione corrupta sint aut parum aliquid hominibus putetur quod sine peccato templum et a diuina inseparabile natura pro peccatoribus natiuitatem et mortem sustinisset, aut non credi 25 debeat dominica uox ad Iudæos clamans: soluite templum hoc, et in tribus 30 diebus suscitabo illud, non: soluite meam diuinitatem et in tribus diebus suscitabitur.
- 6 Rursus dilatare hic uolens, a || promissionis memoria retrahor ||; dicendum tamen est || utenti breui sermone ||. ubique diuina scriptura, || quandocumque || memoriam facit dominicæ dispensationis, natiuitatem nobis || et || passionem non 35 deitatis, sed || humanitatis || Christi tradidit, ut uocetur secundum integram appel-

34—p. 25, 1 *adfert Eutherius in ep. 291 [uol. IIII p. 217, 26—29]*

C [= *vm*], T [= *piq*]

2 quod T	proprietas [proprietatis <i>p</i>]	T [= US]	est T	secetur T [= US]
5 xpm <i>u^{corr}</i>	palo <i>p</i>	6 postea infert <i>u^{corr}</i>	concedentem T	8 esse æqualis T [= US]
9 singulam <i>pi</i> , <i>corr. p</i>	11 xpm <i>u^{corr}</i>	tamquam <i>om. pi</i>	13 et ¹ <i>om. T</i>	16 breui C,
<i>corr. m²</i>	sermones C, <i>corr. m²</i>	sermone <i>u^{corr}</i>	17 sentior effrenare C	19 humanationis T
[= US]	eorum <i>m</i>	20 cum T	deum <i>pi</i> [= US]	domini <i>q</i>
omnibus <i>m</i>	23 auribus et <i>m²</i>	24 ergo T	illa <i>om. T</i>	25 imprimis <i>p</i>
creatum T	intulisti <i>iq</i>	27 uerbi T	sunt <i>mT</i>	28 ad <i>m</i>
33 dilatari <i>m²</i>	tuæ promissionis	recolligor memoria T	34 breui sermone	me utente T [= US]
quandoque <i>p</i> [= US]	quando <i>iq</i>	35 aut T [= US]	36 humanationis <i>pq</i> [= US]	

lationem sancta uirgo Christi genetrix, non dei genetrix. et audi hæc euangeliiis clamantibus: Liber, inquit, generationis Iesu Christi filii Dauid filii Mt. 1, 1 Abraham, et certum est quia Dauid filius deus uerbum non erat. accipe, || si placet, et aliud || testimonium: Iacob autem genuit Ioseph uirum Mariæ, Mt. 1, 16 ex qua natus est Iesus, qui dicitur Christus. considera iterum alteram 6 adtestantem nobis uocem: Iesu uero || Christi || generatio ita || erat ||. de- Mt. 1, 18 sponsata enim matre eius Maria Ioseph, inuenta est in utero habens de spiritu sancto. creaturam uero spiritus quis utique unigeniti æstimabit deitatem? quid oportet dicere et quod ait quia mater Iesu erat ibi, et rursus Ioh. 2, 1 Act. 1, 14 cum Maria matre Iesu, et quod in ea natum est, || ex || spiritu sancto 10 Mt. 1, 20 est, et accipe puerum et matrem eius et fuge in Ægyptum et de filio Mt. 2, 13 eius qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem, et de passione Rom. 1, 3 rursus quia deus suum filium misit in similitudine carnis peccati et Rom. 8, 3 de peccato condemnauit peccatum in carne, et iterum Christus mortuus 1 Cor. 15, 3 est pro peccatis nostris et Christo passo || in || carne, et hoc est non deitas, 15 1 Petr. 4, 1 sed corpus meum, quod pro uobis frangitur, et mille aliis uocibus pro- 1 Cor. 11, 24 testantibus hominum || generi || non filii putare deitatem recentem aut passionis corporeæ capabilem, sed coniunctam naturæ deitatis carnem. unde et dominum Dauid Christus semet ipsum et filium nominat. quid enim, ait, uobis uidetur Mt. 22, 42-44 de Christo? cuius est filius? dicunt ei: Dauid. respondit Iesus et 20 dixit eis: quomodo ergo Dauid in spiritu dominum eum uocat, dicens: dixit dominus domino meo, sede a dextris meis? utpote filius existens omnino Dauid secundum carnem, secundum deitatem autem dominus. esse enim filii deitatis corpus templum et templum secundum summam quandam et diuinam || unitum || coniunctionem, quatenus propria ducat quæ eius sunt, diuina natura, 25 confiteri bonum est et dignum euangelicarum traditionum; nomini uero || propriificationis || carnis atterere etiam carnis proprietates, natiuitatem dico et passionem et mortem, aut errantis est secundum paganos, frater, intellegentiæ aut læsæ mentis || Apollinarii || et Arrii et quæ sunt aliarum ægrotantium hæreseon, magis uero || et || illis aliquid grauius. || necesse est enim proprietatis || huiusmodi 30 || subinde tractos nomine || et lactis nutrimenti socium propter proprietatem deum uerbum facere et paulatim incrementi participem et in tempore passionis pauoris etiam et auxilio || angelorum || eguisse. et taceo circumcisionem et sacrificium et sudores || et esuritionem ||, quæ || carni quidem coaptata adoranda sunt quippe quæ propter nos euenerunt, || in deitate uero hæc || et || mendacia sunt, cum susci- 35 piuntur, et nobis || ut calumniatoribus || condemnationis || iustæ || causa.

3. 23—26. 26—33 *adfert Rusticus c. Aceph. p. 72^b*

C [= *um*], T [= *piq*]

3 *dñm* C, *corr. m²* 3/4 et aliud si placet T [= US] 6 Christi *om.* T [= US]
 est T [= US] 8 æstimauit C 10 de T 11 accipere *p* 13 deus *om.* C
 filium suum *m* [= US] similitudinem C 15 in carne C carne T [= US] 17 genus T [= US]
 putare] pati *m²* 25 unitam T 26 bonum] dignum C, *corr. m²* traditionem *p*
 26/27 propriificationes *v* proprie factæ T 29 apollinaris *pi* 30 et *om.* T necessitas
 enim est ad proprietatem huiusmodi subtractos [subtractum *iq*] nominis T 31 nutrimentum *i*
 33 angelico *Tm^{corr}* [= US] circumcissione *p* 34 et esuritionem *om.* T 34/35 tam-
 quam propter nos carni quidem contigerunt adoranda coaptanda T 35 et *om.* T [= US]
 36 ut *om.* T calumniæ et blasphemix T iustæ *om.* T

Acta conciliorum œcumenicorum. 13.

7 Hæc sunt sanctorum patrum traditiones, hæc diuinarum scripturarum præcepta; sic aliquis et quæ sunt misericordiæ diuinæ et quæ sunt auctoritatis, deifice loquitur; 1 Tim. 4, 15 hæc meditare, in his esto, ut tuus profectus manifestus sit omnibus, Paulus ad omnes dicit. quod uero pro scandalizatis curam geris, bene || quidem || facis || esse || sollicitus et || gratia sit || diuinorum curam gerenti animæ tuæ et || pro 5 his quoque qui apud nos sunt, || sollicitæ; cognosce autem deceptum esse temet ipsum ab eis qui hic a sancta synodo depositi sunt utpote quæ sunt Manichæorum, sapientes, aut forsan a clericis qui sunt tuæ caritatis. quæ sunt enim ecclesiæ, cottidie proficiunt et || quæc populorum, || in || augmento || per gratiam || Christi || sunt Ies. 11, 9 || tanto ||, ut uidentes multitudines || ea || quæ sunt prophetæ, clament: implebitur terra ad cognoscendum dominum quasi aqua multa coperire maria. || ea uero quæc attinent ad imperantes ||, in supereminenti lætitia sunt illuminato dogmate, et ut colligens scribam, illam in omnibus hæresibus quæ contra deum reluctantur ||, et || ecclesiæ rectis dogmatibus cottidie quis repperiet apud nos 2 Reg. 3, 1 uocem impleri: domus Saul ibat et infirmabatur, et domus Dauid ibat 15 et firmabatur.

8 Hæc a nobis utpote fratribus ad fratrem suasiones sunt; si uero aliquis con- 1 Cor. 11, 16 tendit, præconabitur et per nos ad huiusmodi Paulus: nos talem consuetudinem non habemus nec ecclesiae dei. omnem quæ tecum est in Christo fraternitatem et ego et qui mecum sunt, plurimum salutamus. incolumis orans pro 20 nobis permaneas, domine honoratissime et || deocolentissime ||.

a. 430 || SCRIPTA EST MENSE IUNIO INDICTIONE TERTIA DECIMA ||

VIII 1 Reuerentissimo et deoamantissimo comministro Nestorio Cyrillus et quæ conuenit in Alexandria ex Ægyptiaca diocese synodus in domino salutem. Sal- Mt. 10, 37 uatore nostro dicente aperte qui amat patrem aut matrem plus quam me, 25 non est me dignus, et qui amat filium aut filiam || super me, non est me dignus, || quid patiamur nos, qui a tua reuerentia exigimur te diligere super omnium nostrum saluatorem Christum? quis nos in die iudicii iuuare

VIII *Græce extat in V6 S13 A 23. eadem uersio mutata et correctæ ipsique gestis inserta habetur in Collectione Veronensi 17. altera est uersio Dionysii exigui, quam edidi in uol. V p. 236—244*

C [= *vm*], T [= *piq*], B [*inde a 23*]

1 scripturarum *om. C, corr. m^a* 2 sunt² *om. v* 3 ut et *m^a* 4 hæc ad *m^a*
quidem bene *m* bene *p om. iq* 5 facis esse *C facis pi om. q* gratulamur *T [= US]*
5/6 pro — sunt] de nobis *T [= US]* 7 positi *p* 8 qui] que *m* 9 quæ *om. T [= US]*
populi *T* augmentum *T* dei *T* 10 tanto *om. T* ea *om. T [= US]* 12 etiam
quæ regni sunt *T [cf. US]* 13 illuminati *m* illuminata *iq* illam *Tm* illa *vm^{corr} [= US]*
14 et *om. T* 17 hæc *iq* 19 ecclesia *viq* qui *C, corr. m^a* 21 honoratissime *p*
honoratissime *iq* deo colentissime *m* deo clementissime *v* deo amabilis *T* 22 scripta —
decima *om. Tm, corr. m^a* est *om. v* undecima *v* *subscr. EXPL* epistula VII INC
epistula VIII *pC*

inscr. INCIPIT EPISTOLA CYRILLI AP NESTORIUM DUOD CAPIT B epla synodica cirilli alexan-
dri ep̄i ad nestorium constantinopolitanum ep̄m *iq* 23 deoamantissimo] sc̄issimo *B [= US]*
23/24 et — synodus *om. v* quæ conuenit — diocesi synodus *m* quæ conuenit synodis — diocesi *B*
[*cf. US*] synodus quæ conuenit — diocese *iq* quæ conuenit — diocese *p* 24 in¹ *om. iq B [= US]*
de *B [= US]* *om. miq, corr. m* 25 aperte *om. v* plus quam] super *B [= US]* 26/27 et
qui — dignus] et cetera *v* 26 uel *p [= US]* 26/27 super — dignus] et cetera *T* 26 Al
plus quam me *m^a in mg.* 27 faciemus *q* 28 nostrorum *C*

poterit aut quam repperiemus excusationem, qui silentium ita longum || honoraui-
 mus || in factis a te contra ipsum blasphemis? et si quidem temet ipsum solum
 læderes talia sapiens et docens, minus utique cura esset; quoniam uero omnem
 scandalizasti ecclesiam et fermentum insolitæ hæreseos et peregrinæ iniecisti populis
 et non ibidem solummodo constitutis, sed enim et his qui ubique sunt (delati namque 5
 sunt tuarum expositionum codices), qualis iam nostræ taciturnitati sufficiet sermo?
 aut quomodo non necessarium est meminisse dicente Christo non putetis quia Mt. 10, 34, 35
 ueni mittere pacem super terram. non ueni mittere pacem, sed gla-
 dium. ueni enim diuidere hominem contra patrem suum et filiam
 contra matrem suam? cum enim || fides læditur, abeat || quidem ut irrita 10
 et || fallax || parentum reuerentia, quiescat autem et quæ in filios est et fratres
 affectionis lex et piis iam melior sit mors quam uita, ut meliorem resurrectio- Hebr. 11, 35
 nem mereantur secundum quod scriptum est.

2 Ecce igitur simul || cum sancta || synodo quæ in magna Roma || est congregata
 præside[n]te || sanctissimo et || deocolentissimo || fratre et comministro nostro Cælestino 15
 episcopo, || et || tertia te hac contestamur scriptura, persuadentes desistere a || tam
 deformibus || et distortis dogmatibus quæ et sapis et doces, || præeligere || autem
 rectam fidem quæ ecclesiis ab initio tradita est per sanctos apostolos et euangelistas,
 qui et perspectores et ministri || uerbi || facti sunt. aut si hoc non egerit tua Lc. 1, 2
 reuerentia secundum definitas indutias in litteris memorati sanctissimi et reueren- 20
 tissimi || Romanorum episcopi et comministri nostri || Cælestini, cognosce te ipsum
 nullam sortem habentem nobiscum neque locum || siue portionem || in sacerdotibus
 dei et episcopis. non enim possibile est || despiciere || nos ecclesias sic perturbatas
 et scandalizatos populos et rectam fidem || abiuratam || et dissipatos a te greges, qui
 saluare debueras, si quidem esses secundum nos rectæ gloriæ amator, sanctorum 25
 patrum inuestigatus pietatem. omnibus autem qui a tua reuerentia separati sunt
 propter fidem uel depositi, tam laicis quam clericis, communicatores sumus omnes.
 nec enim æquum est || recta || sapere cognoscentes tuis || lædi || sententiis, quia tibi
 bene facientes contradixerunt. hoc enim || indicasti ipsum || in epistula quæ scripta
 est a te ad magnæ Romæ sanctissimum coepiscopum nostrum Cælestinum. non 30
 sufficiet autem tuæ reuerentiæ confiteri solum fidei symbolum quod expositum est

C [= *vm*], T [= *piq*], B

1 ita in tam *m* 1/2 honorauimus *v* honorauimus te *m* dileximus TB [= US] 2 in *om. iq*
 blasphemus *p* 3 curasset B 4 haereos *p* 5 et¹ *om. B* enim *om. iq* quibus *p*
 5/6 sunt etenim B [= US] 6 expositiones *v* taciturnitatis B [= U] sufficiat *i* sufficit *v*
 7 dicentem $\overline{xpm}$ *m*² 8 ueni pacem mittere *v* pacem ueni mittere *m* non enim C
 9 separare B 10 fideles leduntur T rumpatur T ualeat B [= US] ut *om. C*
 11 uitiosa TB [= US] 12 piis — uita] uitam melior sit iam deo colentibus mors B
 13 mereamur *m* impetrent B 14 cum $\overline{sca}$ CB præside[n]te $\overline{sca}$ T [= US] quæ
om. B magnæ rome B congregata est T [= US] congregata B 15 præside[n]te *om.*
 T [= US] reuerentissimo TB [= US] 16 et *om. T* hac *om. B* abstinere B ab B
 tam *om. TB* [= US] 17 uanissimis T sceuis sic B [cf. US] adpræhendere T eligere B
 18/19 per — sunt *om. B* 19 uerbi *om. T* 20 definitam dilationem B memoratis *v*^{corr}
 21 $\overline{epi}$ — $\overline{nri}$ romanorum T [= US] et comministri $\overline{nri}$ romanorum B 22 siue portionem
om. T aut sermonem B 23 prætermittere TB [= US] 24 iniurias sustinentem TB [= US]
 quos *vm*² 25 deberes saluare B 26 sectans per uestigia B 27 depositionem *p* [= US]
 tam *om. B* quam clericis] et derici B 28 recte TB [= US] condemnare T [cf. US] capi B
 calculis B 29 enim ipsum [ipsud *p*] indicasti *Tm*² [= US] ipsum autem indicati B 30 a te
om. q nostrum] nomine B 31 sufficit B

in tempore per sanctum spiritum a sancta et magna synodo tunc in tempore congregata in Nicæna (intellexisti enim et interpretatus es hoc non recte, distorte autem magis, quamuis confitearis uoce sermonem), sed hoc consequens est || ut in || scripto et cum iureiurando || confitearis || quia et anathematizas quidem tua praua et profana dogmata, sapiens autem et docebis quæ et nos omnes et qui in || Occidente 5 et Oriente || episcopi et doctores et populorum præpositi. consensus autem et Romana sancta synodus et nos omnes || ut || recte habentibus et inreprehensibiliter epistulis ad tuam reuerentiam scriptis ab Alexandrinorum ecclesia. subdidimus autem his nostris litteris quæ te oporteat sapere et docere et a quibus abstinere conuenit. hæc enim catholicæ et apostolicæ ecclesiæ fides est, cui consentiunt omnes 10 quique in Occidente sunt et qui in Oriente orthodoxi episcopi

8 Credimus in unum deum patrem omnipotentem, omnium uisibilium inuisibiliumque factorem; et in unum dominum Iesum Christum filium dei, natum de patre unigenitum, hoc est de substantia patris, deum ex deo, lumen ex lumine, deum uerum de deo uero, natum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia 15 facta sunt quæ in cælo et || quæ || in terra, qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit et incarnatus est et humanatus, passus et resurrexit tertia die, ascendit in cælos uenturus iudicare uiuos et mortuos; et in spiritum sanctum.

Eos autem qui dicunt »erat aliquando quando non erat«, et »priusquam nasceretur, non erat«, et quia ex non extantibus factus est aut ex alia subsistentia 20 uel substantia dicentes esse aut || uertibilem || aut mutabilem filium dei, hos anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

Sequentes autem ubique sanctorum patrum confessiones, quas fecerunt loquente in eis || spiritu sancto ||, et || intellegentiarum || quæ in eis est, inuestigantes intentionem || et quasi || per regiam uiam incedentes dicimus quia || ipse uni- 25 genitus || dei || sermo qui || ex ipsa || natus est patris substantia, || ex || uero deo deus uerus, lumen de lumine, || hic || per quem omnia facta sunt quæ in cælo et || quæ || in terra, propter salutem nostram descendens || et || semet ipsum deponens in exinanitionem, || incarnatus et humanatus || est, hoc est carnem accipiens de sancta uirgine et suam eam faciens ex uulua secundum nos pertulit nati- 30

C [= um], T [= piq], B

1 per — spiritum] *sco spu B [cf. US]* in² *om. B [= US]* 2 nicea *C* nicinorum *B*
[cf. US] est *m* 3 uocem sermone *C* sed hoc *om. B* ut in *om. TB [= US]*
4 iuramenta *B* confiteri *T [= US]* te confiteri *B* 4/5 contaminata et impia *B* 5/6 occi-
dentem et orientem *pB [= US]* 6 et² *om. v* 7 ut *om. TB [= US]* 8 scriptis ab
om. B 9 autem et *B* a *om. B* 9/10 conuenit abstinere *iq* 10 ecclesie catholice *m*,
corr. m^a catholicæ ecclesiæ *v* 11 occidentes *m* 12 in *om. C, corr. m^a* et inuisibilium
B [= US] et inuisibiliumque *i* 14 deum — lumine *om. B* ex²] de *vg* 16 sunt *om.*
pB, corr. p quæ² *om. TB [= US]* terra sunt *B [= US]* 17 humanatus est *B* die
secundum scripturas *m* 18 ad *m* caelos et sedet ad dexteram patris *C* et² *om. B*
spu sco B 19 et *om. B* 20 et *om. q* aut *om. B* subsistentia] substantia *B*
21 conuertibilem *T* hos *om. v* 24 *sco spu TB [= US]* 24/25 intentionem quæ in eis est
intellegentiarum per uestigia sequentes *B* 24 intellegentiæ *T [= US]* 25 et quasi *om. T*
<inced>entes uiam *B* incidentes *p* 25/26 ipsum unigenitum *TB* uerbum quod *TB* natum
patris substantia est *T* natum est substantia patris *B* quod ex *TB [= US]* 27 hic *C*
quod est *TB [= US]* 28 quæ *om. TB [= US]* nostram salutem *B [= US]* et²
om. T 29 incarnatum et humanatum *TB* inhumanatus *m^a in mg.* est² *om. B*
30 de] a *m* ex] de *B* 30—p. 29, 1 secundum — natiuitatem] natiuitatem quæ secundum
nos est sustinuit *B*

uitatem et processit homo ex muliere, non hoc quod erat amittens, sed licet factus sit in assumptione carnis et sanguinis, etiā ita permanens quod erat, deus uidelicet natura et ueritate. sed neque carnem dicimus in deitatis uerti naturam neque quidem in || natura || carnis ineffabilem dei uerbi translata naturam. inconuertibilis etenim est et immutabilis omnino idem ipse semper manens secundum 5 Mal. 3, 6 scripturas; cum uideretur autem et puer et in pannis existens et in sinu || enixæ || uirginis, omnem implebat creaturam ut deus et consessor erat genitori. diuinitas etenim sine quantitate et magnitudine est et circumterminationem non sustinet. 4 uniri autem carni secundum subsistentiam confitentes uerbum, unum adoramus filium et dominum Iesum Christum, neque seorsum ponentes et || determinantes || 10 hominem et deum quasi coniunctos ad inuicem dignitatis et auctoritatis unitione (nouitas enim || uocum || est hoc et aliud nihil), neque quidem Christum specialiter nominantes || ex deo || uerbum || et similiter || specialiter || uelut || Christum alterum eum qui ex muliere, sed unum solum scientes Christum ex deo patre uerbum cum sua carne. tunc enim humane unctus est nobiscum, cum utique his qui digni 15 erant accipere, spiritum daret ipse et non || ex mensura ||, sicut dicit beatus Ioh. 3, 34 euangelista Iohannes. sed neque illud dicimus quia habitauit || ex || deo || uerbum || quasi in homine communi de sancta uirgine nato, ut non deum ferens homo intellegatur Christus. etsi enim || habitauit || in nobis uerbum, || dicitur uero || Ioh. 1, 14 et in Christo habitare omnis plenitudo deitatis corporaliter, sed tamen 20 Col. 2, 9 sentimus quia || factus || caro, || non, || sicut in sanctis habitare dicitur, secundum parem modum || circa eum quoque || fieri definimus habitationem; sed || unitus || secundum naturum et non in || carne mutatus || talem fecit habitationem qualem 5 utique habere dicitur et hominis anima ad proprium suum corpus. unus igitur Christus et filius et dominus non ut coniunctionem || quandam || simpliciter in 25 unitione dignitatis uel etiam auctoritatis habente homine ad deum. non enim unit naturas par honor. etenim Petrus et Iohannes pares honore || quidem ad inuicem sunt || secundum quod et apostoli et sancti discipuli, attamen non unus sunt duo. neque quidem secundum appositionem coniunctionis intellegimus modum (non sufficit enim hoc ad unitiōnem naturalem) neque quidem quasi se- 30 cundum participationem affectualem, sicut et nos adhærentes domino secundum quod scriptum est, unus spiritus sumus ad eum; magis autem coniunctionis nomen 1 Cor. 6, 17 recusamus utpote non idoneum existens significare unitiōnem. sed nec deum

C [= *um*], T [= *piq*], B

1 quamuis B [= US] 2 sit *om.* B [= US] et sic mansit B [= US] uidelicet qua B
[cf. US] 3 neque carnem autem B [= US] 4 naturam T 4/5 inuertibilis B 5 permanens B
6 in¹ *om.* B enixe C matris T [= US] matris que eum peperit B 7 uirginis *om.* B con-
fessor *m*, *corr.* *m*² in *mg.* concessor B 10 seorsum] per partem B [= US] diuidentes
TB [= US] 12 uocis TB [= US] hoc est B [= US] alterum B 13 ex deo
CB [= US] et deum T et similiter CB [= US] similiter nec T ut B *om.* T [= US]
15 iunctus CiqB utique *om.* B 16 sunt B det B in mensuram T in mensura B [= US]
ex mensura acciperet *m*² dicitur B 17 quod ex deo uerbum est TB [= US] 18 in *om.* B
19 dicitur habitauit T dicitur *om.* T uero *om.* TB 20 deitatis *om.* C, *corr.* *m*²
21 factum est TB nec T 22 patrem *p*B, *corr.* *p* circa — quoque *om.* TB
unitum TB [= US] 23 carnem [carne B] uersum TB [= US] facit C 24 suum
eius B 25 quandam *om.* TB [= US] 25/26 in unitiōne] ut in iunctiōne B
26 habentem CB, *corr.* *m*² hominem C, *corr.* *m* homines B 27 uniet B 27/28 sunt quidem ad
inuicem TB [= US] 28 et¹ *om.* *m* 29 sunt sed C 30 adunationem C ad uni-
tionem *m*² ad adunationem *corr.* 32 ad eum sumus iq 33 existentes B

- nec dominum Christi ex deo patre uerbum nominamus, ne rursus aperte secemus in duo unum Christum || et || filium et dominum et blasphemiae crimen incurramus, deum suum et dominum facientes eum. ||unitus || enim, sicut || iam || praediximus, dei || sermo || carni secundum subsistentiam deus quidem est omnium, dominatur autem uniuersitati. neque || uero || ipse sibi seruus est || neque || 5 Ioh. 20, 17 dominus; fatuum enim est, magis autem et impium ita || dicere uel sapere ||. ait || quidem || deum suum patrem, cum || certe || sit deus natura et ex substantia eius; sed non ignorauimus quia cum sit deus, et homo factus est sub deo secundum legem quae condecet humanam naturam. ipse uero sibi quomodo fiet deus aut dominus? ergo ut homo et quantum attinet et decet exinanitionis mensuras, sub deo nobiscum 10 Gal. 4, 4 semet ipsum esse dicit. sic factus est et sub lege, cum locutus ipse sit legem, et Loofs, 6 legislator existens ut deus. recusamus autem dicere || super Christo || »propter Nest. 262, 3 || eum qui induit, eum quem induit, || ueneror; propter || eum qui est inuisibilis, || adoro || illum qui || uidetur«; pauore plenum est super hoc etiam illud dicere: || ille qui assumptus est, ei qui assumpsit, || coappellatur deus.« qui 15 enim haec dicit, secat iterum in duo Christos et hominem statuit per partem specialiter et deum similiter. denegat enim euidenter unitionem secundum quam non ut alter alteri coadoratur quispiam neque quidem coappellatur deus, sed unus intellegitur Christus Iesus filius unigenitus una adoratione honorandus cum sua carne. confitemur autem quia ipse ex deo patre natus filius et deus uni- 20 1 Petr. 4, 1 genitus, licet secundum naturam suam existens impassibilis, carne passus est pro nobis secundum scripturas et erat in crucifixo corpore suae carnis impassibiliter Hebr. 2, 9 proprias faciens passiones. gratia autem dei pro omnibus gustauit mortem, dans ei suum corpus, quamuis secundum naturam existens uita et ipse sit resurrectio. ut enim || ineffabili uirtute || conculcans mortem || ut in primum quidem || 25 Col. 1, 18 suam carnem fiat primogenitus ex mortuis et primitiae dormientium 1 Cor. 15, 20 || iterque || faciat || hominis || naturae ad incorruptionis recursum, gratia dei, sicut diximus nuper, pro omnibus gustauit mortem, triduanus etiam reuixit 1 Cor. 15, 21 expolians infernum. unde licet dicatur per hominem facta resurrectio mortuorum, sed intellegimus hominem factum ex || deo || uerbum et solutam esse 30 per eum mortis potestatem, ueniet autem in tempore ut unus filius et dominus in Act. 17, 31 gloria patris, ut iudicet mundum in iustitia, sicut scriptum est. 7 Necessario uero et illud adiciemus. annuntiantes enim secundum carnem mortem unigeniti filii dei, hoc est Iesu Christi, et ex mortuis resurrectionem et ad caelos ascensionem confitentes, sine sanguine in ecclesiis celebramus sacrificium, 35

C [= *um*], T [= *piq*], B
 1 $\overline{xpm}$ *vB* 2 duos *iqm*² et¹ *om.* T 3 unitum *TB* [= *US*] iam *om.* *TB* [= *US*]
 3/4 supra diximus *B* 4 uerbum *TB* [= *US*] 5 dominator *CiqB* [cf. *US*] uniuersi-
 tatis *qB* enim *T* aut *TB* [= *US*] 6 $\overline{dnm}$ *m* factum *mB* factuum *m*²
 sapere uel dicere *TB* [= *US*] 7 enim *TB* [= *US*] certe *om.* *TB* [= *US*] de *B*
 [= *US*] 9 qua *B* quam *v* fit *B* 10 decet ad *m*² 11 semet — esse] semet
 ipsum ipse *m* sed mecesse *B* 12 hoc dicere *m*² super Christo *om.* *TB* 13 indutum
 indumentum ueneror *T* [= *US*] indutum ueneror indumentum *B* 13/14 inuisibilem *TB* [= *US*]
 14 illum qui *C* quod *TB* [= *US*] est *om.* *iq* super] ad *B* [= *US*] etiam] et *B* [= *US*]
 ssumtus assumentem *TB* [= *US*] 16 secet *C*, *corr.* *m*² duos *C* [= *US*] $\overline{xpm}$ *viq*
 patrem *CpB* 19 adorandus *CB* adorandus honorandus *i* 23 et pro *B* [= *US*] 25 per
 ineffabilem naturam *TB* ut in] utique *m*² ut — quidem] primum [in (ut *iB*) primum *iqB*]
 quidem per *TB* 26 fieret *superscr.* *m*² 27 iterque *C* iter *T* iterum *Bm*² faciet *m* uel
 faceret *superscr.* *m*² homo nature *m*, *corr.* *m*² etiam humanae naturae *T* [= *US*] etiam humani-
 tatem rem *B* 30 deo patre *TB* [= *US*] 31 eum] hoc *B*

accedimus etiam ita ad mysticas benedictiones et sanctificamur participes effecti sanctæ carnis et pretiosi sanguinis omnium nostrum saluatoris Christi et non ut carnem communem || accipientes ||, absit, neque quidem ut uiri sanctificati et coniuncti uerbo secundum unionem dignitatis uel etiam quasi inhabitationem diuinam habentis, sed ut uiuificatoriam uere et propriam ipsius uerbi. uita enim || ex- 5 sistens || secundum naturam ut deus, quoniam || factus est ad || suam carnem, uiuificatoriam eam ostendit. quare licet ad nos dicat: amen || amen || dico uobis, Ioh. 6, 53 nisi manducaueritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem, non ut || hominis || secundum nos uniuscuiuslibet || et || hanc esse æstimabimus (quomodo enim hominis caro uiuificatoria erit secundum naturam suam?), sed ut 10 propriam uere factam eius qui propter nos et filius hominis factus est et appellatus.

8 Euangelicas autem saluatoris nostri uoces nec subsistentiis duabus neque quidem personis diuidimus. nec enim est duplex unus et solus Christus, licet ex duabus || intellegitur || et diuersis rebus in unionem || impartibili coadunatus ||, sicut certe homo ex anima intellegitur et corpore, et non duplex magis, sed unus ex 15 || utrisque ||. humanas etiam ad hoc et || diuinas || uoces ab uno dici certi sumus, sapientes recte. quando enim deo decibiliter dicit de semet ipso qui uidit me, Ioh. 14, 9 uidit || et || patrem, et ego et pater unum sumus, diuinam eius et 10, 30 ineffabilem sentimus naturam, secundum quam et unum est ad suum patrem propter Hebr. 1, 3 || identitatem || substantiæ, imago et figura et splendor gloriæ eius. quando 20 autem humanitatis mensuram non exhonorens Iudæos alloquitur modo me quæ- Ioh. 8, 40 ritus occidere, hominem qui ueritatem uobis locutus sum, iterum nihilo minus eundem qui in æqualitate et similitudine est patris, deum uerbum et ex humanitatis eius mensuris agnoscimus. si enim est necessarium credere quia, deus 25 existens natura, factus est caro uel homo animatus anima rationali, qualem utique 25 habeat rationem uereri quempiam in uocibus eius, si factæ sunt hominem concedentes? si enim || recusaret || hominem decentia uerba, quis || sit || qui coegit eum fieri secundum nos hominem? qui || uero || deposuit semet ipsum in spontaneam exinanitionem, ob quam causam || recusaret || exinanitioni || decentes || sermones? uni igitur personæ || eas quæ sunt in euangelis, omnes applicandum || 30 uoces, subsistentiæ uni uerbi || incarnatæ ||; unus enim || dominus || Iesus Christus 1 Cor. 8, 6 9 secundum scripturas. si autem uocatur et apostolus et pontifex confessionis Hebr. 3, 1

12;13 adfert Rusticus c. Acep̄h. p. 49^a

C [= vm], T [= piq], B

2 nostrorum C 3 accipimus T accepimus B 5 habentes Ci, corr. m² ut
om. C, corr. m² propriam] suam B [= US] 5,6 existens C [= US] est T et B 6 factus
[autem factus B] est ad CB [= US] autem fecit T 7 dicatur C amen om. TB 9 ho-
minis communis TB unius B [= US] et hanc C [= US] hanc T ita B æsti-
mauimus CpB, corr. m² æstimamus iq [= US] 14 intellegatur TB partibili [iparti-
bili m²] coadunatus C om. TB 15 et homo B [= US] 16 utroque TB [= US] sed
humanas B [= US] adhuc et iq et ad hoc B [cf. US] deificas TB uoces om. B
[= US] ab] de B 17 deus igm² condcenter B [cf. US] 18 et¹ om. pB [= US]
19 unus B 20 id quod eiusdem T id dem B et¹ etiam et B [= US] figuram CB,
corr. m² eius sit T 23 et² om. v 26 habet iB uerecundas B [cf. US] facta B
26/27 condcenter B 27 recuset T [= US] recuset B sit C est TB [= US] scit v^{corr}
fuit m² 28 uero om. T 29 exinanitionem C, corr. m² recusauit TB [cf. US]
exinanitionem m conuenientes TB [= US] 30 uni igitur unigenitus C unigenitus autem m²
personæ uni m² in euangelis quæ sunt omnes [omni q] applicentur TB [= US] 31 uni TB
[= US] unius C incarnati TBm² [= US] enim est m² dominus om. T

nostræ ut sacrificans deo et patri, quæ ex nobis est, || sibi || et per se deo et patri
 oblatam fidei confessionem nec non || et || sancto spiritui, iterum ipsum esse dicimus
 ex deo secundum naturam unigenitum, et non homini || impertiemus || præter ipsum
 1 Tim. 2, 5 alteri || uel || sacerdotii nomen || uel ipsam || uero || rem ||. factus est enim mediator
 dei et hominum et conciliator || ad pacem ||, semet ipsum consecrans in odorem 5
 Ephes. 5, 2 suauitatis deo et patri. nam et dicebat: sacrificium et oblationem || no-
 Hebr. 10, 5-7 luisti ||, corpus autem perfecisti mihi. tunc dixi: ecce uenio; in capite
 libri scriptum est de me facere, || deus, || uoluntatem tuam. obtulit
 enim pro nobis in odorem suauitatis suum corpus, et non magis pro se; || quali
 enim utique indigeret oblatione uel sacrificio pro se, || potior existens || ab || omni 10
 Rom. 3, 23 peccato ut deus? si enim omnes peccauerunt et egent gloriam dei,
 secundum quod facti sumus nos prompti ad transgressionem et || ægrotauit || humana
 natura in peccato, ipse uero non ita et eguimus ob hoc gloria eius, quomodo iam
 erit ambiguum quia mactatus est propter nos et pro nobis agnus dei uerus? et dicere
 quia optulit semet ipsum pro se et pro nobis, exsors erit nullo modo ab impietatis 15
 Ies. 53, 9 criminibus. deliquit || enim || nullo modo neque fecit peccatum; qua ergo eguit
 10 oblatione, peccato non existente pro quo utique fieret, et ualde || congrue ||? cum
 Ioh. 16, 14 autem dicit de spiritu ille me glorificabit, intellegentes recte non ut gloria
 indigentem alterius dicimus unum Christum et filium a sancto spiritu gloriam acci-
 pere, quia nec potior eo est et || supra || eum eius spiritus est; quoniam autem ad 20
 demonstrationem suæ diuinitatis utebatur suo spiritu ad magnas operationes,
 glorificari se ab eo dicebat, uelut si quispiam dicat eorum qui secundum nos sunt,
 de insita sibi fortitudine forsitan uel disciplina uel de quolibet quia glorificabunt me.
 || si enim et || est in subsistentia spiritus speciali || uel certe || et intellegitur per se
 Ioh. 16, 13 secundum quod spiritus est et non filius, sed tamen || est non || alienus ab eo; spiritus 25
 Ioh. 14, 6 enim ueritatis nominatur, et est Christus ueritas, et profluit ab eo sicuti denique
 et ex deo patre. operatus [est] enim spiritus et per manum sanctorum aposto-
 lorum mirabilia post ascensum domini nostri Iesu Christi ad cælos glorificauit eum.
 creditus est enim quia deus secundum naturam est, iterum ipse operans per suum
 Ioh. 16, 14 spiritum; propter hoc et dicebat || quia || de meo accipiet, et nuntiabit uobis. 30
 et non uspiam dicimus || quia || ex participatione spiritus est sapiens et potens;
 1 Cor. 1, 24 undique enim perfectus est et non || indigens || omni bono. quoniam autem patris
 uirtutis et sapientiæ, hoc est filii, spiritus est, ipsa re sapientia est et uirtus.

C [= *vm*], *T* [= *piq*], *B* [30 *pauca abscissa*]

1 quæ — per se $\bar{n}m$ ipse etiam et per ipsum *B* [cf. *US*] suam *T* 2 offerendam *B*
 [= *US*] et *om. T* 3 hominis *C* impertiemus [impertimus *iq*] quidem *TB* [= *US*]
 4 uel¹ *om. TB* [= *US*] et [ex *iq*] ipsa uero re *TB* [= *US*] enim *om. iq* eum *B*
 5 pacis *TB* [= *US*] 6/7 noluisti *C* noluisti holocaustomata et [et *om. m*²] de [pro *m*²] peccato
 non placuisti [complacuisti *Bm*² (= *US*) placuerunt *iq*] *TB*, *m*² in *mg.* [cf. *US*] 8 deus *om. TB*
 9/10 quali — pro se *om. T* quali enim sibi quali enim *B* 10 ab *om. TB* 11 gloria *vm*²*B*
 gratia *iq* 12 infirmata est et ægrotauit [egrotata *i*] *T* [cf. *US*] 13 gratia *iq* gloriam *B*
 14 est *om. m* 15 excors *m*² 16 etenim *T* 17 oblationem *B* congruum esset *T* congruum *B*
 [= *US*] 18 glorificauit *B* [cf. *US*] clarificauit *C*, *corr. m*² 20 est *om. C* super *TB*
 22 glorificare ϕ se *om. B* [= *US*] 23 forsitan ϕ *B* forsitan *iq om. C* 24 quamuis enim
TB [= *US*] specialis *m* uel certe *C* nam *TB* [= *US*] 25 non est *TB* [= *US*] *om. iq*
 26 Christus ueritas $\bar{s}ps$ ueritatis *C* denique *om. B* [= *US*] 27 est *CpB* [= *US*] *om. iq*
 28 et glorificauit *m*² eos *C*, *corr. m*² 29 ipse est *C* 30 quia *om. T* [= *US*] annun-
 tiabit *m* 31 quasi *TB* [= *US*] 32 indiget *TB* [= *US*] quoniam] qui *m*² 33 ipsa
 re *T* ipsa se *C* ipsa in se *m*² hæc res *B*

11 Quoniam uero deum adunitum carni secundum subsistentiam sancta uirgo genuit carnaliter, hinc et dei genetricem esse dicimus eam, non quasi || natura uerbi subsistendi || initium habente de carne (erat enim in principio, et deus Ioh. 1, 1 erat uerbum, et uerbum erat apud deum, et ipse est sæculorum factor consempternus patri et omnium opifex), sed sicut iam prædiximus, quoniam se- 5 cundum subsistentiam uniens sibi || illud humanum || et ex || ipsa uulua || natiuitatem sustinuit carnalem, non ut indigens necessario seu propter suam naturam etiam in tempore || et || ultimis sæculi || temporibus || natiuitate, sed ut ipsum essentiæ nostræ benedicat initium et pariente muliere eum adunitum carni quiescat iam quæ contra omne genus erat maledictio transmittens ad mortem de terra nostra 10 corpora et illud quod || est || in tristitia paries filios, per ipsum destructum Gen. 3, 16 uerum ostenderet quod prophetæ uoce dictum est: absorbit mors præualens et Ies. 25, 8 iterum abstulit deus omnem lacrimam ab omni facie. propter hanc enim causam dicimus eum dispensatiue et ipsas benedixisse nuptias et perrexisse uocatum Ioh. 2, 1. 2 in Cana Galilææ simul cum sanctis apostolis. 15

12 Hæc sapere || docti || sumus tam a sanctis apostolis quam euangelistis et || ab || omni a deo inspirata scribtura et ex beatissimorum patrum uera confessione; his omnibus et tuam reuerentiam || confiteri || oportet et || consentire || sine dolo aliquo. quæ uero sunt || necessaria ut anathematizet tua reuerentia ||, subiecta sunt huic nostræ epistolæ. 20

ANATHEMATISMUS PRIMUS

I Si quis non confitetur deum esse secundum ueritatem Emmanuhel et propter hoc dei genetricem sanctam uirginem (genuit enim carnaliter carnem factum ex deo uerbum), anathema sit.

II Si quis non confitetur carni secundum subsistentiam unitum ex deo patre 25 uerbum unumque esse Christum cum sua carne, eundem uidelicet deum simul et hominem, anathema sit.

20—p. 35, 15 *anathematismorum uersio T, sed haud raro mutata exhibetur in Epitoma Hispana [H], cuius uerborum codicibus Veronensi LXI [H^u] et Merseburgensi 104 [H^m]. quæ uero extat uersio in Collectionis canonum Dionysianæ recensione Bobbiensi, ex Gestis Concilii quinti desumpta est*

C [= *um*], T [= *piq*], B, H [= *H^u H^m*, inde a 21]

1 adunitum C 2 et] etenim B esse *om.* B eam dicimus C 2/3 natura — subsistendi C dī uerbi naturæ [naturæ esse B] essentia TB 3 habentem *pB* principio uerbum *m²* 6 muniens C, *corr.* C illud *om.* TB [= US] humanitatem T ex uulua eius TB [= US] 7 sustinens B seu] aut B [= US] naturam seu propter misericordiam *m²* 8 etiam] eius qui B [cf. US] et C et in T est et in B [= US] temporibus C momentis TB [= US] ut et *pBm²* 9 parturiente B [cf. US] adunitum CB carne *p* 10 quæ *del.* *m²* genus erat *pB* [= US] humanum genus erat *iq* genus erat humanum C genus humanum *m²* 11 dictum est *iq om.* *pB* [= US] destruendum B [= US] 12 ostendere B [= US] uocem *pB*, *corr.* *p* absorbit *v* absorbit *pB* absorpta *m* absorpta est *iqm²* 13 enim hanc *m* 14 ipsum B [= US] et² *om.* B perrexisse esse B [cf. US] 16 et docti *p* edocti *iq* ab *om.* TB 17 omnia *p* 18 et¹ *om.* B [= US] tua reuerentia C consentire TB [= US] polliceri TB dolo aliquo] ratione [λόγου *pro* δόλου] aliqua B 19 necessario *p* [= US] anathematizare tuam reuerentiam TB [= US]

21 Primum c. i, sic per totam seriem pergens, EX CONCILIO EFESENO *H^u* EX SYNODO EFESENO *H^m*
22 numeros omnes *om.* *mH^m* 23 carne CBH, *corr.* *m²* 25 carne *pBH^u* *om.* *H^m* secundum substantiam carnis *H^m* secundum substantiam *H^u* per substantiam B uniri B unigenitum H patrem H 26 unum etiam B [= US] sua] propria H uidelicet quia B

- III Si quis in uno Christo diuidit subsistentias post adunationem, sola copulans eas coniunctione quæ secundum dignitatem uel auctoritatem est || uel secundum potentiam ||, et non magis concursu secundum adunationem naturalem, anathema sit.
- III Si quis personis duabus uel subsistentiis || uel eas || quæ sunt in euangelicis || et || apostolicis scribaturis, impertit uoces aut de Christo a sanctis dictas aut ab ipso 5 de se, et quasdam || quidem || uelut homini præter || illud || ex deo || uerbum || specialiter intellecto applicat, quasdam uero, uelut deo || decibiles ||, soli ex deo || patre || uerbo, anathema sit.
- V Si quis audet dicere deum ferentem hominem Christum, et non magis deum esse secundum ueritatem, ut filium unum et natura secundum quod factum 10 Hebr. 2, 14 est caro uerbum et communicauit similiter nobis sanguine et carne, anathema sit.
- VI Si quis dicit || deum uel || dominum esse Christi ex deo patre uerbum, et non magis eundem confitetur deum simul et hominem, utpote facto || carne || uerbo secundum scribaturas, anathema sit.
- VII Si quis dicit sicut hominem || factum || esse || a dei uerbo || Iesum et 15 unigeniti gloriam || circumaptatum || esse tamquam || altero || præter eum || existente ||, anathema sit.
- VIII Si quis audet dicere assumptum hominem coadorari oportere deo uerbo et conglorificari et coappellari deum quasi alterum || alteri (id enim quod est cō, semper quotiens additur, hoc intellegi cogit), || et non magis una adoratione hono- 20 rificat Emmanuhel et unam ei glorificationem adhibet secundum quod factum est caro uerbum, anathema sit.
- VIII Si quis dicit unum dominum Iesum Christum || glorificatum ab || spiritu, quasi aliena uirtute || illa || quæ per eum est, utentem et || ab eo || accipientem operari posse et contra spiritus inmundos et || adimplenda || in homines dei miracula, 25 et non magis proprium eius dicit spiritum, per quem et operatus est || dei || signa, anathema sit.

1—3. 4—6. *adfert Rusticus c. Aceph. p. 49^a; 18—22 p. 59^a*

C [= *vm*], T [= *piq*], B, H [= *H^mH^u*]

1 substantiam *H^m* adunationem *p* adunationi *H^u* solam [solum *B*] copulans eas *vB* soleas copulans *H^u* solam copulans *H^m* 2 est *om. H* 2/3 uel — potentiam *C* uel potestatem est [est *om. H^m*] *H om. TB* 3 magis in *B* concursu qui *B* [cf. *US*] adunationem *CH^m* donationem *H^u* 4 in personis *H^m* uel eas *C* ea *H om. TB* [= *US*] 4/5 in — scripturis sunt *H* 5 uel *TBH* [= *US*] diuidit *H* de] in *H* 6 semet ipso *H* quasdam] alias *H* quidem *om. TB* [= *US*] uelut] uult *p* tamquam *H* præter illud *C* præter *TB* [= *US*] citra quod *H* uerbo *TB* est uerbum *H* 7 specialiter — applicat] seorsum intellegendo [intellegendum *H^u*] coaptat *H* alias *H* dñm *B* decibiles *CH* decibiliter *T* condecetes *B* [= *US*] 8 patre *H* [= *US*] patri *C om. TB* 9 deiferum *H^u* [= *US*] deifero *H^m* theoforon id est deum ferentem *iq* 10 ut] et *H* naturam *CH^m* natura et *B* 11 est *om. iq* et *om. iq* nobis] ut nos *iq* sanguinem *vH^u* sanguini *BH^m* carnem *v* carni *BH^m* 12 dñm uel dñm *C* dñm et dñm *H^m* dñm *TH^u* dñm *B* 13 factum *iq* carnem *TBH^m* uerbum *iqH^m* 15 in hominem *B* operatum *TBH* citra [citera *p* cura *q om. B*] dñ uerbum *TBH* Iesum *om. H* 16 unigenitum et unigeniti *p* circumaptatum *scripsi* circumactatum *C* circumactum *m²* adhibitam *TBH* esse ab eo *B* alteri *TBH* [= *US*] eum *om. H* 16/17 existenti *TBH* [= *US*] 18 quod adorari *H* quoadorare *p* 19 et coappellari *om. H* in altero *TBH* 19/20 id enim — cogit *om. TB* id enim — additur] syllaba enim quod semper adiecta *H* 20 hoc quod *m* intellegit *H^mm²* coget *H^m* 21 hemmanuelem *C* 23 glorificari *TH* glorificattri *B* a *T* 24 illa *om. TBH* [= *US*] utente *pH* ab eo *om. T* 25 et¹ *om. B* [= *US*] s̄pos *p* adimplere *TBH^u* [= *US*] adimpleri *H^m* 26 deitatis *TBH* [= *US*]

X Pontificem et apostolum confessionis nostræ factum Christum || diuina || Hebr. 3, 1 dicit scriptura, optulisse etiam pro nobis semet ipsum in odorem suauitatis deo || et Eph. 5, 2 patri ||. si quis ergo pontificem dicit et apostolum nostrum fieri non ipsum ex deo uerbum, quando || factus || est caro et secundum nos homo, sed quasi alterum præter ipsum specialiter hominem ex muliere, aut si quis dicit et pro se optulisse 5 || oblationem || et non magis pro nobis || solis || (nec enim indignit sacrificio qui nescit peccatum), anathema sit.

XI Si quis non confitetur domini carnem uiuificatoriam esse et propriam eius uerbi quod ex deo patre est, sed uelut alterius præter ipsum, copulati quidem ei secundum dignitatem, aut quasi solummodo diuinam habitationem || habentis ||, et non 10 magis uiuificatoriam, sicut diximus, quia facta est propria uerbi omnia uiuificare ualentis, anathema sit.

XII Si quis non confitetur dei uerbum passum carne et crucifixum carne et quod Hebr. 2, 9 mortem gustauit carne, factum etiam primogenitum ex mortuis, secundum quod Col. 1, 18 uita || est || et uiuificans ut deus, anathema sit.

Dat̄ mens. Nouemb. die XXX indict. XIII

15

d. 30. m.

Nou. a. 430

Eiusdem epistula scripta ad clerum et populum Constantinopoleos, in qua scribit ut non || intenderent impiæ doctrinæ || hæretici Nestorii neque communicarent ei, si permaneret lupus pro pastore, sed magis confortarentur in domino et suam fidem seruarent inflectuabilem. super hæc scribit communicatores esse eos qui expulsi 20 sunt a Nestorio resistentes eius doctrinæ

VIII 1 Dilectissimis et desiderabilibus presbyteris et diaconibus et populo Constantino- poleos Cyrillus episcopus et synodus quæ conuenit in Alexandria ex Ægyptiaca diocesi, in domino salutem. Vix quidem || et || aliquando peruenimus ad quod fuerat melius ab initio uenire, || dicimus uero || ut curam || haberemus || omnium uestrum salutis et 25 ut non oporteret pati super fide tumultum; satisfacimus autem omnium uestrorum || super || hoc contristationibus. || peregrimus || enim non sine lacrimis præteritum

VIII in Acymitensium iacet xci et in Acymitensium xi m² in mg.

16 temporis nota eum significari diem quo Nestorius epistolam accepit, elucet ex inscriptione sermonis Coll. Palat. 23

VIII Græce extat in V 24 S 14 A 22

C [= vm], T [= piq], B [usque ad 16], H [= H^mH^u usque ad 15], S [= wr, inde a 17]

1 apostolicum CH^m uel apostolum superscr. m² diuina om. TBH 2 obtulit H [= US] semet ipsum pro nobis BH^m dñō T, corr. p 2/3 et patri om. TB 3 ante si ins. XI v et apostolum nomine fieri dicit B [cf. US] et apostolum [apostolicum H^m] nrm dicit factum H 4 factum TBHm² [= US] 5 et] eum H^m om. B obtulisse eum pqB 6 sacrificium TBH [= US] solis C ipsis TBH sacrificium CiBH, corr. C 8 XII v uiuificatricem H 9 copulati H 10 diuina BH^m habitatione BH^m inhabitationem pH^u [= US] habenti TBH 11 uiuificatricem H 13 XIII v 14 quia B morte pH^u 15 est a patre TBH 16 om. H nouembrio B [= US] XIII m subscr. incp epistl VIII Cp

C [= vm], T [= piq], S [= wr]

17—21 epistola eiusdem scripta ad clerum et populum constantinopolitanum iq 17 epistola om. v 18 intenderent [intenderentur m] — doctrinæ C respicerent [reciperent S] impiam doctrinam pS 19 confortaret m confortaretur m² 21 residentes C doctrina C 23 ex om. miq, corr. m 24 et vS om. mT 25 dicimus — haberemus C ut — haberemus hoc est T dicimus uero ut — haberemus hoc est S nostrum mp 26 uestrum iq 27 propter TS protraximus T permansit. as S

tempus, sperabamus autem quia consiliis et || ammonitionibus || ecclesiasticis et omnium uestrum increpationibus || transmutaret || quidem semet ipsum a || discordantissimis || dogmatibus reuerentissimus episcopus Nestorius, honoraret autem nobiscum fidem traditam ecclesiis et a sanctis apostolis et euangelistis et ab omnibus sacris litteris et uocibus || quae per sanctos prophetas, ad habendum recte || obsignatam. quia 5 uero et ex his quae apud uos in || ecclesiis || loqui non cessat, et ex scriptis expositionibus eius errantem inuenimus et non mediocriter impium circa fidem, iam necessarie uenimus || ad hoc || ut || debeat || per synodicas || litteras || contestari quia nisi abstinerit || uelocissime || a suis nouitatibus et secundum definitas indutias a sanctissimo et || deocolentissimo || Romanæ ecclesiæ pontifice Cælestino || et || anathematizauerit 10 quidem illa in || scripto || quæ || uel || dixit apud uos || uel codicibus || interposuit || siue || interponi præparauit, || qui || etiam apud nos sunt, nullum || communionis || habet locum cum sacerdotibus dei, sed erit omnium alienus. nullus autem accuset segnitiem; non enim dormitauimus sic magno grege turbato, magis autem et ubique populis et ecclesiis, sed imitati sumus eos qui medicinale habent experimentum, quique pas- 15 sionibus quæ in corporibus fiunt, non continuo ferri et ignis inferunt necessitates, sed mitioribus in principio medicamentis maturant, expectantes conueniens incisionibus tempus.

2 Viriliter itaque agite in domino et uestram || ipsorum || fidem seruantes immutilatam bene complacere festinate Christo, uni et soli et uere filio dei, memores 20 etiam sanctorum uestrorum patrum, qui sacerdotium tenuerunt recte et sancte apud uos quique adhuc uiuentes dei genetricem nominabant sanctam uirginem (peperit enim Emmanuhel, quod est deus uere; factum || est || enim caro uerbum et natum est carnaliter ex muliere, ut nos inueniremur fratres eius qui ultra omnem creaturam est), prædicabant autem non duos apud uos Christos, sed unum eundemque deum uerbum 25 et hominem secundum carnem ex muliere, non copulatione pura et tamquam sub æqualitate sola dignitatum compactum hominem deo (hæc enim illius sunt tepida et inutilia et || anilia || dogmata), eundem uero et passum dicebant carnaliter pro nobis mortem et resurrexisse diuine, || conculcantem || mortis imperium, et uenturum dicebant omnium iudicem. hanc uobis || reaccendentes || semper fidem, puros et in- 30 maculatos uosmet ipsos conseruate neque communicantes memorato neque tamquam doctorem respicientes, si lupo pro pastore remanserit et post hanc nostram ammonitionem ad eum factam sapere || elegerit || quæ peruersa sunt. his autem clericis siue laicis qui propter rectam fidem separati sunt aut depositi ab eo, communicamus nos, non illius confirmantes iniustam sententiam, sed laudantes potius eos qui passi 35

C [= *vm*], *T* [= *piq*], *S* [= *wr*]

1 sperauimus <i>m</i> ²	monitionibus <i>T</i>	munitioibus <i>S</i>	2 mutaret <i>iq</i>	mutare <i>p</i>	2/3 discordantibus <i>TS</i>	4 et ¹ <i>om. v</i>	a <i>om. m, corr. m</i> ²	5 quæ per — recte <i>CS</i>	scorum
[sanctorum et <i>iq</i>]	prophetarum pro habenda rectitudine <i>T</i>				obsignatum <i>m</i>	6 et ¹ <i>om. vi</i>	ecclesia <i>TΓ</i>	et expositionibus <i>m</i> ²	8 ad hoc
obsignate sunt <i>m</i> ²	om. <i>T</i>	opporteat <i>T</i>	litteras eum <i>p</i>	eum literas <i>iq</i>	9 uelociter <i>TS</i>			10 dei cultore <i>T</i>	
	et <i>om. T</i>	anathemauerit <i>pS, corr. w</i>	11 scriptis <i>T</i>	uel <i>om. T</i>	11 communicationis <i>T</i>			12 qua <i>T</i>	quae <i>iq</i>
codicibus <i>CS</i>	et libris <i>T</i>	aut <i>T</i>	12 qua <i>T</i>	quae <i>iq</i>	habebit <i>iq</i>			13 omnibus <i>m</i> ²	accusat segnitiem <i>C</i>
			16 feri <i>p</i>	19 ipsorum <i>om. T</i>	seruantes <i>om. CS</i>			19/20 immutilatam <i>m</i>	uel mutata <i>superscr. m</i> ²
			20 tenentes bene <i>m</i> ²	20 tenentes bene <i>m</i> ²	xpo festinate <i>C</i>			22 et di <i>w</i>	nominabunt <i>w</i>
enim factum <i>iq</i>		23 nobiscum deus <i>iq</i>	factum est enim <i>CS</i>	factum est enim <i>p</i>				24 inueniremus <i>pi</i>	26 carne <i>p</i>
<i>superscr. m</i> ²		24 inueniremus <i>pi</i>	26 carne <i>p</i>	28 senilia <i>T</i>	29 uel diuinitus			et conculcasse <i>T</i>	30 accendentes <i>T</i>
		30 accendentes <i>T</i>	32 permanserit <i>w</i>	33 uoluerit				35 non — confirmantes <i>CT</i>	qui illius infirmamus <i>S</i>

sunt, et illud dicentes eis: si exprobramini in domino, beati estis, quia 1 Petr. 4, 14 uirtutis et dei spiritus in uobis requiescit.

Suscipiens autem et archiepiscopus Romæ Cælestinus quaterniones expositionum || ab ipso Nestorio || per Antiochum et inueniens eos plenos blasphemiiis, insuper etiam ammonitus ab archiepiscopo Cyrillo quia non receperit Nestorius consilium 5 aut ammonitionem ad recte sapiendum et non contrarie, scripsit ei et ipse Cælestinus excommunicationis epistulam, definiens etiam decem dierum indutias, || quæ est ista ||

X Dilectissimo fratri Nestorio Cælestinus. Aliquantis diebus etc. *edita est in Collectione Veronensi II* 10

Eiusdem Cælestini episcopi epistula scripta ad clerum et populum Constantino-
politanum, in qua eos monet ut non respiciant prauam Nestorii doctrinam, sed magis
ad orthodoxam fidem, quam ab initio perceperunt a sanctis apostolis et euangelistis.
insuper scribit communicatores esse omnes contradicentes Nestorio et expulsos ab eo

XI Cælestinus episcopus presbyteris etc. *edita est in Collectione Veronensi V* 15

Eiusdem epistula scribta ad archiepiscopum Cyrillum, in qua scribit ut opti-
neret eius locum in sancto concilio, eo quod maris longa spatia ipse refutauerit

XII Tristitiæ nostræ etc. *edita est in Collectione Veronensi I*

Epistula papæ Cælestini ad Iohannem Antiochenum Iuuenalem Hierosolymitanum
Rufum Thessalonicensem et Flauianum Philippensem 20

XIII Cælestinus episcopus Iohanñi etc. *edita est in Collectione Veronensi VI*

19 Ex alia translatione iacet in codice Acymitensium ad Flauianum Rufum uel ad Iohannem XIII^a
ipsa *m*² in *mg*.

21 huius epistolæ locus sextus decimus est apud Græcos; obserua ergo ut ibi transcribatur
p in *mg*.

3—8 *Græce extant in V 24^a*

C [= *vm*], *T* [= *piq*], *S* [= *wr*, usque ad 8]

2 uirtutes *C* expl epla VIII [*huc usque v*] incip epla [epla om. *p*] x *Cp*

3 autem om. *S* et om. *iq* Romæ om. *S* quaterniones expositionis *iq* quater-
nionum expositiones *S* 4 ipsius nestorii *T* 5 reciperet *iq* 6 monitionem *p* et —
contrarie om. *iq* 7/8 quæ est ista *CS* est enim hæc *T* *subscr.* incipit epla x *C*

9 *subscr.* expl epla x incip epla [epla om. *v*] XI *pC* 11 episcopi om. *p* epistula om. *v*
12—14 in qua — ab eo om. *iq* 13 fidem om. *C* ceperunt *m* 14 esse omnes *pm* esse
omnes suos *v* suos esse omnes *v corr* 15 *subscr.* expl. epla XI incip epla XII *pC* 16—21 ep. XIII
ante ep. XII coll. iq 16 Eiusdem — Cyrillum] epla celestini pape ad cyrillum alexandrinum
epm *iq* epistula om. *v* 16/17 in qua — refutauerit om. *iq* obtineat *v* 17 et
longa *p* 18 *praem.* carissimo cyrillo cælestinus *T* *subscr.* expl epistula XII incip epistula
[epistula om. *v*] XIII *pC* 19/20 epla celestini pape iohanni antiocheno iuuenali ierosolimitano
rufo thessalonicensi flauiano philippensi *iq* 19 Epistula om. *v* 20 et — Philippensem
om. *p* in fine *add.* a pari *m*² 21 *subscr.* expl. epistula XIII *p* explicit epla XIII in-
cipit XIII *v*

CYRILLI ARCHIEPISCOPI ALEXANDRINI EPISTVLA SCRIPTA AD ACACIVM EPISCOPVM
BEROEÆ DE HÆRETICO NESTORIO

XIIII Domino meo dilectissimo fratri et comministro Acacio Cyrillus in domino salutem. || Qui || uehementer || contristantur || et uulneratum sollicitudine cor habentes non paruam consolationem || habent, dum || aliquibus concordantibus ea pro 5 quibus contristantur, aperiunt. huiusmodi || aliquis || factus sum etiam ego et propterea tuæ perfectioni scribendas esse curauī causas pro quibus rite, ut arbitror, contristatus sum, magis autem etiam nunc contristor. non || enim || satis fuit reuerentissimo episcopo Nestorio coram ecclesia dicere quæ coram ecclesia scandalizauerunt et destruxerunt fidem quæ est in omnium saluatore Christo, sed etiam passus est 10 Dorotheum quendam episcopum præsumere coram || ecclesia et || collecta dicere palam: si quis dicit dei genetricem Mariam, anathema sit. quid igitur || faciemus || in ecclesia || orthodoxorum || anathematizati cum sanctis patribus? inuenio namque in || conscriptis || et famosissimæ memoriæ episcopum Athanasium frequenter eam nominasse dei genetricem, sed et beatum patrem nostrum Theophilum 15 et alios plurimos sanctorum et per tempora episcoporum, tam Basilium quam Gregorium et ipsum || uero || beatum Atticum. || nullis || autem, arbitror, orthodoxorum dei genetricem eam dicere || formidatum || est, si est uerum quia deus est Emmanuhel. facti sunt igitur anathema || qui || ad deum || sunt || sancti patres, sed et omnes quicumque recta ueritatis dogmata secuntur || <et> deum || confitentur Christum. et non 20 usque ad hæc rei damnum existit, sed etiam || euersæ || sunt sententiæ populorum. lamentatus enim sum audiens alios quidem in talem iam incidisse perfidiam et ignorantiam, ut neque || deum || confiteantur Christum, alios autem uel si uoluerint confiteri omnino eum deum, nihil tamen super || eum || salubre sectantur, sed || benignitate || et || gratia || nobiscum uocatum ad hoc dicentes. hæc lamentatione et gemitu 25 digna sunt. quæ enim || omnino || utilitas etiam ad medium deducere quæ ita suptilia et occulta sunt? cur autem non potius moralibus expositionibus prosumus populis, si non uehementer sumus eruditi ad suptilitatem dogmatum? quia uero monachis per Ægyptum et in Alexandriam conturbatis ex huiusmodi lectionibus seu expositionibus rectam fidei exposuimus rationem, debellat et factus est inimicus et 30 congregat quosdam aleatores et desperatos et præparat ut mentiantur aduersum me quædam coram multis; et puto iuste. nam si habuissemus zelum dei et in amore diuino patrum essemus imitatores, olim aduersus eos qui || præsumunt || obloqui

1 in alia translatione hoc habetur [explicit epistula XIIII^a]: in Acymitensium XXII iacet *m^a in mg.*

XIIII *Græce extat in V 16 S 21 A 35*

C [= vm], T [= piq], S [= wr]

1 *epi v* epistula *om. v* 2 *beroæ p aberoæ w abenoæ r* 4 *Qui om. TS, corr. w*
et contristatum [contristatus *p*] *T* 5 *habent dum CS habendum p habendam iq* 6 *aliquis*
om. TS 8 *enim om. T* 9 *epo nestorio S nestorio epo C et di cultori epo nestorio T*
coram ecclesia² [ecclesiam *pqS*] *CpqS omnem i totam ecclesiam w^{corr}* 11 *ecclesia et C ecclesiæ pS*
ecclesia iq 12 *faciamus TS, corr. w* 13 *orthodoxi iq orthodoxis p* 14 *conscriptis Cr*
conscripti w conscriptione w^{corr} conscriptionibus T 15 *sed om. C, corr. m* 16 *episcopo-*
rum — Basilium] epsm basilium p tam epm basilium iq 17 *uero Γ uere C om. TS* 18 *formidatus TS*
18 *formidatus TS* 19 *qui om. T* *existentes T* 20 *ueritate p* et *addidi* *deum om. T*
confitentes iq 21 *conuersæ TS* 23 *deum om. T* 24 *eo T* *placitæ T* 25 *per*
gratiam T 26 *omnino om. T* 27 *autem et C* *morabilis w* 29 *alexandria iqu^{corr}*
33 *postulatur olim essemus* *præsument piS*

contra Christum et anathematizare || tam nos || uiuos || quam eos || qui iam ad deum sunt, sanctos patres, sententiam sanctam proferentes || per quam consequens erat || mederi || et eos ex populis || qui || in fide læsi || sunt.

ACACII EPISCOPI BEROEÆ EPISTVLA SCRIPTA AD CYRILLVM || ARCHIEPISCOPVM || ALEXANDRIÆ DE TVRBA ECCLESIARVM QVAM INTVLIT EIS IMPIVS NESTORIVS MALE 5
DOCENS

XV Domino meo per omnia sancto et || deoamantissimo || episcopo Cyrillo Acacius in domino salutem. Legi litteras tuæ reuerentiæ || quæ || proxime nobis || datæ sunt || non optandis lacrimis et lamentatione plenas || causa || horum quæ Constantinopolim diulgata sunt, et tenent profunditatem fidei Christianæ secundum quod 10 || participatis ||, quoniam superfluum fuit hoc ab initio ad medium deduci. quid enim profuit Apollinaris Laodicens, unus existens in prioribus magnus decertator pro recta fide, qui fortiter contra inimicos dimicauit, præsumens de propria sapientia et uolens introducere ex || incomprehensibilibus comprehensiones quasdam || puræ et sine dolo fidei Christi? || nonne || præparauit || inter || schismaticos semet ipsum 15 apud catholicam ecclesiam reputari? || nonne dictum est || a quodam præcedentium nos episcoporum reprimere uolente ut ea quæ ultra hominem sunt, non perscrutentur bene || cogitantes ||, sano sensu et perfecta sapientia hanc erumpente uocem: quomodo pater unigenitum genuit, taciturnitate honoretur? || et || procedente sermone dinumerauit quomodo lateat hæc perscrutatio paulatim omnes simul cælestes uirtutes, 20 quanto magis homines et sensum humanum. quomodo autem non est necessaria atque decens præsens ammonitio diuinarum scripturarum docens: altiora te ne Sir. 3, 22. 23 quæsieris et fortiora te ne perscrutatus fueris. quæ tibi præcepta sunt, ea cogita; non enim tibi opus sunt quæ abscondita sunt? qui uero satisfacere || quaerunt || pro his qui hæc cogitare et dicere conantur, simile quiddam 25 || dicunt || pati horum quæ sustinuit beatus Paulinus episcopus, qui refutabat tres subsistentias dicere expressim, uirtute et uere hæc ipsa sapiens, hæc ipsa || sentiens ||, secutus autem est Occidentales deo amabiles episcopos, eo quod angusta sit Latina uox et non possit ad nostram Græcorum elocutionem tres subsistentias dicere. tamen opus est omnes nos, qui possumus condolere et conpati ecclesiæ dei, plurimum laborare 30 et reprimere enuntiatam uocem, ne occasio detur scindere et diuidere dei ecclesiam

7 in Acymitensium XXIII *m*³ in *mg*.

XV *Græce extat in V 17 S 22 A 36*

C [= *vm*], T [= *piq*], S [= *wr*]

1 tam nos CS nosque T quam eos CS et T 2 per — erat CS erat possibile T
3 et — populis CS et — populis expellere *w^{corr}* ab his T qui *om. i* in fide læsi S infideles
Cw^{corr} per quam in fide uexati T *subscr. explic̄ epla XIII incip̄ epla XV Cp*
4—6 epistola acacii epi ad cyrillum *ep̄m iq* 4 EPISTVLA ACACII EPI beroe [benoæ r] S
beroe *m* boroae *p* epistula *om. v* *ep̄m p* 5 eis *om. S* 7 deo amabili T 8 quæ
om. T 8/9 datæ sunt] datas T 9 causa *mS* causæ *v* nam causa T 10 diulgate *v*
11 participatis C *falsa lectione dh̄ pro dei non correcta*, participantur TS 12 laudocenus C 13 pro
facta C recta *m*³ in *mg*. profecta *r* 14 operibus quæstus T quasdam *Cw^{corr}* quosdam *iqS*
quodam *p* 15 non T inter *om. T* scismaticum *iq* 16 non est dictum T 17 ho-
mines C 18 cogitante T erumpere C 19 et *om. T* 25 uolunt T quidam *iw, corr. w*
26 dicuntur T 27. 29 aliter substancias *m*² bis in *mg*. 27 metitus T [*μετρίων pro μετρίων*]
30 condoleri C

præparatis. quapropter conuenit tuam integram perfectamque sapientiam, || etsi ||
 aliquid tale a principio dictum || est || quod contristare et perturbare plurimos uenera-
 bilium et Christo amabilium possit, reprimere quod commotum est, || quamuis ||,
 sicuti prædixi, plurimi de Constantinopolim ad Antiochiam uenientium nec non et ad
 nos tam clericorum quam etiam laicorum defendere uideantur prolatum sermonem 5
 non contrarie habentem secundum sensum ad apostolicam fidem, insuper et sanctorum
 patrum in Nicæa conuenientium de consubstantialitate sancitam et traditam in omnem
 catholicam ecclesiam. sapientiam igitur et compassionem || et || perfectionem tui
 sacerdotii, tempore uocante, demonstrare dignare, mediante tua sanctitate pro lato
 sermoni apud eos qui audierunt et dirupti sunt, ut tua sanctitas illa sapiat atque 10
 || agat || quæ possint fluctuantem in præsentem catholicam ecclesiam magis ac magis
 ad altitudinem || eleuare ||, dominica quadam uoce utens et cogitans illam, || [quam]
 dum || mare || in || præsentem || uideretur || turbari, || et adiciens illud quod ait ||:

Mc. 4, 39 quiesce, ommutesce.

Feci uero legi epistulam tuæ || religiositatis || per omnia sanctissimo et deo 15
 amabili Iohanni Antiochenorum episcopo, et audiens cum multa || consensione || et
 compassione eadem ipsa nobiscum senilem agentibus ætatem nuper ad episcopatum
 ueniens, || qui || dei gratia || floret || in triumphis qui inesse debent episcopatu, ita
 ut magne super eo sapiant atque gloriantur omnes Orientalis diocesis deo amabiles
 episcopi, rogare tuam || religiositatem || dinoscitur ut tua sanctitas inserta sibimet 20
 sapientia utens mitiget quod emerit inportabile uerbum, quatenus per ea quæ loqueris,
 per ea quæ agis, illud apostolicum tempore uocante demonstres || quod || ait: si enim
 2 Cor. 10, 8 uolueris uti potestate quam dedit nobis deus ad ædificandum et non ad
 destruendum, non confundar.

Desiderantissimum autem uirum nostras litteras deferentem, fidelem existentem 25
 et Christianum a progenitoribus, dignare inserta et cohærenti tibi bonitate suscipere
 et in quibuscumque opus habuerit, eius habere prouidentiam te decentem.

Omnem tecum fraternitatem ego et qui mecum sunt, plurimum salutamus.

XVI 1 Domino meo dilectissimo fratri et comministro Iohanni Cyrillus in domino
 salutem. Cognouit omnino et per multos tua || religiositas || sanctæ Constantino- 30
 politanæ ecclesiæ statum nunc existentem quia ualde turbatus est et absque collecta
 manserunt plurimi etiam nimis religiosi atque maturi, non fortuitum tumultum in
 ipsa sustinentes fide ex his quæ dicuntur coram ipsa ecclesia a reuerentissimo episcopo
 2 Nestorio. cui etiam suasi per litteras ut abstineret se ab huiusmodi prauis ac per-

29 . . . . [abscissa] translatio: in Acymitensium nouagesimo primo *m² in mg.*

XVI *Græce extat in V 13 S 19 A 16*

C [= *vm*], T [= *piq*], S [= *wr*]

1 licet T	2 sit T	3 licet maxime T	4 constantinopoli TS	nec] et m
et om. C	7 niceam C	scam mS	8 et ² om. T	10 sermone C
11 agat CS	12 destinare T	12/13 dum scripsi	quam dum Cw	quamdiu r
13 etiam in T	uidetur T	et — ait CS	qua dixit T	15 scitatis TS
16 et ¹ ut p	17 gratulatione T	18 qui CS et T	florens T	19 eos S
orientales p	orientales con-	20 uenerationem TS	22 quo TS	25 litteras om. p
26 coherentia C	subscr. explicat epla	xv incipit epla [om. v]	XVI Cp	
inscr. epla	cyrilli epi alexandrini	ad iohem antiochenum	eplm iq	29 XVI w om. p
30 reuerentia TS	33 fidem C			

uersis || cogitationibus || et patrum sequeretur fidem. sed me quidem arbitratus
 est hæc scribentem inimicum et in tanto despexit considerare quia ex caritate illa
 conscripsi || ad || eius reuerentiam, ut etiam æstimaret talia sapiens atque dicens || et ||
 8 Romanorum [quoque] posse se auditus abripere. scripsit enim illicita quædam
 || componens || in epistula longa domino meo dei cultori || optimo || episcopo Roma- 5
 norum ecclesiæ Cælestino et in suis hæc interposuit litteris aduersus eos qui ei con-
 traria sapiunt, quia sanctam uirginem dei genetricem dicentes non contremescunt;
 proinde etiam quaterniones suarum expositionum direxit, quos etiam legentes in
 || maximam Romam || comperti dei || optimi || cultores episcopi et conciliis plurimis
 || celebratis || clamauerunt aduersus eum dicentes aperte hærese[m] eum || nouam 10
 4 inuenisse || ualde pessimam, quæ a nullo antiquorum noscitur adinuenta. quia
 uero necessarium fuit mihi scribente illius reuerentia illic hæc quæ facta sunt, dicere
 omnia et destinare etiam exemplaria litterarum a me ad eum scriptarum, profectus
 est necessario clericus Alexandrinorum, dilectissimus diaconus Posidonius. lectis
 igitur in concilio || tam || expositionibus eius || quam || epistulis maxime in quibus 15
 est calumniæ locus, (habent enim eius suscriptionem), || quædam definiuit || sancta
 Romanorum synodus, || quin et || scripsit ad tuam reuerentiam, quibus est necessarium
 obcædere || retinentes || totius Occidentis communionem. scripserunt enim a pari
 et ad dei cultorem episcopum Thessaloniciæ Rufum et ad alios quosdam per Mace-
 doniam dei || optimos || cultores episcopos, qui etiam semper concurrunt decretis eius. 20
 5 scripserunt nihilo minus et ad Æliorum dei cultorem episcopum Iuuenalem. tuæ
 igitur est || religiositatis || considerare quod utile est; nos enim sequimur quæ ab eo
 sunt iudicata, formidantes ne tantorum communione labefactemur, nec pro aliis
 quibuslibet rebus indignantibus neque pro paruis facientibus motum, sed pro ipsa
 fide et ubique positis ecclesiis et ædificatione populorum. 25

Saluta quæ apud te est fraternitatem. te quæ nobiscum est, in domino salutat.

XVII Domino meo desiderantissimo fratri et comministro Iuuenali Cyrillus in
 domino salutem. Optabam quidem probatissimorum || patrum || uestigia rectam-
 que fidem sequi reuerentissimum episcopum Nestorium; quis enim bene sapien-
 tium non optet probatissimos esse eos qui regimen sunt sortiti ouilium saluatoris? 30
 quia uero præter spem rerum natura nobis egressa est (quem enim futurum expecta-
 bamus pastorem || peculiarem ||, hunc rectæ fidei persecutorem inuenimus), oportet

XVII *Græce extat V 15 S 23 A 18*

C [= *vm*], T [= *piq*], S [= *wr*]

1 quæstionibus *TSm² in mg.* 2 tantum *iq* 3 conscripta *p* apud *T* et *om.*
TS; quoque *delere prætermisit Rusticus* 4 illuc ita *iq* 5 proponens *T* *post* longa
quasi nouæ epistolæ initium Ex dictis peruersi nestorii *v* dei *q dō CpiS* optimo *om. T*
 9 maxima roma *Tw^{corr}* optimi *om. T* 10 caelebrantes *T* 10/11 nouare *T* 12 reue-
 rentiam *C* 14 possidonius *vTw^{corr}* 15 et *T* et *T* 16 habent enim] habentes *C*
 quædam definiuit *CS* aperte disposuit *T* 17 quin et *S* qui *m* quæ *v* et *T* 18 retinentibus *T*
 18/19 a pari et] exemplaria *q* 20 optimos *om. TS* 21 minimus *p* eliorum *m^{corr}* heliorum
pqS eliodorum *C* heliodorum *w^{corr}* 22 reuerentiæ *TS* 23 nec *iq* ne *Cp* non *S* 26 te
om. pS

sequitur epistula XIII iterum posita C cf. p. 37, 21 *subscr.* Explicit *ēpla* XVI Incipit
 epistula XVII [*post ep. XIII iterum positam C*] *Cp* Explicit *ēpla* XVI Incipit *ēpla* celestini pape *ante*
epistulam XIII iterum positam m

inscr. *ēpla* cyrilli alexandrini *ēpi* iuuenali *irlitano* *ēpo* *iq* incipit *ēpla* cyrilli ad iuuenalem *r*
 27 meo *om. C* desiderantissimo *p* flauiano iuuenali *C* 28 patrum *om. TSΓ* 32 uerum *TS*

Mt. 10, 34-35 iam reminisci dicentem omnium nostrum saluatorem Christum: non ueni mittere pacem in terra, sed gladium. ueni enim separare hominem aduersus patrem suum. si uero et contra parentes nobis bellum sine crimine et inreprehensibile est, magis autem etiam omni laude plenissimum, quando Christi gloriæ concertari || dinoscimus ||, quomodo non omnis necessitas est, licet flentes tamquam 5 fratrem lapsum, deo amabilem accingi zelum et per omnem terram quasi illud dicere: **Exod. 32, 26** si quis domini est, ueniat ad me. ego siquidem et per unam et per secundam epistulam tamquam fratrem rogavi ut non suos sequeretur intellectus, sed rectam apostolicamque fidem traditam ecclesiis, æstimans || eripere || eum || a suarum || prauitate || scripturarum ||. sed nihil profuit affectus medicamentum, || effectum 10 non habuit adhortatio ||, et in tanto recessit uelle ueritatis dogmata sequi, ut etiam epistulam mitteret ad me cum suscriptione sua, in qua redarguit quidem tamquam contristatus, professus aperte est dei genetricem non esse sanctam uirginem, quod est apertum dicere non esse deum uere Emmanuhel, in quo salutis habemus || spem ||. arbitratus autem quia etiam Romanorum ecclesiæ || possit || subripere, scripsit ad 15 dominum meum reuerentissimum et dei || optimum || cultorem fratrem et com- ministrum Cælestinum ecclesiæ Romanorum episcopum, interponens epistulis suorum dogmatum prauitatem. destinauit quoque plurimas expositiones, ex quibus est sapere peruersa conuictus et reprehensus indubitate || ut || hæreticus. quia igitur memoratus reuerentissimus et dei cultor Romanorum || ecclesiæ || episcopus Cælestinus 20 certa || quædam || scripsit de eo et misit ad me epistulas, oportere credidi eas destinare et exercitatum ex propriis ad pietatis zelum tuam reuerentiam excitare per litteras quatenus ex una anima et || ualido fauore || caritate quæ in Christo est, accingamur et saluos faciamus populos || periclitantes || et statuamus ecclesiam, quæ sic est clara, concordēs utique facti || ad inuicem || singulis uniuersi et secundum determinatam 25 formam scribentes || et clero || et populis. si quidem profuerimus et conuerterimus pro ueritate eum ab his quæ sapuit || et docere præsumpsit ||, lucrati sumus fratrem et || saluificauimus || pastorem; si uero sine effectu fuerit nostrum consilium, ipse **Ies. 3, 10** sibimet adscribens quod euenit ei, suorum laborum comedet fructus. oportet autem nos necessario et Christo amabili ac piissimo imperatori et omnibus proceribus scribere 30 et suadere ne præponant Christi pietati hominem, sed præbeatur orbi terrarum firmitas in fide || recta || et pastore nequissimo liberentur oues, si non omnium sequatur sua- siones.

Saluta apud te fraternitatem. te quæ nobiscum est, in domino salutat.

|| Et || hæc epistula antequam fieret synodus, missa est a Cyrillo Iuuenali. 35

C [= um], T [= piq], S [= wr]

3 nobis om. C	4 autem om. S	4/5 decertari m	5 dinoscimur TS	6 post
amabilem add. et perdentes m ² in mg.	accincti m accinti v	9 traditis p	amouere	
TS eam S	a om. T	suorum mTS	10 scriptorum TS	10/11 effectum
— adhortatio] consilium effectum non habuit T	11 tantum iq	ecclesiæ ueritatis C	12 me	
quidem m ^{corr}	14 aperte iq	expectationem T	15 posset T posse r	16 optimum
om. T	19 indubitanter w ^{corr} indubite r	uelut TS	20 ecclesiæ om. T	
21 quædam om. TS	23 forti alacritate T	āl feruore m in mg.	accingamus p	
24 periculum sustinentes T	25 ad inuicem om. TS	26 et clero C ei TST	27 et —	
præsumpsit om. TST	28 saluificamus TS	31 proponant CS, corr. w	32 recta	
om. TS	a pastore m ^{corr} w ^{corr}	omnibus C, corr. m ²	35 et om. vT	

EPISTVLA CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRIÆ SCRIPTA AD QVENDAM ZELOTEM

XVIII Nouimus tuæ dilectionis sinceritatem et non ignoro studium. et si quidem scriberem ad aliquos meum nescientes modum, multis uterem uerbis suadens quia nimis pacificus sum et neque contentiosus nec amator litigii, sed optans et amare cunctos et ab omnibus amari; quia uero scienti scribo, breuiter locutus illud edoceo 5 quia si rerum immineret aut pecuniarum priuationem pati et fratris amouere tristitiam, feceram libenter, ne uideretur aliquid caritati præponi; quia uero fidei ratio est et scandalizatæ sunt etiam ecclesiæ in uniuerso Romanorum, ut ita dixerim, principatu (non enim est aliquis ex quacumque ciuitate seu prouincia ueniens et non dicens quia hæc diuulgata sunt et || noua || doctrina infertur ecclesiis), ad hæc quid agamus quibus 10 commissa est a deo ratio sacramenti? cum quibus in die iudicii examinabuntur modis omnibus quos imbuimus. dicent enim sic se reseruasse fidem sicut inbuti sunt a nobis. et si quidem recte hoc agimus, recipiemus quoque mercedem, impetrabimus autem et laudem; si autem aliter et peruerse, quæ nobis flammæ sufficient? audibimus enim quia terram meam perdidisti et populum meum occidisti secundum 15 Ies. 14, 20 quod scriptum est. et singuli quidem, qui in ordine laicorum sunt, pro sua uita satisficient, nos autem, qui sacerdotii ministerio || onerati || sumus, non pro nobis solummodo, sed pro omnibus credentibus in Christum rationem reddemus. mihi igitur sermo nullus est nec tristitiæ nec iniuriarum nec obloquii sic plurimi quem fecerunt aduersum me || infames quidam et non parcentes sibimet ipsis ||, sed abscedant hæc 20 omnia in obliuionem, iudicabit autem in his || qui oblocuti sunt ||, deus. || solum || seruentur quæ fidei sunt, et amicus et carus sum et nulli cedo ut || oporteat || maius amari quam deo amabilem || episcopum || Nestorium, quem, coram deo dico, et probabilem esse in Christo uolo et in his quæ transacta sunt, aboleri || maculam et || risum et ostendere calumniam et non omnino ueritatem ea quæ ab aliquibus in fide 25 diuulgantur. nam si iussi sumus a Christo etiam odientes nos diligere, quanto Mt. 5, 44 magis consequens est fratribus et consacerdotibus hoc præbere? quia enim si soluatur ab aliquibus fides, nostras animas non || prodemus, taciturnitate contenti, etsi propositum sit || [pati] etiam || ipsius mortis experimentum excipere ||, dubium non est, || Christo donante uirtutem ||. si enim metuimus pro gloria dei dicere ueri- 30 tatem, ne in molestias incurramus, qua de cetero facie sanctorum martyrum præconia celebrabimus coram populis? quos laudamus quia seruauerunt quod dictum est usque Sir. 4, 33 ad mortem certare pro ueritate.

2 nota marginalis extat in m de Acymitensium codice, sed iam legi nequit

XVIII Græce extat in V 20 S 8 A 15

C [= vm], T [= piq], S [= wr]

1 zelotem T zelotem in constantinopolitani [constantinopolitana ciuitate r] S om. C 2 XVIII
om. p 5 sciente S, corr. w 7 facerem iqr caritati aliquid v ratio] al aberacio
m^a in mg. 8 principatum C 10 uana TS 11 a deo ratio] al adoratio m^a in mg. 12 di-
cent iq dicunt CpS seruasse iqr 13 recipimus CS, corr. m^a quoque TS enim C
impetrauimus CS, corr. m^aw 14 audiuius CS audiemus Tm^a 17 sacerdotii pqS sacer-
dotis i sacerdotum C honerati wr^{corr} honorati Cr functi T 18 reddimus w 19 plurimi
quem in quam plurimi corr. w 20 infames quidam CS quidam turpes T et non — ipsis om. TSΓ
21 qui — sunt C oblocutionibus TS solus TS 22 eum oporteat TS 23 episcopum om. T
24 maculam et om. TS 25 et ea m 28 prodimus T taciturnitate contenti om. TSΓ
29 etsi — sit CS licet contingat T pati a Rustico delendum erat ipsius — excipere C ipsam
mortem TSΓ 30 Christo — uirtutem om. TSΓ 32 celebrabimus iqr celebrauimus pw cele-
bramus C 33 subscr. explic̄ epla XVIII [XVII C] incip̄ epla [om. v] XVIII [XVIII C] Cp

EXEMPLAR EPISTVLÆ SCRIPTÆ AD NESTORIVM A IOHANNE EPISCOPO ANTIOCHIÆ,
IN QVA EI SVADIT || QVÆ RECTA SVNT ||, SAPERE ET NON EA QVÆ REPVGNANT
ORTHODOXÆ FIDEI

XVIII Domino meo || et deoamantissimo || et sanctissimo episcopo Nestorio Iohannes
in domino salutem. Meam intentionem circa tuam reuerentiam cum omni ueritate 5
per dominum meum magnificentissimum Irenæum comitem tuo affectui declarau
et quia, sicut æstimo, omni iam sum suspicione extraneus uerisque satisfactionibus
usus, fiduciali iam utor ad tuam || peculiaritatem || suasionem. licebit itaque tibi
ex his ipsis quæ || suadeo ||, pignora nostra sumere quam circa te germanitatem
habeamus et quia cura nobis est non parua || eius quæ || secundum deum, caritatis, 10
quam participantes diuinas implebunt leges, neglegentes autem et callide semet ipsos
membris propriis offerentes primitus sibi nocent quam || illis || contra quos || ni-
tuntur ||.

Quia uero hæc a me bene in proœmio dicta sunt, sicut ego puto, suscipe me
rogo bonum tibi futurum consiliarium, non repellens in his quæ a me dicuntur, utili- 15
tatem et quod cum omni secundum deum profertur affectu. oportebat itaque nos
de optimis rebus consultationes ad inuicem facere, sed quia peccata nostra multam
potestatem ecclesiasticis turbis perhibuerunt, hac causa coactus sum quæ nuper
nobis scripta sunt et a Roma et ab Alexandria, tuæ sanctitati significare. nuper
enim Alexandrini clerici uenientes epistulas nobis dederunt diuersas de tua reuerentia 20
missas, aliam quidem sanctissimi episcopi Cælestini, alias autem deo amabilis episcopi
Cyrilli, quarum exemplaria dirigens rogo tuum affectum sic eas legere, ut neque
turbam quandam mente patiaris, ex qua forte contentiones et obstinatio noxia pro-
ueniat, neque contempnas causam, sciente diabolo per || despectum || multas || inutiles ||
causas ad culmen euehere et ad celsitudinem eleuare, ita ut eas inemendabiles faciat, 25
sed diligenter eas legere et adsumere quosdam concordēs tibi ad tractatum præsentium
et dare eis etiam potestatem ut quod utile et non quod delectat, insinuent. modis
omnibus enim, si habuerint licentiam, plurimi existentes et || familiares || causæ com-
municantes, facile ad suasionem || descendunt ||, et quod esse putatur || triste ||, erit
repente || festiuum ||. nam licet indutias angustissimas litteris interposuerit 30
dominus meus deo amabilis episcopus Cælestinus, decem solummodo diebus, sicut
eius litteræ continent, determinans responsum, attamen licebit hoc || opus || facere et
|| diei || solummodo || unius, || forsā autem etiam || paruā horarum ||. nam congruo
nomine uti in dispensatione pro nobis facta secundum omnium regem Christum, fre-

4 alia translatio in Acymitensium XCIII *m*^a in *mg*.

XVIII *Græce extat in VI4 S 4I A 20*

C [= um], T [= piq], S [= wr]

1—3 *om. w* epla iohannis [Iohannis episcopi *q*] antiocheni ad nestorium constantinopolitanum
episcopum *iq* Incipit epla iohannis ad nestorium *r* 1 Exemplar epistulæ *om. v* scripta *v*
2 quæ — sunt] recte *p* sunt *om. m* 4 XVIII *om. p* et¹ *om. T* amabili *T* 6 hæreneum *p*
hirineum *S*, in hireneum *corr. w* comitem *om. C* 8 utor ad] ut orat *S*, *corr. w* ger-
manitatem *TS* 9 suademus *T* 10 eius quæ *om. T* deum est *S* 12 illis *S* aliis *C* etiam
illis *T* 12/13 innituntur *T* 14 primo *iq* pro sequitur spatium *v* propositis *m* 15 futurum
om. C, *corr. m* 15/16 utilitatem *iS* utilitate *pq* humilitatem *C* 17 ad uicem *S*, *corr. w*
18 præbuerunt *Ciq* 21 alias *q* 24 sciens *iq* diabolum *T* superbiam *TS* inutiles *CS*
intulisse *T* 28 familiares *CS* germanæ *T* 29 descendunt *m* descendimus *TS* obscurum *T*
30 festinum *nr* al fastidium *m*^a in *mg*. clarum *T* 32 opere *T* 33 die *T* uno *T*
paruis horis *T*

quentato quidem a plurimis patribus, ueraci autem et salutaris || natiuitatis ex uirgine ||, hoc facile est, quod || neque quasi || periculosum oportet euitare tuam sanctitatem nec illud || suspicari || quia non decet tibimet ipsi contraria exponere. nam si mens tua eundem sensum tenet quem patres et ecclesiae doctores (hoc enim per multos et communes amicos de te, domine, didicimus), quid contristat pium sensum congruo 5 nomine publicare, et hoc tanta instante turba et ex te quaestione? hoc enim bene scito, deo amabilis: motum est capitulum et ab his qui longe sunt et qui proxime, et uehementer hoc diulgauerunt plurimaque ob hoc tempestas inopinabiliter ecclesias comprehendit, undique fidelibus pro hac causa alterutris per singulos sibimet infestantibus dies. et quia hoc uerum est, ex ipsis rebus scibus aperte. Occidens 10 enim et Ægyptus, puto autem et Macedonia definiuit scindere se ab unitate, quam sudoribus plurimis et laboribus sanctorum et insignium episcoporum et maxime per omnia sanctissimi communisque nostri patris et magni Acacii dei gratia omnibus ecclesiis condonauit. quis enim causabitur, si uidearis dicere quæ sapis? magis autem quis non approbabit, si susceperis appellationem cuius sensum, sicut agnouimus, 15 tua reuerentia possidet, et hoc pro quiete et pace terrarum orbis?

Si autem uidetur, boni exempli pro tempore memorabo te, quod etiam te reminisci uolo; non enim tempus multum est ex quo apud nos euenit, ut etiam tradatur obliuioni. meministi enim omnino beatum Theodorum episcopum in expositione dixisse quiddam || eorum || quæ non || bene || uidebantur || dicta || primo quidem tibi, 20 qui etiam fiduciam habuisti illo tempore, deinde et omnibus || audientibus ||, et quomodo ille sentiens læsionem et tumultum, quem parua fecisset murmuratio, et considerans quia tumultus faceret || diuisionem ||, magis autem etiam seditionem, amantibus quippe hominibus, si huiusmodi accipiant occasionem, huc illucque diuidi, et || augeri seditione || scandali scintillam, quæ uideretur esse paruissima, quod utique 25 nunc [opus] apud nos factum est, quemammodum fortissimus ille surgens non post plurimos dies, quod ab eo dictum fuerat, sine confusione ad utilitatem ecclesiae correxit et corrigens factam contra se oblocutionem repente detersit, cogitans aliquid rectum esse correctionem, et hoc omnibus scientibus quidem quoniam || neglegenter || ab eo prolatum || fuerat || hoc quod dictum est, approbantibus autem eum repentina 30 || correctione ||.

Ego uero tuam reuerentiam non ad derogandam uerbi mutationem inuito neque ad contrarietatem infantilem, ut ita quis dixerit, sed quoniam a te sæpe plurimis dictum est, sicuti didicimus, quia non || declinans || pium hunc sensum, sed solummodo nomen refutas, si autem tibi quidam horum qui in ecclesia sunt, insignium etiam hoc imponant, 35 non refutes indubitanter etiam dei genetricem dicere sanctam uirginem, hac gratia

19—31 ex aliis uersionibus adferuntur at Innocentio Maronita [t. IIII 2 p. 71, 19—29] et a Facundo 10, 2

32—p. 46, 14 ex alia uersione adferuntur a Facundo 7, 5

C [= um], T [= piq], S [= wr]

1 ueracis iq	salutaris iq	salutari CpS	ex uirgine natiuitatis T	2 neque quasi
CS uero T	periculorum S, corr. w	3 minus cogitare T	5 quod m qui i	6 et
ex te om. C	7 proximo S in proximo w ^{corr}	20 horum piS	bene om. T	dicta
om. T	21 audientibus dicta bene T	23 diuisiones TS	25 augere seditionem TS	
scintilla T	uidetur S	26 opus CpS om. iq	28 factum CT	29 debiliter T
C om. pS erat iq	eius repentiam iq	31 conuersione p conuersionem i conuersionem q		
33 quid mr	ad Ci	34 sicut C declinas TS	34/35 nomen refutans v refutans nomen m;	
potius 34 sed delendum erat				

ad tuum te inuito, proferre prouocans quod || didicimus ||, non falli te sapientem, sed
 adicere uerba || rei || et nomen a multis patribus et compositum et dictum atque con-
 scriptum et non refutare omnino uerbum quod ostendit pium secundum animam
 intellectum. hoc namque nomen nullus ecclesiasticorum doctorum refutat. namque
 5
 usi sunt eo plurimi et insignes, et qui non usi sunt, utentes non reprehenderunt, et
 inaniter nos, ut uidetur, quasi scrupulositatis superfluæ causa ad hæreticam sectam
 solummodo || respicientis || conscientias fratrum pro nulla utilitate || percuti ||
 despiciamus, nomen refutantes cuius intellectum bene optimeque suscipimus. nam
 si quod ex eo significatur, non suscipiamus, superest circa || plurima || nos falli, magis
 autem || periclitari || circa ineffabilem dispensationem unigeniti filii dei. || sequetur || 10
 enim mox nominis huius peremptionem, aut certe quod ex eo significatur, neque deum
 esse || eum || qui ineffabilem dispensationem pro nobis suscepit, neque deum uerbum
 Phil. 2, 7 exinanisse semet ipsum in serui formam || [et] || ineffabilem quandam circa nos osten-
 disse clementiæ magnitudinem, cum sacræ scripturæ hinc maxime confirmant in nos
 clementiam, quando ante sæcula et coæternum et unigenitum dei filium ad natiuitatem 15
 ex uirgine impassibiliter || ratione || deponunt secundum quod dictum est a diuino
 Gal. 4, 4 || apostolo || misit deus filium suum factum ex muliere, ostendente palam
 unigeniti ex uirgine, sicuti prædixi, ineffabilem natiuitatem, ex qua natiuitate si
 || appelletur || uirgo a patribus, sicut etiam appellatur, hoc nomine, nescio qua causa
 non necessariam hanc quæstionem (et mihi ignosce) contra nos et ecclesiasticam 20
 pacem, sicuti uides, || suscepimus ||. periculum enim nullum est || eadem || dicere
 et sapere || his qui in || dei ecclesia || approbati sunt ||. quorum nomina superfluum
 quidem est enumerare; nosti enim eos nullo minus, quoniam esse eorum discipulus et
 ipse et omnes nos gloriamur.

Hæc a nobis || persuadeantur || tibi, rogo; hæc agere exorare; ne dederis locum 25
 et || nutrimentum || discordiæ quæ serpit. cogita enim quia si ante directas || nuper ||
 litteras plurimi ineffrenati fuerunt contra nos, nunc sumentes ex litteris istis fiduciam
 quid non erunt et qua contra nos fiducia non utantur. hæc ego multos deo amabilium
 episcoporum et tuæ reuerentiæ amatorum apud memet ipsum habens, quos contigit
 adesse apud nos litteris istis inoptabilibus datis, putans etiam germani opus facere 30
 secundum meas promissiones et fraterno consilio corrigere laborantem tuam in præ-
 senti opinionem, scripsi, optans tuam reuerentiam non contentiosa uoluntate suscipere
 quod cum timore dei et amore circa te et cautelæ ecclesiasticæ causa persuasi, non
 solus existens, sicuti dixi, sed præsentibus mihi qui circa dominum meum deo ama-
 bilem episcopum Archelaum Apringium Theodoritum Heliadem Meletium et qui 35
 nuper dei gratia ordinatus est Laodicensium dei ecclesiæ episcopus Macarius, qui

C [= *um*], T [= *piq*], S [= *ur*]

1 didicimus <i>v</i> dicimus <i>mTS</i>	2 addicere <i>mi</i>	uerba causæ <i>pi</i> uerbi causa <i>g</i>	nomen a]
nomina <i>C</i>	3 non <i>om. S</i>	omne uerbum quod non <i>r</i>	6 causam <i>C</i>
respicientes <i>C w^{corr}</i>	respiciente <i>T</i>	percutimus quas [πλήττομεν ἄς <i>pro</i> πλήττοµένας] <i>T</i>	8/9 nam —
suscipiamus <i>om. C</i>	9 suscipimus <i>iq</i>	plurimos <i>pS</i> plurimas <i>iq</i>	10 periculum pati <i>T</i>
sequitur <i>TS</i>	11 nominis] nimis <i>p</i>	12 eum <i>om. T</i>	13 formam serui <i>C</i>
<i>om. CS; prætermissum est exinanitum restituere</i>	16 ratione <i>om. T</i>	16/17 a diuino populo <i>p</i>	
ad diuinum populum <i>iq</i>	17 ostendenti <i>CS</i> ostendens <i>i</i> ostendentes <i>g</i>	18 sicut <i>C</i>	19 appel-
latur <i>T</i>	20 et ^a <i>om. C</i>	21 sicut <i>CS</i>	suscipimus <i>T</i>
doctoribus in [in <i>om. T</i>] <i>TS</i>	ecclesiæ <i>g</i>	approbatis <i>TS</i>	hæc <i>T</i>
pulos <i>w^{corr}</i>	25 persuadentur <i>TS</i>	agere et <i>C</i>	22 his — in <i>C</i>
27 effrenati <i>iqw^{corr}</i>	istis <i>om. S</i>	28 qui <i>m</i>	et] ex <i>m</i>
utentur <i>iq om. m</i>	34 sicut <i>C</i>	35 melitium <i>S</i> meltium <i>T</i>	fiduciam <i>m</i>
			non
			36 laodicentium <i>vp</i>

et dogmatum sciti subsistunt et circa te [nobiscum] feruentissime sunt amici, optantes te || nobiscum ||, domine, sensu bene suasibili utentem figere litterarum harum ueluti tempestatis uehementissimæ || impetum, sufficientem ||, si quidem consentiamus, non confundere neque turbare, si uero obstinati sumus, contristare. hæc, facientes nostra quæ tua sunt, nos quidem indicauimus, ipse uero suscipere et libenter habere dignare, nisi forte quispiam non diligens nos in læsione sua et communiter omnium hanc causam contemni || procuret ||. quod uidetur, rogo, repente rescribere dignare, magis autem non quod uidetur, sed quod || expedit ||.

Agnosens || blasphemus || quia non patitur archiepiscopus Cyrillus sic esse || turbatas || ecclesias et scandalizari populos ex huiusmodi sermonibus, præparauit piissimum imperatorem, eius potestati subripiens, || destinare ei || sacram stigmatibus plenam, credens per eam sanctitatem eius taciturnitati contradere quæ secundum ipsum hæreticum sunt Nestorium. est autem sacra sequens, sicuti subiectum est

XX I Imp̄. Cæsares Theodosius et Valentinianus uictores triumphatores maximi semper || colendi || augusti Cyrillo episcopo. Curæ multæ est dei cultura nobis, propter quam delinquentes ueniam potiuntur; || non || tamen || laudabile || est || indigere uenia || his qui laudari a nobis debent et maxime propter || sanctam || religionem honorari. sacerdotes autem decet et ex morum benignitate et ex suptilitate circa fidem esse mirandos et simplicitatem semper ostendere uitæ et agnoscere quia uniuscuiusque causæ naturam et circa pietatem maxime rationes magis inuenit || inquisitio || quam || pertinacia. ab initio etenim non nobis eas || interminatio unius cuiusque potentis aut qui posse putaretur, sed sanctorum patrum et sacri concilii decretum constituit, et omnibus palam est quia religio firmitatem non ex iussione habet potius quam consensu. nunc itaque nos tua reuerentia doceat cur nos, quibus nosti tantam quidem semper inesse pietatem, contemnens, simul et undique sacerdotes, quibus collectis esset melius soluere dubitationem, tumultum, quantum ad te || attinet ||, et diuisionem ecclesiis intulisti, tamquam audaciæ uehementia in rationibus pietatis plus ualeat quam suptilitas et apud nos ipsos non amplius || honestas || quam audacia locum optineat atque || uersutia || et potius hæc nobis placeant quam simplicitas. || et certe || non ita nostrum plurimum honorem a tua suscipi reuerentia crederemus || nec tamquam si indignari nesciremus ||, uniuersa pariter || conturbari ||; nunc autem

9—13 *Græce non extant, nouit Liberatus 4 p. 16*

xx *Græce extat V 8 S 6 A 5*

C [= *vm*], T [= *piq*, 9—13 = *p*], S [= *wr*]

1 nobiscum <i>hic delendum erat</i>	2 nobiscum <i>om. T</i>	fugere <i>iq</i>	3 tempestates <i>p</i>
tempestas <i>C</i>	fluxum [fluctum <i>iq</i>] qui poterit <i>T</i>	5 suscipere <i>om. C</i>	7 procurat <i>T</i>
8 est utile <i>T</i>	<i>subscr.</i> Explic̄ epla XVIII Incip̄ epla [epla <i>om. v</i>] XX <i>Cp</i>		
9—13 <i>om. iq</i>	9 blasphemus nestorius <i>T</i>	10 conturbatas <i>TS</i>	populus <i>S, corr. w</i>
11 sibi destinare <i>T</i>	11/12 sacra — plena <i>CTS</i>	12 taciturnitate <i>mT</i>	contradicere <i>vr</i>
13 est autem] estatem <i>mT</i> statim <i>S</i>	sicut <i>C</i>		
<i>inscr.</i> epla [item epistola <i>q</i>] imperatorum ad cirillum alexandrinum ep̄m [episcopum Alexandrinum <i>q</i>] <i>iq</i>			
15 colendi <i>om. T</i>	16 uenia <i>miqu^{orr}</i>	quod non <i>T</i>	approbabile <i>T</i>
16/17 indigere uenia <i>CS</i> in <i>T</i>	17 sanctam <i>om. T</i>	20 rationis <i>S</i>	quæstio <i>TS</i>
21 potestas <i>T</i>	ab — eas <i>CS</i> scilicet ab initio nobis eas non <i>T</i>		24 deceat <i>v</i> decet <i>m</i>
26 tumultumque <i>w^{orr}</i>	attinet <i>om. T</i>	27 et <i>om. S</i>	28 suptilitatis <i>vpS</i> mensura <i>T</i>
29 uarietas <i>T</i>	30 et certe <i>CS</i> cum <i>T</i>	suscipi a tua <i>m</i>	31 nec — nesciremus <i>CS</i> sicut
nec indignari nouimus quia <i>T</i>	conturbantur <i>T</i>		

cura nobis || erit || sacræ tranquillitatis. omnia uero scito te commouisse non ut oportebat. et nihil mirabile est excedentem mensuram non usque ad ecclesiasticos et consacerdotes figere conamen, sed etiam de nobis ipsis credere nostræ aliquid pietatis indignum. aut quam habuit rationem alia quidem ad nos et piissimam augustam Eudociam meam coniugem scribere, alia uero ad meam sororem || piissimam || 5 augustam Pulcheriam? aut discordare nos æstimasti aut discordaturos sperasti ex tuæ reuerentiæ litteris. hoc autem etiamsi factum sic se habuisset, sua || curiosa || perscrutatione nosse eum qui sic procul || existat ||, omnino reprehensibile est, et non factum facere uelle || cuiuslibet potius quam sacerdotis. unius tamen conaminis eiusdemque propositi et ecclesiarum simul et imperatorum uelle membra secernere 10
 4 || tamquam non || sit || occasio altera probitatis. ut autem scias qualia sint quæ nostra sunt, et ecclesias noueris et imperium || unitum || et adhuc amplius etiam || iubentibus || nobis uniendum saluatoris prouidentia dei, || et datam || tuæ reuerentiæ || ueniam ||, ut non occasionem sumas neque dicere possis quia propter sermones pietatis excluderis. exerceri enim eos coram sacro concilio uolumus et tenere, 15 quomodo uisum fuerit bene, siue inpertiantur || uenia || siue non a patribus, qui uincuntur. nos || tamen || conturbari ciuitates et ecclesias non patiemur, sed neque inexaminatos nobis sermones, quorum oportet iudices præsidere undique præsules sacerdotii et per quos nos firmiores ueræ || sectæ || sumus et erimus. omnino autem nullus || cui uel parum conuersationis bonæ adest participatio aut confidentiæ circa pietatem 20 dignus habere fiduciam, tale eliget declinare || iudicium, quando hoc neque uolenti licebit, nostra || diuinitate laudante quidem necessario eos qui cum deuotionis confidentia ueniunt ad huiusmodi discussionem, non sinente uero si quis || iubere magis 5 uult quam suadere aut suaderi de talibus. quapropter uenire oportet tuam reuerentiam secundum tempus quod aliæ significant litteræ ad omnes directæ metropolitanos 25 episcopos, et nostrum affectum non aliter reparandum sperare, nisi omnem quidem tristitiam turbamque compescas et ad perscrutationem quæstionum sponte conuenias. sic enim || fortasse || putaberis neque propria offensione percussus nec alicui contra quod conuenit, indignatus, et quæ iam facta sunt, dure quidem et extra rationem, omnino tamen pro || glorificatione || fecisse et de cetero quæ iusta sunt, uelle. non enim 30 uolentem aliter sustinebimus.

Inter hæc directa est alia sacra in || orbem || terrarum dei cultoribus episcopis, iubens conuenire eos in Ephesenam metropolim et celebrare concilium quod sedaret omnem turbam quam iniecerat in ecclesias contra gloriam Christi hæreticus Nestorius.

30—p. 49, 4 *Græce non extant, nouisse uidetur Liberatus, cf. 5 p. 17*

C [= *vm*], *T* [= *piq*, inde a 32 *p*], *S* [= *wr*, usque ad 31]

1 est *T* 5 eudociam *Cw^{corr}* scribere coniugem *m* reuerentissimam *T* 7 autem
om. S curiosa *om. T* 8 existit *TS* 9/10 cuiuslibet — secernere *om. T* 11 esset *T*
 12 munitum *T* 13 dicentibus *T* ueniendum *m* muniendum *iq* et *om. T* data *T*
 14 uenia *T* 15 exercere *p* uolumus *C* teneri *iq* 16 impetrent *iq* ueniam *mT*
 16 uincuntur *iq* 17 igitur *T* 18 et *om. iq* 19 nos *TS* non *C* sectæ *CS* rectæ *T*
 19—21 cui — declinare *CS* ita uel si parum participatus re publica dignus licentiam habebit secundum talem confidentiam declinare uelle *T* 21 eliget *S* eligit *C* 22/23 diuinitate — quis *CS*
 non sinente maiestate quæ *T* 23 discursionem *C* 25 etiam secundum *C* quo *C* 26 separandum *C* 28 fortasse *om. T* 29 et^a *om. Ciq* 30 gloria *T* 31 uolente *C* sustinemus *pq*
 32—p. 49, 4 *om. iqS* 32 omnem orbem *T*

conuenientibus igitur uniuersis et tardante reuerentissimo episcopo Iohanne occurrere ad concilium, cognoscens idem Iohannes quia tardauit in itinere, misit epistulam sanctissimo episcopo Cyrillo per dei cultores episcopos || Alexandrum Apamiæ et Alexandrum Ierapoleos || nuntiantem tarditatis causam, || quæ est || hæc:

XXI Domino meo || deo || amabili et sanctissimo comministro Cyrillo Iohannes in 5 domino salutem. Neque me mediocriter mordit quod omnino uestra sanctitate in Ephesum ueniente paucis his defui diebus. ipso enim opere desiderium circa tuam sanctitatem plus mihi inest uelocius iter arripere. sum || ergo || orationibus tuæ sanctitatis ad ianuas iam, multum passus itineris laborem. dies enim habeo triginta (tantum namque circulus itineris habet) iter faciens, nusquam penitus parcens 10 mihi nec aliquibus dominorum deo amabilium episcoporum inæqualitatem per iter habentibus, animalibus autem plurimis conruentibus pro assiduitate uiæ. ora ergo, domine, et has quinque aut sex mansiones sine tristitia nos iter agere et concurrere et amplecti sacrum nobis sanctumque caput.

Qui circa dominum meum deo amabilem episcopum Iohannem Paulum Macarium, 15 || præallocuntur || tuam sanctitatem. omnem quæ tecum est fraternitatem ego et qui mecum sunt, plurimum salutamus. incolumis orans pro nobis perseueres, domine deo amabilis et sanctissime.

EXEMPLAR MONVMENTORUM QVÆ GESTA SVNT IN EPHESO A SANCTO CONCILIO DE
DEPOSITIONE IMPII NESTORII

20

XXII 1 Imp̄p̄ Cæsares Theodosius et Valentinianus uictores triumphatores maximi semper augḡ Cyrillo episcopo. Pendet in dei cultura nostræ || conuersationis || status et multa his inest cognatio et insertio. complectuntur enim alterutra et utraque alterno profectu concrescit, ut uera quidem religio per iustitiam, res autem publica, dum per utrumque continetur, effulgeat. imperitare || igitur || con- 25 stituti a deo et || confirmatores || subiectorum || pietatis et securitatis existentes ||, inerumpibilem semper copulationem horum seruamus, || prouidentiaque diuinitatis || et hominibus mediantes. illi namque ministramus ad rei publicæ crementum; per omnia uero, ut ita dicamus, subiectorum curam habentes, hos pie agere et conuersari secundum quod pios decet, procuramus. utriusque conuenienter diligentiam 30 habentes (non enim possibile est, qui alterius sollicitus est, non similiter et pro altero cogitare), studium ponimus præ || aliis || omnibus ecclesiasticum statum deo decentem et nostris temporibus congruum permanere et habere ex omnium unanimitate tran-

XXI *Græce extat in V 30 S 20 A 17* XXII *Græce extat in V 25 S 24 A 30. uersionem antiquam correxit Collectio Veronensis XII 1—3 [US]*

C [= *vm*], T [= *p*, inde a 5 *piq*]

3/4 Alexandrum — Ierapoleos *om. p* alexandro — alexandro C 4 quæ est C est enim *p*
5 deo *om. T* 6 me *om. Ciq* mordet *viq* 7 diebus defui *m* 8 enim T 9 ad T
in C 13 iter *om. C* 15 dominum — Macarium] me sunt deo amabiles *epi iohannes paulus macharius iq*
16 proallocuntur *m* allocuntur T 18 dño *miq* *subscr.* Explicit *epist̄ XXI Cp*
19/20 item *ēpla* imperatorum ad cyrillum alexandrinum *epm* [episcopum Alexandrinum *q*] *iq*
22 nostræ *q* uestræ *piC* uitæ T 23 in his est [inest *q*] *mq* hiis *nra i* 25 utraque *pq*
reffulgeat *p*, *corr. p* refulgeat *iq* imperitare *scripsi* imperatore *p* impetrare C imperatores *iq*
siquidem T 26 conuicti *p* coniuicti *q* commoti *i* pietate et securitate consistentes T
27 prouidentia T diuinitatis *om. T* 28 omnibus C 31 quia C 32 studium ergo *iq*
pro C aliis *om. T*

quillitatem et per pacem ecclesiarum rerum quietem || quoque || existere piæ religioni || et irreprehensibilitatem || et eos qui in clero magnoque sacerdotio constituti sunt, omni conuersationis querella priuari.

2 Hæc conspicientes per caritatem in deum et uoluntatem alterni amoris pie uiuentium roborari, sæpe quidem iam propter hæc quæ per tempus incidunt, necessariam undique sanctissimorum episcoporum deo amabilem synodum || iudicabamus ||, pigriores tamen circa fatigationem eorum reuerentiæ facti sumus. sed moderna necessariorum ecclesiarum et his coniunctarum publicarum utilitatum quæstio utillimam et ineuitabilem hanc ostendit, unde ne præsentis sic utilis quæstionis negligentia ad peius sumat auxilium, quod est pietatis nostrorum temporum alienum, 10 cogitet tua reuerentia post celebrationem || huius ||, quod deo comitante dicendum est, sancti paschæ ad Ephesiorum Asiæ conuenire in ipso sancto pentecostes die, paucos, quos adprobaueris, sub tua constitutos prouincia sanctissimos episcopos ad eam concurrere procurans, quatenus et sufficientes in ipsa prouincia sanctissimis 3 ecclesiis et synodo oportuni non desint. scriptum namque est a pari a nostra maiestate 15 de prædicta sancta synodo deo amabilibus episcopis ubique metropolitanis, quatenus hoc facto et turba quæ ex dubitationibus prouenit, secundum ecclesiasticas regulas dissoluatur et in his quæ non decenter facta sunt, detur correctio et circa deum reuerentia et publicorum utilitas firma consistat, nulla quippe ante sanctissimam synodum et futuram ab ea communi decreto || in || omnibus dari || formam || nouitate 20 seorsum ab aliquibus facienda. et confidimus quidem unumquemque deo amabilium sacerdotum, || scientes || ecclesiarum et totius orbis || causarum gratia sanctam hanc || synodum hac nostra sanctione cogi, concurrere festinanter || his || quæ ita necessarie || et || ad dei placitum pertingunt, quantum poterit, || auxiliari ||. et nos quoque horum multam habentes sollicitudinem deesse nullum || tolerabiliter || patiemur, nec 25 ullam || uero || habebit ad deum nec ad nos satisfactionem qui non repente secundum prædictum tempus ad definitum locum festinanter aduenerit. nam qui uocatur ad sacerdotale concilium et alacriter non occurrerit, non bonæ esse conscientiæ demonstratur.

d.19.m.Nov. DAT̄ XIII KAL. DECEMB̄R̄ CONSTANTINOPOLI CONS DOMINORVM NOSTRORVM THEO- 30
a. 430 DOSII XIII ET VALENTINIANI III PP AVGG

Post hanc sacram, quæ uniformiter directa episcopis uniuersalem synodum congregari iubet, altera est directa quæ iam congregatæ synodo relegatur per magnificentissimum et gloriosissimum Candidianum comitem domesticorum, quem tunc

32—p. 51, 13 *Græce non extant*

C [= *vm*], T [= *piq*, usque ad 31]

1 quoque <i>om.</i> T	2 et ¹ <i>om.</i> T	inreprehensibilem T	3 et omni C	6 iudicauimus T
9 sic utilis <i>iq</i> sicut illis <i>p</i> C	11 huius <i>om.</i> T	14 sufficienter <i>pi</i>	15 desinant <i>v</i> desinit <i>m</i>	17 factum T
19 nullam C	20 futura T futurum C	21 adeo amabilium C	22 scientes <i>v</i> scientem <i>m</i> T	22/23 gracia causarum sanctissimam T
23 festinatur <i>m</i> festinamus <i>v</i>	et his T	24 et ¹ <i>om.</i> T	subuenire T	25 libenter T patimur <i>p</i>
26 uero <i>om.</i> T	nec ad nos <i>om.</i> <i>v</i>	30 data <i>m</i> T	30/31 CONS — AVGG <i>om.</i> <i>iq</i>	30 CONSS <i>m</i> CSS <i>v</i>
31 ualentiano C ualentiniano <i>p</i>	aug C	32—p. 52, 16 <i>om.</i> T	33/34 quæ — relegatur <i>post</i> comitem C, <i>transposui</i>	33 congregatæ synodo <i>scripsi</i> congregata est ynulo <i>v</i> congregata est y. nolo <i>m</i> relegatur <i>scripsi</i> delegetur C

pro disciplina praeposuerat imperator praecipiens quod deberet ordinate celebrari audientia. haec autem non est in gestis inserta eo quod Candidianus nolisset dare huius exemplar, qui contradicebat ne ante religiosissimi episcopi Antiochiaë Iohannis aduentum synodus fieret. dicentibus uero episcopis quia nos secundum iussionem principis ad directa sacra concilium celebramus, alias uel recedere permittamur, legit 5 eis Candidianus secunda sacra, ueritus ne aliquis recederet a praesenti metropoli. hanc nominat sacram beatus Cyrillus episcopus Alexandriaë in sessione prima sanctae synodi et interlocutione sic dicens: maxime quia et secundum decretum dei amantissimi- p. 57,19—22 morum et amantium Christum imperatorum relectum est synodo per magnificentissimum comitem deuotissimorum domesticorum Candidianum, quod praecipit ea quae 10 ad fidem pertinent, perscrutanda atque decernenda absque omni dilatione. hic ergo in suo est ordine posita, gestorum consequentiae nihil impediens, in quibus prioris praecipiti est locus et post haec euidentius legitur

23 Imp̄ Cæsares Theodosius et Valentinianus uictores triumphatores maximi semper colendi sanctae synodo in Ephesenorum collectae. Omnium quidem quae 15 in commune expediunt, multam facimus curam, praecipue autem eorum quae pertinent ad pietatem, per quam ceterorum quoque bonorum affluentia praestatur hominibus. propterea olim quidem ad conueniendum uestram religiositatem in Ephesena metropoli competentia scripsimus; quoniam uero oportebat et pro ciuili ordinatione ac tranquillitate deliberationis uestrae sanctissimae synodi curam agere competentem, neque 20 hoc praeteriimus ut undique inturbata persistat. et credimus quidem quia nullo extrinsecus adiutorio ad aliis quoque praestandam pacem uestra religiositas indiget; tamen erat nostrae et hoc diligentis circa pietatem prouidentiae minime praeterire. deputatus est igitur Candidianus magnificentissimus comes strenuorum domesticorum transire usque ad sanctissimam uestram synodum et in nullo quidem his quae faciendae 25 sunt de piis dogmatibus quaestiones seu potius expositiones, communicare (illicitum namque est eum qui non sit ex ordine sanctissimorum episcoporum, ecclesiasticis intermisceri tractatibus), saeculares uero et monachos qui olim propter hoc erant collecti atque concursuri, ab eadem ciuitate modis omnibus mouere, quoniam minime conuenit ut hi qui in nullo necessarii sunt disceptationi futurae de dogmate, turbas 30 moueant et per hoc impediunt his quae pacifice [doceri] debent a uestra sanctitate disponi, et ut curet ne forte quaecumque diuisio <ex> odio amplius protendatur, ne forte ex hoc sanctissimae uestrae synodi possit impediri tractatus et integra ueritatis inquisitio pro interiecto forsitan inordinato clamore repercute uideatur, magis autem patientissime unumquodque eorum quae dicenda sunt, ad audiendum proponatur 35 quod fuerit uisum, et sic omnis per propositionem et resolutionem de uero dogmate perscrutatio absque qualibet perturbatione iudicetur et communi uestrae sanctitatis decreto absque seditione omnibusque placentem suscipiat formam. et praee omnibus uero a nostra diuinitate hic ipse magnificentissimus uir Candidianus iussus est omni

23 *Græce extat V 31 = 147 S 44 A 31*

C [= um]

1 proposuerat *C* debet *m* 1/2 ordine celebrare audientiam *v* ordinare audientia celebrare *m*
 4 aduentus *C* 6 presentia *C* 7 nomina *m* 12 consequentia *v* 13 est *om. m* haec *om. v*
 16 faciamus *m* 19 competentia *Γ* competentius *C* 21 ut *scripsi* et *C* intur-
 batura *scripsi* incuruata *v* incurbata *m* 22 ad *m* ab *v* 25 sanctissimum *m* 28 tractan-
 tibus *m* 30 disceptationi *v* disceponi *m* 31 mouant *C* 15 doceri *v* doceri *m, deleui*
 32 ex *addidi* protendantur *m* 35 ad *om. m* 36 reuolutionem *m*

modo custodire ut nullus de sanctissima synodo uestra tamquam ad propria reuer-
 surus uel etiam diuinum nostrum comitatum petere uolens uel alibi ubicumque discedere,
 prædictum locum qui ad disceptationem deputatus est, derelinquat neque ulla uero
 alia modis omnibus ecclesiastica quæstio præponatur, uel quibuslibet expetentibus
 uel quocumque modo ex qualibet condicione nata, quæ non pertinet ad propositam 5
 sancti dogmatis audientiam, antequam omnis quæ de hac re mota est dubitatio resol-
 uatur et quæ ad ueram eius inquisitionem pertinent, integerrime quæsita optineant
 finem conuenientem rectæ religioni.

Cognoscat autem uestra religiositas placuisse nostræ tranquillitati nullum uel
 coram uestra sanctissima synodo uel in publico iudicio uel pecuniarium uel criminale 10
 contra quemlibet moueri negotium, si forte tale aliquid euenire contigerit, omnem
 uero de his cognitionem confici circa hanc magni nominis ciuitatem; Irenæum
 uero magnificentissimum uirum solius amicitiae causa profectum cum sanctissimo et
 deoamantissimo episcopo huius magni nominis ciuitatis Nestorio, ita ut neque tracta-
 tibus sanctissimæ uestræ synodi neque his quæ commissa sunt ei qui directus est a nobis 15
 gloriosissimo uiro Candidiano quacumque ratione communicet.

EXEMPLAR GESTORVM QVÆ ACTA SVNT IN SANCTA SYNODO
 EPHESENSA METROPOLI DE RECTA FIDE

24 1 Post consulatum dominorum nostrorum Flauii Theodosii XIII et Flauii Valenti-
 d. 22. m. Iun. niani III $\overline{pp}$ $\overline{augg}$ X Kal. Iulias synodo celebrata in Ephesorum metropolim ex 20
 a. 431 decreto religiosissimorum et Christianissimorum imperatorum || et || residentibus in
 sancta ecclesia quæ uocatur Maria, reuerentissimis et sanctissimis episcopis

¹ Cyrillo Alexandriæ optinente et locum sanctissimi archiepiscopi Roma-
 norum ecclesiae Caelestini

² et Iuuenale Hierosolymorum

³ et Memnone || Ephesorum ||

⁴ et Flauiano Philippensium optinente locum Rufi reuerentissimi episcopi
 Thessalonicensium

⁵ et Theodoto Ancyrae Galatiæ primæ

⁶ et Firmo Cæsariæ Cappadociæ primæ

⁷ et Acacio Melitinæ Armeniæ

⁸ et Iconio Gortynæ Cretæ

⁹ et Perigene Corinthi Helladæ

¹⁰ et Cyro Afrodisiadis Cariæ

¹¹ et Valeriano Iconii

¹² et Hesychio Parii

¹³ et Hellanico Rodi

¹⁴ et Dynato Nicopoleos Epiri ueteris

24 *Græce extant in V 32—61 S 25—33 A 32. eadem versio plus minus correctæ habetur in Col-
 lectione Veronensi [US] XI. XII 4—30. XIII 8—20. XV 10—22. XVI. XVII 13—XVIII 3*

C [= um], T [= pig, inde a 17]

3 derelinquit C   5 propositum C   6 ex dubitatione corr. v

17/18 Exemplar — fide Cp Exemplar monumentorum quæ gesta sunt in Epheso a sancto
 concilio super depositione Nestorii iq   19 consolatū p   dominorum non flauiani m   20 III Ciq
 imp p   pp] imperatorum iq   metropoli T [= US]   21 et³ om. T   1 et om. viq
² iuuenali T   hierosolymorum p   ³ ephesiorum T   ⁴ et om. v   ⁵ om. C   ⁷ abhinc et
 semper om. v   ¹⁰ Cariæ] cæsariæ p   ¹⁴ dinatione copoleos v   dinationi copoleos m   dunato p

- 15 et Euchario Dyrrachii Epiri nouæ
 16 et Perrebio Farmalii
 17 et Eudoxio Chomatis Lyciæ
 18 et Siluano Cheretapon Frygiæ
 19 et Amphilochio Sidæ Pamphylia
 20 et Epiphanio Cratiæ Honoriadis
 21 et Gregorio Cerasuntis Ponti Polemoniaci
 22 et Prothymio Comanæ
 23 et Palladio Amasiæ hellesponti
 24 et Senecione || Scodrorum ||
 25 et Acacio || Arcis ||
 26 et Docimasio Maroniæ Thraciæ
 27 et Iohanne Proconissi
 28 et Danihele Coloniae secundæ Cappadociæ
 29 et Romano Raphiæ
 30 et Pauliniano Maiumæ Gazæ
 31 et Paulo Anthedonis
 32 et Fido Ioppæ
 33 et Iohanne Sycomazonis
 34 et Theodoro Gadarorum
 35 et || Litoio || Libiadis
 36 et Abdella || Elusæ ||
 37 et Theodoro || Aribdilon ||
 38 et Petro Parenbolorum
 39 et Iohanne Augustopoleos
 40 et Saida Phaenensi
 41 et Rufino Taborum
 42 et Anysio Thebarum
 43 et Callicrate Naupacti
 44 et Domnino Opuntis
 45 et Nicio Megarensium
 46 et Agathocle coloniæ
 47 et Felice Apolloniæ et Belliadæ
 48 et Theodoro Dodonis
 49 et Anderio Chersonisi Cretæ
 50 et Paulo Lampæ
 51 et Zenobio Cnosi
 52 et Luciano || Topirii || Thraciæ
 53 et Ennepio || Maximianupoleos ||

C [= *um*], *T* [= *piq*]

- 17 chromatus *C*   18 cretapontis *v* chrerera ponti *m*   20 traciæ *v*   21 polemi inaci *C*
 22 comanæ *US* conanæ *T* comnanne *C*   23 piladio *C*   hellesponti *T* hellesponto *C* *corruptela*
Græca pro 'Ελενοπόντου   24 scodrorum *m* scoarorum *v* codrorum *pq* [= *US*] cocodrorum *i*
 25 arcæ *T* [= *US*]   26 arachiæ *v*   28 colonæ *p*   33 iohannes *C*   34 gadarorum *pq*
 gadorum *i* gadarum *C*   35 letoio *T* [= *US*]   36 elusi *p* eleusi *iq*   37 aribdilæ *T*   38 parem-
 bolorum *iq* parembolorum *C*   41 *corruptela* *Græce* TABΩN *pro* ΓΑΒΩN   43 callicraten *C*
 46 agathoclei coloniæ *v* agatho cleoniæ *m*; *cf.* Γ   49 cherchonisi *m* cherchoinsi *v*   50 lampæ *C*
 51 gnosi *iq* conosi *C*   52 topirii *v* tiporu *m* poteri *T*   53 maximianopoleos *T* [= *US*]

- 54 et Secundiano Lamiae
 55 et Dione Thebarum Thessaliae
 56 et Theodoro Echinei
 57 et Martyrio Elistrorum
 58 et Thoma Zerbæ
 59 et Athanasio parosithi
 60 et Themistio Iassi
 61 et Aptonito Heracliae
 62 et Phileto || Amyzonis ||
 63 et Apella Cibræ
 64 et Spudasio Cerameorum
 65 et Archelao Myndi
 66 et Phania Arpasorum
 67 et || Promachio || Alindorum
 68 et Philippo Pergamorum Asiae
 68 et Maximo Cymæ
 70 et Dorotheo || Myrinæ ||
 71 et Maximo Assi
 72 et Euporo Hypeporum
 73 et Alexandro Arcadiopoleos
 74 et || Eutyche || Theodosiopoleos
 75 et Rodone Paleas poleos
 76 et Eutropio Euazorum
 77 et Afobio Coloæ
 78 et Nestorio Sion
 79 et Heraclcone Tralleorum
 80 et Theodoto mysæ
 81 et Theodoro Anineti
 82 et Timotheo Briulorum
 83 et Theodosio || Mastaurorum ||
 84 et || Tychico || Chytrorum
 85 et Eusebio Clazomeniorum
 86 et Euthalio Colophonis
 87 et Modesto Aneorum
 88 et Theodosio || Prienæ ||
 89 et Eusebio Magnisiae || Sipyli ||
 90 et Saprício Paphi Cypri
 91 et Zenone Curii Cypri
 92 et Regino Constantiæ
 93 et Euagrio Solonorum
 94 et Cæsario chorepiscopo

C [= *vm*], *T* [= *piq*]

57. 59. 61. 63. 65. 67. 69. 71. 73. 75. 77. 79. 81. 83. 85. 87. 89. 91. 93. 95. 97. 99. 101. 103. 105. 106. 107a. 109. 111.

¹¹³ *post* ¹¹⁴ *ponunt* *C*   ⁵⁹ *parosithi corruptela Græca*   ⁶² *amyzonis C amazonis T*   ⁶⁵ *archilao C*
⁶⁷ *promachio T [= US]*   *elendorum C*   ⁷⁰ *mirenæ T*   ⁷² *hypeporum p*   ⁷⁴ *eutycho T*
⁷⁷ *colouæ C colæ iq*   ⁷⁹ *eraclione C heracleorum p heracleo iq*   ⁹⁰ *thedoto p theodoro i*   *corruptela Græca pro Νύσης*   ⁸³ *mastorum T*   ⁸⁴ *tychio mT*   ⁸⁸ *prienæ T*
⁸⁹ *Sipyli om. T*   ⁹⁰ *papi p*   ⁹¹ *cyrii pq cyri i*   ⁹³ *euacrio C uagrio p*

- 95 et Tribuniano Aspendi Pamphyliae
 96 et Nunechio Selgae
 97 et Solone Caralliae
 98 et Acacio Cotennorum
 99 et Nesio Corybrassi
 100 et Matidiano Coracensiorum
 101 et Nectario || enneorum ||
 102 et Eutropio Etennorum
 103 et Tariano Lyrbae
 104 et Eusebio Asponorum Galatiae
 105 et Filumeno Cinnae
 105^a [et Strategio]
 106 et Eusebio Heracliae Honoriadis
 107 et Paralio Andraporum hellesponti
 107^a [et Siluano Ceretaporum]
 108 et Hermogene Rinocurorum
 109 et Euoptio Ptolomaidis Pentapoleos
 110 et Eusebio Pelusii
 111 et Eulogio Terenuthidos
 112 et Adelphio Honupheos
 113 et Paulo Fragoneos
 114 et Phibammone || Copti ||
 115 et Theopempto Cabaseorum
 116 et Macario || Meteleos ||
 117 et Adelphio Saeos
 118 et Macedonio Xoeos
 119 et Marino Heliupolitarum
 120 et Metrodoro Leontorum
 121 et Macario Anteorum
 122 et Pabisco Apollonis
 123 et Petro Oxyrinchi
 124 et Strategio Athribidis
 125 et Athanasio Paralī
 126 et Siluano Coprithidis
 127 et Iohanne Ephesti
 128 et Aristobolo Thumueos
 129 et Theone Sethroiti
 130 et Lampetio Casii
 131 et Cyro Acheorum
 132 et Publico Olbiae

C [= *um*], T [= *piq*]
 97 somone C   99 corobrassi v   101 neorum T ennorum US Graece Σεπνέων   102 egen-
 neorum C   104 aspanorum Ciq [= US]   105^a strategio atribidis iq; *repetitum ex 124*
 107 andrapodorum C   *corruptela Graeca pro 'Ελενοπόντου*   107^a om. iq; *repetitum ex 18*
 cerataporum p   108 rinocorum miq rinorum v   111 terenutidis C [= US]   114 coptae T
 116 meleos T   117 119, 121 123 125. 127 129 131 133 135 137 139 141 143 145 147 149 151 153 post 154
 habent C   117 seos T   119 heliopolitarum iq heliopolitarum C   122 pauisco C   123 ox-
 rintī C   124 om. iq   hacribidis C   128 thumeos C   129 retroiti C sethrysti p sethristi iq
 130 lampetii pm   cassii T [= US]

- 133 et Samuhele Dystheorum
 134 et Zenobio Barcæ
 135 et Zenone Teuchirorum
 136 et Danihele Dardaneorum
 137 et Sopatro Septimiacæ
 138 et Eusebio Nilopoleos
 139 et Heraclide Heraclii
 140 et Chrysaorio Afroditæ
 141 et Andrea Hermupoleos
 142 et Sabino Panos
 143 et Abraham Ostracenæ
 144 et Hierace Aphnæi
 145 et Alypio Selæ
 146 et Alexandro Cleopatridis
 147 et Isaac Tauæ
 148 et Ammone Buti
 149 et Heraclio Thineos
 150 et Isaac Elearchiæ
 151 et Heraclio Tamiathidis
 152 et Theona Psinchi
 153 et Ammonio Panephyssi
 154 et Bessula diacono Carthaginis

2 Petrus presbyter Alexandriae et primicerius notariorum dixit: Adhuc in initio reuerentissimo Nestorio ordinato episcopo in sancta Constantinopolitanorum ecclesia et quibusdam non multis discurrentibus diebus, prolatae sunt de Constantinopolim a 25 quibusdam expositiones eius, quae turbabant legentes, ut multa ex hac causa || sanctis || ecclesiis fieret perturbatio. hoc ediscens reuerentissimus episcopus Alexandriae Cyrillus scripsit primam et secundam epistolam ad reuerentiam eius, suasionis et ammonitionis plenas. ad has rescripsit rennuens et aduersatus destinatis super his epistulis. adhuc || super ista || ediscens idem reuerentissimus episcopus Cyrillus 30 quia et Romae destinatae sunt ab eo epistolae et codices expositionum eius, scripsit et ipse ad reuerentissimum episcopum Romae Caestinum per Posidonium diaconum, demandans ei quia si inuenti fuerint redditi ei codices expositionum eius et epistolae, redde et meas epistulas; || si uero || non, affer eas huc non redditas. iste inueniens expositiones et epistulas || eius || redditas, necessario et ipse reddidit et scripta sunt 35 quae competunt, a sanctissimo et reuerentissimo Romanorum ecclesiae episcopo Caestino formam certam continentia. quoniam igitur ex imperiali et religioso nutu sancta uestra celebratur synodus hic, rursus edocemus necessario quoniam de his charta praemanibus habemus ad id quod placuerit uestrae reuerentiae.

3 Iuuenalis episcopus Hierosolimorum dixit: Legatur || deo amabile piissimorum || 40

C [= *um*], T [= *piq*]
 134 arcae C 136 corruptela Graeca pro Δαρνέων 138 eusebio nicopoleos *uq* euse-
 bioni lapoleos *m* 139 heracliae T 140 chrysaorio C 141 herinopoleos *iq* herimo-
 poleos *p* 142 sabino C 144 abneiu C 147 tacuae C 149 heracleo *pq* hercleo *i*
 chyneos *p* clyneos *q* dyneos *i* 150 eliarchiae *p* heliarchie *iq* 151 theone absinchi C 25 con-
 stantinopoli T 26 sanctis *om.* T 30 super ista *om.* T 31 romae C [= *US*] roma T
 romam *iq* 33 qua *p* 34 si uero C [= *US*] siue T affert C 35 ei *vT* [= *US*] 38/39 de
 his C [= *US*] de has *p* et has *iq* 40 deo amabile *om.* T [= *US*] relegiosissimorum T [= *US*]

et amatorum Christi nostrorum imperatorum scriptum ad singulos metropolitanorum destinatum et præfulgeat nunc celebrandis gestis.

4 Quod prolatum per || reuerentissimum || Petrum presbyterum Alexandriae lectum est ita

Imp̄p̄ Cæsares Theodosius et Valentinianus uictores triumphatores maximi 5
semper || colendi || augusti Cyrillo || episcopo ||. Pendet || in || dei || cultura || nostræ
|| conuersationis || status, et reliqua quæ præfulgent.

5 Firmus episcopus Cæsariæ Cappadociae dixit: Hoc nobis testimonium exhibeatur a || deo amicissimo || et sanctissimo episcopo ciuitatis Ephesi Memnone quantus numerus dierum præterit post aduentum nostrum. 10

6 Memnon episcopus || ciuitatis || Ephesi dixit: A definita || determinatione || pii et deo amabilis rescripti transierunt dies sedecim.

7 Cyrillus episcopus Alexandriae dixit: Sufficenter sancta et magna synodus sustinuit expectans aduentum eorum qui uenire expectabantur reuerentissimorum episcoporum. quoniam uero multi episcoporum alii quidem in ægritudinem inciderunt, defuncti sunt autem et || nonnulli ||, et consequens est || iam || hoc quod competit decretis, agi, et quæ de fide sunt, comprehendere ad utilitatem totius ecclesiae quæ sub cælo est, unde legantur in ordinem quæ ad causam conueniunt chartæ, præcipue quia || et || secundum decretum piissimorum et amatorum Christi imperatorum lectum est huic synodo per magnificum et gloriosum comitem deuotissimorum 20 domesticorum Candidianum, quod præcipit quæ fidei sunt, inquiri et disponi sine aliqua dilatione.

8 Theodotus episcopus Ancyrae dixit: Chartarum quidem lectio erit secundum oportunum tempus; nunc autem consequens est || his || quæ geruntur, simul || adesse || et deo amabilem episcopum Nestorium, ut ea quæ de pietate sunt, stent ex communi 25 sententia atque consensu.

9 Hermogenes episcopus Rinocororum dixit: Destinatus sum hesterno die a uestra reuerentia commemorare reuerentissimum Nestorium quia debet consedere in synodo, et non ignorauit diem huius sanctæ synodi et dixit: interea uideo, et si oportuerit me uenire, uenio. 30

10 Athanasius episcopus Parali dixit: || Missus sum || a uestra reuerentia hesterno die || ad commemorandum || reuerentissimum Nestorium consedere in || hac || sancta synodo, aduenimus uero ad eum commemorantes eum de hoc. ille autem || affirmabat || dicens quia uideo, et si || oportuerit me || uenire, uenio.

11 Petrus episcopus Pambolorum dixit: Hesterno die destinati sumus a uestra 35 || religioſitate || ad reuerentissimum episcopum Nestorium commonere eum quia in hac die consessura est synodus, et respondit dicens quia uideo, et si || oportuerit me ||

C [= *um*], T [= *piq*]

3 religiosum T [= US] 5 et cesares *p* 6 colendi *om.* T [= US] episcopo *om.* T
ad T culturam [nutum *q*] *mT* 6/7 nostræ — præfulgent] etcæ. *q* 6 uestræ *piC*, cf. p. 49, 22
7 uitæ *pi* quæ præfulgent *om.* *i* quæ *om.* *mp* 8 caesareae *Ciq* 9 reuerentissimo T [= US] ephesiæ C 11 ciuitatis *om.* T [= US] dilatione T 12 rescripta C 16 alii T [= US] iam *om.* T [= US] 19 et *om.* T secundum
sanctum *q* factum *i* 21 præcepit *Ci* 24 in his T [= US] esse T [= US] 28 commonere *iq* [= US] 31 missus sum T 32 quatenus commemorarem [commonerem *iq*] T hac *om.* T [= US] 33 componentes *iq* [= US] 33/34 adfirmavit T [= US]
34 me oportuerit T 35 pambolorum C 36 reuerentia T [= US] 37 respondet *p*
me oportuerit T

uenire, uenio. commoniti sunt autem et qui ibidem erant reuerentissimi et dei || optimi cultores || episcopi existentes || plus minus || sex aut septem, et dixerunt et ipsi: uidemus, et si probauerimus, crastino ueniemus.

12 Paulus episcopus Lampæ dixit: Sancta uestra et beata synodo præcipiente ire nos ad reuerentissimum Nestorium et commonere eum ut || hodierna || die adueniret 5 || ad || sanctam uestram et beatam synodum, || adueniens || et ego cum aliis sanctis patribus qui iam deposuerunt, commonui eum quatenus in hodiernum diem adueniret in sancta uestra synodo et || consederet. ille || uero dixit: si probauero, ait, tunc uenio. non solum uero ipsum ammonuimus, sed et alios qui inuenti sunt cum eo, reuerentissi- 10 mos episcopos existentes, erant autem cum eo plus minus sex uel septem episcopi.

13 Flauianus episcopus Philippensium dixit: Transientes aliqui reuerentissimorum episcoporum commoneant et || nunc || aduenire eum et consedere in sancta synodo.

14 Et destinati sunt a sancta synodo Theodolus episcopus Eleusæ Palæstinæ, || Andirius || episcopus Chersonisi Cretæ, Theopemptus episcopus Cabasorum Ægypti et Epafroditus lector et notarius reuerentissimi episcopi Hellanici Rodiorum ciuitatis, 15 portantes anagnosticum sanctæ synodi ad ipsum reuerentissimum episcopum Nestorium continens ita:

15 Oportebat quidem ammonitam uestram || religiositatem || hesterno || die per reuerentissimos et || dei optimos cultores || episcopos ut || conueniret || ad sanctam synodum quæ in hodierno die celebratur in sancta et catholica ecclesia, [et] non deesse 20 ab ea. quoniam autem congregatæ sanctæ synodo deest tua sanctitas, necessario iterum per Theopemptum et || Andirium et Theodolum || reuerentissimos et uenerabiles episcopos et Epafroditum lectorem et notarium ciuitatis Rodi rogamus te conuenire et non deesse his quæ geruntur, cum præcipue || piissimi || imperatores præceperint omnia prætermittentes nos || firmitatem circa fidem || facere. 25

16 Et cum || redissent ||, Petrus presbyter Alexandriae et primicerius notariorum dixit: Quoniam aduenerunt qui destinati sunt a sancta synodo reuerentissimi et || deo amicissimi || episcopi, postulamus eos deponere quale responsum acceperint.

17 Theopemptus episcopus Cabasorum dixit: Destinati ab hac sancta et magna synodo ad reuerentissimum Nestorium, uenimus in eius domum et uidentes multitu- 30 dinem militum cum fustibus petiuimus nuntari. isti autem prohibuerunt nos dicentes: secretum habet et || deambulat ||, et iussi sumus nemini concedere ingredi et colloqui ei. nobis autem dicentibus impossibile esse nos desistere, nisi accipiamus responsum, transmisit enim ad eum sancta synodus anagnosticum legendum, suppli-

---

C [= <i>vm</i>], T [= <i>piq</i>]				
2 amatores T [= <i>US</i>]	existens <i>p</i>	minus plus T [= <i>US</i>]	4 lapte C	
5 in hodierna T	6 in T	et adueniens <i>p</i> [= <i>US</i>]	8 consideret <i>m</i> consideraret <i>pq</i>	
condesideraret <i>i</i>	qui T [= <i>US</i>]	11 transentes <i>m</i> transeutes <i>vi</i>	12 rursus T	
[= <i>US</i>]	13 eleusiæ T celeusæ <i>v</i> cæleuse <i>m</i> [eleusæ <i>US</i>]	14 anderius T [= <i>US</i>]		
cheronisi T cersonici C	16 agnosticum C	17 ista C	18 tuam <i>iq</i> reuerentiam T	
[= <i>US</i>]	hesterna T [= <i>US</i>]	19 et sanctissimos <i>p</i> [= <i>US</i>] <i>om. iq</i>	ut <i>om. v</i>	
conueniat <i>p</i> [= <i>US</i>] conueniret <i>iq</i> conuenire C	20 et ² <i>om. mp</i>	22 theodolum [theo- dorum <i>iq</i>] et andream T	24 .piissimi et dei amatores T	
[= <i>US</i>]	22/23 et ³ — episcopos <i>om. C</i>	24 .piissimi et dei amatores T		
27/28 ep̄i et deo amicissimi <i>v</i> uenerabiles T [= <i>US</i>]	25 firmationem fidei T [= <i>US</i>]	26 resedissent T		
29/30 magna synodo et sc̄a <i>v</i>	32 decenter <i>p</i>	28 acciperent <i>p</i>	29 abasorum <i>p</i>	
impossibile C	34 agnosticum C	requiescit T	iussimus <i>p</i>	33 quia

eam simul cum eis concedere, exeuntes clerici eius similia militibus nobis responderunt. cum autem inisteremus responsum querentes accipere, exiens deuotissimus tribunus Florentius, qui cum Candidiano simul est magnificentissimo et gloriosissimo comite deuotissimorum domesticorum, preparauit nos manere, || quippe ut || responsum nobis allatus, et expectauimus. postea exiens cum clericis eius dixit ad nos: ego 5 quidem || uidere cum non || potui, mandauit uero mihi ut dicam || religiositati || uestræ quia postquam conueniunt omnes episcopi, conuenimus ad inuicem. nos uero contedati et ipsam et omnes praesentes milites et clericos eius recessimus.

- 18 || Theodolus || episcopus || Eburnæ || dixit: Et ego eadem audiui et || eadem || depono.
 19 || Andrianus || episcopus || Chersonisi || Cretæ dixit: Et ego secundum defini-
 tionem sanctæ nostre et beate synodi adueniens ibi || hæc eadem || dixi et audiui
 que sane prætermissa sunt deponerunt qui mecum fuerunt reuerentissimi episcopi.
 20 Flavianus episcopus Philippensium dixit: Quoniam nihil conuenit prætermittere
 pertinentium ad consequentiam ecclesiasticam, cum certum existat quoniam heri et
 hodie secundo ammonitus reuerentissimus Nestorius non occurrit, et tertio iterum
 anagnostico ammonetur, traucuntibus uidelicet Anysio episcopo Thebarum Helladis
 et Donno episcopo eiusdem Helladis et Iohanne episcopo Ephesti Augustamnicae et
 Danihelo episcopo || Darnæ || Libyæ || deoamantissimis || comministris nostris et
 tertio commonentibus eum.
 21 Et ierunt cum Anysio lectore et notario Firmi episcopi Cappadociae portantes 20
 anagnosticum continens ita:

Tertia hac euocatione reuerentiam tuam conuocat sanctissima synodus, et obediens regule et impertiens tibi indutias et patientiam. dignare ergo uel nunc occurrens satisfacere de his quæ dicunt te dixisse hæreticis dogmatibus in communi ecclesia, sciens quia si non occurrens satisfeceris ad ea quæ scripto uel sine scripto 25 contra te dicuntur, necesse habebit sanctissima synodus quæ placent sanctissimorum patrum regulis, in te definire.

- 22 Quibus reuersis Petrus presbyter Alexandriae et primicerius notariorum dixit:
 Quoniam et nunc reuersi sunt qui destinati fuerant reuerentissimi episcopi, petimus
 et ipsos deponere quale responsum impetrauerint. 30
 23 Iohannes episcopus Ephesti dixit: Destinati a sancta hac et dei amatrice synodo,
 quatenus per anagnosticum || tertium || commoneremus reuerentissimum Nestorium
 || uel nunc || concurrere ad sanctam synodum, ut præsentem || religiositatem || eius || ser-
 mones de fide || discuterentur, consequenter præceptis nobis a uestra reuerentia ad-
 uenimus ad eius diuersorium et ante ianuas || eius || constituti inuenimus multitudinem 35
 militum cum fustibus stantium ante ipsas || eius || ianuas. petiuimus eos ut præ-
 ciperent nobis ad ianuas aduenire domus in || qua || erat ipse reuerentissimus Nestorius,
 uel ipsos <nos> nuntiare destinatos a sancta synodo cum anagnostico tertio, quod

C [= *vm*], T [= *piq*]

1 et exeuntes C	4 utique T	5 allatus nobis C	6 nec uidere eum T [= US]
reuerentiae T [= US]	7 conueniemus <i>iqv^{corr}</i>	9 theodorus T	eleusia T [= <i>eleusæ</i> US]
eum <i>p</i> ea <i>iq</i>	10 andrianus T [= US]	chersonensis T [= U]	creta <i>p</i>
om. T	18 dardaniae T	reuerentissimis T [= US]	20 et ¹ om. <i>iqv</i>
24 heretica dogmata C	25 scripto uel om. C	29 destituti C	31 ephesi <i>p</i>
hæc <i>p</i> om. C	32 tercio T	33 uel nunc om. T [= US]	sanctitate T [= US]
fidei T [= US]	35 eius om. T [= US]	36 eius om. T [= US]	petimus <i>m</i> petiuimus-
que <i>v</i>	37 nobis eos <i>v</i>	quibus T	38 ipsos nos US ipsos <i>iq</i> ipso <i>p</i> ipso C ipsi <i>v^{corr}</i>

mitius eum et cum omni lenitate uocaret ad sanctam synodum. et multum com-
morati sumus, neque iuxta umbram stare permissi a militibus repellentibus || atrociter ||
et remouentibus nos a locis et nullum nobis humanum responsum præbentibus.
cum uero diu permansissemus petentes et dicentes quia quattuor sumus numero
episcopi, non iniuriæ causa destinati nec iniuriosum quiddam agere quod non competit, 5
sed ut cum consequentia et nunc ammoneremus ad sanctam hanc ecclesiam aduenire
et consedere huic sanctæ synodo, postea milites reppulerunt nos dicentes nullum aliud
responsum nos accipere, licet usque ad uesperam expectaremus ante ianuas domus.
adiecerunt || uero || et hoc dicentes propter hoc stare ante ianuas, ut non permittant
alicui de synodo ingredi, ipsa accipientes ab eo mandata. 10

24 Anysius episcopus Thebarum dixit: Quæ deposuit sanctissimus frater et com-
minister Iohannes, uera sunt. plurimum enim stantibus nobis ante ianuas || re-
ligiosissimi et || reuerentissimi Nestorii, hæc uidimus et audiuius.

25 Domnus episcopus || Opunti || Helladis dixit: Quæ deposuerunt sanctissimi et
reuerentissimi fratres et comministri || nostri || Iohannes et Anysius, hæc et ego uidi 15
et || audiui ||.

26 Danihel episcopus Darneos || dixit ||: Quæ deposuerunt || optimi || dei cultores
episcopi, hæc audiui et || fateor et || uera sunt.

27 Iuuenalis episcopus Hierosolimorum dixit: Ecclesiasticis legibus contentos esse
iubentibus tertia euocatione ad satisfactionem uocatos de quibus accusantur, parati 20
eram ex superfluo et || quarto anagnostico || per reuerentissimos episcopos iterum
euocare eundem reuerentissimum Nestorium; quoniam uero || cuneum || militum
circumponens suæ domui, sicut qui ibi missi sunt reuerentissimi episcopi deposuerunt,
non concessit accedere, || manifestus || est non bona conscientia ad sanctam synodum
aduentum recusans. unde agantur reliqua secundum regularum ordinem et quanta 25
conueniunt ad statum rectæ nostræ et piæ fidei, legatur autem in primis exposita fides
a || sanctissimis || patribus et episcopis qui Nicæa conuenerunt CCCXVIII, quatenus huic
expositioni collatis de fide sermonibus consonantes quidem confirmentur, discrepantes
autem eiciantur.

Et lectum est symbolum ita

30

Eccles. 28 Nicæna synodus fidem exposuit hanc: Credimus in unum deum patrem omni-
Occ. mon. potentem, || factorem || uisibilium omnium et inuisibilium. et in unum dominum
iuris anti- Iesum Christum, filium || dei ||, natum ex patre || unigenitum, id est ex substantia
quiss. ed. patris, deum ex deo, lumen de lumine ||, deum uerum de deo uero, natum, non factum,
Turner 1, 300 consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt || quæ in cælo et quæ in terra ||; 35
qui propter nos homines et salutem nostram descendit et || incarnatus est || et

C [= *vm*], T [= *piq*]

2 nos atrociter *pq* [= *US*], atrociter—3 remouentibus *om. i* 4 numero sumus *C*
5 quidam *pi* 6 cum *om. C* consequenter *v* eum ad *v* 7 considerare *C, corr. v* 8 eius
domus *m* 9 uero *om. T* 10 ipsi *C* 11 disposuit *C* 12/13 religiosissimi et *om. T* [= *US*]
14 oponti *p* [= *US*] opontis *q* oppontis *i* 15 nostri *om. T* [= *US*] 16 post audiui habent
iohannis *ēps* augustopoleos dixit: quæ deposuerunt reuerentissimi *ēpi* hæc audiui et depono *T, cf. US*
17 darneos *US* dardaneos *C* dardani *T* dixit *om. T* optimi *om. T* 18 fateor et *om. T*
[= *US*] 20 tertiæ uocationem *m* tertia uocatione *v* 21 per quartum anagnosticum *T* [= *US*]
22 collegium *T* [= *US*] 24 manifestum *T* 25 regularem *C* [= *US*] 26 et *om. C* 27 sanctis *T*
[= *US*] 28 consonanter *p* 30 est *om. C* 31 fidem synodus *m* 32 factorem cæli et terræ *T*
33 dei unigenitum *T* 33/34 unigenitum — lumine] ante omnia sæcula *T* 35 quæ in cælo — terra
om. T 36 nostram salutem *iq* [= *US*] incarnatus est de *spu scō* et [ex *iq*] maria uirgine *T*

|| inhumanatus || est et passus et resurrexit tertia die, ascendit in cælos, uenturus iudicare uiuos et mortuos. et in spiritum sanctum. dicentes autem 'erat quando non erat'; et 'prius quam nasceretur, non erat', et quia || ex || non extantibus factus est uel ex altera subsistentia uel substantia dicentes esse aut || uertibilem aut || mutabilem filium dei, hos anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

5

- 29 Quo lecto Petrus presbyter Alexandriae et primicerius notariorum dixit: Habemus præ manibus sanctissimi et || dei optimi cultoris || Cyrilli archiepiscopi epistolam scriptam ad reuerentissimum Nestorium suasionis et ammonitionis plenam utpote non recte sapiente eo, quam si iusserit uestra sanctitas, || legamus. ||
- 30 Acacius episcopus Melitinae dixit: Quoniam || reuerentissimus et || religio- 10 sissimus presbyter Petrus, qui principium narrationis fecit, dixit scripta esse quædam a reuerentissimo et sanctissimo episcopo Cyrillo ad reuerentissimum Nestorium utpote non recta doctrina utentem, consequens est et hæc legi.
- 31 Et lecta || et posita est || in præcedentibus ||, cuius ita principium continet: Obloquuntur quidem, ut disco, quidam de mea opinione apud tuam religiositatem, 15 et reliqua ||.
- 32 Cyrillus episcopus Alexandriae dixit: Audiuit sancta et magna hæc synodus quæ scripsi reuerentissimo || episcopo || Nestorio asserens pro recta fide. certus autem sum quia nullo modo egressus || deprehendor || a recta fidei ratione aut prætergressus expositum a sancta et magna synodo quæ tunc temporibus in Nicaenorum 20 congregata est, symbolum, et peto uestram sanctitatem dicere utrum recte et inreprehensibiliter et consone sanctæ illi synodo talia scripserim an non.
- 33 Iuuenalis episcopus Hierosolymorum dixit: Perlecta sancta fide Nicæna et epistula sanctissimi et || sacratissimi || episcopi Cyrilli, idem et quæ a sancta synodo exposita sunt, consona || inuenta sunt ||, et his piis dogmatibus concordo et consentio. 25
- 34 Firmus episcopus Cæsariæ Cappadociæ dixit: || Quæ || compendiose et in capitulo || dicta || sunt a sancta synodo quæ || in || Nicæa est, exponens tua reuerentia subtiliter et consequenter manifestiorem nobis et liquidiorem comprehensionem expositæ fidei fecit, ut nihil sit in dictis ambiguum, omnibus inuicem sibi consonantibus et fide firmata. his igitur integre habentibus et inconuertibiliter et nullam innouationem 30 inferentibus et ego consentio, eandem gloriam a sanctissimis episcopis meis patribus suscipiens.
- 35 Memnon episcopus Ephesi metropoleos dixit: Fidei expositæ a sanctis patribus CCCXVIII Nicæa congregatis consona et epistula quæ lecta est sanctissimi et || deo- amantissimi || patris Cyrilli || episcopi || continet, quibus consentimus et concordamus, 35 nihil minus inuenientes neque dissonans.
- 36 || Theodotus || episcopus Ancyrae dixit: Mirabilem existentem et || piissimam || et rectam expositionem sanctæ fidei quæ facta est a sanctis patribus CCCXVIII Nicæae

C [= *vm*], *T* [= *piq*]

1 humanatus *Tm* [= *US*] est *om.* *iq* inde uenturus *iq* 2 uero *iq* 3 de *T*
 4 conuertibilem *T* [= *US*] uel *T* 7 reuerentissimi *T* [= *US*] 9 recta *p* legam *T*
 [= *US*] 10 episcopus *om.* *C* reuerentissimus et *om.* *T* 12 et sc̄issimo et sc̄issimo
 ep̄o *m* ep̄o et sc̄issimo *v* 14 est [est ep̄la *iq*] et posita *T* cuius — reliqua] et postquam lecta
 est epistula *T* 18 episcopo *om.* *T* [= *US*] 19 capior *T* fide *C* 19/20 p̄ter
 egressus *p* 20 nicæorum *p* niceorum [nicænorum *q*] urbe *iq* 24 reuerentissimi *T* [= *US*]
 idem *Tm* id est *v* *om.* *US* 25 inueniuntur *T* [= *US*] 26 firminus *C* quæ *om.* *T*
 [= *US*] 27 quæ dicta *T* in *om.* *T* nicee *iq* 30 inuocationem *pi* 34/35 reueren-
 tissimi *T* [= *US*] 35 episcopi *om.* *T* [= *US*] 37 theodorus *T* piam *T* [= *US*]

congregatis, demonstrat manifestius et || clarius || epistula || deoalentissimi || et sanctissimi || patris || episcopi Cyrilli, in nullo dissonans ad expositionem fidei illius; quæ uero compendiosius dicta sunt, latius exposuit. unde || consonantiam || cognoscentes epistolæ || atque || fidei trecentorum decem et octo || sanctorum || patrum, concordamus et consentimus sicut illis, sic et patri nostro, qui per epistolam quæ illorum sunt, nota 5 fecit, et hæc credimus quæ et ipsi exposuerunt et epistula memorati sanctissimi Cyrilli || aperte || exposuit.

- 87 Flavianus episcopus Philippensium dixit: Lecta nobis fide quæ Nicæa exposita est a congregatis in illa ciuitate sanctis patribus trecentis decem et || octo ||, lecta etiam epistula sanctissimi patris et episcopi Cyrilli quæ scripta est ad reuerentissimum 10 Nestorium de fide, repperimus eam conuenientem apertius et manifestius Nicæa expositæ fidei et multam lucem præbentem ad comprehensionem intelligentiæ ditorum. unde consentio et ego epistolæ scriptæ a sanctissimo et || deo amicissimo patre et com- ministratore || Cyrillo nullo modo dissentienti a recta fide, || sed || consonanti apostolicæ prædicationi et expositæ Nicæa a sanctis patribus orthodoxorum fidei. consentire 15 uero his adfirmo et sanctissimum patrem nostrum Rufum Thessalonicensium metropoleos. hæc enim mihi aduenienti in hanc sanctam et magnam synodum dedit mandata, propter ægritudinem ipse excusans hic aduentum suum. et omnes autem || credo || Illyrici eadem || mihi || sapere et in nullo ambigere de his quæ lecta sunt.
- 88 Acacius episcopus Melitinæ dixit: Omni pietate et consonantia ad patres tre- 20 centos decem et octo qui Nicæa fuerunt, plenam epistolam || sanctissimi et dei optimi cultoris || episcopi Cyrilli uidens, || approbo || huius intellectum et || hæc || sapere confiteor. olim et a principio ecclesiam || has habere sententias || et ex laboribus || sanctorum || patrum et ex || sanctis || scripturis et ex traditione fidei noui.
- 39 Iconius episcopus Gortynæ || metropolis || dixit: Fide et expositione sanctissi- 25 morum patrum in Nicæa conuenientium lecta || et || epistula sanctissimi patris et episcopi Cyrilli, cognoscens concordem existere illis hanc expositionem, concordo et consentio, similiter sicut illi credens in nomine patris et filii et spiritus sancti, eos autem qui non ita sapiunt, abicere || noui || sanctum concilium.
- 40 Hellanicus episcopus Rodi || metropolis || dixit: Expositionem orthodoxæ fidei 30 || in Nicæa || sequor et || epistolæ || sanctissimi et || deoamantissimi || episcopi Cyrilli || consonæ || existenti ||, et hanc seruo fidem ueram et rectam, et his qui huic contraria sapiunt, etiam deus ipse resistit, et anathema sit qui non credit dei genetricem esse sanctam uirginem Mariam.
- 41 Palladius episcopus Amasiæ dixit: Lecta epistula || deoamantissimi || patris 35 nostri et episcopi Cyrilli concordans per omnia est expositæ fidei a sanctis patribus

C [= *um*], *T* [= *piq*]

1 clari *C* certius *T* [= *US*] reuerentissimi *T* [= *US*] 2 patris *om.* *T* ab exposi-
 tione *iq* [= *US*] 3 consonantia *p* [= *US*] 4 et *T* [= *US*] sanctorum *om.* *T* 6 epistolam
Cp, *corr.* *vp* 7 apertissime *T* 8 fides *p* 9 octo epis *T* 13/14 reuerentissimo *epo* *T*
 14 dissentiente *Cp* et *T* consonante *Cp* 15 prædicatione *v* prædicationis *m* ortho-
 doxorum *p* orthodoxæ *iq* 16 rufum *iq* rufinum *p om.* *C* 17 in *om.* *C* 18 et *om.* *iq*
 19 suadeo *T* mihi *om.* *T* de *om.* *C* 21 qui in *v* 21/22 reuerentissimi et sanctissimi *T*
 [= *US*] 22 suscipio *T* [= *US*] eadem *T* [= *US*] 23 hæc habere hæc
 sapere *T* 24 sanctissimorum *T* sanctissimis *T* noue fidei *C* 25 me-
 tropolis *om.* *T* [= *US*] fidei *C* 26 etiam *T* et³ *om.* *C* 27 cognoscentes *C*
 29 nouit *T* 30 metropolis *om.* *T* [= *US*] 31 nicænæ *T* epistolam *T* [= *US*]
 deo amabilis *T* episcopi *om.* *C* 32 concordem *T* existentem *T* [= *US*] 35 deo
 amabilis et sc̄issimi *T* [*cf.* *US*] 36 et *om.* *C*

congregatis in Nicæa. recte igitur eam habentem et, quod dixi, expositioni sanctorum patrum congruam amplector || atque || consentio ei et similiter sapio ipsi et sanctis patribus qui, sicut dixi, in Nicæa ciuitate collecti sunt.

- 42 Cyrus episcopus Afrosidiadis regionis Cariæ dixit: Concordem eiusdemque uirtutis || expositæ || fidei a sanctis patribus congregatis in Nicæa ciuitate et ego epistolam uidens sanctissimi et deo || amicissimi || episcopi Cyrilli scriptam reuerentissimo Nestorio, eadem quæ præcedentes patres depono.
- 43 Et omnes || uero || qui supra scripti sunt in principio actionis || per ordinem || episcopi hæc eadem deposuerunt et ita credunt sicut et patres exposuerunt et epistula sanctissimi archiepiscopi Cyrilli ad Nestorium episcopum declarauit. 10
- 44 Palladius episcopus Amasiæ dixit: Consequens est et epistolam reuerentissimi Nestorii relegi, cuius mentionem fecit in initio religiosissimus presbyter Petrus, ut cognoscamus si et illa consonans est his quæ a sanctis patribus in Nicæa exposita sunt.
- 45 Et lecta est || et subiecta || sicuti supra scripta est, cuius initium ita est: ||Iniurias || quidem quæ contra nos sunt mirandarum tuarum litterarum dimitto utpote medicinali 15 patientia dignas, || et reliqua. scripta mense Iunio die quinta decima ||.
- 46 Et postquam lecta est epistula, Cyrillus episcopus Alexandriæ dixit: Quid uidetur sanctæ huic et magnæ synodo de nuper lecta epistula? putas uidetur et ipsa consona esse definitæ fidei in synodo sanctorum patrum qui per tempora congregati sunt in Nicænorum ciuitate, an non? 20
- 47 Iuuenalis episcopus Hierosolymorum dixit: Nullo modo consona existit piæ fidei expositæ a sanctis patribus qui || Nicæa || fuerunt, et anathematizo ita credentes. etenim aliena omnino hæc existunt ab orthodoxa fide.
- 48 Flauianus episcopus Philippensium dixit: Quæ iacent in lecta epistula, omnia repugnantia existunt omnino et aliena semel fidei expositæ Nicæa a || sanctissimis || 25 patribus, et alienos esse a recta fide ita credentes iudicamus.
- 49 Firmus episcopus Cæsariæ Cappadociæ dixit: Formam pietatis apponens in primordiis epistolæ, procedente sermone, nullo modo suum sensum obumbrare ualens, nudum || a || uelamine suum || sensum apposuit || dissentientem a fide sanctorum patrum trecentorum decem et octo et ab epistula sanctissimi episcopi Cyrilli contrarie 30 habentem.
- 50 Valerianus episcopus Iconii dixit: Omnibus conspicua est epistolæ aduersitas reuerentissimi Nestorii non solum fidei sanctorum patrum Nicææ et epistolæ || deo amicissimi || et sanctissimi archiepiscopi Cyrilli dissonans, sed nec sibi conueniens.
- 51 Iconius episcopus Gortynæ dixit: Epistula reuerentissimi Nestorii, quæ nunc 35 lecta est, nec unam consonantiam habet ad expositionem || sanctorum || patrum Nicæa congregatorum neque quidem ad epistolam sanctissimi patris nostri et episcopi

32—34 *adfert Rusticus c. Aceph. p. 73^a*

C [= *vm*], T [= *piq*]
 2 et T [= *US*] ei *om. C* ipse *Ciq* et^a *om. iq* 3 ciuitate *om. v* 4 afrosidia-
 dis *p* regione C 5 expositionis T nicænam ciuitatem *p* 6 amabilis T 7 quæ *om. C*
 præcedente C 8 uero *om. T* [= *US*] per ordinem *om. T* [= *US*] 14 et subiecta *om. T*
*ante iniurias præm. uenerabili et deo amabili [deum amabili *om. p*] comministratori [comministro *iq*]*
 cyrillo nestorius T 16 et reliqua — decima *om. T* 22 in nicæam [nicæa *iq*] T *cf. US*
 25 sanctis T 28 procedentes C præcedente T sermonem *p* 28/29 obumbrare —
 apposuit *om. q* 29 a *om. pi* apposuit sensum *pi* [= *US*] 33/34 reuerentissimi T
 [= *US*] 34 sed *om. C* 36 sanctorum *om. T* [= *US*]

Cyrilli. unde huic abrenuntians et anathematizans ita sapientes, consentio expositioni sanctorum patrum Nicææ et epistolæ sanctissimi patris et archiepiscopi Cyrilli.

52 Hellanicus episcopus Rodi dixit: Et iam deposui quia expositionem rectæ fidei trecentorum decem et octo patrum qui Nicæa fuerunt, sequor et sanctam uirginem Mariam dei genetricem confiteor, anathema uero sit qui non credit sic. 5

53 Acacius episcopus Melitinæ dixit: Ostendit et || hæc quæ || lecta est epistula reuerentissimi episcopi Nestorii quoniam non inanem sustinuit timorem in hanc sanctam et magnam conuenire synodum. consequens enim || erat conscium sibi || et diuinas || præterscribentem || scripturas et sanctorum patrum remouentem dogmata tanto teneri timore, ut militum multitudine suam circumdaret domum. manifestissime 10 enim et lecta eius significauit epistula quia de unigenito filio dei positas fidei sanctorum patrum trecentorum decem et octo episcoporum uoces auferens || soli || carni quæ sunt salutaris dispensationis, adhibuit, purum templum dei et natiuitatem et mortem sustinuisse dicens. et mentitus est contra scripturam quasi et ipsa natiuitatem et passionem non deitatis, sed humanitatis docente, calumniam etiam intulit sanctissimi 15 et reuerentissimi episcopi Cyrilli scriptis quasi passibilem dicentibus || deum ||, quod nec ipse nec || alius || quis recte sapientium uel cogitauit uel dicere ausus est. per omnia autem ostendit semet ipsum nomine || solum || unitatem dei ad carnem confitens, re autem ubique eam denegans, arguit autem semet ipsum et peregrina doctrina usum, cum nunc inluminari per se dogmata dicat. quibus omnibus extraneis 20 existentibus a ueritate et multam impietatem habentibus abrenuntio, alienum me ipsum ab horum || qui talia || loquantur, communionem faciens.

54 Memnon episcopus Ephesi dixit: Non || calumniæ || solum, sed et || blasphemiam || plena est lecta epistula. unde omnis contraria est fidei expositæ a sanctis patribus qui in Nicæa conuenerunt trecentis decem et octo. 25

55 Theodotus episcopus Ancyræ dixit: In nullo consonantem epistolam reuerentissimi Nestorii cognouimus expositioni sanctorum patrum Nicæa congregatorum trecentorum decem et octo. unde expositioni quidem obœdimus, epistolam autem Nestorii alienam a recta fide ponimus, et eos qui hæc sapiunt, alienos a recta fide iudicamus. 30

56 Palladius episcopus Amasiæ dixit: Ego quidem propter inscriptam epistolam blasphemiam etiam aures obstruere non morabor et pæne lapideus factus sum || præ || æstuatione, ut non possim uocem emittere tanta æstuatione detentus. credo autem omnem deo amabilem sanctam synodum eandem mecum habere sententiam in epistula nuper lecta, tantum uero dico || solum || quia uehementer || est || dissonans lecta 35 || epistula || a fidei expositione sanctorum patrum congregatorum in Nicæa optima ciuitate.

57 Omnes episcopi simul exclamauerunt: Qui non anathematizat Nestorium, anathema sit. Hunc recta fides anathematizat, hunc || synodus || anathematizat. Qui communicat Nestorio, anathema sit. || Qui sapit ea quæ sunt Nestorii, ana- 40

C [= *vm*], *T* [= *piq*]

6 ostendit et *p^{corr}iq* [= *US*] ostendite *pC* hæc quæ *C* quæ *i*, *om. pq* [cf. *US*] 8 erat—sibi *C*
est *T* 9 præscribentem *T* 10 multitudinem *C* 12 solum *T* 14 ipsam *C* 16 deitatem *T*
[= *US*] 17 alter *T* [= *US*] 18 solo *T* 22 quæ *pi* [= *US*] huiusmodi *T* [= *US*]
loquantur *v* 23 calumnia *T* [= *US*] blasphemia *T* [= *US*] 24 omnino *v* per omnia *iq*
28 obœdiemus *p* 33 pro æstuatione *vpi* per æstuationem *q* 35 solum *om. T* est *om. T*
36 epistula uidetur *T* 36/37 optima ciuitate [ciuitatem *p*] *T* ciuitate optime *C* 36 nicena *m*
38 simile *C* 39 sancta synodus *T* 40—p. 65, 1 qui sapit — sit *om. T* [= *US*]

thema sit. Omnes anathematizamus epistolam et dogmata Nestorii. Hæreticum Nestorium omnes anathematizamus. Communicantes Nestorio omnes anathematizamus. Impiam fidem Nestorii omnes anathematizamus. Impia dogmata Nestorii omnes anathematizamus. Impium Nestorium omnes anathematizamus. Cunctus orbis terrarum anathematizat impiam religionem Nestorii. Qui hunc non anathematizat, anathema sit. Hunc recta fides anathematizat, hunc sancta synodus anathematizat. Qui communicat Nestorio, anathema sit. || Romanorum || sanctissimi || episcopi litteræ || legantur.

58 Iuuenalis episcopus Hierosolymorum dixit: Legantur || litteræ reuerentissimi et sanctissimi || archiepiscopi Romanorum Cælestini, quas destinauit de fide. 10

59 Petrus presbyter Alexandriæ et primicerius notariorum legit || interpretationem epistolæ || domni Cælestini episcopi Romani ad Nestorium: Dilectissimo fratri Nestorio Cælestinus. Aliquantis diebus uitæ nostræ post nefandum et sæpe damnatum dogma Pelagii atque Cælestii catholicam fidem quies habuit, et cetera.

60 || Et postquam lecta est ||, Petrus presbyter || Alexandriæ || et primicerius 15 notariorum dixit: His quæ lecta sunt, consona scripsit sanctitas || religiosissimi || episcopi nostri Cyrilli, quæ et præ manibus habemus et si iubet uestra reuerentia, legimus.

61 Flauianus episcopus Philippensium dixit: Lecta et hæc inserantur gestis.

62 Petrus presbyter et primicerius notariorum legit sicut supra scriptum est, cuius initium ita est: Salvatore nostro dicente palam qui amat patrem aut matrem 20 plus quam me, non est me dignus, et cetera.

63 Et postquam lecta est et inserta monumentis, Petrus presbyter Alexandriæ et primicerius notariorum dixit: Non solum || uero || hæc quæ destinata sunt a sanctissimo et || sacratissimo || Romanorum ecclesiæ episcopo Cælestino, missa et reddita sunt ipsi reuerentissimo Nestorio, sed etiam hæc quæ destinata sunt a sanctissimo et reuerentissimo Alexandrinæ ecclesiæ episcopo Cyrillo et ab omni Ægyptiaca synodo per Theopemptum et Danihelem et Potamonem et Comarium reuerentissimos episcopos, et supplico || interrogari || Theopemptum et Danihelem reuerentissimos episcopos hic existentes de hoc.

64 Flauianus episcopus Philippensium dixit: Deponant reuerentissimi comministri 30 || nostri || Theopemptus et Danihel præsentis si reddiderunt epistulas.

65 Theopemptus episcopus Cabasorum dixit: In episcopio ascendentes die dominica, d. 30. m. cum collectio celebraretur, præsentis || omni || clero et inlustribus pæne omnibus 35 reddidimus Nestorio || has litteras ||.

66 Danihel episcopus dardaneos dixit: || In episcopio ascendentes die dominica, 35 præsentis omni clero et inlustribus fere cunctis has reddidimus epistulas Nestorio ||.

C [= *um*], *T* [= *piq*]

3—5 impia — Nestorium omnes anathematizamus *om. i* 3/4 impiam [*impium q*] dogma *pq*
 4/5 impium — anathematizamus *om. q* 7 synodus dixit romanorum *T* 8 archiepiscopi
 scripta *T* 9 et litteræ *T* [= *US*] 9/10 sanctissimi et reuerentissimi *T* 10 quæ *C*
 11/12 interpretationem — Nestorium *om. iq* interpretationem epistolæ *C* epistula *p* 14 ca-
 tholica fides *C* quietem *v* 15 Et — est *om. T* Alexandriæ *om. T* 16 reueren-
 tissimi *T* [= *US*] 18 lippensium *C* 20 aperte *v* 23 uero *om. T* 24 beatissimo *T*
 [= *US*] 25 destinatae *v* 26 alexandriæ *v* ecclesiæ *om. i* 27 commarium *p* [= *US*]
 28 interrogare *T* 31 nostri *om. T* 32 cauasorum *p* [= *US*] 33 omni] autem *T*
 [= *US*] 34 has litteras *om. T* [= *US*] 35 p. 66, 3 dardaneos *TC* [= *US*], *uitium*
antiquissimum pro Darneos 35/36 in — nestorio *C* [*cf. US*] eadem [*eandem i*] que et [*et om. i*]
 reuerentissimus *eps* theopemptus *T*

- 67 Flavianus episcopus Philippensium dixit: Satisfecit ergo || ad ea quæ scripta sunt || ?
- 68 Danihel episcopus dardaneos dixit: Dixit nobis tunc ut ueniremus postero die et secrete || loqueremur || cum eo. sed || cum || uenissemus, clausit nobis ianuas et non est dignatus dare nobis responsum. 5
- 69 Theopemptus episcopus Cabason dixit: Suscipiens || præmemoratas || chartas constituit nobis postero || die || conuenire ad eum. iuimus, deinde uenientes non suscepit neque quidem satisfecit litteris, || ita ut || etiam in ecclesia || ex tunc || eadem et peiora || prioribus dogmatizet ||. non solum autem antequam acciperet chartas, hæc docebat, sed || et || multo peiora, postquam accepit, edocuit usque ad hodiernum diem. 10
- 70 Fidus episcopus Ioppes dixit: Quia permanet usque ad hodiernum diem in eadem doctrina, possunt dicere etiam præsentis || religiosissimi || episcopi Acacius et || domnus || Theodotus, qui et || collocuti || sunt cum eo, ut etiam || periclitaretur || aliquis || ex eis ||. quos et || rogamus || et coniuramus per proposita sancta euangelia || sub || fide gestorum dicere || quid audierunt || ante || istos tres || dies ab ipso Nestorio. 15
- 71 Cyrillus episcopus Alexandriæ dixit: Quoniam non de fortuitis nobis est sermo, sed capitali omnium causa, dico || uero || quæ in Christum est, fide, consequens est reuerentissimos || et per omnia deo amicissimos || episcopos Theodotum et Acacium secundum petitiones reuerentissimi episcopi Fidi et || coniuramenta || inlata, amatores ueritatis existentes et sanctos, dicere quid audierunt dicente ipso || in Ephesenorum ciuitate || 20 locutionem ad eum pro recta fide mouentes.
- 72 Theodotus episcopus Ancyrae dixit: Doleo quidem pro amico, attamen omni amicitia præpono || pietatem ||. propter quod necesse habeo || et || cum multa tristitia de || his || quibus interrogor, exprimere ueritatem. non æstimo opus habere nostro testimonio, cum id quod sapit, manifestum sit ex litteris quæ 25 ad tuam reuerentiam sunt. quæ enim ibi abnuebat de deo dici, hoc est de unigenito, || exprobrans || ei humana, || hæc || et hic loquens || dixit ||, non oportere de deo dicere lacte nutriri neque natiuitatem ex uirgine. sic etiam hic sæpius dixit bimenstrem et trimenstrem non oportere dici || de deo ||, et hæc non nos soli, sed etiam alteri plures audierunt non ante multos dies, ad nos ipso || in Epheso || 30 loquente.
- 73 Acacius episcopus Melitinæ dixit: Fide proposita et in deum pietate necesse est omnem uacare affectum. unde etsi nimis super alios dominum Nestorium amaui et omnino eum saluare studui, necesse nunc est dicere || pro ueritatis amore || quæ ab eo dicta sunt, quatenus non condemnetur || conscientia || mea, || celando || [mc] 35 ueritatem. statim quod adueni in Ephesenam ciuitatem, feci ad supra dictum uirum

C [= *vm*], *T* [= *piq*]

1/2 scriptis *T* [= *US*]   3 ueniamus *p* [= *US*]   4 loqui *T* [= *US*]   cum
 nos *T*   6 memoratas [memoratus *iq*] *T* [= *US*]   7 die *om.* *T*   8 sed *T* [= *US*]
 ex tunc *om.* *T* [= *US*]   9 prioribus *om.* *T* [= *US*]   dogmatizauit *T* [= *US*]   10 et *om.* *T*
 et docuit *p* docuit *iq*   12 reuerentissimi *T* [= *US*]   12/13 domnus *om.* *T*   13 collocuti *m*
 [= *U*] locuti *v* collati *T* [= *S*]   periclitentur *pq* periclitantur *i*   aliqui *iq*   eorum *T*
 14 petimus *T* [= *US*]   in *T* [= *US*]   15 qui *p* quæ *iq*   audierint *pq* [= *US*]   tres
 istos *T* [= *US*]   17 capituli *C*   uero *C om.* *p* autem *iq* [= *US*]   fidei *p* fides *v*   18 et —
 amicissimos *om.* *T*   19 iuramenta *T* [= *US*]   20 dicentem ipsum *iq* [cf. *US*]   in — ciuitate
om. *T*   23 ueritatem *T*   et *om.* *T* [= *US*]   24 his *om.* *T* [= *US*]   27 impropersans *T*
 hæc *om.* *T* [= *US*]   dixit sicut enim ibi dixit *T* [cf. *US*]   29 deum *T* [= *US*]   30 ephesi *T*
 [= *US*]   33 effectum *p*   34 ueracissime *T* [= *US*]   35 anima mea *p* [= *US*] mea anima *iq*
 celando *ue m* me celando *v* celante me *T* [= *US*]; me *delere uolebat Rusticus*   36 ephesena ciuitate *C*

colloquium et cognoscens eum non recte sapere omnino festinaui eum corrigere et desistere a prauo sensu ipsumque illum uidebam labiis confitentem quia mutaretur ab huiusmodi intellegentia. dies || uero || decem || aut || duodecim prætermittens, iterum sermone aliquo moto defendebam ueritatis sermonem et contradicentem eum huic uidebam et in duobus || incongruis || pariter cognoscebam eum incidere. primum 5 quidem ex interrogatione eius indecenti existente necessitatem inponebat respondentibus aut omnino negare unigeniti deitatem || inhumanatam || esse aut confiteri, quod erat impium, quia et patris et sancti spiritus deitas simul incarnata esset cum uerbo, quæ erant omnino prauissimæ intellegentiæ et eicientis piam fidem. deinde secundo moto sermone, intulit quidam eorum qui cum eo || erant, || episcopus sermonem et alium 10 ait esse filium qui passionem suscepit, alium autem deum uerbum. quam || blasphemiam || non || ualens || portare, ualefaciens omnibus exiui. et alter autem || eorum || qui cum eo || erant, fauebat Iudæis tamquam || non in deum sed || in || hominem || impie gessissent ||.

74 Flauianus episcopus Philippensium dixit: Manifesta existente depositione re- 15 uerentissimorum et beatorum comministrorum nostrorum Theodoti et Acacii, consequens est quam habebant de propositis sententiam beati patres nostri, legi et inseri gestis.

75 Petrus presbyter || Alexandriæ || et primicerius notariorum dixit: Quoniam præ manibus habemus et codices sanctissimorum et || sacratissimorum || patrum et 20 episcoporum et diuersorum martyrum, elegimus uero ex his pauca capitula, quæ, si placet, legimus.

76 Flauianus episcopus Philippensium dixit: Et hæc lecta inserantur.
Et lectum est ita

PETRI SANCTISSIMI EPISCOPI ET MARTYRIS EX CODICE DE DEITATE

25

77 I Quoniam et uere gratia et ueritas per Iesum Christum facta est (unde Ioh. 1, 17 et gratia salui sumus facti secundum apostolicum dictum et hoc, ait, non ex nobis; Eph. 2, 8 dei donum est, non ex operibus, ne quis gloriatur), uoluntate dei uerbum caro factum et habitu inuentus ut homo non || relictus est || a deitate. nec Phil. 2, 7 enim ut a uirtute sua aut gloria || desisteret plenius || pauper factus, diues existens, 30 2 Cor. 8, 9 hoc factus est, sed || ut etiam || mortem pro nobis peccatoribus susciperet iustus pro 1 Petr. 3, 18 iniquis, quatenus || offerret nos deo ||, mortificatus || quidem || carne, uiuificatus autem spiritu.

19—p. 74, 14 redeunt in 46 [C₁ = v₁ m₁, T₁ = p₁]; uariam lectionem non attuli nisi raro

C [= vmi], T [= piq]
 1 recta v   3 uero om. T   et T   5 illicitus T   incedere Cp   7 huma-
 natam T [= US]   9 eicientes CT   10 erat T [= US]   11/12 blasphemia [blasphe-
 miam iq] iam p   12 potens T   13 eorum om. T [= US]   erat T [= US]   adserebat
 pro iudæis utique quod [quo p] T   in² om. T   14 peccassent T   17 patres v [= U]
 patris mT [= S]   nostri om. m nostri patris i   seri Cp, corr. p   19 Alexandriæ om. T
 20 beatissimorum T [= US]   21 eligimus C [= C₁]   quæ om. iq [= T₁]   23 gestis
 inserantur iq [= C₁T₁]   24 lecta C   sunt v [= C₁]   25 codice deitatis C   26 numeri ex p
 29 factum est iq [cf. C₁T₁]   recessit T   30 plenius desisteret T [= US]   cum diues
 existeret iq [= C₁T₁]   31 etiam ut T [= US] ut et m   32 nos offerret dō patri T [= US]
 mortificatos iq^vcorr [= v₁T₁]   quidem om. p [= US]   32/33 uiuificatos iq^vcorr [= v₁T₁]

ET POST ALIA

Ioh. 1, 14 78 II Vnde et euangelista uerum ait dicens uerbum caro factum est et habi-
 Lc. 1, 28 taut in nobis, tunc uidelicet quia ex quo angelus salutauit uirginem dicens aue
 gratia plena, dominus tecum || est ||. dominus enim tecum est nunc est audire
 a Gabrihele || pro eo quod est || deus uerbum tecum est. significat enim ipsum 5
 Lc. 1, 35 natum in uulua et carnem factum, sicut scriptum est: spiritus sanctus super-
 ueniet in te et uirtus altissimi obumbrabit tibi, unde et quod nascetur
 sanctum, uocabitur filius dei.

ET ITERVM POST ALIA

79 III || Deus || uero uerbum præter uiri absentiam per uoluntatem omnia ualentis 10
 operari dei factum est in uulua uirginis caro, non indigens uiri operatione aut præ-
 sentia. efficacius enim quam uir perfecit dei uirtus obumbrans uirgini cum || super-
 ueniente spiritu sancto ||.

ATHANASII SANCTISSIMI QUI FUIT EPISCOPVS ALEXANDRIÆ DE CODICE CONTRA
 ARRIANOS 15

Athan. 80 IIII Multi igitur sancti fuerunt et mundi ab omni peccato, Hieremias autem et de
 c. Ar. 3, 33 uentre sanctificatus est et Iohannes adhuc in utero exultauit in lætitia in uoce dei
 Jerem. 1, 5 genetricis Mariæ. et tamen regnauit mors ab Adam usque ad Moysen et
 Lc. 1, 44 in eos qui non peccauerunt in similitudinem præuaricationis Adæ et
 Rom. 5, 14 sic manebant nihilo minus || homines || mortales et corruptibiles, capaces passionum 20
 || quæ naturæ sunt propriæ ||. nunc autem uerbo facto homine et sua faciente quæ
 carnis sunt, non iam hæc corpus tangunt propter uerbum quod in eo factum est, sed
 ab ipso quidem consumpta sunt, de reliquo autem homines non iam secundum suas
 passiones manent peccatores et mortui, sed secundum uerbi uirtutem resurgentes
 immortales et incorrupti semper permanent. unde et cum nasceretur caro de dei 25
 genetrice Maria, ipse dicitur natus || qui || aliis natiuitatem, ut sint, præstat, ut nostram
 in se ipsum transferat natiuitatem et non iam sicut terra solum existentes in terram
 eamus, sed ut ex cælo uerbo coniuncti in cælum || eleuemur ab ipso ||. ergo ita et
 alias passiones corporis non incongrue in semet || ipsum || transtulit, ut iam non ut
 homines, sed ut proprii uerbi sempiternæ uitæ participes existamus. non enim 30
 i Cor. 15, 22 iam secundum primam natiuitatem in Adam || omnes || morimur, sed de cetero
 natiuitate nostra et omni carnali infirmitate translatis in uerbo surgimus a terra, soluta
 Gal. 3, 13 quæ per peccatum est maledictione propter eum qui factus est in nobis propter nos
 maledictio.

2—4 Vnde — tecum *adfert Rusticus c. Aceph. p. 68^b*

C [= *vm*], T [= *piq*]

3 aue maria C 4 est *om.* T [= *C₁T₁*] 5 pro — est C eo quod T [= *US*] 7 obum-
 brauit C nascetur ex te C 10 dei T per *v* [= *USC₁T₁*] per] secundum *v* [= *C₁T₁*]
 11 factus C, *corr. v* 12 quam uir] quamuis C dei uirgini C, *corr. v* 12/13 adueniente
 scō spū T [*C₁T₁ = US*] 14 sanctissimi — episcopus] sancti [*om. i*] epī *iq* qui *om. p*
 18 mosen *p* 20 homines *om.* T [= *T₁US*] 21 quæ — propriæ *om.* T [= *T₁*] propria C
 22 eum C 23 consumptæ *p* [= *T₁*, *cf. US*] 26 quia T 28 perducamur per ipsum T
 [*cf. C₁ T₁ US*] 29 ipsum *om.* T [= *C₁T₁*] ut^a] sicut *iq* [= *C₁T₁*] 31 omnes *om.* T
 [= *C₁T₁*] 32 natiuitatem *n̄ram* C surgamus C 32/33 soluti quod *p*

EIVSDEM ATHANASII DE EPISTVLA AD EPICTETVM

81 V Quomodo || autem || et ambigere || præsumpserunt || qui dicuntur Christiani, ad Epict. 2
 si || is || qui ex Maria processit || dominus ||, filius quidem substantia et natura dei est,
 || id uero quod secundum carnem ||, ex semine Daud est, ex carne autem sanctæ
 Mariæ? qui autem putas || sic || temerarii facti sunt, ut dicerent Christum, qui 5
 carne passus est et crucifixus, non esse dominum saluatorem et deum et filium patris?
 aut quomodo Christiani uolunt nominari qui dicunt in hominem sanctum sicut || super ||
 unum prophetarum uenisse uerbum et non ipsum hominem factum sumentem ex
 Maria corpus, sed alterum esse Christum et alterum dei uerbum quod ante Mariam
 et ante sæcula filius existebat patris? aut quomodo || Christiani esse || possunt 10
 qui dicunt alium esse filium et alium dei uerbum?

ET POST ALIA ITERVM

82 VI Non || uero || per || appositionem || hæc facta sunt, absit, sicut || rursus || quidam ad Ep. 7
 æstimauerunt, sed sicut est ueritas, homine facto saluatore totius hominis salus facta est.
 si enim || appositione || erat in corpore uerbum secundum illos, quod autem || appo- 15
 sitione || dicitur, phantasia est, repperitur et putatiue salus et resurrectio hominum
 dici secundum impiissimum Manichæum. sed || non || phantasia est salus nostra
 neque corporis solum, sed totius hominis, animæ et corporis, ueraciter salus facta
 est; humanum naturaliter quod ex Maria, secundum diuinis scripturas et uerum erat
 saluatoris. 20

IULII SANCTISSIMI EPISCOPI ROMÆ || EX || EPISTVLA AD PROSDOCIVM

82 VII Prædicatur autem ad plenitudinem fidei et incarnatus de uirgine Maria dei Lietzmann,
 filius et inhabitasse in hominibus, non in homine operatus (hoc enim in prophetis Apollinaris
 est et || in || apostolis), perfectus || uero || deus in carne et homo perfectus in spiritu, p. 284
 non duo filii, unus quidem || proprius || assumens hominem, alter autem mortalis 25
 || homo || assumptus a deo, sed unus unigenitus in cælo, unigenitus in terra deus.

FELICIS SANCTISSIMI EPISCOPI ROMÆ ET MARTYRIS EX EPISTVLA AD MAXIMVM
 EPISCOPVM ET CLERVM ALEXANDRIÆ

83 VIII De incarnatione autem uerbi et fide, credimus in dominum nostrum Iesum Christum Lietzmann,
 de uirgine Maria natum quia ipse est || dei sempiternus || filius et uerbum et non homo a 30 Apolli-
 naris p. 318

7—11 *adfert Rusticus c. Acephal. p. 64^b, 17—20 p. 42^b, 43^a, 30—p. 70, 2 p. 64^a*
 22—26 *ex alia uersione adfert Facundus I, 5*

C [= *vm*], T [= *piq*]

1 Epictetum] depectatum *m* 2 autem inquit *p^{corr}iq* audent T [= C₁T₁] 3 is
om. T [= T₁US] deus T [= C₁] 4 id—quod *om. T* [= T₁US] carnem autem
 [aut *q*] T [= C₁T₁US] 5 quid *v* [= *v*₁] sic *om. T* [= T₁] 6 et saluatorem C₁T₁US
 7 sicuti *pq* super *om. T* 10 esse xpiani T [= C₁T₁US] 13 uero *om. T* [= T₁US]
 appositionem *v* positionem *m* adoptionem T [= T₁US] rursus *om. T* [= T₁US] 15 adop-
 tionem T 15/16 adoptione T [= T₁US] 16 et² ea *v* [= *v*₁] 17 non equidem T [= C₁T₁]
 19 maria processit *iq* [= T₁] 20 saluatoris corpus *iq* salua corporis C 21 de T 24 in
om. T [= C₁T₁US] uero *om. T* [= US] 25 proprie filius T [= C₁T₁US] aliter *m*
 [= C₁] 26 homo *om. T* [= T₁US] deo] nobis C 27 ex epistula *om. p* 29 autem
om. C 30 sempiternus dī T et¹ *om. C* [= C₁]

deo assumptus, ut alter sit præter illum. neque enim hominem assumpsit dei filius, ut sit alter præter ipsum, sed deus existens perfectus factus est simul et homo perfectus, incarnatus de uirgine.

THEOPHILI || SANCTISSIMI QVI FVIT EPISCOPVS || ALEXANDRIÆ DE QVINTA PASCHALI
EPISTVLA

5

84 VIII Sunt enim et nunc reliquiæ tunc factorum mirabilium. non discredant quia uirtus dei ualet facere uirginem parere, in qua factum [est] uiuens dei uerbum propter similitudinem quæ ad nos est (aliter enim eum || colloqui || proxime || nobiscum || non Sap. Sal. 7, 2 erat possibile), ut non ex uoluptate et somno, quemammodum in aliis hominibus habet, acciperet corpus, quod in similitudine huius, accepit ex uirgine natus, homo apparens 10 quidem ut nos secundum seruilem formam, ex operibus autem demonstratus quia omnium creator et dominus est, agens opera dei.

EIVSDEM DE PASCHALI EPISTVLA

85 X Qualiter enim artificum optimi non in pretiosis tantum materiebus artem ostendentes in ammiratione sunt, sed uilissimum lutum et ceram dissolutam plerumque 15 assumentes, suæ disciplinæ demonstrantes uirtutem multo magis laudantur, ita omnium optimus artifex || uiuens et || efficax dei uerbum, ordine || coaptationis || decorans Hebr. 4, 12 uniuersa, non || aliquam pretiosam materiam corporis cælestis apprehendens || ad nos aduenit, sed in luto || magnitudinem || suæ artis ostendit, ex luto formatum emendans hominem, ipse de uirgine || noui decoris || procedens homo, || modo || quidem 20 Hebr. 4, 15 natiuitatis || excellens ||, similitudinem || autem || per omnia ad || nos || sine peccato non effugere iudicans || nascens, pannis inuolutus, lactatus, || puer in præsepi iacens, naturæ nostræ infirmitatem suscipiens propter præcedentes causas. sed adhuc Mt. 2, 8, 12 puer existens, simul et inimicum et eius perturbat agmen, magos trahens ad pænitentiam et compellens destinantem eos regem contemnere. 25

CYPRIANI || SANCTISSIMI || EPISCOPI ET MARTYRIS DE LIBRO DE ELEMOSYNA
|| [INTERPRETATIO] ||

86 XI || Multa et magna sunt, fratres dilectissimi, beneficia diuina quibus in et opere et salutem nostram dei patris et Christi larga et copiosa clementia et operata elcemos. 1

18—22 *adfert Rusticus c. Aceph. p. 43^a*

28—p. 71, 5 *ipsa Cypriani uerba adfert C sicut Collectio Palatina 38 [P] et Gesta Chalcedonensia [K = uersio antiqua, R = Rusticus]; uersio Latina versionis Græcæ habetur in T [= USC₁T₁]*

C [= *um*], T [= *piq*]

1 essit *p* 4 *sci epi T* [cf. C₁T₁] 7 factus C, *corr. v* est *recte om. C₁T₁US*
8 conuersari [conseruari *q*] T [= C₁T₁] nobis T [= C₁T₁US] 13 item eiusdem de altera
[alia *q*] *epla pascali iq* 16 cum suæ *v* [= C₁] demonstrant *u^{corr}* [= C₁] 17 optimus C
ueniens T [= T₁] et *om. T* [= C₁T₁] coaptionis *p* conceptionis *iq* 18 alicuius
pretiosæ materiæ corpus assumens T [cf. T₁US] 19 uenit *iq* [= *v*₁] magnum *p* manum *iq*
20 nouo modo T [= T₁US] modo *m* modum *v* [= *v*₁] per modum T [= T₁US] 21 recon-
cilians T [= US] autem quæ T [= C₁T₁US] nos est T [= C₁T₁US] 22 cum nascitur
pannis inuoluitur nutritur T [= C₁T₁US] præsepe *p* [= C₁T₁] 24 augmen *m* [= *m*₁]
25 contemnere] compellere T 26 sancti T [= T₁US] 27 interpretatio C [cf. US; in C falso
retentum] *om. T* 28—p. 71, 5 fratres [*om. iq* = C₁T₁] multa et maxima existunt, dilectissimi,
diuina beneficia ex quibus nostram salutem dei patris et *xpi* affluens et diues misericordia operata est

est et semper operatur, quod conseruandis nobis ac uiuificandis pater filium suum misit, ut reparare nos possit, quodque filius missus est et hominis filius fieri uoluit, ut nos dei filios faceret, humiliavit se, ut populum, qui prius iacebat, erigeret, uulneratus est, ut uulnera nostra curaret, seruiuit, ut ad libertatem seruientes extraheret, mori sustinuit, ut immortalitatem mortalibus exhiberet. ||

5

AMBROSII || SANCTISSIMI || EPISCOPI || MEDIOLANENSIS [INTERPRETATIO] ||

87 XII Si mihi non credunt, credant apostolo dicenti: postquam uero uenit pleni- de fide 1, 94
tudo temporis, misit deus filium suum factum ex muliere, factum sub Gal. 4, 4
lege. filium, inquit, suum, non unum ex multis, non communem, sed suum; cum dicit suum, generationis æternæ proprietatem significauit. hunc factum 10
ex muliere postea adstruxit, ut factura non diuinitati, sed adsumptioni corporis
adscriberetur; factum ex muliere per carnis susceptionem, factum sub lege
per obseruantiam legis. generatio autem illa cælestis ante legem, ista || post
legem ||.

EIVSDEM

15

88 XIII Sileant igitur inanes de sermonibus quæstiones, quia regnum dei, sicut scriptum 2, 77, 78
est, non in persuasione uerbi est, sed in ostensione uirtutis. seruemus distinctionem 1 Cor. 2, 4
diuinitatis et carnis. unus in utroque loquitur dei filius, quia in eodem utraque
natura est. etsi idem loquitur, non uno semper loquitur modo. intende in eo
nunc gloriam dei, nunc hominis passiones: quasi deus loquitur quæ sunt diuina, quia 20
uerbum est; quasi homo dicit quæ || sunt || humana, quia in mea substantia loquebatur.
hic est panis uiuus, qui descendit de cælo, panis hic caro est, sicut ipse dixit: hic Ioh. 6, 33
panis quem ego dabo, caro mea est. hic est qui descendit, hic est quem Ioh. 6, 54
pater sanctificauit et misit in hunc mundum. nec ipsa littera nos docet sancti-
ficatione non diuinitatem eguisse, sed carnem. 25

7—14. 16—25 sunt ipsa Ambrosii [A] uerba, hic illic ex Græcis mutata. ceterum codicum A
accurata notitia præsto non est

16—21. 18. 19 adfert Rusticus c. Aceph. p. 43^a. 55^a

16—21 adfert Facundus 1, 5

C [= *vm*, T [= *piq*]

et semper operatur. unde custodire nos et et uiuificare pater filium misit, ut nos renouet, et missus filius
uoluit filius hominis fieri, ut nos filios dei constituat. humiliavit igitur semet ipsum, ut populum
abiectum reficiat; uulneratus est, ut nostra uulnera sanet; seruiuit, ut de seruitute ad libertatem
seruientes adducat; mortem sustinuit, ut immortalitatem mortalibus reddat T [= C₁T₁US]

1 est — operatur C [= TUS] sit — operetur PKRCypr. nobis ac uiuificandis C [cf. TUS]
ac uiuificandis nobis PKCypr. ac uiuificandis R 2 posset Cypr. est C [= PR] esse KCypr.
fieri C [= TUS] esse P dici R om. KCypr. 5 exhiberet Cypr. existeret m redderet v [cf. TUS]
6 om. m sci T [= T₁] coepiscopi v [= C₁] mediolanensium T interpretatio C [= T₁US;
falso ex Græco retentum] om. T 9 ex] de US [= A] 10/11 postea factum ex muliere US
[= A] 11 asseruit A adsumptioni [adsumptione p = T₁] corporis T [= C₁T₁A] assumpto
corpori C [= US, cf. Γ] 13 autem T [= A] enim C [= USC₁, cf. Γ] diuinissima C [cf.
USΓ] 13/14 sub lege [legem p] T 15 item eiusdem iq [= v₁] eiusdem v in mg. om. m
18 in utroque [intro quæ p] TC [= C₁T₁] in utraque US [= AFac.] dei TC [= C₁T₁US] om. A
20 gloria C 21 sunt om. T 22 uiuens C [= Γ] de cælo descendit C [= C₁T₁] hic panis C
[= US] caro mea p ipse dixit iq [= USC₁T₁] ipsa dicit p ait C 23 descendit de cælo A
24 nec pC [= USC₁T, est falsa lectio pro hæc in A] et iq [= T₁] 24/25 sanctificationem pv
[= v₁] 25 diuinitate C [= v₁] carne v [= v₁]

GREGORII || MAIORIS SANCTISSIMI || EPISCOPI NAZANZENI

89 XIII Non decipiant homines nec decipiantur, || hominem sine mente suscipientes domi-
ep. 101 nicum ||, sicut ipsi dicunt, magis autem dominum nostrum et deum. nec enim hominem
|| separamus || a deitate, sed unum et eundem dogmatizamus, prius quidem non ho-
minem, sed deum et filium solum et ante sæcula, non mixtum corpori et || his || quæ
cumque sunt corporis, in fine autem et hominem, assumptum pro nostra salute, passi-
bilem carne, impassibilem deitate, circumscriptum corpore, incircumscriptum || spi-
ritu ||, eundem terrenum et cælestem, uisibilem et intellegibilem, capabilem et in-
capabilem, ut || toto || homine || eodem || et deo totus homo reformaretur, qui sub
peccato ceciderat. 10

Si quis non dei genetricem Mariam æstimat, sine deitate est.

Si quis quasi per fistulam uirginis transisse et non in ipsa || formatum dicit
diuine || simul et humane, || diuine || quidem quia sine uiro, humane autem quia lege
partus, || similiter || anathema sit.

Si quis formatum dicit hominem et ita subingressum deum, damnatus est; 15
non enim natiuitas dei istud est, sed fuga natiuitatis.

Si quis introducit duos filios, unum quidem ex deo et patre, secundum autem
Ephes. 1, 5 ex Maria, et non unum et ipsum, || et || ab adoptione || decidat || quæ promissa est recte
credentibus. || nam naturæ quidem || duæ deus et homo, quoniam et anima et
2 Cor. 4, 16 corpus, filii autem non duo nec dei. neque enim hic duo homines, || etsi sic Paulus 20
quod interius est hominis et quod exterius, appellauit ||. et si oportet || compen-
diose || dicere, aliud quidem et aliud || ea || ex quibus saluator est, si quidem non idem
est inuisibile || uisibili || et || quod absque tempore, ei quod sub tempus ||, non alius
autem et alius, absit. || hæc enim ambo unum commixtione ||, deo quidem inhu-
manato, homine autem || deitato || uel quomodo aliquis || nominauerit ||. dico 25
|| uero || aliud et aliud e contrario quam in trinitate habet. ibi enim alius et alius,
ut non subsistentias confundamus, non aliud autem et aliud. unum enim tria sunt
et idem deitate.

2. 3 *adfert Rusticus c. Aceph. p. 68^b; 6—10 p. 68^b; 17—28 p. 53^a; 19—22 p. 52^b; 19—21
p. 53^a; 21—24 p. 54^a; 22—28 p. 44^a. 49^a; 24—28 p. 55^a; 23. 24 p. 64^b; 24. 25 p. 54^a; 25—27 p. 64^a;
26. 27 p. 64^b*

15—28 *ex alia uersione adfert Facundus I, 5*

C [= *vm*], T [= *piq*]

1 magni *p* [= *US*] *om. iq*   *s̄ci* T [= *T₁US*]   nazanzeni *m* [= *m₁*] nanzanzeni *v* [= *v₁*]
nazanneni *i* Nazianzeni *q* naziazi *p* [nanziazi *p₁*]   2 sine sensu suscipientes dominicum hominem T
[= *T₁*]   4 diuidimus T [= *C₁T₁*]   et [*om. v^{corr}*] eundemque C   5 his *om. Tm* [= *US*]
6 finem C   homine *p* [= *T₁U*]   7/8 diuinitate T   9 in toto T [= *T₁US*]   eodemque T [*cf. C₁*]
12 uirginis *pC* per uirginem *iq*   formari T [= *C₁T₁US*]   dicit *om. T* [= *T₁US*]   13 deificæ T
[= *T₁US*]   deificæ T [= *T₁US*]   14 similiter *om. T* [= *C₁T₁US*]   17 et *om. iqv₁*   18 et³ *om. pq*
[= *T₁S*]   ab *om. mp*   excidet T [= *T₁*]   19 naturæ enim T [= *T₁US*]   quidem *om. T*
[= *C₁T₁US*]   quod *p*   20/21 licet etiam paulus interiorem hominem et exteriorem appella-
uerit T [= *T₁*]   21/22 compendiosius T [= *C₁T₁*]   22 ea *om. T* [= *T₁US*]   23 ui-
sibile *p* et uisibile *iqT₁*   quod¹ — tempus] sine tempore sub [et sub *iq* = *T₁*] tempore T [= *US*]
24 utraque enim summæ unitionis in contemperatione T [*cf. T₁US*]   24/25 humanato [= *m₁*] *ex*
non humanato *corr. m*   25 hominem C   deificato T [= *T₁US*]   nominet T [= *C₁T₁US*]
26 enim T [= *C₁T₁*]   28 trinitate *iq* [*cf. T₁*]

Si quis ut in propheta dicit secundum gratiam || operatum || et non secundum substantiam coniunctum || et conformatum ||, sit uacuus || meliore || operatione, magis || uero || plenus contraria.

Si quis non adorat crucifixum, anathema sit, et reputetur cum || deicidis ||.

Si quis ex operibus perfectum aut post baptisma aut post resurrectionem ex mortuis adoptionem meruisse dicit, sicut pagani || subinscriptos inducunt ||, anathema sit. quod enim inchoatum est aut proficit aut consummatur, non est deus, || uel si || propter || quod || paulatim fit augmentum, ita dicatur.

BASILII SANCTISSIMI EPISCOPI PRIMÆ CAPPADOCIÆ

90 XV Non enim tantum cælum et terra et magnitudines pelagorum et quæ in aquis de spir. s. 18 || degunt ||, et terrestria animalia || et plantaria et || stellæ et ær et tempora et uarius 11 uniuersorum ornatus supereminentem uirtutem commendant, quantum ut possibile sit deum incapabilem impassibiliter per carnem complicari morti, ut nobis sua passione impassibilitatem donet.

GREGORII SANCTISSIMI EPISCOPI NYSÆ

15

91 XVI Hoc enim sapiatur, ait, in uobis quod et in Christo Iesu, qui cum or. 1 de beatit. in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse || se æqualem || Phil. 2, 5-7 deo, sed semet ipsum exinaniuit, formam serui accipiens. quid pauperius in deo quam serui forma? quid humiliter in rege omnium quam in communionem egentis nostræ naturæ sponte uenire? rex regum et dominus || domi- 20 Apoc. 10 10 norum || seruitutis formam subiit; iudex uniuersitatis sub censu potentium fit; creaturæ dominus in spelunca || deponitur ||; qui cuncta comprehendit, non inuenit locum in Ies. 40. 12 deuersorio, sed in præsepe || irrationabilium proicitur ||; mundus et immaculatus Le. 2. 7 humanæ naturæ sustinet sordes et per omnem paupertatem nostram transiens usque ad mortis accedit experimenta. || uidete || spontaneæ paupertatis mensuram: uita 23 mortem gustat, iudex ad iudicium ducitur, uitæ omnium dominus sub sententia iudicantis fit; qui totius est supermundanæ uirtutis rex, carnificum non repellit manus. ad hoc tibi, ait, exemplum humilitatis mensura respiciat.

1—8 *adfert Rusticus c. Aceph. p. 56^b; 7. 8. p. 60^a*

C [= *vm*], T [= *piq*]

1 operatum esse T [= C₁T₁US] 2 et [est C] conformatum [forinatum q] qC [= C₁] aut formatum *pi* [= T₁] a meliori T [= C₁T₁] meliori *v* 3 uero *om.* T [= T₁] plenus C, *corr. v* 4 si quis — deicidis *om. m. add. m² in mg. post 6/7* anathema sit dei interfectores *iq* [= T₁US] dei interpeccatoribus *p* 5 resurrectione quæ *p* 6 subinscriptos inducunt C inscriptos dicunt id est adoptiuos *p* parengraptos [parenpraptos *i*] id est inscriptos dicunt id est adoptiuos *iq* [cf. C₁T₁] 7 profectum *v* profecte *m* consummatum *v* 7/8 uel si C₁ siue C quamuis T [= T₁US] 8 eum quod T [= C₁T₁] 9 primæ cesaree *iq* [cf. C₁T₁US] 11 uersantur T [= C₁T₁US] et plantaria et C arbores etiam [etiam et *iq*] T [= T₁] 16 ait| aut *p* 17 se equalis *m* [= *m*₁] æqualis T [= T₁US] 18 forma *p* [= T₁] 19 dm C 20/21 dominantium T [= C₁T₁US] 21 subit *iq* 22 deuertit T [= T₁US] 23 animalium iacet T [= T₁US] 25 uidetis *p* [= C₁T₁US] uidet *iq* 28 respiciat mensura *p* [= US] exeinplum respiciat *m* [cf. *m*₁]

[ATTICI EPISCOPI CONSTANTINOPOLEOS

91^a XVII Hodie Christus dominus misericordiae natiuitatem suscepit; in || diuina || enim dignitate praëxistebat.

|| deinde || his infert iterum: misericordiae uerbum exinanitur, inexinanibilis naturæ existens; Phil. 2, 7 semet ipsum enim exinaniuit formam serui accipiens. qui sine carne est, propter te in- 5 Ioh. 1, 14 carnatur; uerbum enim caro factum est. qui tactui non || subicitur || propter naturæ incorporeum, palpatur; qui sine initio est, sub initio fit corporeo; qui perfectus est, crescit; qui inconuertibilis Ps. 146, 8 est, proficit; qui diues est, in paupere deuersorio fit; qui cooperit cælum nubibus, pannis inuoluitur; rex in || præsepio || ponitur.

AMPHILOCHII ICONII EPISCOPI

10

91^b XVIII Quoniam enim ipse || rex est et deus || et mortem propter passionis dispensationem gustauit, munera magorum mysteriorum sunt indicia. offerunt aurum; cognoscunt enim eum regem. offerunt tus; deo enim sciunt offerentes. adiciunt || et || murræ propter || mortificationem passionis quæ in mysterio est. ||]

Petrus presbyter Alexandriæ et primicerius notariorum dixit: Habemus uero 15 et codices blasphemiarum reuerentissimi Nestorii, de quibus unius elegimus capitula; quæ, si placet, legimus.

Flauianus episcopus Philippensium dixit: Legantur et inserantur gestis.

XVII—XX *desunt in m, in margine adnotatur* hic deest [hoc est *m*] testimonium attici $\overline{\text{epi}}$ constantinopoli et alia duo testimonia amphilochii $\overline{\text{epi}}$ iconii et alterum prædicti attici $\overline{\text{epi}}$ constantinopoli. XVIII. XX *desunt in v, ubi post XVIII scripta extant:* hic desunt duo testimonia, unum yconii $\overline{\text{epi}}$ quod sic incipit nisi enim ille nasceretur et aliud attici $\overline{\text{epi}}$ quod sic incipit si quem dubitare quæ r(equiruntur) inferius in tertio folio quintæ actionis. *ante XVII scripta sunt in p:* hæc testimonia quæ secuntur, in aliis exemplaribus non inuenitur. *cf. quæ adnotauit in uol. II p. 58. I 2 p. 44*

C [= v usque ad 14, = vm inde a 15], T [= piq]

2 deifica *T [= T₁US]* 3 et adiecit deinde *p [= US]* iterum *om. iq* exinanibilis *iq* 6 subiciebatur *T [= T₁US]* 7 corpore *p* 8 pauperi *v [= v₁]* 9 præsepe [præsepi *iq*] *T [= T₁US]* 11 et rex et deus est *T [= T₁US]* 12 iudicia *v* 13 sciunt *iq* sunt *v [= C₁T₁]* scimus *p [= US]* offerendum *iq* et *om. T [= T₁US]* 13/14 mortem quæ in mysterio est passionis *T [= US]* *post 14 habentur in T [cf. C₁T₁US]:*

Eiusdem [item eiusdem *iq*]

XVIII Nisi enim ille nasceretur carnaliter, non tu renascereris spiritualiter. nisi ille sustinisset serui formam, non tu dignitatem adoptionis lucratus esses; propter hoc enim in terra cælestis, ut tu in cælis [celos *iq*] leuaberis terrenus. propter hoc $\overline{\text{xps}}$ semet ipsum exinaniuit, ut nos omnes de plenitudine eius accipiamus. illius mors tua facta est immortalitas; domini passio serui facta est altitudo; tu autem beneficium [serui — beneficium *om. p*] accipis ad commodum blasphemiae [ad — blasphemiae *p (= US)* blasphemiae occasionem *iq (= m₁T₁ occasionem blasphemiae v₁)*]

Similiter [*om. iq*] attici $\overline{\text{epsc}}$ constantinopoleos

<XX> Si quem [si quidem *p*] ambiguum facit unigeniti humanatio et uirginis partus et passionum communicatio et crux et passio et mors, ediscens cognoscat providere hæc mundi salutem, sed nec [nec *om. iq*] indigna [*C₁T₁US*, indigno *p* indigni *iq*] misericordia potioris. si enim turpe est deo in uirgine habitare, turpius utique omnino est et facere; si [enim — si *om. p*] uero creans non iniuriam passus est, nec habitare in creatura opprobrio dignum iudicauit. et si pati malum est, passionibus liberare quantum est? unde et mortuus est immortalis morte mortificans mortem et resurrexit nostram largiens resurrectionem et omnia hæc suscepit non natura deitatis, sed assumptione carnis, huic [hanc *iq*] quidem inuolabilibus suæ habitans impassibilitatis, huic [hæc *iq*] uero omnia passus [passum *p*] est sustinens [sustinens *om. iq*] ut fieret uitæ optimæ dux et legislator [lexlator *p*]

DE CODICE EIVSDEM NESTORII QVATERNIONE XVII IN DOGMATE

94 I Cum igitur diuina scriptura dictura est aut natiuitatem Christi quæ ex Maria uirgine est, aut mortem, nusquam uidetur ponens ›deus‹, sed aut ›Christus‹ aut ›filius‹ aut ›dominus‹, quoniam hæc tria naturarum sunt significatiua duarum, aliquando quidem huius, aliquando || uero || illius, aliquando autem istius et illius. || ut puta || quid dico? quando ex uirgine natiuitatem nobis scriptura || narrat ||, quid dicit? misit deus filium suum. non dixit: misit deus deum uerbum; sed || accipit || nomen quod nuntiat naturas duas. quoniam enim filius homo est et deus, dicit: misit deus filium suum factum ex muliere, ut cum audieris factum ex muliere, deinde uideas nomen propositum quod indicat naturas duas, ut natiuitatem quæ ex beata uirgine est, filii quidem uoces; filium enim genuit dei et Christi genetrix uirgo, sed quoniam filius dei duplex est secundum naturas, non genuit quidem filium dei, sed genuit humanitatem, quæ est filius propter coniunctum filium.

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE || XXI ||

95 II || Vide || quod contingit, hæretice. non inuideo uoci || ut dei genetrix uirgo nominetur ||, sed noui uenerabilem quæ suscepit deum, per quam processit uniuersorum dominus, per quam resplenduit iustitiæ sol. iterum || suspectum habeo || plausum: quomodo ›processit‹ intellexistis? non dictum est a me hoc processit pro eo quod || est || natus est; non enim sic cito obliuiscor meorum. procedere deum de Christi genetrice uirgine a scriptura didici diuina, nasci uero ex ea || numquam || didici.

96 III Et post alia. Nusquam igitur diuina scriptura deum ex Christi genetrice || uirgine || dicit natum, sed Iesum Christum || filium || dominum. hæc omnes confitemur; quæ enim docuit diuina scriptura, miser est qui non statim || suscipit ||. surgens accipe puerum et matrem eius. hæc angelorum uox; || magis te || puto quæ natiuitatis erant, sciebant archangeli. surgens accipe puerum et matrem eius; non dixit: surgens accipe deum et matrem eius.

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XXIII

97 IIII Quod ergo dicebamus ne timeas accipere Mariam || coniugem || tuam; quod enim || natum est in ea || hoc est ΓΕΝΝΗΘΕΝ, siue per || unam N̄ ||, [id est genitum], siue per duo [id est quod in ea factum est], intellectum nihil lædit (quod enim in ipsa natum est, ex spiritu est sancto), si dixerimus || quod || deus uerbum

1—13 unum hoc excerptum redit infra in C₁T₁

C [= um], T [= piq]

1 eiusdem om. iq	xvi C	4 tria om. p	5 uero C [autem C ₁ T ₁ US] quidem T
ut puta om. T	6 exponit iq [= C ₁ T ₁ US]	exponet p	7 misit ² om. C deum om. i [= T ₁]
accepit T [= C ₁ T ₁ US]	10 inde p	uideris iq	ut om. iq [= T ₁]
[= C ₁ T ₁ , ei pro h]	14 IIII T	15. 21 numeros add. ex US	11 et] et si iq
15/16 ut — nominetur] xpi genetricis uirginis T [= US]	17 suspicor T	19 est ¹ om. T	
[= US]	20 diuina didici iq	nusquam T [= US]	21 uirgine om. T
om. T	23 accipit T	24 magis uero T	22 filium
26 surgens om. iq	28 hinc inde numeros ponit p	uxorem T [= US]	25 sciebat angelus iq
natum est T [= US]	TENNHOEN C SENNNHOEN p	sennoen i sennonem q	29 in ea [ipsa iq]
N̄ Cq non p [= US] om. i	29/30 id est genitum C [= S] om. T	30 id est — est C [= S]	unum T [= US]
om. T	31 ipsa ait iq	ex — sco m [= US] ex spu et sco p ex spu sco est vig	quia T [= US]

natus est in || carne ||. aliud || namque || est simul esse cum || nato || et aliud || gigni ||. quod enim in || ea factum || est, ex spiritu est sancto, || id est spiritus sanctus creauit quod in ipsa est ||. uiderunt ergo patres, utpote scientissimi || diuinarum || scripturarum, quia si de incarnato posuerimus natum, || inuenietur || aut filius sancti spiritus deus uerbum aut duos patres habens aut per unum N inuenietur 5 deus uerbum creatura spiritus existens. fugientes ergo natiuitatis sermonem posuerunt: qui descendit propter nos homines et propter nostram salutem et incarnatus est. quid est >incarnatus est<? non conuersus ex diuinitate in carnem ||; incarnatus || de spiritu sancto secuti sunt euangelistam. euangelista enim ueniens ad Ioh. I, 14 inhumanationem fugiit natiuitatem dicere in uerbo. et uerbum caro factum 10 est; non dixit: uerbum per carnem natum est. ubi enim memoriam faciunt apostoli uel euangelistæ filii, ponunt quia natus est ex muliere. attende || quod dictum est, quæso ||. ubi dicunt nomen filii et quia natus est ex muliere, ponunt >natus est<; ubi uero mentionem faciunt uerbi, nemo eorum ausus est dicere natiuitatem per humanitatem. audi, beatus Iohannes euangelista ueniens in uerbum et huma- 15 Ioh. I, 14 nationem eius, audi qualia ait. uerbum caro factum est, hoc est assumpsit carnem, et habitauit in nobis, || id || est nostram induit naturam et habitauit in nobis et uidimus gloriam eius, || id est || filii. non dixit: uidimus natiuitatem uerbi.

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XV IN DOGMATE

20

Loofs, 98 V Nestoriana p. 248, 10-249, 1 Rom. 9, 5 Sic et || id quod est || secundum carnem, Christum ex coniunctione quæ ad deum uerbum est, deum nominamus, || illud [in]uisibile || scientes sicut hominem. audi utraque Paulo prædicante: ex Iudæis, ait, || Christus || secundum carnem || qui est super omnia deus. confitetur hominem || primum et tunc dei copulatione || ut de deo || loquitur de uisibili, ut nemo hominis cultricem Christianitatem suspicetur. 25

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XXVII

Loofs, 99 VI Nestoriana p. 289, 6-15 Exod. 7, 1 Exod. 4, 22 1 Reg. 24, 7 Ies. 45, 1, 13, 3 Sed sicut dicebamus deum omnium creatorem et deum Moysen (deum enim, ait, posui te Pharaonis), et filium Israhel dei (filius enim, ait, primogenitus meus Israhel), et sicut dicebamus Christum Saul (non enim, ait, mittam manum meam in || eum ||, quia Christus domini est) et Cyrum similiter 30 (haec dicit, ait, dominus Christo meo Cyro), et Babylonium sanctum (ego enim ait, præcipiam eis, sanctificati || sunt || et ego adduco eos), ita || dicimus ||

27--34 adfert Rusticus c. Aceph. p. 60^a

C [= *rm*], T [= *piq*]
 1 utero T enim T [= US] nascente T [= US] 2 nasci T [= US] ipsa
 ait natum T [= US] de *p* [= US] spū est scō *mp* [= US] spū scō est *viq* 2/3 id est —
 est *om. T* 3/4 diuinarum *om. T* 4 si se *p* inuenitur *p* [= US] 5 duo —
 habentur *v* N *iq* nr C nunc *p* 8/9 incarnatus est T 12/13 quod — quæso dictum peto T
 [cf. US] 15/16 inhumanationem *v* 16 audi *om. v* 17 hoc T [= US] 18 id est
om. T [= US] 20 in dogmatum *p om. iq* 21 id quod est *om. T* [= US] 22 illud
om. T [= US] inuisibile C uisibilem T [= US] homines C 23 utroque C xp̄m T
 23/24 qui est — hominem *om. T* 24/25 diuine *p* [= US] diuina *iq* 26 xvi C 27 dicimus *iq*
 omnem *pq om. i* 28/29 meus primogenitus *iq* 29 dicimus *iq* 30 in eo *p* [= US]
om. v 31 babylonios scōs *iq* 32 enim sunt T [= US] adducam *iq* dico T

et dominum Christum et deum et filium || et || sanctum et Christum. sed communio quidem nominum similis, non autem eadem dignitas.

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XV

- 100 VII Hoc || sapiatur || in uobis quod et in Christo Iesu, qui in forma dei existens semet ipsum exinaniuit formam serui accipiens. non dixit: hoc sapite in uobis quod et in deo uerbo, qui in forma dei existens formam serui accepit, sed accipiens Christus nomen utpote duarum naturarum appellationem significatiuam sine periculo cum et serui formam, quam accepit, et deum nominat, his quæ dicuntur, in naturarum geminationem inreprehensibiliter partitis. 4 Loofs, Nestoriana p. 254, 5-12 Phil. 2, 5-7

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XVI

- 101 VIII Vt in nomine Iesu, ait, omne genu flectatur caelestium, terrestrium et infernorum et omnis lingua confiteatur quia dominus Iesus Christus. propter indutum || illum quem induit ||, ueneror, propter || illum || occultum adoro || hunc || uisibilem. indiuisibilis a uisibili deus: propter hoc || inseparati || honorem non || separo. separo || naturas, sed unio adorationem. 10 Loofs, Nestoriana p. 261, 20-262, 6 Phil. 2, 10. 11 15

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XVII IN DOGMA

- 102 VIII Erat quidem deus uerbum et ante humanationem || et || filius et deus et coexistens patri, adsumpsit autem in ultimis temporibus serui formam. sed cum existeret ante hoc filius et uocaretur, post assumptionem non potest uocari separatus filius, uti ne duos filios dogmatizemus; sed quoniam illi coniunctus est in principio existenti filio, qui || ad ipsum coniunctus || est, non potest secundum dignitatem filiationis diuisionem suscipere, secundum dignitatem dixi filiationis, non secundum naturas. propter hoc et Christus deus uerbum nominatur, quoniam quidem habet coniunctionem ad Christum continuum. 20 Loofs, Nestoriana p. 275, 1-11

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XV || IN DOGMATE ||

- 103 X Inconfusam igitur naturarum || custodiamus || coniunctionem, || confiteamur || in homine deum, || colamus diuina coniunctione || omnipotenti deo coadorandum || hominem ||. 25 Loofs, Nestoriana p. 249, 1-4

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE VI

- 104 XI Considera et quod his statim copulatur: ut misericors, ait, fiat et fidelis pontifex ad deum. in quo enim passus est ipse temptatus, potest temptatis subuenire. ergo qui passus est, pontifex misericors est; passibile uero templum, non uiuificator passi deus. 29 Loofs, Nestoriana p. 234, 10-16 Hebr. 2, 17. 18

$C [= um]$, $T [= piq]$

1 $\overline{dnm}$ et $\overline{xpm}$ C et filium et m [= US] filiumque et v et filium T 4 sapite iq [= US]
 sapiente p 7 $\overline{xps}$ p [= US] $\overline{xpm}$ iqC 7/8 appellatione significatiua iq 13 illum — induit
 indumentum T [= US] illum $om.$ T [= US] 14 hunc $om.$ T [= US] a uisibilis m
 ac uisibilis v indiuisi T [= US] 15 diuido diuido T [= US] 16 in dogma p
 in dogmata v $om.$ miq 17 et² $om.$ T [= US] 18 temporibus $om.$ p 20 uti $om.$ iq
 [= US] 21 ad — coniunctus] sibi iunctus [iniunctus q] T 25 in dogmate $om.$ T 26 custo-
 dimus T [= US] confitemur T [= US] 27 hominem C ueneramur T [= US]
 diuinam [$om.$ q] coniunctionem T coadorandam iq 28 hominem $om.$ T 29 xvi iq

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XXVII

105 XII Vt discatis, ait, quod ualde quædam deitatis existebat coniunctio, et in pueritia
Loofs, Nesto- conspecta dominica carne. erat enim || ibi || et puer et pueri dominus. laudastis
riana p. 292, uocem, sed nec || ipsi indiscusse || plaudite. dixi enim quod ipse erat puer et pueri
1-6 habitator. 5

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE I

106 XIII Communes enim sunt trinitatis operationes et in solis subsistentiis diuisionem
Loofs, Nesto- habentes. unigeniti ergo gloria aliquando || quidem || patri adhibetur (est enim
riana p. 225, ait, pater qui glorificat me), aliquando || uero || spiritui (spiritus enim ait,
13-18 Ioh. 8, 54 ueritatis me glorificabit), aliquando Christi potentiæ. 10
Ioh. 16, 13. 14

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XVI

107 XIII De Iesu dicens: Iste qui dicit: deus meus, deus meus, quare me dere-
Loofs, Nesto- liquisti? iste qui triduanam mortem sustinuit; adoro autem cum deitate hunc ut
riana p. 260, 4-7 diuinæ cooperatorem auctoritatis.
supra VIII
Mt. 27, 46

108 XV Et post alia. Propter || eum qui induit, illum quem induit, colo ||, propter || illum || 15
Loofs, Nesto- occultum adoro || hunc || uisibilem. inseparabilis a uisibili deus: propter hoc || inse-
riana p. 262, parati || honorem non || separo. separo || naturas, sed unio adorationem. non per se
3-6. 8-12 deus est quod plasmatum est || in uulua, non per se deus quod creatum est || ex spiritu,
non per se deus || quod sepultum est || in sepulchro (sic etenim essemus || utique
hominicolæ et mortuicolæ manifesti ||), sed quoniam in || illo qui assumptus est || 20
deus, ex || illo || adsumente || ille || assumptus ut assumenti || coniunctus || coappel-
latur deus.

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE || III || CONTRA HÆRETICOS

109 XVI De spiritu dicens: Quomodo enim erit seruus, ait, qui cum filio et patre operatur?
Loofs, Nesto- et si quærit aliquis spiritus actus, inueniet || a || filii et patris in nullo omnino || de- 25
riana p. 226, fectos ||, non quasi quod una diuidatur deitas, || sed || diuina scriptura quæ unius
14-227, 3 uirtutis sunt, et || per unamquamque diuidente || subsistentiam ad demonstrationem
trinitatis || similitudinis ||. et considera mihi simile ex necessariis in operibus
Ioh. 1, 14 || inchoans ||. deus uerbum || factus || est caro et habitauit in nobis.
Ps. 109, 1 consedere fecit sibi assumptam pater humanitatem (ait enim: dixit dominus domino 30
meo, sede a dextris meis), || eius qui assumptus est ||, ueniens spiritus continuit
Ioh. 16, 13. 14 gloriam (quando enim, ait, uenerit spiritus ueritatis, ille me glorificabit).

C [= *um*], T [= *piq*]

1 XXVI C XVII q	3 ibi C idem T	4 ipsam indiscussam <i>p</i> ipsa indiscussa <i>iq</i>
6 XXI <i>i om. q</i>	8 quidem <i>om. T</i> [= US]	9 uero <i>om. T</i> [= US]
10 glorificauit C	11 XV <i>iq</i>	13 De — dicens <i>om. iq</i>
15 eum — induit ² indutum indumentum <i>p</i> [= US]	15-17 Propter — adorationem <i>om. iq</i>	16 hunc <i>om. p</i> [= US]
16 hunc <i>om. p</i> [= US]	16/17 induisi <i>p</i> [= US]	17 diuido diuido <i>p</i> [= US]
17 diuido diuido <i>p</i> [= US]	18 in uulua — creatum est <i>om. T</i>	19/20 utique — mortuicolæ] hominis [homines <i>p</i>] cultores et mortui cultores T [= US]
19 quod sepultum est <i>om. T</i>	19/20 utique — mortuicolæ] hominis [homines <i>p</i>] cultores et mortui cultores T [= US]	20 manifeste T
20 manifeste T	20/21 in — est] in assumptus T in adsumpto US	21 illo <i>om. T</i> [= US]
20/21 in — est] in assumptus T in adsumpto US	21 illo <i>om. T</i> [= US]	21 ille <i>om. T</i> [= US]
21 ille <i>om. T</i> [= US]	21 ille <i>om. T</i> [= US]	21 coniuinctus <i>om. T</i>
21 coniuinctus <i>om. T</i>	21/22 coappellatus C	23 contra hæreticos de eiusdem de [de <i>om. v</i>] quaternione III C
21/22 coappellatus C	23 contra hæreticos de eiusdem de [de <i>om. v</i>] quaternione III C	24 De — dicens <i>om. iq</i>
23 contra hæreticos de eiusdem de [de <i>om. v</i>] quaternione III C	24 De — dicens <i>om. iq</i>	25 a <i>om. T</i>
24 De — dicens <i>om. iq</i>	25 a <i>om. T</i>	25/26 defectos <i>scripsi</i> defectus C [cf. US]
25 a <i>om. T</i>	25/26 defectos <i>scripsi</i> defectus C [cf. US]	26 sed in T
25/26 defectos <i>scripsi</i> defectus C [cf. US]	26 sed in T	27 in singulam T [cf. US]
26 sed in T	27 in singulam T [cf. US]	diuidente <i>scripsi</i> diuidentes CT
27 in singulam T [cf. US]	diuidente <i>scripsi</i> diuidentes CT	28 similis T [= US]
diuidente <i>scripsi</i> diuidentes CT	28 similis T [= US]	29 inchoantem T [= US]
28 similis T [= US]	29 inchoantem T [= US]	factum T [= US]
29 inchoantem T [= US]	factum T [= US]	31 eius — est]
factum T [= US]	31 eius — est]	adsumpti T [= US]
31 eius — est]	adsumpti T [= US]	32 glorificauit C

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE VI

- 110 XVII De Christo dicens quia missus est prædicare captiuis remissionem sicut apostolus, Loofs, Nesto-
 || infert et || dicit: Iste fidelis deo factus pontifex (factus || enim iste est ||, non || sempi- riana p. 235,
 terne erat || ante), iste qui paulatim in pontificis, || o tu || hæretice, profecit dignitatem. 6-236, 7
 || et || audi || apertiore || tibi hoc clamante uoce: qui in diebus, ait, carnis suæ 5 Hebr. 5. 7-9
 preces et supplicationes ad || eum ||, qui || posset || eum || de morte sal-
 uare ||, cum clamore ualido et lacrimis offerens et exauditus a reue-
 rentia, cum esset filius, didicit ex quibus passus est, obædientiam,
 et consummatus factus est obædientibus sibi omnibus causa salutis
 æternæ. consummatur autem quod paulatim proficit, || o || hæretice, de quo et 10
 || Iohannes || in euangeliis clamat: et Iesus proficiebat sapientia et ætate et Lc. 2, 52
 gratia. quibus consona et Paulus loquens consummatus, ait, factus est Hebr. 5, 9. 10
 obædientibus sibi omnibus causa salutis æternæ, appellatus a deo
 pontifex secundum ordinem Melchisedech.
- 111 XVIII Et post alia. Et pontifex uocatus. quid ergo interpretaris contra Paulum, 16 Loofs,
 impassibilem deum uerbum || terreno || commiscens || simili corpori || et passibilem Nestoriana
 pontificem faciens? p. 236, 12-14

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE VII

- 112 XVIII Vnde, fratres || sancti ||, uocationis cælestis participes, considerate Loofs,
 apostolum et pontificem confessionis nostræ Iesum, fidelem existen- 20 Nestoriana
 tem ei qui fecit eum. p. 240, 1-9
 Hebr. 3, 1. 2
- XX Et post alia. Existente igitur uobis hoc solo pontifice compatiente et consan-
 guineo et firmo, nolite a fide quæ in eum est, præuerti. ipse enim nobis promissæ
 benedictionis ex semine Abraham destinatus est, qui pro se et genere corporis sacri-
 ficium || coattulit ||. 25
- Notandum est quia confessus omnem pontificem eguisse sacrificio et excipiens
 Christum uelut non indigentem, in his ait pro se offerre et genere sacrificium.

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE IIII

- 113 XXI Audite igitur intendentes dictis. qui manducat, inquit, meam carnem. Loofs,
 || mementote quia de carne est quod dicitur, et quia non a me adiectum est carnis hoc 30 Nestoriana
 nomen, ne forte uidear ab illis false interpretatus. qui manducat meam p. 227, 20-228, 3
 carnem || et bibit meum sanguinem. || ne || dixit: qui manducat meam Ioh. 6, 56
 deitatem et bibit meam deitatem? qui manducat meam carnem et bibit
 meum sanguinem, in me manet et ego in eum.

C [= *vm*], T [= *piq*]

I VII *i* 2/3 De — dicit *om. iq* 3 infert et *om. p* est enim iste T [= US]
 3/4 consepiternus T [= US] 4 erat *om. T* [= US] o tu *om. T* [= US] digni-
 tatem *iq* [= US] dignitate *pC* 5 et *om. T* [= US] apertius T [= US] 6 deum T
 potest T [= US] 6/7 saluare de morte T [= US] 7 et² *om. v* est *iq* exauditus
 est pro sua *v* 8 cum *p* [= US] et cum C et [*om. q*] quidem cum *iq* 9 factus est
om. p 10 quod et *v* profecit *p* [= U] o hæretice *om. iq* hæretice T [= US]
 11 lucas T [*cf. US*] 15 et² *om. iq* [= US] 16 terreno C [= US] dicit cui T [ΑΕΓΕΙ ΩΙ
pro ΕΤΙΓΕΙΩΙ] simili [simile US] corpori C [= US] similitudine T 19 sancti *om. T*
 [= US] 23 qua C 25 attulit T 30—32 mementote — carnem *om. T* 32 non T
 quia *p* 33 sed qui C 34 eo *iqC*

114 XXII Et post alia. Sed ad propositum. qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eum. meministis quia de carne est quod dicitur. sicut misit me uiuens pater, me uisibilem. sed forte aliter interpretor; audiamus de reliquis. sicut misit me uiuens pater. || ille dicit deitatem, ego uero humanitatem: uideamus quis est qui false interpretatur. 5 sicut misit me uiuens pater ||. dicit hæreticus: hic deitatem dicit, misit me, || deum uerbum. sicut misit me || uiuens pater, secundum illos et ego uiuo deus Ioh. 6, 57 uerbum propter patrem. deinde post hoc: et qui manducat me, et ille uiuet. quam manducamus, deitatem an carnem?

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XVI

10

115 XXIII Et omnino, ait, si omne simul nouum testamentum uersabis, non inuenies alicubi in eo mortem deo applicari, sed aut Christo aut filio aut domino. Christus enim et filius et dominus in unigenito || a scriptura assumptum || naturarum est duarum significatiuum et aliquando || quidem || significat deitatem, aliquando autem humanitatem, aliquando || uero || utraque, quale est cum Paulus scribens prædicat cum 15 inimici essemus, reconciliati sumus deo per mortem filii eius, humanitatem clamat filii; cum dicit iterum idem ad Ebræos deus locutus est nobis in filio, per quem et sæcula fecit, deitatem significat filii. nec enim caro creatrix est sæculorum, quæ post sæcula || multa || creata est.

116 XXIII Et iterum post alia. Nec deitas fratrem Iacobum habuit nec dei uerbi 20 annuntiamus mortem, cum dominico corpore et sanguine cibamur.
Loofs, Nestoriana p. 271, 1-3

SIMILITER EIVSDEM DE QVATERNIONE XXIII

117 XXV Intendo, ait, nostros populos religiositatem quidem multam possidentes et feruentissimam pietatem, ex ignorantia autem circa || dei cognitionem de dogmate lubricantes ||. hoc uero non est crimen populorum, sed (quomodo decenter dicam?) 25 eo quod non || habuerint || doctores tempus aliquid de || integrioribus || uobis commendare dogmatibus.

118 || Et postquam lecta sunt ||, Petrus presbyter Alexandriæ et primicerius notariorum dixit: Ecce manifeste in his ait quia ante || ipsum || doctorum nullus hæc || docuit populos || quæ ipse locutus est. 30

119 Flauianus episcopus Philippensium dixit: Quoniam acerba et blasphema sunt quæ a Nestorio dicta sunt, et non sufferunt aures nostræ amplius pollui, unaquæque pars blasphemæ eius inseratur gestis ad accusationem docentis hæc.

28—30 redeunt infra 46, 45

C [= *vm*], *T* [= *piq*]

2 eo <i>iq</i>	3/4 taliter interpretator <i>m</i>	4 audiam <i>C</i>	4—6 ille — pater <i>om. T</i>
7 deum — misit me <i>om. T</i>	8 et ² <i>om. iq</i>	uiuit <i>p</i> [= <i>US</i>]	9 quem <i>p</i> [= <i>US</i>] an]
hanc <i>C</i>	13 ut ex scriptura accipimus <i>T</i>	14 quidem <i>om. T</i>	15 uero <i>om. T</i> [= <i>US</i>]
19 multa <i>om. T</i>	20 habuit] ait <i>v</i>	uerbi <i>pqv</i> uerbum <i>mi</i> [= <i>US</i>]	22 XXIII <i>Cpms om. iq</i>
23 possidentem <i>p</i>	24 dei — dogmate] pietatis dogma <i>T</i>	agnitionem <i>v</i>	24/25 labentes <i>T</i>
[= <i>US</i>]	26 habeant <i>iq</i> habeat <i>p</i>	integris <i>T</i>	27 post dogmatibus <i>habet</i> finiunt dogmata
impii nestorii <i>v</i>	28 Et — sunt <i>om. T</i> [= <i>US</i>]	Alexandriæ <i>om. p</i>	29 ipsum <i>om. T</i>
29/30 locutus est populis <i>T</i> [= <i>US</i>]			

- 120 Petrus presbyter Alexandriae et primicerius notariorum dixit: Reuerentissimus et || religiosissimus || metropolita || episcopus Carthagini Capriolus per Bessulam diaconem scripsit ad sanctam hanc synodum epistolam, quam si iusserit uestra || religiositas ||, legam. || legamus uero interpretationem eius.
Et praecipiente sibi synodo legit ita || 5
- 121 || Religiosissimis || et beatissimis et sanctissimis comministris undique ad sanctam synodum conuenientibus Capriolus. Orabam, reuerentissimi fratres, in tali statu uenerabilem uestram synodum celebrari, ut et nos electis communi iudicio fratribus et coepiscopis nostris non recusationem lamentatione dignam, sed instructam lega-
122 tionem magis mitteremus, nisi nostram instantiam causae diuersae impedirent. etenim 10
primum domini et filii nostri piissimi imperatoris Theodosii tales litterae ad manus || nostras || uenerunt quae beatae memoriae fratris nostri et coepiscopi Augustini praesentiam specialiter exigebant, quae praedictae litterae in hac uita inuenire eum nullatenus potuerunt. unde ego, qui ipsam imperialem notitiam, licet praedicto destinata uideretur, accepi missam, ex omnibus prouinciis Africae || et || competentibus litteris 15
et solitis colloquiis synodum uolui congregare, ut electi e numero fratrum et || coepiscoporum || nostrorum ad adorabilem synodum uestrae beatitudinis destinarentur. sed quoniam non est apertus accessus uiae (etenim infusa inimicorum multitudo et uastatio lata prouinciarum, quae aut extinctis habitatoribus aut || fugatis || miserandam exterminationis faciem in longitudinem et latitudinem || extendens || facultatem consum- 20
mauit ueniendi), his igitur impedimentis conuenire ad unum qui circum Africam sunt
123 episcopi nullatenus potuerunt. quibus additur quoniam imperiales in diebus paschae ad nos uenerunt litterae, quando uix usque ad uenerabilem || totam synodum || d.19. m. Apr
duorum mensuum spatium restabat, || qui || uix sufficebant || uel || ipsi Africanae synodo a. 431
|| ut || in unum || conueniret ||, etsi nulla difficultas ab hostibus praesens accideret. 25
hinc factum est, licet legatos nullo modo destinare || possemus ||, propter reuerentiam tamen debitam || ecclesiasticae || disciplinae filium meum Bessulam diaconum cum
124 his excusationis litteris destinauimus, adorabiles fratres. unde postulo uestram sanctitatem, licet credam auxilio dei nostri per tantam synodum uenerabilium sacerdotum firmam per omnia fidem catholicam futuram, ut operante sancto spiritu, quem 30
uestris cordibus || in omnibus agendis || credimus adfuturum, nouas doctrinas et ante hoc ecclesiasticis auribus inexpertas || antiquae || auctoritatis uirtute || repellite || et ita nouis quibuscumque erroribus resistite, ne || eorum || quos pridem expugnauit ecclesia et in his temporibus quibus exorti sunt, et apostolicae sedis auctoritas et in unum consonans sententia sacerdotalis frequenter, sub habitu secundae colloctionis uox 35

C [= *vm*], *T* [= *piq*]

2 sc̄issimus *T* [= *US*] metropolitanus *miq* 4 reuerentia *T* [= *US*] 4/5 legamus [legam *v*] — legit ita *C om. p* [= *US*] et lectum est ita *iq* 6 XVIII [ex numeratione *US*] *p^{mg}* reuerentissimis *T* [= *US*] 9 excusationem *iq* 9/10 magis legationem *iq*
12 nostras *om. T* [= *US*] 14 ergo *C* 15 ex *iq* et *p* [et in *US*] *om. C* prouinciae *C* et
om. T [= *USΓ*] 16/17 episcoporum *p* [= *USΓ*] 17 adorabilem ad *v* :9 profugatis *T*
20 extendentem *T* [= *US*] 22 poterunt *v, corr. v* poterit *m* 23 totius synodi *p* [= *US*]
totius synodi conuentum *iq* 24 qui *C* [= *US*] quo *p* quod *q* que *i* sufficebat *iq* uel *C*
et *T* [= *USΓ*] 25 ut *om. T* [= *US*] conuenire *T* [= *US*] accederet *C* [= *US*]
26 hic *m* potuimus *T* [= *US*] 27 ecclesiae *T* 31 in omnibus *om. T* regendis *T*
[= *S*] 32 inexpertas *m²iq* inperas *m* uiperas *v* exinperias *p* [expertes *US*] antiquae *C*
prouincialis *T* [= *US*] repellere *T* [= *US*] 33 resistere *m* eos *p* [= *US*] eis *iq*
35 frequenter sub *CT* [= *US*] = συνεχῶς ἐν *pro* συνεχῶσεν

uideatur pridem ablata renouari. si quid forte nouiter exortum est quaestionis, necesse est aut acceptum probetur aut condemnatum possit || secerni ||; hæc autem de quibus || iam pridem || iudicatum est, si aliquis dimiserit ad secundam collocationem uocari, nihil || aliud || uidebitur || nisi || de fide quæ hactenus tenuit, ipse ambigere. 5
 125 deinde et propter || exemplum posteriorum ||, ut hæc quæ nunc pro catholica fide 5 definita sunt, habere possint perpetuam firmitatem, hæc quæ iam a patribus sunt definita, custodienda sunt, quoniam si quis uoluerit quæ pro catholico statu decreta sunt, in perpetuum || permanere ||, non sua auctoritate, sed || et || antiquorum sententia debet confirmare quod sensit, || ut dum sit tam || ab antiquioribus || quam || a recentioribus || definitionibus || hoc quod confirmat, || probatum, unicam || catholicæ ecclesiæ 10 ueritatem a præteritis temporibus usque ad || nostros dies || simplici puritate et || in-
 126 superabili || auctoritate currentem semet et dicere doceat et tenere. hæc interim pro præsentī legatione Africæ, quam destinare necessitas prædicta non || siuit ||, uenerabilibus uestris auribus || supplicauī ||, plurimum petens quatenus conspectis quæ in rebus sunt et temporibus calamitates, nostram absentiam nullam superbiam aut 15 neglegentiam, sed manifestam necessitatem magis arbitrari || dignemini. ||

127 Cyrillus episcopus Alexandriæ dixit: Et epistula quæ lecta est reuerentissimi et sanctissimi episcopi Carthaginis Caprioli, inseratur fidei gestorum. uult enim antiqua quidem ualere fidei dogmata, recentiora autem, utpote adiuuenta et impie dicta, reprobari et eici. 20

Omnes episcopi clamauerunt: Hæc omnium uoces sunt. Hæc omnes dicimus. Hæc omnium oratio est.

SENTENTIA PRŌLATA A SANCTO CONCILIO CONTRA IMPIVM ET INIMICVM RECTÆ FIDEI || NESTORIVM DAMNANS EVM ||

25 Sancta synodus dixit: Super alia neque obaudire uolente || honoratissimo || 25 Nestorio nostram uocationem neque a nobis destinatos sanctissimos et || dei optimos cultores || episcopos suscipiente, necessario accessimus ad discussionem impie ab eo dictorum et || deprehendentes || eum et ex epistulis eius et ex scriptis quæ lecta sunt, et de nuper ab eo dictis in hac metropoli et || probatis || per testium depositionem

1—4 si quid — ambigere] ipsa uerba Latini exemplaris adferre uidetur Fulgentius Ferrandus in ep. 6, 6 [Bibl. patr. ed. Gallandi XI 362^b]; cf. quæ ad Γ adnotauī

17—21 ex alia uersione adfert Vincentius Lerinensis in Commonitorio 31

25 Grace extat in V 62 S 34 A 32; hac uersione utitur Collectio Veronensis XVIII 4 [US usque ad p. 83, 6]

C [= vm], T [= piq]

2 discerni T [= US] 3 pridem iam C 4 aliud om. T nisi C siquidem T
 [= US, εἴπερ pro ἤπερ] quæ φC quam iq [= US] 5 posteriorum exemplum φ [= US]
 8 manere T [= US] et om. T [= US] 9 ut — tam] unde sic hoc quidem T [= US]
 quam] hoc autem T [= US] 10 definitionibus] uidens T [= US, ὁρῶν pro ὁρῶν] probatum v
 probatis m probans T [= US] unice m unigenitam T [= US] 11 nostram φ [= US] nostra iq
 dies om. T [= US] 11/12 inuicta T [= US] 12 dicere US deicere Cφ docere iq
 13 concessit iq [= US] cessit φ 14 summissi φ [summissi US] misi iq 15 calamitatibus iq
 16 arbitrare C dignamini φ [= US] 20 reprobare C deici C 21 hæc Ciq [= US]
 23/24 impium — fidei om. iq 24 Nestorium — eum] damnans nestorium φ nestorium iq
 25 uolentem m [= US] honorabili T [cf. US] 26/27 reuerentissimos T [= US] 28 con-
 praehendentes T [= US] et² om. v 29 probatis om. T [= US]

impie sapientem et prædicantem necessario || coacti || tam ex canonibus quam ex epistula sanctissimi patris nostri et comministri Cælestini episcopi Romanorum ecclesiæ lacrimantes sæpius ad hanc mærore plenam contra eum || uenimus || sententiam.

Qui blasphematus igitur ab eo est dominus noster Iesus Christus, definiit per præsentem sanctissimam synodum alienum esse eundem Nestorium || tam || ab episcopi 5
pali dignitate || quam etiam ab || omni collegio sacerdotali.

Cyrillus episcopus Alexandriae subscripsi decernens cum || sancta synodo ||
Iuuenalis episcopus Hierosolimorum subscripsi decernens cum || sancta synodo ||
Et omnes supra dicti episcopi subscripserunt in damnationem || Nestorii ||.

DAMNATIO MISSA || IN || FACIEM EI ALTERA DIE DAMNATIONIS EIUS

10

26 Sancta synodus quæ gratia dei secundum sanctionem || piissimorum || et deo
amabilium nostrorum imperatorum congregata est in Epheso, Nestorio nouo Iudæ.
Cognosce temet ipsum propter impias tuas prædicationes et circa regulas inobedientiam
secundum quod placet ecclesiasticis sanctionibus, Iunio mense præsentis, secunda et
uicensima die, a sancta synodo damnatum et omni ecclesiastica lege extraneum esse. 15

PROLATA DEFINITIO A SANCTO ET VNIVERSALI CONCILIO EPHESENO CONTRA PRÆ-
SUMENTES VEL DOCERE ALIQUID VEL CONSCRIBERE CITRA DEFINITIONEM EXPOSITAM
FIDEI A TRECENTIS DECEM ET OCTO SANCTIS PATRIBVS IN NICÆA

27 1 Petrus presbyter Alexandriae et primicerius notariorum dixit: Sancta et magna
uestra synodus omnem || ponens || prouidentiam rectæ apostolicæque fidei et dogmatum 20
ueritatis, prouidens quoque disciplinæ et ordinis ecclesiarum, definitionem protulit,
quam || et || præ manibus habentes, si placet sanctitati uestræ, relegimus.

2 Sancta synodus dixit: Prolata definitio sancti huius uniuersalisque concilii
|| legatur || et inseratur gestis.

3 Nicæna synodus fidem hanc protulit: Credimus in unum deum patrem omnipo- 25
tentem et reliqua usque || in || finem symboli.

4 His igitur lectis, decreuit sancta synodus aliam fidem nulli licere proferre uel
conscribere uel componere || præter || definitam a sanctis patribus qui in Nicæa con-
gregati sunt cum sancto spiritu, præsumentes autem aut componere fidem alteram aut
protendere aut proferre uolentibus conuerti ad notitiam ueritatis uel ex paganitate uel ex 30

26 *Græce extat in V 63 S 35 A 33; 27 consuta sunt 19—26 ex 46, 2—3 [= A 74, 1—3], 27—p. 84, 8 ex 46, 42 [= A 77]*

C [= um], T [= piq]

1 coacti sumus *T [= US]* 3 memore *p* accedere *T* 5 tam *om. T [= US]*
6 quam—ab] et *T [= US]* 7. 8. subscripsit *C* sancto concilio *T* 9 nestorii qui sunt
ultra ducenti: nam uices egerunt quidam aliorum episcoporum uenire non ualentium ad ephesinam
metropolim [ephesena metropoli *p*] *T*

10 ad *T* eius *viq* 11 reuerentissimorum *T* 13 cognoscas *v* circa regulas *mT*
propter irregularem *v* obedientiam *v corr* 14 p̄sente *C* praesentis *p* 15 sancto *p*

16 ephesinorum *C* 17 circa *v* circum *m* exposita *p* exposite *iq* 18 trecentis
om. C 20 potens *p* faciens *iq [= 46, 2]* 21 ordini *iq* 22 et *om. T* 24 rele-
gatur *T* 26 ad *T* 28 citra *T* definita *p* 30 procendere *m, corr. m* procedere *v*

Iudaismo uel ex hærese qualibet, hos, si quidem sint episcopi aut clerici, alienos esse
 5 episcopos episcopatu et clericos clero, si uero || sint || laici, anathematizari. simili
 quoque modo si capiantur siue episcopi siue clerici siue laici aut sapientes aut docentes
 ea quæ sunt in prolata expositione a Charisio presbytero de humanatione unigeniti filii
 dei, uel scelesta et peruersa Nestorii dogmata, quæ etiam subiecta sunt, subiciantur 5
 sententiæ sancti uniuersalisque concilii. palam namque est quia episcopus quidem
 erit episcopatu depositus, clericus autem similiter clero casurus; si uero laicus fuerit,
 etiam is anathematizetur, sicuti prædictum est.

EPISTVLA DESTINATA AD CLERICOS ET YCONOMOS ECCLESIAE CONSTANTINOPOLEOS
 IN IPSA DIE IN QVA IPSI MISSVM EST 10

28 Sancta synodus gratia dei in Epheso congregata secundum sanctionem || piissi-
 morum || principum nostrorum Lamprotato et Eucharisio reuerentissimis presbyteris et
 yconomis et reliquis reuerentissimis clericis Christo amabilis Constantinopolitanæ
 sanctæ dei ecclesiæ. Cognoscat uestra reuerentia blasphemum Nestorium propter
 impias suas prædicationes secundum ecclesiasticas sanctiones inobædientem hesterna 15
 die, quæ est præsentis mensis Iunii secunda et uicensima, a sancta synodo secundum
 quod || placet || ecclesiasticis regulis, condemnatum et totius ecclesiastici gradus || esse ||
 alienum. custodite igitur ecclesiastica omnia tamquam futuri etiam reddere
 rationem ei qui per uoluntatem dei et nutum piissimorum et deo amabilium nostrorum
 principum ordinandus est Constantinopolitanorum || sanctæ || ecclesiæ. 20

29 Cyrillus presbyteris et diaconibus et populo [dei] Alexandriae dilectissimis et
 desiderantissimis in domino salutem. Licet latius oporteret ea quæ gesta sunt,
 uestræ insinuari reuerentiæ, sed tamen eo quod urgerentur litterarum portitores,
 d. 22. m. Iun. breuiter || scripsimus ||. scitote igitur quia octaua et uicensima Paynii mensis
 a. 43¹ synodus facta est in Ephesum in maiore ecclesia ciuitatis, quæ uocatur Maria dei 25
 genitrix, perdurantes autem totam diem nouissime reprobatum et neque præsumptem
 accedere ad sanctam synodum blasphemum Nestorium condemnationi subiecimus et
 expulimus episcopatu. sumus autem qui conuenimus episcopi ultra ducenti.
 permansit autem omnis populus ciuitatis a mane usque ad uesperam expectans iudicium
 sancti concilii cumque audissent quia damnatus est blasphemus, omnes una uoce 30
 cœperunt fauere sancto concilio et glorificare deum, quoniam fidei cecidit inimicus.
 egredientes uero nos ab ecclesia deduxerunt cum lampadibus usque ad diuersorium
 nostrum (erat enim iam uespera), et facta est multa lætitia et luminaria in ciuitate, ita
 ut || et || mulieres [quoque] thymiateria tenentes antecederent nobis. et ostendit

28 *in fine adnotatur in C*: in codice Acym̄ post hanc legitur relatio clericorum de sancta synodo
 in qua Dalmatius superscripsit [37]

28 *Grace extat in V 65 S 36 A 34*   29 *Grace extat in V 28 S 97*

C [= vm], T [= piq]

1 sunt *mq*   2 cleru *v* clerum *m*   sint *v* sunt *m om. T*   4 a Charisio] attrisio *m*
 inhumanatione *pq*   8 sicut *C*

10 in ipsa — est *om. iq*   11/12 piissimorum et deo amabilium *T*   17 placuit *T*
 17/18 esse alienum *m* alienum esse *v* alienum *T*   18 etiam *om. v*   20 sanctæ *om. T*

21 *inscr.* cōpla cyrilli ep̄i ad clerum et populum alexandrie *iq*   dei *CpS om. iq*
 24 scripsi *T [= Γ]*   paynii *v* paunii *T* parui *m*   25 epheso *iq*   29 spectans *C*   33 lætitia
 multa *C*   34 et¹ *om. T*   quoque *delere prætermisum*   thymiateria *v* tunateria *m*
 thymiamateria *pq* tumamateria *i*   nos *v^{corr}iq*

saluator blasphemantibus gloriam suam quia omnipotens est. futuri itaque sumus
 || chartas || conplentes factas in damnatione eius iam festinare ad uos, comitante deo.

Omnes sumus in gaudio ac salute propter gratiam saluatoris. ualere uos in
 domino opto, dilectissimi et desiderantissimi.

RELATIO AD PISSIMOS IMPERATORES A SANCTA SYNODO DE DAMNATIONE NESTORII 5

30 1 Piissimis et deoamantissimis Theodosio et Valentiniano uictoribus ac trium-
 phatoribus semper augustis sancta synodus gratia Christi et nutu uestræ potestatis
 congregata in Ephesiorum metropoli. A progenitoribus ueram fidem percipiens
 uestra pietas, Christo amabiles et || deoamantissimi imperatores ||, et hanc cottidie
 crescentem, sollicitudinem plurimum habetis dogmatum ueritatis, pro quibus etiam 10
 tumultu facto non solum in illa maxima ciuitate, sed etiam in toto orbe terrarum ex
 his quæ prædicata sunt et edocta a Nestorio dogmatibus, alienis existentibus a sancto-
 rum patrum et sanctorum apostolorum et euangelistarum traditione, non despexit
 uestra potentia ea quæ conturbabant sanctas ecclesias et adulterabant fidei et ueræ
 || pietatis dogmata ||, sed ex omni metropoli congregari iussit uestra pietas deo amabiles 15
 metropolitans episcopos, || deducentes || quoque quosdam aliarum ciuitatum episcopos,
 2 || tempus || sufficiens ad concursiōem usque ad pentecosten decernens. omnibus d. 7. m. Iun.
 itaque nobis congregatis in Ephesiorum metropoli secundum definitas nobis indutias, a. 431
 tardare contigit sanctissimum Iohannem Antiochenum episcopum, sed arbitrati nos
 itineris difficultatem causam fuisse tarditatis distulimus audientiam usque ad tempus 20
 sedecim dierum ex definitis indutiis a uestra potentia. et alii quidem sanctissimorum
 episcoporum senectute || comprehensi || peregrinationis moram non ferebant, alii uero
 in || languoribus periclitabantur ||, quidam autem etiam uitæ terminum susceperunt
 in Ephesiorum metropoli, alii quoque paupertate constricti adeuntes nos cogebant
 3 audientiam. post sedecim uero totos dies || enumeratos || a sancta pentecoste 25
 celebrauimus audientiam. quoniam uero etiam sanctissimus episcopus Antiochiæ
 Iohannes per Alexandrum Apamiæ et Alexandrum Hieraspoleos deoamantissimos
 episcopos præcedentes eum significauit nobis || continuandum || negotium, maiori
 tarditate onerare sanctam synodum nolens, congregatis || igitur || nobis in die mensis
 Iunii secunda et uicensima secundum Romanos et ante unum diem rogantibus per 30
 reuerentissimos episcopos mirabilem Nestorium sedere nobiscum et communicare de
 pietate et fide quæstioni, nullum ab eo clarum meruimus responsum, || mandante ||
 4 hoc solum per eos qui missi sunt quia cogito, et si probauero, occurro. in crastinum
 uero collecti in || sanctam et maiorem ecclesiam || quæ appellatur Maria, proposito

26—28 not̄ iohannem mandasse synodo sanctæ continuare iudicium se tardante *w^{ms}*

30 *Græce extat in V 81 S 49*

C [= um], T [= pig], S [= wr, inde a 5]

2 chartulas *T*

5 de *om. w* 8 epheseorum *C* ephesenorum *w* ephesinorum *w^{corr}* 9 a [*om. iq*]
 deo seruati principes *T* et hanc] ex hac *iq* 10 crescente *iq* plurimam *iq w^{corr}*
 11 tumulto *S, corr. w* in² *om. S* 12 predicta *C* 14/15 uere [uero *p*] dogmata
 pietatis *T* 16 deducens *T* 17 tempusque *TS* 18 metropolim *pw, corr. w* 20 causa *C*
 22 compressi *T* 23 languoribus *S* laboribus *C* languore *iq* langore *p* periculum patie-
 bantur *T* 25 numeratos *T* sancto *C* 27 et *om. w* 28 habendum *T* 29 igitur
om. TS 30 unam *S* 31 miserabilem *iq* 32 significante *TS* 34 *sca* et maiore
 ecclesia *T*

quoque sancto euangelio in media sede et ipsum nobis || præsentem Christum || mon-
 strante, nos quidem secundum canonum consequentiam rursus misimus ad eum tres
 alios sanctissimos episcopos rogantes occurrere ad sanctam synodum et doctrinæ suæ
 reddere rationem, at ille militibus suam domum circumdari procurans, cum nulla
 esset neque fieret turba per ciuitatem, nec responso eos qui missi sunt, dignos fecit. 5
 canonibus autem præcipientibus euocari tertia uocatione inobœdientem, dirigentes
 ad eum rursus alios sanctissimos episcopos, contumacem inuenimus et remittentem
 eos qui missi sunt, cum multa uerecundia et iniuriis per eos qui ante domum eius
 5 circumadstabant milites. quia ergo non oportebat tantam sanctam synodum
 conuenientem sine effectu manere illo mala conscientia non occurrente, || ea quæ sunt || 10
 de fide et pietate, necessario mouimus dogmata, præfulgere gestorum monumentis
 disponentes deo amabiles litteras uestræ pietatis, post quas expositionem piæ fidei
 || præponentes quæ || primitus quidem a sanctissimis apostolis || tradita est || nobis,
 postea uero || exposita || a sanctissimis patribus trecentis decem et octo in Nicæna
 ciuitate collectis a sanctæ memoriæ Constantino, cuius rectam fidem clariorem ostendit 15
 uestra potentia, et expositioni huic primum quidem de fide epistulas deoamantissimi
 et sanctissimi archiepiscopi Cyrilli comparantes || consonantes || inuenimus et dogma-
 6 tibus et intellectibus et in nullo alienam eius doctrinam piæ illius expositionis. quia
 uero iam supererat ut compararentur dogmata prædicata || a mirandissimo Nestorio
 (nec || enim incerta erant, et in epistulis eius aperte prædicata et in codicibus et in 20
 publicis tractatibus manifeste diulgata, sed et in ipsa Ephesiorum metropoli || ad ||
 quosdam reuerentissimorum episcoporum ab eo palam dicta; non enim cessabat
 || dicere || non oportere dici deum qui propter nos homo factus est, et exprobrans
 diuinitati humana, quæ non propter infirmitatem, sed propter clementiam in nos
 habitam suscepit, ueluti deridens || autem || uenerabile || diuinumque || mysterium 25
 nostrum || disputans || aduersus reuerentissimos episcopos præsumpsit dicere quia ego
 || illum bimenstrem et trimenstrem || deum non dico, et hæc ante tres omnes dies sancti
 concilii, sicut etiam monumentorum continet fides), necessario hæc quoque compa-
 rantes expositioni sanctorum patrum repugnantia inuenimus penitusque contraria
 catholicæ || nostræ || et apostolicæ fidei, ut neque egeat satisfactione Nestorius, sed 30
 ipse sui cottidie fiat accusator, persistens in dogmatibus suis corruptis penitusque
 7 contrariis catholicæ et apostolicæ fidei nostræ. || pro || hac itaque causa ipsum quidem
 || a || sacerdotio corruptaque doctrina remouimus, depositionem eius canonicam facientes
 atque laudantes deoamantissimum et sanctissimum episcopum maximæ Romæ Cæle-
 stinum, qui ante nostram sententiam reprehendit hæretica Nestorii dogmata et ante 35
 nos protulit aduersus eum sententiam propter ecclesiarum cautelam et traditam nobis
 piam salutaremque fidem a sanctis apostolis et euangelistis sanctisque patribus, quam

C [= *vm*], T [= *piq*], S [= *wr*]

1 $\overline{xpm}$ præsentem T   1/2 monstrantem CS, corr. w   6 in obedientiam C   7 re-
 mittente ϕ 8 eos milites C   9 circumstabant *ir*   milites om. C   10 ea — sunt om. T
 11 mouimus *vS* nouimus *mi* monuimus ϕq 12 piæ om. C   13 proponentes TS   quæ
 om. TS   traditæ TS   est om. TS   nobis om. S   14 exposita *v* expositæ ϕS om. *miq*   in nicea
viq inicea *m*   17 consonas ϕi consonans *q*   18 nulla ϕ 19 a mirandissimo S ab ammirantissimo *v*
 ab amirentissimo *m*   mirabilissimi ϕ miserabilissimi *iq*   nestorii T   20 non TS   21 apud TS
 23 dicens TS   25 habitum C   autem *m* om. *vTS*   uenerabilem *Cw*   sacramque T
 26 disputans autem TS   27 illum om. T   duorum mensium [mensuum ϕ] aut [et *iq*] trium
 mensium [mensuum ϕ] T   29 expositionum C   repugnantiam uenimus C   30 nostræ
 om. TS   eat satisfactione *w* eat ad satisfactionem *w* corr   32 pro om. T   hæc ϕw , corr. *w*
 33 a om. T

peruertere nisus est corrupto sermone et nimia multitudine quam reprehensus effudit.
 8 uestræ || autem || potentiæ supplicamus quo omnem eius doctrinam iubeatis auferri
 a sanctissimis ecclesiis et inuentos ubicumque codices igni contradi, per quos || re-
 spuere || nititur dei gratiam || hominis facti || propter clementiam, quam ipse non cle-
 mentiam, sed iniuriam putauit diuinitatis; si quis autem contemnat quæ || sancita || 5
 sunt, formidet uestræ potentiæ indignationem. sic enim et apostolica fides inuiolata
 permanet || a || uestra pietate roborata et omnes nos intentas orationes pro uestra
 potentia faciemus, per quem Christus glorificatur et roboratur fides et dei gratia fit
 9 cunctis hominibus manifesta. ad clariorem || uero || perfectioremque notitiam
 gestorum subiecta sunt etiam monumenta, et subscripserunt omnes qui prænominati 10
 sunt in monumentis deo amabiles episcopi.

31 1 Cyrillus archiepiscopus Comarioni Potamoni episcopis et archimandritis
 monasteriorum domino Dalmatio et Timotheo et Eulogio presbyteris dilectissimis et
 desiderantissimis in domino salutem. Sperabamus uenientem honoratissimum 15
 Nestorium pænitentiam agere in quibus blasphemauit ex quo ordinatus est, et ueniam
 postulare a sancto concilio, licet etiam sic periculosum esset donare ueniam ei.
 non enim possibile erat uiro talia prædicanti, || quia || omnem peruertit orbem terrarum
 et colendam ecclesiarum commouit fidem, concedere ueniam. nam si etiam qui
 unam dimittere blasphemam præsumpserit uocem contra piissimos et Christo amabiles 20
 imperatores, iuste patitur indignationes legum, non potius impius qui totum uenerabile
 conuertit nostrum mysterium et perimit dispensationem quam sanctus et clemens
 dei patris filius unigenitus propter nos impleuit dignatus homo fieri, ut omnes nos saluos
 2 faceret et liberaret quæ sub cælo sunt, et peccatis et morte? uerumtamen mirati
 sumus durum cor uiri. nam neque pænituit neque fleuit in his quæ dicere præ- 25
 sumpsit contra gloriam omnium nostrum saluatoris Christi, sed etiam in Ephesum
 ueniens isdem sermonibus utebatur et rursus ostendit semet ipsum sapere peruersa,
 ita ut insignibus metropolitanis deo amabilibus episcopis iuste aduersus eum || mouen-
 tibus ||, deinde concludentibus eum per scripturam diuinitus inspiratam atque do-
 centibus quia deus est qui ex sancta uirgine secundum carnem natus est, nefanda 30
 uoce usus diceret > ego || bimenstrem et trimenstrem || deum non dico<, sed et alia
 8 super hæc, perimens inhumanationem unigeniti. data || quidem || est sancto con- d. 7. m. Iun
 cilio dilatio sancta pentecoste a deoamantissimis nostris imperatoribus (primæ namque a. 431
 litteræ per quas euocati sumus, hanc habent formam), occurrimus autem ad Ephe-
 siorum urbem ante definitum diem; non enim fas erat contemnere dominicas sanctiones. 35
 quia uero audiuius uenire reuerentissimum et deoamantissimum Antiochenorum
 episcopum Iohannem, sustinuimus sedecim dies, licet omnis synodus clamaret et

31 *Grace extat in V 67 S 47*

C [= vm], T [= piq], S [= wr]

2 siquidem *p* igitur *iq* $\overline{\text{oms}}$ *C* auferre *C* 3/4 rescindere *T* 4 homini *Tr*
 factam *T* dementia *C* 5 contempnit *iq* sancta *TS* 6 si *C* 7 permanebit *iq*
 a *om.* *T* 8 quem [oū] *CpS* quam *iq* 9 uero] quoque [= τε] *TS*

13 commarioni *T* potamino *C* *postulatur* archimandritæ 15 speramus *S* 17 esse *iS*
 esse sciamus *u*² ei ueniam *C* 18 uiro *ex* uero *corr.* *p om.* *iq* qui *T* 20 blasphe-
 miam *miq* 21 uenerabilem *mpiw*, *corr.* *w* 28/29 motis *T* 31 duorum mensium
 [mensuum *p*] et trium mensum [mensum *om.* *iq*] *T* 32 siquidem *T* $\overline{\text{sca}}$ *p* 33 pente-
 coste *p* pentecosten *iq* pentecostes *CS*

diceret quia ille non uult adsedere; metuit enim ne forte depositionem sustineat honoratissimus Nestorius || sumptus || ab ecclesia quæ sub eo est, et forte hac causa confunditur. quod etiam ostendit experimentum postea uere: distulit enim uenire. præcedentes enim aliqui qui cum eo erant reuerentissimorum episcoporum ab Oriente dixerunt: mandauit nobis dominus Iohannes episcopus dicere || religiositati || uestræ 5
 4 quia si tardauero, agite quod agitis. congregata igitur sancta synodus secundum d. 22. m. Iun. Alexandriam octaua et uicensima Paynii mensis in maxima ecclesia quæ uocatur a. 431 Maria, uocauit eum mittens reuerentissimos episcopos ut ueniret et || adesset sibimet ipsi || et satisfaceret de quibus edocuit atque conscripsit. at ille primum quidem responsum fecit dicens quia cogito et uideo. uocatus est secundo anagnostico a 10 sancto concilio, rursus missis ad eum dei || optimis || cultoribus episcopis. ille uero, || rem || faciens || incongruam ||, milites sumens a magnificentissimo comite Candidiano statuit ante domum suam cum fustibus prohibentes ingredi quemquam ad eum, cumque persisterent destinati sanctissimi episcopi dicentes quia nihil mali uenimus dicere uel audire, sed sancta synodus eum uocat, occasionibus uariis utebatur, 15 utpote uenire nolens; percutiebat enim eum conscientia. deinde usi sumus etiam tertio anagnostico et rursus missis episcopis ad eum ex diuersis prouinciis iterum 5 militum usus est uiolentia et noluit aduenire. residens || autem || sancta synodus et sequens ecclesiæ sanctiones et relegens epistulas eius et expositiones et inueniens blasphemias eas plenas, attestantibus quoque insignibus reuerentissimis episcopis 20 metropolitanis quia in ipsa Ephesiorum urbe contra nos disputans aperte dixisset quia deus non est Iesus, deposuit eum et iustam legalemque aduersus eum sententiam protulit. quia uero fuit necessarium hæc ipsa cognoscere uestram sanctitatem, quos oportet maxime hæc ipsa nosse, ut non subripiat aut ipse aut qui ei student, hæc necessario nuntiaui. habemus autem et reuerentissimi episcopi Iohannis epistolam 25 scriptam ad eum, per quam uehementer increpat eum tamquam || noua || et impia dogmata in ecclesias introducenti et soluenti prædicationem a sanctis || prophetis || et apostolis traditam ecclesiis. quia uero nihil potest || propter suas blasphemias || dicere, occasionem sumit dicens quia rogauit dies quattuor differri, donec ueniret Antiochenorum episcopus, et non adqueuerunt, dum || certe || memoratus sanctissimus episcopus 30 Iohannes declinauerit aduenire. nam si uoluisset interesse, cur || nuntiaret || per episcopos sub manu sua constitutos quia si tardauero, agite quod agitis? sicut enim dixi quia noluit interesse, sciens quia omnino sancta synodus || decerneret || Nestorii damnationem, utpote impia || et blasphema locuti || aduersus omnium nostrum saluatorem Christum. quia ergo, sicuti didici, delatæ sunt relationes a magnificen- 35 tissimo comite Candidiano, || uigilate, docentes || quia nondum monumenta quæ gesta sunt in damnatione eius, completa sunt in chartis ideoque non potuimus neque relationem mittere quæ deberet mitti ad || pios || et uictores nostros imperatores, cum

C [= *vm*], T [= *piq*], S [= *ur*]

1 assidere *wcorr* adesse *iq* 2 captus T sub] si ab *p* 3 enim distulit *iq* 4 aliqui
 ab *hi m* ad hunc *v* 5 dominus *Tr* beatitudini [beatitudine *p*] T 6 synodo *v*
 7 paynii CS paunii *p* paunii *q* pamini *i* 8 et *om. m* 8/9 adesset [*om. m*] sibimet ipsi CS
 probaret semet ipsum T 9/10 responsum quidem C 11 optimis *om. T* 12 causam TS
 illicitam TS militem C 14 eam *p* 16 uisi C 18 igitur TS [= Γ] 22 ih̄s non est *m*
 26 nouam *m* nouum *v* inania TS impium *v* dogma C 27 introducendi C pro-
 phetis C ecclesiis *pS* euangelistis *iq* 28 in suis blasphemias T 30 certe *om. T* 31 nun-
 tiauit T 33 quia *om. iqr* decerneret TS 34 blasphemaque TS locuti *m S*
ante impia *coll. v* loquentis T 36 sapienter docete T 38 debet *m* piissimos T

deo autem dicendum est, || subsequetur || etiam ratio cum monumentis, si quis nos permiserit destinare qui deferre possit. si igitur tardauerit monumentorum et relationis aduentus, agnoscite quia non permittimur destinare ualete || in domino ||.

8 || Populus || simul || Constantinopoli || una uox omnium: anathema Nestorio
 9 Ascendit in altum sanctus Dalmatius et dixit: Si uultis audire, quiescite et 5 agnoscite; nolite impedire his quæ dicuntur, sed || longanimes || estote, ut uerba sup-tiliter audiatis. epistolam nunc lectam uestre reuerentiæ piissimus imperator legit et satisfactum ei est. quia ego dixeram imperatori, quando uenit ad me, quid debuisset scribere sancto concilio, quæ dicta sunt ei et plene non sunt scripta, misit autem ad me et lecta sunt et ne contristarem eum, subsequentiæ præmissi, quæ deferentes 10 non ostenderunt, sed pro eis alias ostenderunt litteras, decencia ergo et consequentiæ locutus sum ei, quæ non licet modo dicere || coram uestra reuerentia non enim putetis || quia elatus quidam sum aut gloriatus; conteret enim deus ossa simulatorum. Ps. 52, 6
 10 imperator omnia consequenter audiuit quæ facta sunt, et gaudisus est cum gratiarum actione ad deum et consonauit uerbis consequentiæ sancti concilii, sicut decet eius 15 imperium, non mea uerba secutus, sed fidem a uorum suorum et patrum tamen sicut decebat, suscepit et legit et satisfactum est || ei || et hoc dixit quia si sic || est ||, sine ueniant qui interfuerunt episcopi. et dixi ei quia nullus eos uenire permittit et dixit: nullus prohibet ego autem dixi quia tenti sunt et uenire prohibiti, et || dixi || rursus quia ab illa parte et ueniunt multi et uadunt sine prohibitione, 20 quæ uero a sancto concilio aguntur, nullus referre permittit uestre pietati || in parte || uero altera, || id est in || domini, dixi ipsi imperatori coram omnibus: quem uis audire, sex milia numero episcopos aut unum hominem impium? sex milia uero 11 dixi qui sunt sub potestate metropolitanorum sanctorum episcoporum. hoc ergo factum est, ut mittatur et ueniant qui uenturi sunt, qui etiam ea quæ gesta sunt, facient 25 manifesta constitui, dico autem sanctissimi episcopi nunc uenientes a sancto concilio et dixi quia bene quæstisti. et iterum adiecit uerbum unum et dixit: orate pro me et noui quia imperator secutus est magis deum et sanctam synodum et nequaquam peruersos homines orate ergo || et || pro imperatore et pro nobis.

CYRILLI ARCHIEPISCOPI ALEXANDRIÆ EPISTVLA SCRIPTA AB EPHESO AD PATRES 80
 MONACHORVM

32 1 Cyrillus reuerentissimis et dei || optimis || cultoribus || patribus monachorum || et qui uobiscum sunt uitam || monasticam adepti || et in fide dei collocatis dilectissimis

32 *Græce extat in V 68 S 48*

C [= um], T [= piq], S [= wr]

1 subsequetur *vq* subsequenter *m* subsequitur *pw* sequitur *r* sequatur *i* 2 deferni *C*
 3 reuelationis *p* permitamur *p* in domino *om. TSG* 4 tunc populus *I* populi *w²* con-
 stantinopoli *C* in constantinopolim *pw* in constantinopoli *igr* uoce *iq* anathematizauit *iq*
 nestori *C* nestorium *iq* 6 magnanimes [magnanimi *iq*] *TS* 10 prætermisi *w²* 11 di-
 centia *pq* 12/13 coram — putetis] cogetis *p* cogitatus *q* cogitatus *i* 13 sum quiddam
 [quicquam *q*] *iq* sum quidem *v* conterit *S* 15 actionem *S, corr. w* 17 est ei *C* est *Tr*
 ei est *w* sic est *CS* sic *pq* sit *i* 18 episcopi *om. w* 20 dixit *T* 21 a *om. S corr. w²*
 in *om. T* 22 pars *T* id est in *CS* est *T* et dixi *iq om S* 24 sanctorum episcoporum
om i sanctorum *om. C* 25 mittantur *C* faciē *m* facie *v* faciant *iq* 26 constituti *p om. iq*
 27 dixi *CpS* dixit *iqw^a coniectura felici* 28 secuturus *iq* 29 et *om TSG*
 30 ad *p* 32 optimis *om T* patribus monachorum *C* monachis *TS* 33 uobiscum *vp*
 monachicam *ps* adeptis *T*

et desiderantissimis in domino gaudere. Dominus || noster || Iesus Christus quando ab scelestis Iudæis passus est contumelias, dum malediceretur et palmis cæderetur, flagellatus et nouissime propter nos et pro nobis cruci adfixus, prospiciens omnes Ps. 68, 21 delinquentes in se scelesta super eum mouentes capita, dicebat: et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit, et consolantem, et non inueni. tale 5 aliquid etiam nunc factum conspicimus, magis autem, ut non fidelium germanorumque || zelum iniuriam ||, Nestorii blasphemiarum plurimos habuerunt qui simul contristarentur, licet declinassent quidam eum constituti in sacerdotio, cooperantes 2 hæretico et eum debellantibus resistentes. sed || destruet || Christus horum ineruditiones, magis autem iam et destruxit. cessauit enim os blasphemum et tacuit 10 scelestissima lingua || non iam || contra Christum proferens blasphemias in potestate || magisteriali || atque sacerdotali, et qui amicitiam eius exorauerunt magis et non de Christi dilectione cogitauerunt, contumeliis habent uultus plenos; hoc enim || eis || debebatur. sed licet uictus sit iam inimicus et sumus in reliquiis cogitationis, egemus etiam sic uestris supplicationibus ad deum, et est necessarium uobis tamquam con- 15

1 Tim. 2, 8 secretibus deo uestram uitam sanctas leuare manus et sæpius hoc agere pro nobis.

Exod. 17, considerate enim quia Iesus Naue cum electis Israhel debellabat Amalech, beatus 9-11 autem Moyses manus eleuans expetebat a deo ut uincere potuissent || hi qui erant || 3 in bello et pugna. confortetur igitur sanctitas uestra ad orationes, et tamquam filii || peculiare || patribus cooperamini languorem ueluti quendam pestiferum Nestorii malam sectam abscedentibus, ut et || incontaminatam et immaculatam || et in nullo reprehendendam habentes fidem complacere ualeamus || ei qui || omnia propter nos et pro nobis || passus est || Christo. lætificate igitur etiam per litteras nos; suscipiemus enim tamquam || sufficientissimam || consolationem || hanc rem ||.

Valere uos oramus, carissimi atque desiderantissimi fratres. 25

EPISCOPORVM QVI INVENTI SVNT || CONSTANTINOPOLIM || COMMONITORIVM

XXXIII 1 Congregata sancta synodus in Epheso secundum sanctionem piissimorum et Christo amabilium nostrorum imperatorum et inueniens inimicum Christi in isdem perdurantem et impia prædicantem, damnauit cum, ut de cetero ab omni orbe terrarum scandala abscederentur. et || dum || diuulgatum || esset || hoc in Con- 30 stantinopolim, omnes illi homines studentes, omnia ecclesiastica sumentes ab eo, circumueniebant ueritatem, dicimus autem custodientes nauis itinera et non sinentes neque uenire Constantinopolim aliquem a sancto concilio neque illic proficisci, sed 2 solum ea quæ inimici sunt Christi, et deferebantur et referebantur. et quoniam

XXXIII *Græce extat in V 66 S 46*

C [= vm], T [= piq], S [= wr]

1 noster *om. T* 3 crucifixus *qS* 4 simul mecum *C* 5 post consolantem *add. me*
 quæsiui *in mg. m²* 7 zelo *T* iniuriam *C* iniuriam faciam *T* iniuriam *S* in iniuriam *w²*
 plurimi habuerint *w²* 8 ad ante eum *add. w²* 9 destruit *TS* horum *om. C* 11 non
 iam *C* non *S* nequaquam *T* 12 doctrinali *T* 13 contumeliis] confusione *iq* eis *om. T*
 14 simus *w²* reliquis *Ciq* cogitationes *p* cogitantes *iq* cogitationibus *v* 17 rebellabat *p*
 18 potuisset *iq* hi — erant *om. T* his *S, corr. w* 19 confortentur *w²* conuertatur *iq*
 festinet ad *w²* 20 germani *TS* 21 abscedentes *v* immaculatam et inuiolatam *T*
 22 ei qui *om. T* 23 passo *T* est *om. T* letificante *C, corr. v* 24 sufficientissimam *S*
 sufficientiam *m* sufficientem *v* idoneam rem *T* hanc rem *CS* uestram *T*
 26 *inscr. om. iq* in constantinopolim *p* 27 numerus *ex p* 30 dum *C* sicuti *TS*
 est *TS* 31 studentes ei et *iq* sumere *v* 34 solam *m* eam *m* eos *v* qui
 inimica *iqw²* deferebant et referebant *v*

nullus potest aduersus deum (quid enim est homo?), per dispensationem dei uenit Ps. 8, 5
 epistula ab Epheso scripta ad sanctos episcopos et monachos missa per mendicantem,
 ligantem eam intra calamum, et ita mendicans et ferens calamum hanc detulit. et
 surgentia uniuersa monasteria cum archimandritis suis exierunt ad palatium psallentes
 antiphonas. erat autem sanctus Dalmatius unus archimandritarum, annos qua- 5
 draginta octo habens quod non egrediebatur monasterium suum, sed intus manebat
 inclusus (pissimus autem noster imperator ibat ad eum et uidebat eum), ita ut terræ
 motis sæpe factis Constantinopolim et crebro rogante imperatore ut exiret et letaniam
 faceret, numquam suusus fuisset exire. orante autem eo pro hoc, uox de cælis ei
 3 descendit ut exiret; deus enim noluit perire eius gregem usque ad finem. erat autem 10
 cum eis et populus multus orthodoxorum. cum || autem introissent || ad palatium,
 euocati ab imperatore ingressi sunt archimandritæ, et remansit multitudo monachorum
 et populorum psallentium antiphonas. deinde egressi sunt promerentes iustum
 responsum; clamabant omnes >mandata imperatoris<. postea satisfecerunt quia
 eamus ad basilicam sancti Mucii et relegimus etiam epistulam et agnoscitis satis- 15
 factionem imperatoris. deinde perrexerunt omnes et monachi et populi; erant
 enim uia caput unum psallentium ipsum ultimum psalmum in ultimo loco ciuitatis,
 || et || occurrerunt populis monachi cum || cereolis || psallentes et cum uidissent
 multitudinem, clamauerunt aduersus inimicum. ueneruntque ad basilicam sancti
 Mucii, et lecta est eis epistula. 20

EXEMPLAR RESCRIPTI IMPERIALIS MISSI IN EPHESVM PER PALLADIVM MAGISTRIVM

34 Imperatores Cæsares Theodosius et Valentinianus uictores triumphatores maximi
 semper || colendi sanctissimæ Ephesenæ synodo ||. Magnificentissimo comite
 deuotissimorum domesticorum Candidiano insinuante didicit nostra pietas turbulenter
 quædam et citra quod decet, in Ephesiorum gesta metropolim, neque omnibus, sicuti 25
 placitum erat, || optimis || dei cultoribus episcopis conuenientibus, cum utique magnæ
 ciuitatis Antiochiæ episcopus || propinquare || iam cum aliis metropolitibus futurus esset,
 neque his qui iam aduenerant, pariter || tractantibus || aut alterutris concordantibus
 neque ea quæ de fide sunt, modo quo condecebat, examinantibus aut sicut semper
 directis sacris nostris continebatur epistulis, sed ut apertum esset quorundam aduersus 30
 aliquos odium propter plurimum studium circa quædam quolibet modo placita neque
 uelamine uti ualentium, || per quod putaret forsitan aliquis ratione facta quæ gesta ||
 sunt. unde placuit nostræ diuinitati locum quidem talem nequaquam habere
 auctoritatem, his autem quæ inconsequenter gesta sunt, uacantibus, quæ circa pietatem
 sunt uerba, sicuti || placuerat, prima examinari || et secundum quod communiter omni con- 35

34 *Grace extat in V 83 S 52*

C [= vm], T [= piq], S [= wr]

3 hunc *p* 7 inclausus *pS, corr. w* imperator noster *C* imperator *q* 8 motibus *r*
 11 ergo *TS* uenissent *T* in *v* 12/13 populorum et monachorum *igr* 14 quia *in*
 dicentes *corr. w²* 15 relegemus *w²corr. w²* agnoscetis *w²corr. w²* cognoscitis *m* agnoscimus *q*
 agnouimus *i* 16 et populi et monachi *m* erat *w²r* coniectura *felici* 17 in uia *w³*
 18 et occurrerunt *CS* occurrerunt *p* occurreruntque *iq* cereis *T*
 21 in ephesum *CS* in epheso *p* ephesum *iq* 23 augusti scissimo epheseno concilio *TS*
 25 citra] cetera *S* quod decet *in* que dedecet *corr. w²* metropoli *iqu²* sicut *Ciq*
 26 optimis *om. T* 27 adpropinquare *T* adpropinquaret *S* metropolis *C* 28 aduenerat *C*
 cogitantibus *T* 31 quælibet *p* 32 per quod — gesta] ideoque quilibet putabit studio gesta
 quæ facta *T* 33 diuinitati *Cp* pietati *S* dignitati *iq* 35 placuit *T* prima *C* primos *S*
 prius *T* examinentur *T* examinare *w²corr*

cilio placuerit, in relicum tempus || ualere ||, || non ferente nostra pietate || eas || quæ || ex ||
 || fraudulento sunt || studio || præsumptiones ||, sic autem in his quæ facta sunt, indignante,
 ut iuberemus, donec et ab omni || synodo || dogmata pietatis examinentur et dirigatur
 aliquis a sacro nostro palatio una cum magnificentissimo comite Candidiano, quæ gesta
 sunt secundum iussionem nostram cogniturus et quæ sunt incongrua prohibiturus, 5
 neque recedere aliquem congregatorum episcoporum ab Ephesena ciuitate neque ||
 uero || ad sacrum nostrum uenire comitatum aut ad suam patriam remeare. qua-
 tenus || enim || nulli hoc liceat neque speret facile prouenire, idonea quidem et hæc sunt
 uestræ || religiositati nuntiare || scripta, ne quid etiam aliud præter nostram iussionem
 his quæ facta sunt, augeatur; sciat || uero || sanctitas uestra quia etiam clarissimis 10
 iudicibus prouinciarum scriptum est nullum penitus permittere ad suam patriam uel
 ciuitatem extra nostram remeantem suscipi iussionem; || oportere || enim omnia secundum
 quod deo placiturum est, sine contentione et cum ueritate examinata sic a nostra pietate
 confirmari || tamquam non || pro hominibus nunc neque pro sanctissimo et deoaman-
 tissimo episcopo Nestorio aut alio quolibet, sed pro ipso dogmate et ipsa ueritate 15
 sollicitudinem habente nostra diuinitate.

d. 29. m. Iun.
 a. 431

Dat̄ || III || Kl. Iulias consulatu Flauii Antiochi et qui fuerit nuntiatus

MONVMENTA QVÆ GESTA SVNT IN EPHEO SVB PRÆSENTIA EORVM QVI DE ROMA
 VENERVNT EPISCOPORVM ATQVE || PRESBYTERI LEGATORVM ||

|| Secunda actio ||

20

35 1 Post consulatum dominorum nostrorum Flauii Theodosii tertio decimo et Flauii
 d. 10. m. Iul. Valentiniani tertio $\overline{pp}$ augustorum, VI. Id. Iuliarum, quæ est secundum Ægyptios
 a. 431 Epiphii sexta decima, synodo congregata in Ephesenorum metropoli per sanctionem
 deoamantissimorum et Christo amabilium imperatorum

et residentibus in episcopio || deocolentissimi || episcopi Memnonis dei || optimis || 25
 cultoribus et || deo amicissimis || episcopis Cyrillo Alexandriæ, regente etiam locum
 sanctissimi et beatissimi archiepiscopi Romanorum ecclesiæ Cælestini,

et Iuuenale Hierosolimorum

et Memnone Ephesiorum

et Flauiano Philippensium, optinente etiam locum Rufi reuerentissimi episcopi 30
 Thessalonicensium.

et Theodoto episcopo Ancyra Galatiæ primæ et omnibus prænominatis episcopis
 in statu monumentorum,

35 *Græce extant in V 106 S 62—64 A 41. 42*

C [= *vm*], T [= *piq*], S [= *wr*]

1 ualeant *TS* eas *mS* ea *vT* 1/2 ex [et *m*] fraudulento [fraudulenti *v* fraudulenta *m*]
 sunt studio *CS* ex studio *T* 2 præsumptiones *S* præsumptionis *C* præsumpta sunt *T* 3 ut
 iuueremus *w* uti ueremus *r* uti uetaremus *w^{corr}* 4 concilio *T* 6 recidere *C* 7 uero *om. TS*
 8 enim *om. T* 9 beatitudini *T* pronuntiare *TS* 10 enim *T* 12 oportet *T*
 13 placitorum *S*, *corr. w* placitum *iq* 14 non tanquam *T* 16 habentem *m* habentes *v*
 17 III *om. TS* iunias *r* consulatu — nuntiatus *om. iq* fl. *p* antiochiæ qui
 [que *m*] *C*

19 presbyterorum *vT* legatorum *om. T* 20 Secunda actio *om. TS* incipit secunda *v*
 21 consolatu *p* 22 ualentiniano *C* sexto *CS* 23 sextum decimum *p* ephesi-
 norum *S* ephesiorum *pi* Ephesorum *q* 25 dī cultoris *T* optimis *om. T* et dō ama-
 bilibus *p om. iq* regentem *S* 28 iuuenali *Ciq* 32 theodo *m* theodoro *v*

ingressis quoque et consedentibus || his || qui ab Hesperia || exierunt || deoaman-
tissimis et || sanctissimis || episcopis et legatis Arcadio et Proiecto et dei cultore
presbytero Philippo apostolicæ || Romanæ || sedis et legato

2 Philippus apostolicæ sedis presbyter et legatus dixit: Gratias agimus sanctæ et
|| inseparabili || trinitati, quia || etsi tardius, tamen || nos humiles sancto uestro collegio 5
dignos fecit. dudum quidem sanctissimus et beatissimus papa noster Cælestinus
apostolicæ sedis episcopus de præsentis negotio per epistulas suas ad sanctum || et re-
uerentissimum || Alexandrinæ || ciuitatis || episcopum Cyrillum || decreuit ||, quas
litteras || non dubito innotuisse || sancto uestro || collegio ||; et nunc quoque pro firmitate
catholicæ fidei ad omnium uestrum reuerentiam per nos litteras destinavit, quas a 10
nobis oblatas || suscipi iubete et cum debito honore || sancto concilio || legi || et eccle-
siasticis inseri monumentis.

3 Arcadius et Proiectus episcopi et legati Romanorum ecclesiæ dixerunt: Iubeat
uestra beatitudo delatas uobis litteras || sanctissimi et || cum omni reuerentia nominandi
papæ Cælestini apostolicæ sedis episcopi relegi, ex quibus agnoscere poterit uestra 15
beatitudo quam habeat curam pro uniuersis ecclesiis.

4 Cyrillus episcopus Alexandriae dixit: Suscepta epistula sanctissimi et per omnia
beatissimi sanctæ apostolicæ ecclesiæ Romanorum episcopi Cælestini cum competenti
honore relegatur sancto concilio.

5 Siricius notarius sanctæ catholicæ ecclesiæ urbis Romæ || Latine || legit. 20

6 Iuuenalis episcopus Hierosolimorum dixit: Lectæ sanctissimi et beatissimi
episcopi maximæ Romæ Cælestini litteræ pie et orthodoxe habentes gestis inserantur.

7 Omnes reuerentissimi episcopi petierunt interpretari epistulam et legi.

8 Philippus presbyter apostolicæ sedis et legatus dixit: Satisfactum est consuetudini
ut litteræ apostolicæ sedis in primis Latine legerentur; nunc uero similiter, quoniam 25
uestra || expetit || beatitudo ut etiam Græce legantur, necessarium est desiderio uestre
satisfieri sanctitatis. quod agere || curauimus || ut Latina || locutio || Græce trans-
feratur. iubete ergo suscipi et sanctis uestris auribus insinuari.

9 Arcadius et Proiectus reuerentissimi episcopi et || legati || dixerunt: Sicut iussit
uestra beatitudo, ut etiam ad omnium notitiam ueniant litteræ quæ delatæ sunt, quo- 30
niam plurimi sunt sanctorum fratrum et coepiscoporum nostrorum qui Latine nesciunt,
propterea etiam Græce delata epistula est translata, et, si iubetis, || relegatur ||.

10 Flavianus episcopus Philippensium dixit: Oblata interpretatio epistolæ suscepta
relegatur.

11 Petrus presbyter Alexandriae et primicerius notariorum legit 35

EPISTVLA PAPÆ CÆLESTINI AD SYNODVM APVD EPHESVM CELEBRATAM

12 Cælestinus episcopus sanctæ synodo apud Ephesum congregatæ. Spiritus
sancti etc. *epistula edita est in Collectione Veronensi 7 [uol. 11 p. 22—24].*

C [= *vm*], T [= *piq*], S [= *wr*]

1 considentibus *iqw^{corr}* his *om. T* exierunt *v* quesierunt *m* uenerunt *TS* 2 et
dei cultoribus *p om. iq* 3 romane *S romæ C om. TF* 5 adorabili *TF* etsi — tamen
om. TF uestro *om. i uiro m* concilio *S* 7 *scm* et *C scm p om. iq* scissimum et *S* 7/8 reue-
rentissimum uirum *TST* 8 ecclesiæ *TI* episcopum *om. p* decreuit *CF* decernere uisus est *TS*
9 non — innotuisse *om. TF* collegio *distinauit T cf. F* 11 suscipi — honore *CS* decenter *TI*
legi præcipite *TF* 14 sanctissimi et *om. T* 19 relegantur *Cp, corr. v* legatur *iq* 20 Latine
om. T 26 exigit *T* 27 curabimus *T* eloquentia *T* 29 et legati] et presbt
p om. iq sicut *om. iq scā m* 30 uenient *m* uenirent *v* 32 delatet *m, corr. m* delate *v*
relegitur *p* relegetur *iq* 37 constitutæ *S*

- 19 Omnes reuerentissimi episcopi dixerunt: Hoc iustum iudicium. Nouo Paulo Cælestino, nouo Paulo Cyrillo. Cælestino custodi fidei. Cælestino unanimi synodi. Cælestino gratias agit omne concilium. Vnus Cælestinus, unus Cyrillus; una fides synodi, una fides terrarum orbis.
- 20 Theodotus episcopus Ancyrae dixit: Iustam sancti concilii sententiam demon- 5
strauit omnium deus aduentu litterarum || optimi || dei cultoris episcopi Cælestini et
præsentia uestræ beatitudinis. nam et zelum sanctissimi et beatissimi episcopi
Cælestini || demonstrastis || et studium circa piam fidem. quia uero etiam gesta
requisiuit rationabiliter agnoscere uestra || religiositas ||, ex ipsis gestorum monumentis
super deposito Nestorio satisficit uestræ reuerentiæ et de decreto iusto sancti concilii 10
et de zelo atque concordia fidei, quam etiam beatissimus et sanctissimus episcopus
Cælestinus maxima prædicat uoce, quippe post uestram satisfactionem etiam reliquis
|| quæ || nunc || acta sunt || adiciendis in monumentorum gestis.

EPISTVLA SCRIPTA A || SANCTA SYNODO || AD CLERVM ET POPVLVM CONSTANTINO-
POLITANVM DE DEPOSITIONE NESTORII 15

- 36 Sancta || et magna || et uniuersalis synodus gratia dei collecta in Ephesiorum
metropolim dei cultoribus et reuerentissimis conpresbyteris et condiaconibus et omni
clero ac populo sanctæ dei ecclesiæ Constantinopolitanæ in domino salutem. Venimus
ad nuntium nimis ingemescendum, primum quidem in hoc quod actum est, flentes,
ex necessitate uero et ne plurimi impietatis peste caperentur, ad abscidendum ægri- 20
tudinis huius auctorem. remotus enim est sacerdotio Nestorius, opus suæ impietatis
effectus, cuius || estis uos testes || ex præsumptis apud uos eius crebris allocutionibus,
augmentum quoque malorum est etiam quam hic protulit blasphemiam. nam
neque || denunciata sancta synodus || neque multitudo horum qui propter pietatem
congregati sunt, retinuit eum ab impetu, sed adiecit blasphemias crudeliores, || bimen- 25
strem || et lacte nutritum non pati || adorari || et eum qui fugit in Ægyptum, non
nominandum deum, ut ex hoc omnis quæ propter nos a saluatore facta est dispensatio
pæne fieret simplicioribus dubia. uestræ autem orationis fiat opus intente ad deum
celebrandæ, ut dignus sede || et || magnæ ciuitatis inueniatur qui uobis sit futurus
episcopus. regia enim ciuitate per gubernata, commune omnibus sanctis dei 30
ecclesiis lucrum erit.

Cyrillus episcopus Alexandriae || incolumes esse || uos in domino oro, dilectissimi
atque desiderantissimi

1—4 not beatum Cyrillum, quem impia ad Maris epistola hereticum adserit, qualiter sancta
laudat synodus. qui ergo illam recipit, ab hac condemnatur *w in mg.*

36 *Giræce extat in V 85 S 50*

C [= *vm*], T [= *piq*], S [= *wr*]

1 epi reuerentissimi C 2/3 unianimis synodus *w^{corr}* 2 unianimi Cw 6 optimi om. TS
7 præsentie C 8 demonstrastis *vS* demonstrantis *m* demonstratis T 9 beatitudo TS
13 quæ om. T acta sunt om. T

14 scripta a [ad *w*, corr. *w*] sc̄a synodo Cw scripta a sc̄o concilio p̄ sc̄æ synodi r̄ sc̄i concilii iq
ad clerum om. v et populum om. r 15 de — Nestorii om. i 16 magnaue TS
ephesorum p̄ 17 metropoli *viqu^{corr}r* 21 auctoris p̄ 22 testes uos estis T 23 quam —
protulit om. m blasphemia *iqu^{corr}* 24 denunciatum sc̄m concilium T denuntiusca synodus w
denuntiatus sc̄æ synodi *w^{corr}* 25 sed om. m et v abiecit *Cir*, corr. r 25/26 duorum mensuum
[mensium *igr*] TS 26 adorandum T 27 omnes S 28 orationi C 29 et om. T
fit *m* fiat v 31 erat S 32 incolumes om. T esse om. TC oro] saluto iq

Philippus presbyter ecclesiæ apostolorum
 Iuuenalis episcopus Hierosolymorum
 Arcadius episcopus legatus
 Proiectus episcopus legatus
 Firmus episcopus Cæsariæ
 Flauianus episcopus Philippensium
 Memnon episcopus Ephesi
 Theodotus episcopus Ancyræ
 Berinianus episcopus Pergæ

5

Cum fuerint qui deposuerunt Nestorium ultra ducenti, suffecerunt nobis || istæ || 10
 suscriptiones.

EPISTVLA SCRIPTA A CLERO CONSTANTINOPOLITANO AD SANCTVM CONCILIVM

37 1 Dei || optimis || cultoribus et sanctissimis patribus nostris congregatis secundum
 præceptum piissimorum imperatorum ex orbe terrarum in Ephesena metropoli Cyrillo
 Iuuenali Memnoni Flauiano Firmo Theodoto Acacio || Amphilochio || Eleusio Pal- 15
 ladio Beriniano Iconio omnique reliquo sancto concilio a Dalmatio Tigrio Sampsonio
 Maximiano Iohanne || Euandrio || Modestiano Adelphio Philotheo Eulogio || Basi-
 lisco || Florentio et omni Constantinopolitano clero. Semper et a || iuuentute ||
 in orthodoxo dogmate gloriantes sanctorum patrum || traditionem || conseruare
 studium || ponimus ||. propter eam uero rursus a uestra sanctitate dudum ad 20
 memoriam deducti ex his quæ deoamantissimus et sanctissimus archiepiscopus Cyrillus
 2 scribere nobis dignatus est, gratias professi sumus saluatori Christo. aperte igitur
 pro ipsa fide correctiones plurimæ atque magnæ manifestatæ sunt nobis, unde etiam
 depositionem dudum præsentis nobis Nestorii eo quod adulterauerit apostolica
 salubriaque et pia dogmata, factam a uestra beatitudine cognoscentes, memoratas 25
 chartas a piissimis et Christo amabilibus nostris imperatoribus Theodosio et Valentiniano
 tamquam missas a uobis, sanctissimi, suscepimus et coram sancta dei ecclesia con-
 gregato omni populo legi mox fecimus. sciat igitur uestra sanctitas quia populus
 consonans nobis factus est multisque fauoribus et in uestra sancta uniuersalique usus
 est synodo et in triumphatoribus imperatoribus, qui sollicitudinem habuerunt deo 30
 amabilis uestræ congregationis. nos autem gauisi quæ præ manibus sunt, || rescrip-
 simus || et rogamus ut oret quidem pro nobis sacratissima uestra || religiositas || et
 curam habeat pro reliqua disciplina sanctæ dei quæ apud nos est ecclesiæ. hoc
 enim solummodo reliquum esse perspicit uestra magna recti dogmatis prouidentia,
 ut omnia ad terminum perducantur domino Christo || placentia || et nulli alteri nisi 35
 uestræ sanctitati omnia quæ circa nos sunt, et piissimis atque Christoamantissimis
 imperatoribus adscribantur.

37 Græce extat in V 86 S 51 [= 110]

C [= *vm*], T [= *piq*], S [= *wr*]

1—9 in fine add. suscripsi *v* 5 cesareæ *Ciq* cæsarizæ *S* 8 theodorus *p* 9 berinianus *v*
 berenianus *mS* uerinianus *T* 10 ducentos *w^{corr}* istæ] supra scriptæ *T* 11 scriptiones *C*
 12 scripta a *om.* *iq* cleri constantinopolitani *iq* 13 optimis *om.* *T* 14 ephesina *igr*
 15 amphilocho *T* 16 ueriniano *T* trigio *v* arigio *m* samphonio *m* samsanio *w*
 salomo *i* 17 euandro *TSG* 17/18 balisco *T* 18 et in ex corr. *w* post omni add.
 concilio clerus constantinopolitanus *m^{ms}* iuuenili ætate *T* 19 orthodoxe *C* traditiones *v*
 traditum *T* 20 festinauimus *T* propter eam *S* propterea *CT* 23 manifeste *iq* mani-
 festæ *r* 27/28 congregati *p* 29 usus *iq* usa *v^pS* uersa *m* 31/32 scripsimus *T*
 32 beatitudo *T* 33 ecclesia *C* 34 recta *m* 35 placentia *v* placentem *mTS*, cf. *T*

Dalmatius presbyter et archimandrita pater monasteriorum || orare || pro me rogo uestram sanctitatem.

38 1 Piissimis et deoamantissimis Theodosio et Valentiniano uictoribus triumphatoribus semper augustis sancta synodus quæ gratia || dei || et nutu uestræ potentiae congregata est in Ephesena metropoli. Vestra quidem potestas pietatem firmare uolens im- 5 perauit || sanctæ synodo || quæstionem de dogmatibus facere || studiosiorem ||, quam etiam fecimus et antiquam traditionem sanctorum apostolorum et euangelistarum sequentes et trecentorum decem et octo patrum congregatorum in Nicæam, quam etiam interpretantes concorditer et una sententia manifestam uestræ fecimus pietati in ipsis monumentis quæ gesta sunt, in quibus || et || Nestorium diuersa sapientem aperte 10 conperientes damnauimus. nam neque || in || Ephesiorum metropoli suum celauit sensum, ut probationibus aliis egeremus, sed clamabat per singulos dies quæ aliena sunt fidei prædicans apud plurimos dogmata, et singula particulatim in gestis monu- 2 mentorum || fecimus manifesta || uestræ pietati. sed quoniam amicitias Nestorii pietati præponens magnificentissimus comes Candidianus || auditui || uestræ pietatis 15 subripere festinauit, antequam cognosceret suptiliter quæ gesta sunt, uestra potentia, antequam susciperetis monumenta, antequam cognosceretis quæ facta sunt, || studuit || || ipse || sibi placita et || quæ donaret || Nestorio, suggerere uestræ pietati, antequam cognosceret uestra potentia quod uerum est, ex lectione gestorum, in quibus ostendimur nullum contra Nestorium odium exercentes, sed ipsa exponentes dogmata pietatis, 20 quibus comparantes quæ a Nestorio prædicata sunt, habentia || [in]conuictionem || ex litteris Nestorii et epistulis et in publico factis sermonibus, sententiam protulimus, sancto euangelio in medio constituto et demonstrante nobis præsentem dominum omnium Christum; supplicamus igitur uestræ potentiae ut nullum suscipere dignemini 3 præponentium || hominis || amicitias pietati. nam talem sentientes affectum deo 25 amabilis episcopi Iohannis Antiocheni tamquam uolentis amicitiae præstare magis quam quod utile est fidei, considerare, ex quibus neque uestræ potentiae minas timens neque zelo motus olim traditæ fidei sanctam distulit synodum per uiginti et unum || diem || post datas indutias a uestra potentia, coacti sumus omnes sancti concilii orthodoxi et solam amantes fidem quærere quæ de pietate sunt, hoc passum et deo 30 amabilem episcopum Iohannem || arbitantes || quod ostenditur passus et magnificentissimus comes Candidianus. non enim omnium est hominum amicitias præponere pietatem. erat igitur || de || deo amabili episcopo Iohanne suspicio nostra

15. 16 not̄ [notitia w] candidianum [candidianus w] comitem amicitias nestorii pietati [pietas w] præposuisse w^{ms}

26. 27 not̄ iohannem antiochenum amicitiae præstare uoluisse magis quam fidei utilitatem considerare w^{ms}

38 *Græce extat in V 84 S 53*

C [= *um*], T [= *piq*], S [= *wr*]

1 orate TS

inscr. epistola uniuersalis concilii ad augustos iq 4 dei C xpi T dei xpi S et —
 potentiae om. C 5 ephesina iqr 6 sca synodus m sca synodus v sca synodi v^{corr} sancto
 concilio T suptiliorem T 8 nicea viqw^{corr} 9 interp m intempore v unam senten-
 tiam C 10 et om. TS 11 in om. T 14 manifesta fecimus TS quoniam om. iq 15 auditum T
 16 subreperere T 17 susceperitis w susciperet r et studuit T 18 ipsa p om. iq qua
 donaret] grata T 21 conuictionem scripsi inconuictionem Cw^{ms} inconuentionem w increpationem
 [increpatione p] T 25 hominum TS 29 diem Ciq dies pS consilii C, corr. v
 31 iohannem ep̄m C arbitrans m arbitrati [arbitrari i] TS 33 in TS

non inanis nec uana; ueniens enim manifestum || semet || ipsum fecit sancto concilio
quia quæ Nestorii sunt, sapit siue amicitiae donans siue communicans errori dogmatis
4 illius. sed quoniam aperte quæ gesta sunt, innotescere uestræ potentiae prohibemur,
sicut diximus, magnificentissimo comite Candidiano nos quidem prohibente insinuare
|| quæ secundum piam rationem || gesta sunt, omne uero studium conferente Nestorio, 5
supplicamus uestræ potentiae ad cognoscendum secundum deum studium sancti
concilii euocari magnificentissimum Candidianum et quinque de sancto concilio pro-
baturus coram uestra pietate quæ gesta sunt. callidi namque sunt qui alia præter
piam fidem sapiunt, ad obumbrandum errorem, ita ut quidam sanctissimorum episco-
porum celato quidem errore a Nestorio caperentur et adicerentur ei et his quæ ab eo 10
sunt gesta, suscriberent; qui cum aperte interrogantes cum inuenissent reuelantem
suas blasphemias, recedentes ab illo, sanctum concilium adierunt ipsam blasphemiam
eius manifestam facientes et nobiscum memoratum Nestorium condemnantes, || ita ||
ut remaneret apud Nestorium et reuerentissimum episcopum Iohannem Antiochiæ
triginta et septem plus minus, quorum plurimi rei consistentes causis et sententiam 15
metuentes sancti concilii, sicuti diximus, sunt adiecti Nestorio, quorum etiam uocabula
|| direximus || uestræ potentiae. || quorum || alii quidem sunt in dogmatum prauita-
tate tamquam Pelagiani existentes et contraria pietati sapientes, alii uero damnati
iam ante plurimos annos, alii quoque qui in aliis accusationibus malignis deberent post
probationem multam suscipere a sancto concilio habente omnes totius orbis sanctissi- 20
mos episcopos unum idemque sapientes, eo quod et maximæ Romæ una sit præsens
concilio et qui de Africa sunt, per dei cultorem et archiepiscopum Cyrillum, cui etiam
suam uoluntatem unientes, segregati solummodo loco, et eius et omnium nostrorum
sententiæ consenserunt. neque enim || consensisset || aliquis Nestorio et reueren-
tissimo episcopo Iohanni deoamantissimorum || episcoporum ||, nisi et ipse callidus 25
existeret sub schemate sermonum celare suam impietatem et qui nunc cum eo sunt,
5 || timerent || a sancto concilio futuram super se decerni multam. nos autem || pro-
hibiti || rescribere uestræ potentiae latitudinem horum quæ passi sumus a magnificen-
tissimo comite Irenæo, breuiter non potuimus, qui omnem sanctam synodum con-
turbauit et terrorem inposuit sanctissimis episcopis per tumultus quosdam extraneasque 30
concuriones, ut etiam plurimi nostrorum circa ipsam periculum paterentur uitam.
sed etiam particulariter edocebimus uestram serenitatem, si nobis quod || poscimus ||,
præbeat a uestra pietate et uenientes quinque a sancto concilio quæ per singula
disposita sunt, uestram potentiam doceant. et || nos quidem qui congregati sumus ||
regulareque || protulimus || contra hæreticum Nestorium decretum damnationis, sumus 35
ultra ducenti, ex omni || orbe terrarum || collecti, nobiscum pariter decernente etiam

2. 3 not̄ iohannem quæ nestorii sunt sapuisse *w^{ms}*

C [= vm], T [= piq], S [= wr]

1 uacua <i>Cr</i>	se <i>pq</i> se et <i>i</i>	2 dolens <i>C</i>	erroris <i>pq</i>	4 prohibemur <i>p</i>
5 secundum — rationem quæ <i>T</i>	conferentes <i>C</i>	7 magnificentissimum comitem <i>iq</i>	8 quia <i>p</i>	
12 sc̄o concilio <i>C</i>	13 et — condemnantes <i>om. S</i>	ita <i>om. TS</i>	16 sicut <i>C</i>	nestorii <i>w</i>
17 diximus <i>T</i>	quorum <i>om. TS</i>	21 unum <i>v</i>	præsens auctoritas <i>w^{ms}</i>	22 concilium <i>v</i>
et ² <i>eras. v om. iq</i>	cum <i>S</i>	23 uenientes <i>mqw, corr. w</i>	segregati <i>iq</i>	segregato <i>CpS</i>
nostrum <i>vq nr̄e i</i>	24 subuenit <i>TS</i>	25 iohanne <i>pr, corr. r</i>	deoamantissimorum <i>om. w</i>	
episcoporum <i>om. T</i>	27 timuerunt <i>TS</i>	futurum <i>C</i>	decernit multam <i>m</i>	decerni tumultum <i>r</i>
multam decerni <i>iq</i>	27/28 detenti <i>p om. iq</i>	28 sunt <i>mp</i>	et a <i>C, corr. v</i>	31 ipsum <i>C</i>
32 poposcimus <i>T</i>	33 et] ut <i>iq</i>	34 et] ut <i>p</i>	congregati quidem <i>T</i>	35 regula-
remque <i>p</i> regulare <i>v</i>	proferentes <i>T</i>	et sumus <i>v</i>	36 terrarum orbe <i>T</i>	

omni Occidente; suscripsimus autem pauci huic relationi, præsentibus uniuersis atque consentientibus, eo quod præcipue festinaret deuotissimus magistrianus Palladius et non sustineret moram suscriptionis uniuersorum.

Deus, qui super omnes est, imperium uestrum multis annorum curriculis conseruet, piissimi uictores semper augusti. deus, qui super omnes est, imperium uestrum multis annorum curriculis conseruet, piissimi uictores semper augusti. deus, qui super omnes est, imperium uestrum multis annorum curriculis conseruet, piissimi uictores semper augusti.

Flauianus episcopus Philippensium suscripsi.

Et sunt nomina eorum contra quos scriptum est, ita

$\bar{A}$ Iohannes	Antiochiæ	Syriæ		
$\bar{B}$ Macarius			$\bar{\Gamma}$ Iulianus	
$\bar{\Delta}$ Alexander			$\bar{E}$ Diogenes	
$\bar{\zeta}$ Apringius			$\bar{Z}$ Placon	
$\bar{H}$ Alexander			$\bar{\Theta}$ Theodorus	15
$\bar{\iota}$ Hiliadis			$\bar{I\Lambda}$ Melitius	
$\bar{I\B}$ Iohannes			$\bar{I\Gamma}$ Paulus	
$\bar{I\Delta}$ Museus			$\bar{I\Xi}$ Marcellinus	
$\bar{I\varsigma}$ Helladius			$\bar{I\Z}$ Maximinus	
$\bar{IH}$ Helladius			$\bar{I\Theta}$ Dexianus	20
$\bar{K}$ Gerontius			$\bar{KA}$ Asterius	
$\bar{KB}$ Antiochus			$\bar{K\Gamma}$ Dorotheus	
$\bar{K\Delta}$ Iacobus			$\bar{KE}$ Zebinas	
$\bar{K\varsigma}$ Petrus			$\bar{KZ}$ Fritilas	
$\bar{KH}$ Imerius			$\bar{K\Theta}$ Theosebius	25
$\bar{\Lambda}$ Eutherius			$\bar{\Lambda A}$ Anastasius	
$\bar{\Lambda B}$ Tranquillus			$\bar{\Lambda \Gamma}$ Basilus	

Isti soli communicatores impiorum dogmatum Nestorii circumeuntes per ciuitatem turbas et || seditiones || mouent ordinationes promittentes, ita ut omnes qui in ciuitate orthodoxi sunt, et ex hoc timoris suspicionem habentes, eos ab illicito conamine prohiberent.

d. 1. m. Iul.   Dat̄ Kal. Iulias ΕΠΙΦ Ζ̄ ΙΝΔ̄ ΙΕ̄
a. 431

C [= *um*], *T* [= *piq*], *S* [= *wr*]

2 palladius magistrianus *iq* 5—8 deus — augusti *om. iqS* 5 omnia *C* 6 deus — 8 *om. m*
9 scripsi *C* 10 ista *iq om. r* 11 nomina duplici serie scripta sunt in *m*, ita tamen ut [*Γ*]
Iulianus in fine seriei prioris ponatur; secundum numerorum ordinem continuo scripta sunt in S, ubi
solum numeri Græci appositi sunt; item continuo scripta sunt, sed ita ut series prior alteri antecedit,
in vT $\bar{E}$ diogenis *mfw* $\bar{\zeta}$ apringius *i aringius C* $\bar{Z}$ placun *S* plagon *i Plangon q*
 $\bar{\Theta}$] theodritus *w* $\bar{\iota}$] hiliadis *m* hyliaades *v* helladis *p* hellades *i* Elladies *q* hilidiacis *S* $\bar{IH}$ alter
Helladius *T* $\bar{KE}$] zebinas *mS* zebilas *v* zeuenas *T* $\bar{\Lambda B}$] tranquillus *S* stranguilus *T*
29 seditionem *T* 30 et *om. iq* habent *p* 32 *om. iq* data *mp* datum *S* ΕΠΙΦ — ΙΕ̄ *p*
epiphii [ephesii *r*] septima [*vii v*] *CS* ind xv *C om. S*

LIBELLI OBLATI SANCTO CONCILIO A SANCTISSIMIS EPISCOPIS CYRILLO ALEXANDRIÆ
ET MEMNONE EPHESIORVM

39 1 Post consulatum dominorum nostrorum Flauii Theodosii XIII et Flauii Valentiniani III $\overline{pp}$ augustorum xvii Kal. Aug.

d. 16. m. Iul.

congregata synodo in metropolim Ephesi per sanctionem || deoamantissimorum 5 a. 43¹
et amantium Christum imperatorum et || residentibus in || sanctissima || ecclesia quæ
uocatur Maria, uiris || deoamantissimis et dei optimis cultoribus episcopo || Cyrillo
|| Alexandriæ, || obtinente etiam locum || beatissimi et sacratissimi || Romanæ ecclesiæ
Cælestini archiepiscopi, || et Arcadio episcopo et legato Romanorum sedis et Proiecto
episcopo et legato Romanorum sedis et Philippo presbytero et legato Romanorum 10
sedis et Iuuenali Hierosolimorum et Memnone Ephesiorum et Flauiano Philippensium,
optinente etiam locum reuerentissimi episcopi Thessalonicensium Rufi, et omnium
episcoporum qui præordinati sunt in textu gestorum ||

2 Hesy chius || diaconus || dixit: Per omnia sanctissimus || et sacratissimus ||
archiepiscopus Alexandriæ sanctæ ecclesiæ Cyrillus et sanctissimus || et deocolentissi- 15
mus episcopus Ephesenorum || Memnon libellos obtulerunt sanctissimæ et uniuersali
synodo quæ decreto || <deo>amantissimorum et amantium Christum imperatorum
nostrorum || in hac metropoli || Ephesia || congregata est, quos præ manibus
habentes, si iusserit sanctitas uestra, || relegemus. ||

3 Iuuenalis episcopus Hierosolymitanus dixit: Relegatur oblatu s libellus a 20
sanctissimis episcopis Cyrillo Alexandriæ et Memnone Ephesiorum et inserantur gestis.
Hesy chius diaconus legit

4 Sanctæ synodo quæ per gratiam dei et decretum || deoamantissimorum et
Christoamantium || principum congregata est in hac Ephesi metropoli, Cyrillus
|| episcopus Alexandrinus || et Memnon episcopus eiusdem Ephesi. Pia sanctio 25
deoamantissimorum || imperatorum || in hac Ephesi metropoli et nos et uestram
sanctitatem conuenire iussit, quatenus || rectæ et apostolicæ fidei || definitio communi
sententia confirmaretur et examinaretur nouiter || adinuenta || hæresis a Nestorio.
sed uestrum || quidem || sanctum concilium recte et regulariter || omnia faciens ||
conuenit || quidem || in hanc sanctam ecclesiam huius metropolis, uocauit autem præ- 30
dictum Nestorium ut ingrederetur ad concilium et satisfaceret de his quæ in exposi-

39 *Græce extant in V 87—90. 92 S 54—60 A 37—39; eadem uersio, sed hic illic correctæ extat in Coll. Veron. 20. 21*

C [= *um*], T [= *piq*]

3 *inscr.* incipit actio tertia *v* actio quarta *m* post consulatu ϕ 4 tercio decimo ϕ
augustus ϕ augusti *i* 5 synodus ϕ metropoli *iq* [= *US*] 5/6 deoamantissimorum --
et² a deo custoditorum principum T [= *US*] 6 $\overline{sca}$ T [= *US*] 7 reuerentissimis et deo-
amantissimis $\overline{epis}$ T [= *US*] 8 alexandrino T [= *US*] $\overline{sc}$ issimi et beatissimi T [= *US*]
romæ C 9—13 et Arcadio — gestorum *om.* T [= *U*, *cf.* S] 9 et² *om.* *v* 10 et *ter*
om. *v* 11 et¹ et et² *om.* *v* ierosolimorum sedis *m* 12/13 omnium episcoporum C
[*cf.* S, *genetiuis ex I retentus*] 14 eusichius *v* diaconus *om.* T $\overline{eps}$ *m* et sacra-
tissimus *om.* T [= *US*] 15/16 et² — episcopus *om.* T [= *US*] ephesi T [= *US*]
17 amantissimorum *v* amantissimo *m* amabiliu deo T [= *US*] 17 et — imperatorum] prin-
cipum T [= *US*] 18 nostrorum *om.* *mT* [= *US*] metropolim C epheso ϕ [= *US*]
om. *iq* 19 prælegimus ϕ legemus *iq* 20 legantur oblato libelli *iq* 21 alexandrino T
[= *US*] 22 eusichius *v* 23/24 a deo amatorum et $\overline{xpm}$ amantium T [= *US*] 25 alexan-
drinus $\overline{eps}$ T 26 principum T [= *US*] 27 recta et apostolica T [= *US*] fidei *om.* T
[= *US*] diffinitione C 28 assumpta T [*cf.* *US*] 29 quidem *m* siquidem *v* *om.* T
[= *US*] concilium $\overline{sem}$ *v* faciens omne T 30 quidem *om.* T [= *US*]

tionibus blasphemauit et in propriis epistulis impias et erroneas uoces emisit contra omnium nostrum saluatorem Christum; tertio autem uocatum || eum || et nolentem occurrere ob hoc quod eum mala conscientia percellerat, leges ecclesiasticas sequens sancta synodus eum damnationi subiecit, omnibus de eo subtiliter examinatis || et || cum ei[s] satisfactum fuisset quod || et hic || hæreticus || et || blasphemus esset. his ita gestis et relatis ad notitiam piissimorum || et decentissimorum imperatorum ||, tandem aliquando Ephesum et quando uoluit, ueniens Antiochenus Iohannes, congregatis quibusdam, sicut didicimus, eorum qui || ea quæ sunt Nestorii ||, sapiunt, ex quibus quidam || quidem || olim sunt condemnati, alii autem nec ciuitates habentes, || sed || sunt nomine tantum episcopi, tamquam indigne ferens quia glorificatus est Christus iustam damnationem perferente eo qui in eum blasphemauerat, nescimus quemammodum, si tamen omnino uerus rumor est, omnem legem conculcans ecclesiasticam et iniurians omnem consequentiam, impiam et non legitimam construxit chartam, putans nos damnationis nomine posse percelli, contumeliis intolerabilibus adfecit, || et certe || dum hæc quæ Nestorium damnauerat synodus plus ducentis numero sanctos episcopos habuerit ||, illo autem congregante hæreticos || et alios accusatos || triginta fere numero, et neque ex constitutis ecclesiasticis neque ex sanctionibus imperialibus habens potestatem aut iudicare || cuiquam || nostrum aut omnino aliquid tale temptare, maxime contra maiorem sedem, dum utique || uel || si eum liceret iudicare, conuenerat regulas sequi ecclesiasticas et ammonere nos, qui contumeliis affecti sumus cum hac uniuersa || uestra || synodo, uocare ad satisfactionem. nunc autem horum nihil excogitans neque timorem dei in animo habens, eadem hora qua Ephesum ingressus est, occulte et nullo nostrorum omnino sciente || quod præsumebatur ||, suum delusit caput, ne dicamus ecclesiasticas leges, et sententia condemnationis iniuriat || eos || qui || nesciunt || usque ad hodiernum diem uel qualem habuit ad hanc rem occasionem. quoniam igitur consequens est non sic || calcari || ecclesiasticas leges nec inaniter contra potiores insurgi aut talia occulte præsumi quæ non || faceret || contra aliquem unum ultimum ecclesiæ gradum tenentem et sub potestate eius constitutum, hic autem est ipse cum illis qui hoc cum eo egerunt, necessario offerimus uestræ reuerentiæ istos libellos, adiurantes uos per sanctam et consubstantialem trinitatem euocare et ipsum Iohannem et qui cum eo facinus operati sunt, ut uenientes ad sanctam synodum satisfaciant de sua præsumptione. parati enim sumus docere eum iniustum et non legitimum contra nos iniuriæ facinus admisisse.

Acacius episcopus Melitenensis dixit: Ex abundanti || quidem est || de accusatis suspicio, siue et ipsa uera sit, et || superflua || petitio || sanctissimorum et deoaman-

C [= *vm*], *T* [= *piq*]

1 emittens *iq* 2 eum *om. T* [= *US*] 3 percellerat *p* 4 et *om. T* [= *US*] 5 ei *US* eis *CT*
 et hic [hec *m*] *C om. T* [= *US*] et *om. T* [= *US*] 6 et decentissimorum *om. T* [= *US*]
 principum *T* [= *US*] 8 ea — Nestorii secundum nestorium *T* [= *US*] e *v* et *m* 9 quidem *om. T* [= *US*]
 10 sed *C* [= *US*] et *T* ferentes *p* 12/13 et ecclesiasticam *p*
 14 putansque *iq* 15 et certe *om. T* [= *US*] ducentos *p* 16 habuerit numero episcopos *T*
 16/17 et alios accusatos [accusantes *v*] *C* alios et incusatos *T* [= *US*] 18 cuiquam *m* quemquam *vig* cuidam *p* [= *US*]
 19 uel] et *T* [= *US*] 20 ammonere *om. iq* 21 uestra *m* *scā* [om. *iq*] nostra *T* [= *US*] *om. v* 22 animum *C* 23 nullus *C* nostrum *iq* [= *US*]
 24 qua: præsumebantur *T* [= *US*] dicamus et *p* 25 nos *T* [= *US*] nescimus *T* [= *US*]
 27 calcare *T* 28 fierent *T* [= *US*] 29 est — illis] sunt illi *iq* 30 gerunt *C* 33 docere *in* dicere *corr. p* conuincere *iq* 34 amisisse *mp* 35 melitensis *Cp* militensis *iq* est quidem *mT* [= *US*]
 36 siue] *ei te pro ei ye* superabundans *T* [= *US*] 36/p. 101, 1 *scorum* et deo amabilium *T* [= *US*]

tissimorum || episcoporum Cyrilli || Alexandriae || et Memnonis || Ephesenae ||. neque enim possibile erat || ut || qui se ipsos a sancta synodo subtraxerunt et adiecerunt se eis qui malae sectae Nestorii sunt coniuncti et sub crimine tanto et tali facti, praesumere contra priores uniuersalis huius sanctae synodi aliquid agere, nullam omnino habentes auctoritatem. quoniam autem placuit uestrae sanctitati et pro his eos ad iudicium 5 trahi, ammonitus per reuerentissimos episcopos Archelaum || et || Paulum et Petrum princeps huius discessionis Antiochenus episcopus Iohannes de quibus || accusatur ||, satisfaciatur qua ratione talia praesumpsit.

6 Et cum perrexissent Archelaus episcopus Myndi Cariae prouinciae et Paulus episcopus Lampae Cretae || insulae et || Petrus episcopus Parembolon Palaestinae et 10 reuersi fuissent, Firmus episcopus || Caesariae Cappadociae || dixit: Doceant reuerentissimi episcopi qui mandatum ministrare ad reuerentissimum episcopum Iohannem deputati sunt, quod ab eo responsum acceperunt.

7 Paulus episcopus Lampae dixit: Missi a uestra sancta synodo ad reuerentissimum episcopum Iohannem Antiochenum, proximi facti || ad domum || eius uidimus multi- 15 tudinem militum et alios quosdam || arma || gladiosque portantes, qui non concedebant nobis ianuam propinquare; uix autem uicini sumus facti et cum multa a nobis dicta essent quia pacifici sumus, numquid multitudo sumus? tres directi sumus, suscipite nos, sancta synodus misit nos ferentes uerba pacifica causa canonicae rei ad reuerentissimum episcopum Iohannem, multis autem nos circumstantibus, agnoscens causam 20 pro qua directi sumus, non nos suscepit, multa autem a pluribus dicta sunt, inter quae et blasphema erant contra sanctam synodum et contra orthodoxam fidem, quae subtiliter exequi propter turbam ibi factam non possumus.

8 Archelaus episcopus Myndi dixit: Grandem tumultum et periculum prope pertulimus, cum aduenissemus ad domum reuerentissimi episcopi Iohannis, militibus 25 gladios denudantibus et fustes tenentibus et interminantibus nobis et multitudine alia circumstante. et cum multos rogarem ut nuntiaremur, || nescio || pro qua causa, non sumus suscepti.

9 Petrus episcopus Parembolon dixit: Cum aduenissem et ego cum reuerentissimis episcopis ad domum reuerentissimi || Iohannis ||, multis militibus arma portantibus 30 et nudantibus et circumdantibus || nos || et aliis pluribus, qui cum eis erant, ibi tumultum facientibus et interminantibus nobis et blasphema uerba dicentibus contra orthodoxam fidem et contra sanctam et deo amabilem synodum uestram, rogantes nuntiari et a sancta synodo dicta nobis uerba reuerentissimo Iohanni episcopo || deferre ||, non sumus suscepti, agnoscente, sicut arbitramur, || eodem || reuerentissimo Iohanne 35 episcopo causam pro qua missi || fueramus ||. aderant enim quidam clericorum eius, quibus diximus quia a sancta synodo missi fuisset, nullus autem nos suscipi permisit.

C [= om], T [= phiq]

1 alexandrini T [= US]   ephesii iq [= US] ephesi phi   2 ut om. T [= US]   sco C
3 secta v   facta m   praesumere corrigere praetermisit Rusticus   5 pro his] poscitis iq   6 et¹
om. T [= US]   7 incusatur T [= US]   9/10 et Paulus — Palaestinae om. q   10 prouinciae T
[= US]   et¹ om. phi [= US]   parenbulon C   et² dum phi [= US]   11 Caesariae
Cappadociae om. T [= US]   15 domui T   16 armatis phi armatos iq   20/21 agnoscens —
pluribus om. C   22 blasphema erant T blasphemarent C   sanctam om. C   27 multum iq
ut] et C   nuntiaremus Cq   nescimus T [= US]   29 parenbulon C   30 epi iohannis T [= US]
31 nos om. T   34 indicta iq   dicere T [= US]   35 eodem om. T [= US]   35/36 iohanne
reuerentissimo epi m   36 fuisset T [= US]   37 suscipere phi   38 permisit om. phi

- 10 Cyrillus episcopus Alexandriae dixit: Peruidet || uestra sancta || synodus quia ego quidem et reuerentissimus || et deo amicissimus coepiscopus || Memnon hic sumus puram habentes conscientiam et opinionem nostram parati defendere, sed, ut uidetur, una meditatio est tam hæretico Nestorio quam defendenti eius iniqua dogmata Iohanni || episcopo || Antiocheno contra sanctae ecclesiae superbire leges || et || dum || uocarentur 5 ad satisfaciendum || pro delictis suis, armis suas || iusserunt circumdare || domos et inadibiles eas ostenderunt regulariter uocantibus ad satisfactionem eorum || de || quibus || pulsantur ||. quoniam || igitur || prædictus reuerentissimus Iohannes metuens suum delictum uarias occasiones dilationis sibimet adinuenit, sicut est uidere ex his quæ docuerunt reuerentissimi episcopi, magis autem, sicut dixi, inadibilem 10 transmissis a sancta synodo domum suam præparans, apparet || contra || se ipsum || decernens || et proprias præsumptiones accusans per ea quæ formidat et metuit uenire ad hoc sanctum magnumque concilium. dignetur igitur uestra sanctitas, || in- subreptibilem || habens || auditum || et naturam rei considerans, ea || quidem || quæ contra nos ab illis iniuste præsumpta sunt, legitimis exterminare sententiis, || definire 15 uero || quæ || placuerint || contra eum qui talem nobis iniuriam inferre præsumpsit.
- 11 Iuuenalis episcopus || Hierusolymorum || dixit: Oportebat quidem Iohannem reuerentissimum episcopum Antiochiæ cogitantem sanctam et magnam et uniuersalem hanc synodum confestim ad satisfactionem inlatorum sibi concurrere et || sedem apostolicam ||, quæ nobis considet, magnæ Romæ et apostolicæ Hierusolymitanæ 20 sanctæ ecclesiae || dei || obœdire et honorem || deferre ||, apud quam maxime sedem || Antiochenæ || mos est ex apostolica consequentia et traditione || regi || et apud eam iudicari. quoniam autem consueta superbia usus suam domum armis circumdedit per milites et per priuatos, sicut deponentes || religiosissimi || episcopi qui || sunt || a sancta synodo directi, nobis insinuauerunt, canones nos sequentes et rectitudinem 25 || seruantes ||, iterum in secundis eum ammonere definimus. euntes igitur alii reuerentissimi episcopi cum eadem priore modestia ammoneant eum aduenire ad sanctam || hanc || synodum et respondere inlatis ei.
- 12 Et cum issent Timotheus episcopus Permessi et Eudociadis et Eustathius episcopus Docimii et Eudoxius episcopus Chomatis et reuersi fuissent, Eudoxius episcopus 30 Chomatis prouinciæ Lyciæ dixit: Secundum iussionem uestræ || religiositatis || cum aduenissemus ad domum reuerentissimi episcopi Iohannis Antiochiæ, inuenimus || et || milites circa domum eius cum gladiis nudis et clericos aliquos. rogauimus autem clericos, dicentes: missi sumus a sancta synodo nuntiare quædam uerba || reuerentissimo || episcopo Iohanni, et dignamini nuntiare nos. illi autem intrantes et ista 35

C [= *um*], *T* [= *piq*]

1 *sca ura T* 2 et — amicissimus *om. T* [= *US*] *eps T* 4 defendentes *m* defendentibus *v*
 4/5 iohannes *eps* antiochenus *C* iohanni antiocheno *T* [= *US*] 5 et | qui *T* [= *US*] uocaretur *v*
 uocetur *m* uocati essent *T* [= *US*] 6 ut satisfacerent *T* [= *US*] circumdederant *T* [*cf. US*]
 7 ostendunt *m* ostendunt eum *v* de *om. T* [= *US*] 8 obnoxii sunt *T* [= *US*] autem *T*
 [= *US*] 9 et [*om. m*] dilatationes *C* 11 contra *om. T* [= *US*] 12 condemnans *T* [= *US*]
 13/14 insubreptibiles *T* [= *US*] 14 auditus *T* quidem *om. T* [= *US*] 15 *psumpte C*
 15/16 definire uero] et definire *T* [= *US*] 16 uidentur *T* [= *US*] 17 ierusalimorum *m* iero-
 solimitanus *v* [= *US*] hierusolymitarum *T* 19/20 sedem — Romæ] *cf. T* 19/20 sedi apostolicæ *T*
 [= *US*] 21 dei *om. T* [= *US*] defendere *T* 22 antiochenam *T* [= *US*] regis *C*
 regimen agi [et agi *iq*] *T* cum *C* 24 reuerentissimi *T* [= *US*] qui *om. iq* sunt
om. T [= *US*] 26 conseruantes *T* [= *US*] 28 hanc *om. T* [= *US*] 29 *pernesi*
 [= *US, est uitium codicum Græcorum pro Τερμησσοῦ*] 30 docimi *T* [= *US*] thomatis
 dominatis *m* 31 reuerentiæ *T* [= *US*] 32 et *om. T* [= *US*] 34/35 reuerentissimo *om.*

nuntiantes cum reuersi fuissent, dederunt nobis responsum, dicentes quia dixit episcopus Iohannes: nos hominibus a nobis depositis et excommunicatis responsum nullum facimus. cum autem interrogassemus a quibus depositi essemus et excommunicati facti sumus, dixerunt nobis: ab episcopo Antiocheno Iohanne. cum autem persisteremus || subtilius || agnoscere, dixerunt illi quia || et || præsentibus 5 tabulariis dicere hæc non recusamus.

13 Timotheus episcopus Permessi et Eudociadis dixit: Sicut iussit religiositas uestra, adfuimus ad domum || reuerentissimi || episcopi Iohannis et cum inuenissemus ante ianuas clericos stantes, nuntiauimus deprecantes suscipi et || in faciem || dicere quæ nobis fuerant demandata. intrantes autem illi hoc nobis responsum dederunt quia nos 10 excommunicatis et depositis responsum nullum damus; non laborent uocantes nos assidue.

14 Eustathius episcopus Docimii dixit: Secundum iussionem uestræ sanctitatis cum aduenissemus in domum in qua manet reuerentissimus episcopus Iohannes Antiochenus, et ibidem || inuentos clericos ammonuimus || nuntiari quia oporteret nos 15 colloqui || eidem || uenerabili episcopo Iohanni et dicere quæ ab hac sancta synodo per nos mandata sunt ei. hi autem cum intrassent et reuersi fuissent ad nos, dixerunt quia nos et deposuimus et excommunicatos || eos || fecimus, et ne laborent uocantes nos. temptauimus autem agnoscere nomina eorum qui ingressi sunt nuntiare, et dicere noluerunt, dicentes: clerici sumus et non tabularii. 20

15 Cyrillus episcopus Alexandriae dixit: Dominus noster Iesus Christus, qui et nunc sanctæ synodo præsto est, rerum naturas manifestas nobis constituit, dicens quia omnis qui praua agit, odit lucem et non uenit ad || lucem ||, ne Ioh. 3, 20 arguantur opera eius. hæc passum et nunc reuerentissimum Iohannem Antiochenum uestra omnino sanctitas et sapientia uidet. si enim sibi conscius 25 esset aliquid egisse contra nos || canonicum aut || deo || placitum ||, quomodo non eum oportuerat uenire alacriter ad hanc sanctam et uniuersalem synodum, ut per sententiam uestram || supersignatum || eius conamen || amplius || aduersum nos firmaretur, si || quidem actum || secundum ecclesiasticas leges || esset ||? quoniam autem timet sinceritatem huius sanctæ et magnæ synodi et scit impie et contra leges se 30 nos iniuriis affecisse, recusat uenire, ne || congruentissimam || || suæ temeritati || patiatur pœnam et indignationem. celat enim quæ commisit, et erubescit uobis iudicantibus suam iniustitiam publicare. unde || quæsumus || pronuntiare sanctam hanc synodum ex hoc iam nullam || quidem || firmitatem || ea quæ || ab illo præsumpta || sunt || contra nos, habere, uocatum autem || et || denuo pro his quæ iniuste commisit, 35 legitimam et || iustissimam || sententiam uestram et || ex canonibus sustinere ||.

C [= *vm*], T [= *piq*]

1 istud responsum *v*   5 subtiliter T [= US]   et *om.* T [= US]   7 permesi *iq* [= US]
 permisi *p*, *cf.* *p.* 102, 29   8 religiosissimi T [= US]   9 dedep̄cantes C   coram T
 [cf. US]   13 docimi T [= S]   14 in^a *om.* C   episcopus *om.* C   15 et *om.* *iq*
 inuentis clericis T [= US]   monuimus T   16 eidem *om.* T [= US]   17 per nos *om.* *v*
 18 nos et] et nos *v*   deposuimus eos *iq*   eos *om.* T [= US]   22 *sco* *m* *sca* *p*
 23 lumen T [= US]   26 canonicè T [= US]   et T [= US]   placite T   27 ut T
 et C [cf. US]   28 adsignatum T [= US]   maxime T [= US]   aduersus C   29 quidem
 actum] quæ acta sunt T [= US]   acta essent T [= US]   30 autem *om.* C   31 con-
 grua T   suæ temeritati [temeritatis *v*] C*q* sua temeritate *pi*   33 petimus T [= US]
 34 quidem *om.* T [= US]   ea quæ *om.* T [= US]   præsumptam *p*   35 sunt *om.* T [= US]
 uocatus *iq*   et *om.* T [= US]   36 iustissimam et legitimam *v*   iustam T [= US]
 canonum T [= US]   sustinuit *p* sustineat *iq*

16 Memnon episcopus || Ephesi || dixit: Inregularis sententia || reuerentissimi ||
episcopi Iohannis Antiocheni et eorum qui simul cum eo, facile numerabiles, sunt, in
quibus || iuueniliter || et contra leges ecclesiasticas excessit, uestræ sanctitati mani-
festata est. unde et nos quæ ab illo præsumpta sunt contra nos, per libellos do-
cuimus uestram sanctitatem, et || regulariter || moti uocastis per sanctissimos episcopos
adesse his quæ ab eo contra leges ecclesiasticas, magis autem contra consequentiam
ecclesiasticam commissa sunt, et || satisfacere || in quibus contra canones temere egit.
sed fragili conscientia usus, euocatus noluit obædire. pro hac causa sanctam et
uniuersalem uestram || rogauimus || synodum, illa quidem quæ ab illo iniuste acta sunt
et || ab his || qui cum eo, facile numerabiles, sunt, || et || e quibus quidam || quidem ||
hæretici existunt, quidam autem nec ciuitates habent et hi multis causis obnoxii sunt,
irrita per se ipsa et infirma existentia, quia ad iniuriam disciplinæ canonum sunt præ-
sumpta, dissoluere etiam per sententiam sancti uniuersalisque concilii et nostram
|| portantes || perseuerantiam circa orthodoxam fidem, quam a sanctis patribus || ac-
cepimus ||, definire contra illos || quod placuerit ||.

17 Sancta synodus dixit: Nullam firmitatem nec consequentiam habere quæ acta
sunt, in omnibus || irregulariter || Iohanne moto, ex gestis manifestatur. utique
enim si confideret, conuocatus a sancta synodo adesset his quæ ab ipso || iuueniliter
acta || sunt, si quam || forte || rationabilem consequentiam habuissent gesta. unde
|| hæc quidem quæ nec || a principio ualida neque regulari || sint || facta ratione, sancta
synodus infirma esse constituit, || nulli || eorum qui iniuriam pertulerunt, præiudicium
inferre || ualentia ||. || quod autem consequens est || et quod ad se pertinet, || faciens
sanctissima || synodus, quæ hodierno die acta sunt, || referet || ad notitiam piissimorum
et Christo amabilium principum, ut || nihil ignoretur eorum || quæ temere ad iniuriam
sanctæ synodi || a Iohanne || præsumpta sunt, reuerentissimus autem episcopus
Iohannes et tertia uocatione || conuocatus || si non occurrerit, statim secundum regulas
in eo sancta et uniuersalis synodus decernet.

18 Post consulatum dominorum nostrorum Flauii Theodosii tertio decimo et
d. 17. m. Iul. Flauii Valentiniani tertio pp̄ augustorum XVI Kl. Aug.

a. 431 sancta synodo || religiosissimorum || episcoporum residente in ipsa ecclesia quæ
uocatur Maria

19 Cyrillus episcopus Alexandriae dixit: Die superiore uestra sanctitate hic conse-
dente, præsentibus autem et legatis qui a magna Roma transmissi sunt, siue uicem

C [= *vm*]. T [= *piq*]

1 Ephesi *om. p* [= *US*] irregulari *C* reuerentissimi *om. T* [= *US*] 3 nouiter *T*
[= *US*] 5 libenter *T* [= *US*] 7 satisfaceret *T* 9 rogamus *T* 10 ab his *om. T*
[= *US*] et² *om. T* [= *US*] e *p* [= *US*] ex *Ciq* quidem *om. T* [= *US*] 12 et
infirma *om. C* qui *m* quæ *v* disciplina et canonum *m* canonum et disciplinæ *v* 13 sancti
om. C uniuersalis *v* 14 probantes *T* [= *US*] 14/15 suscepimus *T* [= *US*] 15 quæ
uidentur *T* [= *US*] 17 inordinate *T* [= *US*] manifestatur *iq* [= *US*] manifestantur *Cp*
18 sic *p* scō *p* 18/19 innouata *T* [= *US*] 19 forte *om. T* [= *US*] 20 hæc — nec] nec hæc
quidem *T* [= *US*] regularia *C, corr. m* sint *om. T* [= *US*] 21 dum nulli *T* [= *US*]
22 uolens *v* possint *T* quod — est] consequentia [consequenti *p*] autem *T* [= *US*] faciat *p*
[= *US*] faciet *iq* 23 scā *T* [= *US*] referet *iq* referret *C* referat *p* [= *US*] 24 ut *pq*
et *Ci* nullatenus ignorent *T* [= *US*] eorum *om. T* [= *US*] 25 a Iohanne *om.*
[= *US*] 26 uocatus *T* 27 eum *iq* decernet *vig* [= *US*] decerneret *mp* *subs.*
explicit actio III incip quarta *v* 28 consolatu *p* 29 ualentiniano *p* kāl agustarum
30 uenerabilium *T* [= *US*] 32/33 consistente *Ciq* 33 uice *p*

agentibus sanctissimi et || religiosissimi || episcopi Cælestini, libellos optulimus tam ego quam || religiosissimus || episcopus Memnon huius Ephesi metropolitanæ urbis, petentes || in || hanc sanctam et uniuersalem synodum uocari Iohannem Antiochenum et qui cum eo contra nos iniuriam composuerunt et || qui || depositionis nomine uti præsumpserunt, ut præsentis satisfacerent et || suis fauerent ineffrenatis locutionibus uel 5 iniquissimis conatibus ||. omnia autem consequenter et regulariter agens uestra || religiositas || prima et secunda uocatione uocauit eos, uenerabiles || et deoamantissimos || dirigens episcopos secundum || quod et fides eorum quæ gesta sunt monumentorum continet ||. illi autem || dum || his quæ ab ipsis præsumpta || sunt ||, rationem aptare non possunt nec quidem satisfactionis || modos inuenire || (alioquin 10 || festinassent mox || ad hanc sanctam et magnam synodum quæ || egerunt, asserturi ||), rem fecerunt turpem et tumultuosam et uulgo dignam. || dum enim oporteret ||, si || uellent || huic magnæ synodo aliquid manifestare, uenire magis cum disciplina et cum digna || Christianis || honestate et dicere quæ conuenit, et audire, dum utique nullus eos a talibus prohiberet (neque enim steterunt milites ante sanctam synodum, 15 sicut ante domos in quibus sunt), chartulam componentes || pertinacia || simul et ignorantia plenam || publice || proposuerunt, uniuersam in tumultum, magis autem ad reprehensionem || maliuolentiæ || suæ excitantes ciuitatem. si igitur hæc egerunt, ut contristaremur uidentes dehonestatam opinionem fratrum et derisam ab omnibus, || sufficienter || contristati sumus; hoc enim agentes crebro derisi sunt. si || autem 20 uere ||, sicut in proposita ab his charta continetur, tamquam principes nos sectæ Apollinarii factos aut quæ ille sapuit, nos sapuisse ubicumque conuincere possunt, et nunc || ueniant, conuincant, ostendant || nos hæreticos, si possunt, et non || solis uerbis || uanis iniurient, considerantes diuinam indignationem. dixit enim alicubi 24 deus omnium iudex quia testis mendax non erit impunitus, et per uocem beati Dauid: Prou. 21, 28 sedens || aduersus || fratrem tuum detrahebas. nos enim nec ea quæ sunt Ps. 49, 20 Apollinarii, sapuimus alicubi neque Arrii neque Eunomii, sed a parua ætate sacras litteras didicimus et in manibus patrum educati sumus orthodoxorum et sanctorum, anathematizamus autem et Apollinarem et Arrium et Eunomium et Macedonium Sabellium Photinum Paulum et Manichæos, et aliam || uero || omnem hærese[m], 30 insuper autem || et || nouarum blasphemiarum inuentorem Nestorium et qui his communicant et similiter sapiunt, et qui sapiunt quæ Cælestii siue Pelagii sunt, || nos || numquam quæ illorum sunt, alicubi || sapientes || nec modo per pænitentiam uolentes

C [= *um*], *T* [= *piq*]

1 reuerentissimi *T* [= *US*]   2 reuerentissimus *T* [= *US*]   3 in *om.* *T*   4 qui² *C*
qui quasi *p* [= *US*] quasi *iq*   5 suis — locutionibus] suo sine [suos in *p*] claustris ori *T* [*cf.* *US*]
5/6 uel — conatibus] aut iniustis conatibus adessent *T* [= *US*]   6 autem *om.* *C*   7 reuerentia *T*
[= *US*]   7/8 et deoamantissimos *om.* *T* [= *US*]   8/9 quod — continet] fidem quæ in his
gestis continetur *T* [= *US*]   9 dum *om.* *T* [= *US*]   sunt dum *T* [= *US*]   10 modum *T*
[= *US*]   inueniunt *T*   11 festinarent *T* [*cf.* *US*]   mox *om.* *T* [= *US*]   egerant *p*
[= *US*]   defensuri *T* [= *US*]   12 oportuerat enim *T* [= *US*]   13 uoluissent *T* [= *US*]
14 xpiani *T*   16 insolentia *T* [= *US*]   17 et [quam et *iq*] publice *T* [= *US*]   posuerunt *C*
uniuersa *u^{corr}p*   18 inconsiderationis *T* [= *US*]   20 sufficienter nimis *T* [= *US*]   20/21 si autem
uere *C* siue *p* si uero *iq* [= *US*]   21 cartula *iq*   21/22 apollinarius *iq* [= *US*]   22 ubique *C*
23 ueniant [conueniant *m*] conuincant *C* percillant redarguant *T*   ostendant *m* et ostendant *vT*
[= *US*]   23/24 solis uerbis *C* uerbis perperam *T* [= *US*]   26 contra *T* [= *US*]   27 apollinarius *T*
arii *p*   28 et¹ *om.* *p*   29 arium *p*   30 et sabellium et *C*   uero
om. *T* [= *US*]   31 et¹ *om.* *T* [= *US*]   32 et qui sapiunt *om.* *m*   nobis *T* [= *US*]
33 sapientibus *T* [= *US*]

recta sapere || peruenientes ||, sed, sicut prædixi, enutriti rectis et apostolicis ecclesiæ dogmatibus. quoniam autem decet eos qui semel ad sacerdotium || ordinati || sunt, ueraces apparere et illa dicere quæ sciunt ita se habere, et nunc rogamus sanctam hanc et magnam synodum euocare regulariter tam ipsum religiosissimum Iohannem Antiochenum quam qui cum eo apud nos calumniam construxerunt. consequens 5 enim est et necessarium || præsentis || aut hæreticos nos demonstrare et || ea quæ sunt || Apollinari, sicut dicunt, sapientes aut uenire recusantes et conuincere negligentes || ex || hoc ipso culpari, maxime quia, sicut iterum in proposita ab ipsis charta scriptum est, frigidæ et friuolæ calumnias ad aures pussimorum principum pertulerunt decet autem uestram || maxime || sanctitatem plurimas curas habere || ne subripiatur 10 ab aliquo piis auribus principum ||, scientem quod dictum est a sancta scriptura: Prou. 24, 22 nullam mendacium ex lingua regi dicatur, et nullum mendacium ex ore eius procedat.

20 Sancta synodus dixit: Recta est et nunc petitio reuerentissimorum et sanctissimorum episcoporum Cyrilli Alexandriæ et Memnonis Ephesi unde || et || hodierno 15 die euntes reuerentissimi episcopi Danihel et Commodus et Timotheus cum anagnostico ammoneant reuerentissimum Iohannem Antiochenum episcopum ut ueniens simul cum his qui incusati sunt cum eo, satisfaciant pro his quæ incusantur.

21 Et euntibus reuerentissimis episcopis Danihele Coloniæ, Commodo Tripolis Lydiæ et Timotheo || termarum || Hellis Ponti cum Musonio notario cum anagnostico 20 sic habente

Quoniam pacifice ea quæ canonum sunt, facere uult sancta synodus, secunda uocatione uocauit reuerentiam tuam et non obœdisti, ut aut astrueres ea per quæ iniuriam intulisti, aut corrigeres, huius rei gratia tantisper sancta synodus nihil episcopale agere te concedit ex propria sententia neque alicui qui tecum est. si autem 25 || non huic tertiæ uocationi obœdiens || adfueris, quæ uidentur canonibus, circa uos definientur

22 et cum redissent, Danihel episcopus || Coloniæ || dixit: Profecti sumus quo præcepit uestra || religiositas ||, id est ad domum || religiosissimi || episcopi Iohannis et longius quidem de || subiugalibus || descendimus, cum multis autem precibus man- 30 dauimus clericis quia uenimus directi a || uestra || sancta synodo. inuenimus autem ibi stantem Asphalum presbyterum, qui quidem est Antiochenæ ecclesiæ, defendit autem Constantinopolim res eiusdem ecclesiæ || ipse || nos prope domum adduxit, in qua commanet || religiosissimus || episcopus Iohannes, et nobiscum prohibuit impetentes. militibus autem gratias agimus, quoniam enim agnouerunt per 35

C [= *vm*], T [= *ϕiq*]

1 peruenimus T [= US] sed et *mϕ* 2 destinati T [= US] 4 hanc *om* (4/5 iohannem antiochenum religiosissimum C 6 præsumentes T 6/7 ea — apollinari (apollinari *ϕ* [cf. US] quæ appollinans sunt *iq* 8 ex *om* T cartula *iq* 10 maxime *om* T [= US] 10/11 ne surripiatur [subripiantur *m*] — principum C nullis falsitatibus aures pussimas uentilari T [= US] 12 regis *v* 13 procedet C 15 et² *om* T [= US] 19 colone *ϕ* [= US] 20 termarum C [TEPMQN pro ΓEPMQN, cf US] *om* T ellis ponti C [cf US] helesponti T 24 corrigeres *q* corrigens *i* [= US] corriges *ϕ*C 25 concedet C 26 non — obœdiens] hanc tertiam uocationem audiens non T [= US] 28 Coloniæ *om* T [= US] 29 reuerentia T [= US] reuerentissimi T [= US] 30 iumentis T [= US] 31 uestra *om* T [= US] 33 descendit *m* cui descendit *v* constantinopoli *iq* [= US] hic T [= US] 34 reuerentissimus T [= US] 35 enim *om* C

omnia || religiosissimum || episcopum Commodum eo quod in urbe eius constituti sunt, compresserunt omnes qui contra nos impetum faciebant clericos. || nuntiantibus || autem Asphalio et aliis clericis descendit ad nos archidiaconus (nomen quidem eius nescimus; est autem inerbis homo, pallidus, parui corporis), || ferens || chartam, ||quam offerens || nobis dicebat quia sancta synodus uobis transmisit, ut hoc suscipiatis. 5 diximus autem: nos mandati sumus dicere quæ a sancta synodo dicta sunt, non autem suscipere scripturam. neque enim nos chartam attulimus neque suscipimus chartam, mandatum autem pacificum detulimus. rogat || enim || sancta synodus condesere || domnum || Iohannem et occurrere ad || synodum ||. respondit nobis archidiaconus: ergo expectate ut nuntiem ista episcopo. reuersus est et obtulit nobis iterum 10 ipsam chartam, dicens hoc: neque uos mittatis ad nos neque nos ad uos mittimus. præceptum enim expectamus a principe, quia semel ibi quæ nobis uisa sunt, rettulimus. nobis autem dicentibus: audite ergo || et || uerba || synodi ||, exiliit dicens: non suscepistis chartam, non audio uerba synodi. hæc || quidem || ita sunt; deducenti autem nos Asphalio et Alexandro presbyteris diximus hæc quia sancta synodus uiscera 15 pacis et caritatis et bonitatis ostendit circa || domnum || Iohannem; || et || maxime autem quia || secundo || uocatus uenire || noluit ||, iudicauit eum nihil sacerdotale agere; tertia autem uocatione rogat eum conuenire, ne cogatur canonicum contra eum aliquid proferre.

23 Commodus episcopus Tripolis Lydiæ prouinciæ dixit: Consona prædictis a 20 || religiosissimo et sanctissimo || episcopo Danihele et nos et uidimus et deponimus.

24 Timotheus episcopus termæ Hellis Ponti dixit: Consona prædictis a reuerentissimo et sanctissimo episcopo Danihele et nos || et || uidimus et deponimus.

25 Sancta synodus dixit: Recte et nunc ammonitio facta est a || religiosissimis || episcopis Danihele et Commodo et Timotheo, et causam asserentibus pro qua directi 25 fuissent, et ad sacerdotum notitiam || referentibus ||, ut nullatenus ignoraret reuerentissimus episcopus Iohannes ex his quæ ei mandata sunt, et ut nullo uti possit consilio excusationis ad ignorantiam pertinentis.

26 Cyrillus episcopus || Alexandriae || dixit: Quia præsto sum et nunc expetens rationem cum reuerentissimo episcopo Memnone de his quæ in nobis commisit contra 30 sanctiones ecclesiasticas et contra omnem rationem reuerentissimus Antiochenus Iohannes, sancta uestra synodus peruidet, et dubium non est quia si nos timeremus ab his conuinci, non hac fiducia fuisset usi, ut rogarem tertia hac uocatione inuitari prædictum uenire et uti quibus uellet contra nos uerbis. quoniam autem || dilationes || confingit uarias atque alias ex aliis occasiones adinueniens (qui enim 35 Iob 11, 12

11. 12 adfert *Liberatus* 6 p. 26

C [= *vm*], T [= *piq*]

1 reuerentissimum T [= US] sint *p* 2 nuntiante T [= US] 4 autem] enim C
 imerbis *q* inbarbis *p* in uerbis C nubilis *i* et offerens T [= US] 5 quam offerens *om.* T [= US]
 uos *v* 8 enim C [= US] autem T 9 domnum] sanctum T [= US] sanctam syno-
 dum T [= US] 10 et reuersus C 13 et *om.* T [= US] *scæ* [*scā p*] synodi T [= US]
 14 quidem *om.* T deducantibus *v* deducante T [= US] 15 alexandrio C 16 *scum* T
 [= US] et⁸ *om.* T [= US] 17 secundo *om.* T noluerit T [= US] 18 rogauit C
 21 religiosissimo et *scissimo m* reuerentissimo *vT* [= US] 22/23 *om.* *v* 22 termæ T,
cf. p. Iob, 20 om. m 23 et sanctissimo *om. miq* et⁸ *om. pi* [= US] 24 reueren-
 tissimis T [= US] 26 referentes *p* [= US] ignoraret et *p om. q* 29 Alexandriae
om. T [= US] et *om. p* 30 ratione *p* 34 inuitare C 35 differendo T [= US]

capitur, natat uerbis, sicut scriptura ait), consequens est sanctam hanc et universalem synodum ea quæ ecclesiasticis legibus uidentur, || respondere ||.

28 Sancta synodus dixit: Oportebat quidem regulariter motam hanc synodum propter iniurias quæ contra sanctissimum et || deoamantissimum || archiepiscopum Cyrillum et || deoamantissimum et sanctissimum || coepiscopum Memnonem factæ 5 sunt a reuerentissimo || episcopo Antiochenæ || Iohanne et ab his qui cum eo sunt, post tertiam hanc uocationem a nobis factam, cui obtemperare nullatenus || passi sunt || nec occurrere ad concilium sanctæ synodi et manifestas causas adserere pro quibus contra constituta et canones ecclesiæ ad hanc irruerint || iuuenilitatem ||, dignam tanta || temeritate || contra eum et eos qui cum ipso sunt, proferre sententiam. quo- 10 niam autem episcopalis bonitatis operam esse putauimus patienter portare ea quæ facta sunt, interim quidem in præsentis, sicut iam dispositum est, alienus sit tam ipse Iohannes quam hi qui cum ipso facinus operati sunt

² Iohannes Damasci

³ Alexander Apamiæ

⁴ Dexianus Seleuciæ

⁵ Alexander Hieraspoleos

⁶ Himerius Nicomediæ

⁷ Fritilas Heracliæ

⁸ Helladius Tarsi

⁹ || Maximianus || Anazarbi

¹⁰ Dorotheus Marcianopolis

¹¹ Petrus Traianopoleos

¹² Paulus Emisæ

¹³ Polychronius Heracliensis ciuitatis

¹⁴ Eutherius Tyaneus

¹⁵ Meletius Neocæsariæ

¹⁶ Theodoritus || Cyri ||

¹⁷ Apringius Chalcidos

¹⁸ Macarius || [maioris] || Laodiciæ || magnæ ||

¹⁹ || Zosis Esbuntis ||

²⁰ Salustius Cory<ci> Ciliciæ

²¹ Hesychius Castabalæ Ciliciæ

²² Valentinus Multublacces

²³ Eustathius Parnasi

²⁴ Philippus Theodosianon

²⁵⁻²⁸ Danihel Iulianus Cyrillus Olympius

C [= *vm*], T [= *piq*]

1 natat] narrat *m*   2 pronuntiare T [= US]   4 deo amabilem T [= US]   5 deo-
amantissimum et scissimum C reuerentissimum et [et *om. iq*] T [= US]   ep̄m Ciq   6 episcopo
om. T [= US]   antiocheno T [= US]   7/8 passus est T [= US]   8 adserere C
[= US] adferere *p* afferre *iq*   9 irruerint C*p* irruerit *iq* [= US]   nouitatem T [= US]
10 arrogantia T   11 opera C
4 dexanianus *p*   seuletie C   5 ierapoleos *iq* gerapoleos *m*   7 frictilas C
9 maximus *p* [= US]   maximinus *iq*   10 marcinopolis T   12 emisæ *pq* emesee C emesie *i*
15 neocesaree Ciq   16 theodocritus *v*   cyri T   18 maioris *om. T* [= US]   laudocie C
laudicie *v^{corr}*   magnæ *om. T* [= US]   19 zosus T [= US]   esbuntis *m*   exbuntis *v*
[= US] rebuntis T   20 sallustius *m*   curia C cyri T   21 castabule C   23 multu-
blaces C mutublacces T   23 eustochius T   parnachi C

²⁹ Diogenes³⁰ Theophanius Philadelphius [pollios]³¹ Tarianus Augustæ³² Aurelius Irenopolis³³ Musius Aradi³⁴ Helladius Ptolomaidis

ab ecclesiastica communione, nullam habentes licentiam ut ex auctoritate sacerdotali possint alicui nocere aut prodesse, donec se ipsos reprehendentes suum confiteantur delictum, scientes quod si celeriter hoc non egerint, perfectam a canonibus contra se sententiam prouocabunt, manifesto et illo constituto quoniam nec illa quæ iam prius ab ipsis iniuste et contra canones in iniuriam || deoamantissimorum || et sanctissimorum episcoporum et præsidum ecclesiæ Cyrilli et Memnonis facta sunt, firmitatem aliquam habebunt secundum quæ iam prius et præterita die || interfata || sunt. referentur autem omnia quæ gesta sunt, || piis et Christo amicis || auribus || deoamantissimorum || principum, ut || et || diuinæ aures agnoscant quæ secuta sunt.

Iuuenalis episcopus Hierosolimorum suscripsi

Arcadius episcopus et legatus apostolicæ sedis suscripsi

Proiectus similiter

Philippus presbyter similiter

|| subscripserunt autem || et omnes reliqui

²⁹ Exemplar relationis sancti concilii ad piissimos imperatores de Orientalibus, || hæc missa est per Auxentium magistriani ||

Piissimis et a deo custoditis Theodosio et Valentiniano uictoribus et triumphatoribus semper augustis sancta synodus quæ per gratiam Christi et || nutu || uestræ potentiæ congregata in Ephesum metropolim. Quæ quidem imperata sunt sanctæ huic synodo a uestra serenitate, ad finem conuenientem perducta sunt et hoc notum uestræ pietati statuimus et apostolicam fidem, quam trecenti decem et octo in Nicæa congregati exposuerunt, manifestam uestræ || fecimus || pietati et contra eam sapientem Nestorium deposuimus tam a sacrificio sacerdotali quam a confidentia prædicandi suam impietatem. quoniam autem pauci quidam præcorruptam habentes uoluntatem de doctrina Nestorii, dum ei permanerent, et eos qui sub culpa positi erant, secum adsumpserunt, adiecto || eis || et reuerentissimo episcopo Iohanne Antiochiæ aut propter contentionem aut propter humanam amicitiam, et uniuersi triginta facti tantum, antequam satisfacerent pro quibus || unusquisque incusabatur || excessibus, se ipsos synodum appellauerunt, quasi uestra pietas duas synodos fieri iussisset, non unam, quæ deberet et fidem euangelicam confirmare et corrupta sapientes ab eccle-

C [= *vm*], T [= *p*, *i* (*usque ad 23* deposuimus), *q*]

²⁹ diogenis *mp*   ³⁰ philadelphius T philadelphus C   pollios T [= US] pollis C, *est corruptela Græca ex Ἱωνοπόλεως sede Diogenis*   ³² hirenopolis *p* hironopolis *iq* ieranopolis *v* geranopolis *m*   ³⁴ ptolemaidis *v* tholomaidis *m*

3 hoc non egerint celeriter C hoc celeriter non egerint *v^{corr}*   4 manifesta C   5 reuerentissimorum T [= US]   7 interfata *scripsi* interfacta C disposita T [= US]   8 referantur *iq* [= US] referuntur *p*   piissimis et xpianissimis T [= US]   9 a deo custoditorum T [= US] et *om.* T [= US]   10. 11 subscripsit C   14 subscripserunt autem *om.* T   15 piissimos *om.* *iq*   16 hæc — magistriani *om.* T [= US]   17 theodosio *p*   18 nutum *p* [= US]   19 congregata est *iq* [= US]   epheso *vig* [= S]   metropoli *vig* [= US]   huius *p*   22 facimus T   26 ei *p* [= US]   28 unusquisque *om.* T   incusabantur T [= US]   29 synodos] synodus *mp*   30 unum *p*   et¹ *om.* C

siastico ministerio remouere, sed, ut diximus, supra dicti priusquam satisfacerent de quibus incusabantur, pauci se ipsos continentes et || adiutorem || suæ insolentiæ assumentes reuerentissimum episcopum Iohannem et ipsum metuentem pro tarditate || ultionem || subire, sicut didicimus per quorundam rumorem, ausi sunt extra omnem rectitudinem ecclesiasticam et extra canones contra sanctam synodum et contra caput 5 congregatorum sanctissimorum episcoporum, || Cyrilli sanctissimi || dicimus || archiepiscopi || nec non et || religiosissimi episcopi Memnonis || proferre blasphemiam, sicuti putauerunt, iniuriam depositionis habentem, dum nullam accusationem ab aliquo suscepissent, nec accusatorem expectantes nec quidem uocantes aliquem ad iudicium, sed ante iudicium et inquisitionem hanc iniuriam scriptis euomentes ad 10 uestram tranquillitatem perferre præsumpserunt quæ sic inrationabilia sunt, tamquam uestra pietas ignoret quia una synodus || uniuersi terrarum orbis || est et non ulterius dici possit synodus eorum qui sub culpa || ceciderunt || paucorum subuersione qui se ipsos propter timorem increpationis diuiserunt a sancta synodo; neque enim culpam reprehendentes iniuriam præsumpserunt, sed de quibus incusati erant, forsitan satisfactionem non habentes et se ipsos paucos uidentes et formidantes ne post redar- 15 gutionem sententiam susciperent, processerunt in temeritatem et hoc putauerunt facere quod se sperauerunt sustinere conuictos; sed hoc uisum est nobis tamquam inrationabile contemnendum, quoniam autem usque ad uestram tranquillitatem perferre ausi sunt || omnino || inrationabilem suam insolentiam et quod contra leges et canones et omnem 20 consequentiam ecclesiasticam ab ipsis actum est, mandare uestræ pietati præsumpserunt, non || iam || amplius dissimulauimus inrationabilem illorum impetum, sed iterum sequentes formam canonum conuocauimus reuerentissimum episcopum Iohannem, qui talia cum ceteris contra prædictos præsumperat. neque enim illi confiderent ad tantam insolentiam peruenire sub culpa positi pauci, nisi || de || temeritate reueren- 25

31 tissimi episcopi Iohannis Antiocheni præsumerent. congregati igitur nos, libellis nobis oblatis a sanctissimo et deo || ualde || amabili reuerentissimo archiepiscopo Cyrillo et || deo amicissimo || coepiscopo Memnone, euocauimus prædictum episcopum Iohannem ut uel nunc diceret culpam pro qua ad tantam iniuriam progressus est contra primos sanctæ synodi, qui semel et secundo et ter euocatus ut causam diceret, aduenire 30 || quidem || ad synodum non passus est, non habens rationabilem causam suæ præsumptionis, militibus autem et armis circumdans suam domum, neque missos a sancta synodo sanctissimos episcopos suscepit nec competenti responso dignam iudicauit

32 congregatam sanctissimam synodum. unde cognoscentes non confidere illum suis satisfactionibus, ab ipsis quidem superflue et uacue per garrulitatem facta et contra 35 omnem consequentiam || scripta canonum || tam contra sanctissimum archiepiscopum Cyrillum quam contra reuerentissimum coepiscopum || nostrum || Memnonem irrita et || cassa || omnibus modis esse decreuimus. iudicium enim quod || secum || nihil

C [= <i>um</i>], T [= <i>pq</i>]					
2 paucos <i>v</i>	auditem <i>T</i>	4 reatum <i>T</i> [= <i>US</i>]	6 cyrillum <i>T</i> [= <i>US</i>]	sanctissimi	
<i>om. T</i> [= <i>US</i>]	6/7 archiep̄m <i>T</i> [= <i>US</i>]	7 reuerentissimum ep̄m memnonem <i>T</i> [= <i>US</i>]			
8 sicut <i>C</i>	dispositionis <i>p</i>	12 uniuersi — orbis	uniuersitatis <i>T</i> [= <i>US</i>]	13 reciderunt <i>T</i>	
[= <i>US</i>]	16 habentem <i>p</i>	18 conuictos sustinere <i>m</i>	20 omnino <i>om. T</i> [= <i>US</i>]		
22 non <i>om. p</i>	iam <i>om. T</i> [= <i>US</i>]	24 præsumperit <i>p</i>	præsumperunt <i>C</i>	25 pauci <i>om. C</i>	
de temerate <i>m</i>	temerate de <i>v</i>	temeritate <i>p</i> [= <i>US</i>]	temeritatem <i>q</i>	25/26 r̄uō ep̄o ioh̄e antiocono <i>v</i>	
26 congregatis <i>C</i>	27 ualde <i>om. T</i> [= <i>US</i>]	28 uenerabili [uenerabile <i>p</i>] <i>T</i> [= <i>US</i>]	29 esset <i>q</i>		
31 quidem <i>om. T</i> [= <i>US</i>]	32 missus <i>p</i>	33 sc̄issimus <i>p</i>	35 factam <i>C</i>	36 scripta	
[et scripta <i>vcorr</i>]	canonum <i>C</i>	canonum et scripta <i>T</i> [<i>cf. US</i>]	37 nostrum <i>om. T</i> [= <i>US</i>]		
38 cassata <i>T</i>	secum <i>C</i> [= <i>US</i>]	rectum <i>p om. q</i>			

habet canonicum neque iustum, nihil aliud habet quam maledictum. sic igitur irregulariter tam ipsum quam qui cum eo fuerunt, agentes et extra || omnem || consequentiam ecclesiasticam, extra communionem tantisper esse decreuimus, compescentes eorum inrationabilem petulantiam, donec uenientes de his quæ temerarie
38 commiserunt, satisfaciant sanctæ synodo. quæ igitur constituta sunt, necessario **5** ad uestram pietatem rettulimus, supplicantes ut neque synodus iudicetur || coeuersio || eorum qui sub culpa facti sunt, quia et antea in sancta et magna synodo trecentorum decem et octo in Nicæa congregatorum quidam sic discesserunt ab illa magna synodo metuentes eius sententiam et nec || illi iudicati sunt synodus || a magno et || sanctæ || memoriæ imperatore Constantino, sed || iussi sunt || pœnam persoluere, quoniam **10** || semet ipsos absidentes || illorum sanctorum episcoporum consonantiam respuerunt, mala, sicut isti, et illi conscientia usi. illicitum || est enim || synodo ducentorum decem et octo episcoporum, quibus || et || cuncta multitudo Occidentis sanctorum episcoporum consensit et per eos reliqua turba orbis terrarum, repugnare triginta solos, e quibus quidam olim damnati sunt, aliquanti autem Cælestii malæ sectæ sunt, aliquanti uero **15** || et || anathemati subditi || tamquam ea quæ sunt Nestorii sapientes ||. sed iubete quæ ab uniuersali || et sancta || synodo ad continentiam pietatis definita sunt contra Nestorium et contra impium eius dogma, suam habere firmitatem corroborata nutu et consensu uestræ pietatis.

Iuuenalis episcopus Hierosolymorum rettuli **20**

Arcadius || episcopus et loci seruator atque legatus apostolicæ sedis rettuli ||

Proiectus similiter

Philippus presbyter similiter

et omnes reliqui subscripserunt.

EXEMPLAR SACRORVM QVÆ DIRECTA SVNT PER IOHANNEM COMITEM || LARGITIONVM || **25**
 SANCTO CONCILIO

40 1 || Imperatores Cæsares Theodosius et Valentinianus uictores triumphatores maximi semper uenerandi auḡ || Cælestino¹ Rufo² Augustino³ Theodoto⁴ Alexandro⁵ Acacio⁶ Tranquillino⁷ Valentino⁸ Iconio⁹ Iohanni¹⁰ Acacio¹¹ Vrso¹² Firmo¹³ Himerio¹⁴ Dexiano¹⁵ Veriniano¹⁶ Palladio¹⁷ Asterio¹⁸ Iuuenali¹⁹ Flauiano²⁰ Helladio²¹ **30** Rabbulo²² Alexandro || alio ||²³ Maximo²⁴ Fritilæ²⁵ Perigeni²⁶ Cyro²⁷ Iohanni alteri²⁸

⁴⁰ *Græce extat in V 93 S 66 A 44*

C [= um], T [= pq], S [= ur, inde a 25]

² omnem *om.* *T* [= *US*] ³ extra] et extra *m* ⁴ irrationabilem eorum *v* ⁶ coeuersio *m* coeuersione *v* cœtus *T* [= *US*] ⁹ et *om.* *q* nec *om.* *p* illos iudicatos esse *T* [*cf.* *US*] synodus a magno *m* a magna synodo *v* synodum a magno *T* [= *US*] diuæ *T* [= *US*] ¹⁰ iussos *T* [*cf.* *US*] ¹¹ semet — absidentes] desidentes *T* [= *US*] sanctorum *om.* *v* ¹² sicut et *C* enim est *p* [= *US*] synodum *m* trecentorum *q* ¹³ et² *om.* *T* [= *US*] ¹⁴ solus *p* ¹⁵ cælestio *p* male secte [malam sectam *v*] secuti *C* ¹⁶ et *om.* *T* [= *US*] tamquam — sapientes] propter quod nestorium sint secuti *T* [= *US*] ¹⁷ et sancta *om.* *T* [= *US*] ¹⁸ corroboratam *v* ²¹ episcopus — rettuli] similiter *T* ²⁵ sacrorum] sacræ imperialis maiestatis *q* ^{25/26} sunt — concilio] ad sanctum concilium *q* ²⁵ largitionum *C* sacrarum *p* sacrorum *S* ²⁶ concilio *pSI* concilio et uniuersali ephesenorum *C* ^{27/28} Imperatores — auḡ *om.* *TSI* ²⁸—p. 112, 4 *ordo exemplaris Græci seruatus est in TS, itu confusus in C*: 1. 3. 5. 8. 6. 15. 18. 21. 23. 25. 28. 30. 33. 36. 39. 41. sabbatio. 46. 49. 52. 2. 10. 4. 11. 7. 9. iohanni alio. 12. 13. 14. 16. 17. 19. 20. 22. 24. 26. 27. 29. 31. 32. 34. 35. 37. 38. 40. 42. 43. 44. 45. 47. 48. 50. 51 ¹ cælestinus *S* ⁸ Valentino] ualeriano *C* ¹⁴ hiemerio *p* ¹⁵ deciano *m* ²² rabbolo *p* rabolo *q* rabbalo *r* ²³ alio *om.* *TS* ²⁵ frizilæ *C* ²⁶ perigeno *v* ²⁸ alteri *mTr* altero *w om.* *v*

Eutherio²⁹ Hellanico³⁰ Bosforio³¹ Cyro alteri³² Venantio³³ Petro³⁴ Dynato³⁵ Dorotheo³⁶ Antiocho³⁷ Dalmatio³⁸ Eusebio³⁹ Seleuco⁴⁰ Eleusio⁴¹ Eulogio⁴² Sappido⁴³ Timotheo⁴⁴ Pio⁴⁵ Troilo⁴⁶ Erreniano⁴⁷ Monimo⁴⁸ Olympio⁴⁹ Theophilo⁵⁰ Iuliano⁵¹
 2 Basilio⁵² et reliquis reuerentissimis episcopis. Quantum circa pietatem et progenitorum fidem zelum habeamus, ex plurimis præcedentibus arbitramur aperte monstrari, maxime uero etiam ex euocatione nuper facta || sanctissimæ uestræ synodi || hoc manifestum omnibus in uniuerso orbe terrarum esse credidimus. || nec || enim ad modicum, incumbente quadam dubitatione, distulimus ne celeriter eius solutio sequeretur, sed festinanter conuenire sanctitatem uestram || scribendo || præcepimus, et nequaquam æstimantes pro pietate laborem sanctitati uestræ onerosum fore, leuigauimus tamen imperiali prouidentia huius difficultatem oportunitate temporis atque loci. Ephesiorum namque decreuimus ciuitatem et a terra et a mari uenientibus accessibilem et omnibus suis et superuenientibus fructibus utilitatem illic commorantibus cum ubertate præbentem, quatenus pia nostræ tranquillitatis intentio ac || sanctissimæ || uestræ || synodi || et concurreret et ad effectum facile perueniret. 15
 3 unde etiam nunc insinuatam a uestra sanctitate Nestorii et Cyrilli et Memnonis damnationem suscepimus; alia uero quæ || a uobis || gesta sunt, reprehendimus, Christianam fidem rectitudinemque custodientes quam ex patribus progenitoribusque percepimus et quam sanctissima synodus sub diuæ memoiræ Constantino facta concorditer roborauit. curet igitur unusquisque sanctissimi uestri collegii, soluta omni dubitatione et abscessis scandalis, cum pace et concordia || generali || ad propria remeare.
 4 Vt autem sanctitas uestra non solum ex nostræ pietatis litteris inuitata ad unanimam et uniuersalem pii dogmatis pacem respiciat, etiam litteras sanctissimi episcopi Berocæ Acacii hoc || suadentis relegendes || direximus, qui sanctissimo uestro collegio adici propter longam senectutem non ualens per ea quæ scripsit, || suæ beatitudini || decentia et orthodoxæ religioni profutura exposuit, quæ quales sint, ipsius epistolæ lectio declarabit. cognoscat tamen uestra || sanctitas || quia magnificentissimum et gloriosissimum comitem sacrorum Iohannem hac causa direximus, ut ipse sciens circa fidem nostræ diuinitatis intentionem, quæ perspexerit utilia, faciat.

EXEMPLAR RELATIONIS SANCTI CONCILII AD SACRA RELECTA A MAGNIFICENTISSIMO
 COMITE SACRORVM IOHANNE

41 1 Piissimis et Christoamantissimis Theodosio et Valentiniano uictoribus || triumphatoribus || semper augustis sancta et uniuersalis synodus quæ || per gratiam || Christi

16—19 ex uersione T adfert Liberatus 6 p. 26

41 Græce extat in V 94 S 67 A 47

C [= vm], T [= pq], S [= wr]

³⁶ om. T ⁴⁰ seleuco v seuleuco S seleucio mT ⁴³ sapido Cg ⁴⁷ erreniano T erreniano S
 eraniano C ⁴⁸ menio C 5 arbitramus C 6 scissimi ur̄i concilii TS 7 credimus Cw,
 corr. w non TS 9 scribendo scripsi scribendi C om. TS præcepimus gr præcipimus Cpw
 10 pro pietate [pietatem m] Cw proprietate Tw^{corr} proprietati r 11 difficultate m difficultate et v
 13 et^a om. v fructibus S fluctibus C fratribus T 15 ac T hac S a C scissime m
 scissima v scitatis TS ur̄a v synodi m synodo v concilii TS 16/17 damnatione mS
 17 apud uos TSLiber. cf. I 19 diuæ TS die beatæ C 20 curate C unus quis pw
 21 obscessis w generalis om. TS a w 24 berocæ CS suadentes TS relegendes om. T
 quia S 25/26 sua beatitudine pS suam beatitudinem q 26 decedentia CS
 27 beatitudo TS 29 faciet pS
 30/31 ad — Iohanne] ad sacram Imperialem q 30 relicta mpw, corr. w 32/33 et
 triumphatoribus TS 33 per gratiam CS gratia T

et nutu uestræ potestatis congregata est in Ephesiorum metropolim. Christo amabile quidem uestrum imperium, piissimi principes, ab infantia zelum circa fidem et regulas demonstrauit, qua gratia || et || ex uniuerso orbe terrarum episcopos Ephesiorum apprehendere ciuitatem pia sanctione præcepit; nunc autem nobis relectæ litteræ uestræ tranquillitatis per magnificentissimum et gloriosissimum comitem Iohannem non 5 paruum nobis fecerunt tumultum, declarantes seductionem quandam atque mendacium 2 ueraces uestras aures inquietare. tamquam enim a nobis relationem suscipiens uestra potentia damnationem habentem sanctissimi et deoamantissimi archiepiscopi Cyrilli et sanctissimi ac deoamantissimi coepiscopi Memnonis, sic per litteras declarauit. unde nequaquam ualere mendacium apud uestræ Christianitatis imperium orantes ac festinan- 10 tes, uestræ referre tranquillitati præsumpsimus quia uniuersale concilium, quod omnem quidem Occidentem cum maxima uestra Roma et apostolica sede secum residentem habet omnemque Africam et cunctum Illyricum, non fecit damnationem prædictorum sanctissimorum et || deoamantissimorum || episcoporum neque rettulit, sed || et || magis uiros istos pro zelo orthodoxæ fidei ammiratur, eos plurimum faciens et apud 15 homines laudans et apud dominum Christum coronis dignos existimans, solum uero nefandæ hæresis hominicularum prædicatorem Nestorium damnantes rettulimus 3 Christo amabili uestro imperio. illud quoque nos non modice contristauit, quod ex subreptione factum apparet, ut recedentes ab uniuersali concilio qui circa Iohannem Antiochenum sunt et qui cum eis Cælestiani atque damnati, nostris nominibus misce- 20 rentur et una ad nos et ad illos sacra dirigeretur, de quibus dudum quidem et olim manifesta uestræ pietati fecimus quomodo quidem a nobis recesserint; quomodo autem ad iniuriam quæ contra nostros præsules fit, agentes et regulas conculcare præsumpserint et || ipsos || excommunicatos || ab || omni uniuersali concilio per temeritatem contra nos perpetratam semet ipsos effecerint et quomodo euocati ad increpationem 25 nequaquam obædire sint passi et quoniam omnino propter hoc excommunicati et sine operatione ab uniuersali concilio facti sunt, hæc etiam nunc insinuantes uestro Christo amabili principatui suggerimus quia propter hanc eorum absurditatem et propter damnati Nestorii eorum nunc usque certamina nequaquam ad communionem suscipere passi sumus, neque damnationi Nestorii suscribere patientes, sed etiam quæ 30 illius sunt, aperte sapientes, subiacentes autem regulis et propter indisciplinatum eorum contra nostros præsules conamen et eo quod mentiri et subripere præsumpserunt uestræ pietatis auditibus, et supplicamus deo consecrato uestro imperio sanctissimos quidem et deoamantissimos episcopos Cyrillum et Memnonem reddi sancto concilio nequaquam a regulis condemnatos, fidem uero inmutilatam seruari, quæ etiam uestræ a sancto 35 spiritu inscripta est animæ et a progenitoribus uobis contradita et in his quæ a nobis dudum relata sunt monumentis contra Nestorium gestis ualde noscitur declarata, proposita quippe fide sanctissimorum patrum in Nicæa conuenientium trecentorum decem et octo, cum omnis actio eius sufficiat arguere quidem aduersariorum impietatem 4 et ostendere orthodoxam fidem, quam hactenus custodire per omnia studuistis. si 40

40 sq. not̄ ipsos petisse audientiam imperatoris *C^{mg}*

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*]
 1 pietatis C metropoli *vgr* 2 quidem *om. v* 3 et *om. TS* 4 relectæ
Cw, corr. w 11 quia ab *w* 14 deo amabilium *TS* et *om. TS* 16 laudans]
ἐπαίνων pro ἐπαίνων 17 hominicularum C prædicatorum *w* 20 cælestini S 21 et ad
 nos et *m* 24 ipsos *om. TS* ab *om. pS* omni *om. C* 25 ipsum *w* affecerint *p*
 fecerint *q* 26 et² *om. S* 27 *xpo uro v* 28 suggeremus *w* qua *v* et *om. v* 29 et
 eorum *v* 30/31 sed — sapientes *om. m* 31 regulis autem *p* 35 seruare C 36 et¹ *om. C*

uero placet uestræ potentæ ad subtiliter agnoscendum quæ inter nos et eos qui se absciderunt, gesta sunt, uestro apici supplicamus ad sanctum concilium destinare quantoscumque approbauerit uestra potentia, quatenus etiam || in præsentia || de omnibus Christo amabili uestro imperio satisfiat.

EXEMPLAR EPISTVLÆ CYRILLI ARCHIEPISCOPI ALEXANDRIÆ SCRIPTÆ AD CLERVM 5
CONSTANTINOPOLITANVM

42 Turbatum nimis est sanctum concilium audiens quia non omnia recte rettulit magnificentissimus et gloriosissimus comes Iohannes, ut cogitarent qui illic sunt, etiam de exilio contra nos, tamquam sanctum concilium suscepisset irregularem nefandamque factam damnationem a Iohanne et qui cum eo sunt hæreticis. ecce igitur et altera 10 facta || est suggestio || a || sancta || synodo docens quia et contristata est in litteris principis et quia non || suscepimus || trium damnationes, et præcipue infirma esse quidem quæ ab illis impie et nefande sunt gesta, || firmari || uero potius quæ a nobis sunt. docuerunt enim et per primam relationem quia infirma quidem quæ ab illis irregulariter sunt gesta, fecerunt, communicatores autem nos et coepiscopos habent 15 et quia nequaquam recedunt ab huiusmodi uoluntate. et cum || multa milia || fecisset memoratus magnificentissimus uir ut ueniret ad communionem Iohannes et qui cum eo sunt, sancti concilii, usque hodie neque audire uoluerunt huiusmodi uocem, sed insistunt quidem omnes dicentes quia impossibile est nos ad hoc uenire nisi et quod ab eis irregulariter gestum est, destruat et succumbant concilio utpote delinquentes, 20 anathematizent autem Nestorium et eius || dogmata in || scripto; et in his omnis intentio est concilii. frustratus autem hac causa memoratus magnificentissimus uir cogitauit et hoc et exigebat concilium expositionem fidei ex scripto dare sibi, ut et illos faceret consentire atque subscribere et ascenderet dicens quia coniunxi eos ad amicitias, humanas tristitias habentes ad inuicem. hoc intellegens sanctum concilium denuo 25 surrexit, omnino dicens quia non facimus nobis ipsis iniurias; non enim uelut hæretici uocati sumus, sed uenimus fidem negatam statuere; quam etiam constituimus, et non eget imperator nunc discere fidem, sciens eam et in ea baptizatus. non profuit igitur neque hoc Orientalibus. illud quoque cognoscite quia componentes expositionem fidei contentionem habuerunt ad inuicem et sunt adhuc in contentione. 30 alii namque eorum suscipiunt dei genetricem dicere sanctam uirginem simul et hominis genetricem, alii uero omnino negant et aiunt paratos se esse manus amittere quam suscribere huiusmodi uoci. ubique autem confunduntur hæretici declarati. hæc omnes a uestra beatitudine doceantur et maxime dei cultores et sanctissimi archimandritæ, ne forte remeans prædictus alia pro aliis aut dicat aut doceat, || ut || mulceat 35

12 *post* damnationes *ins.* in [*om. v*] solo Acymitorum plus habet hæc uerba: sed unius et solius et eorum qui eadem quæ et ille, sapere elegerunt *C*

42 *Græce extat in V 100 S 68 A 51*
C [= *um*], *T* [= *pq*], *S* [= *wr*]
2 a scō concilio *Cw*, a *in ad corr. w* 3 ad faciem *TS*
9 suscepissent *C*, *corr. v* 10 heretici secte *w* heretici recte *r* 11 suggestio est *TS*
sancta *om. TS* 12 suscipimus *T* 13 firma *TS* 15 nos *om. v* coepiscopis *S*
16 multa milia *scripsi* multam illis *m* multum illis *v* multum *Tw* multa *r* 17 iohannis *C*
21 dogma ex *TS* omnes *p* omnibus *C* 23 concilio *p* a concilio *q* dari *q* 24 quia
non *C* 29/30 expositionem fidei componentes *v* 32 id omnino *S* 34 et^a *om. v*
35 ut *Cq* aut *pS*

aliquorum aures. non pigeat itaque uestram || religiositatem || neque deficiat pro || nobis desudans ||, sciens quia semet ipsam commendat et deo et hominibus. et hic || namque || propter saluatoris gratiam hi qui numquam nos uiderunt dei cultores episcopi parati sunt animam ponere pro nobis et cum lacrimis accedunt dicentes etiam simul || in exilium || destinari et pariter mori se uotum habere. in multa uero tribulatione sumus uniuersi et eo quod custodiamur a militibus et ante lectos eos dormientes habeamus, maxime uero nos. aliud autem omne concilium defecit et laborat et plurimi mortui sunt; iam autem et ceteri res suas uendunt, non habentes expensas.

EXEMPLAR EPISTVLÆ SCRIPTÆ A MEMNONE EPISCOPO EPHESI AD CLERVM 10
CONSTANTINOPOLEOS

43 Quanta propter ueram fidem rectæ religionis cottidie sustinemus in Epheso, neque sermone explanare possibile est. tumultui namque tumultus succedit incessabiliter. multam uero nobis uirtutem præbet ut hæc fortiter feramus, confessio fidei et fortitudo. aliquando siquidem magnificentissimus comes Candidianus 15 commouens nobis milites et ciuitatem turbis adimplens || et || omnium simul necessariorum delatione nos fraudat per custodiam, multos autem permittens iniurias nobis effundere et omni sancto concilio horum qui obseruant ex Zeusippo damnato Nestorio et ad hoc nutriuntur, et plurima multitudo rusticorum ex ecclesiasticis possessionibus et per illos iniurias effudentium. successit etiam prædictæ indiscipline et 20 magnificentissimi comitis Irenæi cotidianæ seductioni simplicium et Antiochiæ episcopi præsentia. agnoscens enim sanctum concilium futurum eius aduentum, honorans et debitum sacerdotale complens misit quosdam deoamantissimorum episcoporum etiam cum reuerentissimis clericis ad occursum eius, || duo || hæc faciens, et debitum adimplens honorem et manifestum faciens quia deberet a Nestorii colloquiis obseruare 25 eo quod a sancto concilio damnatus esset impietatis causa quam meditatus est. non permissi uero a sequentibus eum militibus in itinere eum uidere, nihilo minus secuti sunt et ad domum ubi successit, occurrerunt, et plurimas obseruantes horas et non permissi ad eum celebrare colloquium manserunt iniurias patientes. post multas autem horas, cum hoc uisum fuisset ei, euocauit dei cultores episcopos et reuerentissi- 30 mos clericos, introducens eos per milites, cumque ea quæ a sancto concilio mandabantur, manifesta fecissent ei, permisit magnificentissimum Irenæum et qui cum eo episcopos et clericos inportabiles inponere plagas nostris comministris et clericis, ut etiam ad periculum peruenirent. his igitur gestis, uenientes ad sanctum concilium qui missi fuerant dei cultores episcopi et plagas ostendentes, et quæ fuerant acta, 35 narrantes sub gestis monumentorum sacrosancto euangelio proposito, ad indignationem commouerunt sanctum concilium, et paululum eum castigantes excommunicatum fecerunt et facta est eorum excommunicatio manifesta. agnouimus enim quia sine

43 *Græce extat in V 101 S 69 A 52*

C [= um], T [= pq], S [= wr]

1 beatitudinem *TS*   2 nostris laboribus *TS*   3 quoque *TS*   4 accendunt *p*
5 in exilium *C* exilio *T* exilium *S*   7 deficit *qr*
12 quantam *S*   religionis quæ *S*   14 multum *S*   uero *TS* namque *C*   16 et
om. TS   17 dilacione *C* delacione *p* delectatione *q*   18 eorum *qr*   zeusippo *C* zeusyppo *S*
zeusyppo *p* zeusippo *q*   20 indiscipline *C*   21 cotidiana seductio *C*   23 sacerdotalem *Cw*
24 diu *TS*   26 qua *w^{corr}* quæ *w*   26/27 non permisi [permisit si *pS*] uero a *CpS* ipse uero
non permisit *q*   27 in *om. C, corr. v*   29 permisi *Cq*   30 et uocauit *p*   34 iam *C*

nomine aliquid et sine subscriptione in || quendam partem || ciuitatis propositum est quod ostenderet eius indisciplinam et irregularem uoluntatem, cottidie autem euocans nobilem curiam et || uiros || clarissimos, et expetit cum necessitate decreta ut in locum meum ordinet, ita ut omnes qui inhabitant ciuitatem, orthodoxi constituti, orationis apprehenderent loca et in eis habitarent, ut non illius insolentia et irregularis fragilitas, 5 quæ per || propositiones || acta est, ad effectum perduceretur || famæ. || unde et in sancto apostolo Iohanne pergens et hoc declarans quia deberet ibi ordinare, seditionem et turbam || loco ipse || fecit, || et || cum multitudine indisciplinatorum armatorum ascendens, ita ut quosdam ibi mendicantium faceret semiuiuos, et tamquam iniuriatus ab his qui ibi sunt, rettulit ad inuidiam sancti concilii. dignamini igitur, sanctissimi, 10 omne habere studium et || perniciem || atque irregularem uoluntatem Iohannis et qui cum eo sunt, publicare, ut || et || magnificentissimi comites hinc discedant cottidie conturbantes et ciuitatem et fidem, ut non ex subreptione horum ea quæ fidei sunt, adulterium patiantur.

- 44 1 Piissimis et Christoamantissimis Theodosio et Valentiniano uictoribus trium- 15 phatoribus semper augustis sancta et uniuersalis synodus || quæ || gratia Christi et nutu uestræ potentæ congregata || est || in Ephesena metropoli. Vestra quidem potentia non despexit ueram fidem suffodiri || a || doctrina Nestorii exprobrantis cum Iudæis domino Christo eas quas propter nos nostramque salutem humanas sustinuit passiones, sed abominata uestra pietas huiusmodi contra Christum sermones ex omni pæne quod 20 sub sole est, nos congregari præcepit in Ephesena metropoli, configi patrum et pietatis 2 dogmata uolens. unde conuenientes et communi iudicio confirmantes expositam de hoc fidem a trecentis decem et octo in Nicæa collectis sub beatæ memoriæ Constantino et Nestorium innouantem hanc fidem comprehendentes artibus sermonibus et subintroducitis seductionibus nocentem pietatis sensum sacerdotali gradu deposuimus, 25 ueluti quendam pestem sermonem eius || per || ecclesias serpentem inhibere uolentes. sed quoniam aliquos inuenimus etiam episcoporum iam titubantes et quæ eius sunt, sapientes et illius blasphemia tractos, uniuersos eos qui secundum eum sapiunt, excommunicatos effecimus, donec recedentes a corrupta illius doctrina ad cognitionem ueram apostolicamque reuertantur fidem, in qua olim incumbentes salui omnes 30 3 || efficiemur ||. sed nos quidem ad correctionem consistentium in errore decreuimus hæc, eorum pænitentiam sustinentes; ipsi uero cum sint triginta numero paulo plus (erant enim aliqui inter eos etiam ex aliis culpis canonibus subiacentes, assumentes quoque reuerentissimum episcopum || Antiochenum || Iohannem, || qui || et ipse ex

44 *Græce extat in V 102 S 70 A 49*

C [= um], T [= pq], S [= wr]

1	quadam parte T	2	eis m	3	uiros om. TS	expectit p	4	constituti	
sunt v	orationes S, corr. S	5	apprehenderunt m	apprehenderint v	non — et]				
nullius insolentiæ S	6	præpositiones T	positiones w	fama pS om. q	7	apostolo			
Iohanne] apostolone p	Appollonen q	8	locorum TS	ipsi v om. TS	et* om. TS				
9	iniuriatos S	11	omnem p	perniciem C	arrogantiam TS	12	et om. TS		
<i>inscr. om. mpw Exemplar relationis sc̄i concilii ad piissimos imperatores de orientalibus v Epistola uniuersalis concilii ad Augustos q Epistula sc̄e synodi ad piissimos imperatores theodosium et ualentinianum r</i>									
15/16	et triumphatoribus v	16	et om. S	quæ om. TS	17	est om. TS			
ephesina gr ephesana w	18	suffodire w	suffodere r	suffodi q	a om. TS	exprobrantes m			
exprobrante v	Iudæis] de his S	21	congregare p	ephesana in ephesena corr. w					
26	per om. TS	serpientem p	28	eos v	29	efficimus mw	31	efficimur T	
errorem CS	34	antiochenorum T	quia TS						

plurima tarditate reus erat querelæ, alii uero ex aliis hæresibus increpati, quidam uero eorum etiam || iam || damnati), ad pænitentiam quidem non respexerunt, congregati uero ad suffragium Nestorii contra præsules sancti uniuersalisque concilii || depositionem || conscribere præsumpserunt et tamquam ex omni concilio factam rettulerunt ad uestram pietatem, quam suscipiens uestra potentia iussit manere, putans ex concilio hanc factam, et non contra concilium ab his qui secundum Nestorium sapiunt, et ulciscantium se contra nos in || damnatione || Nestorii, non crimen dicere ualentium contra principes sancti nostri concilii, et præsumpserunt quoque fallere deo amabiles uestras aures, ut susciperetur etiam ab eis contra concilium facta damnatio quam 4 neque legaliter neque canonicè neque plurimi fecerunt, quapropter et sancta synodus 10 legaliter et || canonicè per actionem || destruxit quæ ab || his || iniuriose et non rationabiliter sunt decreta. unde confugimus omnes ad uestræ potentiam pietatis, supplicantes quæ quidem contra Nestorium gesta sunt et Nestorii sectatores, propriam habere uirtutem, quæ uero a defensoribus Nestorii, dum quæ illius sunt, sapiant, contra leges facta aduersus præsules nostri concilii, infecta manere atque uacantia, utpote 15 dum nec consequenter nec regulariter neque pro culpa probata sint gesta, sed ultionis causa tantummodo a sectatoribus Nestorii contra sanctum confecta concilium. si enim rationabilis contra Nestorium sententia uniuersalis concilii facta est et hanc suscepit uestra potentia, tamquam Nestorio nudam prædicante impietatem, rationabile || utique || perspicit etiam uestra potentia ut quæ gesta sunt contra concilium a sectatoribus Nestorii, infecta consistant et penitus inualida, ex nulla causa rationem habentia nisi ex ultione sola pro quibus contra Nestorium sanctum magnumque concilium egit. supplicamus igitur uestræ potentiæ releuari iam nos a tribulatione et iubere restitui nobis præsules sancti concilii deo amabiles episcopos Cyrillum et Memnonem. rationabile namque est uindicata pietate et uexantibus eam remotis eos qui pariter pro fide 25 certati nobiscum sunt, honore frui et non condemnari cum his qui conuicti sunt in nefandis contra Christum dominum blasphemiiis.

Iuuenalis episcopus Hierosolymorum subscripsi precibus

|| Arcadius et Proiectus episcopi et uices agentes sedis apostolicæ et Philippus presbyter suscripsimus precibus

Et reliqui omnes similiter ||

30

45 Sancta synodus quæ per gratiam dei et sanctionem piissimorum principum in Ephesena metropoli celebrata est, dilectissimis et desiderantissimis fratribus et ministris in Constantinopolim commorantibus et reuerentissimis presbyteris et diaconibus eiusdem Constantinopolis. In tanta fluctuatione rerum constitutis et 35 multum quidem undique suscipientibus bellum ex nullaque parte permissis neque mansuetum et tranquillum piissimorum et Christo amabilium principum uidere

45 *Græce extat in V 105 S 71 A 50*

C [= um], T [= pq], S [= ur]

2 iam om. T   3/4 depositionem et TS   7 damnationem T   9 factam damnationem m   11 canonicè Cw canonica Tr   per actionem C actione TS   eis TS
12 potentiæ C   pietatem v   14 sapiunt C   19 nestorium CS   nudam m^{corr}qr
nudum Cpw   predicantem CS   rationabilem S   20 quodam modo TS   perspiciat v^{corr}
21 et] ut C   22 ex ultione S exultatione Cp ex insultatione q   23 reuelari S
25 uindicta S   26 non om. m   27 dñi m   29 et^a om. v   29—31 Arcadius — similiter om. TS
inscr. EPISTOLA SYNODI AD EPOŪ QUI INVENTI SVNT CONSTANTINOPOLI ET PRESBITERIS ET
DIACONIBVS ET CLERO CONSTANTINOPOLITANO S   33 ephesina qr   metropolim p   34 constantinopoli Tr

uultum, unde esset solummodo sperare difficilium solutionem, quod alium poteramus adinuenire remedium nisi ut apud propria membra in nobismet ipsis lamentaremur? uos autem membra uniuersalis concilii, pietatis zelum per omnia || demonstrantes ||. taque sciat uestra reuerentia carcere nihil amplius nos in Epheso habitare et trium mensuum || iam tempus || hic reclusos neque per mare neque per terram sine periculo 5 et licenter posse dirigere aliquos ad piissimum comitatum aut ad alium permitti locum. etenim quotiens ea quæ a nobis missa sunt, reddi ualuerunt, per decies milies pericula harum baiuli alter aliter transformati eripi potuerunt. causa uero ut ita custodiamur, hæc est eo quod omnia contra nos mendaciter piissimo principi referuntur. alii namque, sicuti cognoscimus, tamquam seditiones nobis facientibus, ita pias edocuerunt 10 aures; alii uero tamquam uniuersale nostrum concilium damnauerit per omnia dei cultorem et sanctissimum archiepiscopum Alexandrinorum Cyrillum et sanctissimum ac deoamantissimum coepiscopum nostrum Memnonem, sic referre præsumpserunt, alii etiam hoc puto adicere ausi sunt tamquam nos acquieuissemus cum contumaci concilio ad amicabilia uerba descendere, quorum princeps est Antiochenorum Iohannes. 15 et quatenus hæc non agnoscerentur, plurima contra nos custodia multumque fit bellum. in anxietate igitur constituti non modica, ad uestram scribere beatitudinem festinauimus, scientes quia filiorum germanorum apud uniuersale concilium optinentes officium et orthodoxam fidem prodi nequaquam patientes, cum multa supplicatione ac lacrimis et his litteris adeuntes piissimum et Christoamantissimum principem, quæ 20 contra nos sunt, insinuabitis uniuersa. nos enim neque reprehendimus prædictos sanctissimos et deoamantissimos episcopos qui circa Cyrillum et Memnonem, sed etiam maxima eos approbatione et coronis dignos existimamus solos et primos super alios omnes zelo secundum deum motos et undique || laborantes || ut abscederetur impietatis prædicator Nestorius impiissimus et ecclesiæ tali scelere purgarentur; neque 25 autem nunc patimur prædictorum sanctissimorum || episcoporum || communionem segregari, sed etiam cum eis exilium pati lucrum existimamus egregium. definitum quoque apud nos est neque recessionis concilium ad communionem suscipere, sed etiam omnibus uocibus anathemauius coram ecclesia Iohannem Antiochenum et qui cum eo sunt, primum quidem pro quibus simul damnare nobiscum impietatis 30 prædicatorem Nestorium non || sunt passi ||, sed etiam cum eo degentes pro eo facere sermonem nullatenus quieuerunt, deinde pro quibus etiam iniquissimum et a regulis alienum conamen contra prædictos sanctissimos episcopos iniuriarum et calumniæ facientes subripere piis Christo amabilium principum auribus præsumpserunt, cum his autem et eo quod a sensu Nestorii nequaquam || secedunt ||. propter hæc semel 35 eos omni ecclesiastica communionem absidentes et omnem sacerdotalem celebrationem amputantes excommunicauimus, iudicii existentes huius potius etiam ab ecclesiis,

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*]

1 difficillimum S difficillimorum C aliud *vgr* 2 nisi ut TS nisi *v nri m* 3 demonst-
 ratis TS 4 nil C 5 mensium *vgr* tempus iam TS reclusus *w* reclusos *qr*
 per mare] permanere *pw, corr. p* 7 decies [decis *p*] milies *pS* decem milia *Cg* 8 alter
 aliter non nisi *v* 10 cognouimus *g* 11 nostrum *om. v* omnia *om. v* 13 epm CS
 15 amicabilia] damnabilia *g* 16 agnosceretur S 19 prode *w* prodere *r* ac] a *pw* et *g*
 20 xpi amantissimum *p* 23 maxima *p* magna *g* maxime CS eos T hos CS 24 motu
 sed S laborasse TS 25 ecclesia — purgaretur *v* 26 prædicatorum *Cp* pon-
 tificum TS 29 anathematizauimus *Cg* ecclesiam *mp, corr. p* 31 est passus TS
 pro eo *om. v* eo *om. m* 32 regularis *pw* 35 et] ex *v* a sensu *Cg* assensu *pr*
 adsensu *w* recedunt T 37 huius — ecclesiasticis *v* huius ecclesiasticis potius etiam ab
 ecclesiasticis *m*

quod absit, recedere quam ad horum ulterius uenire communionem, maxime || si || non || corrigunt || omnia quæ prædicta sunt sua delicta. insinuamus autem etiam uestræ reuerentiæ ut sub æquali eos ordine habeatis.

Hæc igitur exoramini, religiosissimum et deoamantissimum imperatorem edocentes, petere pro uniuerso concilio restitui nobis eos qui a canonibus nequaquam reprehensi sunt, hoc est sanctissimos et deoamantissimos episcopos Cyrillum et Memnonem, et misereri quoque nostri et ab || honesto exilio || iam reuocari, et si quidem digni sumus uidere piissimi et Christoamantissimi principis uultum, hoc permitti facere; si autem indigni hoc iudicati sumus, uel ad nostras ecclesias redeamus, ut non hic interimamur uniuersi, alii quidem languore, alii uero anxietate consumpti. ne autem fastidium multum inponeremus suscriptionibus, contenti fuimus manibus præsentium.

|| Iuuenalis episcopus Hierosolimorum suscripsi

Arcadius et Proiectus episcopi et legati apostolicæ sedis similiter

Philippus presbyter et legatus apostolicæ sedis similiter ||

15

46 1 Post consulatum dominorum nostrorum Flauii Theodosii XIII et Flauii Valentiniani III perpetuorum augustorum XI Kalendarum Augustarum, quæ est secundum d. 22. m. Iul. Ægyptios Epiphi XXVIII, || synodo celebrata || in Ephesiorum metropolim secundum a. 431^I sanctionem deoamantissimorum et Christo amabilium nostrorum principum et residentibus in episcopio || religiosissimi episcopi || Memnonis deoamantissimis et dei cultoribus episcopis

Cyrillo Alexandriae, optinente etiam locum sanctissimi et sacratissimi archiepiscopi Romanorum ecclesiæ Cælestini,

et Arcadio episcopo et legato

et Proiecto episcopo et legato

et Philippo presbytero et legato

et Iuuenale Hierosolymorum

et Memnone Ephesiorum

et Flauiano Philippensium, optinente etiam locum Rufi dei cultoris episcopi

Thessalonicensium,

et Firmo Cæsariæ Cappadociæ primæ

et Theodoto Ancyrae Galatiæ

25

30

15 *add.* post hanc in Acym̄ petitiō cleri [cler m] Constantinopoli(tani) epistula Sciētes uestram pietatem multam curam facientem [= 48], post hæc [hec post m] monumenta <de *addidi*> Cyprii [egyptiis m; = A 81] et petitiones <de *addidi*> duabus ecclesiis singulorum episcoporum Europæ [= A 82] m

46 *Græce extat in A 73—79; gesta de Charisio et decretum immixta sunt gestis de Nestorio in V 56—60 S 101—103. gestorum omnium uersiones Latinæ præter hanc extant in Coll. Palatina 38 [P] et in Gestis Chalcedonensibus. gesta de Charisio, decretum et subscriptiones ex hac uersione plerumque desumpta exhibentur in Collectione Veronensi [US] XVIII 5—7 XVIII*

C [= vm], T [= pq], S [= wr, usque ad 15]

1 horum] horam m oræ v alterius C si om. TS 2 corrigentes pS corrigentium q eum omnia S 2/3 uræ etiam v 5 canibus p 7 ad p honesto exilio C optima ista conclusione TS 8 uidere] uere p hoc om. S 10 interimamus v interiamus m 11 sumus C 13—15 om. TSG 15 *subscr.* explic̄ actio III incipit actio V v 16 post consolatu p XIII C 17 III — augustorum om. m 18 epiphii vq XXVII v concilio celebrato T epheseorum C metropoli vq 19 et^a om. v 20 religiosissimi om. T episcopi om. Tm 22 et alexandrie m etiam om. v 24 hinc inde et ante nomina om. v 26 ante 25 coll. C 28 epheseorum v ephesi m 32 theodote C

uultum, unde esset solummodo sperare difficilium solutionem, quod alium poteramus adinuenire remedium nisi ut apud propria membra in nobismet ipsis lamentaremur? uos autem membra uniuersalis concilii, pietatis zelum per omnia || demonstrantes ||. taque sciat uestra reuerentia carcere nihil amplius nos in Epheso habitare et trium mensuum || iam tempus || hic reclusos neque per mare neque per terram sine periculo 5 et licenter posse dirigere aliquos ad piissimum comitatum aut ad alium permitti locum. etenim quotiens ea quæ a nobis missa sunt, reddi ualuerunt, per decies milies pericula harum baiuli alter aliter transformati eripi potuerunt. causa uero ut ita custodiamur, hæc est eo quod omnia contra nos mendaciter piissimo principi referuntur. alii namque, sicuti cognoscimus, tamquam seditiones nobis facientibus, ita pias edocuerunt 10 aures; alii uero tamquam uniuersale nostrum concilium damnauerit per omnia dei cultorem et sanctissimum archiepiscopum Alexandrinorum Cyrillum et sanctissimum ac deoamantissimum coepiscopum nostrum Memnonem, sic referre præsumpserunt, alii etiam hoc puto adicere ausi sunt tamquam nos acquieuissemus cum contumaci concilio ad amicabilia uerba descendere, quorum princeps est Antiochenorum Iohannes. 15 et quatenus hæc non agnoscerentur, plurima contra nos custodia multumque fit bellum. in anxietate igitur constituti non modica, ad uestram scribere beatitudinem festinauimus, scientes quia filiorum germanorum apud uniuersale concilium optinentes officium et orthodoxam fidem prodi nequaquam patientes, cum multa supplicatione ac lacrimis et his litteris adeuntes piissimum et Christoamantissimum principem, quæ 20 contra nos sunt, insinuabitis uniuersa. nos enim neque reprehendimus prædictos sanctissimos et deoamantissimos episcopos qui circa Cyrillum et Memnonem, sed etiam maxima eos approbatione et coronis dignos existimamus solos et primos super alios omnes zelo secundum deum motos et undique || laborantes || ut abscederetur impietatis prædicator Nestorius impiissimus et ecclesiæ tali scelere purgarentur; neque 25 autem nunc patimur prædictorum sanctissimorum || episcoporum || communionem segregari, sed etiam cum eis exilium pati lucrum existimamus egregium. definitum quoque apud nos est neque recessionis concilium ad communionem suscipere, sed etiam omnibus uocibus anathemauius coram ecclesia Iohannem Antiochenum et qui cum eo sunt, primum quidem pro quibus simul damnare nobiscum impietatis 30 prædicatorem Nestorium non || sunt passi ||, sed etiam cum eo degentes pro eo facere sermonem nullatenus quieuerunt, deinde pro quibus etiam iniquissimum et a regulis alienum conamen contra prædictos sanctissimos episcopos iniuriarum et calumniæ facientes subripere piis Christo amabilium principum auribus præsumpserunt, cum his autem et eo quod a sensu Nestorii nequaquam || secedunt ||. propter hæc semel 35 eos omni ecclesiastica communionem absidentes et omnem sacerdotalem celebrationem amputantes excommunicauimus, iudicii existentes huius potius etiam ab ecclesiis,

C [= *vm*], *T* [= *pq*], *S* [= *wr*]

1 difficillimum *S* difficillimorum *C* aliud *vgr* 2 nisi ut *TS* nisi *v* $\bar{n}n$ *m* 3 demonstrastis *TS* 4 nil *C* 5 mensium *vgr* tempus iam *TS* reclusus *w* reclusos *qr*
per mare] permanere *pw*, *corr. p* 7 decies [decis *p*] milies *pS* decem milia *Cq* 8 alter
aliter non nisi *v* 10 cognouimus *q* 11 nostrum *om. v* omnia *om. v* 13 ep̄m *CS*
15 amicabilia] damnabilia *q* 16 agnosceretur *S* 19 prode *w* prodere *r* ac] a *pw* et *q*
20 xpi amantissimum *p* 23 maxima *p* magna *q* maxime *CS* eos *T* hos *CS* 24 motu
sed *S* laborasse *TS* 25 ecclesia — purgaretur *v* 26 prædicatorum *Cp* pontificum *TS*
29 anathematizauimus *Cq* ecclesiam *mp*, *corr. p* 31 est passus *TS*
pro eo *om. v* eo *om. m* 32 regularis *pw* 35 et] ex *v* a sensu *Cq* assensu *pr*
adsensu *w* recedunt *T* 37 huius — ecclesiasticis *v* huius ecclesiasticis potius etiam ab ecclesiasticis *m*

quod absit, recedere quam ad horum ulterius uenire communionem, maxime || si || non || corrigunt || omnia quæ prædicta sunt sua delicta. insinuamus autem etiam uestræ reuerentiæ ut sub æquali eos ordine habeatis.

Hæc igitur exorami, religiosissimum et deoamantissimum imperatorem edocentes, petere pro uniuerso concilio restitui nobis eos qui a canonibus nequaquam 5 reprehensi sunt, hoc est sanctissimos et deoamantissimos episcopos Cyrillum et Memnonem, et misereri quoque nostri et ab || honesto exilio || iam reuocari, et si quidem digni sumus uidere piissimi et Christoamantissimi principis uultum, hoc permitti facere; si autem indigni hoc iudicati sumus, uel ad nostras ecclesias redeamus, ut non hic interimamur uniuersi, alii quidem languore, alii uero anxietate consumpti. ne 10 autem fastidium multum inponeremus suscriptionibus, contenti fuimus manibus præsentium.

|| Iuuenalis episcopus Hierosolimorum suscripsi

Arcadius et Proiectus episcopi et legati apostolicæ sedis similiter

Philippus presbyter et legatus apostolicæ sedis similiter ||

15

46 1 Post consulatum dominorum nostrorum Flauii Theodosii XIII et Flauii Valentiniani III perpetuorum augustorum XI Kalendarum Augustarum, quæ est secundum d. 22. m. Iul. Ægyptios Epiphi XXVIII, || synodo celebrata || in Ephesiorum metropolim secundum a. 431 sanctionem deoamantissimorum et Christo amabilium nostrorum principum et residentibus in episcopo || religiosissimi episcopi || Memnonis deoamantissimis et dei 20 cultoribus episcopis

Cyrillo Alexandria, optinente etiam locum sanctissimi et sacratissimi archiepiscopi Romanorum ecclesiæ Cælestini,

et Arcadio episcopo et legato

et Proiecto episcopo et legato

25

et Philippo presbytero et legato

et Iuuenale Hierosolymorum

et Memnone Ephesiorum

et Flauiano Philippensium, optinente etiam locum Rufi dei cultoris episcopi

Thessalonicensium,

30

et Firmo Cæsariæ Cappadociæ primæ

et Theodoto Ancyræ Galatiæ

15 *add.* post hanc in Acym̄ petitio cleri [cler m] Constantinopoli(tani) epistula Scientes uestram pietatem multam curam facientem [= 48], post hæc [hec post m] monumenta <de *addidi*> Cypriis [egyptiis m; = A 81] et petitiones <de *addidi*> duabus ecclesiis singulorum episcoporum Europæ [= A 82] m

46 *Græce extat in A 73—79; gesta de Charisio et decretum immixta sunt gestis de Nestorio in V 56—60 S 101—103. gestorum omnium uersiones Latinæ præter hanc extant in Coll. Palatina 38 [P] et in Gestis Chalcedonensibus. gesta de Charisio, decretum et subscriptiones ex hac uersione plerumque desumpta exhibentur in Collectione Veronensi [US] XVIII 5—7 XVIII*

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*, usque ad 15]

1 horum] horam m oræ v	alterius C	si om. TS	2 corrigentes pS corri-
gentium q	eum omnia S	2/3 uræ etiam v	5 canibus p
exilio C optima ista conclusione TS	8 uidere] uere p	hoc om. S	7 ad p honesto
interiamus m	11 sumus C	13—15 om. TSΓ	10 interimamus v
16 post consolatu p	XIII C	15 <i>subscr.</i> explic̄ actio IIII incipit actio V v	17 III — augustorum om. m
XXVII v concilio celebrato T	epheeorum C	metropoli vq	18 epiphii vq
19 et ^a om. v	20 reli-	21 et alexandrie m	22 etiam om. v
23 hinc inde	24 hinc inde	25 ante 25 coll. C	26 ante 25 coll. C
27 theodote C	28 epheeorum v ephesi m	29 theodote C	30 theodote C

- et Acacio Melitinæ Armeniæ
 || [et Iconio Gortynæ Cretæ]
 et Perigene Corinthi || Helladis
 et Cyro Afrodisiadis Cariæ
 et Valeriano Iconii 5
 et Palladio Amasiæ hellesponti
 et Hesycho Parii
 et helladico Rodi
 et Dynato Nicopoleos Epiri ueteris
 et Eucharis Dyrrachii Epiri nouæ 10
 et Perrebio farmaci
 et Eudoxio Chomatis Lyciæ
 et Siluano Cheretapon Frygiæ
 et Vereniano Pergæ Pamphylia
 et Amphilocho Sidæ 15
 et Epiphano Cratiæ Honoriadis
 et Gregorio Cerasuntis Ponti Polemoniaci
 et Senecione Scodrensium
 et Iconio Gortynæ Cretæ
 et Dalmatio Cyzici 20
 et Docimasio Maroniæ Thraciæ
 et Iohanne Proconissi
 et Danihele Coloniae secundæ Cappadociæ
 et Romano Raphiæ
 et Pauliniano Maiumæ 25
 et Paulo Anthidonis
 et Fido Ioppæ
 et Iohanne Sycomazonis
 et Theodoro Gadarensi
 nec non et Bessula diacono Carthaginensi 30
- 2 et reliquis residentibus secundum superiorem sessionem, Petrus presbyter Alexandriae et primicerius notariorum dixit: Sancta et magna uestra synodus omnem faciens prouidentiam rectæ et apostolicæ fidei et dogmatum ueritatis, prospiciens autem etiam disciplinæ et ecclesiarum ordinationi, definitionem protulit, quam etiam præ manibus habentes, si placet uestræ sanctitati, relegimus. 35
- 3 Sancta synodus dixit: Prolata definitio a sancto hoc et uniuersali concilio relegatur et inseratur gestis monumentorum.
- Nicæna synodus hanc fidem exposuit: Credimus in unum deum patrem omni-

38—p. 121, 10 cf. p. 60, 31—61, 5

C [= *vm*], T [= *pq*]

1 melitinæ armeniæ et acacio T meletinæ v 2 om. T 3 et — Corinthi om. T
 helladæ T 6 *postulatur* Helenoponti 7 ysichio C 8 *postulatur* Hellanico rodii m
 9 et epiri C 10 dirrachi m dirachi v 11 perreuo TC *postulatur* Farmali 13 saluano v salmano m cheretapon [cheretapo p cheratapo v] frygiæ vT cherata profigie m
 14 ueriano p pergempaphiliæ v 16 honoriadi C 17 polimieniatis m polimaniatis r
 18 senexione scodrensium m 20 quizici C 21 dochimatio C arachie m 24 rahæ C
 25 malume m 28 iohanno p 30 cartaginense C 31 seditionem m 33 dogmatam m dogmata v 37 inferatur p

potentem, || omnium uisibilium et inuisibilium || factorem, et in unum dominum Iesum Christum filium dei natum ex patre unigenitum, hoc est ex substantia patris, deum ex deo, lumen ex lumine, deum uerum ex deo uero, natum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt quæ in cælo et quæ in terra, qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit et incarnatus est et || inhumanatus ||, 5 passus, et resurrexit tertia die, ascendit in cælos, uenturus iudicare uiuos et mortuos; et in spiritum sanctum. eos autem qui dicunt >erat quando non erat<, et >antequam nasceretur, non erat<, et quia ex non existentibus factus est aut ex alia subsistentia uel essentia dicentes esse aut conuertibilem aut mutabilem filium dei, hos anathematizat catholica et apostolica ecclesia. 10

4 Sanctæ quidem huic fidei omnes consentire conuenit; habet enim || pie atque || sufficienter ad utilitatem totius || orbis || terræ. quia uero aliqui simulant quidem eam se confiteri et consentire, male autem interpretantur sensuum uirtutem secundum quod eis placet, et circumueniunt ueritatem, filii existentes erroris et nati perditionis, opus fuit || necessario sanctorum patrum et orthodoxorum adicere || testimonia quæ 15 satisfacere ualeant quemammodum intellexerunt eam et prædicare || præsumpserunt ||, ut palam sit quia omnes rectam et immaculatam habentes fidem sic et intellegunt et interpretantur et prædicant eam.

5 Petrus presbyter Alexandriæ et primicerius notariorum dixit: Quoniam præ manibus habemus et codices sanctissimorum et || sacratissimorum || patrum et episco- 20 porum diuersorumque martyrum, elegimus autem ex eis pauca capitula, || quæ ||, si placet, relegimus.

6 Flauianus episcopus Philippensium dixit: Etiam hæc lecta gestis inserantur. Et lecta sunt ita

Petri sanctissimi episcopi et martyris ex libro de deitate

25

7 <I> Quoniam et uere gratia et ueritas per Iesum Christum facta est Ioh. 1, 17 (unde et gratia sumus salui facti secundum apostolicum dictum et hoc, ait, non Eph. 2, 8 ex nobis; dei donum est, non ex operibus, ne quis gloriatur), uoluntate dei uerbum caro factum est et habitu inuentus ut homo non defuit a deitate. Phil. 2, 7 nec enim ut a uirtute sua aut gloria plenius desisteret pauper factus, cum diues existeret, 30 2Cor. 8, 9 hoc factus est, sed || ut etiam || mortem pro nobis peccatoribus susciperet iustus 1 Petr. 3, 18 pro iniquis, quatenus nos offerret || deo, mortificatus || quidem carne, || uiuificatus || autem spiritu.

1—3 *adfert Rusticus c. Aceph. p. 58^b*
19—p. 127, 15 = p. 67, 19—74, 14

C [= *vm*], T [= *p*, *q* usque ad 26 facta est]

1 omnium *om.* T uisibilium inuisibiliumque T 2 natum ex patre *et hoc* — patris
se non legisse testatur Rusticus unigenitum natum ex patre *m* 3 *ex³* de *v* 5 hu-
manatus *m* homo factus T 10 apostolica et catholica *p* 11 pie atque] *pieque* T
12 orbis *om.* T 15 necessarium ex [ex *om.* *p*] scis patribus et orthodoxis comparare T
16 ea *p* confisi sunt T 17 *et³ om. v* intellegent *Cp* 18 ea *p* 20 et
beatissimorum *p om. q* 21 quæ *om. T* 24 et — sunt C elicta sunt *p* et lectum est *q*
26 *numerum addidi* 27—p. 127, 33 unde et — legislator] sequuntur hic exempla sanctorum
patrum, sicut in gestis damnationis Nestorii sunt posita, Quibus expletis subiunctum *q* 29 factus *m*
31 etiam ut [= T³⁴US] 32 nos] non *v* dō patri T [= T³⁴US] mortificatos *Tv* [= *iqv³⁴*]
33 uiuificatos *Tv* [= *iqv³⁴*]

Et post alia

- Ioh. 1, 14 8 II Vnde et euangelista uerum ait dicens: et uerbum caro factum est et habitauit in nobis, tunc uidelicet quia ex quo angelus salutauit uirginem dicens: Lc. 1, 28 aue gratia plena, dominus tecum. dominus enim tecum est nunc est audire a Gabrihele || pro || eo quod || est || deus uerbum tecum est. significat enim 5
Lc. 1, 35 ipsum natum in uulua et carnem factum, sicut scriptum est: spiritus sanctus superueniet in te et uirtus altissimi obumbrabit tibi, unde et quod nascetur sanctum, uocabitur filius dei.

Et iterum post alia

- 9 III Deus uero uerbum per uiri absentiam secundum uoluntatem omnia ualentis 10 operari dei factum est in uulua uirginis caro, non indigens uiri operatione aut praesentia. efficacius enim a uiro perfecit dei uirtus obumbrans uirgini cum adueniente sancto spiritu.

Athan. c.
Arian. 3, 33

Athanasii sanctissimi, qui fuit episcopus Alexandriae,
de codice contra Arrianos

15

- Ier. 1, 5 10 III Multi igitur sancti fuerunt et mundi ab omni peccato, Hieremias autem et de Lc. 1, 44 uentre sanctificatus est et Iohannes adhuc in utero exultauit in laetitia in uoce dei
Rom. 5, 14 genetricis Mariae. et tamen regnauit mors ab Adam usque ad Moysen et in eos qui non peccauerunt in similitudine praearicationis Adae et sic manebant nihilo minus || homines || mortales et corruptibiles, capaces || pro- 20 priarum naturae || passionum. nunc autem uerbo facto homine et sua faciente quae carnis sunt, non iam haec corpus tangunt propter uerbum quod in eo factum est, sed ab ipso quidem || consumpta || sunt, de reliquo autem homines non iam secundum suas passiones manent peccatores et mortui, sed secundum uerbi uirtutem resurgentes immortales et || incorruptibiles || semper permanent. unde et cum || nata sit || caro 25 de dei genetrice Maria, ipse dicitur || natus || qui aliis natiuitatem, ut sint, praestat, ut nostram in se ipsum transferat natiuitatem et non iam sicut terra solum existentes in terram eamus, sed ut ex caelo uerbo coniuncti in caelum perducamur ab ipso. ergo ita et alias passiones corporis non incongrue in semet transtulit, ut non iam sicut homines, sed ut proprii uerbi sempiternae uitae participes existamus. non enim iam 30
1 Cor. 15, 22 secundum primam natiuitatem in Adam morimur, sed de cetero natiuitate nostra et omni carnali infirmitate translatis in uerbo surgimus a terra, soluta quae per peccatum Gal. 3, 13 est maledictione propter eum qui factus est in nobis propter nos maledictio.

Eiusdem Athanasii de epistula ad Epictetum

- ad Ep. 2 11 V Quomodo autem et ambigere audent qui dicuntur Christiani, si || is || qui ex 35 Maria processit dominus, filius quidem substantia et natura dei est, || quod || secundum carnem autem, ex semine Dauid est, || ex carne || autem sanctae Mariae? qui autem

C [om], T [= p]

2 numeri hinc inde ex T uerum — dicens om. v et² om. m [= T²⁴C²⁴US] 4 do-
minus² — tecum² om. v 5 pro — est C eo quod T [= T²⁴US] 10 ueritatem m 19 adam p
20 homines om. T [= T²⁴US] 20/21 propriarum naturae C [= US] om. T [= T²⁴] 23 con-
sumptae T [= p²⁴, cf. US] 25 incorrupti T [= C²⁴T²⁴US] manent v maneant m: nasce-
retur T [= C²⁴T²⁴US] 26 nasci T natiuitatem ut sint aliis v 30 hominis c 33 est²
om. C 34 epictetum T 35 is om. T [= T²⁴US] 36 dn̄s T [= C²⁴US] d [= T²⁴]
quod om. T [= T²⁴US] 37 ex² om. mT carnis T quid v [= v²⁴]

putas || sic || temerarii facti sunt, ut dicerent Christum, qui carne passus est et crucifixus, non esse dominum et saluatorem et deum et filium patris? aut quomodo Christiani uolunt nominari qui dicunt in hominem sanctum sicut in unum prophetarum uenisse uerbum et non ipsum hominem factum sumentem ex Maria corpus, sed alterum esse Christum et alterum dei uerbum quod ante Mariam et ante sæcula filius existebat 5 patris? aut quomodo esse Christiani possunt qui dicunt alium esse filium || et alium || dei uerbum?

Et post alia iterum

12 VI Non || uero || per || appositionem || hæc facta sunt, absit, sicut || rursus || ad Ep. 7 quidam æstimauerunt, sed uere homine facto saluatore totius hominis salus facta est. 10 si enim || appositue erat || in corpore uerbum secundum illos, quod autem || appositione || dicitur, phantasia est, repperitur putatiue et salus et resurrectio hominum dici secundum impiissimum Manichæum. sed non equidem fantasia est salus nostra neque corporis solum; sed totius hominis, animæ et corporis, ueraciter salus facta est. humanum [est] || igitur || naturaliter quod ex || Maria || secundum 15 diuinas scripturas et uerum est saluatoris.

Iulii sanctissimi episcopi || Romani de epistula || ad Prosdocium

18 VII Prædicatur autem ad plenitudinem fidei et incarnatus de uirgine Maria dei Lietzmann, filius et habitans in hominibus, non in homine operatus (hoc enim in prophetis est Apollinaris et apostolis), perfectus deus in carne et homo perfectus in spiritu, non duo filii, unus 20 p. 284 quidem proprie filius assumens hominem, alter autem mortalis || homo || assumptus a deo, sed unus unigenitus in cælo, unigenitus in terra deus.

Felicis sanctissimi episcopi Romæ et martyris || ex epistula || ad || Maximum || episcopum et clerum Alexandriæ 24

14 VIII De incarnatione autem uerbi et fide credimus in dominum nostrum Iesum Lietzmann, Christum ,|| qui de uirgine Maria natus est ||, quia ipse est dei sempiternus filius et Apollinaris uerbum et non homo a deo assumptus, ut alter sit præter illum. neque enim p. 318 hominem assumpsit dei filius, ut sit alter præter ipsum, sed deus existens perfectus factus est simul et homo perfectus, incarnatus de uirgine.

Theophili sanctissimi episcopi Alexandriæ de quinta paschali epistula 30

15 VIII Sunt enim et nunc reliquiæ tunc factorum mirabilium. non discredant quia uirtus dei ualet facere uirginem parere, in qua factum uiuens dei uerbum propter similitudinem quæ ad nos est (aliter enim eum conuersari nobis proxime non erat possibile), uti ne ex uoluptate et somno, quemammodum in aliis hominibus habet, acci- Sap. Sal. 7, 3 peret corpus, quod in similitudine || est || huius, accepit ex uirgine natus, homo 35

C [= *vm*], T [= *p*]

1 sic *om.* T   6 et alium *om.* T   8 iterum post alia *v*   9 uero *om.* T [= *T²⁴US*]
 adoptionem T [cf. *T²⁴US*]   rursus *om.* T [= *T²⁴US*]   10 quidem C   11 adoptiue T [= *US*]
 erant T   11/12 adoptione T [= *T²⁴US*]   13 impressimum T   15 est TC *om.* C²⁴T²⁴US
 igitur *om.* T [= *C²⁴T²⁴US*]   maria processit T   secum T   17 Iulii *om.* C   Romani — epi-
 stula] de epistola ad romanus T   19 habitans TC [= *US*] inhabitasse C²⁴T²⁴   21 aliter C, *corr.* *v*
 homo *om.* T [= *T²⁴US*]   22 deo] nobis *v* [= *C²⁴*]   23 ex epistula *om.* T [cf. *p²⁴*] et eple *m*
 maximianum T   25 uerbi autem *v*   fidei T   nostrum *om.* *v*   26 de uirgine maria
 natum T [= *C²⁴T²⁴US*]   et *om.* C [= *C²⁴*]   28 hominem *om.* *v*   31 reliquæ *p*   34 uti
 ne T ut in C   35 est *om.* T [= *C²⁴T²⁴*]

|| quidem || apparens sicut et nos secundum seruilem formam, ex operibus autem demonstratus quia omnium creator et dominus est, agens opera dei.

Eiusdem de paschali epistula

16 X Qualiter enim artificum optimi non in pretiosis tantum materiis ostendentes in ammiratione sunt, sed uilissimum lutum et ceram dissolutam plerumque 5
assumentes, || cum || suae disciplinæ || demonstrent || uirtutem, multo magis laudantur,
Hebr. 4, 12 ita omnium optimus artifex, || uiuens || efficax dei uerbum, ordine coaptationis decorans
uniuersa, non || uelut || alicuius pretiosæ materiæ || corporis cælestis || assumens ad
nos aduenit, sed in luto, || quod || magnum || est || suæ artis, ostendit, ex luto for-
matum emendans hominem, ipse de uirgine || noui decoris || procedens homo, || modo || 10
Hebr. 4, 15 quidem natiuitatis || excellens ||, similitudinem autem, quæ per omnia ad nos est
|| absque || peccato, non effugere iudicans, cum nascitur, pannis || inuoluitur, || nutritur,
puer in præsepe iacens, naturæ nostræ infirmitatem suscipiens propter præcedentes
Mt. 2, 8, 12 causas. sed adhuc puer existens, simul et inimicum et eius perturbat agmen, magos
|| attrahens || ad pænitentiam et || præparans || destinantem eos regem contemnere. 15

Cypriani || sanctissimi || episcopi et martyris ex interpretatione
de elemosyna

de 17 XI Multa et maxima existunt, dilectissimi, diuina beneficia ex quibus nostram salu-
op. et elem. 1 tem dei patris et Christi affluens et || diues || misericordia operata est et semper operatur.
unde custodire nos et uiuificare || uolens || pater filium misit, ut nos renouet, et missus 20
filius uoluit filius hominis fieri, ut nos filios dei constituat. humiliavit igitur semet
ipsum, ut populum abiectum reficiat; uulneratus est, ut nostra uulnera sanet; seruii,
ut || ex || seruitute ad libertatem seruientes adducat; mortem sustinuit, ut immortali-
tatem mortalibus reddat.

de fide 1, 94 Ambrosii || sanctissimi || episcopi Mediolanensis [|| interpretatio ||] 25
18 XII Si mihi non credunt, credant apostolo dicenti postquam uero uenit pleni-
Gal. 4, 4 tudo temporis, misit deus filium suum factum ex muliere, factum sub
lege. filium inquit suum, non unum ex multis, non communem, sed suum; cum dicit
suum, generationis æternæ proprietatem || significauit ||. hunc factum ex muliere
postea astruxit, ut factura non diuinitati, sed || assumptioni || corporis ascriberetur; 30
factum ex muliere per carnis susceptionem, factum sub lege per obseruantiam
legis. generatio || enim || illa cælestis ante legem, ista post legem.

XI est uersio Latina uersionis Græcæ, cf. quæ ad p. 70 28—71, 5 adnotauit

XII sunt ipsa Ambrosii uerba, cf. quæ ad p. 71, 6 sq. adnotauit

C [= om], T [= p]

1 quidem om. T	6 cum om. T [= T ²⁴ m ²⁴ US]	demonstrantes T [= T ²⁴ C ²⁴ US]
7 ueniens T [= T ²⁴]	8 uelut om. T [= T ²⁴ C ²⁴ US]	corpus T [= T ²⁴ US] cælestis
om. T [= T ²⁴]	9 uenit u	quod om. T [= T ²⁴]
modo T [= T ²⁴ US]	modum u [= v ²⁴]	per modum T [= T ²⁴ US]
12 sine T [= C ²⁴ T ²⁴ US]	obuoluitur T	14 augmen m [= m ²⁴]
compellens T [= C ²⁴ T ²⁴]	16 sci T [= T ²⁴ US]	19 diues di T
[= T ²⁴ USI]	21 filius ¹ om. T	22 nostra om. C
[= T ²⁴ US]	25 sci T [= T ²⁴]	coepiscopi C [= v ²⁴]
cf. quæ ad p. 71, 6 adnotauit	26 apostoli C	28 e C
sumptione T [= p ²⁴]	32 enim C [= C ²⁴ USI]	autem T [= T ²⁴]
		29 signauit Tm
		30 as-
		11 mutatus T
		15 euocans T [= US]
		20 uolens om. T
		23 de T
		seruiuit C
		interpretatio om. T [= T ²⁴ ,

Eiusdem

19 XIII Sileant igitur inanes de sermonibus quæstiones, quia regnum dei, sicut scriptum 2, 77. 78 est, non in persuasione uerbi est, sed in ostensione uirtutis. seruemus distinctionem 1 Cor. 2, 4 diuinitatis et carnis. unus in utroque loquitur dei filius, quia in eodem utraque natura est. etsi idem loquitur, non uno semper loquitur modo. intende in eo nunc 5 gloriam dei, nunc hominis passiones, || quia || quasi deus loquitur quæ sunt diuina, quia uerbum est, quasi homo dicit quæ sunt humana, quia in || mea || substantia || loquebatur ||. hic est panis uiuus, qui de caelo descendit; panis hic caro est, sicut ipse dixit: Ioh. 6, 33 hic panis quem ego dabo, caro mea est. hic est qui descendit, || hic est || quem Ioh. 6, 54 pater sanctificauit et misit in hunc mundum. nec ipsa littera nos docet sancti- 10 ficatione non diuinitatem eguisse, sed carnem.

Gregorii || maioris sanctissimi || episcopi || Nazanzeni ex epistula
ad Clidonium ||

20 XIII Non decipiant homines nec decipiantur, sine || mente || suscipientes dominicum ep. 101 hominem, sicut ipsi dicunt, magis autem dominum nostrum et deum. nec enim 15 hominem diuidimus a deitate, sed unum et eundem dogmatizamus, prius quidem non hominem, sed deum et filium solum et ante sæcula, non mixtum corpori et || his || quæcumque sunt corporis, in fine autem et hominem, assumptum pro nostra salute, passibilem carne, impassibilem deitate, circumscriptum corpore, incircumscriptum spiritu, eundem terrenum et cælestem, uisibilem et intellegibilem, capabilem et in- 20 capabilem, ut || toto || homine || eodemque || deo totus homo reformaretur, qui sub peccato ceciderat.

Si quis non dei genetricem Mariam æstimat, sine deitate est.

Si quis quasi per fistulam in uirgine transisse et non in ipsa formari || dicit diuine || simul et humane, || diuine || quidem quia sine uiro, humane autem quia lege 25 partus, anathema sit.

Si quis formatum dicit hominem et ita subingressum deum, damnatus est. non enim natiuitas dei hoc est, sed fuga natiuitatis.

Si quis introducit duos filios, unum quidem ex deo et patre, secundum autem ex Maria, et non unum et ipsum, || et || ab adoptione || excidat ||, quæ promissa est recte 30 credentibus. naturæ enim duæ || deus || et homo, quoniam et anima et corpus, Eph. 1, 5 filii autem non duo nec dei. neque enim hic duo homines, || etsi sic || Paulus || id quod interius hominis et quod exterius, || appellauerit, et si oportet compendiosius 2. Cor. 4, 16 dicere, aliud quidem et aliud || ea || ex quibus || saluator || (non enim || idem est

XIII sunt ipsa Ambrosii uerba, cf. quæ ad p. 71, 16sq. adnotauit

C [= *vm*], T [= *p*]

1 item eiusdem *v* [= *v*²⁴] 6 hominum *v* quia¹ C [= *Γ*] om. T [C²⁴T²⁴US] 7 mea] ea T
loquebantur T 9 hic est² om. T 10 nec C [= C²⁴US, cf. quæ p. 71, 24 adnotauit] et T
10/11 sanctificationem *v* [= *p*²⁴*v*²⁴] 11 diuinitate *v* [= C²⁴] carne *v* [= *v*²⁴] 12 maiori *m*
magni T [= *v*²⁴T²⁴] sci T [= T²⁴US] nanzaneni *v* [= *v*²⁴] nanziani T [cf. T²⁴]
12/13 ex — Clidonium om. T [= C²⁴T²⁴] 12 ex epistula] exempla *m* 14 mentes *m*
sensu T [= T²⁴] suscipientes om. *m* 17 his om. T [= T²⁴*m*²⁴US] 18 homine T
[= *p*²⁴U] 21 in toto T [= T²⁴US] eodem et T [= C²⁴US] 24 uirginem *v*
dicit om. T [= T²⁴US] 25 deifice¹ T [= T²⁴US] deifice² T [= T²⁴US] 29 ex deo
patre *v* et xpo et patre *m* 30 et² om. T [= T²⁴S] excidet T [= T²⁴] 31 enim T [= T²⁴US]
autem C quia deus T 32 etsi sic C [= C²⁴] licet etiam T [= T²⁴] 32/33 id —
exterius C [cf. C²⁴] interiorem hominem et exteriorem T [= T²⁴] 34 ea om. T [= T²⁴US]
saluator est T [= C²⁴T²⁴US] si quidem non T [= C²⁴T²⁴US]

inuisibile || uisibili || et sine tempore || ei quod || sub tempore), || non || alius autem et alius, absit. utraque enim || unum commixtione, || deo quidem inhumanato, homine autem || deitato || uel || quomodolibet || aliquis nominet. dico enim aliud et aliud || conuerse || quam in trinitate habet. ibi enim alius et alius, ut non subsistentias confundamus, non || autem aliud || et aliud. unum enim tria sunt et eadem deitate. 5

Si quis ut in propheta dicit secundum gratiam operatum esse et non secundum substantiam coniunctum || et conformatum ||, sit uacuum a meliori operatione, magis || uero || plenus contraria.

Si quis non adorat crucifixum, anathema sit et reputetur cum || deicidis ||. 10

Si quis ex operibus perfectum aut post baptismum aut post resurrectionem ex mortuis adoptionem meruisse dicit sicut || quos || pagani parengraptos dicunt, id est inscriptos, anathema sit. quod enim || inchoatur || aut proficit aut consummatur, non est deus, || uel si || propter [eum] quod paulatim fit clementum ita || dicitur ||.

Basilii sanctissimi episcopi Cæsariæ Cappadociæ

15

21 XV Non enim tantum cælum et || terra et || magnitudines pelagorum et quæ in aquis de spir. s. 18 uersantur, et terrestria animalia || et plantaria et || stellæ et aer et tempora et uariis uniuersorum ornatus supereminens uirtutem commendat, quantum ut possibile sit deum incapabilem impassibiliter per carnem || cum morte confligentem ||, ut nobis sua passione impassibilitatem donaret. 20

or. 1 de beat.

Gregorii sanctissimi episcopi Nysæ

22 XVI Hoc enim sapiatur, ait, in uobis quod et in Christo Iesu, qui Phil. 2, 5-7 cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse || se æqualem || deo, sed semet ipsum exinaniuit formam serui accipiens. quid pauperius in deo quam || forma serui ||? quid humiliter in rege omnium quam in com- 25 Apoc. 19, 16 munionem egentis nostræ naturæ sponte uenire? rex regum et dominus dominantium seruitutis formam subiit; iudex uniuersitatis sub censu potentium fit; creaturæ Ies. 40, 12 dominus in spelunca || deuertitur; || qui cuncta comprehendit, non inuenit locum in Lc. 2, 7 diuersorio, sed in præsepe animalium || collocatur ||; mundus et immaculatus humanæ naturæ sustinet sordes et per omnem paupertatem nostram transiens usque ad mortis 30 accedit experimentum. uidetis spontaneæ paupertatis mensuram: uita mortem gustat, iudex ad iudicium ducitur, uitæ omnium || dominus fit || sub sententia iudicantis; qui totius est supermundanæ uirtutis rex, carnificum non repellit manus. ad hoc tibi, ait, exemplum humilitatis mensura respiciat.

C [= *um*], T [= *þ*]

1 et uisibile T ei quod *v* [= C²⁴] ex quod *m* et T non *om.* T [= US] 2 unum
om. T in contemperatione T [= T²⁴US] humanato *m* [= m²⁴] 3 deificato T
 [= T²⁴US] quomodo T [= C²⁴T²⁴US] 4 contrarie T quam sic C 5 aliud
 autem T [= C²⁴T²⁴US] 6 trinitate T 7 prophetas *m* prophetias *v* 8 aut formatum T
 [= T²⁴] meliorari *v* 9 uero *om.* T [= T²⁴] 10 dei interfectores T [= T²⁴US]
 12 quos *om.* T [= C²⁴T²⁴US] parengraptos *m* dicit *m* 13 inchoatum est T
 [= C²⁴T²⁴US] 14 quamuis T [= T²⁴US] eum quod CT [= T²⁴] quod C²⁴ dicitur T
 [= C²⁴T²⁴US] 16 terram T [= US] et² *v*^{corr} [= C²⁴T²⁴US] *om.* C nec T 17 arboris
 etiam T [cf. T²⁴] 18 uirtutem *om.* C 19 cum morte confringente *m* perplexum morti T
 23 se equalis *m* [= m²⁴] æqualis T [= T²⁴US] 24 forma *þ* [= þ²⁴] 25 serui forma T
 [= C²⁴T²⁴US] 28 deuertit T [= T²⁴US] 29 diuersorium C iacet T [= T²⁴US]
 32 fit dominus T 34 mensura] natura *m*

Attici episcopi Constantinopoleos

23 XVII Hodie Christus dominus misericordiæ natiuitatem suscepit; in || diuina || enim dignitate præexistebat.

Deinde his infert iterum: Misericordiæ uerbum || exinanitur, || inexinanibilis naturæ existens; semet ipsum enim exinaniuit formam serui accipiens. ⁵ Phil. 2, 7 qui sine carne est, propter te incarnatur; uerbum enim caro factum est. qui Ioh. 1, 14 tactui non || subicitur || propter naturæ incorporeum, palpatur; qui sine initio est, sub initio fit corporeo; qui perfectus est, crescit; qui inconuertibis est, proficit; qui diues est, in paupere diuersorio fit; qui cooperit cælum nubibus, pannis inuoluitur; rex in || præsepio || ponitur. 10

Amphilochii Iconii episcopi

24 XVIII Quoniam enim ipse || rex est et deus || et mortem propter passionis dispensationem gustauit, munera magorum mysteriorum sunt indicia. offerunt aurum; cognoscunt enim eum regem. offerunt tus; deo enim sciunt offerentes. adiciunt || et || murræ propter || mortificationem passionis, quæ in mysterio || est. 15

Eiusdem || Iconii episcopi ||

25 XVIII Nisi enim ille nasceretur carnaliter, || tu non || renascereris spiritaliter. nisi ille sustinisset serui formam, non tu dignitatem adoptionis lucratus esses; propter hoc enim in terra cælestis, ut tu in cælis leuareris terrenus. propter hoc Christus Phil. 2, 7 || exinaniuit semet ipsum, || ut nos omnes de plenitudine eius accipiamus. illius ²⁰ Ioh. 1, 16 mors tua facta est immortalitas. domini passio serui facta est altitudo, tu autem beneficium accipis blasphemæ occasionem.

Similiter Attici episcopi Constantinopoleos

26 XX Si quem dubitare facit unigeniti humanatio et uirginis partus et passionum communicatio et crux et passio et mors, ediscens cognoscat prouidere hæc mundi ²⁵ salutem, sed nec indigna ad misericordiam dei. si enim turpe est deo in uirgine habitare, turpius utique omnino est et facere; si uero creans non iniuriam passus est, nec habitare in creatura opprobrio dignum iudicauit. et si pati malum est, passionibus liberare quantum || bonum || est? || igitur || et mortuus est inmortalis morte mortificans mortem et resurrexit nostram largiens resurrectionem et omnia ³⁰ hæc suscepit non natura deitatis, sed assumptione carnis, hanc quidem in suæ impassibilitatis septa || consistens ||, hoc uero omnia passus et sustinens, ut fieret conuersationis optimæ princeps et legislator.

30—32 et omnia — sustinens *adfert Rusticus c. Aceph. p. 74^b*

C [= *um*], T [= *þ*]

2 deifica T [= T²⁴US]   4 exinanitus T   5 exinaiuit T   7 tactu *þ*   subiciebatur T
 [= T²⁴US]   10 præsepe T [= T²⁴US]   12 et rex et deus est T [= T²⁴US]   13 iudicia C
 14 sciunt *iq²⁴* sunt TC [= *v²⁴*] scimus *þ²⁴*   15 et *om.* T [= T²⁴US]   mortem quæ in mysterio
 passionis T [*cf.* T²⁴US]   16 Iconii episcopi *om.* T [= T²⁴US]   17 non tu T [= T²⁴US]
 20 semet ipsum exinaniuit T [= T²⁴US]   22 occasione blasphemæ *v*   25 hanc *v*
 26 non indignam *v*   si *om.* *þ*   26/27 habitare in uirgine *v*   28 habere C   oppro-
 brium indignum C   29 bonum *om.* T [= T²⁴US]   unde T [= T²⁴US]   30/31 hæc
 omnia *v*   31 sua C   32 constituens T

27 || Quibus lectis || Petrus presbyter Alexandriae et primicerius notariorum dixit: Secundum sanctionem piissimorum et Christo amabilium principum Theodosii et Valentiniani, || sicut praediximus ||, congregata in Ephesiorum metropoli ex omni, ut ita dicatur, orbe terrarum sancta hac synodo || deocolendissimorum || episcoporum ex omnibus sanctissimis ecclesiis et residente atque definiente ualere firmamque esse 5 fidem expositam per sanctum spiritum a sanctis patribus qui per tempora in Nicæa ciuitate collecti sunt, existentium numero trecentorum decem et octo, et definiente de hoc quo condecebat modo, Charisius quidam nomine, || qui fuit || presbyter et || dispensator || sanctæ ecclesiæ || Philadelphiae || ciuitatis, asseruit quia quidam ex Lydia oriundi hæretici uoluerunt suum quidem errorem relinquere, conuerti uero ad ueri- 10 tatis lumen et imbui catholicæ ecclesiæ rectis piisque dogmatibus, et cum deceret eos ad ueritatem deduci, deterius sunt decepti et uelut ex fouea ceciderunt in foueam potioem. asseruit enim quoniam Antonius et Iacobus presbyterorum habentes nomina descenderunt a Constantinopoli epistulas habentes commendationis ab Anastasio quodam et Photio hæretico Nestorio tunc adhærentibus et ipsorum quoque presby- 15 terorum habentium nomina; et cum deceret apostolicam et euangelicam traditionem fidei, quam etiam exposuerunt per tempora patres in Nicæam ciuitatem conuenientes, tradi ex errore conuersis ad ueritatem et ex tenebris ad lumen uenire quærentibus, [adicentes enim] obtulerunt expositionem quandam dogmatum impiorum uelut in ordine symboli compositam et huic suscribere procurauerunt miseros illos, || in || hoc 20 || omnem || modum excedentes impietatis. pro declaratione uero subtili omnium quæ dicta sunt, insertus est libellus oblatas a memorato || Charisio presbytero || et impiæ sectæ illius expositio de incarnatione unigeniti filii dei cum subscriptione || eorum || qui sunt decepti.

28 Sanctissimæ et deo dilectæ synodo uniuersali quæ in Ephesiorum metro- 25 poli congregata est, a Charisio presbytero et || dispensatore || Philadelphiae. Est quidem omnibus sapientibus exoptandum honorem semper decentemque reuerentiam spiritualibus maxime patribus et præceptoribus distribuere; si uero contigerit ut ii qui docere debent, ea discipulis de fide garriant, quæ aures omnium mentesque possint lædere, necesse est ordinem commutari et eos qui peruerse 30 docere contendunt, a minoribus redargui. et quoniam unus horum est Nestorius, qui fructus || malæ glorificationis || suæ decerpsit quique de fide Christiana || pessime || sentiens et docens sæpe quæ eum docere non decuit, omnem pæne orbem terrarum turbauit, ita ut etiam piissimi principes censere cogentur uestram sanctitatem || hic || conuenire et rectæ fidei dogmata confirmare, quod etiam 35

8 *inde a* Charisius *T* quam proxime accedit ad *Coll. Palatinam* 38 [*P*]; *præterea incipit Coll. Veronensis* XVIII 5—7. XVIII [US]

C [= *vm*], *T* [= *pq*]

1 Quibus lectis *om. T* 3 sicut praediximus *om. T* 4 deocolendorum *T* 5 et *om. v*
 atque definiente et *mp* firmam *m* 6 nitia *p* 7 ciuitate *om. v* 8 qui fuit *om. T* [= *USP*]
 8/9 dispensator constitutus *T* 9 philadelphienæ *T* 13 peiorem *q* asser *C* 14 ad
 constantinopolim *C* 15 heretici nestorii *m* 17 patres *om. m* nicenam *p* conue-
 nerunt *m* 18 conuersis ex errore *v* 19 adicientes enim *Cp om. q* 20 ordinem *vp*
 et in *T* [*cf. USP*] 21 omnem *v* [= *USP*] omne *m* enim *p* etiam *q* 22 inserat *m* pres-
 bytero charisio *T* [= *USP*] 23 eius *m* horum *T* 24 decepti sunt *q* [= *USP*]
 25 synodi *v* 26 dispensatore ecclesiæ *T* [= *USP*] 29 de fide discipulis *m* hominum *q*
 32 uanæ gloriæ *T* 33 pessime *C* [= *P*] nefandissime *T* [= *US*] sentientes docet *m*
 35 hic *scripsi* [huc *USP*] his *C om. T*

sua clementia dominus deus indulsit ut propter causam supra dictam uos omnes huc patres sanctissimi conueniatis, huius rei gratia || ad || uestræ sanctitatis genua prouolutus adfirmo quod non || solum || ipse, uerum etiam impietatis eius participes Anastasius et Photius presbyteri, eandem etiam in aliis ciuitatibus fidem nefandam disseminare cupientes, Iacobo cuidam sui || similia sapienti continentiam || præstiterunt et 5 præstant, ad colloqui societatem adhibentes eum et ad mensam, quem etiam per litteras tamquam orthodoxum religiosissimis Lydiæ episcopis commendarunt. qui 30 talia committit quæ sanctitatem omnium uestrorum hæc cognoscentem commoueat || utique ad || regularem in eum pœnam et || qui eum continent, inferendam ||. nam cum Philadelphiam ciuitatem Lydiæ aduenisset, || et || simpliciores quosdam decepit 10 || (clerici uero sunt ipsi) || et illa fide sprete quam patres Nicææ ediderunt, || alteri cuidam expositioni || fidei, || quin || immo perfidiæ suscribere compulit. et hoc illi simplicitate sua fecerunt et suscripserunt hoc modo || quia || huic rectæ ||, in- 31 quiunt ||, fidei consentimus. quæ expositio hæreticæ blasphemiae plenissima, || habens etiam suscriptiones || eorum quibus || ab eo || subreptum est, || integra est ||; 15 quam rogo ut coram uestra sanctimonia recitetur, || ad intellegendum || quomodo illi rectam fidem euertere sint conati, nec non et litteræ supra dictorum, per quas Iacobum quidem hæreticum, qui talia ausus est perpetrare, orthodoxum esse testantur, me uero tamquam hæreticum a communione ac ministerio summouerunt pietatis dogmata retinentem, sicut in subditis apparebit. nam his recitatis || religiositas || uestra com- 20 periet || utique || qualia sint ea quæ illi aduersum rectam fidem || præsumpserunt ||; quæ per uestram sanctitatem deus penitus destruet.

CHARISII PRESBYTERI CONFESSIO FIDEI

32 Credo in unum deum patrem omnipotentem, omnium uisibilium et inuisibilium factorem; et in unum dominum Iesum Christum filium eius unigenitum, deum de deo, 25 lumen de lumine, deum uerum de deo uero, eiusdem cum patre substantiæ, qui propter nos et nostram salutem descendit de cælis et incarnatus est, || natus || ex sancta uirgine, || inhumanatus ||, crucifixus est pro nobis, mortuus est, surrexit || tertia || die, ascendit in cælis || et iterum uenturus || iudicare uiuos et mortuos; et in spiritum ueritatis paraclitum || eiusdem || substantiæ cum patre et filio; || in || sanctam catholicam eccle- 30 siam, || in || resurrectionem mortuorum, || in || uitam æternam.

C [= *om*], *T* [= *pq*]

1 hic *m* 2 ego ad *T* [= *USP*] 3 solum *C* [= *P*] solus *T* [= *US*] 4 nefandissimam *q* 5 simili fauorem *T* [= *USP*] restiterunt *m* restituerunt *v* 7 epis lidie *m* 8 urm *qC* 9 ut *T* ad *om. T* qui — inferendam] ei fauentes inferatis *T* indeferendam *m* 10 liddie *C* et *om. T* [= *USP*] 11 clerici — ipsi clericos *T* [= *USP*] 11/12 alteri — expositioni] simbolo alterius *T* [= *US*] 12 quin *om. T* [= *USP*] 13 quia *om. T* [= *USP*] 13/14 inquiunt *om. T* [= *USP*] 14 plenissima est *T* [= *US*] 15 habens — suscriptiones] cum suscriptione *T* [= *USP*] ab eo *om. T* [= *USP*] integra est *om. T* [= *US*] 16 quæ *q* ut intellegatur *T* [= *USP*] 17 litteras *v* 18 orthodoxorum *C* 19 summouere *m* 20 retinentem *C* [= *US*] summouerunt *p* sequentem *q* sicut — apparebit *om. q* hic *T* sanctitas *T* [= *USP*] 21 utique *om. T* [= *USP*] aduersus *v* scelera commiserunt *T* [= *USP*] 22 destruat *v* 24 credimus *C* deum *om. p* 27 natus *om. T* 28 inhumanatus est *v* homo factus est *T* [= *USP*] et resurrexit *m* tertio *p* [= *US*] 29 et iterum] inde *T* [= *US*] uenturus est *T* spu *mp* 29/30 paracletum *T* 30 similis *T* [= *USP*] et in *T* [= *P*] 31 et in *T* [= *USP*] resurrectione *p* remissionem *m* et in *T* [= *USP*]

|| Ego || Charisius optuli || libellos ||, sicut supra scriptum est, et suscripsi manu mea.

EXEMPLAR EXPOSITIONIS SYMBOLI TRANSFORMATI || IMPIE ||

- 83 || Eos || qui uel nunc primum erudiuntur ecclesiasticorum dogmatum scientiam uel ex quolibet hæreticorum errore ad ueritatem desiderant commigrare, eos || doceri || 5 conuenit et confiteri || quia || credimus in unum deum patrem æternum, qui neque postea cœpit esse, sed antea et semper erat deus, neque || autem || postea factus est pater, quia semper erat <et> deus et pater. credimus autem et in unum filium dei unigenitum ex substantia patris, ut uere filium || et substantiæ eiusdem || cuius est et esse creditur filius; et in spiritum || uero || sanctum, qui est ex dei substantia, || non 10 filium, deum uero existentem substantia ||, utpote eiusdem substantiæ cuius est deus
1 Cor. 2, 12 34 et pater, ex quo est per substantiam. nos enim inquit apostolus, non spiritum mundi accepimus, sed spiritum qui ex deo est, ab omni quidem creatura eum separans, || deo || uero coniungens, ex quo est per substantiam præcipua quadam propriaque ratione præter || omnem || creaturam, quam non ex substantia, sed causa 15 creationis a deo credimus factam. et neque filium putamus neque per filium essen-
35 tiam accepisse. confitemur autem || patrem || perfectum in sua persona et filium || uero || simili modo || nec non et || spiritum sanctum || similiter ||, salua manente nobis ratione pietatis, ut patrem et filium et spiritum sanctum non tres diuersas substantias esse credamus, sed unam || identitate diuinitatis || cognoscendam. 20
36 Scire autem conuenit etiam de dispensatione quam pro nostra salute in domino Christo dominus deus impleuit, || quia || deus uerbum hominem || adsumpsit perfectum || ex semine Abraham et Daud iuxta prædicationem sanctarum scripturarum, hoc naturaliter existentem quod et illi fuerunt ex quorum semine ortus est, hominem perfectum || natura, || ex anima rationali et carne consistentem humana, quem hominem 25
Gal. 4, 4 secundum nostram naturam spiritus sancti uirtute in uulua uirginis fictum factumque ex muliere, factum sub lege, ut omnes nos a seruitute legis redimeret et consequeremur adoptionem quæ est olim repromissa, ineffabiliter sibi coniunxit,
Eph. 1, 20. 21 || quem || mortem quidem experiri || lege || hominum fecit, suscitauit uero a mortuis et euexit in cælos et sedere fecit ad dexteram dei, unde cum sit supra omnem 30 principatum et potestatem et dominationem et supra omne nomen

4—p. 132, 4 alia præter eas quas supra [p. 128, 8] attuli, symboli uersio a Mario Mercatore confecta habetur in Coll. Palatina 16 et in Gestis Concilii quinti [L V 454. 455 = M VIII 227—229]

C [= vm], T [= pq]

1 ego C [= P] et alia manu ego T [= US] libellum T [= USP] sicut — est om. v
3 impie om. T [= USP] 4 Eos om. T [= USP] quis p 5 eos om. v doceri scripsi
docere C discere p [= USP] dicere q 6 quod T [= USP] 7 autem om. T [= USP]
8 et deus et pater scripsi deus et pater v [= USP] et pater et deus m et deus T 9 et¹
om. T ex substantia eius T [= USP] 10 uero om. T [= USP] 10/11 qui non
est filius sed deus per substantiam T [= USP] 12—14 nos — substantiam om. C 12 apo-
stolos p 14 deo USP tu T coniunge q 15 omnem aliam p [= USP] 16 factum p
17 ipsum per se patrem T [= USP] 18 uero om. T [= USP] nec — et] et item T
[= USP] similiter om. T [= USP] 20 identitate [scripsi idem (et idem v^{corr}) unitatem C]
diuinitatis C eandemque diuinitatem T [cf. USP] 22 quod T [= USP] 22/23 perfectum
adsumpsit T [= USP] 24/25 homo perfectus v 25 natura om. T [= US] consistens v
26 secundum] fecit m fictum p [= USP] factum Cq factum q [= P] 29 quem]
et T [= USP] more T [= USP] fecit legem hominum m 30 unde et p

quod nominatur non tantum in hoc sæculo, sed etiam in futuro, ab omni creatura || suscipit || adorationem, tamquam inseparabilem ad diuinam naturam habens coniunctionem relatione dei et sensu omni creatura adorationem ei || tribuente ||.

87 et neque duos dicimus filios neque duos dominos, quoniam unus est filius per substantiam, deus uerbum unigenitus filius patris, cui iste coniunctus est et participatur 5 filiatione filiique appellatione et honore communicat; nam dominus per substantiam est deus uerbum, cui iste coniunctus honore communicat. et propterea neque duos dicimus filios neque duos dominos, quia cum sit manifestus is qui est per substantiam dominus et filius, inseparabilem habens cum eo coniunctionem || hic || qui pro salute nostra assumptus est, conrefertur, id est *CYNANAΦEPETAI* in nuncupatione et filii et 10 domini, non quemammodum unusquisque nostrum, qui per || se || ipsum filius est (unde et || multi filii || iuxta beatum || dicimur || Paulum), sed solus habens præcipuam Gal. 3, 26 coniunctionem ad deum uerbum, filiationis dominationisque effectus particeps, adimit quidem || omnem || opinionem || dualitatis || filiorum et dominorum, præbet autem nobis in coniunctione quæ ad deum uerbum est, omnem habere de eo fidem et intellectum 15 et contemplationem, pro quibus et adorationem dei relatione ab omni suscipit creatura.

88 unum igitur filium dicimus et dominum Iesum Christum, per quem omnia facta sunt, principaliter quidem deum uerbum intellegentes, || qui || per substantiam filius dei et dominus, || cointellegentes || autem quod assumptum est, Iesum de Nazareth, quem unxit deus spiritu sancto et uirtute, tamquam in coniunctione ad deum 20 Act. 10, 30 uerbum filietatis dominationisque participem, qui etiam secundus Adam iuxta beatum 1 Cor. 15, 45 Paulum uocatur, utpote eiusdem quidem naturæ consistens cuius Adam, demonstrans autem nobis statum futurum, et qui tantam ab illo habet differentiam quanta debet esse || eius || qui futuræ uitæ ineffabilia bona subministrat, || ad || illum qui præsentium malorum dedit initium. simili modo etiam secundus homo uocatur tamquam se- 1 Cor. 15, 47 cundum statum nobis demonstrans, quoniam quidem prioris status princeps fuit 26 Adam illius mortalis et passibilis et || multorum || dolorum plenissimi, in quo etiam similitudinem ipsius accepimus, secundum uero monstrauit nobis dominus Christus, qui de cælis in futuro apparens omnes nos in communionem habebit suam. primus, 1 Cor. 15, 47 || inquit, homo enim || de terra terrenus, secundus homo de cælo cælestis, 30 hoc est inde uenturus, ut nos omnes ad imitationem sui perducatur. unde infert: qualis terrenus, tales etiam terreni, et qualis cælestis, tales etiam 1 Cor. 15, cælestes. et sicut portauimus imaginem terreni, portemus etiam 48. 49 imaginem cælestis. in isto quippe qui || apparebit et uidendus est ab omnibus || qui iudicandi sunt, occulta et inuisibilis faciet iudicium diuina natura. tempora 35 Act. 17, enim ignorantiae nostræ despiciens deus nunc adnuntiat hominibus ut 30. 31 omnes || ubique || pænitentiam agant eo quod statuit diem in qua iudicaturus est orbem || in iustitia ||, in uirum quem statuit, fidem præbens omnibus, suscitans eum a mortuis.

C [= *vm*], *T* [= *pq*]

2 suscepit *T*   3 retribuente *T*   4 et *om. v*   quoniam] neque *m* [= *U*]   8 di-
 cimus dominos *C*   9 hic quoque *T* [= *USP*]   10 *σΥΝΑΦΕΡΕΤΑΙ* *m*   et¹ *om. C*   11 se
om. T   12 multos filios *T* [= *US*]   dicimus *T* [= *USP*]   14 omnem *om. T* [= *USP*]
 duorum *T* [= *USP*]   et filiorum et *v*   16 suscepit *mq*   18 qui est *T* [= *USP*]   19 co-
 opinantes *T*   qui *q om. v*   assumptum esse *ih̄m v*   assumptus est *ih̄s* [lesum *q*] *mq*   20 in
 coniunctionem *Cp*   coniunctione *q* [= *USP*]   23/24 esse debet *m*   24 inter eum *T* [= *USP*]
 ad] et inter *T* [= *USP*]   25 etiam modo *v*   27 omnis *T*   doloris *q*   30 enim homo
 inquit *T* [= *USP*]   31 uenturus est *m*   32 etiam et *C*   34 apparet et uisibilis est horum *T*
 36 *ur̄e m*   37 ubique *om. T* [= *USP*]   38 in iustitia *om. T* [= *USP*]

39 Hæc est ecclesiasticorum dogmatum assertio, et quisquis contra hæc credit, anathema sit. || quisquis non suscipit salutarem pænitentiam, anathema sit ||. quisquis sanctum diem paschæ non facit iuxta sanctionem sanctæ catholicæ ecclesiæ, anathema sit.

ET SUBSCRIPTIO EORUM QUI DECEPTI SUNT

5

40 Budius Iunici Philadelphius Quartodecimanus agnoui ueram fidem orthodoxiæ et rogauit sanctissimum episcopum Theophanium et accessi ad sanctam catholicam ecclesiam, et anathematizo omnem hærese[m] et maxime Quartodecimanorum, in qua ante errabam, et consentio supra scriptæ expositioni rectæ fidei, anathematizans et eos qui non faciunt sanctum diem paschæ iuxta morem sanctæ catholicæ atque 10 apostolicæ ecclesiæ, iurans per sanctam et omniunionem trinitatem et per pietatem et uictoriam dominorum nostrorum Flauii Theodosii et Flauii Valentiniani perpetuorum augustorum. si quid autem ex his labefactauero || unquam ||, subiacebo legum seueritati. et recitatæ mihi expositioni subscripsi per Hesychium Philadelphium curialem eo quod litteras nescirem. 15

Similiter || manu sua || subscripserunt et
Hesychius Cerdanepii Philadelphius curialis Quartodecimanus

|| A secundo nomine in aliis codicibus totæ singulorum suscriptiones insertæ sunt, habentes nonnullas ad inuicem differentias. quod hic totum deest; inuenitur uero hæc actio integerrima circa finem primæ actionis sanctæ atque uni- 20 uersalis synodi Calcedonensis ||

Rufinus || dis Philadelphus || Quartodecimanus
|| Eugenius dis || Philadelphus Quartodecimanus
Faustinus laicus dis Philadelphus Quartodecimanus
Damalius et Alexander per manum || Eutropii filii Theodori || diaconi 25
Flauius Nymphidianus Philadelphus scholasticus
Polychronius Tatiani Philadelphus per manus Flauii Hesychii Cerdanepii
Philadelphix || [et Daniheli Philadelpheni] curialis ||
Eustathius Marcelli Philadelphus || auri fusor ||
Euty chius || dis || Philadelphus 30
Stratonicus || Ammonii || Philadelphus
Theodoritus et Alexander <et> Philadelphus per || unum ex nobis || Alexandrum
Marinus || Euithii || per manum Neorii lectoris || orthodoxi ||

C [= *vm*], T [= *pq*]

1 et *om. v* 2 quisquis non — sit *om. T* 5 et *pm* [= *US*] hæc *q om. v* 6 iu-
nicii *C* 7 et¹ *om. C* episcopum *om. C* 9 supra scriptæ *USP scæ CT* 10 iuxta
extra *C* 13 unquam *v* numquam *m om. T* [= *USP*] 14 scripsi *C* 16 manu sua *om. T*
[= *US*] 17 cerdanepiis *m* cerdanepius et *v* [cerdanepi *US*] cerdamæ *T* philadelphus *m*
[= *US*] 18—21 *om. T* [= *US*] 22 dis *om. T* [= *US*] philadelphius *T* 23 *om. q*
eugenius dis *C* [= *U*] eugenidis *φ* [= *S*] 23. 24 philadelphius *T* 25 eutropii filii theo-
dori retii [latet correctura eutropii ex euprepii] *C* euprepii *T* [= *US*] 26 Nimphydianus *q*
[= *US*] mymphidianus *φ* nymphi diaconus *C* 27 esichii flauii *v* cerdanetii *v* cerdanensi *m*
cerdali *T* [= *S*] 28 et — curialis [latet uaria lectio ΚΑΙ ΔΑΝΙΗΛΟΥ pro ΚΕΡΔΑΝΕΤΙΟΥ] *C* ex
Gestis Chalcedonensibus, om. T [= *US*] 29 auri fusor *v* aurifuson *m* aurifer *T* [aurifex *US*]
30 dis *om. T* [= *US*] 31 straticius *v* emmonii *T* 32 theodorus *C* et² *US om. CT*
Philadelphus *om. v* unum ex nobis] ipsum *T* [= *US*] 33 euithii *C* euethi *T* [= *US*]
orthodoxi *om. T* [= *US*]

Padicius Philadelphus

Cyriacus Philadelphus de hæresi Nouatianorum

Auxonius || Philadelphus Nauatianus ||

Diomedis habitans in uico Caccaba

Iulianus Philadelphus

5

Euty chius || chorepiscopus || de uico Aulacis || princeps || Tessariscedecatitarum

|| hæresis ||

Patricius presbyter de uico Paradioxyli per manum Maximi || chorepiscopi ||

Zenon chorepiscopus Pithatæ Quartodecimanus

Similiter || omnes isti suscripserunt ||

10

- 42 His igitur recitatis decreuit sancta synodus aliam fidem nulli licere proferre uel conscribere uel componere præter illam quæ definita est a sanctis patribus qui Nicæam per spiritum sanctum conuenerunt; illos uero qui audent fidem aliam uel componere uel proferre uolentibus conuerti ad agnitionem ueritatis siue ex gentilitate siue ex Iudaismo siue ex alia qualibet hæresi, si episcopi || quidem || fuerint aut clerici, 15 alienos esse episcopos ab episcopatu et clericos a clero; si uero laici sint, anathematizari. simili modo si qui deprehensi fuerint siue episcopi siue clerici uel laici uel credentes uel docentes ea quæ scripta sunt in expositione quæ a Charisio presbytero prolata est de || inhumanatione || unigeniti filii dei, aut certe || polluta || et peruersa Nestorii dogmata, quæ etiam subiecta sunt, eos subiacere || sententiæ || sanctæ || huius || 20 et || uniuersalis || synodi, ita ut sit palam episcopum quidem alienum fore episcopatu et deponendum, clericum uero a clero similiter summouendum || et esse depositum ||; si uero laicus sit, || et ille anathematizetur || sicut prædictum est.

EX CODICE EIVSDEM NESTORII QVATERNIONE SEPTIMO DECIMO IN DOGMATE

- 48 Cum igitur diuina scriptura || dicere futura est || aut natiuitatem Christi quæ 25 Loofs, ex Maria uirgine est, aut mortem, nusquam uidetur ponens deus, sed aut Christus Nestoriana aut filius aut dominus, quoniam hæc tria naturarum significatiua duarum, ali- p.273,18.274 quando quidem huius, aliquando autem illius, aliquando uero huius et illius. quale quod dico, quando ex uirgine natiuitatem nobis scriptura exponit, quid dicit? misit Gal. 4, 4 deus filium suum. non dixit: misit deus || deum || uerbum, sed accepit nomen 30

11—23 cf. supra p. 83, 27—84, 8

24—p. 134, 6 cf. supra p. 75, 1—13

C [= *um*], T [= *pg*]

2 Cyriacus Philadelphus <i>om.</i> C	3 philadelphius T	nauta T [= USP]	4 dio-
midis <i>p</i>	6 chorepiscopus <i>om.</i> T [= US]	causlakis C	primus T [= US]
scedatistarum <i>p</i>	Thessaresse decatistarum <i>q</i>	7 hæresis <i>om.</i> T [= US]	8 maxigor [mazi-
gor <i>m</i>] <i>epi</i> C	maximi T [= US]	9 zono <i>p</i> Zon <i>q</i>	pithatus <i>v</i>
omnes — suscripserunt <i>v om. mT</i>	11 <i>sc̄a</i> synodus decreuit <i>v</i>	12 in nicea <i>v</i>	
13 sanctum spiritum <i>q</i> [= US]	14 <i>p</i> conuerti <i>m</i>	15 quidem <i>om.</i> T [= US]	16 esse
<i>om. v</i> sese <i>p</i>	19 incarnatione T [= USP]	scelerata T [= USP]	20 sententiæ <i>sc̄æ v</i>
[= USP] <i>sc̄e</i> sententie <i>m sc̄æ T</i>	huius <i>om.</i> T [= USP]	21 uniuersali T [= U]	
synodo <i>q</i>	22 et esse depositum <i>om.</i> T [= USP]	23 et — anathematizetur] eum fore ana-	
thema T [cf. USP]	sicuti C	25 dicit T	qui <i>q</i>
28/29 quale — dico <i>om.</i> C	29 quando autem <i>v</i>	30 <i>dm̄</i> uerbum C [= C ²⁴ T ²⁴ US]	uerbum <i>p</i>
uerbum suum <i>q</i>			

Gal. 4, 4 quod pronuntiat naturas duas. quoniam enim filius homo est et deus, dicit: misit deus filium suum factum ex muliere, ut cum audieris factum ex muliere, deinde cognoueris nomen propositum quod indicat naturas duas, || ut || natiuitatem quæ ex beata uirgine est, filium quidem uoces, filium enim genuit dei || et || Christi genetrix uirgo, sed quoniam filius dei duplex est secundum naturas, non genuit quidem 5 filium dei, sed genuit humanitatem, quæ est filius propter coniunctum filium.

Secuntur hic etiam alia exempla Nestorii usque ad ultimum, sicut in gestis eius damnationis sunt posita. quibus expletis subiunctum || est ||

Petrus presbyter Alexandriae et primicerius notariorum dixit: Ecce palam in his ait quia ante eum nullus doctorum hæc locutus est populis. 10

- 1 Cyrillus episcopus Alexandriae subscripsi pronuntians cum sancta synodo
- 2 Arcadius episcopus et || uices agens || sedis apostolicæ suscripsi pronuntians cum sancta synodo
- 3 Iuuenalis episcopus Hierosolymitanus suscripsi pronuntians cum sancta synodo
- 4 Proiectus episcopus || uicarius || sedis apostolicæ suscripsi pronuntians cum 15 sancta synodo
- 5 Flauianus episcopus Philippensium suscripsi pronuntians simul cum sancta synodo
- 6 Philippus presbyter sedis apostolicæ et || locum eius tenens || suscripsi pronuntians simul cum sancta synodo 20
- 7 Firmus episcopus Cæsariæ suscripsi pronuntians simul cum sancta synodo
- 8 Memnon episcopus Ephesi suscripsi pronuntians simul cum sancta synodo
- 9 Acacius misericordia dei episcopus Melitiorum consentiens sanctæ synodo in supra scripta sententia suscripsi
- 10 Theodotus episcopus Ancyrae consentiens sanctæ synodo suscripsi 25
- 11 Palladius gratia Christi episcopus Amasenorum consentiens sanctæ synodo in supra scripta sententia suscripsi
- 12 Amphilocheus episcopus || metropolis || Sidæ suscripsi pronuntians una cum sancta synodo
- 13 Iconius episcopus || Gortynæ || Cretæ suscripsi pronuntians simul cum sancta 30 synodo
- 14 Danihel episcopus Coloniae suscripsi simul cum sancta synodo
- 15 Perigenes episcopus Corinthi suscripsi pronuntians simul cum sancta synodo

1—15 in his subscriptionibus TC [= US] et ordinem t uerba exhibent gestorum primæ sessionis
9. 10 cf. supra p. 80, 28—30

C [= um], T [= pq]

- 3 ut om. T   4 etsi T [καὶ εἰ pro καὶ ἡ, cf. C²⁴T²⁴]   7 Sequuntur q secutus Cp
8 est om. T   ¹ superscr. et [Hæc q] subscriptio T   11 — p. 135, 2 subscripsi in fine coll. v
² et om. v   legatus T [= US]   ³ hierusalemitanus p   ³⁻⁶ cum sancta synodo om. C
⁴ legatus p [= USP] et legatus q   ⁶ ante⁵ coll. m [= US]   et om. v   legatus T [= US]
⁷ simul om. C   ⁸ cum sancta synodo om. v   ⁹ misericordia dei om. C   sca m   synodi v
¹⁰ sca p   ¹¹ paladius p   gratia Christi om. C   amesenorum C   sca p   in —
sententia om. v   ¹² metropolis om. T [= US]   ¹²⁻¹³ pronuntians — synodo om. v   ¹³ pro-
nuntians om. m   ¹³ Gortynæ om. T [= US]   oretæ p   inter¹⁴ et¹⁵ habet herennianus
eps miron suscripsi C, cf. ¹³   ¹⁵ perigenis C   simul — synodo om. v   sancta om. m

- 16 Berinianus episcopus Pergæorum metropoleos suscripsi per Timotheum || episcopum ||
 17 Seuerus episcopus Synnadum suscripsi
 18 Herennianus episcopus Myron suscripsi
 19 Valerianus episcopus Iconii suscripsi
 20 Pius episcopus || Pisinuntiorum || metropoleos suscripsi
 21 || Reginus episcopus Constantiæ Cypri suscripsi ||
 22 Cyrus minimus episcopus Afrodisiados suscripsi
 23 Meonius episcopus ecclesiæ quæ est Sardibus Lydiæ suscripsi
 24 Hellanicus episcopus Rodi suscripsi
 25 Dalmatius episcopus Cyzici suscripsi
 26 Aristonicus episcopus Laodiciæ suscripsi
 27 Paralius || misericordia dei || episcopus Andrapon suscripsi
 28 || Iduas episcopus Smyrnæ suscripsi ||
 29 Olympius episcopus Claudiopoleos suscripsi per episcopum Epiphanium et || Eusebium ||
 30 Dynatus episcopus Nicopoleos Epiri suscripsi
 31 || Theodorus episcopus Dodonæ per Florentium diaconum suscripsi ||
 32 || Domninus || episcopus ciuitatis Cotyaiu suscripsi
 33 Eustathius episcopus || ciuitatis Docimii || suscripsi
 34 Epiphanius episcopus ciuitatis Cratiæ suscripsi
 35 Gregorius episcopus Cerasuntis ciuitatis suscripsi
 36 Helladius episcopus Adramytti suscripsi
 37 Anysius episcopus ciuitatis Thebarum || Helladæ || suscripsi
 38 Domninus episcopus ciuitatis Opuntis suscripsi
 39 Callicrates episcopus ciuitatis Naupacti suscripsi
 40 Niceas episcopus ciuitatis Megares suscripsi
 41 Callinicus episcopus Apamiæ suscripsi
 42 Petrus minimus episcopus ciuitatis Prusæ suscripsi
 43 Euprepus episcopus Byzæ suscripsi
 44 || Dion || episcopus ciuitatis Thebarum suscripsi
 45 Perrebius episcopus [zisardorum] saltuum Thessalonicensium suscripsi
 46 Paulus episcopus ciuitatis Anthedonis suscripsi
 47 Theodorus episcopus ciuitatis Aninensiorum suscripsi
 48 Eusebius episcopus Heracliæ suscripsi

C [= *vm*], T [= *pq*]

- 16 $\overline{\text{epm}}$ C [= P] presbyterum T [= US] 17 synnadum *v* synodum *m* sinnaidon *p* senaidon *q*
 18 herenianus T ualerianus C cf. 14. 15 19 *om. m* 20 pisiniorum T [= US] metropoleos *om. C*
 post 20 coll. 60-75 T, *add.* pius $\overline{\text{episc}}$ pisinorum metropoleos suscripsi [= 20] *p* 21 *om. T* [= USP]
 23 quæ est ecclesiæ *p* lyriæ *v* T lisie *m* 26 laudociæ C 27 misericordia dei *om. T* [= US]
 andrapon Cg 28 *om. T* [= USP] smyrnæ symirine C 29 $\overline{\text{epm}}$ [epos *v*] amasenorum C
 theosebium T [= USP] 30 eripi *m* 31 *om. T* [= USP] dedone C 32 domnenus T
 cotiaio T cotiaui *m* cozaui *v* 33 docimi ciuitatis *p* docimi *q* 34 gratiæ Cp [= P] 35 Cera-
 suntis [casarountis *p*] ciuitatis T ciuitatis ceranuntis C 36 heladius *p* adramintii ciuitatis C
 37 thabarum *p* græciæ T [= USP] 38 domnenus T domnicus C opulentis T [cf. US]
 39 callicratis *p* Calligrates *q* callicratus C 39-42 Naupacti — ciuitatis *om. T* 43 euprepus *v* [= P]
 eprepius *m* eutrepus T [= US] bize C ciuitatis uizes T [= US] 44 dio T [= USP] 45 *ante*
 44 coll. C 45 prepius *m* zisardorum C [ex Gestis Chalcedonensibus], *om. T* [= USP] thessali-
 censium *p* [= Θεσσαλικών] 47 magnisiorum aninensiorum C [ex Gestis Chalcedonensibus]

- 49 Iohannes episcopus Lesbi selenicatorum suscripsi
 50 || Thomas || episcopus ciuitatis || Derbæ || suscripsi
 51 Senecion episcopus Scodrenæ ciuitatis suscripsi
 52 Tribunianus episcopus ecclesiæ quæ est || in Primopoli || suscripsi
 53 Martyrius episcopus ciuitatis || Ilistrorum || suscripsi
 54 Nesius episcopus || Colibrasi || suscripsi
 55 Acacius || episcopus || Cotenon suscripsi
 56 Ablabius episcopus ciuitatis Amorii suscripsi
 57 Heracleon qui et || Theophilus ||, episcopus || Tralleorum || suscripsi
 58 Philippus episcopus || Pergamorum || suscripsi
 59 Daphinus episcopus ciuitatis Magnisiæ Mæandri suscripsi
 60 Eusebius episcopus Magnisiæ ciuitatis Sipyli suscripsi
 61 Anderius minimus episcopus Chersonissi suscripsi
 62 Paulus minimus episcopus ciuitatis Lampenæ suscripsi
 63 Eutropius minimus episcopus ciuitatis Euazon suscripsi
 64 Seuerus minimus episcopus prouinciæ Pisidiæ ciuitatis Sozopoleos suscripsi
 65 Siluanus episcopus ciuitatis Cheretapon suscripsi
 66 Commodus minimus episcopus ciuitatis || Tripoleos || suscripsi
 67 Constantius episcopus ciuitatis Diocletianorum suscripsi
 68 Nestorius episcopus || Sion || suscripsi
 69 Aphobius minimus episcopus Coluæ suscripsi
 70 Phocus episcopus ciuitatis quæ est in Thyatireno || sanctæ ecclesiæ || suscripsi
 71 Paulus episcopus Daldianorum || ciuitatis || suscripsi
 72 Limenius episcopus ciuitatis Settenorum suscripsi
 73 Dorotheus episcopus ciuitatis Myrinæ suscripsi
 74 Theodorus episcopus Attaliæ suscripsi
 75 Apthonetus || episcopus || Heracleotarum Lamptu poleos suscripsi
 76 Philetus minimus episcopus Amyzonis suscripsi
 77 Spudasius minimus episcopus Cerami suscripsi
 78 Docimasius episcopus ciuitatis Maroniæ suscripsi
 79 Ennepius episcopus ciuitatis Maximianupoleos suscripsi
 80 Euthalius episcopus ciuitatis Colophonæ suscripsi
 81 Lucianus episcopus ciuitatis Toperi suscripsi

C [= *vm*], *T* [= *pq*]

⁴⁹ leusi *T* [cf. *US*] *om.* *C* selenicatorum *T* [= *USP*] sellicatorum *C* Σεληνιακῶν αἰγιαλῶν Γ
⁵⁰ theonas *T* [= *USP*] hierabæ *T* [hierbæ *USP*] ¹ scodrenæ *p* scodreneæ *v* scrodenee *m* Co-
 drenæ *q* [codrinæ *USP*] ⁵² in *om.* *T* primopolis *T* [= *US*] ⁵³ illistrorum *v* illistrorum *m*
 illistrum *T* [= *USP*] ⁵⁴ coribrassi *T* [*USP*] ⁵⁵ cotheum *m* ciuitatis cothinon *T* ⁵⁷ theo-
 phanius *T* [= *USP*] tralion *T* [cf. *USP*] ⁵⁸ permami *p* [= *US*] Permamissus *q* ^{61-64. 62} mi-
 nimus *om.* *vg* ⁶¹ cersoronissi *v* cersromissi *m* ceronensis *p* [cf. *US*] Coroensis *q* ⁶² lam-
 penes *p* [= *P*] Lampe *q* ⁶³ sebazon *p* [cf. *US*] sebason *q* ⁶⁴ zopoleos *T* ⁶⁵ ce-
 retizæ *C* ⁶⁶ minimus *eps* *m* [= *USP*] *eps* minimus *p* *eps* *vg* tripoleos *C* diocletianorum *p*
 [= *US*] diocletianos *q* ⁶⁷ constantinus *C* [= *US*] ⁶⁸⁻⁷⁶ hic [cf. 20] *repetit* *p* [*p*₁] ⁶⁸ spon *T*
 [= *US*, cf. *P*] ⁶⁹ amphobius *m* cole *C* ⁷⁰ phocus *T* [= *US*, phoscus *P*] dioscorus *C* [ex *gestis*
Chalcedonensibus] ciuitatis — in *om.* *v* thiatireno *T* [= *USP*] thyatireon *p*₁ thiatire *C*
 sanctæ ecclesiæ *om.* *T* [= *USP*] ⁷¹ ciuitatis *om.* *mT* [= *USP*] ⁷² lymennius *v* secti-
 norum *C* ⁷³ ciuitatis myrenes *T* [cf. *SP*] myrenes ciuitatis *p*₁ ⁷⁴ *om.* *C* ⁷⁵ aplotho-
 netus *T* [= *US*] minimus *episc* *p*₁ [= *P*] heracleotarum *p*₁ [= *P*] lamptu poleos
 [releos *m*] *C* lamptus (lamtus *p*₁ laptus *q*) poleos *T* ^{76. 77} minimus *om.* *vg* ⁷⁹ ennepius *C* [cf. *S*]
 enepius *T* [= *U*] maximianupoleos *m* maxianupoleos *p* ⁸¹ peri *C* toroperi *T* [= *US*]

- 82 Rufinus episcopus ciuitatis Gabarum suscripsi
 83 Romanus episcopus ciuitatis Raphiæ suscripsi
 84 Fidus episcopus || Ioppæ || suscripsi
 85 Hesychius episcopus ciuitatis Parii suscripsi
 86 Timotheus episcopus ciuitatis || Termissi || et Eudociados suscripsi
 87 Eucharius episcopus ciuitatis Dyrrachii suscripsi
 88 Euagrius episcopus ciuitatis Solorum Cypri suscripsi
 89 Nectarius episcopus ciuitatis Casorum suscripsi
 90 Agathocles episcopus ciuitatis Coronæ suscripsi
 91 Ianes episcopus ciuitatis Sycamazonis suscripsi
 92 Ædesius episcopus || Isindorum || suscripsi
 93 Secundianus episcopus ciuitatis Lamiaë suscripsi
 94 Nunechius episcopus ciuitatis Selgæ suscripsi
 95 Matidianus episcopus Coracesii suscripsi
 96 Cyrillus episcopus || Cælorum || suscripsi per manum || Hellesponti || presbyteri
 97 Sapricius episcopus Paphi Cypri suscripsi
 98 Themistius minimus episcopus ciuitatis Iassi suscripsi
 99 Promachus minimus episcopus ciuitatis Alindorum suscripsi
 100 Eudoxius episcopus ciuitatis || Chomatis || suscripsi
 101 Libanius episcopus ciuitatis Paleaspoleos suscripsi
 102 Tarianus episcopus ciuitatis Lyrbæ suscripsi
 103 Alexander episcopus Arcadiopoleos suscripsi
 104 Theodorus episcopus Nysæ suscripsi
 105 Rodon episcopus Paleaspoleos || Asiæ || suscripsi
 106 Tychicus minimus episcopus ciuitatis Erythræorum suscripsi
 107 Eugenius episcopus ciuitatis Apolloniadis suscripsi
 108 Aetius episcopus ciuitatis Pæoniorum Hellesponti suscripsi
 109 Timotheus episcopus ciuitatis Germæ Hellesponti suscripsi
 110 Archelaus episcopus Myndi suscripsi
 111 Apellas minimus episcopus Cibyræ suscripsi
 112 Philadelphus minimus episcopus Gratianupoleos suscripsi
 113 Eutherius minimus episcopus || Stratoniceæ || Lydiæ suscripsi
 114 Iohannes minimus episcopus Aureliopoleos suscripsi
 115 Maximus minimus episcopus Cymæ suscripsi
 116 Theodosius minimus episcopus ciuitatis Mastauron suscripsi

C [= *um*], *T* [= *pq*]

⁸⁴ ioppe *Cq* præ *p* [= *USP*]   ⁸⁵ paro *p* [= *US*] Paros *q*   ⁸⁶ termissis *C* thermei *p* [= *USP*]
 Hermei *q*   eudocidos *v* eudocidodos *m*   ⁸⁷ drerachii *C* dyrraciæ *p* Dirachiæ *q*   ⁹⁰ coronæ *m*
 [= *US*] coroinæ *v* coroaë *p* Colonæ *q*   ⁹¹ iohēs *Cq*   sicanmazonis *v* sicanmazionis *m* Sico-
 masonis *q* gycamazonis *p* [= *US*, *cf. P*]   ⁹² sidorum *T* [= *US*, *cf. P*]   ⁹³ secundinus *C*
⁹⁴ nunnecius *T* [= *US*]   ⁹⁵ matizianus *T*   coracesi *C*   ⁹⁶ colorum *m* cilorum *v* cælorum *T*
 [= *USP*]   ⁹⁶ *ss in fine coll. v* hellespon *T* [= *US*]   ⁹⁸ themestius *T* themisticius *C*   ⁹⁵⁻⁹⁹ mini-
 mus *om. vq*   ⁹⁸ bassi *m* hiasis *T* [*cf. USP*]   ⁹⁹ promachus *P* gromatius *v* cromatius *m* pomacius *T*
 [= *US*]   alendorum *p* Alendos *q*   ¹⁰⁰ chomatis paleas *T*   ¹⁰³ arcadiopoleos *p* arcadi-
 poleos *C*   ¹⁰⁴ mise *v*   ¹⁰⁵ Asiæ *om. T* [= *US*]   ¹⁰⁶ tichius *m*   minimus *om. vq*
 heritrorum *C* erycheorum *p* Heracleorum *q*   ¹⁰⁷ apolloniados *T* [= *USP*]   ¹⁰⁸ penoniorum *m*
 pæniorum *T*   ¹⁰⁹ germaniæ *T om. C*   ¹¹¹⁻¹¹² minimus *om. vq*   ¹¹¹ cybere *C*   ¹¹² phila-
 delphius *T*   poleos *C*   ¹¹³ minimus *om. Cq*   stratoniceuelidie *C* stratoniceorum lydiæ *T*
 [= *P*, *cf. US*]   ¹¹⁴⁻¹¹⁸ minimus *om. vq*   ¹¹⁴ auriolionpoleos *C*

- 117 Modestus episcopus ciuitatis Aneatarum suscripsi
 118 Thomas episcopus Valentinianupoleos suscripsi
 119 Eusebius episcopus || Clazomeniorum || <suscripsi
 120 Eusebius episcopus> Aspanorum suscripsi
 121 Euporius episcopus ciuitatis || Ypepon || suscripsi
 122 || Saidus || episcopus Phenus suscripsi
 123 Domnus episcopus ciuitatis Orcisti suscripsi
 124 Iohannes episcopus Augustopoleos suscripsi
 125 Petrus episcopus Parembolorum suscripsi
 126 || Netiras || episcopus Gazæ suscripsi
 127 Zenon episcopus Curii || Cypri || suscripsi
 128 Euoptius episcopus Ptolomaidos Pentapoleos suscripsi
 129 Macarius episcopus Metiliton suscripsi
 130 Eusebius episcopus Pelusii suscripsi
 131 Hermogenis episcopus Rinocoruron suscripsi
 132 Marinus episcopus Heliopoleos suscripsi
 133 Iohannes episcopus Hephести suscripsi
 134 Heraclius episcopus Tamiatheos suscripsi
 135 || Stratigius episcopus Athrubeos suscripsi ||
 136 Theon episcopus Heracleus Sethritu suscripsi
 137 Solon episcopus ciuitatis Caralion suscripsi
 138 Alypius episcopus ciuitatis Selenuntis suscripsi
 139 Aristobulus episcopus Thmueos suscripsi ||
 140 Macedonius episcopus Xoeos suscripsi
 141 Petrus episcopus Oxyrynchi suscripsi
 142 Metrodorus episcopus || Leontorum || suscripsi
 143 Paulus episcopus Fragoneos suscripsi
 144 Ammonius episcopus Panephyssi suscripsi
 145 Publius episcopus Olbiorum suscripsi
 146 Ieracis episcopus Aphnaiti suscripsi
 147 Samuhel episcopus Dystheos suscripsi
 148 Sopater episcopus Libyæ Septimiæ suscripsi
 149 Isaac episcopus Elearchiæ suscripsi
 150 Isaac episcopus Tauæ suscripsi
 151 Heraclius episcopus [Elearchiæ] suscripsi

C [= *vm*], T [= *pq*]

117 aneatarum *m* aneatorum *v* [= *P*] aneatorum T [= *US*] 119-121 Eusebius — Ypepon
scripsi secundum Γ eusebius *ēps* clazomeniorum *su* euporius *ēps* aspanorum ypepon C eusebius *ēps*
 aspanorum suscripsi euporius *ēps* ciuitatis pepon T [= *USP*] 122 saidus C sadus T [= *USP*]
 123 orcistæ C orcitis T [cf. *USP*] 124 augustopoleos *m* 125 parembolorum C 126 netiras C
 [= *USP*] natiras T gazze *m* 127 zeno *p* [= *USP*] cyri T [= *USP*] Cypri *om.* T
 128 pholomaydos *m* 129 metiliton *v* [cf. *US et P*] meliton *m* meletinon T 131 hermogenes *q*
 hermogenius *v* [cf. *S*] rinoceron C 134 tamiatheos C 135 *om.* T [= *USP*] catrubeos C
 136 heracleos C settritu C ethriti *p* sethristi *q* 137 solomon *v* salomon *m* coralion *p*
 [cf. *USP*] xoeos *q* 138 ciuitatis *om.* C 139 *om.* T [= *USP*] thumeos C 141 oxirinichis *q*
 142 mitrodorus C leontorum T 143 fragoneus C frangoneos T 145 puplius *p* oluiorum C
 [= *US*] 146 hieracus *m* aphnaitis *v* abhnaitis *m* aphneti T 147 disteorum C 148 Libyæ
om. C 149 *post* 150 coll. *vq* elaarchiæ C 150 tauæ C tabæ T 151 elearchiæ CT *intrusum*
 ex 149, thyneos *USP*

- 152 Theonas episcopus Psinchi suscripsi
 153 Cyrus episcopus Achæorum suscripsi
 164 Eulogius episcopus Terenuntheos suscripsi
 165 Alexander episcopus Cheopatridos suscripsi
 166 Siluanus episcopus Cobrithi suscripsi. ego autem Heraclius episcopus pro
 eo suscripsi || eo || quod ægrotaret
 167 Adelphius episcopus Onupheos suscripsi
 168 Abraham episcopus ciuitatis Ostracenæ suscripsi
 169 Athanasius episcopus Parali suscripsi
 160 Adelphius episcopus Saeos suscripsi
 161 Lampetius episcopus Casii suscripsi
 162 Chrysaorius episcopus Aphroditis suscripsi
 163 Ammon episcopus || Butu || suscripsi
 164 Euty chius episcopus Theodosiopoleos suscripsi
 165 Venantius episcopus || Hieraspoleos metropoleos || suscripsi; || suscripsi uero ||
 per notarium || meum Theodosium ||
 166 Zenobius episcopus ciuitatis Barcæ suscripsi
 167 Zenon episcopus ciuitatis Teochiron suscripsi
 168 Eusebius episcopus || ciuitatis Nili || suscripsi
 169 Heraclides episcopus Heraclei superioris suscripsi
 170 Macarius episcopus Antei suscripsi
 171 Sabinus episcopus Panos suscripsi
 172 Athanasius episcopus ciuitatis Scepsiorum suscripsi
 173 Philumenus episcopus Cinnæ suscripsi
 174 Felix episcopus || apostolicæ sedis || Apolloniensium suscripsi
 175 Timotheus episcopus prouinciæ Scythiæ ciuitatis Tomorum suscripsi
 176 Zenobius episcopus ciuitatis Gnosi suscripsi
 177 Paulinianus episcopus Maiumæ suscripsi
 178 Phœbammon episcopus Copti suscripsi
 179 Pauiscus episcopus Apollonos suscripsi
 180 Andreas episcopus Hermupoleos suscripsi
 181 Fantias minimus episcopus ciuitatis Arpason suscripsi
 182 Theosebius episcopus ciuitatis Prienæ suscripsi
 183 Maximus episcopus asiæ suscripsi
 184 Theoctistus episcopus Phociæ suscripsi
 185 Hermolaus minimus episcopus || ciuitatis || Attudeorum suscripsi

C [= *vm*], T [= *pq*]

152 theon C 158 cobrinthie C ego — ægrotaret *om. v* eo³ *om. T* [= *USP*] eos *m*
 157 onupeos *m* onupoleos *v* 168 ostacene C 160 suæos *v* suæo *m* 162 afroditis *v* afrodisi *m*
 163 ammonius C botu C [cf. *US et P*] buti T 164 theodosiupoleos *m* theodosipoleos *v* 165 hiera-
 poleos T [= *USP*] metropoleos *om. T* suscripsi *in fine coll. v* suscripsi uero *m om. vT*
 [= *USP*] meum *om. T* theodotum T [= *US*] 168 nilupoleos *þ* [= *P*] nilopoleos *q*
 [= *US*] 169 heraclei] heraclidis C superioris *om. C* 172 septiorum C 173 phylo-
 menus *vg* 174 ciuitatis T [= *USP*] apollinensium C 176 ciuitatis *om. C* gnosia C
 177 paulianus C maiune *m* maiomæ T 178 pæboammon *þ* pebas *v* 179 apollonisi T
 180 hermapoleos *v* hermopoleos T 181 minimus *om. vg* ciuitatis *om. Cq* arpaton C
 183 theodesebius *þ* prienne *m* primæ T 183 asiæ CT [= *USP, corruptela antiquissima ex*
 'Ασσού] 184 ptocia T 185 minimus *om. vg* ciuitatis *om. T* [= *USP*]

- 186 Theodorus episcopus Gadaron suscripsi manu Ætherii archidiaconis
 187 Athanasius episcopus Pari insulæ suscripsi
 188 Paulus episcopus Orymnorum suscripsi
 189 Timotheus episcopus Briulorum suscripsi
 189^a Danihel episcopus Coloniae Cappadociae suscripsi
 190 Asclepiades episcopus || Trapezopolis suscripsi
 191 Theodorus episcopus ciuitatis || Echinei || suscripsi
 192 || Latinorum interpretatio: || Bessula diaconus ecclesiae || Carthaginis || suscripsi
 193 Stephanus episcopus || Teo || poleos Asiae suscripsi
 194 Cæsarius chorepiscopus ciuitatis Arcæ suscripsi
 195 Theodolus episcopus Elusæ suscripsi
 196 Theodorus episcopus Aridelon suscripsi
 197 Letoius episcopus Libiadis suscripsi
 198 Aristocratus episcopus Olympi suscripsi

EXEMPLAR EPISTVLÆ SCRIPTÆ IN EPHEO SANCTO CONCILIO AB EPISCOPIS QVI
 INVENTI SVNT IN CONSTANTINOPOLIM, MESORE DIE XX INDICT̄ XV DATÆ

d.13.m.Aug.

a. 431

47 Sanctissimis et honorabilibus archiepiscopis et patribus congregatis per dei gratiam in Ephesena metropolim Cælestino Cyrillo Iuuenali Firmo Flauiano Memnoni Hereniano Theodoto || Acacio || et omni secundum uos sancto concilio ab episcopis 5 qui || in amica Christo || Constantinopolim sunt inuenti, || Eulalio Chalcedonæ, Entrechio Chii, Acacio Ararathiae, Achilliade Elaeæ, Seuero Codrulæ, Isaiu Panemotichiton, Chrysaphio Apri, Theodulo Basilinupoleos, Ieremia Iberos partium Persidis ||, in domino salutem. Oportebat quidem nos non animis solum sed etiam corporibus || constitutos || cum uestra sanctitate et temptationum participari tristitiam et uobiscum 10 || certaminum meritis || coronari; quia uero bellum contra sanctum concilium agitatatum ad nos usque protensum est et mare quidem innaugabile, terra uero inaccessibleis ex inde uenientibus facta est per eos qui itinera obsident, non habentes quid faciamus, lacrimis et litanis, quæ sunt nostra, contulimus, || peruenire uero || ad uestram beatitudinem non ualentes desideria ueluti manus uobis accommodauimus, eos 15 quidem qui damnati sunt, simul condemnantes et sanctos Christi pariter erigentes. facti tamen sumus neque his qui hic sunt, inutiles, confortantes quidem populum et multorum accendentes zelum, ministrantes autem et sacerdotibus quæcumque eis placuerunt. sed quoniam pauca sunt, et quantum absentes possunt, præsumpsimus et epistolam || scribere, || sudores pro pietate beatificantes et seorsum unicuique sancto- 20

47 Græce extat in V 98 S 45

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*, *inde a 1*]

186 manu — archidiaconis *om. v sū sedet man̄ ateri m* 187 parii *Cp* 189 briulorum *C*
 189^a *cf. 14* 190 trapezopolitarum. *T [= USP]* 191 eschinei *T [= USP]* 192 Latinorum
 interpretatio *om. T [= USP]* carthaginensis *q [= US]* carthaginiensis *p* 193 teopoleos *v*
 æupoleos *m* gaiupoleos *T [= US]* gaiupoleos *q* 194 coreps *v [= U]* eps cor *m* eps *T [= PS]*
 195 helusæ *p [= S]* 196 episcopus *om. C* 197 letotius *C* 198 olimpii *C*
 2 constantinopoli *r* mesori *pS* 4 ephesina *gr* metropoli *Cgr* 5 hereniano *qS*
 ereniano *Cp* Acacio *om. TS* 6 in — Christo *om. TS* constantinopoli *gr* 6—8 Eulalio —
 Persidis *om. TSI* 6 calcedonie *m^{corr}* 7 chie *m* ururathiae *v* urathie *m* codule *C*
 8 basiunupoleos *C* 9 in — salutem *om. C* animi *w* animo *r* 10 constitutus *TS* 11 certa-
 minibus *TS* meritis *om. TS* libellum *m* 12 ad] et *S* 14 in lacrimis *TS* et peruenire *TS*
 16 scō *S* 19 præsentis *r* 20 scribere *om. TS, cf. Γ* sudoris *Tr, corr. p* proprietate *mTS*

rum patrum et communiter omnibus ea quæ prophetarum || et sanctorum apostolorum || sunt, eloquentes quoniam tamquam patres sancti et cælestis uocationis digni, reputati Hebr. 3, 1 estis sicut oues occisionis, tota die pro Christo mortificati fraudati afflicti contristati Ps. 43, 23 uos, quorum dignus non erat mundus. || sed || date etiam nobis horum quæ sunt Hebr. 11, 37. agenda, consilium per epistulam, ut si quidem oportet apprehendere sanctam synodum 5 38 et reliqua certamina simul explere, hoc faciamus (proni enim || quod ad nos attinet, || sumus); si uero hic sustinere præcipitis, quoniam propter adorandum deum bona et a || deo amabilissimo || atque piissimo imperatore nobis promittuntur, hoc facite manifestum, ne diutius simus uehementi cogitatione consumpti.

PRECES ET SVPLICATIO A CLERO CONSTANTINOPOLEOS PRO SANCTISSIMO EPHESENO 10
CONCILIO

48 || Piissimis et deo amicissimis Theodosio et Valentiniano uictoribus trium-
phatoribus pp̄ auḡ clerus qui in uestra Constantinopolim sanctæ et orthodoxæ dei eccle-
siæ ||. Scientes uestram pietatem plurimam quandam facere rationem et sanctarum
dei ecclesiarum et quæ in eis prædicatur piæ et a patribus uobis traditæ fidei et quanta 15
quidem a uobis pro ea || iam || laborata sunt, quanta uero rursus propter eius studium
uestræ pietati consistunt, || præsumpsimus || propter hoc apud Christo amabiles uestras
aures et turbam quæ nunc est docemus ecclesiarum. nostri enim || propositi ||
intentio, piissimi principes, super alias legislationes etiam ut oporteat obædiri omnibus Tit. 3, 1
principibus et potestatibus, iubet, || quamdiu obædientia || esse || uidetur || utilis 20
animabus; dum uero utilitatis || terminos effugerit ||, tunc habendam esse || fiduciam ||
etiam || circa || uestrum apicem || diuinarum || legum explanatores præcipiunt et præ-
cipue quando imperium rectæ fidei rebus ornatur, in parte uirtutum et || ipsi || hoc quodam
modo reputantes et ualde in hoc || gloriari cupientes ||, quamdiu loquebar in con- Ps. 118, 46
spectu regum et non confundebar frequenter nobis || cantant || et per hoc inui- 25
tant in similibus || fiduciæ || temporibus non || esse ab eorum imitatione degeneres ||.
hanc igitur fiduciam et nos oportune nobis adesse credentes, per hanc supplicationem
nostram sententiam palam uestræ facimus pietati quia si uestra potentia factam quasi
damnationem contra sanctissimos et deoamantissimos episcopos Cyrillum et Mem-
nonem ab abscessis a sancto concilio, quorum plurimi hæretici et sine ciuitatibus et 30
excommunicati sunt, hanc suscipere suadet auctoritate horum qui in hoc decreto
|| præsiderunt, || et || potestatem abolendam || et sententiam || susceperit || inrationa-

48 *Græce extat in V 103 S 72 A 53*

C [= vm], T [= p̄ (inde a 10 propter phototypi defectum a) q], S [= wr]

1 comminister *C* et — apostolorum *C* sc̄orumque [sc̄orum *S*] patrum *TS* 2 sc̄æ *S*
3 estis *TS* sunt *v* sut *m* ouis *p̄S* 4 ideoque *TS* nobis etiam *m* 6 quod —
attinet *om. TS* 7 p̄cipiatis *m* 8 amabilia *p̄* amabili *qS* 9 *in fine add.* Data Mense
die XX. indictione XV. *q*

10 et supplicatio *om. q* cleri constantinopolitani *q* sanctissimo *om. q* ephesino *Cqr*
12—14 Piissimis — ecclesiæ *om. TSF* 16 iam *om. TS* 17 præsumimus *T* 18 docemus *w*
doceamus *r* docens *m* docere *v* domus *T* præcepti *TS* 19 piissime princeps *S* supra *w*
obædire *a* 20 quamdiu *C* quanto *a* quando *q* quantum *S* obædientia] persuasio *TS*
uideatur *TS* 21 terminus *TS* effugerit *a* effuguerit *S* licentiam *TS* 22 etiam *om. S*
ad *TS* uestram *maw* sacratissimarum *TS* 23 nos ipsi *TS* 24 munificentiam adepti *TS*
25 fundebat *a* cantantur *a* cantatur *qS* 25/26 inuitante *q* 26 fiducia *T* esse a deorum
[ab eorum *scripsi*] imitatione degeneres *C* est imitatio deserenda *T* estimatio deserenda *S* 29 epi-
scopus *w* episcopis *a* cyrillus *w* 30 ab *am. S* et² *om. v* 32 residerunt *TS* po-
testatem abolendam *C* potestate usi sunt *TS* suscipierint *aw* susceperint *corr* susceperunt *qr*

bilem existentem et inualidam per omnem modum et infantilem eo quod neque reuerentia || a principio || ab aliquo || seruata || sit in || quacumque sancta synodo per quam tales audientiae || robur || haberent, sed || nec || conuictio || in aliquo interdictorum sacerdotio || subsecuta sit ||, omnes nos parati sumus cum decenti Christianis alacritate periculum sustinere cum praedictis || sanctis || uiris et ad nullum periculorum segnes 5 experimentum, hanc eis competentem compensationem pro || his quae pro fide sustinent || periculis conferre credentes. et in hoc propositum || nostrorum || unoquoque constricto, uestram exoramus diuinitatem (atque deprecamur, sicut etiam credimus, iustum) etiam a uobis confirmari plurimorum sententiam, qui et secundum auctoritatem cathedralium et subtilitatem examinationis rectae fidei similia uiro sanctissimo decre- 10 uerunt, et quia recte sapit, uestrae insinuauerunt potentiae, et non sub pacis figura uel ne uideatur parua quaedam pars Orientis abscidi, quae nec ipsa ab unitate abrumpi || proposuit ||, si ea quae regularum sunt, tenere contendit, omnem simul orbem terrarum confusum despiciatis. si enim uniuersalis concilii princeps, cui consentanei omnes per ea quae deposuerunt, facti sunt, pertulerit aliquid horum quae non con- 15 ueniunt, citra consequentiam regularum, cum || certe || uestra pietas placide talium communionem se spoliauerit et propterea etiam concilium collegerit, ne eam potestate propriarum sanctionum fraudaret, palam est quia per propriam laesionem et contra alios ei consentaneos calumnia confirmabitur et necesse erit omnes totius orbis episcopos condemnari pariter cum praedictis || sanctis || uiris et circumstabit de cetero, 20 sicut uidetur, Arrio et Eunomio orthodoxiae opinio, utpote Nestorio quidem rationabiliter propter impiam doctrinam damnato, Cyrillo autem et Memnone sanctissimis episcopis indigne et ilegaliter et indecenter simile sustinentibus ex circumuentione dispendium. nequaquam igitur, Christo amabiles principes, nutricem uestram ecclesiam laceratam despiciatis, quae || crementum adhuc || uestrae potentiae et contra 25 hostes triumphos || praestat erigere ||, neque martyrii || tempus || imperii uestri || spatia || demonstratis, sed progenitorum uestrorum circa ecclesiam dilectionem animo sumentes et quomodo unusquisque illorum secundum propria tempora facto concilio sanctorum patrum obaediuit et || in eo quod || definitiones ab eis prolatas || munissent || per legislationem, circa eos reuerentiam monstrauerunt, sic et ipsi 30 aequalia circa nunc a || nobis || celebratam sanctam synodum sapere concupiscite, quatenus ab ea gratificos ymnos pro imperio uestro pure sancteque fructificetis || et || nos pro || uestri imperii diuturnitate || orationes puras offeramus domino Christo, piissimi et Christo amabiles imperatores.

C [= *um*], *T* [= *p* [usque ad 8 credimus a) *q*], *S* [= *wr*]

1 eo] ergo *S*   2 ab initio *TS*   custodia *TS*   2/3 quacumque — audientiae]
 sc̄o concilio in talibus auditorii [auditoriis a] *TS*   3 habente *TS*   sed *om. TS*   con-
 iunctio *C* increpatio *TS*   4 sit secuta *TS*   ducenti a ducentis *q*   5 sc̄issimis *TS*
 periculum *p* periculi *q*   6 his — sustinent] fidei *TS*   7 propositum a propositu *w* proposito *qr*
 propositorum *C*   nostrum *T*   10 uiro] uero *S*   12 partis *C*   13 profuit *p*
 poterit *q*   15 pereque *w* fereque *r*   disposuerunt *S*   16 circa *CS*   certe *om. TS*
 17 communionis e *p* communionem *q*   eam] etiam *m*   potestatem *CS*   18 fraudare *pS*
 20 episcopi *p*   sc̄issimis *T*   circumstautit *C*   22 damnatio *S*   memnoni *S*   23 inle-
 gabiliter *C*   25 securitatem *TS*   adhuc *om. TS*   26 praestat erigere *C* exaltat *TS*   tempus *C*
 momenta *pS* monumenta *q*   27 spatia *C* tempora *TS*   28 unus quis *pw*   29 in eo
 quod *C* propter *TS*   30 muniendam *TS*   31 nobis *qC* uobis *pS*   et *om. TS*
 33 uestrae constantia [constantiam *p*] maiestatis *TS*

|| POST HÆC DE RELIQVO RELATIO AD PAPAM CÆLESTINVM [LVIII] ||

49 Cyrillus Theopempto Potamoni Daniheli dilectissimis et comministris in domino salutem. Plurimæ contra nos factæ sunt illic || accusationes || tam || quod quasi || ab Alexandria sequentibus nos de balneo multis quam || quod quasi [a] || canonicabus egredientibus; sicut autem aiunt, dicitur a derogantibus quia etiam per machinationem 5 meam et non secundum intentionem sancti concilii damnationem Nestorius passus est. sed benedictus saluator, qui talia dicentes redarguit. ueniens enim ad Ephesum dominus meus || magnificentissimus et gloriosissimus || comes sacrarum largitionum Iohannes reprehendit hæc obloquentes, nihil inueniens ueritatis. uidit autem quia propriam instantiam sancta synodus pro fide haberet, || et || neque mihi donans nec 10 alteri cuiquam, sed sancto zelo mota et non ferens illius blasphemias damnauit eum. lectis autem litteris piissimorum et Christo amabilium principum, per quas trium damnationes dicebantur esse susceptæ, custodiebamur || interim ||, neque scientes quod euenturum esset. uerumtamen gratias || agamus || Christo, quando digni efficimur pro nomine eius non uincti fieri solummodo, sed etiam || alia || omnia su- 15 stinere; non enim || res hæc || sine mercede est. non autem passa est synodus communicare Iohanni, sed instat dicens: ecce corpora, ecce ecclesiæ, ecce ciuitates; potestatem habetis. nos communicare impossibile est Orientalibus, nisi soluatur quod ex eorum calumnia machinatum est aduersus comministros nostros, et confiteantur fidem rectam. reprehenduntur enim quæ Nestorii sunt, || et || loquentes et sapien- 20 tes et confitentes.

Omnis ergo constantia in his est; orent pro nobis omnes orthodoxi. sicut enim ait beatus Daud, ego in flagella paratus sum.

Ps. 37, 18

Sermones diuersi sanctissimi archiepiscopi Cyrilli dicti apud Ephesum collectis celebratis damnato hæretico Nestorio et excommunicatis factis Orientalibus a sancto 25 concilio

SERMO PRIMVS DICTVS IN MAIORE ECCLESIA QVÆ VOCATVR MARIA

50 Diues est et hodie dominus noster Iesus Christus, || et || dei et patris sortem propriam habens. flectetur enim ei, flectetur omne genu, et omnis lingua Phil. 2, 10. 11 || confiteatur || quia dominus Iesus Christus in gloria est dei patris. 30 ipsi || regnum || in sæcula sæculorum. amen.

EIVSDEM DICTA IN IOHANNIS EVANGELISTÆ || BASILICA ||

51 Sanctorum quidem || et || honore et gloria || minor est omnis || quilibet sermo; fuerunt enim || luminaria || in mundo uerbum uitæ optinentia secundum Phil. 2, 15. 16

49 Græce extat in V 104 S 74 A 46 50 Græce non extat 51 Græce extat in V 76 S 78
C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*, usque ad 23]

1 *om.* TS
3 detractioes TS quod quasi *om.* TS 4 quod quasi a v a m *om.* TS cano-
nibus v 7 quia *p* 8 dominus *p* magnificentissimus et gloriosissimus *om.* T
10 et *om.* TS 11 referens C 13 susceptas m interim *om.* TS 14 ei uenturum C
agimus T 15 alia *om.* T 16 causa TS hæc *om.* TS 18 habebitis S
20 repræhendunt v et¹ *om.* TS 21 confidentes *p*
24 diuersi et m dicta *p* 28 et² *om.* T 29 flectitur T flectetur² *om.* q omne
genu vT et genua m 30 confitebitur *p* confitetur q 31 dominatio T
32 dictum *p* iohannis *vp* beati iohannis m ecclesia sancti q basilica C sermonibus *p*
om. q 33 et¹ *om.* vT memor est omnis C omnis [omnium q] minor est T 34 lumina T

- quod scriptum est. || unde a diuina || mysteria || loquentibus || decet ab omnibus
 Mt. 10, 20 dici ad eos: non uos estis qui loquimini, sed spiritus patris || uestri ||
 qui loquitur in uobis. || prædicauerunt || enim nobis Iesum, lumen uerum, uitam
 Ps. 65, 4 æternam, cui et nos dicimus secundum uocem beati Dauid: omnis terra adoret
 te et psallat tibi, || psalmum dicant || nomini tuo. cum adhuc enim || per- 5
 latum || per Mosen || staret || mandatum, nondum euangelicis prædicationibus illatis,
 Ps. 75, 2 notus erat in Iudæa deus, in Israhel magnum nomen eius. subtilis
 Ex. 4, 10 enim uocis erat et || tardæ || linguæ Moses; propterea et in sola audiebatur Iudæa lex.
 Hebr. 2, 14 cum uero lumen nobis resplenduit uerum et proxime nobis participatum est sanguine
 et carne deus existens uerbum, plena facta sunt omnia eius: ubique templa et altaria, 10
 ubique chori et adoratores et pastores boni et rationalium ouium greges, angustas
 ostendentes præ multitudinem sacrarum aularum. ante nostri enim saluatoris aduentum
 Rom. 1, 25 terrenum errabat genus; colebant enim creaturam citra creatorem; adorauerunt
 || enim || opera suarum manuum et unicuique errantium deus erat quod placuisset.
 sed inluxit nobis, sicuti dixi, unigenitus dei || sermo ||, pastor bonus, agnus uerus, quem 15
 sancta dei genetrix et inexperta nuptiarum ex uirginalibus lumbis nobis peperit,
 germen uiuificans, inhumanatum deum, liberum in serui forma, secundum nos propter
 nos et supra omnem creaturam, subditum secundum nos et in gloria deodecibilem,
 Phil. 2, 7 semet ipsum humiliantem et condescendentem patri, qui semet ipsum exinaniuit et ex
 Ioh. 1, 16 propria plenitudine distribuit bona sanctis, adorantem nobiscum humane et adoran- 20
 Hebr. 1, 6 dum tamquam deum non in terra solum, sed etiam in cælo. dum enim inquit,
 introducit primogenitum in orbem terrarum, dicit: et adorent eum
 omnes angeli dei. quis || ergo || est qui ingressus est in orbem terrarum?
 quo autem omnino delatus est modo? imbue nos, euangelista; || dic et || nunc, || beate
 Mc. 3, 19 Iohanne ||, qui filius uocatus es tonitruum, magnum aliquid et eximium sonans sub cælo. 25
 immortales || habes || uoces, et obliuio atque tempus tuis cedunt sermonibus. || ecce ||
 Gen. 29, 10 tanta pastorum congregatio uenit apud te: reuolue nobis lapidem, sicut beatus Iacob
 pastoribus reuelauit puteum uitæ; da haurire et nunc ex || fontibus || saluatoris, magis
 Ioh. 1, 1 autem tuum nobis appone fontem. audiamus itaque dicentem: in principio
 erat uerbum, et uerbum erat apud deum, et deus erat uerbum. hoc 30
 erat in principio apud deum sed quia quidem unigenitum dei uerbum
 ineffabilem habet ex patre essentiam, credidimus; adde quod minus est nobis, euan-
 Ioh. 1, 14 gelista. audi rursus dicentem: et uerbum caro factum est, hoc est homo.
 factus est autem homo unigenitum dei uerbum, non amittens esse deus, sed etiam in
 adsumptione carnis manens quod fuit. inconuertibilis enim est et immutabilis 35
 Iac. 1, 17 uerbi natura et nescit pati || conuersionis || obumbrationem. hæc sapere || docuit
 nos || beatus euangelista, stella uere magna atque clarissima, stella utilissima non his
 qui sensibile transeunt mare, sed mercatoribus pietatis, ueritatis amatoribus, recte

C [= *vm*], T [= *þg*]

I unde a diuina C quando autem sacra T locuntur T 2 uestri *om. þ* 3 præ-
 dicauit *þ* prædicant *q* uerbum *þ* 4 et *om. C* 5 psalmum dicant [dicat *v*] C psallant *þ*
 psallat *q* 5/6 prolatum T 6 moysen C*q* tenet *þ* teneret *q* nondum enim *þ* 8 enim
 uobis *m* uocis enim *þ* uocis *q* paruæ T moyses C*q* 12 enim *nri v* 13 genus
 errabat *q* 14 enim *om. T* 15 uerbum T 17 formam C 19 consistentem T
 23 enim T 24 dic et C dicit *þ* dicito *q* o beate T 25 iohannes *vT* 26 habens T
 hæc T 28 reuelauit *q* releuauit C*þ* fontibus C ueritate T 29 audiamus — dicentem
om. v 31 unigenitus *m* 32 credimus C*q* 34 unigenitus *m* 36 mutationis T
 36/37 nos docuit T 37 uera magna *v* magna uera *m*

habere uolentibus || et || ine[na]rrabilem fidem. si quis ergo concupiscit hoc nauigare modo, uelut stellam habeat deiloqui uoces in animo, et ita amarus hæresum transiliet fluctus, ita ad tranquillum accedet portum et ad ipsam perueniet ueritatem, hoc est Christum, cum quo patri gloria et potestas cum sancto spiritu in sæcula sæculorum. amen.

EIVSDEM CONTRA IOHANNEM || ANTIOCHENVM DE HIS QVI SE SEPARAVERVNT || 5

52 Caritatis || in deum || uirtutem || a sacra || docemur || scriptura ||, nihilo minus autem et ipse nos saluator || docuit || dicens: qui me diligit, me sequatur, et Ioh. 12, 26 ubi sum ego, ibi et minister meus erit. oportet enim nos semper simul esse, diligere, sequi omnium nostrum saluatorem Christum nulloque modo ab eo separari, et hoc seruabimus, dum uoluerimus ea quæ eius sunt. hoc impleuit clarus iste 10 sacerdotum chorus, de quibus dicitur || nunc || et satis iuste, quod prophetae uoce || prolatum || est: illic cerui obuiauuerunt sibi et uiderunt uultus alternos. Ies. 34, 15. 16 numero transierunt, et unus eorum non periit; alter alterum non quæsiuit, quia dominus mandauit eis et spiritus eius congregauit eos. non enim communis cuiusdam rei gratia siue terrenæ forsan intellegibilium ceruorum 15 hic concursus est factus; quia uero sicut in horto bono et florentissimo, dico autem nostri saluatoris ecclesia, sæuus et ualde crudelis apparuit draco, non unum habens sed plurima in uno corpore capita, utillima et necessaria facta est intellegibilium ceruorum congregatio atque præsentia, ut uenenosa prauitate agrum dominicum liberaret. ergo dei spiritus congregauit eos et dominus mandauit eis. quid autem mandauit? 20 ubi sum ego, illic et minister meus sit. igitur (ad te mihi nunc sermo Ioh. 12, 26 sit qui || elatum || aduersus omnes supercilium eleuasti ex Orientalibus regionibus ueniens) si || omnes || sumus ministri omnium nostrum saluatoris Christi, si commissum nobis est ministerium prædicationum eius, cur non omnes sumus cum eo uolentes sapere quæ sunt eius? leuauit enim, ut uides, multi capitis draco scelestum profanumque 25 caput, filiis ecclesiæ || suæ uesaniæ || uenena diffundens. uenio contra eum spiritus euaginans gladium, pugno propter Christum cum bestia: cur non laboras cum eo qui Eph. 6, 17 bene uult laborare? cur non pariter adstitisti? percutiatur omnium manu, commune certamen iudicemus, ut et simul uincentes referamus gratias saluatori dicentes: tu humiliasti sicut uulneratum superbum, tu conteruisti capita 30 Ps. 88. 11 draconum. sed nos quidem || peculiare sacerdotes saluatoris ||, eius sacramentorum Ps. 73, 13 ministri, || inimicissimos || æstimamus eos qui oblocuntur gloriæ eius; tu uero non ita || umquam ||. quia uero non accedis germane ad hoc, res te ipsæ redarguunt. uides nos uelut in bello squalentes, adhuc destillantes || de || pugna sudorem, longanimitate spiritali et consolatione indigentes aut potius iam uictores; et tu, qui con- 35 stitutus es inter || nos ||, qui tibi Christum dominum || ascribis ||, qui coarmari debuisti,

52 *Græce extat in V 78 S 79*

C [= vm], T [= pq]

1 et om. vT inerrabilem scripsi inenarrabilem CT 2 deiloquas v deiloquos m
3 accedat v accep̄ m perueniat v 4 xp̄s C
5 antiochiæ p̄ de — separauerunt om. T 6 diuinæ T per sacram T scripturam T
7 edocuit T 8 ego sum C 10 seruauimus T carus m 11 nunc om. T [= Γ]
prophetiæ C 12 probatum T 17 ecclesiæ p̄ 21 meus est m est meus v 22 quia C
elatum om. T 23 omnes om. T 24 predicationis vq 25 multi capitis om. v 26 sui
sceleris T 31 peculiare — saluatoris C ueri saluatoris sacerdotes T 32 hostes T 33 um-
quam om. T 34 ueluti C ex T 36 est p̄ nos C fratres T [= Γ] inscribis T
quia armari m

- contra ueritatis dogmata arma moues. o inopinabilis causa: non tetigisti pugnam, non decertasti cum decertantibus, fugisti belli tempus aduentus tarditate, stabas procul inspiciens uiriliter agentes, uidisti cadentem inimicum, deficientem et confossam blasphemam linguam; postea contristatus es. dicitis mihi, pro qua causa? quia uicit Christus, quia præualuit inimicis, quia tacuit os loquens magna, 5 quia cessauit languor ecclesiæ filios uexans? sed erat melius fortiter agere nobiscum.
- Ps. 138, 21. et illud quoque dicere quod Dauitica uoce prolatum est: nonne odientes te, domine, 22 odiui, et super inimicos tuos tabescebam? perfecto odio oderam || illos ||, inimici facti sunt mihi. sed || nullus || quidem omnino apud te talium sermo fuit, e diuerso autem uictores iacularis et inuidiæ sagittis uulnerare con- 10 tendis quos oportebat magis a te sub ammiratione laudari. sed licet ipse || accedas ||
- Ps. 63, 8. 9 dure, nihil metuentes dicimus: sagittæ paruolorum factæ sunt plagæ eorum, et defecerunt in eis linguæ ipsorum. licet armis extrinsecus temet ipsum
- 2 Cor. 10, 4 muniens castra statuere nitaris contra congregationem domini, sed nostra arma non carnea, sed potentia domino sunt, sicut scriptum est, potentia || uero || ad 15 destructionem munitionum. || fortiores || inuenies quam apud te sunt, Christi
- Eph. 6, 16. milites; || habent || scutum fidei, bonæ uoluntatis arma, hoc est Christum, habent 14. 17 || lorica[m] iustitiæ, salutarem galeam, || gladium spiritus. quocirca licet insurgas atrox atque terribilis plurimumque habens supercilium et secundum superbum Goliam barbaricis adrogationibus et ineruditionibus aduersum nos intumescas, sed tamen 20 uincet Christus, uincet autem per suos milites. quomodo uicit Daudid? quinque lapides habens in pera. lenes autem erant lapides; et hoc || fecerat || in figura Christi. || quæ || enim est Christi pera? || hæc quæ in terra est || ecclesia, multos
- Zach. 9, 16 habens lapides pretiosos et electos, de quibus et propheta dicit quia lapides sancti uoluuntur in terram. per istos sanctos lapides præualebit Christus. lenes 25 autem erant lapides, sicuti dixi, lapidum || uero || lenitas significat hoc quod capi non possit. semper enim quod lene est, || quodam modo || non tenetur; indetenebilis || est autem sanctorum || conuersatio. igitur || uincet || Christus. uel si ualueris uulnerare, etiam sic deuicit; uel si ex calliditate nocueris, coronasti nolens.
- Phil. 1, 29 nobis enim donatum || est || pro Christo non solum in eo credere, sed etiam pro eo 30 Ioh. 3, 18 pati. qui enim credit in eum, non iudicatur; qui uero non credit, iam iudicatus est.

ITEM EIVSDEM

- 53 Oportebat quidem sufficere in præcedentium doctorum eruditionibus et sacris repletos poculis honorare satietatem; quia uero uideo ad audiendum audissime con- 35 stitutos, age et nos pauca dicamus præcedentibus consequentia. est igitur indu-

53 *Grace extat in V 75 S 80*

C [= vm], T [= pq]

1 inopinatalis <i>v</i> inopinetalis <i>m</i>	2 bellum temporis [temperas <i>m</i>] <i>C</i>	aduenientis <i>v</i>
tarditatem <i>m</i>	3 agens <i>v</i>	9 illos et <i>vq</i> eos <i>T</i> [= <i>Γ</i>]
10 sermo fuit talium <i>v</i>	11 procedas <i>T</i>	15 uero <i>om. T</i>
17 habentes ¹ <i>T</i>	habentes ² <i>q</i>	16 distinctionem <i>m</i>
<i>corr. p</i>	22 fecerat <i>C</i> erat <i>T</i> [= <i>Γ</i>]	21 uincit <i>p</i>
<i>om. T</i>	27 quodam modo <i>om. T</i>	23 qualis <i>T</i>
28 est —	29 caliditate <i>C</i>	30 est <i>om. T</i>
31 eo <i>p</i>	34/35 sacris repletos <i>T</i> satis repletis <i>C</i>	35 societatem <i>C</i>
36 præ-		

bitatum quia in Christi fauoribus clarus sanctorum nobilitatur chorus et exultationem
 || suam || facit || eo quod peculiariter in eum habeat caritatem ||. itaque beatus
 propheta Esaias ad eum alicubi dicit: domine deus meus, glorificabo te, Ies. 25, 1
 hymnum dicam nomini tuo, quia fecisti mirabiles res. beatus quoque
 propheta Dauid lingua mea, inquit, meditabitur iustitiam tuam, tota die Ps. 34, 28
 laudem tuam. sed hæc quidem sanctorum intentio; maligni uero et erronei 6
 magnum et uenerabile et profundum inhumanationis unigeniti nescientes || secretum ||
 blasphemant incaute incontens os et sine portis aperientes. ergo audiant ad se
 dicentem prophetam Esaiam: uos autem || accedite huc ||, filii iniqui, semen Ies. 57, 3. 4
 adulterantium et fornicariæ: in quo epulati estis et super quem ape- 10
 ruistis os uestrum? nonne uos estis filii perditionis, semen inicum?
 filii enim perditionis pro ueritate et inicum semen sunt qui redimentem se dominum
 denegant. empti enim sumus pretio magno et non corruptibilibus 1 Cor. 6, 20
 argenti aut auri, sed pretioso sanguine tamquam agni immaculati 1 Petr. 1,
 et inuiolati Christi. sanguis autem hominis communis et unius secundum 15 18. 19
 nos quomodo potuit totius terrarum orbis dignus fieri? quomodo autem etiam
 unus pro omnibus mortuus est, ut omnes ditaret? quomodo eius facti sumus qui
 uerum et natura deum || nobis ascribimus ||? quomodo eum colimus qui adorare Rom. 1, 25
 creaturam præter creatorem declinamus? scd, sicut dixi nuper || quodam
 modo ||, ingrati sunt quidam saluatoris nostri mansuetudini, negant dominum, re- 20
 pellunt seruitii iugum, ut et de istis dicat Christus per uocem Esaiæ: uæ eis, quia
 exiliuerunt a me; infelices sunt, quia impie egerunt in me, ego autem
 redemi eos, ipsi uero locuti sunt aduersum me mendacia. mentiuntur
 enim contra saluatoris nostri gloriam et eminentiam Pharisæorum prauitatis et
 || uesaniæ || imitatores, || qui || Christiani quidem uultum induunt semet ipsis, Iudai- 25
 zantem uero mentem et linguam habentes amaram ac uenenosam, ut etiam ad eam
 dicat Christus per uocem Hieremiæ: ecce ego ad te || iniuriatricem ||, dicit do- Ier. 50, 31
 minus. Iudæi siquidem || antiqui || olim surgebant aduersum || omnium || saluatorem
 Christum, insiliebant ueluti bestię, lapidibus cædebant benefactorem et saluatorem;
 deinde ad eos dicebat saluator: multa || bona opera || ostendi uobis a patre Ioh. 10, 32
 meo; propter quod horum opus me lapidatis? at illi ad eum dicebant: 31
 de bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, quia tu cum Ioh. 10, 33
 homo sis, facis te ipsum deum. hæc antiquorum Iudæorum contra salua-
 torem nostrum sunt crimina; || eorum || autem || perniciæ et uesaniæ || æmulatores
 rursus queruntur dicentes: cur tu, cum homo sis, facis te ipsum deum? 35
 o stulte et abominandissime, non intellexisti sacramentum. non enim cum homo
 esset, || semet ipsum || fecit deum, sed deus existens naturaliter factus est homo incon-
 uertibiliter et inconfuse; ex deo patre ineffabilem habens natiuitatem pertulit natiui-
 tatem secundum carnem ex muliere et appellatus est filius hominis, ut nos saluos

C [= *vm*], T [= *pq*]

2 suam *om.* T eo — caritatem C eius germanitas caritatis T 5 dauid propheta C
 mea *om.* C 7 sacramentum T 8 incontinentes *v* hos C 9 optulistis sic T
 15 inuiolati T immaculati C 16 orbis terrarum *v* 18 nobis ascribimus *m* ascribimus nobis *v*
 inscribimus T 19/20 quodam modo *om.* T 20 quidam T qui dñi C mansuetudinem *v*^{corr}
 dominique C 25 sceleris T quia T 26 habentem *p* ac] et *m* 27 iniuriantem T
 28 antiqui *om.* T, olim *delendum erat correctori* aduersus T omnium nostrum T 30 opera
 bona T 34 illorum T arrogationis et sceleris T 35 rursus T 37 esset *om.* *m*
 se T ipsum *om.* T 38 diuinitatem C 38/39 secundum carnem natiuitatem *v*

faceret. factus est secundum te propter te et mansit propter se quod fuit. cognosce igitur in carne factum unigenitum, confitere esse deum qui propter nos inhu-
 Ics. 52, 6 manatus est. || tibi se || præsentavit dicens: ipse qui loquor, adsum. locutus
 etenim est antiquioribus legem per Moysen, aduenit autem cum carne. suscipe
 protestantes sanctos prophetas. quid ait Baruch, solum non manu demonstrans 5
 Bar 3, 36-38 Emmanuhelem? hic deus noster, non reputabitur alter ad eum. adin-
 uenit omnem uiam disciplinæ et dedit eam Iacob puero suo et Israhel
 || dilecto || suo. et postea in terra uisus est et || cum hominibus || con-
 Ps 49, 3 uersatus || est ||. psallit || autem || etiam beatus Daud de ipso: deus noster
 || manifeste || ueniet. uis attestari tibi etiam noui testamenti prædicatores? 10
 Lc. 3, 4 audi dicentem Iohannem baptistam: parate uiam domini, rectas facite se-
 mitas dei nostri. uis et aliam satisfactionem super istas accipere? pro-
 Act. 2, 30 misit deus beato Daud ex fructu lumbi eius sedere super sedem eius
 at ille, || et certe || gaudens in hoc ualde, et ipsum natiuitatis modum perscrutabatur
 Ps 131, 3-5 licet ergo audire || dicentem ||: si ascendero in lectum stratus mei, si dederō 15
 somnum oculis meis aut palpebris meis dormitationem et requiem
 temporibus meis. usque quando? || donec quid comprehendas? || donec || in-
 ueniam || locum domino, tabernaculum deo Iacob perscrutaris partum,
 o beate Daud? approbo desiderium, laudo patientiam, sed si quid didicisti amplius,
 denuntia et nobis ubi erit natiuitas et in quem putas fiet locum? audi palam 20
 Ps 131, 6 dicentem: ecce audiuimus eam in Efrata, inuenimus eam in campis
 siluæ. Efrata dicens, significat Bethleem. et attestatur deus per unum sancto-
 Mich 5 2 rum prophetarum: et tu Bethleem, domus Efrata, || paruola || es ut sis in
 milibus Iudæ. ex te enim mihi procedet, ut sit in principem || in || Is-
 rahel, et egressus eius a principio ex diebus sæculi. audis quia Bethleemitem 25
 Ioh. 1, 1 secundum quod factus est homo, a principio sæculi egressus habere confirmat; in
 principio enim erat uerbum. sed confundor, inquit, deum confiteri ex muliere
 natum. dicito mihi, increpas ergo sacris consiliis, negas dispensationem, resistis
 domini uoluntatibus? || sic || uoluit saluum facere terrarum orbem. ne sapien-
 tior es a sapientia? o inopinabilis causa: lucerna cum sole contendit. || scit || 30
 suorum operum uiam omnium dominus. suscipe igitur dispensationem, honoremus
 fide || mysterium ||, noli perscrutari quæ ultra mentem sunt, noli || discutere || quæ
 ultra rationem. crede nobiscum. si autem manseris || incredulus ||, ille fidelis per-
 manet et negare non potest semet ipsum. ipsi gloria et potestas cum sancto spiritu
 in sæcula sæculorum amen.

([= *vm*], T [= *py*]

2 carneni *mp* deum *om* C 2 3 humanatus *m* 3 tibi se C semet ipsum tibi
 se [se *om* *q*] T 8 electo T et¹ *om* C inter homines T 9 est *om* T autem
 etiam *m* autem *v* etiam T 10 manifestus T 11 beatum iohannem euangelistam C do-
 mino C 14 et certe *om* T præscrutabatur *p* 15 licet *m* dicentem eum T [= I]
 16 somnium *p* 17 temporibus C donec — comprehendas C dum uenias [ueniat *q*] I
 17, 18 inueniam inquit T 18 paratum *m* 19 si *om* C 20 donuntia *p* 21 eum¹ C_q
 efratham *p* eum² C 23 prophetarum *om. m* parua T 24 in² *om* T 25 eius sicut *m*
 27 dñ dñ C 29 si T 30 esset *v* a *om. C* scit C noluit *p* nouit *q* 31 ds C
 32 sacramentum T requirere T 33 inobædiens T 34 cum — spiritu *om. C*
 35 amen *om. C*

ITEM EIVSDEM

54 Qui sacras respiciunt scripturas, cor sapientem habent, operibus bonis disciplinatum et recta fide clarum; scientiæ autem ueræ amor uitæ terminum habet. et satisfacit ad hoc nobis ipse saluator, ad cælestem patrem et deum sic dicens: hæc autem Ioh. 17, 3 est æterna uita, ut cognoscant te solum uerum deum et quem misisti 5 Iesum Christum. ergo coniuncta est de patre scientiæ et de filio, et ita est causa uiuificans; quando uero separatur alterum ab altero, claudicat omnino scientia, sic et dominus noster Iesus Christus Iudæorum populis loquebatur dicens: neque Ioh. 8, 19 me nostis neque patrem meum; si me sciretis, et patrem meum || utique || sciretis. et rursus putabant Iudæi suos patres in monte naturaliter 10 et uerum uidisse deum, quando descendit in specie ignis in monte Sina; æstimabant Ex. 19. 18 enim pro ueritate audisse uocem eius. huius rei gratia mirati quidem sunt sacratissimum Mosen, diminuentes || autem || dominum nostrum Iesum Christum propter humanitatem || uesane || dicebant: nos scimus quia Mose locutus est deus, Ioh. 9, 29 hunc autem nescimus unde est. quid ergo ad hæc Christus? amen Ioh. 5, 37. 38 dico uobis, neque speciem eius alicubi uidistis neque uocem eius 18 audistis et uerbum eius non habetis manens in uobis, quia quem misit ille, huic uos non creditis. uere dicit omnino ueritas. non enim erat in monte Sina natura dei quæ uidebatur, sed potius ignis, factæ sunt autem Exod. 19, et uoces tubæ, fumus autem erat ||, qui multiplex uolebatur ||, et ueritatis figuræ 20 18. 19 præostendentes ueritatem. descendit enim omnium deus in specie ignis in monte Sina. et propter quam causam in specie ignis? quia enim futurus erat determinare eis legem, in specie ignis tunc maxime utiliter apparebat, ut scirent transgressores quia aduersus ignem haberent. sic etiam beatus Moses, temperatiorcs efficiens 24 formidine delinquentes, sæpe || alloquebatur ||: deus noster ignis consumens Deut. 4, 24 est. factus est autem et fumus || multiplex || et tenebræ, || tenebris || quidem incapabilitatem diuinæ scientiæ urbane nobis || ostendentibus ||, || fumo || autem || docente || figuraliter quia eos qui contemnere uolunt sacras leges, modis omnibus lacrimæ subsequuntur; lacrimari namque necesse est oculum corporis in fumo. igitur Iudæi quidem non uiderunt speciem patris, nos autem eam uidimus in Christo; est enim 30 ipse || integerrima || pulchritudo genitoris, || figura et || splendor. nam licet ad- Hebr. 1, 3 prehenderit carnem et sanguinem deus existens uerbum et appellatus sit filius hominis, non exanime neque sine mente corpus suscipiens, sicut ait insanæ mentis et hæreticus Apollinaris, sed tamen permansit etiam sic deus.

|| Sic || sanctis patribus suum || secretum || per tempora reuelabat, et multa 35 quidem ualde horum probatio est in sanctis prophetis; quia uero oportet || proferri ||

54 Græce extat in V 77 S 81

C [= um], T [= pq]

1 item om. mp	2 sapiens vq	3 scientes C	ueræ T quod uerus C	non
habet C	4 nobis ad hoc vq	5 uita eterna m	deum om. p	6 de patre scripsi
dei patris CT	scientia C	10 utique om. T	sciebatis p	11 uere v
13 moysen Cq	autem C om. p uero q	14 sceleste T	moysi vq moyses m	deus
om. p	16 eius ² om. m	18 ille misit C	20 qui -- uolebatur C	accensus T [= I]
21 præostendentes q	præostendentem p	prædicentes C	24 moyses Cq	25 loquebatur T
26 multiplex om. T [= I]	tenebræ T	27 ostendunt T	fumo m	fumum v fumus T
docentibus m	docentes v docet T	30 uidemus v	31 uerissima T	figura et C
figuræ T	34 apollinaris mq	apollinarius v	35 ita T	sacramentum T
				36 per-
				scrutari T

particulatim, age, monstremus ex || Genesi || libro hominem || uisum || filium et deum nominatum. itaque beatus Iacob Mesopotamiam relinquens ad patris domum denuo
 Gen. 32, 22 remeabat, et duas filias Laban sumens et ex eis sibi filios procreatos transposuit Iaboc; nomen || est autem || hoc torrentis. sed, sicut ait scriptura diuinitus inspi-
 Gen. 32, 24-26 rata, transpositis filiis et uxoribus remansit Iacob solus et luctabatur cum eo homo usque ad mane. et uidit quia non potest ad eum, et tetigit neruum femoris eius et aruit neruus femoris Iacob, cum luctaretur cum eo. et dixit, inquit, homo qui luctabatur cum Iacob: dimitte me; ascendit enim matutinum. ille uero dixit: non te dimittam nisi
 ibid. 29, 30 || benedixeris ||. et benedixit ei ibi, et uocauit Iacob nomen loci illius species dei; uidi enim deum facie ad faciem, et || salua facta || est anima mea. o sapientia sanctitate decibilis: hominem uidet luctantem secum et dicit patriarcha: uidi deum facie ad faciem, et || salua facta || est anima mea. intellexit enim mox || humanationis || sacramentum reuelante ei spiritu sancto. uerumtamen illud obserua: tota nocte luctabatur cum eo; cum uero mane fuisset factum, dimitte me, inquit; ascendit enim matutinum. || quidnam || putas figura significat? his qui uelut in tenebris et nocte consistunt et ignorationis caliginem habent in cor et in mentem, luctatur et repugnat Christus, inimicos enim æstimat eos; cum uero eis ortus fuerit in mente intellegibilis lucifer, quando uelut quidam dies uerum diuinæ scientiæ resplenduit lumen, tunc resoluit pugnam. luctatur etenim et præliatur aduersus eos qui uelut in nocte et tenebris obscurum et sine luce cor habent, non uero pugnat aduersus eos qui in lumine sunt, || qui || habent in mente intellegibile matutinum. suscipe igitur, homo, intellegibilem luciferum, resplendeat tibi ueritatis lumen, quiesce repugnans Christo. nescit uinci, uincit autem semper et omnino. licet factus sit nunc homo unigenitum dei uerbum, tamen non destitit esse naturaliter deus, inconuertibilis et immutabilis existens. ipse igitur est et ex patre tamquam uerbum, et ex muliere homo secundum
 1 Cor. 8, 6 carnem. unus enim deus pater, ex quo omnia, || et unus dominus Iesus Christus, per quem omnia; || ipsi gloria in sæcula sæculorum. amen.

ITEM EIVSDEM

30

55 1 Beatus propheta Daud in deo confidentes audacissimos ostendit dicens: uiri-
 Ps. 30, 25 liter agite et confortetur cor uestrum, omnes sperantes in domino. plantationes etenim quæ in paradiso sunt, aquis uberrime defluentibus augentur et nutriuntur et ad celsitudinem || eleuantur || magnam; porro uiri anima sancti spiritus consolationibus irrigatur ad pietatem, firmatur ad fidem, inquassabilem suscipit pa- 35

55 *Græce extat in V 79 S 109*

C [= vm], T [= pq]

1 genesu <i>m</i>	generationis <i>T</i>	uisibilem <i>T</i>	3 sibi <i>om. C</i>	4 Iaboc] iacob <i>T</i>
iordanem iacob <i>C</i>	autem est <i>T</i>	7 eius <i>om. C</i>	8 me <i>om. p</i>	9 dimittam te
10 mihi benedixeris <i>T</i>	11 enim inquit <i>q</i>	salua facta <i>C</i>	saluata <i>T</i>	12 uidit
13 dñm <i>m</i>	saluata <i>T</i>	14 inhumanationis <i>T</i>	15 sancto <i>om. C</i>	17 quid
18 corde <i>C</i>	mente <i>C</i>	luctabatur et repugnabat <i>p</i>	19 enim <i>om. C</i>	æstimat]
et repugnat <i>m</i>	20 resplendit <i>p</i>	resplendet <i>q</i>	23 qui <i>C</i> et <i>T</i>	25 unigenitus <i>C</i>
esse <i>v</i> naturaliter homo <i>m</i>	post homo <i>add. esse m^{corr}</i>	28 deus <i>om. C</i>	ex quo <i>om. m</i>	
28/29 et unus — omnia <i>om. T</i>				
30 item <i>om. p</i>	31 dño <i>C</i>	32 qui speratis <i>m</i>	34 leuantur <i>T</i>	animam <i>p</i>
35 consolationis <i>m</i>	in qua stabilem <i>C</i>			

tientiam, quam uidelicet præcipue supra omnes alias uirtutes beatus Paulus ammiratus est || et || ita || dixit ||: non solum autem, sed etiam gloriantes in tribulationibus, scientes quoniam tribulatio patientiam operatur, patientia uero probationem, probatio uero spem, spes autem non confundit. est itaque patientia || omne || nobis || bonum procurans ||, iter ad bonam || professionem ||, pabulum spei in sæculo futuro. adprehendamus itaque patientiam; || quemammodum ||, sacra docet scriptura || dicens: fili, || si accesseris seruire domino, præpara animam tuam ad temptationem; dirige cor tuum et contentus esto. sed forte dicit aliquis: non || enim || poterat aliter homo placere? non poterat præter laborem || perficere || posse quod bonum est? nequaquam, inquit. et pro qua causa? multi namque ualde sunt sanctis inimici et atrox circa eos est bellum. propterea saluator ipse dicebat: tribulationem habebitis in mundo; sed confidite, ego uici mundum. quocirca quoniam multum undique sanctorum bellum, ferre iuueniliter necessarium est eos inuasiones temptationum et meminisse dicente discipulo: beatus homo qui suffert temptationem, quia probabilis effectus recipiet coronam uitæ quam || repromisit || diligentibus se. uolo autem aliquid antiquarum uobis exponere causarum, ut agnoscatis spiritualis fortitudinis terminum. Babyloniorum tyranni et qui apud eos sedes imperii gubernabant, præparati quodam modo semper fuerunt ad crudelitatem atque superbiam et humanitatis transcendentis terminos dignitatem quæ soli qui super omnes est deo conuenit, in semet || ipsos || abripere nitebantur. denique superbus Nabuchodonosor statuit imaginem auream et clangentibus et benesonantibus organis adorare iubebat populos sibi subiectos. at illi non inmeditatum habentes colere creaturam potius quam creatorem deum, paratissime quidem ad hoc pergebant mutaueruntque gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis. cumque Hebræorum filios deduxissent ad medium Babylonii (erant autem Ananias Azarias et Misahel), adorare || iuebantur imaginem auream || et nobile ac deo amabile genus || opprimebatur || ad simile || illis || labi peccatum, imaginem auream adorando. sed agebant quidem nihil; uicti autem amore quo illi tenebantur in deum, incendii eis intulere tormentum. crimen etenim erat possidentibus fidei || firmitas || et fixis ad pietatem humanam refutare culturam et nolle sapere quæcumque diuinæ naturæ contumelias || inrogarent ||. cum uero missi fuissent in camino ignis, tunc itaque tunc ineffabilis uirtutis facta est magna probatio; mutabatur enim elementorum uirtus in hoc quod contra naturam est, et creatoris nutibus cedebat ignis et in spiritu roris sibilans flamma uertebatur. porro iuuenes supernum sentientes auxilium canebant in camino ignis, diuinis ymnis || mansuetum facientes || ignem. ecclesiæ namque || figura || caminus || erat ||, sanctos habens exultantes,

C [= *um*], T [= *pq*]

2 et *om.* T   dicens T   4 uero T   5 omne C totius T   bonum procurans C
bonitatis occasio T   5/6 professionem *v*   p̄fessionem *m* probationem T   7 et quemam-
modum T   dicit ergo [enim *q*] T   fili *om.* T   9 enim *om.* T   10 corrigere T
11 sunt inimici ualde *v*   sanctis *om.* C   13 quia ego *m*   15 dicente discipulo *m**p*
dicentis apostoli *um*^{corr} dicente apostolo Iacobo *q*   17 promisit *p* promisit deus *q*   19 quod-
admodo *p*   20 terminos transcendentis C   21 deo *om.* C   ipsis T   24 potius
om. *m*   27/28 iuebantur imaginem auream [auream *om.* *v*] C auream iuebant imaginem T
[= I']   28/29 et nobile — auream *om.* *m*   28 opprimebant T [= I']   illis C sui T
labe *p*   30 quod *p*   deo *p*   31 firmitatem T   32 inrogant T   33 caminum *v*
itaque tunc *om.* *v*   34 uirtutis *m*   creatoribus *m*   36/37 mansuefacientes T   37 figura —
erat *m* caminus erat figura *v* figuram caminus [caminis *q*] habebat [aberat *p*^{corr} habebat *q*] T

non homines || solum ||, sed etiam angelos. ammiratus es uirorum uirtutem, laudasti patientiam, amoris diuini magnitudinem: uideamus in quibus sint ea quæ nostra sunt. illi siquidem sub tyrannis barbaris erant, nos autem sub sceptris piis, piissimos habentes eos qui omnium rerum optinent principatum. quomodo cedamus inimicis? nam etsi caminum accendunt insidiarum et flammas suscitant scelerum, hominis culturam nobis introducentes, sed nos habemus deum in cælo; ipsum adoremus. deus enim existens naturaliter, factus est secundum nos, non amittens esse deus, sed honorans hominis naturam. potens ergo est eripere nos. nos enim fidem piissimorum sequentes imperatorum et || inhærentis || eis mansuetudinis magnitudinem scientes, aduersariorum || scæuitati non cedamus ||, confiteamur autem quia deus secundum naturam est Emmanuhel; et hoc dicentes et ita constituti uberrimam Mt. 10, 32-33 lucrabimur retributionem. et quæ sit hæc, ipse docet nos dicens: omnis || igitur || quicumque confessus me fuerit coram hominibus, confitebor et ego eum coram patre meo qui in cælis est; quicumque autem negauerit me coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo qui in cælis est. confitetur autem eum qui dicit quia || deus est uerus ||, et incredulis increpat; negat autem rursus qui non dicit quia deus est uerus, sed etiam qui confitentibus repugnat. ergo negabit quidem illos, confitebitur autem nos omnium saluator, per quem patri gloria et potestas cum sancto spiritu in sæcula sæculorum. amen.

20

THEODOTI EPISCOPI ANCYRORVM SERMO DICTVS DIE NATIUITATIS SALVATORIS NOSTRI ET DEI CHRISTI IESV IN PARTV EX VIRGINE ET QVIA DEVS EST QVI NATVS EST, HOMO FACTVS MIRACVLO ET NON MVTATIONE SVBSTANTIÆ, ET QVIA VNVS ET IDEM EST || QVI || ET ILLVD ET ISTVD || EST || DICTVS ET NEQVE || INTELLECTVS || OPINIONE NEQVE COGITATIONIBVS DIVIDENDVS

25

56 1 Clara et || inæstimabilis || præsentis causa festiuitatis, clara quidem, quoniam communem hominibus introduxit salutem, || inæstimabilis || autem, quia rationem naturæ uicit. natura itaque post partum nescit ulterius uirginem, gratia uero et parientem ostendit et matrem fecit et uirginitati non nocuit; gratia enim erat, castitatem seruans. o terra sine semine et fructum germinans salutarem, o uirgo quæ ipsum uicisti deliciarum paradysum: ille namque sine semine plantationum genus protulit, ex uirgine terra exortis plantationibus; hæc autem uirgo ab illa melior terra Gen. 2, 9 est. non enim pomorum protulit arborem, sed uirgam Iesse fructum salutarem hominibus inferentem. et illa terra uirgo erat et ista uirgo; sed illius quidem arborem nasci præcepit deus, huius autem uirginis ipse creator secundum carnem factus est Ies. 11, 10 germen. neque illa terra frondes ante arbores suscepit neque hæc ex partu uirgini-

56 *Græce extat in V 73 A 145*

C [= vm], T [= pq]

1 solos <i>T</i>	2 amoris et <i>v</i>	sunt <i>q</i>	3 piis <i>om. C</i>	4 cedemus <i>q</i>	6/7 deum —
existens <i>om. C</i>	9 inhærentes <i>T</i>	10 sceuitati [seueritati <i>v</i>]	non cedamus <i>C</i>	scelera non	
feramus <i>T</i>	12 igitur <i>om. T</i>	13 me confessus <i>C</i>	14 illum <i>p</i>	est in cælis <i>p</i>	
16 est <i>om. m</i>	uerus est deus <i>T</i>	16/17 et incredulis —	uerus <i>om. m</i>	16 incredulos <i>q</i>	
18 repugnant <i>C</i>	negauit <i>C</i>	19 quam <i>v</i> qua <i>m</i>			
21—25 Theodori sanctissimi episcopi Ancyrorum Sermo de natiuitate Saluatoris <i>q</i>	21 cy-				
rorum <i>p</i>	22 ex <i>om. p</i>	23 eidem <i>m</i>	24 qui <i>om. p</i>	est <i>om. p</i>	intellectus <i>om. p</i>
26 inopinabilis <i>T</i>	27 inopinabilis <i>T</i>	30 salutare <i>p</i>	saluatorem <i>mq</i>	31 ipsam <i>v</i>	
32 terra melior <i>vq</i>	33 uirga <i>Cq</i>	34 omnibus <i>C</i>	35 præcipit <i>p</i>		

tatem læsit. uirgo paradiso gloriosior facta est: ille enim dei cultura factus est, hæc autem secundum carnem deum || fructificauit || eligentem hominis copulari naturæ.

Vides quomodo factum est inopinabile sacramentum transcendens naturæ rationem. quia enim est uerbum dei, palam est || ex eo quod || uirginitatem non soluit. quæ parit carnem puram, || a || uirginitate cessat; sed || quia || natus est || carne || uerbum deus, custodit uirginitatem, se ipsum || ostendens per hoc uerbum ||. quando autem uerbum audis, || substantiale || intellege, non hoc quod per os effunditur. 2 paritur ergo unigenitus filius dei, qui etiam uerbum uocatur, non principium ut sit uerbum, ex partu percipiens, sed ut fieret homo, principium partum faciens. erat 10 quidem ante sæcula deus uerbum genitori || coæternus ||; quia uero homo propter homines fieri uoluit, non mutatione diuinæ naturæ, sed miraculo et uoluntate, tamquam principium ut fieret homo, partum amplexus est. propterea et ut homo natus est, et ut || deus || uerbum seruauit uirginitatem. neque enim nostrum uerbum cum paritur, corrumpit mentem, neque deus uerbum subsistentiale partum eligens || peremit || 15 uirginitatem. ultra rationem est ergo naturæ quod factum est, et nequaquam descendas ad rationes naturæ; miraculum tibi dico. noli mouere || ratiocinationes ||; deum natum tibi dico, eligentem partum, non inchoantem diuinitatem. deus || existens || proprium fecit partum, non partus eum deum constituit. quod erat, mansit, et factus est quod non erat. hoc ergo per dispensationem uolens fieri quod 20 non erat, elegit partum tamquam dispensationis initium. factus homo est non mutata diuinitate, non motis terminis diuinæ substantiæ. tu enim idem ipse Ps. 101, 28 es et anni tui non deficient, diuina scriptura dicit, et tu qui sedes in æterno, Bar. 3. 3 per hoc ostendens diuinæ substantiæ immutabilitatem. et rursus deus, inquit, Mal. 3. 6 idem ipse sum et non mutabor. non ergo mota dei substantia factus est 25 homo neque conuersus in naturam aliam. nam || iam || non esset miraculum quod factum est, si naturæ || mutatione || naturam suscepisset. multæ enim apud nos fiunt huiusmodi rerum mutationes, sed in hoc miraculum fecit deus, quia manens quod erat, factus est quod non erat. quod etiam significans magnus Paulus dicebat: qui in forma dei existens, <existens>, ait, non || rapiens umquam ||, ut naturæ 30 Phil. 2, 6 permansionem ostenderet. qui in forma dei existens non rapinam arbitratus est esse || se æqualem || deo: esse dicit æqualem deo, non || factum || fuisse aliquando. deinde rursus ait: sed semet ipsum exinaniuit formam serui Phil. 2. 7 accipiens, et illud existens et hoc factus, miraculum faciens, non naturam mutans, uolens, non coactus mutatione substantiæ. quod enim dicit deus, facit, licet ultra 35 rationem naturæ sit quod fit. habet enim et uirtutem miraculum facere ualentem et non expectantem naturæ rationem. propterea et est deus et exininitur in serui

C [= *vm*], T [= *pq*]

1 est facta *v* 2 coluit *T* eligentes *v* eligens *v* ^{corr}*m* copulare *p* 5 est¹ *om.* C
ex — quod C et ideo T 6 a *om.* T quoniam T 7 carnaliter T ostendens —
uerbum C rationem ostendens T 8 substantialiter et subsistentialiter *p* [cf. I'] substantialiter
substantialiter *q* 9/10 ut sit — principium *om.* C 11 coæternum T 13/14 propterea — uir-
ginitatem *om.* *q* 14 dei *p* uirginitate *m* uirginitatem *p* uerbum T *om.* *spat. rel. m*
regnum *v* 15 perimit T 17 descendens C descendens *m* ^{corr} ratiocinationes *v* ratio
et nationes *m* sermones T 18 non *om.* *m* 19 existens *om.* T 20 per *om.* *m*
fieri *om.* C 21 est homo *mq* 22 mortis C 24 ostendis C 25 mutata *q*
26 conuersum *p* iam *om.* T 27 mutatio T 28 miraculo *p* 30 existens *addidi*
rapiens [ἄρπιδεύς *pro* ὑπάρχεις] umquam C qui fuisset aliquando T 32 se *om.* T æqualis *p*
factum *om.* T 37 et²] et non *m* etenim *m* ^{ms} *man. recentiss.*

formam, et æqualis est deo et homo fit, et est ante sæcula et partum sustinet, et ea miracula facit quæ ratio naturæ nescit.

8 Hinc etiam pagani stultitia putatur Christi sacramentum et Iudæi scandalum
 1 Cor. 1, 23 dicunt dispensationis rationem, quod et Paulus significabat dicens: prædicamus
 Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, gentibus autem 5
 1 Cor. 2, 14 stultitiam. quare stultitiam gentibus? quia animalis homo non suscipit
 quæ spiritus sunt; stultitia enim ei est. naturæ enim adhærens animalis
 et rationibus animæ omnia || perscrutans ||, miracula dei stultitiam putat, cum non
 Ioh. 20, 19 habe(n)t secum naturæ rationem. audiens scilicet paganus quia clausa ianua
 ingressus est saluator gerens hoc pingue corpus et loco egens, ridet, non credens mira- 10
 culo, || sed || quærens rationem causæ; et audiens quia uirgo pariens mansit uirgo,
 stultitiam putat sermonem, non discens credere deo neque miraculo dei. ergo et
 immutabiliter deum || factum hominem, impossibile || putat esse quod dicitur, etiam
 hic || naturæ || mutationes exigens. sed non ita Paulus edocuit dicens eum qui
 Phil. 2, 7 æqualis est deo, factum hominem; semet ipsum namque exinanisse dixit, non amit- 15
 tentem plenitudinem diuinitatis. unde etiam dicit: nos autem prædicamus
 1 Cor. 1, 23 Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, gentibus autem
 stultitiam. et quare gentibus stultitiam, si purus crucifigitur homo? nulli
 putatur stultum quod naturaliter agitur. si quod naturale est, patitur, quomodo
 putatur stulta narratio? sed quoniam, ait, Christum crucifixum prædica- 20
 1 Cor. 1, 24 mus, quem rursus dicimus dei uirtutem et dei sapientiam (ipsis enim inquit, || uoca-
 tis || Iudæis et Græcis Christum dei uirtutem et dei sapientiam), tam-
 quam || crucifixum ||, inquit, prædicantes sapientiam, stultitiam Græcis loqui putamur
 credere nescientibus miracula facienti deo, sed de || omnibus naturæ || mouentibus
 rationes et æstimantibus iniuriam deo fieri, qui fecit proprias passiones, ut quod erat 25
 passibile, liberaret. non enim intentionem respiciunt || impletam, || salutarem
 || existentem || et bonitatem deo decibilem, sed solum quia deus sibi copulauit passiones,
 dicunt, non considerantes ex hoc salutis humanæ || restitutionem ||. nihil autem
 horum quæ || saluant || hominem, iniuriam deo facit, quæ ostendunt || eum || non passi-
 4 bilem, sed clementem. sed hominis, inquit, passiones non præsumo deo coniungere. 30
 ergo neque sanare eum || passionibus || hominem dicis neque cruce spoliaste uirtute
 diabolium neque nostrum peccatum adfixisse ligno neque propriis passionibus sanasse
 hominum passiones, neque morte dicis eum destruxisse mortem. si enim non fecit
 deus proprias passiones, unde passionibus Christi tantarum correctionum sunt factæ
 uirtutes? quomodo perempta est morte mors, nisi deus propriam eam fecisset? 35
 sed istæ passiones propriæ factæ dei uirtutem quidem tantarum correctionum ex diui-
 nitate perceperunt, tamquam dei propriæ factæ, substantiæ uero diuinitatis non no-
 Col. 2, 14 cuerunt in sua semper impassibilitate durantis. quomodo enim adfixum est ligno
 quod contra nos erat peccati chirographum, homine puro sustinente mortem? quo-

C [= *um*], *T* [= *pq*]

2 miraculum *C* 7 ei *om.* *C* enim *om.* *v* 8 perscrutatus *q* perscrutatus et *p*
 9 habent *scripsi* habet *Cp* habeant *q* 10/11 miraculum *C* 11 sed *C* et *T* 12 putant *p*
 13 hominem factum *T* impossibile naturaliter *T* 14 naturæ *om.* *T* quia *C* 15/16 am-
 mittentem *C* 21/22 electis *T* 23 crucifixam *T* 24 omnium natura *T* 26 impletam
om. *T* 27 existentem *om.* *T* dei *C* 28 correctionem *T* 29 liberant *T*
 homines *C* eum *om.* *T* 30 omnis *m* 31 passionis *p* passiones *q* ho-
 minum *q* expoliaste *T* 33 facit *p* 34—36 sunt — correctionum *om.* *C* 35 esset *q*
 36 ex] et *m*

modo autem crux peccatum crucifixit aut mors mortis tyrannidem destruxit, nisi hæc facta fuissent dei et ab illo uirtutem sumpsissent propria faciente quæ sunt nostra, non patiente natura? quod etiam significans maximus Paulus dicebat quia nullus 1 Cor. 2, 8 principum sæculi huius dominicæ passionis sacramentum cognouit; si enim 5 cognouissent, inquit, numquam dominum gloriæ crucifixissent. prop- 5 terea dicimus et manere eum quod fuit, et factum quod non fuit. substantialiter namque manens quod fuit, suscepit passiones, semet ipsum uniens naturæ passibili. subiectus factus est, regnum non deponens; factus homo est, manens et deus et uerbum; || incorporeus || existens natura inpermutabilis, factus est caro. quomodo et quemammodum? non sicut tu cogitare potes, sed sicut ille miracula facere || suf- 10 ficiens || est. quando enim miraculum tibi dico, desere rationes. signa enim et prodigia dei fide roborantur et non rationibus || perscrutantur ||. non enim || uel aliquod aliud || miraculorum nostra ratione consistit, et tamen singula facta sunt, || licet rei || ratio non permittat. hæc || et || magi confessi sunt stellæ credentes, || non || naturam perscrutantes. barbari suscipiunt fide miracula, et fidelis || tu || 15 cur incredulus es || ad || rationem humanam || labescens ||? qui ex Chaldæa uenerunt, sicut euangelista dicebat hodie, || ipsis || suis muneribus mysterium || mon- Mt. 2, 11 strauerunt || barbarorum intentionem || consideranti || bene. trinam enim speciem munerum ei obtulerunt, aurum tus et murræ, || aurum quidem, quia rex hono- batur, || tus autem, quia deus erat qui natus est; hoc enim secundum consuetudinem 20 offerebant eis quos ipsi putabant deos. optulerunt quoque et murræ, passionem, arbitror, mortis per hanc nuntiantes. uides quomodo etiam magi cognouerunt quia et deus mansit et homo factus est suscipiens mortem. factus || autem est || quod ego, ut nostram eleuaret naturam ad dignitatem suam. || unio || enim hoc facit, alteri quæ alterius sunt, coniungens. propterea ergo, cum deus esset, homo 25 factus est, ut homo fieret deus, hac copulatione ad diuinam gloriam eleuatus, ut unus idemque sit et diuine glorificatus et quæ sunt humana, perpessus. et hoc nobiscum confitebuntur omnes qui || unitionem || confitentur diuinitatis et humanitatis. quod enim unitum est, nequaquam || iam || duo, sed unum nominatur, mente autem rursus diuidis et unumquodque seorsum contemparis. ergo soluis || unitionem ||; im- 30 possibile enim simul et || seruare <unitionem> || et utrumque seorsum considerare. 6 sed quod est unitum insolubiliter, unum factum est et nequaquam || fiet || duo. sed || intellectu solo separo ||, inquit. ergo hac mente unitatem soluisti; || secundum quodlibet enim si || disiunxeris ab altero alterum, || circa hoc || etiam copulationem || incidisti ||. quid ergo soluis dispensationem || salutaris ||, duo intellegens et 35

C [= *vm*], T [= *pq*]

1 crucifixisset <i>q</i>	mors <i>om.</i> C	destruxisset <i>q</i>	2 propriam C	facientes C
facientis <i>u^{corr}</i>	4 principium <i>m</i>	5 gloriæ dominum <i>v</i>	7 manens namque <i>v</i>	8 et ² <i>om.</i> <i>vq</i>
9 incorruptibilis <i>p</i>	incorruptibile <i>q</i>	10/11 possibilis T	11 deserere <i>p</i>	12 rationibus per- scrutantur <i>m</i>
aliquid <i>q</i>	14 licet — ratio C	litteratio <i>p</i>	licet ratio <i>q</i>	et <i>om.</i> T
[CV] C	nequaquam [OY] T	16 cor <i>m</i>	in T	cadens T
17/18 mon- strauerunt aurum [auro <i>q</i>]	tus [thure <i>q</i>]	et murræ [myrrha] T	18 consideranti <i>scripsi</i>	considerantes C
22 ut arbitror <i>q</i>	23 est autem [aut <i>q</i>] T	24 unitas T	27/28 confitebuntur nobiscum <i>v</i>	28 unitatem T
29 iam <i>om.</i> T	30 unum quoque <i>p</i>	unitatem T	31 est enim <i>q</i>	seruare unitionem <i>scripsi</i>
33 mente sola [mentem solam <i>q</i>]	diuido T	33/34 secundum	quodlibet C <i>om.</i> T	34 si enim T
huius T	35 diuisisti T	salutarem T		

- Hebr. 13, 8 || unitionem || repellens? || sicut || etiam magnus apostolus ait: || Christus Iesus || heri et hodie ipse et in sæcula. heri et hodie dixit, principium temporis dans. ipse et in sæcula ait, unum eundemque dicens æternum deum et ex temporibus hominem inchoantem, existentem quidem || hoc || prius, postea uero factum || illud ||. sed quomodo, inquit, unigenitus seruus factus est, manens quod erat, et factus 5 quod non erat? uis ergo hoc cognoscere quia factus est? quomodo enim factus sit, miraculorum opifex nouit. non enim tu mihi dicere poteris quomodo
- Ex. 7, 20. 21 Ægyptiorum fluuius sanguis est factus, immutabili aquarum consistente natura. etenim uelut aqua quidem utebantur Hebræi, sanguis autem Ægyptiis Nilus est factus, et factus est quod non erat, manens quod erat. dic mihi modum. sed non 10 poteris dicere; miraculum namque dei est, || expellens || rationem. quomodo etiam
- Ex. 10, 22. 23 lumen in Ægypto factæ sunt tenebræ non extincto lumine, sed manente quod erat? dies enim Israhelitis erat et clarum eos circumfulgebat lumen, Ægyptiis autem hoc lumen factæ sunt tenebræ, et unum erat quod uidebatur: lumen erat simul et tenebræ neque ex hoc mutatum et || illud [aliud] || factum. || nihil || enim || lumine passo || 15 tenebræ || factæ || sunt || deo faciente miracula || et rationem non suscipientia naturæ. quomodo ergo aqua Nili, manens aqua, sanguis est facta? aut quomodo in sua natura manens lumen tenebræ factæ sunt? neque enim hoc corruptum et illud est factum. non enim corrupta est aquarum natura, quod designabant Hebræi hanc habentes potabilem, sed mansit ipsa natura in suis terminis et facta est sanguis, quod non erat, 20
- Dan. 3, 7 deo quippe ultra rationem ostendente miracula. Babylonia quoque flamma quomodo 48. 50 ros tribus facta est pueris? nam et flamma || erat || et ros facta est, et ambo hæc ipso ostenduntur effectum. quia quidem ros erat, tres || docent || pueri, per hoc refrigerantes; quia uero etiam et flamma fuit, || ii || qui per hanc exusti sunt, denuntiant Babylonii. uides quemammodum ignis mansit ignis et ros est factus: non duæ 25 res neque duæ naturæ, sed unum erat || et idem, || quod uidebatur. quod enim erat flamma, hoc factum est ros, non flamma mutata, et manifestant hoc Babylonii, sed || manens || quod erat, facta est ros, et testantur || illi || iusti. nequaquam ergo interrogas me modum signorum dei. rursus enim dicam tibi miracula ostendens quidem quia facta sunt, deo autem relinquens miraculorum nosse rationem. 30 proinde dic mihi: hæc miracula facit deus et flammam custodiens || rorem || facit, neque flammam mutans et ad || rorem || conuertens eam, soluere uolens tyranni sententiam et uindicare studens iniustitiam passos atque noxios consumere barbaros. || operatur itaque || huiusmodi miracula ignem in suis custodiens terminis et || rorem || ostendens et ut tres pueri liberarentur, talia miracula facit deus; ut autem mundum 35 eriperet, dubitas quia ipse manens deus, factus est homo? non indignuit flammam mutare, ut || rorem || operaretur; et ipse homo fieri uolens propter salutem hominum

9 nota: ab hinc pessima exempla uertibilium rerum et periturarum *v in mg. m in textu post Hebræi*

C [= *vm*]. T [= *pq*]

1 unitatem T	sicut C unde T	ihs xps T	4 hoc om. T	5 illud om. T
factus est seruus v	11 fugiens T	15 illud <i>scripsi</i> illud aliud C aliud T		nihil C
nec p non q	luminis passio [<i>πάθος τὸ προ παθόντος</i>] T		16 sed facta T	deo —
miracula C diuino miraculo p diuina miracula q	21 babylonica <i>v corr m</i>	flamma erat p	22 erat	
om. T	23 edocent T	24 et om. C	ii om. T	25 et om. C
om. C	28 manente T	illi om. T	30 miracularum p	31 fecit <i>mq</i>
fecit q	32 ros p res q	34 operatur itaque C operaturque p operatusque est q		ros T
35 fecit <i>mq</i>	36 non om. m	flamma <i>mT</i>	37 mutari q	ros T operetur <i>m</i>

|| quomodo || suam naturam indiguit permutare? ignis || mansit || et factus est ros; et tu dicis quia non permanet deus et fiet homo, quia naturam nostram sanare uolens deus non per alios salutem nostram, sed per semet ipsum molitus est.

Quia enim omnis creatura deficiebat ad salutem nostram qualitatem habentium || et || malignitatis et erroris (nam longa nequitiae consuetudo pro natura hominibus constat, 5 || repellens || naturam), || prophetabat || propheta, sed deficiebat || sermo || nequitia || superatus ||; angeli ministri nostrae salutis || fiebant ||, et adtestatur magnus Paulus de angelis quia omnes sunt || ministratorii || spiritus ad ministerium Hebr. 1, 14 destinati propter eos qui futuri sunt hereditate possidere salutem; angelus melior natura ministrabat ad salutem nostram, sed non liberabatur homo 10 nequitiis pronus inhærens. deficiebat ergo ad hominum <ind>iligentiam; nequitia enim malignorum bonorum studia superabat, non quia uincitur deus, sed quia arbitrio liberæ potestatis uirtutem committit, || necessitate non impellens || ad correctiones, neque nolentem trahit ad uirtutem, ut tibi uirtutem præparans spontaneam tuam 8 faciat correctionem. quid ergo? quoniam et prophetæ uicti sunt, nihil opera- 15 bantur doctores et lex deficiebat et angeli studio frustrabantur, uoluntate || hominis || non sequente quæ bona sunt, ideoque ipse naturæ creator aduenit naturamque uictam erigere uolens adstitit, non || sonans || tamquam deus neque tonitruis auditus percutiens neque nube circumamictus et ignem in nube demonstrans neque tubæ sono Ex. 19, 16 audientes terrens, sicut aliquando Iudæis apparuit timorem iniciens indeuotis, nec 20 concutiens famulum, sed gratia magis et bonitate euocans eum. propterea non uenit cum imperiali || fastu || nec obsequium deduxit archangelorum, non mouit angelorum exercitus. non enim uolebat persequi recedentem fugituum suarum legum, sed uenit omnium dominus in forma serui, || paupertatem || circumamictus, ut uenationem non effugaret. in incerto nascitur prædio, agrum incertum ad 25 natiuitatem eligens, || per || pauperulam paritur uirginem, omnia paupera, ut per || silentium || ad salutem hominem uenaretur. nam si gloriose natus fuisset et diuitias multas circumamictus accederet, dicerent utique infideles quoniam diuitiarum largitas mutationem orbis terrarum fuisset operata. si maximam Romam elegisset ciuitatem, potentiam ciuium mutationem orbis terrarum putarent. si filius fuisset || impera- 30 toris ||, potestati utilitatem adscriberent. si legislatoris factus fuisset filius, præceptis utilitatem adscriberent. sed quid || facit ||? omnia paupera et uilia elegit, omnia mediocria et plurimis obscura, ut diuinitas sola cognosceretur orbem transformasse terrarum. propterea pauperulam elegit matrem, pauperiorem patriam, egens fit pecuniis. 35

9 Et hoc exponat tibi præsepe. cum enim non esset lectus in quo dominus Lc. 2, 7 reclinaretur, in præsepe ponitur, et fit || indigentia necessariorum || prophetiæ || optima ||

C [= *vm*], T [= *pq*]

1 quomodo C non T manens T est om. m 2 fit q 3 sed om. m per om. p 4 enim om. m et om. vT 6 repellens v replens m et repellit T sicut prophetabat [prophetat q] T sermo C quippe ratio T 7 superata T sunt facti T 8 ministri T 10 angelis q 11 diligentiam CT 12 superabant p 13 liberate v necessitas non [enim q] cogit te T 14 uolente C 16 hominum T 18 aduenit C non sonans v insonans m non terrens T 22 fastu scripsi faustu C fastigio T 24 serui formam [forma q] T paupertate T 25 in om. T 26 per om. T pauperula pariter uirgine per q 26/27 per silentium C perculentium T 27 homine m hominum v ueniretur C 30 potentium p 30/31 imperantis T 32 utilitatem om. C faciunt p fecit q 33 sola om. C 34 patriam pauperiorem v 35 fuit v 36 lectum mp 37 indigentia necessariorum C opus inmensum T et optima T

nuntiatio. in præsepe enim ideo positus est, quia nuntiabat eo quod etiam || inrationabilium esca || fieret. dei namque uerbum et filius ad semet ipsum trahit et diuites et pauperes, et eloquentes et tardiloquos, cum paupertate uiuens et in præsepe iacens. uide ergo quomodo rerum indigentia || operata || est prophetiam et paupertas eum qui propter nos || est pauper factus ||, accessibilem uniuersis ostendit. nullus enim 5 metuens superbas Christi diuitias tardus fuit, nullum accedere ad eum imperii celsitudo prohibuit, sed communis apparuit et pauper, semet ipsum offerens omnibus ad salutem. in præsepe namque dei proponitur uerbum per medium corpus, ut licentiam habeat rationalis et inrationalis participari cibo salutis. et hoc puto Ies. 1, 3 etiam propheta prius clamabat, præsepis huius sacramentum narrans: cognouit 10 hos creatorem suum et asinus præsepe domini sui; Israhel autem me non cognouit et populus || meus || me non intellexit. nam licet simpliciore || sensum habeat sermo ||, ostendens Hebræum || indeuotioem || inrationabilium, sed tamen potest et hoc significare ostendente domino quia ibi ipse positus cibus || inrationabilioribus || factus est. nam non indefinite præsepe significat, sed hoc 15 præsepe inquit, || articulo || hoc, arbitror, || hoc || præsepe definite || significans ||. sed hæc quidem philosophetur qui uoluerit, uaria contemplatione scripturæ diuinæ saginatus; porro nos ostendimus quia pauper factus est propter nos qui diues est, uerbo diuinitatis salutem omnibus || facillime || perceptibilem faciens. quod etiam signi- 2 Cor. 8, 9 ficans magnus Paulus dicebat: propter nos pauper factus est, cum diues 20 esset, ut nos illius paupertate ditaremur. et quis erat qui ditabat, et quid ditabat, et quomodo iste pauper factus est propter nos? dicant nobis || ii || qui a dei uerbo separant hominem, et quod unitum est, || separantes || memoria naturarum, || qui || duo quædam || dicunt esse || Christum, et mentem solummodo ad satisfactionem ferentes. quis ergo, cum esset diues, dicito mihi, mea paupertate 25 pauper est factus? || putasne || qui apparuit homo, quem tu separas || a || diuinitate? sed numquam iste factus est diues, sed pauper ex pauperibus progenitoribus natus. quis ergo diues et quid || ditans erat ||, qui propter nos factus est pauper? deus, inquit, ditat creaturam. ergo deus et pauper factus est, suam paupertatem illius qui uidebatur, faciens; ipse enim diues diuinitate, || et || propter nos pauper 30 est factus. neque enim hominem dicere poteris diuitem factum, pauperem existentem et natura et pecuniis, neque diuitem diuinitate per dignitatem pauperem factum, si non ei quæ humana sunt, copulaueris. propterea et apostolus coaptans gloriam diuinitatis humanis passionibus, neque opinione diuidere neque sermone separare quæ unita sunt, uolens, eundem ait diuitem diuinitate et pauperem passionibus factum, 35 et aliud quidem per se esse, aliud autem propter nos passum fuisse. || si uero || qui diues est diuinitate, pauper fit humana paupertate, quomodo non etiam reliqua passus est, semel homo fieri propter clementiam uolens?

C [= *um*], T [= *pq*]

1 annuntiatio *m* 1/2 inrationabilium esca C inrationabilibus populis [*legas pabulum*] T
 4 operatus T 5 pauper factus est T 8 in *om.* C præsepi *uq* 9 puto *om.* C 12 meus
om. T cognouit C 13 sermo sensum habeat T hebræorum *Cq* indeuotionem T 14 et
om. *m* cibum *p* 14/15 irrationabilioribus *m* inrationabilibus *uT* 15 indefinita *p* definita *q*
 16 particulam T hoc^a *om.* T significatum T 17 uaria] ut ea *m* diuinæ scripturæ :
 19 facillime *om.* T 21 qui T 22 ii *om.* T 23 homines *p* et] ne *p* separant *l*
 24 qui *om.* T dicentes T esse *om.* T solummodum *p* 25 feruentes *m* ditato *p*
 26 putas T a *om.* T 28 ditauit T 29 ditauit *q* est *om.* *m* 30 et C etiam *l*
 32 diuinitatem *p* 36 si uero *om.* T

10 Sed hæc quidem sufficient; tu autem respice mihi pauperrimum habitaculum eius qui ditat cælum; uide præsepe sedentis supra cherubim, uide pannis obsitum Ps. 79, 2. 98, 1 eum qui pelagus harena uinxit, uide deorsum paupertatem, diuitias eius sursum considerans. Ier. 5, 22 sic etenim et gratiæ et clementiæ uidebis magnitudinem, si tantam dei condensationem consideraueris. nam || et in || ipsa paupertate || diuinitatis eius 5 diuitiæ || ostenduntur, stella magis declarante pauperem et barbaros ad præsepe Mt. 2, 9 pauperis adducente; sed etiam angeli gaudentes hunc prædicabant pauperem pastori- Lc. 2, 10-14 bus. canentes diuitias eius diuinitatis. nam et magi ei qui uidebatur, tus obtulerunt Mt. 2, 11 tamquam deo, non separantes naturam a natura nec opinione secantes quod unitum est miraculo semel, sed eum qui apparebat, uidentes deum, optulerunt tus ei, || hoc || 10 munere diuinam dignitatem pronuntiantes. neque autem angeli opinionibus secundum te quod natum est dei uerbum separauerunt, sed scientes et uisibilem et intellegibilem clamabant dicentes gloria in excelsis deo et in terra || pax ||, et Lc. 2, 14 non alia quidem dicentes secundum te, cogitantes autem alia et uerbis quidem confitentes unum Christum, mentibus autem diuidentes eum, sicuti tu sensus habes repu- 15 gnantes || uerbis ||, sed unum eundemque glorificabant || ut || deum, qui et in paupertate et in præsepe cunctis apparebat. propterea et pannis obsitus est et ab angelis glori- ficatus, et in præsepe positus et ab stella denuntiatus, non stella descendente ad magos (neque enim stellæ loca permutant), sed quoniam Chaldæorum terra plurimos habet stellarum motus || inspicientes ||, uirtus superna deducens magos adsumpsit stellæ 20 speciem, ut ex doctrina sua Chaldæi quod nesciebant, agnoscerent, ut cum astronomiam respiciunt, ab || ipsis || astris Christi mysteria docerentur. quia enim non erat stella, sed uirtus angelica educens barbaros ad pietatem, ipse euangelista significat, stellam Mt. 2, 2. 7 hanc etiam in die aliquando quidem apparuisse, aliquando uero celatam dicens, || aliter || autem etiam deduxisse eam magos ait et cum ipsis in Bethleem profectam. quod 25 nullus utique dicit sidera facere consueta, sed uirtutem in stellæ figura astronomis || apparentem ||. quod autem ait de stella, stetisse || illam || super puerum, uir- tutem esse || clare || denuntiabit quæ apparebat. nulla etenim stella quæ in cælo est, clara || fieret || super puerum stans, quoniam spatii magnitudo, rapiens aspectus intuitum, neque statum neque motum stellarum manifestum sensibiliter facit. stetit, 30 Mt. 2, 9 inquit, stella || super || locum ubi erat puer. || ergone || relinquens altitudinem stella quæ apparebat, humilior facta est, ut statu suo natiuitatem regis ostenderet? || tamquam regem siquidem || quærebant magi, regis interrogantes partum; uidimus Mt. 2, 2 enim, inquit, eius stellam in Orientem et uenimus adorare eum. regem quæris, o mage; qua causa tamquam deo offers tus? sed || et noui ut || regem 35 et cognoui deum; propterea et aurum ei offero et tus, muneribus simul deum, simul || et || regem denuntio.

11 Sed iste qui tunc magos ineffabili uirtute traxit ad pietatem, claram hanc festiui-

C [= *um*], T [= *pq*]

2 cherubin T 3 arena [arenæ *uq*] iunxit Cq unde *m* 4 tantum C 5 et
in *om.* T 5/6 diuinitatis — diuitiæ C diuitiæ eius diuites [diuitis *q*] T 7/8 pastoribus]
pauperibus *m* 8 uidebantur *mp* 10 hoc *om.* T 12 uerbi C 13 pax *om.* *p* pax
hominibus bonæ uoluntatis *q* 15 diuidentibus C 16 uerbum *p* uerbo *q* ut *om.* T 20 in-
spicientes T 22 ipsis *om.* T eis *m* 24 celatum *p* altera T 26 figuram CT 27 appa-
ruisse T eam T 28 clare *om.* T denuntiavit CT 28/29 quæ — est *post* stans *coll.*
29 fieret *v* fiet *m* facta est T 31 supra T ergo T 32 stellæ C statum *p* sta *m* 33 tan-
quam — siquidem C nam tamquam regem T 34 eius inquit *v* inquit eius *q* oriente
35 et noui ut *m* noui ut *v* noui et T 36 muneribus *om.* C 37 et *om.* *vT*

tatem hodierna die constituit, non iam in præsepe positus, sed in hac salutari mensa constitutus. illud namque præsepe huius mensæ mater est factum; propterea in illo positus est, ut in ista comedatur et fiat fidelibus salutaris cibus. sed præsepe quidem claram hanc designauit mensam, uirgo autem choros istos uirginitatis germinauit, Bethleemici autem diuersorii uilitas clara || hæc || templa prædixit, et panni 5 quibus tunc obsitus est, nunc facti sunt resolutio peccatorum. uides illius paupertatis quæ nunc sunt correctiones? uides paupertatem tantarum diuitiarum factam matrem? numquid nocet deorsum unigeniti ad paruum tempus abiectio, quæ tantas diuitias contulit orbi terrarum? quid ergo exprobras Christi in Bethlem humilitatem? cur paupertatem deducis ad medium, eius lucra non computans? 10 cur indignum dicis deo quod tantorum bonorum facta probatur occasio? cur aufers unigeniti causas, quæ tantam salutem hominibus intulerunt? cur adhæres passionibus et non uides passionum correctiones? cur passionem indignam dicis deo, quæ soluit diaboli tyrannidem? cur paupertatem dicis indignam deo, per quam mundus pietate ditatus est? cur mortem indignam dicis dei, qua deus nequitiam 15 Col. 2, 14 dæmonis triumphauit? cur hoc solum non dicis quia meum peccatum adfixit ligno? noli derogare passionibus per quas impassibilitas generatur, noli detrahere abiectioem ex qua tyrannis diabolica est destructa, noli exprobrare || deo || quia cæsus est palmis; || nam per hoc || a peccatis hominem liberauit. non uincula dei || dicas || indigna, quibus uincula serrarum nequitiae soluit. ne dixeris paupertatem 20 indignam dei, || quia || diabolus, cum diues esset || erroribus ||, pauper est factus; noli uituperare crucem, quæ destruxit aras; non despicias clauos, quibus orbem terrarum Christus ad unum sensum pietatis infixit; noli cogitare quæ uilia sunt, sed correctiones ex his factas ab eo qui est passus, intende. quæ non dixeris facta homine passo puro, || mentem habens || et || eis quæ clara sunt, acquiescens, || hæc recipe. cur 25 autem uocas uilia quæ deus propter hominum salutem amplexus est? nam si passiones naturaliter sunt et dicuntur, sed tamen nostrarum sanitates factæ sunt passionum. nequaquam ergo || iam || hæc passiones appelles, sed passionum nostrarum potius sanitates.

Et noli mihi membra uirginis ad obprobrium diuinitatis || efferre ||. non 30 enim horum indigna natura est, licet || subintrantes || contumeliarum passiones nobilitatem corporis || deuastassent ||. non enim turpia naturæ sunt membra, sed per concupiscentias inlicitas patiuntur iniuriam. nam si essent turpia per naturam, non hæc deus propriis manibus formasset, quia deus non turpium, sed optimorum Gen. 1, 31 creator est; uidit enim, inquit, omnia quæ fecit, deus, et ecce bona ualde. 35 nihil ergo horum quæ a deo facta sunt, per naturam propriam malum, neque turpe fecit, sed nos || a || prima cadentes creatione concupiscentiis inlicitis naturæ nostræ contumelias inrogauimus. si || ergo || cum format deus membra mulieris, non accusatur, neque cum inhabitat in eis, iniuriam patitur; in sua quippe creatura deus non

C [= *vm*], T [= *pq*]

4 uirginitate <i>p</i>	uirginum <i>q</i>	5 hæc <i>om. T</i>	6 factæ <i>p</i>	9 bethleem <i>p</i>	10 non	
<i>om. m</i>	11 honorum <i>p</i>	12 auferis <i>p</i> aufert <i>q</i>	totum <i>p</i>	15 mortem <i>om. C</i>	quia <i>p</i>	
17 lignum <i>p</i>	18 abiectioe <i>p</i> abiectioe <i>q</i>	deus <i>om. T</i>	19 nam — hoc <i>C</i>	per	quas <i>T</i>	
20 dicamus <i>T</i>	21 indignum <i>p</i>	qua <i>T</i>	errore <i>T</i> [= <i>I</i>]	22 non <i>C</i>	noli <i>T</i>	
despicere <i>q</i>	25 puram <i>v</i>	mentem habens <i>C</i>	non sponte [OYX EKQN <i>pro</i> NOYN EXQN] <i>T</i>	26 etsi <i>q</i>	27 discuntur <i>p</i>	28 iam
<i>om. T</i>	30 offerre <i>T</i>	31 aduenientes <i>T</i>	32 deuastarent <i>p</i> deuastarint <i>q</i>	37 a <i>om. T</i>		
38 enim <i>T</i>						

12 indigne inhabitat. porro si dixeris: quomodo cælum relinquens habitauit in uulua? dicam tibi et ego quia cum deus esset, homo || propter homines || factus est, manens deus et substantia non mutatus.

Confitemur denique et deum et hominem, deum quidem ante sæcula, hominem uero factum ex partu; deum quidem perpetue || consubstantialem || patri, esse uero 5 hominem ex partu incipientem, non || duo, || sed unum. non dicimus tamquam || unum ||, duplicem uero intellegimus; neque enim oportet contrarium esse sermoni sensum. non intellegimus duo et confitemur unum; quod enim dispensatione || coniunctum || est, separat nec sermo nec cogitatio. si quis uero || intellectu || separauerit quod con- 10 iunctum est, solutum intellexit, et falsus fit intellectus, separans utique quod con- iunctum est || semper. uerbis idem || confitentem habeto intellectum. unum dicis Christum, eundem et deum [idem] et hominem: ergo unum et intellege. nam si dixeris quidem unum, intellexeris autem || duo ||, sermoni tuo || repugnantem habe- 15 bis || intellectum. non ergo dicas duo quadam differentia separata; si enim unueris || sermone ||, sensu noli separare. si uero separaueris cogitationibus, || uni- 15 tionem || negasti. non ergo ad naturas diuisas animum tuum deducas, deo summam || mire operante unitationem ||. crede || miraculo ||, et noli rationibus perscrutari quod factum est. noli miraculum soluere, rationem inuenire contendens; non enim manet miraculum, || cuius ratio || cognoscitur. in his enim quæ fiunt, || si || ratio nota est || eius quod factum est, iam || nequaquam signum neque miraculum est. si uero hoc 20 signum atque miraculum est, deserens rationum causas suscipe fidem et confitere unum dominum Iesum Christum et deum et hominem eundem neque sensibus neque sermonibus || rationibusue disiunctum, ne || ea quæ unita sunt, rationibus separantes dispensationem salutarem || negemus ||. nam si unitatione dei et hominis dispensatio cognoscitur, qui unitatem diuidit, dispensationem negauit. credamus ergo dispen- 25 sationis miraculis, ut Christus, cui creditur, || hac causa || confitentibus compenset regna cælorum, quæ nos omnes adipisci mereamur gratia Christi, cui gloria et potestas in sæcula sæculorum. amen.

EIVSDEM IN NATIVITATE SALVATORIS

LVII 1 Clara præsentis festiuitatis causa et communem hominibus salutem ferens; 30 clarum præsens quoque collegium gratifice gratiam suscipiens, quoniam datur larga gratia his qui eam cum gratiarum actione suscipiunt. tanta namque donationis mensura præbetur, quanta magnitudo gratiarum actionis est apud eos qui percipiunt gratiam. quocirca quando sumens donum gratias rettuleris tribuenti, non reddi-

LVII *Græce extat in V 72 S 107 A 144*

C [= *vm*], T [= *pq*]

1	habitat <i>m</i>	quomodo]	quando <i>m</i>	2	per hominem <i>T</i>	3	et — mutatus <i>T</i>	
	non substantia commutatus <i>C</i>		5	consempiternum <i>T</i>	6	duos <i>T</i>	unum <i>C</i> duo <i>T</i>	
8	dispensationem <i>p</i>	coniunctus <i>T</i>	9	intellectus <i>T</i>	10	separat <i>p</i>	11	sempiternum <i>T</i>
	uerbis idem <i>om. T</i>		12	idem <i>p</i> in idem <i>C</i>	eundem <i>q</i> , <i>deleui</i>		unum et] et	
	unum <i>q</i>	13	duos <i>T</i>	sermone <i>p</i> sermonem <i>q</i>	13/14	repugnare facies <i>T</i>	14	intellectui <i>q</i>
		14/15	unieris <i>C</i>	15	sermonem <i>T</i>	sensum <i>vT</i> seu <i>m</i>		uero hæc <i>p</i>
15/16	unitatem <i>T</i>	16	animam tuam <i>C</i>	summa <i>m</i> summum <i>p</i> summo <i>q</i>			17	mirificante
	unitatem <i>T</i>	18	miraculum <i>T</i>	ratione <i>C</i>	19	cum ratione <i>T</i>	in — fiunt <i>delenda</i>	
	<i>erant Rustico</i>	si <i>C</i> semper [AE] <i>pro</i> E] <i>T</i>		20	eius — iam <i>C</i> quod <i>T</i>		21	causas ra-
	tionum <i>v</i>	23	rationibusque diuisum <i>T</i>	nec <i>p</i> hic <i>q</i>	24	sine dubio denegemus <i>T</i>		
25	negabit <i>v</i>	26	hanc causam <i>T</i>	27	et <i>om. p</i>	28	amen <i>om. C</i>	
		30	numerus ex <i>C</i>					

disti pro quibus accepisti solummodo, sed etiam debitorem tibi maiorum eum fecisti qui dedit. gratifice ergo suscipite gratiam, claram nobis hanc ostendentes festiuitatem. causa || uero || festiuitatis apparitio dei est apud homines, aduentus eius qui semper præsens est, aspectus eius qui cuncta uidet, præsentia illius qui complet Ioh. 1, 11 uniuersa. in sua, inquit, uenit et sui eum non receperunt; magis autem, 5 Ioh. 1, 10 ait, in mundo erat et mundus per eum factus est et mundus eum non cognouit. sed non hominum culpa est hæc ignorantia. nam propter diuinitatem naturæ incomprehensibilis humanis rationibus deus est; non enim potest mens hominum conspicerere deum. fugit enim humanum sensum diuina natura, celsior nostrarum est rationum. fraudabamur itaque ex natura meliori ad cognitionem 10 dei; quod ne fieret, suscepit naturam uisibilem inuisibilis, suscepit corpus tractabile qui tactu non detinetur, inuisibilis deus uisibilis fit, uerbum tractatur, unigenitus dei filius fit cognatus seruorum, ne lateret || hominum || cognitionem natura quæ 2 || hominem || transcendit. et noli putare alienum deo quod factum est. dudum enim dei præsentia præmeditata figuris est et semper hominibus agnitus apparuit 15 materiebus || usus quæ || a nobis uideri || possint ||.

Nam ueniat Iudæus ad medium, assit qui non credit dei naturæ apparenti hominibus in humana natura, dicat mihi quomodo Moses uidit deum. naturam uidit || <in>-uisibilem || ? nequaquam; || inuisibilis enim est hæc || rationibus humanis. quo- Ex. 3, 2 modo ergo uidit? ex rubo ardentem ignem et rubum non consumi. cur ergo non 20 credis ei qui ex uirgine natus est et uirginitatem non corrumpit? an certe tu quidem Ex. 3, 6 audiens quia ex rubo loquitur deus et dicit Mose ego deus Abraham et deus Isaac et deus Iacob, et quia procidens Moses adorauit, credis, non cogitans ignem qui uidebatur, sed deum qui loquebatur; cum uero uuluam uirginalem commemorauero, abominaris et refugis? dicito || etenim || mihi, quid abiectius est, rubus an uulua 25 uirginalis concupiscentiis munda peccati? nescis quoniam quæ antiquitus gesta sunt, meditatio iuniorum sunt et horum quæ nunc aguntur? nam sacramenta || hæc || præformata sunt per antiqua. propterea rubus accenditur, ignis || ostenditur ||, et quæ sunt ignis, non operatur. inluminat, non corrumpit; splendificat, non incendit; beneficium præstat, non punit. putas in rubo non uides uirginem? 30 putas in igne clementiam non uides eius qui uenit? iudex adest inter eos qui iudicantur, et iudicium non fit; iudex in his qui || condemnati sunt ||, et nequaquam supplicium; iudex aduenit non iudicans sed docens, non condemnans sed sanans. uides quomodo ille antiquus ignis hanc clementiam nuntiauit. noli mirari si per uuluam uirginalem, cum deus esset, natus est; nihil enim putat iniuriam deus quod est occasio 35 salutis hominibus. tu quidem non ita uilem dei naturam arbitraris, tamquam quæ esse aliquando subiecta possit iniuriis. nihil enim abiectorum quæ || elegit || propter nos, iniuriam facit illi naturæ, propria || uero || facit inferiora, ut saluet naturam nostram. || quando || ergo quæ abiecta et uilia sunt, dei naturam non || iniuriant ||,

C [= *vm*], T [= *pq*]

3 uero <i>om.</i> T	aduentus est C	12 est deus <i>m</i> est deus et <i>v</i>	13 humanam T
14 humana T	16 usus quæ <i>in</i> usquæ <i>corr.</i> <i>p</i> quæ <i>q</i>	possent T	17 apparente C
18. 23 moyses C <i>q</i>	18/19 uisibilem C an inuisibilem T	19 inenarrabilis est enim T	hæc
<i>om.</i> T	21 corrumpit <i>p</i>	22 qui <i>p</i>	23 proce-
dens <i>p</i>	credens C	24 qui ² <i>om.</i> <i>m</i>	25 enim T
28 hæc <i>om.</i> T	28/29 efficitur T	30 ponit <i>p</i>	26 concupiscentiæ <i>v</i>
demnantur T	37 passus est T [<i>ἀνείχετο pro εἴλετο</i>]	32 his T eos C	peccatis C
suam <i>m</i>	dum T	38 uero <i>om.</i> T	39 nostram]
	exhonorant T		

sed salutem hominibus operantur, quomodo dicis ea quæ causa nostræ salutis sunt,
 3 iniuriæ occasionem fuisse deo? apparuit igitur deus hodie per uirginem et uirgo
 mansit uirgo et mater facta est. incorruptionis enim opifex corruptionem non
 operatur, creator immortalitatis nihil || corrumpit ||.

Quia uero et Fotinus purum hominem dicit qui natus est, dei non dicens esse 5
 partum, et qui ex uulua processit, hominem || proponit a || deo diuisum, || dicat || nunc
 || mihi || quomodo natura humana per uuluam uirginalem nata uirginitatem uulua
 seruauit incorruptam. nullius enim hominis mater uirgo permansit. uides
 quomodo duplicem sensum || de || eo qui natus est, præbet mihi quod natum est?
 nam si secundum nos natus fuisset, homo et esset; si uero matrem uirginem seruauit, 10
 deus, qui natus est, a sapientibus cognoscitur. deus enim aduenit in mundum,
 non locum de loco mutans, sed naturam circumamictus meam, ut ita dicatur, uideri
 uolens naturaliter inuisibilis. quocirca non habuit initium esse deus ex partu, sed
 ut <ap>pareret homo. quia enim cum deus esset, homo fieri uoluit propter clementiam
 circa nos, ut nos iudicem uelut cognatum amplecteremur et ut haberemus præsumptio- 15
 nem qui ex propriis operibus fiduciam non habebamus. ad tribunal enim adducti ii
 quibus ex propriis uirtutibus fiducia non erat, sumunt || quasi || ex cognato fiduciam.
 quid igitur? aduenit deus existens ad homines, non locum ex loco mutans, sed
 inuisibilem naturam ostendens uisibilem et uisus ut homo et tamquam cognatus
 hominibus apparens, sicut etiam euangelista prædicans dicit quia uerbum caro 20 Ioh. 1, 14
 factum est.

4 Quomodo possibile est deum uerbum fieri hominem, requiris et modum dei
 miraculorum nos exigis? si comprehensibile nobis esset quod incomprehensibile
 est || ratione ||, miraculum non || erat ||, sed causa naturæ; si uero miraculum et signum
 est quod factum est, cede rationem domino miracula facienti. quia enim factum 25
 est, scire te uolo et ex || hoc || quod factum est, fructum fide lucrari; quomodo uero
 factum sit, operanti cede. nam si tu quidem medico credis iubenti et non perscrutaris
 modum curæ, credens arti tuam salutem, sed nec alter quispiam non artifex
 artificis perscrutatur modum, sed cognoscit quidem quod factum est, modum uero
 arti concedit, tu cum omnia mire a deo facta sint, rationes exquiris, tamquam indigens 30
 rationibus, ut hæc ipsa cum deo miracula tu quoque facias? sed quod dixi, etiam
 nunc dico: rei cuius rationem cognoscimus, huius natura non miraculum est neque
 signum. quale est quod dico? instructor ædificat domum: rem cognoscimus,
 materias conpositas intellegimus, dicere [uero] quod factum est, || ualemus, etiam
 si || propter imperitiam operari hoc non sumus idonei. plasmavit nato cæco oculos 35 Ioh. 9, 1.6
 unigenitus ex luto. hoc ultra rationem est nostram; miraculum uocatur quod
 rationibus hominum perscrutari non poterit; signum dicitur ultra consuetam naturam
 natiuitas. et quia quidem factum est, nouimus, modum uero dicere non ualemus.
 ex luto siquidem uas et lateres fiunt, non oculorum pulchritudo formatur, non mem-

C [= *um*], T [= *pq*]

3/4 incorruptionis — operatur <i>om. m</i>	4 creator <i>om. p</i> creatorem <i>p^{corr}q</i>	mortali-
tatis <i>p^{corr}</i>	6 ponit <i>T</i>	7 a me <i>T</i>
9 in <i>T</i>	10 uirginem seruauit matrem <i>C</i>	12 uidere <i>p</i>
10 uirginem seruauit matrem <i>C</i>	12 uidere <i>p</i>	14 appareret <i>Baluze</i> pareret <i>Cp</i>
16 ii] in <i>m</i>	17 sumant <i>C</i>	20 uerbo <i>p</i>
24 sermone <i>T</i>	28 tuæ <i>C</i>	23 nos <i>T</i>
28 tuæ <i>C</i>	30 exquires <i>p</i>	25 enim <i>om. C</i>
30 exquires <i>p</i>	33 quale — dico] est quale dico <i>v</i>	26 eo <i>T</i>
34 uero <i>delere oblitus est Rusticus</i>	non ualemus <i>T</i>	34/35 etiam si <i>C</i> et <i>T</i>
38 natiuitatis <i>m</i> nouitas <i>q</i>	quidem <i>T</i> quod <i>v om. m</i>	37 potest <i>q</i>
		39/p. 164. 1 membra <i>m^{corr}</i>

brana subtilia componuntur, non pupillæ || nobilis || decor, non || uisus || diuersitas || consistit, non circuli subtilitas cum || tota subtilitate tornatur ||. luti natura non est || ad || oculi pulchritudinem || duci ||. ergo quod natura terræ non recipit (non enim eius natura in se habet oculi uisionem), hoc egit miraculorum creator ad suam uoluntatem naturam trahens, || non ipse seruiens rationi naturæ ||. noli ergo in 5 infirmitatem humanæ naturæ cadere; noli dicere: quomodo hominis natura cepit deum, quomodo deus factus est homo, quomodo deus uerbum || factus || est caro 5 uisibilis? sed quia factum est, crede, modum uero et rationem cede creatori. si autem uis etiam per exemplum hoc declarari, tibi monstrabo quomodo quod incorporeum est, corporatur, quod inuisibile, uidetur, non propria natura mutatum, sed 10 suscipiens figuram uisibilem atque tractabilem. sermo iste prolatiuus, id est hominum, quo utentes alterutris conuenimus et cogitationes ad inuicem explanamus, sermo est incapabilis, sed neque manu tractabilis, auditu uero solummodo || personans ||. sed dum præsentem prolatiuum sermonem ad exemplum subsistentialis uerbi defero, non putes me prolatiuum dicere deum uerbum, absit. uerbum enim dicitur uni- 15 genitus, interpretante diuina scriptura impassibilitatem natiuitatis eius, quoniam et mens hominis impassibiliter parit uerbum. propterea alicubi quidem filium eum Hebr. 1, 3 appellat patris, alicubi autem uerbum nominat, alicubi autem splendorem uocat scriptura diuina, singula horum nomina de illo dicens, ut intellegas ea quæ de Christo dicuntur, esse citra blasphemiam. alibi etenim aliis de eo appellationibus usa est, 20 6 aptam gloriæ dei doctrinam facere uolens. quale est quod dico? filium uocat patris unigenitum, consubstantialiorem probare uolens. quia enim tuus filius eiusdem tibi naturæ fit, uolens sermo ostendere unam substantiam patris et filii dicit filium patris, qui ex eo natus est unigenitus. deinde quoniam natiuitas et filius apud nos ostentationem præbent passionis in natiuitate procedentis, ideo hunc filium 25 appellat etiam uerbum, impassibilitatem natiuitatis eius nomine isto demonstrans. || sed || quoniam pater quispiam factus || quippe ut homo || indubitanter senior suo filio demonstratur, præbente hac appellatione ut præintellegatur filio pater, ne hoc ipsum etiam de diuina natura putares, sed coexistentem coæternæ patri unigenitum Hebr. 1, 3 intellegeres, splendorem uocat unigenitum patris. splendor enim nascitur quidem 30 ex sole, non autem intellegitur || uspiam || sole posterior, sed ex quo sol, ex tunc ex sole natus splendor. coexistere itaque semper patri filium splendor tibi denuntiet, impassibilitatem natiuitatis ostendat uerbum, || id est ratio ||, consubstantialitatem uero filii nomen insinuet.

7 Sed ad || proposita || redeamus et hodie nati || dei uerbi || præsentiam de- 35 claremus et per exemplum ostendamus quomodo quod natura non est uisibile, uisibile fit, et quod non tractatur eo quod incorporeum est natura, inuenitur esse tractabile. sermo igitur iste quem proferimus, quo || in || alterutris locutionibus utimur, sermo est incorporeus, non aspectui subiectus, non tactu tractabilis. sed dum sermo induerit litteras et elementa, uisibilis fit, aspectu comprehenditur, 40

C [= *vm*], T [= *pq*]

1 nobilis <i>om.</i> T	uisus <i>scripsi</i> munus C <i>om.</i> T	diuersitas ipsa T	2 toto colore
coronatur T	tota] <i>postulatur</i> tanta	3 ad <i>om.</i> T	reuocare T
paruit natura iussioni T	7 homo factus est deus C	facta <i>p</i> factum <i>q</i>	5 non — naturæ C et
8 crede <i>m</i>	10 corporetur C	13 personans C susceptibilis T	est <i>om.</i> <i>m</i>
16 impossibiliter <i>m</i>	17 eum] <i>au</i> <i>m</i>	18 alicubi ²] aliquando <i>v</i>	14 subsistentiabilis <i>p</i>
secundum hominem T	31 uspiam <i>om.</i> T	32 natus est <i>v</i>	25 ideoque <i>p</i>
35 præsentia T	uerbi dei T	38 in <i>om.</i> T	27 et T
			33 id est ratio <i>om.</i> T

|| tactu || tractatur. pone namque mihi aliquem loquentem ad aliquem: numquid prius uidetur sermo, numquid manu tractamus || hoc quod effunditur || uerbum? si autem quæ dixit, in charta scripseris, quod prius non uidebamus, postea uides; et quam non tractaueras prius speciem uerbi, hanc per chartam tractas et litteras. qua causa? quia incorporeus sermo corpus chartæ et figuram est 5 indutus elementorum. ergo quia clarum exemplum factum est et || memoratus || es exemplo rei quæ fit per consuetudinem, age, monstremus quomodo unigenitus filius dei deus uerbum ante sæcula cum patre incorporeus existens naturaliter hominis naturam propriam faciens postea per uirginem natus est, non initium sumens ut esset deus, sed ut appareret homo. non enim mihi dicas: quoniam de patre natus est 10 unigenitus, quomodo rursus de uirgine natus est? ex patre natus est naturaliter, ex uirgine natus est propter dispensationem, illud || tamquam || deus, || hoc || uelut homo, quoniam et tuus sermo || natiuitas || est tuæ mentis, sed cum sermonem istum quem peperit tua mens, || inserere || uolueris elementis et litteris et figurare || uolueris || chartæ, manu scribis litteras et quodam modo rursus per manum generas uerbum, 15 quod neque sumit initium ut sit, quando per manum scriptum est, neque tunc procedit ut sit, quando manus litteras figurauerit, sed ex mente quidem natum est, ut 8 autem appareret, initium ex manu sermo litteras figurante suscepit. quia ergo exemplum palam est et imago notissima facta est, age, || principali rei coaptemus || imaginem. hic mentem, illic intellege patrem; hic sermonem ex mente cognosce 20 natum, illic uerbum substantiale et || subsistentiale || intellege natum ex patre; hic manum uides per litteras parientem sermonem, illic intellege uirginem per corpus uerbum parientem, non initium diuinitati dantem per partum, absit, sed apparendi deum hominibus hominem factum. quia enim factus est quod ego, necessario natus est sicut ego, cum naturam meam meumque partum necessario suum fecit deus 25 uerbum et matrem amplexus est uirginem et per uuluum uenit ornatam || uirginitate ||. nihil enim horum quæ finxit deus abominatur, quia nihil indignum operum eius factum est. omnia enim bona et bona ualde, si ea uideamus sicut creator uidit facta; uidit Gen. 1, 31 enim deus omnia || quæcumque || fecit, et ecce bona ualde. impassibilibus ea respice oculis, et sicuti deus, hæc uides ualde bona. abice passionem, 30 et factorum intelleges || nobilitatem ||.

9 Quid ergo mirum si in suo opere et domo inhabitauit deus? tu uero dicis quidem eum digne in cælo habitare, indignam uero mansionem eius || hunc || hominem arbitraris, causas || discernens non ueritate rationum ||, sed passione atque præsumptione. dic || enim || mihi, quid celsius, cælum an homo? quid deo pretiosius, 35 sol an homo? || non enim mihi || elementorum respicias claritatem neque propter bonum colorem || præiudices || naturam neque excellentem claritatem solis obstupescas

C [= *vm*], T [= *pq*]

1 tactuque T 2 hoc — effunditur C prolatum T 6 memoratus m memoratus v ammonitus T 7 monstrauius p 8 cum patre om. m 11/12 naturaliter — est om. C 12 tamquam C tamen quoniam T hoc om. T 13 natiuitatis T 14 interponere T uolueris³ om. T 15 manus C, corr. v 18 literis q figurate *pv*corr^m figuratus q suscipit p 19 principalibus aptemus T 20 nosce m 21 substantialem p substantialiter T 22. 23 parietem p 23 apparendo q 25 natus p factus Cq natura mea Cp 26 deus uirginem p ornatum m ornatus v uirginitatem T 28 factum p 29 quæ T 31 intellegis p pulchritudinem T 32 domum p 33 cælum C indignum C mansione C hunc om. T 34 discernis T ueritatem sermonum T 35 enim om. T 35/36 quid deo — homo om. C 36 non — mihi C nolo ut T 37 præponas T

Iob 10, 11 nec quia ego pelle et carne indutus sum secundum || diuinum || Iob, sed rationalis animæ considera nobilitatem. uide hominis || compactionem ||, et mirare animam. mentem habet omnibus præesse ualentem || et imperare ||, manus accepit ministrantes sapientiæ mentis, instrumenta omnium artium operatur. solum hoc creaturarum omnium necessitate liberum factum est; dominum uoluntatis propriæ solum hominem 5 formauit deus. non uides solem sub necessitate || iter || currentem? non uides in una specie eius || euectionem ||? quare? quoniam uoluntatis suæ dominus non est. tu uero || procedis || liber, agis quæ uis, non habens necessitatem impellentem te uiolenter, liber anima factus es. sol seruus necessitatis, homo uero uoluntate liber. ||quis|| ergo melior, dic mihi, seruus an liber? qui sub iugo necessitatis 10 est, an qui omni necessitate solutus est? nihil ergo mirum || neque || inopinabile, si in homine inhabitauit deus, quem propriam imaginem mox formans amplexus est.

10 circa hominem namque suum propositum deus mox in initiis creaturæ monstrauit, Gen. 2, 7 puluerem quidem sumens de terra et fingens eum, imaginem uero instruens diuinitatis Gen. 1, 27 suæ. cur ergo quod in tali opere facturus erat, ita ex uili natura formauit? quare 15 non || ex claritate || solis assumens fecit hominem, sed de terra et puluere eum formauit, ex elemento inferius iacenti et conculcabili? qua causa, || uis || agnoscere? quoniam futurus erat honorare hominem, uilem || ei dedit || naturam, ne celsitudine honoris eleuaret hominem ad superbiam, ut quando ultra naturam honoraretur, reprimeretur naturæ memoria et magnitudinem honoris agnosceret, non sua dignitate, sed gratia 20 conferentis. ergo et hoc fuit clementiæ creatoris, ut imago dei ex terra haberet

11 naturam sapientiæ mediocris. quocirca nobile animal homo est, || licet || postea contumeliam sustinuerit passionibus inuectis. non || enim || eum intendas offendentem, sed ante præuaricationem legis considera imaginis dei cognationem. cur ergo despicias cadentem, primam eius facturam oblitus et honorem anticum non || com- 25 putans ||, quem ei rursus cum plurima munificentia reddidit deus, uniens sibi suam imaginem? nihil ergo dissonum illius clementia factum est. neque enim iniuriosum est bono domino communicare seruo rebus seruilibus ad utilitatem famuli; non enim iniuriam patitur per ista qui bonus est, sed quod est, per talia magis agnoscitur. noli mirari causam. nam si temet ipsum domum fabricaueris deo, et in te in- 30 habitabit, licet non ita sicut in filio; in Christo enim || habitat || omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. sed o miraculum: omnis plenitudo diuinitatis in uno || inhabitat || et omnia complet et continet creaturam, totus existens in uno et a nulla creatura || separatus ||. nec tibi quod || dictum est ||, impossibile uideatur. nam et ego nunc profero sermonem et is sermo totus est in uno et uerbum in omnibus 35 factum est, et totum uerbum cepit unus et a multitudine uerbum non circumscribitur. si igitur res quæ fit et perimitur, et in uno tota inhabitat et in omnibus fit, quid

C [vm], T [= pq]

1 sacrum T	2 compactionem v compunctionem m creaturam T	postulatur animal
3 et imperare om. T	5 domini v deum m	6 iter om. T
dictum q	suæ om. C	7 euectionem C ductum p
11 neque C nihil T	12 habitauit m	14 imagine q
17 iacente C	uelis T	18 ei dedit C edidit T
exciderunt ἐνέχυρον γὰρ εἶχε τὴν φύσιν	licet enim C et licet T	19 leuaret m
26 reddit m	ueniens suam sibi C	22 post naturam
30/31 inhabitauerit v habitauerit m	31 inhabitat T	23 tamen T
dictum est C dicit p dicitur q	35 uerbum om. C	27 clementiæ q
et] ex m	hominibus m	30 ipsam C
		33 habitat T
		34 diuisus T
		36 factus v
		37 quæ] et que m

mirum tibi uidetur si deus et totus in || homine || inhabitauit et in omnibus inuenitur?

- 12 Causa igitur festiuitatis est quia deus factus homo est, sumens humana, ut daret diuina, || et || suas faciens passiones, ut donaret impassibilitatem, subiens mortem, ut largiretur immortalitatem. denique suas hominum passiones fecit, non natura 5 mutata, sed uoluntate hæc propria faciens; et merito facit hæc, hominem liberare uolens. pro qua itaque causa suas passiones hominum fecit? quoniam uolebat passione adimere passionem et morte mortem destruere et per similia similia proposuit expugnare ||, suificat crucem ||, suas facit palmas, uincula sua facit, ut dei factæ passiones contra passiones acciperent potestatem. non enim natura dei læsa est; 10 neque enim mutatione sua suscepit passiones, et ideo fortitudinem a deo passiones contra similia perceperunt. iam enim mors tamquam dei facta destruit mortem, et moriens soluit tyrannidem mortis, quoniam et deus et homo erat. non enim purum hominem crucifixerunt Iudæi neque uisibilem solummodo naturam transfixerunt, sed ei qui || inerat deo ||, intulerunt præsumptiones, qui uisibilis naturæ fecit 15
- 18 proprias passiones. et ut hoc quoque tibi fiat manifestum, ad exemplum ab initio dictum rationem denuo reducamus. pone enim principem loqui sermonem et hunc formari per litteras in charta aliqua, quæ dicitur sacra, et dirigi ciuitatibus sermonem circumamictum et charta et litteris libertatemque donantem aut alia quædam 20 dona regalia indigentibus deferentem; || sed || hanc quæ dicitur sacra lingua || Latorum ||, suscipiat aliquis inoboediens et ciuitatis inimicus et hostis imperatoris et sumens chartam dirumpat. quid ruptum est hic, charta solummodo an etiam sermo regalis? denique si charta || disrupta || est sola, facile est comparare quod ruptum || est ||, sine reatu qui rupit, || si erat ||, quinque obolis solummodo condemnandus. sed pœnam suscipiet nouissimam atque torquebitur et ad mortis sententiam deducetur 25 non tamquam chartam || discerpens ||, sed tamquam etiam uerbum imperiale dirumpens, cum utique uerbum imperiale impassibile sit neque manibus capiendum per suam naturam neque rumpi possibile. sed ipsum disruptum est, chartæ et litterarum passiones proprias faciens. uides quomodo quod impassibile est, suscipit passionem, dum communicat naturæ passibili? non enim sermo propria natura 30 disruptus est et passionem chartæ elementorumque suscepit. non igitur securus sit Iudæus tamquam purum hominem crucifigens. quod enim uidebat, charta erat; quod autem in eo celabatur, imperialis sermo, natus || ex || natura, non prolatus per linguam. uerbum namque unigenitus dicitur, non || prolatus ||, sed || substantialis et subsistentialis ||. nihil enim propria natura patitur quorum impassibilis 35 ratio est; proprias uero facit || huius || uisibilis passiones, et sicut imperialis sermo litterarum iniuriam ipse suscepit et passio chartæ est propria facta sermonis, ita unigenitus dei deus uerbum crucifixi fecit proprias passiones. propterea sicut qui

C [= *um*], *T* [= *pq*]

1 et totus et <i>m</i>	homine <i>C</i> uno <i>T</i>	habitauit <i>v</i>	hominibus <i>v</i>	4 et <i>om.</i> <i>T</i>
subiciens <i>m</i>	6 fecit <i>q</i>	7 facit <i>p</i>	9 suificat crucem <i>om.</i> <i>T</i>	fecit plagas <i>q</i>
fecit <i>mq</i> , <i>corr.</i> <i>m</i>	12 factam <i>p</i>	destruxit <i>m</i>	14 solummodo uisibilem <i>m</i>	15 in ea erat <i>T</i>
deo <i>om.</i> <i>T</i>	16 fiat tibi <i>C</i>	18 diri <i>m</i> dici <i>v</i>	19 cartæ <i>v</i>	aut] ut <i>m</i>
<i>om.</i> <i>C</i>	si <i>T</i>	20/21 romanorum <i>T</i>	22 diruptum <i>q</i>	23 rupta <i>T</i>
24 est et <i>T</i>	est qui <i>q</i>	si [= <i>el</i>] <i>C</i> aut [= <i>ñ</i>] <i>T</i>	erat <i>om.</i> <i>T</i>	26 decerpens <i>T</i>
imperialem <i>mp</i>	28 chartam <i>p</i>	29 suscepit <i>mp</i> , <i>corr.</i> <i>m</i>	30 passibile <i>p</i>	31 disruptum <i>C</i>
32 uidebatur <i>q</i>	33 ex <i>C</i> est <i>T</i>	34 prolatiuum <i>T</i>	34/35 substantiale et substantialiter <i>T</i>	
36 propria <i>C</i>	fecit <i>q</i>	huius <i>C</i> rei <i>T</i>	uisibiles <i>vp</i> <i>corr</i>	37 propria est <i>C</i>

sacram imperialem discerpit, tamquam imperatoris dirumpens uerbum ad mortem adducitur, sic crucifigens Iudæus quod uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum deum uerbum præsumptiones iniciens. iam enim deus tamquam passionem suam ulciscitur quæ præsumpta sunt.

18 Sed sufficiunt quæ dicta sunt, quoniam cogitare oportet et pro || uestra || memoria; 5 multitudo namque dictorum || superebulliens ab || audientium || sensu || auditorem facit inmemorem. mereamur autem per gratiam dei, ut et quæ dicta sunt, mente percipiatis et aliis ex istis || propositis || et regnum cælorum pro his hereditate possideatis; quod omnes || nos adipisci contingat || gratia Christi, cui gloria et potestas in sæcula sæculorum. amen. 10

OMELIA REGINI EPISCOPI CONSTANTLÆ CYPRI

LVIII Mihi quidem tacere uidebatur et ex hoc patres honorare et non signum || in-
scientiæ || mæa hoc sermone relinquere, deinde etiam apud uiros tales dicere, magis
autem pro causa sic maxima atque terribili, quam quilibet etiam solummodo cogitando
tremescit. sed quoniam etiam tacere uolentes non sinis, o sapiens, || et || mihi 15
iam sermonibus inchoandum est. dicta etenim sunt de te a multis ante nos talia;
Ies. 14, 12 nihilo minus et a me dicendum: quomodo cecidit de cælo lucifer, qui mane
Apoc. 18, 2 oriebatur, et quomodo cecidit Babylon? cui enim alio te conparet quisquam,
non uideo. Iudæis te conparo, Iudæis domini || necatoribus ||? quorum impietatem
Deut. 32, 9 nutristi, quos illudere coegisti tamquam nihil agentes; sed isti sors dei aliquando 20
fuerunt legemque susceperunt et innumeris bonis potiti sunt, miseri quidem et illi,
per tanta bona benefactorem non agnoscentes, sed pro beneficiis contra dominum
Ies. 10, 22 iniurias inferentes. sed tamen dictum est de eis: si fuerit numerus filiorum
Rom. 11, 23 Israhel sicut harena maris, reliquiæ saluæ fient et alibi rursus: potest
deus iterum inserere eos. de te uero, abominabilis, quid dicturus sim? quid 25
quoque te dicens aliquis recte dicat? miserum Cain? sed etiam illius sunt
mitiora quam tua. et si interrogaueris * * dicam: sed Cham iniuria parua est;
non enim hæc comparabuntur illis. nam et quæ sub Nœ præsumpta sunt, transcen-
Gen. 19 disti, et quæ Sodomis gesta sunt, tuis cedunt blasphemias, ut bene dicatur || etiam ||
Ez. 16, 52 de te illud: iustificabitur Sodoma ex te. illud namque in uno orbis terrarum 30
loco præsumebatur et impietas ad contribulos ueniebat; tu uero in paruo tempore
orbem terrarum commouisti, subuertisti fidem, ineffabilem dispensationem, quantum
Ies. 1, 6 ad te uastasti, || ut etiam || de te dicatur: non est medicamentum ponere neque
oleum neque ligaturas. oportebat itaque olim ad || conuictionem || manifestam
Num. 16, impietatis || pro paruis || horum quæ præsumpsisti, migrare || te et || tabernacula tua 35
31. 35 aut concrematum aut uulneratum effici, ut simplicioribus pœnas dedisse uidereris; apud

LVIII Græce extat recensio breuior in V 70 S 105 A 143

C [= *um*], T [= *pq*]

1 decerpit CT	3 præsumptionis <i>vp</i>	5 uestri T	6 superebulliens ab C
procedens T	sensum T	7 et <i>om.</i> Cq	8 alia q
propositis mT	9 nos — contingat C	adipiscamur T	
11 constantinæ C	cyprii v	12/13 scientiæ T	14 quam quilibet vT quamlibet m
15 et <i>om.</i> T	16 ante nos <i>om.</i> C	19 negatoribus T	20 malim agenti
26 cain Cp	Cham q	27 lacunam signaui, e. g. supplendo an Cham	cham vT
cain m	iniuriam p	29 cedent p	etiam <i>om.</i> T
de] ad v	34 utique q	olim <i>om.</i> C	31 contribulos q
paruis <i>om.</i> T	te et C de T	tabernaculo tuo q	33 etiam ut T
			35 pro

nos enim iam dedisti et denuo dabis. sed quoniam deus uerbum etiam propter te fieri passus est caro, qui a te diuiditur, adhuc præparat tibi tormenta per flammam, sciens quidem quia non eris melior, et || inexplicabilem || tibi punitionem parans. || sed quid dicam, mari et morte stultior? nam mare deum agnoscens || dorsum strauit ad Mt. 14, 25^{sq.} incessum et conseruum suscepit dominicis obædiens nutibus, mors autem Lazarum 5 reddidit post consuetam legem, cum scirent ambo præcepta dominica, illud quidem || uetus ||, hoc uero nouum. || et || taceo solem terrore celatum || et || petras fissas et aperta Mt. 27, 45. monumenta, et si parua tibi sunt hæc ad conparationem diuinitatis, erubescere testi- 51. 52 monium resurgentium. itaque, fratres, || scientes quia || ossa putrida membrorum et rupta || uermium || pabula propter mortem sunt, || illos || quidem similibus pasci 10 in secta nequissima relinquendum est; nos autem diuinis || pascamur || uerbis, qui deum carnem factum confitemur et conuersari nobiscum unigenitum a paterna forma non recedentem. imago namque est paternæ benignitatis et || iam condescendens ||, cui gloria in sæcula. amen.

EXEMPLAR EPISTVLÆ SCRIPTÆ A SANCTA SYNODO AD ARCHIEPISCOPVM ROMANVM 15
CÆLESTINVM SIGNIFICANS QVÆ GESTA SVNT IN EPHESENO CONCILIO

LVIII, 1 Sanctissimo et || religiosissimo || comministro Cælestino sancta synodus quæ secundum dei gratiam congregata est in || Ephesorum || metropolim, in domino salutem. Tuæ quidem sanctitatis circa pietatem zelus et circa rectam fidem saluatoris omnium nostrum deo amica uel placens sollicitudo digna omni admiratione 20 || facta est ||. mos est enim uobis ita magnis existentibus in omnibus || glorificari || 2 et omnia studia ecclesiarum uestra propria facere. quoniam autem oportebat omnia ad scientiam tuæ sanctitatis referri quæ subsecuta sunt, scribimus necessario quia secundum uoluntatem omnium nostrum saluatoris Christi et secundum decreta piissimorum et amatorum Christi imperatorum congregati sumus in Ephesorum 25 metropolim ex multis et diuersis prouinciis ultra ducenti existentes numero episcopi, deinde piissimis decretis amatorum Christi imperatorum, per quæ uocati sumus, tempus || definientibus || sessioni sanctæ synodi diem sanctæ pentecostes || omnibusque || d. 7. m. Iun. concurrentibus, maxime quia continebatur in litteris imperatorum ut si non aliquis a. 431 occurrisset post definitas indutias, non bona conscientia abesset et esset inexcusabilis 30 tam apud deum quam apud homines, defuit reuerentissimus Iohannes Antiochenorum episcopus, non quasi uoluntate simplici, sed neque spatio itineris impedimentum faciente, sed occultans mente consilium et cogitationem dissonantem a deo, quam non 3 longo tempore ueniens Ephesum demonstrauit. distulimus igitur concilium post definitum diem sanctæ pentecostes in totis decem et sex diebus, cum || certe || multi 33

LVIII *Græce extat in V 82 S 73 A 54; uersio T hic illic correctæ extat in Collectione Veronensi 22*

C [= *vm*], T [= *pq*]
1 enim *om. v* 3 et *om. C* inconpræhensibilem T $\bar{p}$ parans *m* 3/4 sed —
agnoscens *om. T* 4 deorsum *m* 7 uetus est T et¹ *om. T* et² *om. T* 8 erubescere *p*
9 scientes quia] sunt [sint *q*] qui uiderunt [uiderint *q*] T ossa *om. C* membrarum *p*
10 uermibus quorum T sed illos T 11 pascimur T 12 carne *p* conseruari *m*
13 iam *om. T* condescensio T
16 ephesino C 17 numeri hinc inde ex C reuerentissimo T [= *US*] 18 ephesiorum T
21 facta est] fuit T [= *US*] bene probari T [= *US*] 23 omnia *om. C*
referre *v* 26 metropoli *vq* 28 definitiuus T omnibus T [= *US*] 31 antiochenus *m^{corr}*
34 longo post *q* consilium *p* 35 pentecostes *vq* pentecosten *m* pentecostæ *p* [= *US*] certe *om. T* [= *US*]

tam episcopi quam clerici et ægritudine comprehensi et afflicti essent in expensis, aliquanti uero et de uita migrassent, et erat, sicut perspicit et tua sanctitas, iniuria magis contra sanctam synodum quod agebatur. tanta enim dilatione peruerse usus est, cum utique eum præcessissent multi ex longioribus spatiis. uerumtamen post diem sextum decimum præcesserunt quidam ex his qui cum eo erant, episcopi 5 metropolitæ duo, Alexander Apamiæ et alter Alexander || Hieraspoleos ||; deinde nobis incusantibus aduentus tarditatem reuerentissimi episcopi Iohannis, dixerunt non semel, sed sæpius quia demandauit nobis nuntiare || religiositati || uestræ quod 4 si contigerit eum adhuc morari, non differri synodum, sed facere quæ oporteat. his nuntiatis et manifesto facto tam ex tarditate quam ab his quæ ab eo nuntiata sunt, 10 quia recusat concilium, siue Nestorii amicitia præstans siue quia clericus fuerat sub se constitutæ ecclesiæ siue quorundam pro eo petitionibus cedens, consedit sancta synodus Ephesi in maiore ecclesia, quæ uocatur Maria. cum autem omnibus alacriter conuenientibus solus deesset concilio Nestorius, commonuit eum sancta synodus canonicè per episcopos prima et secunda et tertia uocatione; ille autem militibus 15 circumcludens suam domum superbiit contra ecclesiasticas leges nec passus est semet ipsum manifestum constituere nec satisfacere de iniquis suis blasphemis. postea relectæ sunt litteræ quæ scriptæ sunt ad eum a sanctissimo et || deo amicissimo || episcopo Alexandrinæ ecclesiæ Cyrillo, quas et probauit recte habere et inreprehensibiliter sancta synodus et nullo modo dissonas esse aut a diuinitus inspiratis scripturis aut 20 etiam a tradita || et || exposita fide in magna synodo sanctorum patrum qui in Nicæa per tempora conuenerunt, sicut et tua sanctitas recte hoc probans testificata est. lecta autem et epistula Nestorii quæ ad ipsum scripta est memoratum sanctissimum et || religiosissimum || fratrem nostrum et conministram || Cyrillum ||, censuit sancta synodus aliena omnino ab apostolica et euangelica fide esse quæ in ea erant dogmata, 25 6 multis || quibusdam || et || peregrinis || languentia blasphemis. lectis uero similiter et expositionibus eius impiissimis nec non etiam et scripta ad eum epistula a tua sanctitate, per quam rationabiliter condemnatus est utpote qui blasphema scripserit et inreligiosas uoces suis expositionibus inseruit, sententia prolata est iusta depositionis eius, maxime quia in tantum longe est a pænitentia aut a || repudiatione || eorum in 30 quibus blasphemauit adhuc Constantinopolitanam habens ecclesiam, ut etiam in ipsa Ephesorum metropolim || loqueretur || ad quosdam metropolitanos episcopos, || uiros || non || ignotos ||, sed || claros et religiosissimos ||, et auderet dicere quia ego || illum || bimenstrem et trimenstrem deum non confiteor, et alia insuper diceret acerbiora. sicut inreligiosam igitur et abominabilem hæresem et || præuertentem || 35 euangelicam nostram sectam et omnem funditus mysterii dispensationem euellentem 7 deposuimus, sicut superius diximus. sed non poterat fieri, ut uidetur, in Christo || caritatis peculiaritatem || habentes et || zelantes || domino non multas experiri diffi-

C [= *um*], T [= *pq*]

2 et³ *om. vq*   3 quæ *v*   6 hierapoleos *T*   8 reuerentiæ *T* [= *US*]   9 oportet *m*
 12 consensit *m*   14 commonuit *C*   16 domum *om. m*   17 contueri *v*   18 reuerentissimo *T* [= *US*]
 20 dissonas esse *US*   dissonasse *vp*   dissonare *mq*   21 et *om. T*   23 est per *v*   24 reuerentis-
 simum *T* [= *US*]   Cyrillum *om. T*   25 alienatum *m*   alienatam *v*   alienata *v^{orr}*   in ea
 erant] inerant *C*   26 quibusdam *om. T* [= *US*]   nouis *T* [= *US*]   27 et¹ *om. C*
 29 depositionem *v*   30 est longe *v*   recognitione *p* [= *US*]   recogitatione *q*   32 sermonem
 faceret *T* [= *US*]   33 uiros *om. T* [= *US*]   ignoratos *p*   ignorantes *q*   doctos
 reuerentissimos *T* [= *US*]   34 illum *om. T* [= *US*]   35 heresim *C*   peruertentem
 38 caritatem *T* [= *US*]   peculiaritatem *om. T* [= *US*]   zelum in *T* [= *US*]

cultates. sperauimus enim reuerentissimum Antiochenorum episcopum Iohannem et suptilitatem synodi et pietatem laudare et fortasse culpae depositionis tarditatem; euenerunt autem nobis omnia quæ in spe fuerant, contraria. inuentus est enim || aduersarius inimicissimus || tam sanctæ synodo quam etiam ipsi rectæ fidei ecclesiarum, sicut ipsæ res indicant. mox enim quod ingressus est || in || Ephesum, 5 nondum || diluto || itineris puluere nec exutis uestimentis, congregauit quosdam qui cum Nestorio recesserant et blasphemias contra suum locuti sunt caput || et qui pæne deluserant || gloriam Christi, et congregans tamquam collegium sibi triginta hominum || numerum || nomen episcopatus habentium, quorum quidam sunt sine ciuitatibus, uacantes autem et ecclesias non habentes, alii autem ante multos annos pro acerbis 10 causis depositi a suis metropolitibus, cum ipsis autem et Pelagiani et Cælestiani et de his quidam qui || de || Thessalia proiecti sunt, rem præsumpsit iniquam, quam nullus horum qui ante eum fuerunt. composuit etenim solus chartam || depositionis quidem || nomine et iniuriis affecit sanctissimum et || religiosissimum || Alexandrinæ urbis episcopum Cyrillum et || religiosissimum fratrem || et coepiscopum nostrum 15 Memnonem Ephesenum, nullo nostrum sciente, sed nec his qui iniuriam pertulerunt, agnoscentibus quod || perpetrabatur || uel propter quam causam hoc præsumpsissent, sed tamquam pro his non indignante deo et quasi non essent canones ecclesiastici aut quasi non periclitaturi ipsi propter hanc audaciam. iniuriis || uero || afficiunt excommunicationis nomine etiam omnem synodum, deinde et publice in charta 20 hæc inserentes proposuerunt ad legendum uolentibus, theatri parietibus affigentes, ut suam impietatem || uelut || in || theatri spectaculo denotarent ||. sed non huc usque eorum processit audacia, sed enim || præsumpserunt tamquam scripsissent aliquid || canonicum, et || in || aures piissimorum et || amicorum || Christi imperatorum 8 referre quæ huiusmodi sunt. his ita factis, || tam sanctissimus || et || deo amicissimus || 25 episcopus Alexandrinorum Cyrillus || quam etiam religiosissimus || episcopus Ephesinorum ciuitatis Memnon libellos || componentes || et conuenientes tam ipsum reuerentissimum episcopum Iohannem quam eos qui cum eo hoc egerant, optulerunt, coniurantes nostram sanctam synodum ut euocaret canonice et ipsum Iohannem et eos qui cum eo sunt, quatenus satisfacerent de quibus || præsumpserunt ||, et si quid accusare haberent, si possent, dicerent et conuincerent; in charta enim quæ scripta est ab eis depositoria, || magis || autem iniuriosa, occasione inseruerunt quia Apollinaristæ et Arriani et Eunomiani sunt et propter hoc depositi sunt a nobis. instan-

C [= um], T [= pq]

3 et uenerunt m omnia nobis v 4 inimicus et hostis T [= US] 5 in om. T
 [= US] 6 diluto C excusso q [= US] excussum p puluerem p mentis p itinerariis in-
 dumentis q 7/8 et qui — diluserant C ac non solum deridentes T [= US] 9 numero p
 [= US] 11 sui p ipsi m 12 a T thesalliam p 13 fuerant m 13/14 qui-
 dem depositionis p [= US] 14/15 et¹ — episcopum om. v 14 reuerentissimum T [= US]
 alexandriæ m 15 cyrillum alexandrinum v et reuerentissimum T [= US] om. v fratrem
 om. T [= US] 17 agebatur T [= US] 19 uero om. T 21 hoc C ad legendum]
 alligandum p affigentibus m 22 ut] et p uelut om. T [= US] in om. q
 theatri om. T [= US] spectacula facerent T [cf. US] 23 præsumpserunt] fiduciam adsum-
 serunt T [= US] 23/24 tamquam [tamquam si m] — aliquid C scripserunt aliquid quasi T [cf. US]
 24 in C om. p ad q [= US] et² om. v amatorum T [= US] om. v 25 itaque Cp, corr
 tam sanctissimus] scissimus etiam [etiam om. q] T [= US] reuerentissimus T [= US] 26 quanti
 religiosissimus] nec non et reuerentissimus T [= US] 26/27 ephesinorum T 27 a se co
 positos T [= US] 30 præsumserant T 31 habent m dicere u. : potius
 [: US] accusatione C 32/33 apollinaristæ v

cultates. sperauimus enim reuerentissimum Antiochenorum episcopum Iohannem et suptilitatem synodi et pietatem laudare et fortasse culpae depositionis tarditatem; euenerunt autem nobis omnia quæ in spe fuerant, contraria. inuentus est enim || aduersarius inimicissimus || tam sanctæ synodo quam etiam ipsi rectæ fidei ecclesiarum, sicut ipsæ res indicant. mox enim quod ingressus est || in || Ephesum, 5 nondum || diluto || itineris puluere nec exutis uestimentis, congregauit quosdam qui cum Nestorio recesserant et blasphemias contra suum locuti sunt caput || et qui pæne deluserant || gloriam Christi, et congregans tamquam collegium sibi triginta hominum || numerum || nomen episcopatus habentium, quorum quidam sunt sine ciuitatibus, uacantes autem et ecclesias non habentes, alii autem ante multos annos pro acerbis 10 causis depositi a suis metropolitibus, cum ipsis autem et Pelagiani et Cælestiani et de his quidam qui || de || Thessalia proiecti sunt, rem præsumpsit iniquam, quam nullus horum qui ante eum fuerunt. composuit etenim solus chartam || depositionis quidem || nomine et iniuriis affecit sanctissimum et || religiosissimum || Alexandrinæ urbis episcopum Cyrillum et || religiosissimum fratrem || et coepiscopum nostrum 15 Memnonem Ephesenum, nullo nostrum sciente, sed nec his qui iniuriam pertulerunt, agnoscentibus quod || perpetrabatur || uel propter quam causam hoc præsumpsissent, sed tamquam pro his non indignante deo et quasi non essent canones ecclesiastici aut quasi non periclitaturi ipsi propter hanc audaciam. iniuriis || uero || afficiunt excommunicationis nomine etiam omnem synodum, deinde et publice in charta 20 hæc inserentes proposuerunt ad legendum uolentibus, theatri parietibus affigentes, ut suam impietatem || uelut || in || theatri spectaculo denotarent ||. sed non huc usque eorum processit audacia, sed enim || præsumperunt tamquam scripsissent aliquid || canonicum, et || in || aures piissimorum et || amicorum || Christi imperatorum 8 referre quæ huiusmodi sunt. his ita factis, || tam sanctissimus || et || deo amicissimus || 25 episcopus Alexandrinorum Cyrillus || quam etiam religiosissimus || episcopus Ephesinorum ciuitatis Memnon libellos || componentes || et conuenientes tam ipsum reuerentissimum episcopum Iohannem quam eos qui cum eo hoc egerant, optulerunt, coniurantes nostram sanctam synodum ut euocaret canonicè et ipsum Iohannem et eos qui cum eo sunt, quatenus satisfacerent de quibus || præsumperunt ||, et si quid accu- 30 sare haberent, si possent, dicerent et conuincerent; in charta enim quæ scripta est ab eis depositoria, || magis || autem iniuriosa, occasione inseruerunt quia Apollinaristæ et Arriani et Eunomiani sunt et propter hoc depositi sunt a nobis. instan-

C [= *um*], T [= *pq*]

3 et uenerunt *m* omnia nobis *v* 4 inimicus et hostis T [= *US*] 5 in *om.* T
 [= *US*] 6 diluto C excusso *q* [= *US*] excussum *p* puluerem *p* mentis *p* itinerariis in-
 dumentis *q* 7/8 et qui — diluserant C ac non solum deridentes T [= *US*] 9 numero *p*
 [= *US*] 11 sui *p* ipsi *m* 12 a T thesalliam *p* 13 fuerant *m* 13/14 qui-
 dem depositionis *p* [= *US*] 14/15 et¹ — episcopum *om.* *v* 14 reuerentissimum T [= *US*]
 alexandriæ *m* 15 cyrillum alexandrinum *v* et reuerentissimum T [= *US*] *om.* *v* fratrem
om. T [= *US*] 17 agebatur T [= *US*] 19 uero *om.* T 21 hoc C ad legendum]
 alligandum *p* affigentibus *m* 22 ut] et *p* uelut *om.* T [= *US*] in *om.* *q*
 theatri *om.* T [= *US*] spectacula facerent T [*cf.* *US*] 23 præsumperunt] fiduciam adsum-
 serunt T [= *US*] 23/24 tamquam [tamquam si *m*] — aliquid C scripserunt aliquid quasi T [*cf.* *US*]
 24 in C *om.* *p* ad *q* [= *US*] et² *om.* *v* amatorum T [= *US*] *om.* *v* 25 itaque C*p*, corr. *p*
 tam sanctissimus] scissimus etiam [etiam *om.* *q*] T [= *US*] reuerentissimus T [= *US*] 26 quam —
 religiosissimus] nec non et reuerentissimus T [= *US*] 26/27 ephesinorum T 27 a se con-
 positos T [= *US*] 30 præsumserant T 31 habent *m* dicere *m* 32 potius T
 [= *US*] accusatione C 32/33 apollinaristæ *v*

tibus igitur his qui iniuriam sustinuerunt ab illis, || rursus || nos necessario congregati in || maiore || ecclesia supra ducenti existentes episcopi una et secunda et tertia uocatione in biduo euocauimus et ipsum Iohannem et eos qui cum eo erant, in concilium, quatenus conuincerent iniuriam passos et satisfacerent et causas dicerent pro quibus depositionis conposuerunt chartam, et non præsumpsit uenire. oportebat || namque || eum, 5 si uere conuincere poterat memoratos sanctissimos uiros quasi existentes hæreticos, et uenire et ostendere hoc uerum esse quod || et || accipiens ut ualidum et indubitatum crimen temerariam sententiam contra eos protulit. sed ex fragili conscientia non occurrit; quod autem construebatur, illud erat. putauit enim quasi hac inepta et || iniquissim || ainiuria soluta pariter solueretur et || synodi || iusta sententia quæ prolata 10 est contra hæreticum Nestorium. indignati igitur merito, tractauimus quidem æquam tam contra ipsum quam contra alios sententiam proferre legitime, quam ipse contra leges in eos qui in nullo reprehensi sunt, protulit; ut autem illius temeritatem patientia uinceret, licet iuste hoc pateretur et legitime, seruauimus iudicio tuæ reuerentiæ || et || hoc. interim eos sine communione fecimus, amputantes illis omnem 15 || sacerdotalem potestatem ||, ut nullum possint lædere per suas sententias. eos enim qui ita ferociter et crudeliter et contra canones inruere solent ad pessimas et sæuissimas res, quomodo non erat necessarium || et || quam non habuissent, || etiam nolentes nos || adimere eis lædendi potestatem?

11 Fratribus igitur nostris et conministris Cyrillo et Memnoni, qui ab eis sustinuerunt 20 iniuriam, et communicatores omnes sumus et post illorum temeritatem ministrauimus cum eis et simul ministramus, communiter omnes congregationes celebrantes, euacuantes ex scripto illorum lusum inualidumque et effectum carentem || modis omnibus pronuntiantes ||. iniuria enim erat solummodo et aliud nihil. uiri enim numero triginta || quorum alii || quidem || haeresis || macula notati, alii autem sine ciuitatibus et 25 eiecti, qualem habent synodi personam aut qualem uirtutem contra synodum congregatam ex omni orbe qui sub cælo est? consederunt enim nobiscum et qui a tua sanctitate destinati sunt reuerentissimi episcopi Arcadius et Proiectus et cum eis || reuerentissimus || presbyter Philippus, tuam nobis præsentiam per se donantes et 12 apostolicæ sedis locum replentes. indignetur ergo tua || religiositas || competenter 30 pro his quæ facta sunt. si enim data fuerit uolentibus licentia et maiores iniuriis sedes afficere et contra eas in quibus non habent potestatem, contra leges sic et contra canones proferre sententias, magis autem iniurias et his qui pro pietate tot certamina sustinuerunt, quorum causa et nunc pietas per uestræ reuerentiæ orationes effulsit, ibunt ad ultimam confusionem ecclesiæ res; castigatis autem secundum congruum 35

28/29 no(ta) ordo mutatus *m* [referas ad p. 173, 14]

C [= *um*], *T* [= *pq*]
 1 iterum *T* [= *US*]   2 magna *T* [= *US*]   ducentis *p* ducentos *q* [cf. *US*]   3 in
 uiduo *m* ibi duo *p* biduo *q*   5 autem *T* [= *US*]   7 et^a *om.* *T*   8 temerarium *C*
 9 hac *um*^{corr} *q* hæc *m**p*   10 iniusta *T* [cf. *US*]   synodo *T*   14 patientiam *p*   15 et
om. *T*   16 potestatem sacerdotalem *T* [= *US*]   18 post necessarium spatium fere *X* litte-
 rarum reliquit *C*; utique lectione falsa ἐχοντας in ἐκόντας correctæ et quam non habuissent erant de-
 lenda et *om.* *T* [= *US*]   18/19 etiam — nos *om.* *T* [= *US*]   19 legendi *m*   23 ex] et *m*
 quem inualidum *q*   modis omnibus *om.* *T* [= *US*]   24 pronuntiantes *v* pronuntiantem *m*
 monstrauimus *T* [= *US*]   iniuriam *m*   25 quorum — quidem] et alii quidem eorum *T* [= *US*]
 heresis *C* depositionis *m*^{mo} heretica *T* [= *US*]   27 quæ *C* [= *U*]   28 sunt et *m*   29 sanctis-
 simus *T* [= *US*]   30 reuerentia *T* [= *US*]   32 et sic conll. *v*   35 castitati *m*

modum talia audentibus, uacabit omnis || perturbatio || et condecens canonibus reuerentia ab omnibus seruabitur.

13 Lectis uero in sancta synodo gestis quæ celebrata sunt in depositione inreligiosorum Pelagianorum et Cælestianorum, Cælestii Pelagii Iuliani Præsidi Flori Marcelliani Orentii et similia eis || sapientium ||, censuimus et nos ualida et firma perseuerare quæ de ipsis definita sunt a tua reuerentia, et consentanei sumus in sententia omnes, depositos eos habentes. ut autem integre omnia cognoscatis quæ acta sunt, destinauimus gesta. et subscriptio || synodi ||:

Saluum te esse et ut memor || sis nostri ||, in domino deprecor, dilectissime et desiderantissime.

Subscripserunt || uero || et deinceps omnes episcopi secundum nomen.

MANDATVM GESTVM A SANCTO CONCILIO || HIS || QVI SVNT MISSI AB EO CONSTANTINOPOLIM REVERENTISSIMIS EPISCOPIBVS VT CAVSAM CVM ORIENTALIBVS DICERENT

LX 1 Deoamantissimo et dei || optimo || cultori presbytero Philippo optinenti locum sanctissimi et deoamantissimi archiepiscopi || sedis apostolicæ || magnæ Romæ Cælestini et deoamantissimis et sanctissimis episcopis Arcadio Iuuenali Flauiano Firmo Theodoto Acacio Euoptio sancta et uniuersalis synodus quæ gratia dei et sanctione piissimorum principum congregata est in Ephesiorum metropolim, in domino salutem. Iussi a piissimis et Christoamantissimis imperatoribus legatos dirigere pro omni simul orbe terrarum, qui per eos qui in Ephesena ciuitate collecti sunt nobiscum, pro recta fide certamen suscepit, decreuimus uestram || religiositatem ||, utpote coram deo Christo uobis pro recta fide sanctisque patribus atque fratribus sanctissimo et deo || amicissimo || archiepiscopo Cyrillo et sanctissimo et || deo amicissimo || coepiscopo Memnone legationem committere. utrorumque uero prouidentiam facientes, et nostræ cautelæ et uestræ, hoc uobis mandatum porreximus, ut et nos sciamus in quibus uos destinauimus, et uestra sanctitas agnoscat quia nihil citra hæc facere debetis. ante omnia || igitur || illud scire uestram condecet sanctitatem quia || ad || Iohannem Antiochenum et quod cum eo est recessionis concilium, communionem nullo debetis modo suscipere eo quod nec ipsi uoluerint nobiscum deponere impietatis prædicatorem Nestorium, sed pro illo usque ad uestrum egressum facere sermonem et præsumserunt extra omnes regulas condemnare et sanctissimum et deoamantissimum archi-

4 nota c(on)c(i)l(i)a contra Pelagianos et Cælestianos *m^{mg}*

11 [17 et 19 *adscripta*] et ciuitates [dānatos *m*]

LX *Græce extat in V 95 S 75 A 58; alia uersio extat in Collectione Winteriana II [uol. V p. 364]*

C [= um], T [= pq], S [= wr, inde a 12]

1 audentibus *q [= US]* audientibus *Cp* uacauit *mp [= US]* turbatio *T [= US]*
 5 orenti *C* eius *C* sapientibus *T [= US]* ualidi *C* 6 ipsa *C* 7 omnia
 integre *C* 8 subscriptiones *v* synodi *om. T [= US]* 9 nostri sis *TS* deprecamur *v^{corr} q*
 11 uero *om. T [= US]*
 12 in his *pS* 13 reuerentissimi *p* 14 optimi *C om. TS* cultore *p* 15 sedis
 apostolicæ *om. TS* 17 euuoptio *C* 18 ephesorum *p* ephesenorum *C* metropoli *qr*
 20 per omnem — orbem *v* qui *om. v* propter *v* ephesina *qr* 21 suscipientes *v*
 uram scitatem *pS* urā scitate *r* uestræ sanctitati *q* 23 amabili *TS* archiepiscopo —
 deo amicissimo *om. m^w, corr. w in mg.* deo amabili *pS* deoamantissimo *q* 23/24 epō *vw,*
corr. w in mg. 27 siquidem *TS* apud *TS* 28 quod *T* qui *CS* sunt *v* sunt est *r*
 recessionis *C* concilium et *v^{corr}* 29 modo *om. S* nec ipsi *om. C* noluerint *v*
 30 gressum *S* faciaant *m* fecerunt *v* 31 dī amantissimum *p*

episcopum Cyrillum et sanctissimum ac dei || optimum || cultorem episcopum Memnonem; deinde || quod || hactenus Nestorii concertent dogmatibus et quidam inter eos sint Cælestiani atque damnati et orbis terrarum synodum præsumant uelut hæreticam accusare. si uero forsitan necessitas quædam a piissimo principe || inferatur ||, quoniam oportet Christo amabili piæque sanctioni secundum quod possibile est, obcedere, si uoluerint prædicti subscribere quidem damnationi Nestorii, per libellos autem ueniam petere a sancto concilio pro quibus excesserunt contra nostros præsules, || anathematizare uero et || Nestorii dogmata et eos qui aperte quæ eius sunt, sapiunt uel sapuerunt, abicere et || nobiscum || laborare ad reddendum nobis sanctissimos archiepiscopos Cyrillum et Memnonem, permittimus uestre sanctitati, his gestis, suscipere 10 quidem eos ad communionem, scribere autem ad nos, ut et nobis et uobis consentientibus integra ad eos pax celebretur, non prius autem communionem eis polliceri, nisi præsules suos synodus sancta receperit. scire autem uestram uolumus sanctitatem quia si quid horum a uobis despiciatur, neque sancta synodus suscipiet a uobis gesta neque uos communicatores habebit. 15

3 Berenianus episcopus Pergæ mandans suscripsi.

Suscripserunt autem et omnes qui præpositi sunt in statu monumentorum || religiosissimi || episcopi.

RELATIO MISSA A SYNODO IMPERATORI PER SVpra DICTOS ET DESTINATOS EPISCOPOS

LXI Piissimis et || deo amicissimis || et Christo amabilibus Theodosio et Valentiano 20 uictoribus triumphatoribus semper augustis sancta synodus quæ per dei gratiam et sanctionem uestræ potentie in Epheso celebrata est. Omnia quidem uestri imperii laudabilia sunt et plurimum circa pietatem ostendentia || zelum ||, Christo amabiles imperatores, et propterea communiter uniuersi et seorsum unusquisque pro æterna uestra potentia orationes domino nostro Christo proferimus, || seruari || orbi terrarum 25 per sæculum Christo amabilem uestrum apicem supplicantes; quia uero etiam nunc nostris flexa precibus pietas uestra præcepit per magnificentissimum et gloriosissimum comitem Iohannem dirigere nostrum uniuersale concilium quoscumque probauerit deo || amicissimos || episcopos ad uestram potentiam et coram uobis positos eos docere omnia quæ secundum nos sunt, necessario gratias agentes Christo amabili imperio 30 uestro elegimus sanctissimos et deo amabiles episcopos Arcadium Iuuenalem Flauianum Firmum Theodotum Acacium || Euoptium || et Philippum presbyterum || Romanum, || obtinentem locum sanctissimi et deoamantissimi episcopi apostolicæ sedis magnæ Romæ Cælestini et per has litteras offerimus eos uestræ tranquillitati, placidum supplicantes aspectum eos auditumque || impetrare ||. scientes uero Christo ama- 35

LXI In Acym hæc non iacet *m*² in *mg*.

LXI *Græce extat in V 108 S 114 A 59. altera uersio habetur in Collectione Winteriana 12*

C [= um], T = pq, S [= wr]

1 dō w	optimum om. TS	episcopum om. C	2 eo quod T	3 cælestini S
4 si uero] siue p	deferatur TS	5 quoniam] quomodo w	7/8 et anathematizare TS	
9 uobiscum TS	9/10 archiēpm S	11 eos T om. CS	13 reciperet v	uestram
om. w post sanctitatem coll. r	14 suscipiet q suscipit Cr	suscepit pw	15 nos w	16 berenianus C uerianus S uerianus T
20 dō [a deo q] custoditis TS	22 urn perii w	propositi C, corr. v	17/18 scīssimi TS	
quis pw	25 seruare T	27 præcipit p	29 amabiles TS	32 theodorum C
et euoptium TS	32/33 Romanum om. TS	35 promereri TS		euuoptium C

bilem uestram et deo deuotam animam multum agentem placare Christum protegentem uos atque seruantem eiusque sacerdotes honorare per omnia, eo quod ab eo dictum sit: qui uos audierit, me audit, et qui uos susceperit, me suscipit, confidimus etiam de Le. 10, 16 quibus sumus contristati, nuntium adicere litteris. nos enim non alia qualibet Mt. 10, 40 causa Ephesiorum adprehendimus ciuitatem quam tractandi de fide secundum uestram 5 piissimam sanctionem; quia uero huius immobilem a sæculo tranquillitatem scelesta Nestorii dogmata turbauerunt, merito consilium de hoc proponentes post sedecim dies indutiarum definitarum et eum qui conturbauit || ecclesias || suis dogmatibus, Nestorium euocantes, cum is conscientia mala detentus occurrere noluisset, exami- nantes quæ ab eo in scriptis exposita sunt de incorporatione domini nostri Christi 10 impia dogmata, et illa ipsa anathematizauimus et horum patrem omni episcopatus dignitate fecimus alienum. sed Antiochenorum Iohannes post uicensimum secun- dum definitarum indutiarum uix ueniens diem, tamquam ulturus in nobis super zelo pro fide, triginta plus minus circa se colligens, quorum alii quidem Cælestiani, alii uero damnati ante multum erant, contra ipsos nostros accessit præsules et æmulatores 15 fidei rectæ sanctissimumque et dei cultorem archiepiscopum Alexandrinorum Cyrillum et sanctissimum et deoamantissimum || coepiscopum || Memnonem neque accusatos ab eis neque || uocatos || secundum consequentiam regularum depositionis subiecit iniuriæ et tamquam communicante sibi sancto || et || uniuersali concilio in nequitia contra || eos || facta, ita piis et deo amabilibus subripuit uestris auditibus. || et || 20 sancta || quidem || et uniuersalis synodus, in qua præsidet etiam magnæ uestræ Romæ sanctissimus et deoamantissimus archiepiscopus Cælestinus et uniuersum Occidentale concilium per eos qui ab || ea || directi sunt ad nos sanctissimos episcopos, || consedet uero || et Africa uniuersa et Illyricum, regulariter mota et ipsum principem recessionis concilii Iohannem et || eos || qui cum eo sunt, omni ecclesiastica communione alienos 25 esse dogmatizauit omnemque eorum sacerdotalem abscidit effectum, euacuans et quæ ab eis irregulariter gesta sunt. et horum quæ super eis gesta sunt, nuntium uestro dudum apici destinauimus; nunc autem et per has litteras et per directos deoaman- tissimos episcopos longis manibus pia uestra genua tangimus supplicantes ut quæ quidem per subreptionem gesta sunt super sanctissimis et deoamantissimis episcopis 30 Cyrillo et Memnone, nullam ex regulis uirtutem habentia omnino uacent, ne acefala, id est sine capite nostra sit synodus neque inportabili luctu et nos et omnes orbis terra- rum Christi sacerdotes indesinenter super præsulibus conteramur, sed promerentes quæ petimus, consuetas orationes cum ecclesiis in orbe terrarum constitutis referamus domino Christo, quatenus per sæcula nobis Christo amabilis uestra potentia condonetur. 35

24 [falso p. 176, 12 adscripta] n̄ contra litteras Caprioli *m in mg.*

31 [falso p. 176, 18 adscripta] n̄ unde sibi nomen Acephali [decephali *m*] reppererunt *m in mg.*

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*]

3 suscepit *pw* 4 edicere S aliqua S 6 sanctionem piissimam C 7 pertur-
bauerunt *v* de hoc consilium C 8 ecclesias dei [dixit *p*] T 9 decurrere *w* 10 in
om. CS ih̄u xpi CS 11 anathematizamus *m* anathemauiimus *p* 12 iohannes antioche-
norum CS 12/13 secundum *CTST om. Coll. Wint.* 13 supra S zelum CS 15 damnati]
damnati C erant] tempus *v* 17 ep̄m T 18 euocatos T consequentias CS 19 et³
om. TS 20 eum *pS* id *q* subrepuit CS et *om. TS* 21 siquidem *pS* 23 ea
[= αὐτῆς] C ¹eo TS 23/24 considet uero C cum quibus et assidet T cum quibus adsedet
[assidet *r*] S 24 illiricus C recessioni *w* 25 eos *om. TS* omnia C, *corr. v*
26 absicisit *pS, corr. w* 27 uestræ S 28 dudum *om. m* 31 mennone T 32 sit
om. mw, corr. w omnes Baluze omnis CTS 34 qua S

calumnia enim contra eos facta a Iohanne Antiocheno et qui cum eo sunt, contra nos omnes respicit, qui eiusdem fidei cum his quos memorauimus, sumus et sacerdotium cum eis habemus, eo quod et omne Occidentale concilium testimonium perhibeat rectæ eorum et || inculpabili || fidei et nobis ipsis de hoc satisfactum sit et in scriptis sub gestis monumentorum uoces emisimus quia sunt orthodoxi et sanctorum patrum nostrorum habent circa catholicæ et apostolicæ ecclesiæ dogmata uoluntatem. 5
supplicamus igitur uestræ potentiæ, soluite || et nos et || ipsos uinculis. colligati namque sumus colligatis utpote fratribus et præsulibus sancti nostri concilii.

MANDATVM GESTVM AB ORIENTALIBVS || HIS || QVI MISSI SVNT AB EIS CONSTANTINOPOLIM EPISCOPIS VT CAUSAM DICERENT CVM HIS QVI MISSI SVNT AB VNIVERSALI 10
CONCILIO || AD CONSTANTINOPOLIM ||

LXII 1 Sancta synodus Epheso celebrata deo || amicissimis || et sanctissimis Iohanni episcopo Antiochenorum magnæ ciuitatis et Iohanni || episcopo Damascenorum || metropolis et Himerio episcopo Nicomediensis metropolis et Paulo episcopo Emesenorum, facienti sermonem et pro sanctissimo episcopo Acacio Beroeæ, et Macario 15 episcopo Laodicensium ciuitatis, facienti sermonem || et pro || Cyro episcopo Tyrionum metropolis, et Apringio episcopo Chalcideorum, facienti sermonem et pro Alexandro episcopo || Apamenorum || metropolis, et Theodoreto episcopo Cyrestorum ciuitatis, facienti sermonem et pro Alexandro episcopo Hierapolitanorum metropolis, et Helladio episcopo Ptolomaidis præsentibus mandamus quæ subter adnexa sunt. 20

Quoniam ecclesiastici causa negotii propter quod omnes euocati sumus ad Ephesum, in || præsentibus || uestra sanctitas secundum sanctionem piissimorum nostrorum principum ad magni nominis est euocata Constantinopolim, quatenus debeatis pro ueritate certari et pro fide sanctorum patrum et dogmatibus rectis, non autem iussi sumus omnes adesse uobis, oportebat autem uoluntatem nostrorum omnium || uobis || 25 manifestam facere quoniam perduramus et || rata || habemus quæ a uobis geruntur et tendunt ad dei timorem et ecclesiasticam pacem et disciplinam, hac causa hoc uobis mandatum fecimus, per quod mandamus et permittimus omnemque potestatem damus quam et ipsi præsentibus habuimus, ut cum dei solacio uerientes uos ad prædictam magnam ciuitatem, siue coram piissimo imperatore opus sit siue in consistorio siue 30 coram sacro senatu siue in synodo sermo de quæstionibus sit mouendus, hunc cum

LXII *Græce extat in V 96 S 76 A 60; aliæ uersiones Latinæ habentur duæ, altera in Collectione C III, altera in Collectione Winteriana 13*

C [= vm], T [= bq], S [= wr]

2 respuit *p* cum — memoramus sumus S sumus cum — memoramus C 3 Occidentale *om. C*
perhibebat *mS* 4 inculpabilis *pS* 4/5 sub gestis *qS* suggestis *p* gestis C 5 monumentum *p*
6 dogmata uoluntatem] dagmatatem *m* 6/7 supplicauimus *w* 7 et — et C etiam nos *TS*
colligatis C 8 colligatis *q* collegatis *p* colligati *vr* collegati *m* conligati *w* in nostri *p*
9 in his *pS om. q* 11 ad Constantinopolim *om. TS* 12 amabilibus *TS*
13 iohanne *mp* damascenorum *ēpō T* 14 et Himerio — metropolis *om. C post ueroæ*
coll. r emerio S nicomedinsis *p* nicopoli nicomediensis S *et² om. v* 14/15 me-
senorum *v* 15 facientem S, *corr. r* *et¹ om. v* beroeæ *p* beroæ *v* ueroæ S boreæ *m*
beroreæ *q* *et² om. v* 16 et pro *mS* pro *v* metropolis *p* metropolis et *q* 17 metropoli
sed S metropolis *v* *et² om. v* 18 apamiorum *T* apannorum S theodorito *CS*
19 *et¹ om. v* alladio C illadio S 20 ptomaidis *v* thomaidis *m* 22 præsentia *TS*
24 certare *vq* 25 adesse omnes *v* uobis² *om. TS* 26 grata *T* 27 hoc *om. v*
28 omnem potestatem et *v* omnem quo S 30 ciuitatem magnam C cum opus *v*
sit *T* est *CS* 31 cum quo S

conuenienti uobis fiducia et sapientia atque diligentia moueatis pro communi statu ecclesiarum et suscipiatis certamen pro nobis omnibus, nobis quippe perdurantibus et permanentibus et amplectentibus et || rata || habentibus omnia quæ a uobis geruntur gestaue fuerint huius causa negotii. si uero aliquo modo opus fuerit placito aut ecclesiastica pace aut alio quodam exigente suscriptionem omnium nostrorum causa, 5 et hoc ipsum rogamus || ut || uestram non pigeat facere sanctitatem pro commo uniuersitatis et pro gloria domini Christi. si uero etiam synodicam placeat destinari a uobis hic exigentibus suscriptionem, profitemur communiter et seorsum singuli ei subscribere cum omni alacritate et dirigere ad piissimum comitatum, illo manifesto existente quia omni modo capitula hæretica a Cyrillo Alexandriae superintroducta fidei 10 patrum in Nicæa conuenientium cum anathematibus eiciuntur, utpote aliena a catholica et apostolica ecclesia.

Alexander Hieraspoleos episcopus metropolita, quicquid secundum expositam fidem a sanctis patribus in Nicæa egeritis neque superintducto aliquo fidei sanctorum patrum et eiectis capitulis || hæreticis || Cyrilli Alexandrini, in hoc consentio. huic 15 enim expositioni fidei et iam cum sancto concilio quod uobiscum est, subscripsi.

Dorotheus episcopus Marcianopoleos secundæ Mœsiæ subscripsi similiter, mandans sicuti supra || est scriptum ||.

Et omnes reliqui subscripserunt.

LXIII Piissimis et deoamantissimis Theodosio et Valentiniano uictoribus triumphatoribus semper augustis sancta synodus quæ gratia Christi et nutu uestræ potentiae in Ephesena metropoli congregata est. Circa pietatem sollicitudinem uestram atque studium, Christo amabiles imperatores, omnium deus || approbans || etiam sanctorum episcoporum Occidentalium zelo animas excitauit ad uindictam iniuriam passi domini Christi. nam licet plurimum itineris spatium peruenire usque ad nos 25 illam multitudinem sanctorum prohibuisset episcoporum, sed tamen illic congregati, præsentem etiam magnæ Romæ sanctissimo et deoamantissimo episcopo Cælestino, etiam nunc nostrum sensum fidei cum multa consonantia prædicauerunt et qui extra hunc sensum sunt, alienos esse penitus sacerdotio et clero et gradu definiuerunt. hæc itaque etiam prius et magnæ Romæ sanctissimus episcopus Cælestinus, antequam 30 colligeretur sanctissima synodus, per suas litteras nuntiauit, committens sanctissimo et deoamantissimo episcopo Cyrillo Alexandrinorum magnæ ciuitatis suum optinere locum, et nunc rursus per alias litteras hæc ipsa sanctæ synodo manifesta constituit, quam congregari potentia uestra præcepit in Ephesena metropoli, quas etiam destinauit et per sanctissimos episcopos Arcadium et Proiectum et deoamantissimum presbyterum Philippum magnæ Romæ complementem præsentiam sanctissimi et deoamantissimi episcopi Cælestini. quia ergo uiri uenientes uoluntatem totius Occidentalis 35

LXIII *Græce extat in V 107 S 65 A 43*

C [= um], T [= pq], S [= wr]

2 quippe <i>TS</i> quoque <i>C</i>	3 grata <i>T</i>	4 gesta <i>m</i> et gesta <i>v</i>	fuerint <i>CS</i> , <i>corr. v</i>
5 alia quadam <i>q</i>	suscriptione <i>p</i>	6 ut <i>om. TS</i>	8 prophetemur <i>p</i> singulis
eis <i>S</i>	10 alexandrinæ <i>qS</i>	11 eicitur <i>S</i>	15 capitulis <i>om. m</i> hæreticis <i>om. TS</i>
17 mosie <i>m</i> misia <i>vq</i> mysia <i>pS</i>	simul <i>S</i>	18 scriptum est <i>TS</i>	
22 ephesina <i>qr</i>	metropolim <i>pw</i>	pietatem et <i>v</i>	23 probans <i>TS</i> 24 uin-
dictam et <i>v</i> uindicandam <i>q</i>	29 definierunt <i>Cqr</i>	34 ephesena <i>p</i> ephena <i>v</i>	Ephesina <i>q</i>
ephesenam [ephesinam <i>r</i>] <i>mS</i>	metropolim <i>pS</i>	35 et ¹ <i>om. Cqr</i>	36 complectentem <i>C</i>
37 uoluntatem <i>om. C</i>			

sancti concilii manifestam huic synodo fecerunt per litteras concordemque nobis sensum pietatis et fidei monstrauerunt et nobiscum unanimes tam per epistulas quam per ea quæ mandata sunt eis, quæ etiam ex scripto deposuerunt, facti sunt, [cum] necessario et de eorum || ad || nos concordia || agentes ||, quæ digna sunt, ad potentiam uestram rettulimus, ut sciat uestra pietas quia uno communique decreto totius orbis terrarum 5 a nobis nuper prolata sententia est, quam edoceri et manifestum fieri zelus uester circa fidem pietatemque procurauit. quia ergo negotium finem accepit optabilem || et || uestræ potentiae et uniuersis ecclesiis cautelam || summam || præbentem et fidei firmitatem, supplicamus uestræ pietati iam nos a sollicitudine requiescere et habitatione peregrina, alios quidem paupertate constrictos, alios autem languore depressos, alios 10 uero senectute grauiter incuruatos et in peregrinatione habitaculum ferre amplius non ualentes, ita ut etiam quidam ex nobis episcopi et clerici morerentur, ut tandem requiescentes a tali sollicitudine curam ecclesiae magnæ ciuitatis habeamus. prohiberi quoque deprecamur et ad iudices locorum litteras cum terrore transmitti, ne aliqua rursus altera difficultas imponatur ecclesiis aut tribulatio reuertendi ad suas 15 prouincias sanctis episcopis. pietate namque || demonstrata || et || omni || orbe terrarum consonum decretum super ea || proferente || præter paucos qui amicitias Nestorii pietati præponunt, || iustam || petimus || gratiam || supplicantes uestræ potentiae tandem nos a cura quiescere et || unumquemque suam comprehendere ciuitatem et || cogitare pro ordinatione futuri et de cetero in fidei firmitate et pietate 20 lætari et pure atque salubriter pro uestra potentia domino omnium Christo orationes offerre.

Cyrillus episcopus Alexandriae rettuli

Iuuenalis episcopus Hierosolymorum rettuli

Firmus episcopus Cæsariæ rettuli

Et omnis quoque synodus rettulit

25

COMMONITORIVM CVM RELATIONE DIRECTVM CLERO CONSTANTINOPOLEOS A SYNODO

LXIII Necamur æstibus, cum || uenti || sint graues, et pæne cottidie aliquis sepelitur, ita ut omnes pueri languentes ad propria remitterentur; et alii || uero || omnes episcopi in his sunt. unde consequens est reuerentiam uestram adire Christo amabilem 30 principem et dicere quia opprimitur synodus ab his qui prohibent terminum dari, ut absolute languore necentur. scire uero reuerentia uestra debet quia licet in tantum nitantur ut omnes moriamur, non tamen fit aliud præter hæc quæ decreta || sunt per nos || a saluatore nostro Christo.

13 curam ecclesiae suæ habeat unusquisque uel studium *C in mg.*

LXIII *Græce non extat*

C [= vm], T [= pq], S [= wr]

3 etiam quæ *v* cum in *C* per negligentiam non deletum 4 apud *TS* concordiam *pw* acta fuisset [fuissent *q*] *T* actum fuisset *S* uestram potentiam *v* 6 manifestam *q'*
7 et *om. TS* 8 summam *om. TS* 8/9 fide infirmitatem *p* 9 supplicamus *p*
12 etiam ut *v* ex *om. m* 13 a *om. m* 16 pietate namque] pietatem itaque *q*
monstrata *pS* monstrate *q* omnium *pS* orbi *q* 17 proferte *pS* deferte *q* 18 iustum *TS*
beneficium *TS* 19/20 unumquemque — et *om. TSP* 22 efferre *p* cæsareæ *qu*
26 retuli *S*
27 a synodo *om. w* a sca synodo directum *r* 28 aeres *TS* 29 uero *om.* 33 alius *m*
33/34 per nos sunt *TS* 34 nostro *om. v*

NARRATIO ORDINATIONIS MAXIMIANI CONSTANTINOPLEOS EPISCOPI

64^a Euntibus Constantinopolim septem et septem episcopis, satisfactum est per semet ipsum in præsentī imperatori quia magnum et uniuersale concilium omnia regulariter et consequenter agens damnauit Nestorium. et approbavit quidem eos, uituperavit autem Orientales et postea exilio Nestorium destinavit, iussit autem his 5 qui de sancto et magno et uniuersali concilio erant, ingredi in ecclesiam et ordinare episcopum sanctæ ecclesiæ Constantinopolitanæ. quod etiam factum est; ingressi d. 25. m. Oct. enim ordinaverunt Maximianum episcopum. et post hoc iussit imperator omnes a. 431¹ episcopos abire unumquemque ad propriam regionem, et abierunt; mansit autem Iohannes || Antiochenus || episcopus et qui cum eo erant, || existentes segregati ||. 10 ingressus autem est Cyrillus episcopus Alexandriæ Athyr tertia et suscepit eum ciuitas d. 31. m. Oct. cum multa excellentia et gloria. a. 431

1 LXV Deoamantissimo et reuerentissimo comministro Cyrillo Maximianus in domino salutem. Conpletum est desiderium tuum, deoamantissime; || peracta tibi || est pietatis intentio, ad terminum peruenit desiderium pietatis. theatrum factus es 15 1 Cor. 4, 9 angelis et hominibus et cunctis Christi sacerdotibus: non solum credidisti in Christo, Phil. 1, 29 sed etiam pro eo pertulisti. solus dignus iudicatus es passionum Christi, utique dignus effectus eius stigmata in corpore tuo portare. confessus es eum coram Gal. 6, 17 hominibus, || confitebitur te coram || patre et sanctis angelis, redimitus es pro pietate Mt. 10, 32 coronis. omnia potuisti in Christo, qui te confortauit: humiliasti satanam || con- 20 Apoc. 2, 10 fringens eius arcum || per patientiam, derisisti tormenta, conculcasti furorem iudicum, despexisti famem; habuisti enim panem de cælo descendentem || et || uitam dantem Ioh. 6, 50 2 hominibus de super. quia igitur neque nos defuimus istis, alia quidem sensibilibiter hic edocti, alia uero in auditu habentes tribulationis uestræ, quam pertulistis prin- Eph. 6, 12 cipibus resistentes et potestatibus et mundi rectoribus tenebrarum 25 sæculi huius et spiritibus nequitiae, euecti autem sumus ad pontificatum maximæ ciuitatis, dignare itaque, deoamantissime, orare et nos confortare et consiliis imbuere et omnem fauorem circa nos exhibere, quatenus compleatur et in nobis scripturæ dictum: frater fratrem adiuuans sicut ciuitas est munita. || uere Prou. 18, 19 enim spiritalis gratia ciuitas est munita || non ualens debellari nec obsideri a diabolo 30 neque suffossionibus neque transcensionibus inuadi. non enim subiacet captiuitati diabolicæ ciuitas quæ a Christo domino custoditur, Christo utique, qui mundum uicit et æterna tibi præmia præparauit, qui dixit: quicumque non tollit crucem Mt. 10, 38 suam et sequitur post me, non est me dignus. dignus ergo domino Christo factus tollendo crucem et sequendo eum, non neglegas pro nobis apud Christum lega- 35 tionem fungi, fraternas || autem rectitudines || proprias æstimando uirtutes.

Incolumis in domino ora pro me, deoamantissime et || sanctissime || frater.

64^a Græce extat in V 109 S 115 A 149; hac uersione usus est Liberatus 6 p. 26

LXV Græce extat in V 114 S 83 A 88

C [= um], T [= pq], S [= wr]

1 epi constantinopoleos uqr   2 constantinupoli p   3 ipsos uorr   10 antiochiæ T
insegregati [segregati q] existentes TS   12 excellentia et Cq excellentiæ pS
13 inscr. EPISTOLA MAXIMIANI EPI CONSTANTINOPOLITANI AD CYRILLVM [sancto Cyrillo q]
EPM ALEXANDRIÆ [hac duo uocabula om. qr] qS   et cōministro m   14 acta apud te TS
19 confessionem meruisti a TS   et a S   redemptus w   proprietate T   20/21 confringens
eius arcum om. TSI   22 et om. TS   22/23 dantem uitam CS   23 de super homi-
nibus C   uos v   defuimus istis] defuistis C   24 audito Cr   29/30 uere — munita om. TS
30 obsidere C   31 transsessionibus S   32 a om. C   36 fraternitas w fraternitatis r
autem om. TS   correctiones TS   37 incolomes [incolomes v] Cw   orare C   uenerabilis TS

LXVI Dominis || desiderantissimis || et dei || optimis || cultoribus fratribus et com-
 ministris Iuuenali Flauiano Arcadio Proiecto Firmo Theodoto Acacio || et || Philippo
 presbytero Cyrillus in domino salutem. Satisfactum || est nobis || iterum et ipso
 1 Esr. 4, 38 experimento cognouimus quia ueritas uiuit et uincit secundum sancti uocem,
 resistit autem ei omnium nihil. est || autem || sic ualidissima, ut insurgat aduersus 5
 omnes inimicos et resistentium sibi uirtutem soluat. ecce enim ecce false quidem
 loquentium || labia || destruxit et illicitarum blasphemiarum caligo cessauit, respandit
 d. 25. m. Oct. autem ueritatis dogmatum pulchritudo, ordinato episcopo secundum decretum dei
 a. 431 atque consilium per || religiositatem || uestram reuerentissimo et dei || optimo || cultore
 Maximiano, quem etiam || et || longa ætas ornauit non in desidiis et deliciis constitutum, 10
 sed in laboribus || pro || uirtute, et qui multa rerum decoratus est cura pro ueritate et
 dogmatibus pietatis. congaudens igitur uniuersis ecclesiis et populis ibidem con-
 Lc. 1, 68 stitutis merito proclamabo: benedictus dominus, quia uisitauit et fecit
 Ioh. 10, 15 redemptionem plebis suæ. non enim poterat dormire sic bonus pastor, ut etiam
 || suam animam poneret || pro ouibus, || sicut autem || semper saluificare sciens, || ma- 15
 lignum quidem || a || sacræ || et || diuinæ aulæ reppulit || captione ||, sapientissimum
 autem et totius uirtutis insignem præceptorem elegit, quem etiam credimus || perdura-
 turum || in omni bono et || ad salubrem atque præcipuam et || uirtute pollentem guber-
 nare || uitam || sub sua manu || populos constitutos ||.
 Incolumes uos esse in domino et nostri || esse || memores || domino || oramus, 20
 carissimi et desiderantissimi.

INTERPRETATIO SANCTIONIS IMP̄ SCRIPTÆ AD ISIDORVM GLORIOSISSIMVM PRÆFECTVM
 a. 436 PRÆTORIORVM ET CONS̄ ORDINARIVM

LXVII Licet || circa sollicitudinem || publicarum rerum || clarum sit nostrum || studium,
 non tamen minor apud nos est religionis cautela sanctissimæ, qua uidelicet a nobis 25
 custodita etiam in publicis utilitatibus nos || adiuuari || confidimus. et propterea,
 quoniam Nestorius, catholicæ ecclesiæ aliquando sacerdos, nunc autem fidei proditor,
 tantis nequitiae molibus || implicatus || apparet et necessarium est ut sententiæ nostræ
 tranquillitatis subditus || congrua calamitate || suis moribus oneretur, qui relictis
 uenerabilis ecclesiæ sanctionibus nefandæ hæresis auctor apparuit, et dum corruperit 30
 fidem eorum quos || sibi || prodicionis societate copulauit, in sua persona recepit etiam
 crimen prodicionis alienæ, || tua || igitur auctoritas gloriosa hoc pragmatico siue speciali

LXVI Græce extat in A 90

LXVII Græce extat in V 110 S 116 A 150

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*]

1 dominis et C	desiderabilibus TS	optimis <i>om.</i> TS	fratribus <i>om.</i> S	2 theo-
doro CS	et <i>om.</i> T	3 satis factum nobis [nobis factum <i>q</i>] est TS	et] ex <i>m</i>	5 autem
<i>om.</i> T	7 ora TS	splenduit <i>m</i>	9 concilium S	sanctitatem TS
cultori <i>v</i>	10 et <i>om.</i> T	ordinauit S	11 pro C et TS	12 ibidem TS sibi <i>v</i> sibi <i>m</i>
14 plebi <i>v</i>	poterit <i>v</i>	15 poneret suam animam T	sicut autem C et TS	15/16 ma-
lignam quidem bestiam TS	16 sacra TS	diuina TS	uulæ C aula TS	17 captionem C,
<i>corr.</i> <i>v om.</i> TS	17/18 perduraturum C decorari TS	18 ad — et C uenerabili atque præcipua TS		
uirtute] tute <i>p</i>	18/19 gubernaret <i>p</i>	19 uitam <i>om.</i> TS	populum constitutum TS	
20 nostris <i>p</i>	esse <i>om.</i> TS	domino <i>om.</i> TS		
22 IMP̄ <i>w</i> imperii C imperatorum <i>pr</i> imperialis <i>q</i>	ad Isidorum] aīriorum <i>m</i>	23 CONS̄ <i>α</i>		
consulem <i>Tr</i> constitutio C	24 pro sollicitudine TS	aperte n̄rum sit TS	25 quia <i>vT</i>	
26 custodire S	adiuuare <i>pS</i>	28 obligatus TS	29 competenti clade TS	relectis C
31 suæ TS	32 tua C tua gloria <i>pS</i> tuæ gloriæ <i>q</i>	pragmatica <i>q</i> pragmaticum S		

auctoritate suscepta memoratum Nestorium || in iuge || exilium Petræ pro impietatibus suis deduci præcipiat, ita ut omnis eius substantia Constantinopolitanæ applicetur ecclesiæ, ut res eius accipiat reuerentissimus locus, cuius pridem prodidit sacramentum. sic enim erit in animabus hominum sincera sanctissimæ reuerentia fidei et felicitas nostri imperii munita religione florebit.

5

RESRIPTVM LEGIS SACRÆ CONTRA NESTORIVM

|| IMPERATORES CÆSARES THEODOSIVS ET VALENTINIANVS VICTORES TRIUMPHATORES
MAXIMI SEMPER VENERABILES AVGVSTI ||

LXVIII Debita a nobis piissimæ religioni cultura eos qui circa diuinitatem impie agunt, pœnis puniri dignis et nominibus eorum prauitati conuenientibus eos appellari uult, 10 ut exprobrationibus subditi æternam contumeliam || delictorum || sustineant et neque uiuentes extra supplicium neque morientes sine contumelia esse noscantur. ||Nestorio || igitur monstruosæ doctrinæ principe || condemnato ||, superest unianimes eius et impietatis socios nomini || subicere || uituperando, ne Christianorum utentes uocabulo eorum nomine decorentur a quorum dogmate agentes impie recesserunt. propter 15 hæc sancimus ubique Nestorii nefandæ sectæ communicatores Simonianos nominari (oportet enim eos qui || in || diuinitatis auersione illorum imitantur impietatem, appellationem illi sortiri consimilem, || quemammodum || Arriani lege || diuinæ || memoriæ Constantini Porphyriani propter similitudinem impietatis Porphyrii nominantur, qui ueram religionem temptans uerbi uirtute comprimere libros sibimet || sceleratos, || 20 non eruditionis commenta dereliquit) || et ut nullus || præsumat eiusdem Nestorii nefandi atque sacrilegi impios libros de uenerabili orthodoxorum religione et contra dogmata episcoporum Epheseni sancti concilii retinere aut legere aut || transcribere ||, quos oportet omni studio requisitos publice concremari (hoc enim modo omni impietate radicitus amputata simplex et quæ potest seduci facile multitudo nullum erroris semen 25 aliquando poterit inuenire) || et || neque memoriam ita perditorum hominum in aliquo religionis colloquio aliter quam Simonis nomine nuncupari neque domum eis aut agrum aut suburbanum aut quemlibet alium locum || synodi || causa latenter aut aperte præberi. tales enim decernimus omni licentia synodi esse priuatos, cum omnibus palam sit quia qui transgreditur hanc legem || et || Nestorium || imitatur ||, 30 rerum suarum confiscatione multabitur.

5 *subscr.* in Acym̄ iacet post satisfactionem Cyrilli ad imperatorem Theodosium *m*

17 in Acym̄ solo: eos qui Christi paupertatem in diuino mysterio factam auersantur, illius *m*² in *mg.*

LXVIII *cf. ep. 280. Græce extat in V III. 112 S 117. 118 A 151. 152. constitutionis altera uersio ab Iustiniano interpolata habetur in Gestis Concilii quinti [L V 471 = M VIII 249]; ipsius Latini exemplaris epitome in Theodosianum [16, 5, 66] recepta est*

C [= um], T [= pq], S [wr]

1 iniunge <i>pS</i>	pertræ <i>m</i> pertraat et <i>v^{corr}</i>	3 cui <i>v</i> cum <i>m</i>	4 animalibus <i>C</i>	
7/8 Imperatores — augusti <i>om. vTS</i>	7 imperator <i>m</i>	9 religionis <i>T</i>	11 ex	
probationibus <i>CpS</i>	delicti <i>TS</i>	12 nestorii <i>pS</i>	13 occultato <i>TS</i>	unanimis <i>Cqr</i>
14 subiacere <i>TS</i>	16 ubique <i>T</i> ubi <i>S</i> ubi et ubi <i>C</i>	nefandæ sunt <i>S</i>	17 in <i>om. TS</i>	
diuinitates <i>C</i>	auersionem <i>p</i>	impietatum appellatione <i>p</i>	18 illi <i>scripsi</i> illos <i>CpS</i> illis <i>q</i>	
quemammodum enim <i>vps</i>	diuæ <i>pS</i>	20 sceleratos <i>om. TST</i>	21 nullusque <i>TS</i>	
23 ephesini <i>vqr</i>	tractare <i>TS</i>	25 nullo <i>S</i>	26 et <i>om. TS</i>	28 alium <i>T</i> aliquem <i>CS</i>
synodica <i>pS</i>	30 quia qui] quia <i>C</i> qui <i>v^{corr}</i>	et <i>om. TS</i>	imitatus <i>TS</i>	

Sublimis igitur || et clarissima || tua potestas hanc constitutionem nostram ad notitiam uniuersorum prouincias habitantium præceptis sollemnibus peruenire procuret. hanc autem legem in Latina et Græca lingua posuimus, ut omnibus aperta sit atque nota.

Flauius Anthemius Isidorus, Flauius || Bassus || et Flauius Simplicius Reginus 5 præfecti dicunt. Nihil ita carum imperatoribus est quomodo semper agere pie aut actibus huiusmodi diligentiam adhibere; qui cottidie, ut ita dicatur, non differunt noctes et dies curis continuantes [et] || quanto || magis in ipsa pietate hoc cum omni studio seruare consueuerunt? futura igitur emergere quadam inrationabili et insensata et præsumptione plena religione, magis autem non futura, sed || iam || etiam 10 quandam erroris auctoritatem sibimet uindicante, || sua || prouidentia sine quolibet tumultu et cum omni tranquillitate, quæ eis semper inserta est et || amica || per omnia, huiusmodi emendationem fieri || præceperunt ||, principes || quidem || iniquitatis pœnis competentibus castigantes, reliquorum uero prouidentiam facientes, quatenus læsi nihil, sed || ammonitione sola || ad meliora deflexi atque conuersi nihil quidem 15 suorum amitterent, quæ uero perfecta est et æterna et post uitam consistit, possessionem pietatis cognoscentes, eam firmissime custodirent. sed quoniam hominum genus præuentum semel et saginatum dolosis sermonibus, || melioribus || rationibus || inpersuasum || est et egent ad hoc etiam timore præcipuo pœnisque grauissimis, eos || quidem || qui adulterantur fidei dogmata, de cetero cessare præcipiunt et cogitare 20 quæ meliora sunt, et neque eos in quemlibet locum conuenire neque aliis stadium impietatis ostendere aliquod sibi competentium prædiorum siue in urbe || consistens || siue extra urbem aut urbi uicinum, sed simpliciter inadibilem esse huiusmodi concilio omnem terram. eos autem qui uesanis compositionibus Nestorii consentiunt et occasionem errorum libros habent eius, miserantes magis quam punientes, prædicunt 25 illos quidem igni contradere atque exterminare, ne memoria tantæ læsionis in re publica reuoluta impedimenta ueræ fidei faciat, || nec transcribi exemplar eorum || quos neque scribere || a || principio neque inuenire fuerat bonum, neque legere talia ex quibus damnum totius perditionis accidat. quid enim animæ et fidei præponendum est? quibus nocent huiusmodi lectiones, quæ et || integritatem || animæ excæcare possunt 30 et ad peiora compellere. et ut || neque || lateant qui sint, aut || uocabulum quoddam || conueniens || habentes commemorent || compositionem fabulæ ipsius, ad memoriam reuocantes quod esset melius obliuioni contradi, Simonianos quidem eos nuncupari præcipiunt, grauissimis uero suppliciis, si in futuro transcenderint, castigantes. ut

C [= um], T [= pq], S [= ur]

1 et clarissima *om. TS*   2 habitantibus *S*   prouenire *C*   4 finit sacrum incipit
 pfectorum pceptum *w in mg., iis quæ secuntur, inscr. r*

5 bacchus *TS*   regnus *C*   6 quomodo] quam *corr*   8 et² deleri debuit in *C*

quanto *om. TS*   10 et *om. v*   iam *om. T*   11 uindicante *T* uindicantes *C* indicantem *S*

sua *C* quadam *TS*   12 amica *m* amicam *v* cara *T* cura *S*   13 præceperunt nobis [nouae *q*] *TS*

quidem *om. TS*   14 prouidentiam uero *p*   15 læsi] lacsi *S*   monitione *p* mutatione *q* munitione *S*

sola *om. TS*   16 ammitterent *v* admitterent *m*   17 custodire *S*   hominum] omnium *C*

18 peioribus *TSP*   18/19 persuasum *TS*   20 quidem *om. T*   21 in *om. S*   studium *C*   22 con-

sistentes *TS*   23 concilium *p*   25 occasionem *m* occasione *v* *TS*   merantes *C* memorantes *corr*

26 ne *om. v*   27 nec — eorum *om. TS*   quod *S*   28 a *om. TS*   principium *p*   29 accedat *C*

30 nocens *S*   perfectionem *TS*   exercere *C*   31 non *TS*   lateat *S*   aut *om. C*

uocabulum quoddam *C* quod uocabulum *TS*   32 habeant commemorant *TS*   33 obliuionem *f*

34 r. ciipiunt *p*

autem cognoscatis tranquillitatem, pietatem præceptorum, prouidentiam quam per omnia subiectis attribuunt, piissimorum nostrorum principum, qui soli restituunt deo per fidem repensationem dignam beneficiorum quæ in eos et || in || uniuerso terrarum orbe largitur, huic nostræ conscriptioni secundum consuetudinem diuina luce plenam legem præfulgere præcipimus, cui obædientes supplicio uosmet ipsos liberos facietis 5 in || futura longitudine totius æui ||, agere pie discentes immortaliaque beneficia promerentes, et in tantum uobis proderit quantum imperator sanciens et deus recte adoratus solitus est prodesse.

IMPERATORES CÆSARES VICTORES TRIVMPHATORES MAXIMI || ET <SEMPER> COLENDI || THEODOSIUS ET VALENTINIANVS || [CYRILLO EPISCOPO ALEXANDRIÆ] IOHANNI EPISCOPO ANTIOCHENO, SIMILITER ET CYRILLO EPISCOPO ALEXANDRINO ||.

LXVIII 1 Intentio nobis correctio pacis est, quam uidelicet, || propositum || uestrum sequentes, perpetue || complere promittitis ||, et alios || uero || omnes homines || tamquam || propter || caritatem || sacerdotes effecti non quiescitis edocere. tempus || est ergo ||, quoniam ad hanc uos segnes esse, || unde || non oportebat, euenit, ad hoc 15 inuitare ad quod alios || reuocantes || credimus || uos || alacriter aduenire. res enim fugienda et inopinabilis in nostris temporibus contigit, sacerdotum religionis ueræ discordia quæ etiam omnem uirtutem narrationis excessit. quando enim sperabatur omnis et usque ad suspicionem auferri contentio et || perfectissimæ unitationis || terminus sequi, tunc discessionis et turbæ maximæ occasiones accensæ sunt. mæstitia 20 igitur in hac causa et || plurimæ || æstuationis occasio est doctores ecclesiasticæ pacis et fontem concordiæ in tantam conuerti contentionem, ut egeant inuitantibus quatenus 2 || memores efficiantur || horum quæ ipsi allegare || constituti sunt ||. tanti igitur mali solutionem unde etiam principium || suscepit, || inuenire sperantes et diligenter quatenus hoc || perageretur ||, curantes, ne repens serpat amplius contentionis uitium, 25 hoc deliberauimus, omnibus || nobiscum || concurrentibus, et sanctissimo gloriosissimæ huius urbis et omnibus qui hic comperti sunt, deoamantissimis episcopis et omni eorum clero, ut quæ bene olim unita sunt et atroci incidente passione diuisa orthodoxæ fidei membra coaptentur, quatenus, uos inquam et reuerentissimus episcopus || Antiochenorum Iohannes et reuerentissimus episcopus || Alexandrinorum Cyrillus, conuenientes 30 alterutris deponatis quæ inter uos sunt inimicitias et dubitationem, promittentibus nobis quos prædiximus reuerentissimis uiris quia si subscripseris depositioni Nestorii et eius doctrinam anathemaueris, nulla relinquatur dubitationis occasio, sed mox et sanctissi-

LXVIII *Græce extat in V 120 S 86 A 102; alia uersio habetur in Collectione Veronensi 27*

C [= *um*], T [= *pq*], S [= *wr*, usque ad 8]

1 pietatis *m* pietatis et *v* præceptorem *C* 3 quam *vg* in *om.* *TS* 3/4 uniuerso orbe terrarum *C* uniuersum terrarum orbem *q* 4 constitutionem *S* diuinam *p*
6 futuro longo sæculo *TS* a genere *p* pio *S* immortali atque *p*
inscr. sacra imperialis ad loannem Antiochenum episcopum *q* 9 et colendi *C* semper augusti *T* 10/11 cyrillo *epo* alexandrie [alexandriæ et *v*] iohanni — alexandrino [similiter — Alexandrino *om.* *v*] *C* iohanni *episc.* antiochiæ *T* 12 studium *T* 13 complendam *T* permittitis *C* prædecatis *T* uero *om.* *T* 13/14 tamquam *om.* *T* 14 ueritatem *T* 15 ergo est *T* quoniam *om.* *C* ad — esse] *ὁκλάζειν non intellexit translator* ubi *T* 16 euocantes *T* uos *om.* *T* 17 ueræ] *uræ* *C* 19 perfecte unitatis *T* 19/20 terminum *C* 21 plurima *T* 23 memorentur *q* memoretur *p* allicare *T* (constituuntur *T* 24 suscipit *T* 25 ageretur *T* repans serpit *C* 26 nobis *T* 29/30 Antiochenorum — episcopus *om.* *T* 31 dubitationes *m* 32 depositionis *m* depositione *p* 33 anathema-

mus episcopus Cyrillus et || tua religiositas et || qui cum eo, sed etiam sanctissimus gloriosæ Romæ episcopus Cælestinus et omnes undique orthodoxæ fidei sacerdotes tuæ || religiositati || communicabunt, aliis uidelicet, si qua sunt quæ debent corrigi, decentem facile suscipientibus solutionem, quam ipsi necessario disputantes et satisfacientes uobismet ipsis seorsum et communiter omnibus || proferetis ||. sciens 5 igitur hoc nostrum esse studium et || hoc || consilium, nullius alterius uelitis habere sollicitudinem quam ut omni remoto certamine atque zelo pax diligenter et firme sanctis ecclesiis || ubique || orthodoxæ fidei et per hoc omnibus qui sub nostra sunt dicatione, || diuinitatis iuuamine configatur ||. festina itaque uenire cum multa celeritate ad Nicomediam ciuitatem, nullum penitus episcoporum tecum deducens, 10 nisi paucos clericos tuæ ministrantium sanctitati. et citra omnem dilationem festina, sciens quoniam et Cyrillum sanctissimum episcopum similiter illic compelli et concurrere eodem apparatu sacris nostris præcipimus iussionibus, hoc || ei promittentes ||, non aliter eum ad nos uenturum, antequam conuenientes inter uos ipsos et alternas inimicitias deponentes ad confirmandam pacem per propriam unanimitatem 15 studio omnium concordare possitis. quod futurum esse etiam in tua reuerentia designamus. uiri enim existentes huiusmodi quos || expectant et || pacis bona et discordiæ latere mala non || patientur ||, non prius a nobis || uidebimini ||, donec corrigantur hæc quæ nos non faciunt leuiter æstuare. inter hæc autem, donec studendæ pacis et concordiæ uestræ et alternarum amicitiarum et pro hoc ad nos ingressionis 20 celebratio confirmetur, nulla ex episcopalibus constitutionibus aut depositionibus aut cuiuslibet ordinationis nouitas fiat, sed si quid etiam in medio fieri contigit, hoc sub quiete manens inutilatum catholicæ ecclesiæ seruet statum, sufficientibus quippe his qui sunt reuerentissimis clericis, donec perfecta unio subsequatur, ad ministeria complenda diuina. 25

4 Habes a nobis hæc, et non dubie omni fortitudine omnique uirtute, purum et immutabile nostrum propositum uidens et dignum Christiana constantia, age nobiscum et ipse || et || nullum laborem aut fatigationem, non iniuriæ contemptum, non obliuionem iræ suscipere || fugies ||, quatenus ea quæ a nobis pro causa orthodoxæ fidei et sanctarum ecclesiarum unitatis iussa sunt, termino contradantur. si uero, quod 30 non credimus, contrarium aliquid huic nostræ uoluntati et ita recto consilio sapere propria quadam intentione et instantia || passionis humanæ || temptaueris et alia quæ a nobis sunt iussa, neglexeris, tibimet reputabis quoniam utilitatem status dei ecclesiarum sanctitas tua contemnens dignas retributiones suscipiet.

LIBELLVS DATVS ARCHIEPISCOPO CYRILLO A PAVLO EPISCOPO EMESENO MISSE A 35
IOHANNE ANTIOCHENO

LXX Domino meo per omnia sanctissimo et beatissimo episcopo Cyrillo Paulus in domino salutem. Piissimi atque uictores nostri principes quam olim habere dignan-

LXX *Græce extat in V 122 S 87 A 109*

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *ur*, *inde a 35*]

1 tua — et <i>om.</i> T	3 sanctitati T	alii <i>p</i>	si si C	4 necessariore <i>m</i> neces-
sariozem <i>v</i>	5 ostenditis [ostenditis <i>q</i>] T	6 hoc <i>om.</i> T	uelis <i>q</i>	8 et ubique T
9 diuinitatis iuuamine <i>om.</i> T	figatur T	igitur <i>m</i>	11 ministrantes <i>v</i>	omni T
dilatione <i>q</i>	13 ei <i>om.</i> T	13/14 declarantes T	17 spectant T	et ¹] etiam T
18 possunt T	uidemini T	25 complenda <i>q</i> compellenda <i>Cp</i>	28 et ² <i>om.</i> T	29 fugiens T
32 humanæ passionis T	33 et status <i>v</i>			
35 archiepiscoposillo <i>p</i>	emeseono C, <i>corr. v</i> emensono <i>p</i>			38 nostræ <i>p</i>

tur intentionem ac diligentiam circa subiectos et maxime de sancta dei ecclesia et pia atque purissima rectaque fide, in qua ex progenitoribus successerunt, demonstrantes, litteras direxerunt per uirum spectabilem tribunum et notarium Aristolaum et ad tuam sanctitatem et ad sanctissimum || et || beatissimum episcopum Iohannem nec non et sanctissimum et beatissimum patrem nostrum Acacium episcopum Beroeae, iubentes 5 ut congregati aut corporaliter aut uoluntate absolutionem detis emergentibus dissensionibus inter deo || amicissimos || episcopos qui in || Epheso || conuenerunt, et || nos || ipsos et sanctissimis dei ecclesiis deo || gratam || prouideatis pacem et remoueatis tumultus qui cottidie fiunt sanctis dei ecclesiis, atque || consensus præbeatur || damnationi Nestorii et || anathematizetur praua || eius || doctrina ||. suscipientes ergo piissimas ac 10 deo amabiles litteras || et || prædictus sanctissimus episcopus Iohannes et sanctissimus episcopus Acacius et cogitantes quia esset ualde necessarius tractatus uestre præsentiae, ne multum tempus || pro || negotio traheretur, direxerunt quidem ad tuam sanctitatem, ut tua beatitudo simul deliberet quemammodum || debeant ea quæ ad pacem pertinent, caute disponi || et optimæ huic actioni || decens || terminus et utilis 15 imponatur. ueniens ergo et uidens atque colloquens inueni tuam sanctitatem præparatam mansuete atque pacifice et sicut pontifices decet, ad ea quæ sunt in manibus, disponenda; denique || et || litteras nobis || tradidit || tua sanctitas prædicantes quam a patribus suscepimus rectam immaculatamque fidem. quod primum fuit et dignum labore et studio; quia uero decebat etiam ea quæ secundum Nestorium, formam 20 suscipere olim nobis placitam, facio præsens ad præsentem tuam sanctitatem has litteras, per quas profiteor suscepisse nos ordinationem sanctissimi et beatissimi episcopi Maximiani, habere autem Nestorium, qui dudum fuit maximæ Constantinopoleos, condemnatum. et anathematizamus quæ in doctrinæ parte impie ab eo sunt dicta, et amplectimur puram atque sinceram ad uos communionem secundum oblatam tuæ 25 sanctitati a nobis breuiter de inhumanatione dei uerbi expositionem, quam etiam conlaudasti et tamquam propriam suscepisti fidem, cuius etiam in his litteris exemplar insertum est. et hac pura communionem damus omnibus quæ in medio ex utrisque partibus uelut in turbis facta sunt, et remeamus ad priorem ecclesiarum gratia dei tranquillitatem. 30

71 1 Sanctissimo et deoamantissimo Cyrillo || episcopo || Iohannes in domino salutem. Dudum per sanctionem || piissimorum || nostrorum principum iussa est synodus deo || amicissimorum || episcoporum in Ephesenam metropolim congregari ecclesiasticarum

31 In Aeyin Domino meo et deo amicissimo ep̄o Alexandriæ Cyrillo Iohannes [iōhi m] in domino salutem m in fine ep̄. LXX

71 Græce extat in V 123 S 88 A 110; eadem uersio, sed ualde correctæ et mutata habetur in Collectione Veronensi 28

C [= vm], T [= pq], S [= wr, usque ad 30]
 3 uerum p 4/5 et beatissimum — sanctissimum om. q 4 et² ac p et³ et ad S
 5 et beatissimum om. C ep̄ni berœæ patrem — acacium v berœæ CS 5/6 iubente sed S
 7 amabiles TS ephesum T 7/8 nos ipsos m nobis ipsis v uos ipsos pS uos et ipsos q
 8 gratiam pS 9 utque m consentiatis TS 10 anathematizetis TS prauam —
 doctrinam mTS 11 et om. TS 12 et om. v necessaria p̄w 12/13 potentiae v
 13 pro Cw ex T om. r traderetur CS 14/15 pax disponatur cauta TS 15 decens om. T
 et² om. q 17 et om. S 18 et om. TS protulit TS 20 dicebat S eam v
 24 anathemamus mp̄ pie p̄ 27 his om. p̄ 28 hanc S puram communionem w
 29 propriorem C
 31 episcopo om. T 32 sanctissimorum T 33 amabilium T [= US]

gratia causarum et rectæ fidei. apprehendentibus autem etiam nobis memoratam ciuitatem et reuertentibus sine alterno colloquio (superfluum uero est causas discordiæ pacis tempore nunc narrare), diuisis autem ad discordiam ecclesiis hoc modo, quoniam ob || hoc || maxime cogitare omnes oportebat ut copularentur e medio omni ablata discordia, sed etiam Christo amabilibus || ualde || principibus hoc ipsum fieri sancientibus ut unirentur dei ecclesiæ, et ad hoc ipsum dirigentibus dominum meum uirum ammirabilem et spectabilem tribunum et notarium Aristolaum deferentem pias eorum litteras iubentes ex hoc ipso concordare nos et scandala amputare de medio et sedare omnem tumultum omnemque tristitiam, obœdientes piis litteris, ilico et repente direximus dominum meum et per omnia deo amabilem || ualde || <at>que sanctissimum 10 episcopum Paulum, dum hoc quoque placuisset et sanctissimo atque beatissimo patri nostro Acacio et deo amabilibus || ualde || apud nos episcopis (pro ampliore uero cautela hoc egimus || eo quod || non || possemus nos || conuenientes quæ || sancita || sunt a piissimis nostris imperatoribus, ad terminum in præsentem perducere), || mandantes || ei ut et propter nos et pro nobis et in persona nostra disponeret quidem 15 quæ de pace sunt, quod principale est, offerret autem tuæ sanctitati expositionem a nobis consone factam de inhumanatione domini || nostri || Iesu Christi, quam direximus tuæ || religiositati || per supra dictum deo amabilem || ualde || uirum, quæ est hæc

2 De dei genetrice autem uirgine quomodo et sapimus et dicimus, et de modo 20 inhumanationis unigeniti filii dei necessario, non in adiectionis parte, sed in satisfactionis specie, sicut olim et ex sanctis scripturis et ex traditione sanctorum patrum percipientes habuimus, breuiter || enarramus ||, nihil penitus adicientes sanctorum patrum Nicæa conuenientium expositæ fidei. sicut enim præuenimus dicentes, ad omnem sufficit et pietatis agnitionem et totius hæreticæ prauitatis abdicationem. 25 dicimus autem non præsumentes || contra || ea quæ incomprehensibilia sunt, sed confessione propriæ infirmitatis excludentes eos qui insurgere uolunt || in quibus || ea quæ sunt ultra hominem, cogitamus.

3 Confitemur itaque dominum nostrum Iesum Christum filium dei unigenitum, deum perfectum et hominem perfectum ex anima rationali et corpore, ante sæcula 30 quidem ex patre natum secundum diuinitatem, in || nouissimis || autem || diebus || eundem propter nos || et || nostram salutem ex Maria uirgine secundum humanitatem, || consubstantialem patri secundum deitatem eundem et consubstantialem nobis secundum humanitatem ||. duarum enim naturarum || unio || facta est, || propter quod || unum Christum, unum filium, unum || dominum || confitemur. secundum hanc 35 inconfusæ || unitionis || intellegentiam confitemur sanctam uirginem dei genetricem eo quod deus uerbum || incarnatus || sit et || inhumanatus || et ex ipso conceptu uniuertit sibi || illud quod || ex ea sumptum || est || templum. euangelicas autem et aposto-

C [= *vm*], T [= *pq*]

4 hoc modo T   omnis *p*   5 ualde *om.* T [= *US*]   7 expectabilem *Cp* [= *S*]
 deferentes *p*   10 ualde atque *scripsi* ualdeque C atque T   12 ualde *om.* T   pro]
 porro C   ampliori *vT*   13 eo quod C dum T   possemus nos C potuissemus non T
 sancta T   14/15 mandauimus T [*cf.* *US*]   15 et¹ *om.* C   uestra *p*   17 nostri *om.* T
 18 sanctitati T   ualde *om.* T   21 inhumanatione *p*   23 narramus T   26 contra *om.* T [= *US*]
 27 in quibus] dum T   31 nouissimo T   dierum T   32 et propter T [= *US*]   33 con-
 substantialem¹ — humanitatem *om.* T   34 unitas T [= *US*]   unde T [= *US*]   35 dñm T
 autem hanc *m*   36 inconfusæ unitionis *v* inconfusionis *m* inconfusæ unitatis T   37 incar-
 natum T   inhumanatum T   38 illud quod *om.* T [= *US*]   est *om.* T [= *US*]

licas de domino uoces nouimus deiloquos uiros alias quidem || communicantes || tamquam || super || una persona, alias autem diidentes tamquam || super || duabus naturis et deodecentes quidem secundum deitatem Christi, humiles autem secundum humanitatem || eius || tradentes.

Qua suscepta || placuit ad abolitionem totius certaminis et ad || honorificandum || 5
uniuersalem pacem sanctissimis dei ecclesiis et || ut || e medio || auferantur || quæ
exorta sunt scandala, nos habere Nestorium || depositum ||, qui dudum fuit episcopus
Constantinopolim, et anathematizamus prauas eius et profanas uocum nouitates || eo
quod quæ sunt apud nos || sanctæ dei ecclesiæ rectam et || sanam || habent fidem et
hanc || custodiant || et || tradant || populis sicut sanctitas uestra. consentimus autem 10
et ordinationi sanctissimi et || religiosissimi || episcopi Maximiani Constantinopolitanæ
sanctæ dei ecclesiæ et communicatores omnium sumus qui per uniuersum orbem
terrarum sunt, || religiosissimorum || episcoporum, || quicumque || rectam et inpollutam
habent et custodiunt fidem.

Et suscriptio: Incolumis pro nobis orans permanes, domne deoamantissime 15
et sanctissime et omnium mihi || peculiarissime || frater.

INCIPIT EPISTVLA SANCTI CYRILLI || EPISCOPI || AD IOHANNEM ANTIOCHENVM

- LXXII 1 Domino meo dilectissimo fratri et consacerdoti Iohanni Cyrillus in domino salu-
tem. Exultent cæli et lætetur terra; solutus est enim medius paries maceriæ, Ps. 95, 11
et quod contristabat, quieuit atque dissensionis modus omnis abscisus est, omnium Eph. 2, 14
|| nostrum || saluatore Christo pacem suis ecclesiis tribuente, conuocantibus || autem || 21
nos ad hoc et piissimis ac || deoamantissimis || imperatoribus, qui originalis pietatis
facti imitatores egregii cautam quidem et inconcussam in propriis animis rectam fidem
custodiunt, maximam || uero || curam impendunt pro sanctis ecclesiis, ut || et || famosis-
simam habeant in sæculo gloriam et || præclarissimum || proprium ostendant imperium, 25
quibus et ipse uirtutum dominus ditissima manu bona distribuit et præbet || quidem
subiugare || aduersarios, donat autem et uictoriam. neque enim mentitur dicens:
uiuo ego, dicit dominus, quia glorificantes me glorificabo. 1 Reg. 2, 30
- 2 Veniente igitur in Alexandriam domino meo || religiosissimo || consacerdote ac
fratre Paulo, impleti sumus omni lætitia, et nimis digne tamquam tanto uiro mediante 30
et supra uires || labores experiri eligente ||, ut diaboli superaret inuidiam et coniungeret

LXXII *Græce extat in V 127 S 89 A 114; hinc desumpta est uersio in Collectione Veronensi 29, qua utuntur Gesta Chalcedonensia; prorsus discrepat uersio Collectionis Quesneliana 53 [uol. V 334—337]*

C [= *vm*]. T [= *pq*]

1 consociantes T [= US]   2 de T [= US]   una *om. m*   in T   4 eius *om. T*
[= US]   5 quas C quo *p* [= US] quod *q*   suscepta *v* subiecta *m* suscepto T [= US]
constituendam T [= US]   6 ut *om. T* [= US]   tollenda T   7 condemnatum T [= US]
8/9 quia nostræ T [= US]   9 saluam *q* [= US] salam *p*   10 custodiunt T [= US]   tra-
dunt T [= US]   11 sanctissimi *om. m*   reuerentissimi T [= US]   12 uniuersam *p*
13 deo amabilium T [*cf. US*]   qui T   15 suscribo *v*   dn̄e C   16 carissime T [= US]
17 incipit *om. q*   episcopi *om. T* [= US]   Iohanni Antiocheno *q*   20 quod *om. p*
21 nostrorum T   tamen T [= US]   22 et *om. v*   christianissimis *q* [= US]   xp̄o-
amantissimis *p*   23 imitatoribus *p*   cautam C causam *p* tutam *q* [= US]   et *om. m*
24 tamen T [= US]   et *om. T* [= US]   25 præclarum T [= US]   ostendunt C
26 bona manu C   26/27 subiugare quidem T [= US]   29 alexandria *p* [= U]   reue-
rentissimo T [= US]   sacerdote *m*   30 digni *p*   31 in laboribus acquiescente uersari
[conuersari *p*] T [= US]   eligente T egente C   coniugare *q*

|| separata || et interiecta scandala || consumens concordia || et pace coronaret ecclesias
 quæ apud nos et apud uos sunt. quo enim modo diuisæ sunt, superfluum || est ||
 dicere; oportere autem reor ea quæ pacis tempori conueniunt, et sapere et effari.
 delectati ergo sumus colloquiis memorati || religiosissimi || uiri, qui forte et certamina
 se non parua habiturum suspicabatur || ad || persuadendum nobis quoniam oportet 5
 ad pacem coniungere ecclesias et hæreticorum risum abolere et hebetem facere super
 || hoc || aculeum diabolicæ malignitatis. parate tamen ita in hoc habentes inuenit,
 ut nullum laborem penitus sustineret. recordamur enim saluatorem dicentem:
 Ioh. 14, 27 pacem meam do uobis; || pacem || relinquo uobis; edocti autem sumus et
 Ies. 26, 12 in orationibus dicere: domine deus noster, pacem da nobis; omnia enim 10
 reddidisti nobis, || quapropter || si quis particeps fuerit pacis quæ a || deo || mini-
 3 stratur, non indigebit omni bono. quoniam uero omnino superflua et inoportuna
 ecclesiarum diuisio facta est, nunc maxime nobis est satisfactum, domino meo || reli-
 giosissimo || Paulo episcopo chartam proferente quæ inreprehensibilem continet fidei
 professionem, et hanc a tua sanctitate compositam || affirmante || et ab aliis reueren- 15
 tissimis ibidem constitutis episcopis. habet autem scriptura ita || et ipsis uerbis ||
 inserta est huic epistolæ meæ

4 De genetrice autem dei uirgine quemammodum et sapimus et dicimus, et modo
 incarnationis unigeniti filii dei necessario, non quasi in additamenti parte, sed in specie
 satisfactionis, sicut ab initio tam ex diuinis scripturis quam ex traditione sanctorum 20
 patrum suscipientes habuimus, breuiter || narramus ||, nihil penitus addentes sanctæ
 fidei quæ a patribus in Nicæa est exposita. sicut enim anticipauimus dicentes,
 sufficit ad omnem || et || pietatis cognitionem et abdicationem totius hæreticæ pra-
 uitatis. dicimus || autem ||, non quasi audentes aliquid contra || incomprehensibilia ||,
 sed || confessione propriæ infirmitatis præexcludentes hos || qui contra nos temptant 25
 adsurgere || in quibus || quæ sunt supra hominem, cogitamus.

5 Confitemur || igitur || dominum nostrum Iesum Christum filium dei unigenitum,
 deum perfectum et hominem perfectum ex anima rationali et corpore, ante sæcula
 quidem ex patre natum secundum deitatem, in fine uero dierum eundem propter nos
 et propter nostram salutem de Maria uirgine secundum humanitatem, consubstan- 30

2. 3. 12—16. 27—p. 189, 2. 28—p. 189, 6 *adfert Eutherius in ep. 291*

12—17. 27—p. 189, 13 *ex simillima uersione adfert Facundus I, 5. 6, I*

12—16. 27—30 *adfert Nestorius in ep. 209*

27—p. 189, 9 *ex hac ipsa uersione adferunt Liberatus 8 p. 31 Garn. et Rusticus c. Aceph. p. 41^b.
 50^a; uersione diuersa utitur translator Innocentii Maronitæ [t. VIII 2 p. 176]*

C [= *um*], T [= *pq*]

1 ea quæ separata <i>p</i>	circumcidens consensu [consensum <i>p</i>] T [= <i>US</i>]	pacem <i>p</i>
2 arbitror T [= <i>US</i>]	3 tempore <i>v</i>	4 reuerentissimi T [= <i>US</i>]
oporteret <i>q</i> oportere <i>m</i>	7 hunc <i>m</i> his T [= <i>US</i>]	5 in T [= <i>US</i>]
pacem <i>v om. q</i> [= <i>US</i>]	9 pacem meam T	10 meus <i>m</i>
ad <i>p</i> dño T [= <i>US</i>]	12 uero] uiro <i>p</i>	11 quoniam T [= <i>US</i>]
13/14 reuerentissimo T [= <i>US</i>]	14 proferentem <i>Cp</i>	15 hanc] in hac <i>p</i>
dicente [dicentem <i>p</i>] T [= <i>US</i>]	16 et — uerbis C sicut T [= <i>US</i>]	18 de modo <i>q</i> [= <i>US</i>]
19 additamenti <i>p</i>	21 enarramus T	22 a patribus <i>om. v</i>
heretici <i>p</i>	24 tamen T [= <i>US</i>]	23 et <i>om. T</i> [= <i>US</i>]
propriam infirmitatem pro excludendis tamen T [= <i>US</i>]	inreprehensibilia T [= <i>US</i>]	25 confitentes pro-
quibus <i>om. T</i> [= <i>US</i>]	27 etenim T [= <i>US</i>]	26 in
tatem <i>om. m</i>	30—p. 189, 2 consubstantialem — humani-	

tialem patri || eundem || secundum deitatem et consubstantialem nobis secundum humanitatem. duarum enim naturarum unio facta est, propter quod unum Christum, unum filium, unum dominum confitemur. secundum hunc inconfusæ unionis intellectum confitemur sanctam uirginem dei genetricem, propter quod deus uerbum incarnatus est et || inhumanatus et || ex ipsa conceptione sibimet uniit 5 templum quod ex ipsa suscepit. euangelicas uero et apostolicas de domino uoces scimus deiloquos uiros quasdam || quidem communicantes || tamquam in una persona, quasdam || uero || diuidentes tamquam in duabus naturis, et || deodecibiles quidem || secundum deitatem Christi, humiliores autem secundum humanitatem eius tradentes.

6 His uestris relectis sacris uocibus || atque || ita et nos sapere inuenientes (unus 10 Eph. 4, 5 enim deus, una fides, unum baptisma) glorificauimus omnium saluatorem deum, alterutris congaudentes quoniam scripturis diuinitus inspiratis et traditioni sanctorum 7 patrum nostrorum consonantem fidem habent || nostræ et uestre || ecclesiæ. quoniam uero comperi quosdam uituperare solentium uesparum agrestium modo circumsonare et malignos contra me sermones eructare tamquam || e || cælo depositum et non ex 15 sancta uirgine sanctum corpus Christi esse confitear, || oportere arbitratus sum || pauca || de || hoc || contra || eos dicere. o insensati et tantum calumniari docti, quemammodum in hoc estis sensu delapsi et in hac tanta stultitia languistis? oportebat enim, oportebat || sapienter || intellegere quoniam nobis pæne omne certamen de fide prouenit confirmantibus quoniam sancta uirgo dei genetrix est. sed si de cælo 20 et non ex ipsa sanctum corpus omnium nostrum saluatoris Christi factum esse diceremus, quomodo iam intellegeretur dei genetrix? quem enim omnino peperit, si non est uerum quia peperit secundum carnem Emmanuhel? rideantur igitur hæc 8 de me garrientes. nec enim beatus propheta Esaias mentitus est dicens: ecce Ies. 7, 14 uirgo in utero habebit et pariet filium, et uocabunt nomen eius Emmanuhel, quod est interpretatum nobiscum deus. uere autem et sanctus Mt. 1, 23 Gabrihel ad beatam uirginem dicit: noli timere, Maria; inuenisti enim gratiam Lc. 1, 30, 31 apud || deum ||. ecce concipies in utero et paries filium et uocabis nomen eius Iesum. ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Mt. 1, 21 quando autem dicimus de cælo et de sursum dominum nostrum 30 Iesum Christum, non quasi de sursum et de cælo || deposita || eius || sancta carne || talia dicimus, sed magis sequentes || dicatissimum || Paulum aperte clamantem:

10. 18—20 *adfert Eutherius in ep. 291*

6—9. 20—23 *adfert Nestorius in ep. 209*

C [= *vm*], T [= *pg*]

1 patris *p* eundem *om.* T [= *US*] *Lib.* 2 naturalium *m* 3 deum *C* 5 homo factus T [= *US*] *Lib.* et⁸ *om.* *p* [= *US*] 6 ex *om.* *m* 7 quidem *om.* T [= *US*] coniu-
gentes T [= *US*] *Lib.* 8 uero *om.* T [= *US*] *Lib.* deo docibiles *C* diuiniore T [= *US*] *Lib.*
quidem atque altiores T [= *US*] *Lib.* 10 relictis *qC* [= *US*], *corr.* *vS* atque *om.* T [= *US*]
11 glorificamus *p* glorificemus *q* 12 alterius *p* traditioni *Cq* traditionis *p* [traditiones *US*]
13 consonantem *q* [= *US*] consonantes *C* consonatum *p* uestræ et nostræ T [= *US*] 15 ex
T [= *US*] 16 oportere *om.* T [= *US*] considerauit T [= *US*] 17 pro T [= *US*]
ad T [= *US*] calumpnariii *C* 18 delapsi *q* dilapsi *Cp* 19 aperte T [= *US*], *cf.* *F*
21 saluatore *p* 22 quomo *p* quoniam *q* 23 rideant *v* 25 in utero *om.* *C* 26 est
om. *C* interpretatur *v* uerum *q* [= *US*] 28 dominum *qC* 31 depo-
sitam T [= *US*] scam carnem T [= *US*] carne *C* 32 dicatissimum *C* diuinum T
[= *US*]

- 1 Cor. 15, 47 primus homo de terra terrenus, secundus homo de cælo. meminimus
 Ioh. 3, 13 autem et ipsum saluatorem dicentem: nemo ascendit in cælum nisi qui de
 cælo descendit filius hominis, qui utique secundum carnem, sicut nuper dixi,
 ex sancta uirgine natus est. quoniam uero de sursum et de cælo descendens deus
 Phil. 2, 7 uerbum exinaniuit semet ipsum, formam serui accipiens, et nuncupatus est filius 5
 hominis, permanens id quod erat, id est deus (inconuertibilis || enim || et immu-
 tabilis secundum propriam naturam || est ||), tamen quia || iam || unus intellegitur cum
 1 Cor. 15, 47 propria carne, de cælo dicitur descendisse, nuncupatus est || autem || et homo de
 cælo, perfectus in deitate || existens || et perfectus in humanitate et || ut || in una per-
 sona intellegendus. unus enim dominus Iesus Christus, quamuis non ignoretur 10
 differentia naturarum, ex quibus inenarrabilem || unionem || factam esse diximus.
 9 eos autem qui dicunt quia || permixtio || uel confusio aut confermentatio dei uerbi
 facta est ad carnem, dignetur tua sanctitas || obserare ||. suspicor enim et hoc de
 me aliquos diuulgare quasi ita || aut sapuerim || aut || [præ]dixerim ||, ego autem tantum
 absum ab huiusmodi sensu, ut et furere arbitrer eos qui suspicati sunt omnino quia 15
 Iac. 1, 17 mutationis obumbratio circa || diuinam naturam || uerbi potest contingere; manet
 enim quod est, semper et non mutatur, || sed || neque mutabitur aliquando uel conuer-
 sionis est capax. impassibile autem super hæc dei uerbum omnes confitemur, licet
 ipse sapientissime disponens mysterium sibimet || ipsi inertiens || uideatur || eas quæ
 accesserunt || carni propriæ passionibus. ideo utique et sapientissimus Petrus inquit 20
 1 Petr. 4, 1 Christo || igitur || passo pro nobis carne et non natura inenarrabilis deitatis.
 ut enim ipse saluator || esse omnium || crederetur, secundum proprietatem dispen-
 sationum ad semet ipsum, ut dixi, carnis suæ refert passionibus, quale est illud quod
 Ies. 50, 6 per prophetæ uocem tamquam ab ipso prædicatur: dorsum meum dedi ad uerbera
 et maxillas meas ad palmas, faciem autem meam non auerti a fœditate 25
 sputorum.

10 Quoniam uero ubique sequimur sanctorum patrum sententias, maxime autem
 patris nostri beatissimi et || prædicandissimi || Athanasii, omnino in aliquo ab eo deuiare
 || uitantes ||, tua quidem sanctitas credat, aliorum uero ambigat nullus. apposissem
 utique et testimonia multa eorum, ex ipsis mea uerba confirmans, nisi prolixitatem 30
 meæ epistolæ timuissem, ne forte per hoc fastidium legentibus generetur. nullo
 uero modo moueri ab aliquibus patimur fidem aut ipsum fidei symbolum quod a sanctis
 patribus nostris in Nicæa conuenientibus illo tempore definitum est, sed neque per-
 mittimus nobismet ipsis aut aliis || aut || unum mutare dictorum ibidem positorum

4—10. 10/11. 18—26 *adfert Euthérius in ep. 291*

4—8. 8/9. 10/11 *Nestorius in ep. 209*

12—18. 27—29 *Rusticus c. Aceph. p. 55^a. 61^a*

C [= *vm*], T [= *pq*]

1 cælo cælestis *q*   2 cælo *p*   6 enim *om. T* [= *US*]   7 est *om. T* [= *US*]
 iam *om. T* [= *US*]   8 tamen *T* [= *US*]   9 existens *om. T* [= *US*]   ut *C om. u^{corr} T*
 [= *US*]   in *om. q*   10 non *om. m*   11 unitatem *p* [= *US*] et unitatem *q*   12 com-
 mixtio *T* [= *US*]   13 refrenare *T* [= *US*]   14 aut *om. T* [= *US*]   saperim *C* saperem *T*
 [= *US*]   dixerim *scripsi* prædixerim *C* prædicarem *T* [= *US*]   15 furore *p*   16 diuinam
 naturam *C* naturam dei *T* [= *US*]   17 sed *om. T* [= *US*]   19 ipsi *om. T* [= *US*]   ap-
 plicans *T* [= *US*]   20 accidentes *T* [*cf. US*]   propriæ carni *q* carni *p*   proprias *v*   21 igitur
om. T [= *US*]   22 omnium esse *T*   25 poeditate *p*   28 prædicantissimi *m* opinabilis *T*
 [= *US*]   29 metuentes *q* [= *US*] metuentis *p*   30 prolixitate *Cp*   34 uobismet *v*   aut⁸
om. T [= *US*]

aut unam syllabam præterire, meminimus || autem || dicentem: noli transgredi Prou. 22, 28
terminos æternos quos posuerunt patres tui. neque enim loquebantur
illi, sed spiritus dei patris, qui procedit quidem ex ipso, est autem et a filio non alienus
secundum || essentiæ || rationem. et ad hoc ipsum || uero || nos sanctorum arcana
docentium uerba confirmant. in Actibus namque apostolorum scriptum est: 5
uenientibus autem in Mœsiam, temptabant ire in Bithyniam et non Act. Ap. 16, 7
permisit eos spiritus Iesu. scribit autem et || sacratissimus || Paulus: qui Rom. 8, 8. 9
autem in carne sunt, deo placere non possunt. uos autem || non estis
in carne ||, sed in spiritu, si quidem spiritus dei habitat in uobis. si
11 quis || autem || spiritum Christi non habet, hic non est eius. quando 10
autem quidam eorum qui recta peruertere solent, meas uoces in hoc quod eis placuerit,
mutant, non ammiretur hoc tua sanctitas, sciens quoniam et omnes hæretici de scriptura
diuinitus inspirata sui colligunt erroris occasiones, ea quæ || per spiritum sanctum ||
recte dicta sunt, || suæ mentis || malitia corrumpentes et super sua capita flammam
inextinguibilem haurientes. 15

12 Quoniam uero didicimus quod et epistulam || prædicandissimi || patris nostri
Athanasii ad || beatum || Epictetum destinata || orthodoxe || habentem corrumpentes
quidam ediderunt, ut per hoc plurimi nocerentur, propterea utile aliquid et necessarium
fratribus prouidentes ex antiquis exemplaribus quæ apud nos sunt, || et || nullum
errorem habentibus tuæ sanctitati paria destinauimus. 20

OMELIA CYRILLI EPISCOPI DICTA || IN || SANCTI IOHANNIS BAPTISTÆ PHARMVTHI
XXVIII. INDICTIONE PRIMA

d. 23. m.
Apr. a. 433

LXXIII Eos qui || cum || pietate || nutriti || sunt et || diuinorum || dogmatum certissimam
atque || tornatam || habent fidem, terram || uoluntariam || propheta nominat dicens:
et eritis uos terra || uoluntaria ||, dicit dominus omnipotens, et || beatos 25 Mal. 3, 12
uos dicent || omnes gentes. terram uero || uoluntariam || esse || dicit || fecun-
dissimam et fructiferam et fructuum domesticorum matrem atque nutricem; huiusmodi
autem est omnis deo amabilis et sancta anima, cultorem ueluti quendam et seminatore
totius boni omnium sortita Christum, qui etiam sacrorum nobis dogmatum coruscat
scientiam. sed omnium inimicus, hoc est satanas excitat || per tempora super- 30 Mt. 13, 38
seminantes || tritico maligna zizania; uerum tamen licet floeant, reciduntur eritque
sic ager purissimus. expulsus igitur est ab omni ecclesia Nestorius impius, amara

16—20 adfert Rusticus c. Aceph. p. 61^a

LXXIII Græce extat in Collectione E 8

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*; inde a 21]

1 enim T [= US]	3 alienos <i>p</i>	4 unius essentiæ T [= US]	uero <i>om.</i> T
[= US]	5 namque] quoque C	6 mysia C	7 amirabilis <i>p</i> admirabilis <i>q</i> [= US]
8 in carne non estis T	9 spiritus dei <i>om.</i> m	10 autem <i>om.</i> T	12 hæreticæ <i>p</i>
13 a sc̄o sp̄u T [= US]	14 sua T [= US]	mentis <i>om.</i> T [= US]	16 et <i>om.</i> C
p̄dicandissimi C opinabilis T [= US]	nostri <i>om.</i> C	17 beatissimum T [= US]	epictitum <i>p</i>
recte T [= US]	19 et <i>om.</i> T [= US]		
21 dicta — baptistæ] habita ad populum <i>q</i>	in natale [natiuitate <i>r</i>] <i>pS</i>	baptistæ	
ecclesia <i>v</i>	farmuthii C	22 uicesima octaua CS	23 cum <i>om.</i> TS
sacrorum T sacrarum S	24 tornatam <i>v</i> ornatam <i>mTS</i>	uberem TS	25 pinguis <i>qw</i> ^{corr} <i>r</i>
pingui <i>pw</i>	25/26 benedicent uobis TS	26 uberem TS	esse dicit C dicit esse <i>q</i> esse
dicit pro <i>pS</i>	30 scientiam S scientia CT	30/31 superseminantes per tempora T	

|| uere diaboli || zizania, et concordant de cetero per omnem consistentes orbem terrarum || optimi || dei cultores episcopi rectam et unam || confitentes || fidem. copulati || ergo || sunt nostris ecclesiis, magis autem || et || totius orbis terrarum etiam apud Orientem constitutæ; confessi etenim sunt deoamantissimi episcopi ibi constituti rectam et || inaccusabilem || fidem. quæ autem scripsit ad me deoamantissimus 5 et || religiosissimus || episcopus Antiochiæ Iohannes, quæ uero et ego ad eum rescriberim, deo fauente audietis.

EPISTVLA CYRILLI EPISCOPI AD MAXIMIANVM EPISCOPVM || CONSTANTINOPOLEOS ||
QVI ORDINATVS EST POST NESTORIVM, || DIRECTA POST PACEM ||

LXXIII Reuerentissimo et deoamantissimo comministro Maximiano Cyrillus in domino 10 salutem. Non erat dubium quia omnino et semper præualerent tuæ sanctitatis orationes; annuit enim paratissime diligentibus se omnium nostrorum saluator, ut Ps. 17, 7 unusquisque etiam in hoc gaudens et exultans dicat: audiuit de templo sancto suo uocem meam, et clamor meus in conspectu eius introibit in aures eius. ecce enim ecce || abrupta || membra ecclesiæ corporis copulata sunt rursus 15 alterutris, et separat quidem nihil ad discordiam prædicatores euangelii Christi, una uero omnes fide coronamur, scelestorum repertorem Nestorium extra sacra septa sectantes et a grege nobili remouentes falsum pastorem; contigit || uero || etiam hoc tuarum impetratione precum. quia uero cura necessaria facta est etiam piissimis principibus de pace sanctarum ecclesiarum, || orabamus || autem et nos ipsi auferri 20 de medio quod nos || diuisit || atque || seiunxit || ad discordiam, et || splendere || ad instar lucis carissimam deo pacem, profitentibus || in scripto || sancto et deoamantissimo et dei cultore || optimo || Antiochenorum episcopo Iohanne et qui cum eo sunt reuerentissimis episcopis quia et damnatum habent Nestorium et anathematizant eius || insensatas || blasphemias, direxi litteras et ad beatitudinem eius et alios || communicatorias || 25 et coniuncti sumus ad unanimitatem, ad hoc etiam tua sanctitate consentiente et aliis omnibus ex quibus celebrata est sancti concilii plenitudo. non enim certamen atque contentio ualet apud nos, sed unam intentionem omnes habuimus ad pacem respicientem, et si || quidem || uoluissent qui ab initio contenderunt et semet ipsos a nobis separauerunt, fuisset penitus nulla contentio nec discordia ecclesiarum. uerum- 30 tamen benedictus saluator, qui sedauit tempestatem et tranquillitatem nobis unanimitatis || explicauit || orationibus et intercessionibus tuæ sanctitatis, et omnium || uero || Ioh. 4, 23 aliorum, qui fidem habentes rectam et sinceram in spiritu et ueritate adorationem et culturam exhibent ei.

LXXIII *Græce extat in V 131 S 128 A 125*

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*]

1 diaboli uere TS	2 optimi om. TS	recta et una q	confitentes om. T	fide q
3 siquidem TS	et om. TS	4 constituti] constitutis S, corr. r	5 sine profanatione	
[profanationem <i>p</i>] TS	6 reuerentissimus TS	iohanne C		
8 epm constantinopolitano <i>p</i> constantinopolitanæ urbis episcopum q	9 om. <i>qr</i>	qui		
om. <i>m</i> directa — pacem om. TS	11 dubio <i>p</i>	12 ut] et <i>m</i>	13 unus quis <i>pu</i>	
14 introiuit CTS	15 dispersa TS	16 quidam <i>m</i>	18 uero om. TS	
19 tuarum] auarum C	es S	20 oramus TS	21 nos om. C	diuidit TS
splendorem TS	22 in scripto om. TS	23 cultorem — episcopum <i>p</i>	optimo om. TS	
24/25 scelestissimas <i>pS</i> excellentissimam q	blasphemiam q	25 alias C	conmunicat	
tiuas TS	26 unam nimitatem <i>p</i>	28 omnes om. <i>m</i>	29 quidem om. TS	30 fuisseu
inulla <i>p</i> in nulla q	contentio nec <i>pS</i> contentione qC	discordiæ q	32 explicuit	
uero om. TS	34 exhibente <i>m</i> exhibentem <i>v</i>			

COMMONITORIVM EVLOGIO PRESBYTERO ALEXANDRIÆ OBSERVANTI CONSTANTINOPOLIM
A SANCTISSIMO ARCHIEPISCOPO CYRILLO

- 75 1 Reprehendunt quidam expositionem quam fecerunt Orientales, et dicunt: cur duas naturas nominantibus eis passus est aut etiam laudavit Alexandrinus episcopus? alii uero, || qui || Nestorii sunt, dicunt et illum sic sapere, subripietes nescientibus suptilitatem. 5 oportet autem culpantibus illa dicere quia non omnia quæcumque dicunt hæretici, fugere et refutare decet; multa enim confitentur sicut et nos confitemur. uelut Arriani quando dicunt patrem quia creator est omnium et dominus, numquid propter hoc nos fugere consequens est huiusmodi confessiones? sic et in Nestorio: licet dicat duas naturas || differentiam || significans carnis et dei uerbi (altera enim uerbi 10 natura || et || altera carnis est), sed tamen nequaquam || unitionem || confitetur nobiscum. nos enim unientes hæc unum Christum, unum filium, eundem unum dominum confitemur et deinceps unam filii naturam incarnatam, quale est etiam in communi dicere homine; est etenim ex diuersis naturis, ex corpore uidelicet et anima, || et || ratio quidem et contemplatio nouit differentiam, unientes autem, tunc unam facimus hominis 15 naturam. quapropter nosse naturarum differentiam non est || incidere || in duo unum Christum.
- 2 Quia uero omnes || ex Oriente || putant nos ||, qui sumus orthodoxi ||, Apollinarii sectam sequi et sapere quia temperamentum factum est aut confusio (huiusmodi enim ipsi uocibus utuntur tamquam deo uerbo || transformante || naturam carnis et carne 20 mutata in naturam diuinitatis), concessimus || non eos in duos || diuidere unum filium, absit, sed confiteri solum quia nec confusio facta est neque temperamentum, sed caro quidem caro erat tamquam ex muliere sumpta, uerbum tamquam ex patre natum uerbum erat, uerumtamen unus Christus filius et dominus secundum Iohannis uocem Ioh. I, 14
- 3 tamquam factum sit uerbum caro. || procurauit || autem eos intendere lectioni epistolæ 25 beati papæ Athanasii, quia ibi contendentibus aliquibus atque dicentibus quia ex propria natura deus uerbum fecit sibi corpus, sursum et deorsum adfirmat quia non consubstantiale erat uerbo corpus. si autem non consubstantiale, altera sine dubio et altera natura, ex quibus unus atque solus intellegitur filius. illud quoque non ignorant: ubi enim omnino || unio || nominatur, non unius rei significatur conuentus, 30 sed aut duarum aut etiam plurium et differentium alterutris per naturam. si igitur dicimus || unitionem ||, confitemur quia carnis animatæ intellegibiliter et uerbi, et qui duas dicunt naturas, sic intellegunt; uerumtamen || unitione || confessa nequaquam separantur ab inuicem quæ unita sunt, sed unus iam filius, una natura eius, utpote

3—13 ex uersione T adfert Liberatus 9 p. 36. 37 Garn.

75 necessaria ad legendum w in fine ep. LXXIIII

75 Grace extat in V 132 S 91 A 131

1 constantinopoli T 5 qui C qualia TS 9 nos] non m et om. CLib. in om. S
nestorius S 10 diuersitatem TSLib. 11 et om. TSLib. unitatem TSLib. 14 sed TS
15 uenientes C 16 diuidere TS in om. m 18 omnes — orthodoxi om. S orien-
tales T qui sumus om. T orthodoxos T apollinarii v Apollinaris q 19 sectas
w om. r 20 ipsis qS uocibus utuntur ipsi m tamquam] tam m de v transeunte
in TS cf. F 21 eos in duos non T duo v 22 neque TS 25 carnis p procurauit C
[παρεσκεύασε pro παρασκεύαζε] procura TS 26 beati pauli pape m ibi — quia om. p
28 set si m 30 unitas TS 31 differentiam p differentia q 32 unitatem TS 33 uni-
tate T unitatem S confessam S 34 separant w^{corr} ab] ubi p una — eius om. v
spat. rel.

- 4 incarnato uerbo. hæc confessi sunt Orientales, licet circa sermonem modice obscurati sunt. qui enim confitentur quia ex deo patre natus unigenitus uerbum natum est idem et secundum carnem ex muliere et quia dei genetrix est sancta uirgo et quia una eius persona et quia non duo filii, non duo Christi, sed unus, quomodo circumferuntur sectæ Nestorii? Nestorius || namque || in suis expositionibus simulat se dicere unus filius et unus dominus, sed refert filiationem ad solum dei uerbum; cum autem uenerit ad dispensationem, rursus alium dominum qui ex muliere est, seorsum hominem dicit copulatum dignitate æquo honore. dicendo enim quia propterea deus uerbum Christus nominatur, quia habet copulationem ad Christum, quomodo non apertum est duos dicere Christos, si Christus ad Christum habet con-
 5 iunctionem tamquam alter ad alterum? qui uero ex Oriente sunt, nihil tale dixerunt, uoces autem diuidunt solum. diuidunt autem secundum hunc modum, ut alias quidem deo decibiles esse dicant, alias autem humanas, alias || uero || communes factas tamquam habentes simul et quod deo decibile est, et quod humanum, uerumtamen dictas ab uno et eodem, et non sicut Nestorius alias quidem deo uerbo seorsum attribuit, alias autem || ei || qui ex muliere est, tamquam alteri filio. aliud autem est uocum nosse differentiam et aliud partiri duabus personis tamquam || alteri et alteri ||.
- 6 Epistula autem ad Acacium maxime, cuius initium est Causa quidem dulcis et ualde digna est fratrum adlocutio, bonam habet satisfactionem de omnibus. habes autem plurimas epistulas in chartario, quas debes studiose dare. offeres autem magnificentissimo præposito directos a me duos codices, unum quidem contra Nestorii blasphemias, alium uero habentem gesta synodi contra Nestorium et ea quæ eius sunt sapientes et disputationes a me factas ad eos qui scripserunt contra capitula; duo autem sunt episcopi, Andreas et Theodoretus. habet autem in fine ipse codex et compendiosas expositiones de dispensatione secundum Christum ualde bonas et quæ prodesse || possunt ||. offer autem similiter ei ex his quæ habent pellem, epistulas quinque, unam || quidem || beati papæ Athanasii ad Epictetum et aliam ad Iohannem a nobis et ad Nestorium duas, unam paruam et unam maiorem, et quæ ad Acacium est. ipsas enim quæsiuit a nobis.

LXXVI 1 Domino meo dilectissimo fratri et comministro Acacio Cyrillus in domino salutem. Causa quidem dulcis et ualde digna est fratrum allocutio et omni digna || ratione ||

5—16 Nestorius — alteri filio *ex uersione T adfert Liberatus 9 p. 37. 38*

76 *Grace extat in V 128 S 90 A 127; cf. Rusticum in Coll. Cas. 172^a: ad hanc [Coll. Cas. 172 = 304] Cyrillus episcopus illam longam de ecclesiæ pace dicitur epistolam rescripsisse quæ nota est quamque supra inuenies loco et numero suo et 304^a: post hanc iacet rescripta, ut aiunt, ad hanc longa epistula, cuius initium: Res quidem est inter fratres colloquio dulcis et cetera, quam posuimus olim ab alio translata. de altera ultimæ partis uersione cf. Coll. Sichard. 10 [uol. V p. 303—306]*

C [= um], T [= pq], S [= wr]

2. natus est S 4 eius una C 5 circumferuntur qC circumferentur p circumferretur w
 circumferetur r itaque pSLib. utique q 6 unum filium et unum dnm S dei] ds C
 9 qui up, corr. p 10 dicere duos v duo p 13 docibiles C uero m autem vTSLib.
 14 docibile C 15 seorsum deo uerbo v 16 ei om. TSLib. aliud] alius p 17 altera
 et altera TS 20 offers mS offres p 22 blasphemius p 24 theodorus TS finem Cw
 24/25 et codex ipse et m 26 possunt Cr possint Tw offers v^{corr} offert m 27 quidem
 om. TS athanasii papæ CS epictetum p
 30 *inscr.* incipit epla cyrilli ad acatium frim et comministrum v Epistola Cyrilli Alexandrini
 episcopi ad Achatium episcopum Melitinæ q epistola cyrilli ad achatium incipit r et om. v
 31 causam p sermone TS

apud sapientes uere, oportere autem assero eos qui unius fidei sunt et unanimes,
 || conari || incessanter hoc agere, cum neque sit quod impediatur neque || quod || inter-
 rumpat aliquid ad huiusmodi feruentem appetitum et pronam uoluntatem. sed
 interdum || || inuidet || etiam || uolentibus nobis aut || longitudo interposita spatiorum
 aut raritas epistulae portitorum; tempore autem quo sit possibilitas || alloquendi, pro 5
 lucro id conuenit deputari || et ter desideratis libenter insilire. gauisus itaque nimis
 super his quae a tua perfectione sunt scripta, et ammiratus affectum, oportere credidi
 ecclesiasticae pacis nuntiare modum et singula quemammodum sunt gesta, narrare.

2 Piissimus et Christoamantissimus imperator pro sanctis ecclesiis curam plurimam
 et necessariam gerens importabilem || existimabat || harum dissensionem. euocans 10
 igitur reuerentissimum et dei || optimum || cultorem episcopum || sanctae || Constantino-
 politanorum ecclesiae Maximianum, sed et alios plurimos ibi compertos, quomodo
 || quidem de medio || tolleretur ecclesiarum discordia et || reuocarentur || ad pacem
 diuinorum sacramentorum pontifices, cogitabat. at illi dicebant quia non aliter hoc
 fieret aliquando nec ad concordiam remearent ad inuicem de quibus erat sermo, si 15
 non prior oriretur et ueluti praeferreretur unius fidei uinculum, dicebantque quia Antiochiae
 dei || optimum || cultorem episcopum Iohannem anathematizare Nestorii dogmata
 conueniret et ex scripto profiteri || depositionem || eius et, quod || attinet ad speciales
 contristationes, || Alexandriae || episcopus || obliuisceretur propter dilectionem et pro
 nihilo aestimaret quod iniuriam passus esset in Epheso, licet ualde || difficile et pæne 20
 3 intolerabile || esset. consentiente igitur et gauiso ualde super his piissimo impera-
 tore, missus est hoc ipsum acturus dominus meus ammirandissimus tribunus et notarius
 Aristolaus. cumque Orientalibus sanctio imperialis innotuisset et tamquam cum uolun-
 tate || factum || inuentorum episcoporum in maxima Constantinopolim, nescio quid consi-
 derantes congregati quidem sunt ad sanctissimum et dei || optimum || cultorem Beroensem 25
 episcopum Acacium et scribere ad me procurauerunt quia || pactionis modum siue ||
 pacis sanctarum ecclesiarum non aliter fieri conueniret nisi secundum quod eis placeret.
 erat scilicet haec grauis et onerosa petitio. uolebant enim uacare quidem omnia
 quae a me || scripta || sunt et in epistulis et in tomis et libris, soli autem illi consentire
 fidei quae in Nicæa a sanctis nostris patribus definita est. ego autem ad haec || 30
 scripsi || quia expositionem quidem fidei definitae a sanctis patribus in Nicæa ciuitate
 || sequimur || omnes, nihil omnino horum quae in ea sunt posita || transgredientes ||

9—30 his usus est Liberatus 8 p. 29. 30 Garn.

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*]
 1 unianimes *w* 2 cogi *TS* quod² *om. TS* 4 inuidet *C* fascinat *S* fascinatae *p*
 festinare *q* uolentes nos *TS* aut *om. TS* 5 epistulae] ecclesie *m* portitorum
 impedit *q* eloquendi *TS* 5/6 pro — deputari *C* studium quoddam [quodam *w*] fieri oportet
 causa *pS* studium copiam adferente et commodum insperatum et iucundum *q* 6 et ter — insilire]
 ut desideratis literis promptly inuolare liceat exhibente *q* insilire *pS* nimis] enim his *S*
 7 affectus *m* 10 aestimabat *TS* 11 optimum *om. TS* sanctae *om. T* 13 de medio quidem *TS*
 uocarentur *TS* 14 ille *p* 16 prioriretur *pw* prior oriretur *q* prioreretur *r* 17 optimi *C*
om. TS 18 et¹ *om. p* ex *om. q* damnationem *TS* 18/19 attinet — contrista-
 tiones *C* specialiter contristaret [contristare et *p*] *TS* 19 episcopum *TS* 20/21 difficile —
 intolerabile *C* crudele [crudelem *S*] ingemescendum *TS* 22 ipsud *p* 23 tamquam esset *v*
 24 factum [= γερωνός] *C* facta *T* factam *S* constantinopoli *qS* nescio *om. S* 25 optimum
om. TS 26 pactionis modum siue *C* amicitiarum modus seu *TS* 28 haec *om. m* honorasa *m*
 uacuare *S* 29 conscripta *T* et¹] et qui *p* et quae *q* in libris *v* 30 a *om. p* fratribus *m*
 31 scripseram *TS* fidei *om. v* 32 sequimur *Cr* sequemur *w* sequeremur *T* destruentes *TS*

(habet enim omnia recte et inreprehensibiliter et scrupulositas adhuc post illam incauta est), quæ uero conscripsimus contra Nestorii blasphemias, nulla nobis ratio persuadet quia non bene facta || sint ||, dicere, sed magis oportere eos secundum quod || placuit || piissimo atque Christoamantissimo principi et ipsi sancto concilio in Ephesena ciuitate celebrato, facere quidem abdicatum eum qui saluatoris gloriæ repugnauit, anathemare 5 autem eius scelestissimas blasphemias et confiteri damnationem eius et consentire 4 ordinationi sanctissimi et || religiosissimi || episcopi Maximiani. his igitur litteris eis datis, miserunt ad Alexandriam reuerentissimum et dei || optimum || cultorem episcopum Paulum Emesenorum, || ad || quem plures quidem facti sunt longique sermones de his quæ Ephesi || dure et incongrue || dicta gesta que sunt. || quoniam uero 10 horum || obliuionem habentes necessaria magis appetere studia conueniebat, interrogabam si portatis litteras || deocolentissimi || episcopi Iohannis. deinde optulit mihi epistolam, quæ quidem oportebat habere, non habentem, sed dictatam magis non quo decebat modo || (irritationis || enim, non consolationis habebat uirtutem, et hanc non respeximus), cum || enim || utique oporteret satisfactionibus meam sedari || tristitiam super his || 15 quæ || præcesserant et ab eis facta fuerant || in Epheso. et || oportune || dicebant impulsos aduersus me propter zelum dogmatum sacrorum, sed audiebant quia neque zelus eos mouisset diuinus neque pro ueritatis pugnantibus || conspirassent || aduersus me, sed hominum blandimenta sequentes et tunc potentium amicitias rapientes in semet ipsos. uerumtamen || deocolentissimo || episcopo 20 Paulo dicente paratum se esse || anathemare || blasphema Nestorii dogmata et confiteri eius scripto depositionem et hoc agere pro omnibus et tamquam ex persona omnium deoamantissimorum Orientalium episcoporum, respondi dicens oblatam ab eo de hoc chartam sufficere ei et soli, ut oporteret eum promereri || omnium nostrum || communionem. asserebam quoque quia omnino inscriptam professionem de his exponere 25 conueniret reuerentissimum et dei || optimum || cultorem Antiochenorum episcopum Iohannem. quod etiam factum est et quieuit quod interrumpibat et recedere ab inuicem suadebat ecclesias.

5 Sed erat nequaquam dubium quia Nestorii blasphemiarum defensores tabefaceret sanctarum ecclesiarum pax. et mihi uidentur tale aliquid pati quale contingere moris 30 est natare quidem nescientibus et de naue insperate delapsis; qui dum suffocantur, pedes et manus huc illucque iactantes inordinate eum quem inuenerint simpliciter, comprehendunt anima in angustia constituta miserimi. an certe non uere dicitur quia conturbati sunt uehementer, cadentes et desolati et facti extra ecclesias quas putabant futuras in adiutorium sibi? an non percussi sunt et hoc inportabiliter, || exi- 35

---

13 not̄ primam epistolam Iohannis per Paulum non recepisse beatum Cyrillum *w^{ms}*

C [= *vm*], T [= *pg*], S [= *wr*]

3 sunt *TS* placuerat *TS* 4 ephesina *qr* 5 anathematizare *qwr^{corr}* 7 deo-
 amantissimi *TS* 8 optimum *om. TS* 9 apud *TS* 10 epheso *C* atrociter et inoffi-
 cioso *TS* 10/11 quoniam — horum *C* quorum *TS* 12 deo clementissimi *m* deoamantissimi *TS*
 14 inpulsionis *TS* 15 enim *om. TS cf. F* 15/16 tristitiam — fuerant *C* pro his tristitiani
 quæ [tristitiam quæ *qS* tris ei *T*] superius præcedentibus et ab eis [superius — eis *om. T*] facta
 uidebatur [uidebantur *q*] *TS* 16 oportune *C* bona occasione *TS* 17 impulsus *ps* ad-
 uersum *C* audiebat *S* quoniam *m* 18 dogmatis *w* 18/19 armarentur *TS* 19 hominum
 posse *S* nunc *S* 20 deoamantissimo *TS* 21 anathemare blasphemare *C* blasphema *ps*
 blasphemare *q* 22 ex scribto *S* 24 nostrorum omnium *TS* 25 asserebant *m* *malim*
 in scripto 26 optimum *om. TS* 27 ad *C* 31 inspirate *v* dilapsis *Cps* 32 inuenerent *p*
 inuenerunt *q* 33 constituti *v^{corr}* miserimis *S* 35 adiutorio *mps* 35/p. 197, 1 fugientes *TS*

lientes || a se quos seduxerant, inspicientes et de cetero || uigilantes || ad ueritatem
 eos qui eorum profanis nouitatibus, ut ita dicatur, fuerant deebriati?   dicit utique
 quilibet eis et satis oportune quod uoce prophetæ prolatum est: congregamini Soph. 2, 1
 et colligamini, gens inerudita, antequam efficiamini sicut flos præ-
 teriens.   cur enim || omnino isti || facti sunt alienorum uomituum parasiti, non 5
 confunduntur alterius fæcibus sua corda polluentes?   surdi audite et cæci Ies. 42, 18
 respicite scire; sapite de || domino || uera et in simplicitate cordis Sap. Sal. 1, 1
 quærite eum.   quæ enim utilitas est uobis multiplicium machinationum uer-
 borumque prauorum?   cur rectum iniuriantes iter tortuosas facitis uestras || semi-
 6 tas ||?   nouate uobis noualia et nolite seminare super spinas.   con- 10 Ier. 4, 3
 tristati enim, sicuti dixi, || de || pace sanctarum ecclesiarum, eis qui non patiuntur
 similia || eis ipsi || sapere, pessime derogant et amarissime nimis accusant satisfactionem
 sanctorum episcoporum, dico autem Orientalium, deinde trahentes eam || ad id ||
 quod sibi iucundum est atque carum, et intellegentes non recte, dicunt non dissona
 hoc factum a Nestorii nouitatibus || et || reprehendunt quoque simul et nos tamquam 15
 his quæ dudum scripsimus, contraria sapientes.   audio autem quoniam et illud
 dicunt quia fidei expositionem seu symbolum nouum nuper suscepimus, quodam modo
 anticum illud et uenerabile exhonorantes.   sed fatuus quidem fatua loquatur Ies. 32, 6
 et cor eius inania sentiat; uerumtamen illud dicimus: non fidei expositionem
 exacti sunt a nobis aliqui seu etiam innouatam ab aliis suscepimus.   sufficit enim 20
 || nobis || scriptura diuinitus inspirata sanctorumque || uigilantia || patrum et ad omnia
 7 quælibet habens recte || tornatum || fidei symbolum.   quia uero fuerunt Orientales
 sanctissimi episcopi discordantes a nobis in Epheso et facti sunt || quodam modo || in
 suspicionibus || quia etiam capti essent laqueis || Nestorii blasphemiarum, propterea
 et ualde sapienter eripientes semet ipsos huiusmodi querella et immaculatæ fidei ama- 25
 toribus satisfacere festinantes, quoniam illius uesania extranei || esse nouerunt ||,
 fecerunt confessionem, et res || hæc || est omni || culpa || et macula procul.   putas
 enim si et ipse Nestorius illo tempore quo ei proponebatur ab omnibus nobis ut
 oporteret abrenuntiare suis dogmatibus et defendere ueritatem, scriptam fecisset super
 his confessionem, et ipsum quisquam dixisset fidei nobis symbolum innouasse?   cur 30
 igitur detrahunt uane, expositionem symboli nouam nominantes consensum eorum
 qui in Phœnice sunt || deocolentissimorum || episcoporum, quam fecerunt utiliter et
 necessarie, satisfaciens et sanantes eos qui suspicati sunt quia Nestorii sequerentur
 uoces?   sancta siquidem et uniuersalis synodus in Ephesena ciuitate collecta pro-
 spexit necessario ne oporteret || ecclesiis || dei fidei expositionem alteram introduci 35
 præter eam quæ erat, quam ter beati patres in spiritu sancto loquentes definiuerunt.
 qui || uero || semel nescio quomodo || ad || eam discordauerunt, facti quoque in suspi-

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*]

1 respicientes <i>T</i> respicientes <i>S</i>	2 deebriati <i>TS</i>	debet <i>C</i> dicit <i>S</i>	3 quilibet <i>v</i>
eos <i>v om. m</i>	5 isti omnino <i>TS</i>	6 corpora <i>C</i>	7 rescire <i>p om. q</i>
9 inter <i>m</i>	9/10 rotas <i>TS</i>	10 nobilia <i>w</i>	11 sicut <i>CS</i>
ipsi <i>om. TS</i>	nimis] uitii <i>m</i>	13 ad id <i>C</i> secundum <i>TS</i>	14 dicent <i>p</i>
16 quomodo <i>S</i>	20 aliquid <i>p</i>	21 nobis <i>om. TS</i>	sinceritas <i>TS</i>
tornatum [ornatum <i>v</i>] recte <i>C</i> recte ornatum <i>T</i>	23 quemammodum <i>pS</i>	24 captionis laqueorum <i>TS</i>	
26 quomodo <i>S</i>	uesaniam extraneam <i>v</i>	essent <i>TS</i>	nouerunt <i>om. TS</i>
ipsa res <i>q</i>	uitio <i>TS</i>	28 si et] et si <i>S</i>	quod <i>p</i>
32 deicolentissimorum <i>m</i>	deoamantissimorum <i>TS</i>	quem <i>v</i> qui <i>q</i>	30 nobis <i>om. C</i>
34 ephesina <i>qr</i>	35 scis ecclesiis <i>TS</i>	dei <i>om. S</i>	37 ergo <i>TS</i>
			31 nominantes et <i>v</i>
			33 necessaria <i>p</i> necessario <i>q</i>
			circa <i>TS</i>

cione || quia || non recte elegerint sapere neque || uero || apostolica et euangelica
 dogmata sequerentur, putasne tacentes liberarentur || ab || huiusmodi fœditate an
 magis, si satisfacerent et existentem in se uirtutem || fidei || declararent? cum utique
 1 Petr. 3, 15 scripserit uenerandus discipulus: parati semper ad satisfactionem omni
 petenti uos rationem de spe quæ in nobis est. qui || autem hoc || ipsum 5
 agere uult, innouat quidem nihil, sed neque fidei expositionem noscitur innouare, sed
 manifestum magis constituit interrogantibus se quam habeat de Christo fidem.
 8 || Comperi || quoque super hæc quoniam || religiosissimorum || episcoporum unani-
 mitatibus non mediocriter contristati ueritatis inimici sursum atque deorsum circumeunt
 et scelestis suis adinventionibus consonare dicunt uirtutem confessionis ab eis factæ, 10
 quam || de || recta fecerunt fide, innouantes quidem, sicuti dixi, seu superinferentes
 || his quæ olim decreta sunt, || omnino nihil, sed potius sequentes sanctorum || patrum ||
 inreprehensibilia dogmata. ut autem || falsas incantationes || eorum || conuincamus ||,
 age deducamus ad medium Nestorii || uerbositates || et horum uoces; ostendet enim
 9 ita et non aliter examinatio ueritatem. itaque Nestorius || quidem perimens || 15
 omnino comperitur unigeniti filii dei secundum carnem generationem; neque || enim ||
 natum dicit eum de muliere secundum scripturas. sic enim ait

Loofs, Nestor. Transisse deum ex Christi genetrice || uirgine || a diuina edoctus sum scriptura,
 p. 277, 25-278, 2 natum autem deum ex ea nusquam edoctus sum.

ibid. p. 278, 5-7 In altera quoque rursus expositione dixit: Nusquam igitur scriptura deum ex 20
 Christi genetrice || uirgine dicit || natum, sed Iesum Christum filium.

Et quoniam hæc dicens in filios duos partitur unum, et alterum quidem
 seorsum esse dicit filium et Christum || et dominum || ex deo patre natum
 uerbum, alterum uero rursus seorsum et proprie filium et Christum et dominum,
 qui ex uirgine est, quomodo dubitabit quisquam, cum hoc ipsum aperte solum 25
 10 non clamare uideatur? isti uero dei genetricem nominant sanctam uirginem,
 || unum quoque || esse dicunt filium et Christum et dominum, perfectum in diuinitate,
 perfectum in humanitate, utique || et || animata eius carne anima rationali. quia
 enim non alterum esse dicunt filium ex deo patre uerbum, alterum uero rursus ex
 sancta uirgine, sicuti Nestorio uidetur, sed unum potius eundemque, apertum fiet et 30
 ualde facillime per ea quæ secuntur. inferunt enim significantes qui sit perfectus
 tamquam deus, perfectus autem et homo, ante sæcula quidem ex patre natum secundum
 diuinitatem, in nouissimo autem dierum propter nos et || propter || nostram salutem
 ex Maria sancta uirgine secundum humanitatem, consubstantiali patri eundem
 secundum diuinitatem et consubstantiali nobis secundum humanitatem. ergo 35
 nequaquam || quidem || in duos diuidunt unum filium et Christum et dominum Iesum,
 eundem uero esse dicunt || eum || qui ante sæcula, et in nouissimis, palam autem est

C [= *vm*], T [= *ϕq*], S [= *wr*]

1 eo quod <i>TS</i>	<i>rectæ</i> ligerent <i>ϕ</i> <i>recta</i> eligerent <i>q</i> <i>recte</i> legerent <i>S</i>	uero <i>om. TS</i>	2 liberen-
tur <i>m</i>	ab <i>om. TS</i>	3 in seruitutem se uirtutem <i>S</i>	gloriæ <i>TS</i> declarant <i>S</i>
potenti <i>C</i>	5 rationem reddere <i>v^{corr}</i>	hoc autem <i>TS</i>	7 manifestam <i>TS</i> habet <i>C</i>
8 audiui <i>TS</i>	hoc <i>mq</i>	deoamantissimorum <i>TS</i>	11 super <i>TS</i> rectam — fidem <i>S</i>
sicut <i>CS</i>	superinferentes <i>qS</i>	superinserentes <i>a</i> [<i>abscessum in ϕ</i>]	inferentes <i>C</i>
12 his —	sunt <i>C</i> priscis [principis <i>S</i>] decretis <i>TS</i>	patrum <i>om. T</i>	13 falsa carmina <i>TS</i> redar-
guamus <i>TS</i>	14 agere <i>qw</i>	uanitates <i>TS</i>	ostendit <i>ϕ</i>
15 perimens quidem <i>T</i>	16 enim <i>om. TS</i>	18 et uirgine <i>T</i>	20 et ex <i>S</i>
21 dicit uirgine <i>T</i>	22 et <i>dn̄m dn̄m S</i>	24 rursum <i>C</i>	25 dubitauit <i>CϕS</i>
26 nominantes <i>C</i>	27 unum quoque <i>C</i>	28 et <i>om. TS</i>	29 rursums <i>ϕ</i> rursum <i>q</i>
31 quid <i>m</i>	33 propter <i>om. TS</i>	35 substantialem <i>ϕ</i>	36 quidem <i>om. TS</i>
			37 eum <i>om. TS</i>

quia ex deo patre tamquam deum, ex muliere uero secundum carnem tamquam
 11 hominem. quomodo autem || intellegatur || apud nos consubstantialis esse secun-
 dum humanitatem utique natus ex patre ||, dico autem || secundum diuinitatem, si
 non intellegatur et dicatur deus simul et homo idem? sed non ita se || hæc habere ||
 Nestorio uidentur, sed conuersa magis || intentio eius est || ad uniuersa contraria. 5
 ait enim coram ecclesia exponens

Propterea et Christus deus uerbum nominatur, quoniam habet copulationem Loofs, Nestor.
 ad Christum continuam. p. 275, 9-11

Et rursus: || Inconfusam igitur naturarum || seruemus || copulationem, || con- ibid. p. 249, 1-4
 fiteamur || in homine deum, colimus || diuina || copulatione omnipotenti deo coadoran- 10
 dum hominem.

Vides ergo quantam dissonantiam habet sermo eius; impietate enim nouissima
 plenus est. Christum etenim seorsum nominari dicit dei uerbum, habere autem
 coniunctionem ad Christum continuam. putas igitur non duos Christos apertissime
 dicit? non hominem deo coadorandum || coli || nescio quomodo || dixit ||? hæc 15
 ergo uicina his quæ illorum sunt, uidentur et non potius contrariam habent || ad ||
 12 alterutra intellectuum uirtutem? ille enim duo dicit aperte, isti uero Christum
 unum || et || filium et deum et dominum se confitentur adorare, eundem ex patre secun-
 dum diuinitatem et ex sancta uirgine secundum humanitatem. duarum namque
 naturarum unitatem factam dicunt, tamen unum Christum, unum || filium ||, unum
 || dominum || confitentur aperte. factum est enim uerbum caro secundum scrip- 21 Ioh. 1, 14
 turas et conuentum dispensatiuum et ineffabilem uere dicimus factum dissimilium
 rerum || in || unitatem ineuulsibilem. non enim secundum aliquos antiquorum
 hæreticorum ex propria sumentem natura, hoc est deitatis, sibi præparasse corpus
 dei uerbum suspicabimur; sequentes autem ubique scripturas diuinitus inspiratas ex 25
 sancta uirgine sumpsisse eum adfirmamus. propter || hoc || ea. ex quibus est unus
 et solus filius et dominus Iesus Christus, tamquam in || intellectibus || suscipientes, duas
 quidem naturas unitas dicimus, post || unitionem || uero, tamquam perempta iam in
 duos diuisione, unam esse credimus filii naturam tamquam unius, || uerumtamen ||
 inhumanati et incarnati. cum autem dicitur incarnatus et humanatus deus existens 30
 uerbum, abiciatur procul suspicio conuersionis (permansit enim quod fuit), confiteatur
 13 autem a nobis et inconfusa penitus || unio ||. sed enim forsitan illud dicant aduer-
 sarii: ecce palam rectæ fidei confessionem facientes duas quidem nominant naturas,
 diuidi autem deiloquorum uoces proponunt secundum differentiam earum; proinde
 quomodo non hæc sunt contraria tuis? non enim pateris personis duabus aut 35
 subsistentiis uoces distribuere. sed, optimi, dicam, scripsi quidem in capitulis:
 quisquis personis duabus seu subsistentiis distribuit uoces et alias quidem uelut homini

13—15. 17—21 ex hac uersione adfert Liberatus 9 p. 38 Garn.

C [= *vm*], T [= *pg*], S [= *wr*]

2 intellegitur *TS*   3 dico autem *om. TS*   4 habere hæc *T*   5 est intentio eius *T*
 7 deum *p* dei *q*   9 seruamus *TS*   9/10 confitemur *TS*   10 hominem *C*   sancta *TS*
 15 colit *TS*   dicit *T*   16 contraria *C*   inter *pS* in *q*   18 unum dicunt *m*   et
om. T   20 filium *CLib. dnm TS*   21 *dnm vLib.* deum *m* filium *TS*   22 factam *C*   23 ad *TS*
 unita *ee m*   24 sumente *pS* sumpsisse *q*   25 diuinas *p*   26 propterea *TS*   27 opi-
 nionibus *TS*   suspicientes *p*   28 unitatem *TS*   peremptam *vS*   29 diuisionem *pS*
 uerumtamen *om. TS*   31 confitebatur *w*   32 unitas *TS*   forsitan *p^{corr}q*   34 pro-
 ponuntur *S*   36 optimi *m^qw* ut optime *v* o optimi *pr*

præter uerbum ex deo seorsum intellegendo coaptat, alias autem tamquam deo decibiles soli uerbo ex deo, sit iste damnatus; uocum autem differentiam nullo modo perimimus, licet abiciendum fecerimus partientem eas tamquam filio singulariter uerbo ex patre et tamquam homini rursus singulariter filio intellegendo ex muliere. ||una || enim

14 sicuti iam prædixi. quo autem modo || incarnata || sit || et inhumanata ||, si quis
Phil. 2, 7 perscrutetur, contemplabitur || utique || deum ex deo uerbum serui sumentem formam et in similitudine hominum || factum ||, sicut scriptum est, et secundum hoc ipsum et solum || intellegitur || naturarum || seu || subsistentiarum differentia; non enim idem est in qualitate naturali diuinitas et humanitas. nam quomodo exinanitus est deus 10 existens uerbum, deponens semet ipsum in deminutione, hoc est in his quæ nostra sunt? quando igitur incarnationis || discutitur || modus, duo || quæ || alterutris ineffabiliter et inconfuse || conuenerunt || per || unionem ||, contemplatur omnino humana mens, unita uero diuidit || nequaquam ||, sed unum ex utroque et deum et filium et 15 Christum et dominum et esse credit et indubitanter suscipit. altera autem præter 15 ||hanc || Nestorii penitus || mala || secta est. simulat quidem confiteri quia et incarnatus est et inhumanatus deus existens uerbum, incarnationis autem uirtutem nesciens duas quidem nominat naturas, separat autem ab alterutris eas, deum seorsum ponens et similiter hominem particulariter copulatum deo per || habitudinem || secundum solum æqualitatis honorem uel auctoritatem. sic enim ait 20

Loofs, Nestor. Inseparatus ab eo qui uidetur, deus. propterea eius qui non separatur, p. 262, 4-6 honorem non separo; separo naturas, sed unio adorationem.

Sed || qui || secundum Antiochiam fratres, ea quidem ex quibus intellegitur Christus, tamquam in puris et solis intellectibus suscipientes naturarum quidem dixerunt differentiam, quia non idem est, sicuti dixi, in qualitate naturali diuinitas et humanitas; 25 unum autem filium et Christum et dominum et tamquam uno existente uere, unam eius quoque personam esse dicunt, partiuntur autem nullo modo quæ unita sunt, neque || uero || naturalem suscipiunt diuisionem, sicuti sapere uisum est || infelicitum || dogma- 16 tum præceptorum. diuidi autem solas proponunt in domino uoces; || decere || autem dicunt eas, non alias quidem tamquam || filio || singulariter || uerbo || ex deo patre, 30 alias autem tamquam || alteri || rursus || filio || ex muliere, sed alias quidem diuinitatem eius, alias autem eius iterum humanitatem (deus enim est idem et homo); esse || uero || dicunt et alias || communicatas quodam || modo et uelut ad utrumque respicientes,

6—9 ex alia uersione adfert Facundus II, 7

C [= *vm*], T [= *pq*], S [= *wr*]

1 intellegendum S tamquam *om. v* 3 filio *om. m* 4 tam *m* unam TS 5 con-
fitentur *pS* confitemur *q* natura C naturam [natura *p*] esse TS quid S incarnatum TS
inhumanatum TS 6 incarnatum TS et inhumanata *om. TS* 7 utique *om. TS* ex
deo *om. m* 8 factum *om. TS* 9 intellegitur TS seu CS sed T 11 in deminutione] deminutione *w* de imminutione *r* 12 animaduertitur TS quæ *om. TS* 13 conuenientia TS unitatem TS omnino TS omni modo C 14 unica *p* unicam *q*
numquam TS 16 hæc TS mala *om. TS* secta est] est secuta *m* 17 humanatus S 18 separata *m* separatas *v* 19 et *om. qS* affectum TS 21 separabatur S
22 separo autem *m* 23 qui *om. T* 25 naturaliter *w om. r* 27 quoque eius *m*
28 uero *om. TS* alienorum TS 29 dicere TS 30 aliter *m* tamquam] quam S
filium TS uerbum TS 31 alterum TS filium TS 32 autem *om. m* uerum T
33 communes factas TS aliquo TS

ad diuinitatem || dico || et humanitatem, quale est quod dico: sunt etenim aliquæ uocum maxime deo decibiles, aliquæ uero sic rursus hominem condecetes, aliæ autem quendam || medium || ordinem optinent ostendentes filium deum existentem et hominem simul et || in || idem. quando enim Philippo dicit tanto tempore uobiscum Ioh. 14, 9. 10. 9 sum, et non cognouisti me, Philippe? non credis quia ego in patre 5 et pater in me || est ||? qui uidit me, uidit patrem. ego et pater Ioh. 10, 30 unum sumus, deo || decentissimam || esse adfirmamus uocem. quando uero Iudæorum increpat || populis ||, illud dicens si filii Abraham essetis, opera Abra- Ioh. 8, 39. 40 ham utique faceretis; nunc autem quæritis me occidere, hominem qui ueritatem uobis locutus sum. hoc Abraham non fecit, homine decenter hæc 10 dicta dicimus, uerumtamen unius filii et deo decibiles nec non et homine decibiles. deus enim existens factus est homo, non deus esse desistens, sed in assumptione potius carnis et sanguinis factus; quia uero unus est Christus et filius et dominus, unam eius 17 etiam dicimus esse personam et nos et illi. medias autem esse uoces illas adfirmamus, ut est quando beatus scribit Paulus: Iesus Christus heri et hodie idem et 15 Hebr. 13, 8 in sæcula. et rursus: si sunt dii multi et domini multi in cælo et in 1 Cor. 8, 5. 6 terra, sed nobis unus deus pater, ex quo omnia et nos ex ipso, et unus dominus Iesus Christus, per quem omnia et nos per ipsum. et iterum: optabam enim ipse ego anathema esse || a || Christo pro fratribus meis Rom. 9, 3-5 || cognatis || meis secundum carnem, qui sunt Israhelitæ, quorum est 20 adoptio et legislatio et testamentum et gloria, quorum patres et ex quibus || Christus secundum carnem ||, qui est super omnia deus benedictus in || sæcula ||. ecce enim ecce Christum Iesum nominans, heri et hodie eundem esse dixit et in sæcula; et per ipsum fieri omnia, et || illum qui || secundum carnem ex Iudæis || est, || super omnia nominat deum, insuper et benedictum esse 25 dicit in sæcula. non igitur diuidas in his super domino uoces (habent enim in idem quod deo decibile est et quod humanum), coapta || uero || magis || eas || tamquam uni filio, hoc est deo uerbo incarnato. aliud igitur est diuidere naturas, et hoc post unionem, et per solum æquum honorem copulatum dici hominem deo, et similiter 18 aliud uocum differentiam nosse. in quo ergo Nestorii nouitatibus quæ sunt illorum, 30 conueniunt? nam licet quibusdam uideatur dictionum compositio et uerborum prolatio a subtili nimis scrupulositate || transcendendi ||, mirum nihil est; ualde enim hæc ad loquendum difficilia sunt. propterea et sacratissimus Paulus || postulabat || a deo sermonem in apertione oris sui. quia enim non diuidunt in duos unum Eph. 6, 19 dominum Iesum Christum, oportere dicentes coaptari uoces, diuinitati quidem eius 35

4—11 ex eadem uersione adfert Liberatus 9 p. 38. 39 Garn.

C [= um], T [= p (a adscito in locis male habitis) q], S [= wr]

I dico om. TS et humanitatem om. S enim m 3 medium om. TSLib. ordines p
4 et in idem om. q in om. pSLib. 5 cognouisti p cognouistis CqSLib. non om. S 6 est
om. pS et patrem CrLib. ego] ego autem m 7 decentissimum pS uero om. C
8 populus p populum q 8/9 abrahæ — abrahæ T 8 operam p 9 feceratis vS 10/11 de-
centes dicta hæc S 14 et² om. m 15 paulus scribit C 16 di p et — multi om. m
17 unus deus unus m 17/18 ex ipso — et nos om. m 19 a om. p 20 et cognatis T
21 et⁴ om. m 22 secundum carnem xps TS 23 sæcula amen TS 23—26 ecce enim —
sæcula om. m 24 illum qui om. TS 25 est om. TS 27 uero om. TS eos m om. TS
29 per] post m 31 doctionum S 32 recedere TS 32/33 hoc ad loquendum m ad loquen-
dum hæc v 33 difficile est m quærebat TS 34 dño C

deo decibiles, humanitati autem eius rursus humanas, quomodo non omnibus palam est? adfirmant enim, sicut dixi, quia ipsum ex deo patre uerbum, natum ante sæcula, et in nouissimis temporibus natum est secundum carnem ex sancta uirgine; subsecuntur autem et dicunt quia propter ineffabilem et inconfusam || unitionem || et dei genitricem esse credunt sanctam uirginem, et unum filium et Christum et || domi- 5 num || confitentur aperte. incredibile autem || est omnino || et unum dicere et in duos unum secare putari eos. non enim ad hanc percussione[m] procederent, ut transgressores semet ipsos constituerent, quæ destruxerunt recte, ædificantes inconsulte. si enim Nestorii circumferuntur sectis, quomodo eas anathematizant 19 uelut profanas et scelestas? æstimo autem oportere etiam causas dicere propter 10 quas ad has || tenues || fabulas processerunt. quia enim impietatis Arrii defensores, ueritatis uirtutem scelestissime cauponantes, uerbum ex deo dicunt quidem factum hominem, non tamen animato corpore usum (agunt autem hoc malignissime, || ut || humanas uoces ei adtribuentes tamquam in deminutionem constitutum paternæ celsitudinis his qui ab eis || seducuntur ||, ostendant et alterius naturæ eum esse confir- 15 ment), propterea metuentes Orientales ne forte aliquo modo dei uerbi imminueretur gloria et natura ex his quæ humane dicta sunt propter dispensationem, discernunt uoces, non in duos separantes, sicuti dixi, unum filium et dominum, sed has quidem diuinitati eius attribuentes, has autem humanitati rursus || eiusdem ||, uerumtamen omnes unius. 20

20 || Comperi || autem quia scripserit quibusdam amicorum reuerentissimus et || dei cultor optimus || episcopus Iohannes tamquam me aperte || docente || et clara uoce || profiteri || quidem differentiam naturarum, || diuidere || autem uoces similiter naturis, et || de || hoc ipso scandalizantur aliqui. fuit ergo necessarium etiam ad hoc nos loqui. non ignorauit tua perfectio quia Apollinaris sectæ || maculam 25 contra meas || effundentes || epistulas || arbitrati sunt quia || et || exanime esse dixi sanctum corpus Christi et quia temperamentum aut confusio aut conspersio aut mutatio dei uerbi facta est in carnem aut certe carnis translatio in naturam diuinitatis, ut nihil iam seruaretur pure neque esset quod est. et æstimauerunt || super || hoc Arrii me circumferri blasphemias, nolendo differentiam scire uocum et alias quidem 30 esse || dici || deo decibiles, alias autem humanas || et || decentes potius dispensatione quæ cum carne. ego autem quia horum liber sum, testabitur || et || aliis tua perfectio; uerumtamen oportebat scandalizatis satisfieri. propterea scripsi ad sanctitatem eius quia neque sapui aliquando quæ Arrii sunt et Apollinaris, neque transformatum dei uerbum in carnem dico, sed neque in naturam diuinitatis transmutatam 35 carnem eo quod inconuertibile sit et inmutabile dei uerbum; || inenarratum uero ||

C [= *vm*], T [= *p* (*a adscito in locis male habitis*), *q*], S [= *wr*]

I humanitati <i>qr</i>	humanitate <i>mp</i>	humanitatem <i>w</i>	humanitates <i>v</i>	3 et ex <i>S</i>	4 unitatem <i>TS</i>
5/6 deum <i>TS</i>	6 omnino est <i>TS</i>	7 eos putari <i>m</i>	reputare eos <i>r</i>	11 inanes <i>TS</i>	arii <i>p</i>
12 causa ponantes [ponentes <i>r</i>] <i>S</i>	13 animatum <i>S</i>	ut <i>CS</i>	et <i>T</i>	15 ab <i>om. q</i>	se-
cuntur <i>p</i>	obsecuntur <i>q</i>	16 uerbum [uerbi <i>q</i>]	minueretur <i>T</i>	17 ex <i>om. m</i>	18 duo <i>pS</i>
19 rursus eius <i>pS</i>	eius rursus <i>q</i>	20 uni <i>q</i>	21 audiui <i>TS</i>	22 deoamantissimus <i>TS</i>	
tamquam me aperte dicente <i>T</i>	tam per te dicente quam mea [mea scripta <i>r</i>] <i>S</i>	23 proficiente <i>pS</i>			
proferente <i>q</i>	diuidente <i>TS</i>	24 de <i>om. TS</i>	25 apollinaris <i>v</i>	pollutionem <i>TS</i>	26 contra
tra meas scripsi contraes <i>m</i>	contraens <i>v</i>	meis <i>pS</i>	in eis <i>q</i>	epistolis <i>TS</i>	et <i>om. T</i>
29 ex <i>TS</i>	31 dici <i>om. TS</i>	docibiles <i>m</i>	ne et <i>T</i>	dicentes <i>p</i>	dispensa-
tionem <i>v</i>	dispensationi <i>r</i>	32 qui <i>S</i>	et ex <i>TS</i>	34 arii <i>p</i>	35 carne <i>CS</i>
					36 incon-
					prehensibile autem <i>TS</i>

et aliud, neque || uero || peremi aliquando differentias uocum, sed noui dominum deo decibilter || simul || et humane loquentem, quoniam est in idem deus et homo. ergo hoc ipsum significare uolens scripsit quia docuit confiteri naturarum differentiam et diuidere uoces similiter || ut naturas ||; huiusmodi autem disputationes meæ quidem non sunt, prolatae autem ab eo sunt. 5

21 Illud quoque reor his quæ dicta sunt, addere necessario. uenit enim ad me || dei optimus cultor || episcopus Paulus Emesenorum, deinde sermone moto de recta et immaculata fide, requirebat a me et nimis studiose utrum consentirem his quæ scripta sunt a || celeberrimæ || memoriæ et ter beato patre nostro Athanasio ad Epictetum episcopum Corinthiorum. ego autem dixi quia si seruantur apud uos non 10 adulteratae litteræ (nam falsata sunt in eis plura a ueritatis inimicis), omnino consentio. ille autem ad hæc dicebat habere quidem et se epistolam, uelle autem de exemplaribus apud nos habitis sibimet satisfieri et agnoscere utrum aliquando falsati sint || ipsorum codices || an non. et accipiens exemplaria antiqua et cum his quæ ferebat, comparisonem faciens inuenit hæc adulterata et petiit ex codicibus apud nos 15 habitis paria fieri et Antiochenorum ecclesiæ destinari, quod etiam factum est. et hoc est quod scripsit reuerentissimus et || deocolentissimus || episcopus Iohannes Carreno de me quia exposuit quæ de humanatione sunt, || contexens || nobis et paternam traditionem || paulo minus perire ab || hominibus, ut ita || dixerim ||, periclitatam.

22 Si autem circumferunt aliqui epistolam uelut scriptam a reuerentissimo presbytero 20 Romanorum ecclesiæ Philippo, tamquam sanctissimus episcopus Xystus indignatus fuerit super damnatione Nestorii et || increpauerit eum ||, non credat sanctitas tua. consona enim sancto concilio scripsit et omnia confirmauit quæ ab eo gesta sunt, || et eadem || sapit quæ nos. si autem etiam tamquam a me scripta circumferatur ab aliquibus epistula quasi pænitentiam agente || de || his || quæ gessimus || in Epheso, 25 inrideatur et hoc; sumus enim || per || gratiam saluatoris in bono sensu et a congrua || non recessimus mente ||.

Saluta quæ apud te est, fraternitatem. te quæ nobiscum est, in domino salutat.

|| Emendaui et distinxi interpretationem sanctæ synodi, deo gratias. ||

C [= *vm*], *T* [= *p* (*a adscito in locis male habitis*), *q*], *S* [= *wr*]

1 uero *om. TS* perimi *qS* aliquando *om. m* 2 simul *om. T* 3 scripsi *v^{corr}q*
 docui *q* 4 ut diuinas naturas *C* naturis *TS* 7 dei optimus cultor egregius *m* deoamantissimus *TS*
 emesinorum *r* nesinorum *m* 8 requirebant *C* 9 sacræ *TS* 10 si *om. C* 11 omnino
 [quibus omnino *v*] non *C* 12 et *om. v* uelle] uel *a, de p non constat* 13 aliquando
om. C 14 ipsi libri *TS* 17 deoamantissimus *TS* 18 contexens *C* contextam *Tw*
 contexta *r* 18/19 paternam traditionem *om. m* 19 paulo minus *C* pæne *TS* perire *om. TS*
 ex *TS* omnibus *q* dicam fieri *TS* 20 aliquid *m* 21 syxtus *w* sixtus *r* Cælestinus *q*
 22 fuerat *C* damnationem *Tw* scripserit ei *TS* 23/24 et eadem *C* eademque *T* eadem *S*
 25 agentem *mw* in *TS* qua egressimus *p* 26 propter *TS* 27 numquam ratione
 recedimus *TS* 28 salua *w* est²] et *S*

29 *om. v* *IVVANTE DEO EXPL TRANSLATIO PRIMA EPHESENI CONCILII AMEN DŌ GRATIAS p*
 EXPLICIT *S*

INDICES

I

IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR VERSIONES

- V 1 = 1 p. 3—16
V 2 = 2 p. 16. 17
V 3 = 3 p. 17
V 4 = 6 p. 20—22
V 5 = 7 p. 23—26
V 6 = 8 p. 26—35
V 8 = 20 p. 47. 48
V 9 = 12 p. 37 [uol. II p. 5. 6]
V 10 = 10 p. 37 [uol. II p. 7—12]
V 11 = 11 p. 37 [uol. II p. 15—20]
V 12 = 13 p. 37 [uol. II p. 21. 22]
V 13 = 16 p. 40. 41
V 14 = 19 p. 44—47
V 15 = 17 p. 41. 42
V 16 = 14 p. 38. 39
V 17 = 15 p. 39. 40
V 18 = 5 p. 18—20
V 20 = 18 p. 43
V 21 = 4 p. 17. 18
V 24 = 9 p. 35—37
V 24a = p. 37. 3—8
V 25 = 22 p. 49. 50
V 28 = 29 p. 84. 85
V 30 = 21 p. 49
V 31 = 23 p. 51. 52
V 33—45. 10. 126 = 24. 1—43 p. 52—63
V 46. 47. 1—11 = 24. 44—56 p. 63. 64
V 48—61 = 24. 57—127 p. 64—82
V 61. 62 = 25 p. 82. 83
V 63 = 26 p. 83
V 65 = 28 p. 84
V 66 = 33 p. 90. 91
V 67 = 31 p. 87—89
V 68 = 32 p. 89. 90
V 70 [recensio breuior] = 58 p. 168. 169
V 72 = 57 p. 161—168
V 73 = 56 p. 152—161
V 75 = 53 p. 146—148
V 76 = 51 p. 143—145
V 77 = 54 p. 149. 150
V 78 = 52 p. 145. 146
V 79 = 55 p. 150—152
V 81 = 30 p. 85—87
V 82 = 59 p. 169—173
V 83 = 34 p. 91. 92
V 84 = 38 p. 96—98
V 85 = 36 p. 94. 95
V 86 = 37 p. 95
V 87—90 = 39. 1—28 p. 99—109
V 92 = 39. 29—33 p. 109—111
V 93 = 40 p. 111. 112
V 94 = 41 p. 112—114
V 95 = 60 p. 173. 174
V 96 [pars prior] = 62 p. 176. 177
V 98 = 47 p. 140. 141
V 100 = 42 p. 114. 115
V 101 = 43 p. 115. 116
V 102 = 44 p. 116. 117
V 103 = 48 p. 141. 142
V 104 = 49 p. 143
V 105 = 45 p. 117—119
V 106. 1—19. 24 = 35 [cf. uol. II p. 22—24]
V 107 = 63 p. 177. 78
V 108 = 61 p. 174—176
V 109 = 64a p. 179
V 110 = 67 p. 180. 181
V 111 = 68 p. 181. 182
V 112 = 68 p. 182. 183
V 114 = 65 p. 179
V 120 = 69 p. 183. 184
V 122 = 70 p. 184. 185
V 123 = 71 p. 185—187
V 127 = 72 p. 187—191
V 128 = 76 p. 194—203
V 131 = 74 p. 192
V 132 = 75 p. 193. 194
A 73—79 = 46 p. 119—140
A 74. 1—3. 77 = 27 p. 83. 84
A 90 = 66 p. 180
E 8 = 73 p. 191. 192
Graece non extant
p. 50. 32—p. 51. 13
50 p. 143
64 p. 178

II
ADFERVNTVR

Gen. 1, 27.	166, 14	Ps. 98, 1	159, 2
1, 31.	160, 35. 165, 28	101, 28	153, 22
2, 7.	166, 14	104, 15	7, 14
2, 9.	152, 31	109, 1	10, 29. 78, 30
3, 16.	33, 11	113, 8	13, 21
29, 10.	144, 27	118, 46	141, 24
32, 22.	150, 3	131, 3—5	148, 15
32, 24—26.	150, 3	131, 6	148, 21
32, 29, 30	150, 10	138, 21, 22	146, 7
Exod. 3, 2	162, 20	146, 8	74, 8
3, 6	162, 22	1'rou. 9, 12	6, 27
4, 10	144, 7	18, 19	179, 29
4, 22	76, 28	21, 28	105, 25
7, 1	76, 27	22, 28	191, 1
7, 20, 21	156, 8	24, 22	106, 12
7, 20	13, 18	Sap. Sal. 1, 1	197, 7
10, 22, 23	156, 12	7, 2	70, 9
14, 21	13, 19	7, 3	123, 34
17, 6	13, 20	Sir. 2, 1, 2	151, 7
17, 9—11	90, 17	3, 22, 23	39, 22
19, 6	157, 26	4, 33	43, 32
19, 18, 19	149, 19	Ies. 1, 3.	158, 10
19, 18	149, 11	1, 4.	16, 2
32, 26	42, 8	1, 6.	168, 34
Num. 16, 31, 35	108, 35	3, 10	42, 29
Deut. 4, 24	149, 25	7, 14	189, 24
6, 13	6, 23	10, 22	168, 23
32, 9.	168, 20	11, 9.	26, 10
1 Reg. 17, 40	146, 21	11, 10	152, 33
24, 7	7, 16. 76, 29	13, 3.	76, 31
2 Reg. 3, 1	26, 15	14, 12	168, 17
1 Esra 4, 38	180, 4	14, 20	43, 15
Iob 11, 12	108, 1	25, 1.	147, 3
Ps. 8, 5	91, 1	25, 8.	33, 12
17, 7.	192, 13	26, 12	188, 10
30, 25	150, 31	32, 6.	197, 18
34, 28	147, 5	33, 20	4, 15
37, 18	143, 23	34, 15, 16	145, 12
40, 6—9	15, 32	35, 3—6	12, 1
43, 23	141, 3	40, 9—11.	12, 11
44, 8	7, 29. 10, 2	40, 12	73, 22. 126, 28
49, 3.	148, 9	42, 18	197, 6
49, 20	105, 26	45, 1.	76, 31
52, 6.	89, 13	50, 6.	190, 24
53, 8, 9.	146, 12	52, 6.	148, 3
55, 4.	144, 4	53, 9.	32, 16
58, 21	90, 4	53, 12	15, 3. 13, 5
73, 13	145, 30	57, 3, 4	147, 9
75, 2	144, 7	Ier. 1, 5.	98, 16. 122, 16
79, 2	159, 2	4, 3.	197, 10
80, 10	0, 25	5, 22	159, 3
81, 6.	10, 34	50, 31	147, 27
88, 7.	13, 24	Bar. 3, 3	153, 23
88, 11	145, 30	3, 36—38.	10, 30. 148, 6

Ezech. 16, 52	168, 30	Lc. 7, 14	12, 20
Dan. 3, 1 sq.	151, 22	10, 16	175, 3
3, 50. 48.	156, 22	Ioh. 1, 1	33, 3. 144, 29. 148, 26
3, 50. 51.	151, 35	1, 10	162, 6
Os. 7, 13	147, 21	1, 11	162, 5
Micha 5, 2	148, 23	1, 14	7, 3. 9, 35. 22, 20. 29, 19. 68, 1. 74, 6.
Habac. 3, 13	7, 20	76, 10. 16. 78, 29. 122, 2. 127, 6. 144, 33.	
Soph. 2, 1	197, 3	163, 4. 193, 25. 199, 21	
Zach. 9, 16	146, 24	1, 16	127, 20. 144, 20
12, 1	8, 22	1, 17	67, 26. 121, 26
Mal. 3, 6	10, 11. 29, 5. 153, 24	1, 32	19, 6
3, 12.	191, 25	2, 1. 2	33, 14
4, 2	75, 17	2, 1	25, 9
Mt. 1, 1	25, 2	2, 19	24, 30
1, 16	25, 4	3, 13	190, 2
1, 18	25, 6	3, 18	146, 31
1, 20	25, 10. 75, 27	3, 20	103, 23
1, 21	189, 28	3, 34	29, 16
1, 23	189, 26	4, 23	192, 33
2, 2. 7.	159, 23	5, 37. 38	149, 15
2, 2.	159, 33	6, 33	77, 23. 125, 8
2, 8. 12	70, 24. 124, 14	6, 50	179, 22
2, 9	159, 6. 30	6, 53	31, 7
2, 11	155, 17. 159, 8	6, 54	125, 9
2, 13	25, 11. 75, 23	6, 56	79, 29
3, 3.	12, 28	6, 57	80, 3
5, 44	43, 26	8, 19	149, 8
8, 3	12, 19	8, 39. 40	201, 8
10, 20	5, 32. 144, 2	8, 40	31, 21
10, 32. 33.	152, 12	8, 54	78, 8
10, 32	179, 18	9, 1. 6	163, 35
10, 34. 35.	27, 7. 42, 1	9, 29	149, 14
10, 37	26, 25	10, 15. 16	12, 22
10, 38	179, 33	10, 15	180, 14
10, 40	175, 3	10, 18	15, 23
13, 38	191, 30	10, 30	31, 18. 201, 6
14, 25 sq.	193, 25	10, 32. 33	147, 30
17, 7	11, 24	12, 26	145, 7. 21
17, 25. 26.	11, 26	14, 6	32, 26
18, 6	20, 20	14, 9. 10. 9.	201, 4
22, 42—44	25, 19	14, 9	31, 17
27, 45. 51. 52	169, 7	14, 23	9, 26
27, 46	78, 12	14, 27	188, 9
Mc. 3, 19	144, 25	16, 13. 14	78, 9. 32
4, 30	40, 14	16, 13	32, 25
Lc. 1, 2	27, 19	16, 14	32, 18. 30
1, 28	68, 3. 122, 4	16, 33	151, 12
1, 30. 31.	189, 27	17, 3	149, 4
1, 35	68, 6. 122, 6	20, 17	30, 7
1, 41	5, 16	20, 19	154, 9
1, 44	68, 17. 122, 17	Act. 1, 2	19, 7
1, 68	180, 13	1, 14	25, 10
2, 7.	73, 23. 126, 28. 157, 36	2, 30	148, 13
2, 10—14	159, 7	10, 30	131, 19
2, 14	159, 13	10, 38	7, 27
2, 52	79, 11	11, 26	19, 19
3, 4.	148, 11	16, 7	191, 6
4, 18. 19.	79, 2	17, 30, 31	131, 35

Act. 17, 31	30, 32	Eph. 4, 13	4, 7
Rom. 1, 3	25, 11	5, 2	32, 5, 35, 2
1, 23	151, 25	5, 5	8, 1
1, 25	144, 13, 147, 18, 151, 24	6, 12	179, 24
3, 14	20, 16	6, 16, 14, 17	146, 17
3, 23	32, 11	6, 17	145, 27
4, 25	13, 3	6, 19	201, 34
5, 3—5	151, 2	Phil. 1, 29	146, 30, 179, 16
5, 10	80, 15	2, 4	46, 13
5, 14	68, 18, 122, 18	2, 5—8	24, 7
6, 3	15, 16	2, 5—7	126, 22
8, 3	25, 13	2, 5, 7	77, 4
8, 8, 9	191, 7	2, 6—8	9, 6
8, 15	14, 22	2, 6	153, 30
8, 31, 32	12, 31	2, 7 . 67, 29, 74, 5, 121, 29, 127, 5, 20, 144, 19, 153, 33, 154, 15, 190, 5	
9, 3—5	201, 19	2, 8, 7	11, 6
9, 5	76, 23	2, 10, 11	77, 11, 143, 29
11, 23	168, 24	2, 15, 16	143, 34
1 Cor. 1, 23	154, 4, 16	Col. 1, 18	30, 26, 35, 14
1, 24	32, 32, 154, 21	2, 9	29, 20, 166, 31
2, 4	71, 17, 125, 3	2, 14	154, 38, 160, 16
2, 8	15, 37, 155, 3	1 Tim. 2, 5	13, 21, 32, 4
2, 12	130, 12	2, 8	90, 16
2, 14	154, 6	4, 13, 16	23, 18
2, 16	14, 15	4, 15	26, 3
4, 9	179, 15	2 Tim. 1, 14	9, 31
6, 17	29, 31	Tit. 3, 1	141, 19
6, 20	147, 13	Hebr. 1, 2	80, 17
8, 5, 6	201, 16	1, 3	6, 34, 31, 20, 149, 31, 164, 18, 30
8, 6	31, 31, 150, 28	1, 6	10, 31, 144, 21
11, 16	26, 17	1, 14	157, 8
11, 24	25, 15	2, 9	22, 3, 30, 23, 28, 35, 14
13, 12	4, 23	2, 14	11, 7, 22, 21, 34, 11, 144, 9
15, 3	25, 14	2, 16	11, 7
15, 17	15, 15	2, 17, 18	77, 30
15, 20	30, 26	2, 17	11, 10
15, 21	30, 29	3, 1—6	13, 28
15, 22	15, 10, 68, 31, 122, 31	3, 1, 2	79, 19
15, 45	131, 21	3, 1	31, 32, 35, 1, 141, 2
15, 47	131, 25, 29, 190, 1, 8	4, 12	70, 17, 124, 7
15, 48, 49	131, 32	4, 15	70, 21, 124, 11
2 Cor. 4, 16	72, 21, 125, 33	5, 7—9	79, 5
6, 16	14, 10	5, 9, 10	79, 12
8, 9	121, 30, 158, 20	7, 7	10, 19
10, 4	146, 14	10, 5—7	32, 6
10, 8	40, 23	11, 35	27, 12
13, 5	20, 25	11, 37, 38	141, 3
Gal. 3, 13	68, 33, 122, 33	12, 2	14, 29
3, 26	131, 12	13, 8	156, 1, 201, 15
4, 4 . 11, 19, 30, 11, 46, 17, 71, 7, 75, 7, 9, 124, 26, 130, 26, 133, 29, 134, 1		1 Pet. 1, 18, 19	147, 13
6, 17	179, 18	2, 24	13, 4
Eph. 1, 5	72, 18, 125, 30	3, 15	198, 4
1, 7	15, 17	3, 18	15, 14, 67, 31, 121, 31
1, 20, 21	130, 29	4, 1	25, 15, 30, 21, 190, 21
2, 8	67, 27, 121, 27	4, 14	37, 1
3, 17	14, 20	2 Pet. 1, 5—8	3, 21
4, 10	15, 35	1 Joh. 2, 20, 17	7, 25

1 Ioh. 2, 20	10, 27	Symbolum Nicaenum 6, 4. 21, 1. 28, 12. 60, 31.
Iac. 1, 12	151, 15. 179, 19	76, 7. 83, 25. 120, 38. cf. 129, 24
1, 17	144, 36. 190, 16	Ambrosius de fide 1, 94 . . . . .
Apoc. 2, 10	179, 19	71, 7. 124, 25
18, 2	168, 18	2, 77-78 . . . . .
19, 16	73, 20. 126, 26	71, 16. 125, 1
		Cyprianus de op. et elemos. 1 . . . . .
		70, 28

III

INDEX VERBORVM

AD VOLL. III ET IIII

[*t numeris uoluminis III applicata significat uersionem ueterem, r correcturas Rustici*]

- a ab: efficacius a uiro 122, 12. inaniores ab umbris IIII 80, 6. plus a me IIII 3, 23. 11, 15. 50, 2 *et passim*. prior ab eo IIII 10, 24. sapientior a sapientia 148, 30. ab ipsa molliorem IIII 100, 4. ab illa melior terra 152, 32. potior ab omni peccato 32, 10r
- abdicare = ἐκβαλεῖν IIII 75, 5. 57, 13. 71, 3. abdicatum = ἀποκήρυκτον 196, 5
- abdicationem = ἀποκήρυξιν 186, 25. 188, 23
- abiectio = εὐτέλεια 160, 8. 18
- abiectorum = εὐτελῶν 162, 37. abiectius = εὐτελέστερον 162, 25. abiecta et uilia = εὐτελή 162, 39
- abiuravit = ἔξορκίσασα IIII 55, 34. abiuratam = ἀθετουμένην 27, 24r. IIII 94, 24
- abnuebat = ἀπηγόρευσε 66, 26
- abolere = ἀφανίσαι 188, 6. IIII 97, 40
- abolitionem = ἀναίρεσιν 187, 5
- abominabilem = μαρρωτάτην 170, 35
- abominandissime = βδελυρώτατε 147, 36. IIII 94, 29
- abominaris = βδελύσση 162, 25. 165, 27. 166, 20. abominabuntur = διαμωμήσονται 16, 4
- abominatione = βδελυρίας IIII 227, 24
- abrenuntians = ἀποτασσόμενος 64, 1. 31
- abripere = συναρπάσαι 41, 4
- abrupte = διαμπᾶε IIII 120, 12 [= IIII 239, 23]. = ἐρήμην IIII 60, 17
- abscedens = ἀποστατήσας IIII 243, 8. 22, 24
- se abscederunt = ἀποσχισάντων 114, 2. 111, 11r. = ἀποτεμόντες 118, 36. abscisis = κοπέντων 112, 21
- absolutio rationis = ἀπολογία IIII 40, 8
- absurditatem = ἀτοπίαν 113, 28
- absurdum = ἀτοπον 7, 32. 8, 31
- ex abundantia = περιττή 100, 35
- accesserunt = συμβεβηκότα 190, 20r
- accessibilem = εὐπρόσιτον 112, 13. 158, 5
- accidentes = συμβεβηκότα 190, 20t
- accommodauimus = ἐχρήσαμεν 140, 15
- accusare = διαβαλεῖν 174, 4. 160, 38. 100, 17r. IIII 227, 11. = ἐγκαλεῖν 171, 30. accusatur = ἠτιμάθη 101, 7r
- accusationes = διαβολαί 143, 3r
- acefala, id est sine capite 175, 31
- acerba = δεινὰ 80, 31. 171, 10. acerbiora = χαλεπώτερα 170, 34
- acquiescere = ἀνέχεσθαι IIII 78, 26. 34, 16. 26, 48, 15. 75, 37. 97, 10. acquiescentibus = ἀνασχόντων 97, 24. acquiescens = πειθόμενος 160, 25r. IIII 42, 12. 40, 32. acquiescente = ἐλομένου 187, 31t. acquiescant = ἐθελήσωσι IIII 49, 19. acquiescens = ἀσμενίσας IIII 128, 6. acquiescentes = εἴξαντες IIII 40, 38. 55, 3. acquiesuerit = προσδέξεται IIII 77, 6. acquiesce = σύνθου IIII 93, 35.
- acribia = ἀκριβεία IIII 93, 35
- adesse = συστήναι 104, 6. 18. 88, 8r. adessent = συνειπεῖν 105, 5t
- adhibuit = περιήψεν 64, 13. 78, 8
- adhuc = ἔτι 10, 7. 9. 48, 12. 56, 23. 30. = τέως 17, 12
- adiacet = ἔξεστι IIII 47, 6. quae adiacent = τὰ προκείμενα IIII 51, 12
- adibile = βάσιμον 15, 31
- adiecerunt se = προστεθέντας 101, 2. adicerentur = προσθέσθαι 97, 10. 16. 109, 26. 112, 25
- adimet = ἀναιρεῖ 131, 13. 167, 8
- adinueniens = ἐπινοῶν 107, 35
- adinuentiones = ἐπίνοιαν IIII 91, 34
- adeuntes = οἱ ἐντυγχάνοντες IIII 96, 10. = προσπίπτοντες 118, 20
- adiudicare = καταγνῶναι IIII 74, 3. 60, 35. 64, 18. = καταψηφίσασθαι IIII 40, 8. adiudicati sumus = ἐκρίθημεν IIII 69, 36
- adiudicatio = κατάγνωσιν IIII 61, 7
- adiutorio = βοηθείας 51, 22r. = ἐπικουρίαν 196, 35
- adoptionem = θέσει 69, 13t. 15t. 123, 9t. 11t
- adoptiue = θέσει 123, 11t
- adorabili = σεπτῆ 93, 5t
- adsedere = συνεδρεῖσθαι 88, 1
- adnenerunt = καταλαβόντων IIII 68, 3
- aduersitas = ἐναντιότης 63, 32
- aduertentes = ἐνοοῦντες IIII 241, 13

adulteratam = ἐπινοητήν III 40, 34
aegrimitiae = ἀηδίας 16, 14
aegritudine = ἀρρωστία III 54, 42
aegrotaret = κακοῦσθαι 139, 53
aequi-uoca nuncupatione = ὁμωνυμία III 233, 16
aequi-uocationem III 53, 7. 9
aestuarē = ἀθυμῆσαι 184, 19. *aestuari* = ἀθυμῆν III 124, 18 76, 1. *aestuamus* = ἀγωνιῶμεν III 66, 27
aestuatione = ἀθυμίας 64, 33. 183, 21 = ἀγωνίαν III 68, 14 *aestuationes* = φλεγμονάς III 55, 29
affectualem = σχετικὴν 29, 31
affectum = διδθεῖν 66, 33 42, 10 44, 6 16 22 96, 25 195, 7 III 115, 26 60, 8. = σχέσιν 48, 26 III 73, 23. *per affectum* = σχετικῶς 200, 19 t
affecerunt = διέθηκαν III 227, 16. *afficiuntur* = διατεθήσονται 18, 15. *sumus affecti* = ἤσθη-
 μέν III 116, 3
adfirmat = ἐμπεδοῖ 7, 25
afluens = δαψιλής 124, 19
affluentia = χορηγία 51, 17
ager = χωρίον 191, 32
multum agentem = περὶ πολλοῦ ποιουμένην 175, 1
aggregare = συναγαγεῖν III 73, 35
agmen = φάλαγγα 124, 14
agnitionem = γνώσιν 186, 25 = ἐπίγνωσιν 133, 14
agnoscant = γινῶναι 109, 9 89, 3 93, 15. 101, 20. 35. 115, 38 171, 17. 173, 26 III 70, 15. 16. 35, 13. *agnitus* = ἐγνώσθη 162, 15 118, 16
agnoscendum = διαγινῶναι 114, 1. *agnosceret* = γινωρίσθαι 166, 20. 29. 106, 35 *agnoscere* = μα-
 θεῖν 166, 17. 203, 13. 89, 6. 91, 15 115, 22 159, 21. 151, 18. = ἀναμαθεῖν 16, 13 *agnoscentes* = δι-
 δαχθέντες III 60, 23
alacriter = προθυμῶς 50, 28 103, 27. 170, 14. 183, 16
alacritate = προθυμίας 142, 4 117, 9 42, 23 t
aleatores = ἀγύρτας 38, 31
alicubi = πῶποτε 105, 27 33
omnes alienigenas = πᾶν τὸ ἀλλόφυλον III 68, 11
allegat = πρεσβεύει 22, 24 183, 23 *allegastis* =
 ὑπέθεσθε III 94, 8
allocutionibus = διαλέξεων 94, 22
allocutoria = προσρητικὴ 17, 24 r
alloqui = διαλέγεσθαι III 70, 7 *adlocuti sumus*
 = προσεφωνήσαμεν III 66, 25
alteritatem = ἑτερότητα III 239, 18
alterno = πρὸς ἀλλήλους 186, 2
alterutris = ἀλλήλοις 45, 9 49, 23 91, 28. 164, 12
 38 183, 31. 189, 12. 192, 16 193, 31. 199, 7 200, 12.
 18
amarissime = πικρῶς 197, 12
ambulantes = ἰόντες 3, 9
amicabilia = φιλικούς 118, 15
amicitias = φιλίαν 96, 14. 25. 32. 114, 24. 184, 20
amicitiarum = συμβάσεως 195, 26 t.
 Acta conciliorum oecumenicorum 13

ammirabilis = θεσπέσιος 191, 7 t
ammonere = ὑπομνήσαι 100, 20. 101, 6 58, 9 18.
 59, 15. 60, 6. 102, 26 27 106, 17 37, 5 *ammo-
 nuimus* = παρηνέσαμεν 103, 15. *animoni* =
 ἐχεγγησάμενος III 54, 36 *ammonentes* =
 παρεγγυώντων III 62, 5
ammonitio = ὑπόμνησις 107, 24. 36, 32 *ammo-
 nitionis* = παραινέσεως 61, 8 37, 6. 39, 22 36, 1 r
amplexus est = ἡσπάσατο 153, 13 160, 26 165, 26
 166, 12. 185, 25 III 64, 16 *amplexi* = δραζάμενοι
 III 116, 34 *amplectentibus* = στεργόντων 177, 3
anhelantes defectum III 201, 17
anilia = γραῶδη 36, 28 r
animaduertitur = πολυπραγμονῆται 200, 12 t
antea = παλαι 111, 7
antecessata = προλελυμένα III 40, 3
anthropotocon III 130, 40. 131, 6 9 133, 19
anticipauimus = ἔφθημεν 188, 22
anxiabatur = ἐδυσχέραινε III 226, 15
anxietate = ἀμηχανία 118, 17 = ἀθυμίας 119, 10
magnae anxietatis = ἀποπληξίας 10, 20
aperte = σαφῶς 42, 13. 45, 10. 88, 21 97, 3 11
 189, 32. 198, 25. 199, 21. 202, 6 22 62, 7 r
apertius = σαφῶς 62, 11 *apertissime* = σαφῶς
 62, 7 t. *apertum* = σαφές 198, 30. 182, 3. *aper-
 tiore* = σαφεστέρας 79, 5 *aperte* = ἐναργῶς 26,
 25. 96, 10 112, 5 199, 17 *apertissime* = ἐναργέ-
 στατα 199, 14. *apertum* = ἐναργές 194, 10. =
 ἐναργῶς 42, 14 *aperte* = προδηλῶς 113, 31 174, 8
 = φανερώς 181, 29 = διαρρήδην 86, 20 *apertum*
 = δήλην 91, 30. *aperte* = ἀναφανδόν 30, 1 =
 περιφανής 180, 24 r. = ὑπόγυον 95, 22
apicem = κορυφήν 141, 22 174, 26 175, 28. 114, 2
apostasiae = ἀποστασίας III 242, 6 243, 9
apparatu = προθυμία 184, 13
appetitum = ἔφεσιν 195, 3
applicat = προσάπτει 34, 7 *applicare* = ἀναπτειν
 3, 17. *applicandum* = ἀναθετόν 31, 30. *applicans*
 = προσνέμων 190, 19 t
appositionem = θέσει 69, 13 r 15 r 123, 9 r 11 r
appositiue = θέσει 123, 11 r
adprehendere = ἀνθελῆσθαι 27, 17 t
approbabile = εὐδόκιμον 47, 16 t
approbavit = ἀποδεξαμένος 179, 4 177, 23 r 62,
 22 r. *approbauerit* = δοκιμάσθαι 114, 3 50, 13
approbati = εὐδοκιμήσασι 46, 22
approbatione = ἀποδοχῆς 118, 23
apud = πρὸς 199, 2. 86, 21 t. 178, 4 t 196, 9 t
arbitrio = γνώμη 157, 12 III 92, 20
arbores = φυτά 73, 11 t
arcana docentium = μυσταγωγῶν 191, 4
arguere = διελέγεαι 113, 39 *argui* = ἐγκαλεῖσθαι
 17, 12
armantes = ἀναπτέρωσαντες III 74, 25
adrogationibus = ἀπονοίαις 146, 20. *arrogantia*
 = ἀπονοίας 108, 10 t 116, 11 t. 137, 34 r
bona arte = εὐτεχνῶς 8, 37. III 234, 9
ascitionem = οἰκείωσιν III 237, 36

- asseruit = ἐδίδαξεν 128, 9. asserturi = συστησόμενοι 105, 11r. asserat = συστήναι IIII 50, 20.
asserentes = συναγορεύοντες IIII 225, 29
assertio = διδασκαλία 132, 1
assertores = συναγορεύοντες IIII 236, 4
asseuerat = διαβεβαιούται IIII 227, 27. asseuerans = ἰσχυριζομένη IIII 238, 37. asseueramus = διακεισόμεθα 14, 27
assimilatur = ἕοικε 8, 18. assimilari = ὁμοιούσθαι II, 11
astruere = συστήναι 106, 23
atrio = αὐλῆι IIII 70, 10
atrox = θρασύς 146, 18. 60, 2. = δεινός 151, 12. = δυστήνου 183, 28. atrociter = ὠμῶς 196, 101
attamen = πλὴν 20, 13. 29, 28. 66, 22
attribuunt = νέμουσι 183, 2
auctor = αὐθεντίας 180, 30
auctoritatem = αὐθεντίαν 34, 2. 26, 2. 29, 11. 26, 78, 14 *et saepe*. IIII 46, 16. 47, 35. 56, 7. 233, 13. 239, 37
audaciam = θράσος 171, 19
audientiam = διάσκεψιν 52, 6r
audio = μανθάνω 197, 16. audiui = ἐπυθόμην 198, 8t. 202, 21t
auersari = ἀποστρέφασθαι IIII 228, 19
auferimus = ἀνέλωμεν IIII 234, 28. ablata = ἀνηρημένης 21, 12t
authenticas = ἀντίγραφα IIII 65, 29. authenticam sacram IIII 195, 8
auxiliari = συμβαλούμενον 50, 24r
baiuli = κομίζοντες 118, 8
basilicam = μαρτύριον 91, 15. 19
basem IIII 190, 36
beatificantes = μακαρίζοντες 140, 20. IIII 40, 4. 55, 18
beatitudinem = θεοσέβειαν 192, 25. 94, 7. 95, 25. 112, 25. 114, 34. 92, 9t. 94, 9t. 95, 32t. 115, 1t.
beatitudo = οσιότης 112, 27t
beatissimi = μακαρίου 190, 28. 191, 17t. beatissimus = θεοσεβέστατος 94, 11. beatorum = θεοσεβεστάτων 67, 16. beatissimi = ὀσιωτάτου 92, 27. 93, 18. 21. 94, 7. 186, 11. 65, 24t. 67, 20t. 121, 20t
bellantes = ἀγωνιζομένους IIII 66, 15
bene = καλῶς 27, 29. 183, 28
benedictiones IIII 223, 7. 13. 17; *cf.* eulogiae
benignitate = χρηστότητος 47, 18. = εὐδοκία 38, 24r
beniuolentia = εὐδοκία IIII 234, 1
bila [= βῆλα = uela] IIII 224, 5. 9. 29. 33. bila tapeta IIII 224, 21. bila tapites IIII 224, 32. 16
biminstrem = διμηνιαῖον 86, 27r. 87, 31r. 94, 25r
blatteam chlamydem = πορφυρίδα IIII 65, 19
bonitatis = χρηστότητος 107, 16. 108, 11
bono = καλῶς 18, 4; *cf.* κάλων = bonum 16, 11r
botrui IIII 197, 23. 83, 9
brauia [= βραβεία] IIII 149, 2
breue IIII 224, 3
calamitate = τάλαιπωρία 180, 29r
callidi = δεινοί 97, 8. 25
calumnia = συκοφαντία 176, 1. 64, 23. 106, 5. 9. IIII 238, 18. 233, 40. = ἐπήρειαν 142, 19. 118, 33
calumniari = συκοφαντεῖν 189, 17
canonice = κανονικῶς 170, 15. 171, 24. 24. 29. non canonice = ἀκανονίστως IIII 54, 28
cantilenae = ᾠδῆς 13, 12
capabilem = χωρητόν 72, 8. 125, 20
capaces = δεκτικοί 122, 20
caperentur = δელασθῆναι 97, 10. capiantur = φωραθεῖν 84, 3. capior = ἀλίσκομαι 61, 19t
carcere = φρουρᾶς 118, 4
caritatis = διαθέσεως 26, 8
carus = ἀγαπητός 43, 22. carissimi = ἀγαπητοί 90, 25. 180, 21. = ἄττα 4, 28
cassata = μάταια 110, 38t. cassentur (ἀκυρώσει) IIII 66, 31
cassa = μάταια 110, 38r
castigantes = σωφρονίζοντες 115, 37. 182, 14. 34. 172, 35
castitatem = σωφροσύνην 152, 29
castra statuere = καταστρατεύειν 146, 14
cauponantes = ἐκκαπηλεύοντες 202, 12. = προπίνοντες IIII 21, 27
causa = πρᾶγμα 163, 24. 166, 30. 44, 24. 25. 47. 20. 50, 22. 66, 17. 148, 30. 149, 7. 151, 18. 154, 11. 165, 34. 183, 21. 186, 1. 88, 12t. 143, 16t. = χρῆμα 9, 23. 194, 31. = ὑπόθεσις 161, 28. 162, 3. 167, 3. 57, 18. IIII 70, 34. 65, 2. 128, 14. = σκέματος 44, 28
causabitur = μέμψαιτο 45, 14
cautela = ἀσφάλεια 180, 25. 20, 19. 86, 36. 173, 25. 186, 13. IIII 54, 37. cautelae = ἀσφαλοῦς 46, 33
cautum = ἀσφαλές 9, 25. 187, 23. caute = ἀσφαλῶς 185, 15. IIII 123, 36
celat = κρύπτει 103, 32. celare ei IIII 25, 11
celeberrimae = αἰοιδίμου 203, 9r
celebrauimus = συνεκροτήσαμεν 85, 26. 142, 31. 174, 22. 176, 12. celebrantes = ἐπιτελοῦντες 172, 22. 91, 29
celebratio = συγκρότησις 184, 21. celebrationem = ἐνέργειαν 118, 36
celsitudo = ὕψος 158, 6. 44, 25. celsitudinem = ὑπεροχὴν 14, 1. 19. 202, 15. celsitudine = ὑπερβολή 166, 18
celsius = ὑψηλότερον 165, 35
censuit = ἐδικαίωσεν 170, 24. 173, 5. censere = θεσπίσαι 128, 34
certamen = ἀγῶνα 173, 21. 177, 2. certamen habemus = ἀγωνιζομένους IIII 70, 19. certamina = ἄθλους 170, 33. certaminum meritis = ἄθλοις 140, 11r. certamen = ἔρις 192, 27. 184, 7. certaminis = φιλονεικίας 187, 5
certari = ἀγωνίζεσθαι IIII 64, 32. 68, 8. 75, 3. 92, 22. = διαγωνίζεσθαι IIII 72, 35. = ἐπαγωνίζεσθαι IIII 228, 33. = συναγωνίσασθαι 176, 2. certantur = ἀπομάχονται IIII 91, 34. = ὄπι

- μαχοῦντες III 75, 37. 36, 17. pro quo multi certantur = περιμαχήτου III 11, 16. certari = ἀντρέχεσθαι III 18, 35. pariter certari = συναθλήσαντας 117, 26. cf. concertari. decertari. recertari.
- certe = ἀμέλει 31, 15. III 233, 35. = καίτοι 6, 23. 9, 26r
- aut certe = ἢ γοῦν 133, 19. 202, 28. = ἦτοι 10, 9r
- uel certe = ἢ γοῦν III 97, 4. 233, 32. = ἦτοι III 95, 39 239, 22
- cum certe = καίτοι 30, 7r. 169, 35r
- dum certe = καίτοι 16, 23r. 88, 30r III 37, 6. 60, 29. 73, 3. 235, 16. = καίτοι γε III 50, 7. = καίπερ III 16, 3. = καὶ μὴν III 76, 17 = καὶ ταῦτα III 13, 6. 78, 28. = καὶ—δέ III 39, 22
- et certe = καὶ ἡν 47, 30r. = καίτοι 4, 22r. 21, 15r. 148, 14r III 95, 6 = καὶ ταῦτα III 51, 4
- qui certe = οἱ γε III 73, 6
- certum = φανεροῦ 59, 14. 56, 37 42, 21t. III 61, 18. 22. certa quaedam = φανερά 42, 21r
- certius = φανερώτερον 62, 1t. certissimam = ἀκριβῆ 191, 23. certus sum = διάκειμαι 61, 18 51, 16
- cessant = παύονται *c inf.* III 66, 10 70, 2 *c. part* III 75, 10
- de cetero = λοιπόν 43, 31. 90, 29 122, 31. 142, 20 192, 1. III 235, 27. = τοῦ λοιποῦ 182, 20 = ἔτι III 235, 26
- chamaeleontes III 141, 22. chamaeleones III 150, 16
- diuino caractere = τοὺς θείους χαρακτήρας III 42, 32
- spiritali charismate III 209, 11
- chartario = γλωσσόκομω 194, 20
- Christianissimorum = φιλοχρίστων 52, 21. 109, 8t
- Christianismi = Χριστιανισμοῦ III 73, 13
- Christianitatem = Χριστιανισμόν 76, 25. III 116, 35. uestrae Christianitatis imperium = τῆς ὑμετέρας φιλοχρίστου βασιλείας
- Christo amabilis = φιλόχριστον 84, 13 40, 3 42, 30. 85, 9 87, 20 90, 28 92, 24 95, 26 104, 24 113, 1. 19, 27. 114, 4 117, 37. 118, 34 119, 19 128, 2. 141, 17 142, 24 34. 143, 12 174, 5 20. 23. 26. 30 35 175, 35 177, 23 186, 5t.
- Christo amabilibus ualde 186, 5r
- amantium Christum = φιλοχρίστων 99, 6r 17r
- Christum amantium 99, 24t
- Christoamantium = φιλοχρίστων 99, 24r
- Christoamantissimus = φιλόχριστος 195, 9 196, 4 95, 36. 112, 32 116, 16. 118, 20 119, 8. 173, 19
- amatorum Christi = φιλοχρίστων 57, 1 19. 169, 25 27 171, 24t
- Christo amicis = φιλοχρίστοις 109, 8r amicorum Christi 171, 24r
- Christotocon, id est Christum enixam III 131, 4
- cibamur = σιτούμενοι 80, 21
- circa = κατὰ 95, 36. III 53, 31. 76, 10. 96, 7. 234, 26. 237, 42. 238, 2. 13. 239, 17. 36. 243, 27.
- circa nos = ἐφ' ἡμῶν III 35, 25. circa quas similia = οἷς παραπλησίως III 4, 1
- circumadstant = περιστώτων 86, 9
- sum circumductus = συμπεριηγήθη III 94, 6
- circumferuntur = συφέρονται 194, 5. 202, 9. 30
- circumspectiones = ἐπισκέψεις 17, 3
- circumterminationem = περιορισμόν 29, 8
- circumueniebant = συνεσκευάζοντο 90, 32. circumueniunt = σοφίζονται 121, 14
- citra = παρὰ 91, 25
- clade = τάλαιπωρία 189, 29t
- clarauit III 195, 4
- clarere = διαπρέπειν 3, 10
- clara = δῆλος 159, 29 III 231, 8. = διαφανῆ 42, 24. = ἐμφανῆ III 236, 33 = περιφανῆς 180, 24t clarissima = περιφανῆς 182, 1r clarus = ἐπίσημος III 116, 40. claros = ἐλλογίμων 170, 33r. clarum = φαιδρόν 44, 30t clare = σαφῶς 159, 28r. clara = σαφῆς III 238, 32 228, 28 clariorem = σαφεστέραν 87, 9. clarioribus = ἐπιφανεστέρων III 226, 17. clarus = φανερώτερον 62, 1r. = εὐφημότερον 17, 23. clarissimis = λαμπροτάτοις 92, 10 116, 3
- clemens = φιλόφρων 87 22 154, 30
- clementia = φιλόφρονα 129, 1. 46, 14 15. 86, 24 87, 4 158, 38 159, 4. 162, 31 34 163, 14. 166, 21 27. III 92, 14. 20 38, 6 43, 20 64, 9
- climate Orientis III 176, 1
- coaceruant = συνεγείρουσιν III 237, 3
- coactiuam III 110, 3
- coadimplet III 120, 25
- coattulit = συνεπαγόμενος 79, 25
- coagulamentum fermenti = φυρμόν III 131, 32
- coarmari = συνοπλιτεύειν 145, 36
- coartatum = ὀλιγορήσαντα III 124, 7
- codex = βιβλίον 17, 9 194, 24 27, 6. 56, 31 33. 67, 20. 25. 68, 14 74, 6. 75, 1 87, 3 121, 20. 122, 15. 203, 14 15 III 47, 24 227, 22 30 228, 20 233, 14 236, 16. codicibus = βίβλοις 86, 20 36, 11r. III 75, 41 123, 31
- coeperunt = διεδεξαντο III 54, 14
- coetus = συστροφή 111, 6t
- coeuersio = συστροφή 111, 6r
- coexistere = συνυπαρχειν 164, 32 29
- coextenduntur = παρεκτείνεται III 20, 11
- cogebant = κατήπειγον 85, 24 50, 23. 83, 1 coactus sum = ἠπειχθη 44, 18 cogi = ἐπειγέσθαι 195, 2t coegerat = συνεκρότει III 115, 28
- cogitarent = βουλεύεσθαι 114, 8. cogitabat διεσκέπτετο 195, 14 cogitauit = ἐπενόησε 114, 22
- cogitans = φροντισίας III 46, 14 = λογιζόμενος 162, 23. minus cogitare = ὑπολογίσασθαι 45, 31
- pariter cogitantibus = συσκευαμένων 91, 28t

- cogitatio = έννοια 161, 9 15 cogitationem = σκέψιν 169, 33 cogitatione = φροντιδος 141, 9
 cognitionem = γνώσιν 188, 23 = διαγνωσιν 52, 12r
 quae cohaerebant = τα συγκροτηθέντα IIII 92, 14
 cointellegentes = συνεπινοούντες 131, 19r
 cointroducitur IIII 99, 1
 coluit = έγεωργησεν 153, 2t colimus = λατρεύομεν 147, 18 151, 24. colendam = θρηισκευομένην 87, 19 IIII 75, 34 colamus = σέβωμεν 77, 27r. 78, 15r semper colendi = άεισέβαστοι 47, 15r. 51, 15r 57, 6r 91, 23r
 collecta = συναξεως 38, 11 absque collecta = άποσυνακτοι 40, 31
 collectiones = συναξεις 17, 6 65, 33
 collegium = σύλλογος 161, 31 83, 6 93, 5 9. 112, 20 25. = συστημα 60, 22t
 collocutionis = διαλέξεως 81, 35 82, 3 = συντυχίαν IIII 70, 13
 colloqui = συντυχείν 58, 33 103, 16 IIII 60, 22. 70, 16 colloquens = διαλεχθεις 185, 16 colloqui = συνουλειών 70, 8r
 colloquium = συντυχίαν 115, 29 186, 2 IIII 65, 11. colloquus = συντυχίαν 115, 25 188, 4. colloquium = διαλέξιν 67, 1 81, 16 181, 27
 comitatum = στρατοπέδον 92, 7 118, 6 177, 9 52, 2r
 commanet = μένει 106, 34
 commemorare = υπομνήσαι 57, 28 32 33 20, 18 = ύποσημήναι IIII 95, 29
 commendant = συνιστησιν 73, 12. 126, 18. 129, 7. commendare = παραθεσθαι 80, 27 115, 2
 commendationis = παραθέσεως 128, 14
 commensurantes = συμμετρήσαντες IIII 42, 19
 commenta = ύπομνήματα 181, 21. IIII 96, 6. 95, 13 32
 commisit = πεπλημέληκε 107, 30 103, 32. commissa = ήμαρτημένοις 104, 7. committens = έπιτρέψας 177, 31. te committere = θαρρήσαι IIII 117, 2
 commonere = ύπομνήσαι 57, 36. 58, 1 5 7 12 59, 32 170, 14 et saepe
 commonitionem = διδασκαλίαν IIII 77, 6
 commonitorium = ύπουνηστικώι IIII 232, 6
 communes factas = κοινοποιηθείσας 194, 13 200, 33t
 communicativas = κοινωνικά 192, 25t
 comunicatorias = κοινωνικά 192, 25r
 comunicantes = κοινοποιούντας 187, 1r. 189, 7r. IIII 153, 12
 compactionem = κατασκευήν 166, 2r
 compactum = συνημμένον 36, 27
 comparticipem IIII 168, 12
 participationis IIII 220, 36
 compelli = έπειχθήναι 184, 13
 compendiosas = συντόμους 194, 25 61, 26. IIII 55, 33 compendiosius = συντομώτερον 62, 3
 compendiosius = συντόμως 125, 33
 compenset = δωρήσεται 161, 26
 compertientes = εύρηκότες 96, 11 198, 16 41, 9 183, 27. compertos = κατελιημένων 195, 12
 comperi = έπυθόμην 198, 8r 202, 21r
 compescat = παύσθι 17, 2 compescuit = έπέσχεν IIII 70, 23
 competentibus = καθήκουσιν 4, 31. 182, 14. IIII 97, 40. 226, 1. competentem = προσήκουσαν 142, 6. = δεόντως 51, 20r. competentium = διαφερόντων 182, 22. competenti = έπιβαλλούσης IIII 66, 7. competentia = εικότα 51, 19r. quae competunt = εικότα 56, 36 competenter = προσφόρων 172, 30. = γνησίως IIII 49, 14. competenter facta = άξιόχρεως IIII 50, 37. competenti = άρμοζούσθι 180, 29r.
 complacitum = εύδοκίαν 21, 10t
 complentes = τελειώσαντες 85, 2 88, 37. completant = εις έργον άγαγείν IIII 51, 20 opere complere = εις έργον άγαγείν IIII 35, 5 completum est = έξεβιάσθη IIII 60, 32
 completivas IIII 152, 34. 219, 26
 compositionibus = συνθήκαις IIII 226, 26
 compositoris IIII 148, 41
 comprehendimus = κατελάβομεν IIII 39, 12. 62, 3. comprehendentes = φωράσαντες 82, 28t IIII 56, 12. comprehendere = διαλαβείν 57, 17
 comprehensionem = καταληψιν 61, 28. 62, 12. = σύλληψιν IIII 73, 24
 compresserunt = έπέσχον 107, 2
 compunctivae IIII 151, 5
 computans = λογιζόμενος 160, 25r
 conamen = έπιχείρησιν 48, 3 = όρμής 48, 9
 conari = έπείγασθαι 195, 2r
 concertent = συναγωνίζεσθαι 174, 2 concertandum = συναγωνίσασθαι IIII 63, 15 concertari = συναθλείν 42, 5
 concilium = συνέδριον 108, 8 41, 9 15 170, 11. 172, 3. 173, 28
 conclusione = περιορισμοϋ 119, 7t
 concocomedit = συνήσθι 19, 34r
 concordare = συμβήναι 186, 8 62, 36. concordo = συντίθεμαι 61, 25. 62, 4. 27
 concorditer = συμφώνως 96, 9 112, 19
 concreuit = συνηύξαν 19, 34
 concupiscite = προθυμήθητε 142, 31
 concutiens = σοβών 157, 21
 condecet = χρή 173, 27. condecerebat = έδει 128, 8
 condelectari IIII 127, 14
 condensorie IIII 216, 15
 condicione = ύποθέσεως 52, 5r
 condicionaliter IIII 130, 29
 confermentatio = φερμός 190, 12. IIII 233, 38. 96, 29
 confesse = όμολογουμένως 200, 5

- confestim** = εὐθύς 102, 19
confideles = ὁμόπιστοι III 236, 17
confidentia = παρηρησία 109, 23
confidimus = θαρροῦμεν 175, 3. 110, 24. 34. 121, 16t. III 66, 7. 30
configi = παγήναι 116, 23
confirmant = κρατύνουσι III 231, 12
conflictum = διδλεῖν III 75, 12. = σύστασιν III 116, 10. pugnae conflictus = συμπληγάδα III 54, 3
confligentem = συμπλακῆναι 126, 19r
confortetur = ἀνδριζέσθω 90, 19. 35, 19. confortantes = ῥωννύντες 140, 17
confunditur = ἀσχύνεται 88, 3. 148, 27. 197, 6. confunduntur = ἀσχημονοῦσι 114, 33
confusionem = ἀσχύνην III 66, 5. = ἀταξίαν 172, 35
conglorificari = συνδοξάζεσθαι III 110, 16
congregata = συγκροτηθείσης III 68, 1
congregationem = συναγωγῆς 146, 14
congruentissima = πρεπωδεστάτην 103, 31r
congrua = εἰκότως 203, 26. 17, 12t. congrue = εἰκότως 32, 17. congrua = ἀρμοζούση 180, 29t. = πρεπωδεστάτην 103, 31t
coniuentiam = συμπράξεως III 72, 7
coniueat = συμπράττων III 24, 9. coniuiuit = συνεργήσας III 36, 4. 43, 18
coniuramenta = ὀρκισμούς 66, 19r
coniuro = ὀρκίζω 18, 25. coniurantes = ὀρκούντες 171, 29. coniuramur = ἐνορκούμεν III 49, 37
consanguineo = συγγενούς 79, 22
conscriptioibus = συγγράμμασιν 5, 5. 18, 17. conscriptioni = προγράμματος 183, 4
conscriptum = σύγγραμμα III 94, 23
consensione = συναισθήσεως 40, 16r
consentanei = σύμφηφοι 142, 14. 19, 173, 6
consensit = συνέθετο 28, 6. 33, 18r. consentimus = στοιχοῦμεν 129, 14. III 94, 3. consentire = συναίνειν III 97, 7. 17. 22. consensi sunt III 115, 1
consequenter = εἰκότως 6, 2. 8, 4. III 96, 17. consequentissime = εἰκότως III 237, 32
consessor = συνέδρος 29, 7
considerare = σκοπεῖν 96, 27. 41, 22. 154, 28. 155, 18. 31. 166, 2. 195, 24. III 117, 3. considerans = λογιζόμενος 159, 4. 5. 166, 24. = ἐννοήσας 45, 23. 105, 24. 90, 17. consideravi = ψιήθην 189, 16t. considerare = προσέχειν 41, 2. consideratus = ἐχέφρων III 42, 3
consiliarium = σύμβουλον 44, 15
consiliis = σκέμμασιν 148, 28. cum consilio = μετὰ γνώμης III 93, 35. κατὰ γνώμην III 124, 10
consistunt = διαγούσι 150, 17. consistit = ὑπάρχει 182, 16. = ὑπῆρκει 141, 17. consistentes = ὄντες 192, 1. 182, 22r
consolationis = παρακλήσεως 196, 14. 145, 35. 150, 35
consparsio = φυρμός 202, 27
conspirati sunt = συμφρονήσαντες III 43, 5
conspiratio = σύμφραξις III 72, 37
constantia = ἔνστασις 143, 22
constitit = ἔδοξεν III 61, 17
constituit = συνεκρότησε 160, 1. = παρηγγύησεν III 30, 22. constituendam = βραβευθῆναι 187, 5t. constitutum = ὄντα 180, 10. 202, 14. 192, 4. constituti = τυγχάνοντες 118, 17. 109, 4. 116, 4. = διακείμενοι 152, 11. constitutis = θεσμῶν 100, 17. 108, 9. III 43, 9. = θεσπισμάτων III 76, 9
constitutionem = διδάξιν 182, 1
constitutium III 152, 6
constrictam = συνεσταλαμμένην III 233, 36
construebatur = κατασκευαζόμενον 172, 9
consuadentes = συμπεῖθοντες III 60, 14
consubstantiatio III 124, 40
eulogiae consuetudinariae III 224, 28
consuetudine = ἥθους III 115, 23
consumpta sunt = ἀνήλωται 68, 23
contaminata = μαρὰ III 97, 8
contemplaris = σκοπεῖς 155, 30
contemplatio = θεωρία 193, 15. 131, 16. 158, 17. III 239, 18. 21. contemplationum = θεωρημάτων 4, 24
contendere = φιλονεικεῖν 4, 26. 148, 30. 161, 18. 193, 26. III 72, 26. 70, 5. 73, 29. 75, 38. 76, 14. 239, 16. contententibus = διχονοοῦντων III 73, 15. contendere = διαγωνίζεσθαι III 73, 5. contendimus = ζυγομαχήσαντες III 71, 2. contendere = συζητῆσαι III 74, 4. contendis = ἐπιχειρεῖς 146, 11
contentio = φιλονεικία 183, 19. 25. 192, 28. 92, 13. 109, 27. 44, 23. III 128, 8. 73, 20. 92, 10. 95, 10. contentionem habuerunt = ἐφιλονείκησαν 114, 30. absque contentione = ἀφιλονείκως III 74, 6. contentionem = διχονοίας 183, 22. III 96, 20. = ἔρις 192, 30
contenti sunt = ἀνέχονται III 71, 8. 76, 37. 61, 15
contestari = διαμαρτύρασθαι 36, 8. III 34, 14. 77, 9
continens = περιέχον 58, 17. III 116, 9. continuit = συνεκρότησε 78, 31. 110, 2. 49, 25. 129, 9r. III 227, 7. continens = διαλαβοῦσα III 55, 33
continentiam = συγκρότησιν 111, 17. continentiam praestiterunt = συνεκρότησαν 129, 5r
contingere = συμβῆναι 20, 13. III 237, 28
contradi = παραδιδόσθαι 182, 33. 184, 30. 113, 36
contradictiones = ἀντιλογίας III 227, 21
contristare = λυπεῖν 40, 2. 45, 5. 187, 20. 89, 10. 16, 12. contristatus est = λυπεῖται 114, 11. 146, 4. 175, 4. 18, 16. 105, 19. 20. 38, 4. 5. 8. 17, 5. 31. 42, 13. contristauit = ἐθλιψεν 113, 18. 141, 3. contristati = ἀλύοντες 197, 11
contristationes = λύπας 195, 19. 35, 27
controversia = φιλονεικία III 75, 15. controversiae = ἐρεσχηλίας III 72, 5
contumacem = ἀπειθοῦντα 86, 7